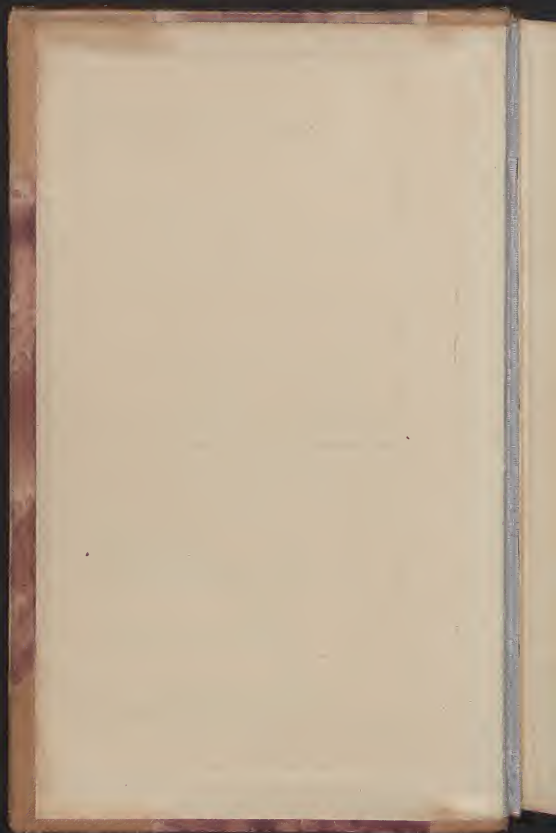
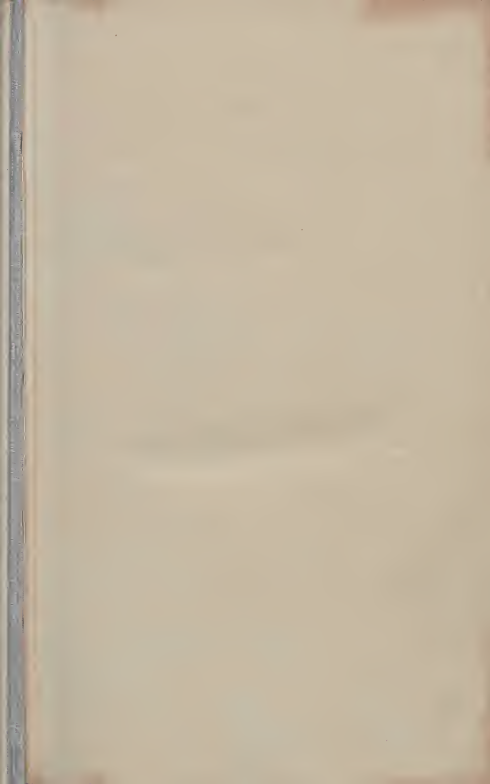

819.1

Sno

SNOKKA-EDDA

ÁSAMT

SKÁLDU

OG

ÞARMEÐ FYLGJANDI RITGJÖRÐUM.

ÆFTIR GÖMLUM SKINNBÓKUM

ÚTGEFIN AF

R. KR. RASK.

PRÓFESSÓR OG ÖÐRUM BÓKAVÖRÐ KAUPMANNAAFNAR HÁSKÓLA.

STOCKHÓLMI 1818,

PRENTUÐ Í HINNI ELMÉNSKU PRENTSMÍÐJ.

參茸燕桂丸

卷一

參茸燕桂丸

參茸燕桂丸

參茸燕桂丸

參茸燕桂丸

參茸燕桂丸

參茸燕桂丸

Hávelbornum

HRA GREIFA

JAKOB DE-LA-GARDIE,

GENERAL-MAJÓR, KAPTEIN-LÖJTNANTI VID KÓNGLIGRAR
HÁTIGNAR LÍF-DRABANTA-FYLKING, KÓNGLIGU ORÐ-
UNNAR SKATTMEISTARA, KOMMANDÖR AF NORÐR-
STJÖRNUORÐUNNI, RIDDARA AF KARLS 13:DA
OG SVERÐSORÐUNNI.

Yðar nafnfrægu forfeðr hafa tvisvar skeinkt Svía-
riki þá gömlu bókfellseddu at Uppsölum, sem hér
meðal annarra er lögð til grundvallar, og Yðar
Hávelborinheit sjálf í þriðja stað hafið auðsýnt
mér óþecktum og útlendum svo mikla og dýr-

mæta velvild, að þessi útgáfa mundi annars aldrei
útkomið. Þér munuð þarfyrir vissuliga með vel-
þóknun sjá Eddu nú á prent útgeingna, og fyr-
irgefa þó eg dirfist að þrýða hana með yðar háa
nafni, svo sem til at mæla fram með minni veikni
viðleitni.

Stockhólmi þann 13. Febr. 1818.

Auðmjúklíkast,

R. R A S K.

TIL LESENDANNA.

Svo er mart og mikið um Eddu ritað, og ecki sízt um þessa svo kölluðu Snorra-Eddu, að mér er harla lítið eptirskilið þarum að tala, því óþarfi lízt mér að rekja hér allar ransóknir þeirra Schlötzers og lhra, Adelúngs og Nýerúps s. fl. um þetta þrætuepli lærðra manna, eigna ég mér og einúngis það að hafa orðið fyrstr til að leiða sjálfan textann í ljós óskertan og óbreyttan eptir gömlum kálfskinsbókum. Samt get ég ecki svo fleygt Eddu minni út í heiminn, at ég segi ecki fáein orð um hennar ásigkomulag, um mína forgaungumenn og um mitt egið áform og starf við þessa útgáfu.

Það er þá fyrst at Snorra-edda er augsjandliga samantekin af mörgum rithöfundum. Hafi Snorri raunar átt nockurn þátt í henni þá þykir mér líkast, að hann hafi eptir sig látið nockurskonar uppkast af *Gylfaginnngu*, enn ecki endzt til at gefa það út sjálfr. Þetta uppkast hefir þá flækt í ættinni, og hefir hvörr bætt við af sínum forða eðr af gömlum brotum án þess þó að nefna sig, svo að nú er nærri ómöguligt að greina ámilli þeirra, og eigna sérhvörjum það er hann í raun og veru á. Höfundr *Gylfaginnningar* þykir mér hafa ætlað að útlista guðafræði fornmanna að svo miklu leiti sem siðsemi leyfði. Sá sem ritaði *Bragaræður* hefir ætlað að bæta því við, sem honum hefir þótt vanta, og eigi bundizt að inna klám þat allt, sem hinn fyrsti höfundr sneiddi hjá. Þetta er Snorra-edda eginliga svo kölluð.

Enn af því hér var einnig sagt frá uppruna skáldskaparins, og hin forna guðafræði yfirhöfuð,

eftir það kristnin var lögtekin, einúngis vegna skáldskaparins var álitin þolandi og verð að þeckja; þá hefir komið þriðja eiganda í hug, að þessi guðafræðibók (Edda) væri ágætr stofn undir skáldskaparfræði; og leitast við að búa til þvílíka, og aukið þar við enn fleiri goðasögum og kapp, þeirra er skáldin hafa helzt umqveðit. Þetta er *Skálda* sannkölluð, segir þar fyrst frá orðtökum, síðan frá bragarhättum skáldanna, og meina ég Snorri sé að öllu leiti hlutlaus í henni, sumpart vegna þess Bragaræður, sem hann varla hefir getað skrifað, eru ámilli, og hinsvegar af því innihaldið er mikils til of klámfeingið og illa útlistað, sundrgreiningin og spurningarnar einnig miklu smásmughgri og hégómligri, og orðfærið miklu miðr vandað, enn von væri af enum viðfræga höfundi Heimskringlu. Einn seinni partinn, sem geingr í gegnum hans egin qvæði, hefir hann ómöguliga getað skrifað sjálf, að mér virðist.

Fjórði maðr, Olafur Þórðarson hvítaskáld, þykir hafa verit hræddr mjög að þessi heiðni, er í Skáldu og sérilagi Eddu er innifalin, kynni að trubla uockurn í trúnni, og þar fyrir bætt við *formála* og *eptirmálum*, hann þykir einnig hafa smeygt inn því um *Tróju*, og má-vera hann egi líka töluvert af málslistar-ritunum; þó munu fleiri efalaust eiga þátt í þeim; því á einum stað er vísað til ritgjörðar *Olafs*, sem hann mundi eigi sjálf hafa gjört með þeim orðum.

Þannig þykir Snorra-edda undirkominn, og sannast hér orðsquiðrinn, því fleiri steikarar þess vorri matr; því víst er hvorki guðafræðiu né skáldskaparfræðin vel af hendi leyst, enn málslistin þó einna verst. Samt er þat til málshótar Eddu vorri, að þessi er sú allra fyrsta tilraun á norrænu í öllum þremr visindum; enn flest framsnið stendr til umbóta. Það mælir einnig fram með henni, að hún er það emasta nærri því, sem við höfum

frá fornöldinni um öll þessi efni: án hennar mundi-
um vér þeckja lítið til trúarbragða forfeðranna,
og án hennar mundi þeirra qveðskapr að miklu
leiti eilíflega hulinn fyrir oss. Sæmundar-edda er
víst ágæt, og ecki ætla ég að jafna þessari við
hana, enn hún er safn af sundrlausum qvæðum
um stöku atburði, og höndla varla 15 eiginliga um
goðin, enda hefir aungu skáldinu til hugar komið að
útlista þau in heiðnu trúarbrögðin öll; án Snorra-
eddu mundum vér þarfyrir varla þeckja nöfnin á
öllum goðum og gyðjum. Enn um skáldskapinn
er eckert annað alls af fornmönnum uppteiknað,
og mundi án Skáldu uppruni og eiginlig merking
ótal kenninga og heita fyrir laungu töpuð, eins
og nafn og lögun margra bragarhátta; enn án
þessarar þeckingar aptr mundi eðli og bygging
þess eingilsaxneska og fornþýzka skáldskapar að
líkindum aldrei fundizt hafa. Jón Olafsson lærði
frá Svefneyjum lýsti honum fyrst í verðlaunaritinu
1786 um forna skáldskapinn á Norðrlöndum; og
var hann þó óþecktr í Englandi og Þýzkalandi
30 árum seinna, þó skömm sé. Ritgerðirnar um
málslistarefnin eru merkiligar vegna innar náqvæm-
ligu aðgreiningar hljóðanna og vegna höfundarins
viðleitni að snúa öllum málslistarorðum, þó hon-
um hafi opt mistekizt, af því hann hefir fylgt
látínunni blint, og ecki þeckt vel eðli sinnar egin-
túngu, t. d. þar sem hann kallar *verbum* orð,
enn *vocabulum* sögn, sem ætti heldr að vera þvert
ámóti.

Svo ófullkomin sem þessi Edda þannig vissu-
liga er, svo er hún aungu at síðr dýrmæt og
ómissandi, og þótti vel vert að hún yrði öll útgef-
in á prent. Þetta hefi ég leitazt við að gera eptir
megni; þær Eddubækr og hjálparmeðöl, sem ég
þartil hefi þeckt og notað, eru helzt þessi eptirfyl-
gjandi.

- 1) Kóns-edda (K. Codex Regius), sem fannst

Á Dana konungs bókahirzlu, enn sagt er að nú ætíð. Til allrar lucku var þó núverandi Jústizráð og Assessór Isleifr Einarsson áður búinn að taka mjög nákvæma uppskrift af henni, sem Skúli heitinn Thorlacius Jústizráð átti, og læði mér til uppskriftar, þegar eg gat fyrir honum, að eg ætlaði að gefa hana út. Eptir þessari uppskrift minni er þessi útgáfa prentuð; því Kóningsedda var allra Eddubóka ágætust, þeirra sem þekktar eru, fyrir rættitunar, niðröðunar og margra annarra hluta sakir. Enn þar vantaði ritgjörðirnar um málslistina og stycki framan af formálanum.

2) Orms-edda (*O. Codex Vormianus*) á bókfelli, finnst enn í handritasafni Arná-Magnússonar nefndarinnar í Kaupmannahöfn, af henni eignadist ég ágæta uppskrift á Islandi, sem Sra. Gunnar Pálsson hefir átt og skrifað í sínar athugasemdir (*Gunn. P.*) hingað og þangað, enn Sra. Eggert á Ballará gaf mér hana. Ur henni hefi ég tekit málslistarritin, og það sem vantaði í formálanum; enn Rígs-mál, sem einnig faunst hér, enn ecki þótti eiga við þessa Eddu, hefi ég innfært í Sæmundareddu ámeðal goðaqvæðanna í fyrri parti.

3) Uppsala-edda (*U. sá De-la-Gardieski Codex*), á bókfelli finnst í bókasafni háskolans að Uppsölum. Þar skoðuðum við Prófessór Nýerúp hana nákvæmlega 1812 á ferðum okkar; enn um jólaleitið 1816 skrifaði ég upp Gylfaginning úr henni; af hinu hefi ég brúkað 3 uppskriftir: eina af Sótberg, tilheyrandi Uppsala bóka safni, falliga skrifaða enn hvörgi nærri nákvæmlega, aðra eptir Sótbergs af *J. A. Stechou*, og ena þriðju af íslenskum manni eptir sjálfri skinnbókinni, báðar þessar tilheyrandi bókahirzlu Sviakonungs í Stockhólmi. Sumir lærðir menn hafa álitit Uppsala-eddu fyrir höfundarins egitt frumrit; enn mér virðist þvertámóti auðséð að hún er allra þriggja

Þriggja yngst, og nockurskonar ágríp af hinum. Ræð eg það a) af því hún hefir margar yfirskriftir, sem hinar sleppa, enn hefðu þær verið í upprunaritinu, hefði vissuliga einginn slept þeim síðan, allrasízt sá sem annars leingdi mál og sögu allviða; t. d. bls. 13 ath. 6, bls. 19 ath. 5 og víða annarsstaðar. b) Er það allviða er skrifariinn hefir ecki skilið höfundarins meining, sérilagi hefir hann hörmuliga afbakað visurnar, t. d. bls. 13 fyrir tvær seinustu hendingarnar:

Verðr öll va ly

v. einn ok h.?

og bls. 24 efst: örlög manna

Frigg hygg ek at þau viti

þviat henni sjálfgi segir

sem er mesta vitleysa, og víst mun sá hafa bettr skilið, er fyrst kom með þær til sönnunar síns máls. c) Hefir hann stytt sjálfan textann ofmikit sunstaðar, svo at meiningin verður eingin elligar raung; t. d. bls. 20 l. 15. »*Þat vatn er svá heilagt at allir er þar koma ero svá hvítir*« o. s. fr. og bls. 52 l. 24. »*Þæða hvárt vakir þú Þór?* *Hann lézt vera nývaknaðr. Nú ætlar Þórr at slá hann 3 sinn, reiðir upp hamariinn af aullo afli ok lýstr á þunnvánganna*« o. s. fr. d) An margs annars sem er augljóslega misskilið og rángt, og sem sá fyrsti höfundr ómöguliga gat skrifað. Annars er rétttritunin dáindis góð, og bókin vissuligu gömul og merkilig.

4) Sparvenfeldts-edda (S. Sp.), sem Kgligr Sekretèri Hammarsköld hefir lýst í því svenska ársriti Iðun. Hún er á bókselli, með setlettri og meðallagi bundin, enn mjög ný og litt merkilig, rykir hún helzt löguð eptir Kóngseddu, þó hún hafi töluverðan orðamun hingað og þangað, og sérilagi visurnar hörmuliga misskildar og rángsnúnar. Rétttritunin er og hér ein sú lakasta, sem eg hefi fund-

ið í nockurri isl. bók; titillinn t. d. er hér á blaðsiðu fyrir sig, og hljóðar þannig. »Hier byrjar þá bók, er edda Heiter, sem er Grundvöllur Og Understada allra þeirra kennijngar-Nafna Sierhuors hlutar, er Tijdkast í Norænum Skaalldskap.« Hún hefir allan Háttalykil, enn eckert af málslistarritunum, eins og Kóngse. Fyrir aptan stendr: Explicit MCDLXI.

M. H. B. S. S. S.

enn sú ártala er opinberliga raung. Bókin öll þýkir með einni hendi skrifuð.

5) Ný umsteypt Edda og Skálda í fjögrablaðformi á pappír, án efa tilbúin af Islenzkum manni í Svíaríki, á kápunni stendr »Guðmund Olai« (því hefi ég kallað hana G.) Hún er sèrilagi tekin úr Uppsala-e. Þó er opt bætt við einu og öðru, einkanliga yfirskriftum. Í Bragaræður eru innfærðar allar dæmisögur úr Skáldu, eins og á útgáfu Resens, enn í Skáldu er kenningum og ókendum heitum samansteypt, svo at fyrst teljast öll henti Oðins, sem skrifarinn hefir getað upptint, þarnæst koma vísurnar útaf fyrir sig til dæmis þar uppá o. s. fr. Ameðal þeirra er einnig innsmeygt flestum vísu úr ritejörðinni um figúrur í ræðunni. Þarnæst kemr ágripið af málslistarritunum eptir U., og þaræptir Háttalykill, sem lyktar með 56 erindi »framkló boðnar roðna« eins og U. Með G. fylgir og Sæmundaredda í öðru bandi.

6) Stockhólms-edda (St.) á pappír í arkarformi inniheldr bæði Snorra- og Sæmundar-eddu, sú fyrrnefnda stendr fremst, og þýkir vera hrein-skrifuð eptir Guðmundar-e. Þó er með seinni hendi viðbætt því sem vantaði í Háttalykil eptir Sparvenfeldts-e. Við Sæmundar-eddu er sumstaðar lá-tínsk, sumstaðar svensk útleggíng, og mun þetta sú bók, sem kölluð er Cod. Svecus í Hafnar-útgáfunni af Sæmundar-eddu.

7) Nr 38 Islandica í arkarformi, ný uppskrift

gerð af íslenskum manni; inniheldr fyrst brot af Bjarnarsögu Hittælakappa m. m. Þarnaest Eddu með eptirfylgiandi fyrirsögn: »Hér byrjar sjálfa Snorra-eddu, svá sem ec hefi hana styzta sèt, þó af þeim gömlu skrifaða, svá sem hennar form, inn-tak eða afdráttur af þeirri sem stærri og fyllri er« byrjar með »Almáttigr guð skapaði« o. s. fr.

8) Nr 10 Islandica í fjögrabl. gamalt og illa skrifað qver, sem inniheldr a) Björns-Jónssonar á Skarðsá samtak um Runir b) Snorra-eddu, sem hér byrjar þannig »Hvad er Edda? Edda er ein íprótt af forndiktudum fróðra manna dæmesög-um« o. s. fr.

9) Nr 5, 2. í áttabl. þykir koma mjög sam-an við Resens útgáfu, og byrjar þannig: »Edda er íprótt ein af forndiktudum o. s. fr. Framan fyrir stendr: Þetta kverkorn á eg Gudmundr Bjarn-aron, hvörtt að eg hese muer tilbued að Skál-hollte Anno 1654. 14 Dec. Aptan við finnst Völu-spá og seinast stendr: *Stephanus Jacobi Spods-bjergio-Langlan-danus*. Allar þessar (4—9) til-heyra Bókahirzlu Sviakonúngs, og hefi eg mjög lítt notað þær 3 síðust nefndu af því þær eru svo nær, enn minn tilgánger var að gefa Eddu eins og höfundirnir hafa viljað, eör svo nálægt því sem möguligt.

10) Enn verður að geta þess að á bókasafni Arna Magnússonar nefndarinnar finnst Eddubrot á bókfelli (Nr. 748 í 4:ra-blf.), sem eg hefi ecki brúkað við þessa útgáfu.

11) Hefir Jón Olafsson frá Grunnavík gjört merkiliga uppskrift af Orms-e. og bætt þar við öllum orðamun.úr K. þarðauki hefir hann tilbúið lat. útlegging og útskiring yfir Snorra-eddu (eptir O. og K.) í 5 bindum í arkarformi, finnst þetta allt á turni í Kaupmannahöfn. Víst mun hér geta feing-izt hjálp í einum og öðrum vandræðum, enn mér

hefir það verk þótt ógnarligra enn svo að eg gæti nockurntíma ráðizt í að lesa það.

A ferðum mínum í Islandi fann eg pilt í Hrutafirði, sem sagðist eiga Eddu (eðr Skáldu) mjög ödruvísi enn annars, og losaði fyrir aftalaða sillurpeninga að senda mér til Hafnar uppskrift af því helzta, sem í henni var sereiginligt, af því hann hafði hana ecki þá við höndina: einnig prest fyrir vestan (í Hvammi ef rétt man), er sagðist vita mann þar nálægt, sem ætti mjög svo gamla Eddubók, enn sem hann mætti ecki nefna, af því eigandinn vildi einganvegum missa hana; samt sem áðr losaði hann að gefa mér uppskrift þaraf, enn eg skyldi senda honum þarfyrir þá í Höfn prentuðu Sæmundareddu alla, svo og mína egin Snorraeddu þá búin yrði. Af þessu hvorutveggja hefir eckert síðan mér til handa komið; eg get því ecki heldr um það dæmt, enn hefi þó viljað nefna það hér, ef einhvörjum öðrum mentavin kynni befr. að takast.

Að lýsa enum gömlu handaritum og Snorraeddu ásíðkomulagi nákvæmligar væri hér óþarfi, fyrst það er áðr af lærðum mönnum svo vel af hendi leyst: tel eg til þess *Ihres Bref til Lagerbring rörande den Isländska Eddan*, sem er útlagt á þýzku og innfært í *Schlötzers Isländische Litteratur und Geschichte*, *Ihres Bref om Edda*, sem er svar uppá Schlötzers mótmæli; innfært í *Troils Bref rörande en Resa til Island 1772* og sérilagi *Nyerups* ritgerð um Eddu í Skandinaviska félagsins ritum, samt *P. E. Müllers* og *F. Magnússonar* smárit um Eddu og ina fornu guðafræði og skáldskap, eins og fleiri önnur helzt stríðsrit um Eddu, sem hér yrði oflángt og tilgángslaut að telja.

Eptir er enn þá að nefna þá, sem fyrr enn eg hafa feingizt við að útgefa Snorra-eddu, er þar fyrstr *J. Resen*, sem leiddi í ljós sína útgafu með útleggingu

á lát. og dönsku í fjögurblf. 1665 í Kaupmannahöfn. Um hana segir Schlötzer að hún sé ágætt munstur, hvörnin maðr egi ecki að gefa út bók, þar er laung tileinkun og formáli um hina grizku heim-speki o. þessh. enn textinn framman-úr öllu lagi illa prentaðr með á, ð, fyrir á, ó, o. s. fr. Skáldu er hér öldungis umsteypt, sögurnar samansluttar, enn kenningar og ókend heiti í stafrofsröð og flest-öllum vísum slept svo og öllu því um bragarhátt-una, og málslitina. Svo aum sem þessi útgáfa er, svo er þó *Jóhans Göranssonar* Edduútgáfa (Uppsölum 1754 í 4:ra blf.) hálfu verri; Hér er fyrst hringlandi vitlaus formáli á svensku, sem t. d. sannar »að Edda sé samansett og skrifuð þegar Móyses gamli var á dögum« (bls. 32.). Af texta-num finnst hér einungis Gylfaginning, tekin úr *U.* enn af því útgefarinn gat ecki lesið böndin í skinnbókinni, er varla sú lína, sem ecki sé ein-hvör málleysa á, t. d. á fyrstu línu: Bok þessi hei-ter Edda *henna* hever samsetta o. s. fr. Hvorki get eg heldr hrósað hans lát. né svensku útleggingu, af því hann hefir svo optliga misskilið textann.

Miklu betr hefir það tekizt *Mallet* með aðstoð-ens nafnkenda Jóns Eiríkssonar að þýða Eddu (eptir Resens útgáfu) á frönsku í hans *Intro-duction à l'histoire de Dannemarc* 1756. Dá vel hefir einnig *Percy* snúið þessari útleggingu á en-sku í hans *Northern Antiquities* 1770. og bætt þar framan við ágætu ritkorni um mismun þeirra gotnesku og keltisku þjóða. Á þýzku útlagði hana *J. Schimmelmann* með mesta trúarvingli 1777. Einnig polnesk (polsk) útleggung af Eddu qva' vera útkomin 1807.

Á dönsku útlögðum við *Nýerup* hana á ný, 1808. Eptir þessari útkom fyrst svensk þýðing af *J. Adlerbeth* 1811 (á ný upplagt 1816) síðan þýzk af *Rühs* með viðrauka af fleirum sögum úr Skáldu og kätligum inngangi, sem olli laungu penna-

striði og snörpu ámeðal þeirra Rühse og Grimma í Kassel samt þeirra Hammarskölds í Stockhólmi. AEtlaði Próf. Rühse þar að sýna 1) að sú hin forna guðafræði, sem Eddur vorar innihalda, hafi aldrei verið alþýðlig átrúnaðr á Norðrlöndum, heldr tryðu forfeðr vorir einungis á jólasveina, drauga, níkur o. þessh. enn hitt sé uppdiktað af iðjulausum múkum og skáldum á Islandi. 2) Og enn í annan stað að sá inn forni norræni skáldskapr hafi aldrei verið tíðkaðr fyrir utan Island, enn Islendingar hafi lært hann hjá Eingilsöxum og bætt þarvið ýmisligri smeckleysu og rugli af egin forða. Mína meiningu hérum hefi eg í formálanum við þá Eingilsaxnesku málslit á dönsku (Stockhólmi 1817) í ljósi látið.

Hvað þessari útgáfu viðkemr þá hefir minn ásetningr þarmeð verið að komast sem næst höfundanna eigin ritum, hefi eg þartil varið æði miklu ómakí og tíma, og sérilagi náqvæmliga geingit í gegnum þau 3 elztu handarit; þó hefi eg einnig af þeim slept því sem mér þótti allsendis vitlaust og því sem einungis viðkemr réttritun. Réttritan Orms-eddu sést nægiliga af málslitarritunum, er þar eru með sömu stafasetningu sem Edda og Skálda sjálfar, enn ecki eptir reglum höfundarins; réttritan Uppsala-eddu sést af þeim töluverða orðamun, sem hingað og þangað er innfærðr úr henni. Í textanum hefi eg fylgt Kónigs-eddu, og ecki umbreytt hennar réttritun í neinu nema því að eg hefi sett uppyfir þar sem vantaði; eg hefi og allstaðar notað *av* fyrir *ö*; enn *au* fyrir þartilheyrandi tvíhljóð. Einnig hefi eg náqvæmliga aðgreint *ú* og *v*, svo og *i* og *j* eptir bls. 128. Um þetta síðasta var eg tvíráðr í upphafi, enn það er mjög svo nauðsynligt til að sýna framburð nafnanna, að sönnu hefði eg átt að hafa sömu reglu allt frá byrjun, enn þess var þá ecki kostur, og þótti mér þó betra seint enn aldrei. Til þess bókin yrði

svo fri frá prentvillum sem möguligt hefi eg optast nær lesið 4 eða 5 stundum 6 prófarkir; af því sem prentað varð ámeðan eg dvaldist í Stockhólmi, það er allt að bls. 320. Hafi mér samt yfirsézt meira, enn eg hefi síðan orðit var við, þá bið eg að góðfús lesari virði viljann og færi það til hægra vegar. Mundi það mikilliga hvetja mig til at útgefa útskiring mína yfir alla Snorra-eddu sérilagi vísurnar, ásamt með nockurnegin fullkominni orðabók yfir norræna skáldskapar málið, sem eg hefi leingi haft í hyggju.

INN TAK.

Snorra-edda svo-köllud.

	Bls.
Formáli	11
Gylfa-ginning	1 (17).
Bragarædur	79.
Eptirmáli	88.

Skálda.

Kenningar	93.
Okend heiti	175.
(Fornöfn	199).
Bragarhættir	225.

Málslistarrit.

Latinu stafrofið	273.
Málslistarrinnar grundvöllr	297.
Figúrur í ræðunni	308.
Viðrauki útgefarans.	353.

EDDA

SNORRA STURLUSONAR.

FORMÁLLI. ¹⁾

1. Almáttigr guð skapaði í upphafi himin ok iörð ok alla þá luti er þeim fylgja, ok síðarst meinin tvá, er ættir eru frá komnar Adam ok Evo, [ok fiölgadiz þeirra kynslóð, ok dreyfðiz um hæim allan ²⁾. Enn er fram liðu stundir þá úiafnaðiz mannfölkið, voru sumir góðir ok rétt-trúaðir, enn miklu fleiri sneruz þá eptir girndum heimsins, ok úræktu guðs boðorð [ok fyrir þí drekti guð heiminum í síðvargangi, ok öllum kykvendum heimsins nema þeim er í örkinni voru með Nóa ³⁾. Eptir Nóaflóð lifðu 8 menn, þeir

1

1) Í Kóngsæddu vanta nokkur blöð framan af formálanum: *tekr hún fyrst til í midri attartölu Odins, með: er vörköllum Skiöld, hannz sun Blaf" o. s. fr. Þángat til hefi ég fylgt Ormsæddu sem kemr hinni mikid nærri í því er eptir er; hún hefir augnvan zizil né fyrir sögn alls, heldr byrjar með: Almáttigr guð o. s. fr. Uppsalaædda hefir þessa fyrir sögn: "Bók þessi heitir Edda, hana hefir samansetta Snorri. Sturluson eptir þeim hætti sem hér er skipat, en fyrst frá Ásum ok Ymi, þar næst skáldskaparmál ok heiti; margra hluta, síðaz háttatal er Snorri hefir ort um Hákon konúng ok Skúla hertuga." Er þetta eins og allar hinar fyrir sögnir í Upps. opinberliga með sömu hendi skrifad og bókin síðlf, en með rauðu bleki.*

) og dreifdust ættir þeirra, ok kynslóð, umm heim allann. S. ok dreifþuz ættirnar um heiminn síðan U.

3) Fyrir þat var drekt heiminum nema þeim er með Nóa voru í avrkinni U. og er þat víða er hún þannig fellir út stöku ord og klausur eða kemr þeim öðru vísi fyrir, sem ofdængt yrði hér að greina, þegar ekki þykir máli skipa.

er heiminn byggtu, ok komu frá þeim ættir: ok vārð
enn sem fyrr, at þá er fjöldi menntu ok byggtu veröld-
in, þá var þat allr fjöldi mannfólksins, er elskaði
ágirni sín ok meinaðar, en afræktuz guðs hlýðni: ok
svá mikit gjörðiz at því at þeir villdu ægi nefna
guð; [en hverr mundi þá fráségja sonum þeirra frá
guðs stórmerkinn ¹⁾? Svá kom at þeir týndu guðs
nafni, ok víðaz um veröldina fann ægi sá maðr, er
dælli kunni á skapara sínum, en ægi at siðr veitti
guð þeim iarðlegar giptir, fé ok sælu, er þeir skyldu
við vera í heiminum, miðlaði hann ok spektina svá
at þeir skildu alla iarðlega luti, ok allar greinir þær
er siá mátti loppizins ok iarðarinnar. [Þat hugsuðu
þeir ok undruðuz, hvi þat mundi gegna ²⁾, er iorð-
in ok dýrin ok fuglarnir höfðu saman eðli í sumum
lutum, ok þó úlik at hætti. Þat var æitt eðli at ³⁾
iorðin var grasen í hám fialitindum ok spratt þar
væn upp, ok þursti þar ægi lengra at grava til vaz
en í diúpum dolum; svá er ok dýr ok fuglar at iám-
lángt er til blóðs í höfði ok fötum. Önnur náttúra
er sú iarðar at á hveriu ári vex [á iorðunni gras ok
blóm ⁴⁾, ok á sama ári fellr þat allt ok fölnar; svá ok
dýr ok fuglar at (þeim) vex hár ok fjaðrar ok fellr
af á hveriu ári. Þat er hin þriðja náttúra iarðar,

1) fellir S. út.

2) þat vandræðist þeir hvörlu það Munnda Gegna. S;

3) þegar S.

4) á henni blóm og aldin. S.

Þá er hon er oppuð ok gravin. Þá grær gras á þeirri i molldu er eszt er á iörðunni. Biörg ok steina þýddu þeir móri tönnum ok þeinum kvikenda. Af þessu skildu þeir svá at iörðin væri kvik, ok hefði lif med nokkurum hætti, [ok vissu þeir at hon var furðuligha gömul að alldartali ok máttug í eðli ¹⁾]. Hon fæddi öll kykyendi ok hon æignaðiz allt þat er dó, fyrir þá sök gáfu þeir henni nafn, ok töldu ætt sína til hennar. Þat sama spurðu þeir af gömlum frændum sínum, at, síðan er talin voru mörg hundrat yetra, var gangr himintungla úiafn, áttu sum lengra gang en sum. Af þilikum lutum grunaði þá, at nokkur mundi vera stjórnari himintunglanna, sá er stilla mundi gang þeirra at vilja sínum siálfs, ok mundi sá vera ríkr ok máttugr, ok þess væntu þeir, ef hann réð fyrir höfutskepnunum, at hann mundi ok fyrri verit hafa enn himintunglin, ok þat, sá þeir ef hann ræðr gang himintungla, at hann mun ráða síni sólar ok döggi himins ok ávexti iardarennar, [er þar fylgir; ok slikt sama ²⁾ vindum lopzens ok þar neð stormi síóvarens. Þat vissu þeir æigi [hvar ríki hans var, enn því trúðu þeir at hann réð öllum lutum á iörðu ok í lopti, himins ok himintunglanna, sóvar ok veðranna ³⁾]. Enn til þess at helldr

1) Þessu sleppir U, en byriar aptr: er hon fæddi o. s. fr.

2) Þessu sleppir S.

3) hvat fyrir höng hann var, Enn trúðu þó hann Mundi vist Eia-
hvör, vera og til þess o. s. fr. S. hverr hann var en því trúðu
þeir at hann ræðr öllum o. s. fr. U.

mætti frá segja eðr í minni festa, þá gáfu þeir nöfn með siálfum sér, ok hefir þessi átrúnaðr á marga lund bræyzt svá sem þjóðirnar skiptuz ok túngurnar greinduz.

2. I elli sinni skiptir Nõe heiminum með sonum sínum: ællaði hann Cham vestrhálfu, en Japhtheth norðrhálfu, en Sem suðrhálfu með þeirri parteran, sem siðarr greinir í þriðrúngaskipti heimsins. I þann tíma [sem synir þessara manna voru í veröldinni ¹⁾] þá oflgáðiz þegar ágirni til fiár ok mannmetnaðar; af því at þá kænduz þær margar listir, sem áðr höfðu ekki fundnar verit, ok hóf sik hverr eptir sinni iþrótt; ok svá langt færðu þeir framm sinn metnat, at þeir Affricani, komnir af Cham, heriuðu í þann luta veralldar, sem byggði afspringr Sems frændr þeirra. Ok sem þeir höfðu þá yfirunnit, þótti þeim sér æigi nægiaz heimrenn, ok smiðuðu æinn stöpul með tigl ok griót ²⁾, þann er þeir ætluðu at vinna skyldi til himins, á þeim velli er kallaz Senniár ³⁾. Ok þá er þetta smiði var svá mikit vorðit, at þat tók upp ok veðrum, ok [æigi höfðu þeir at minni fýsi til ahallda framm smiðinni, ok sem guð sér, hversu þeir: ofsi gæisar hátt; þá sier hann at hann verðr með einhveriu niðr at slá. Ok sá sami guð sem allz er

¹⁾ Þessu sleppir S.

²⁾ með Tíglgriót. S.

³⁾ Synear S.

völdugr ok allt þeirra verk mátti á einu augabragði niðr slá, en þá siálfa láta verða að durti, þá villdi hann þó heldr með þí eyða þeirra fyrirætlan, at þeir mætti víðkennaz sinn lítileik, með þí at æingi ¹⁾ þeirra skilddi hvat annarr talaði, ok þí vissi æingi þeirra hvat hverr bauð öðrum, ok braut þat annarr niðr sem annarr villdi uppreisa; þar til er þeir stridduz á siálfir, ok með þí æiddiz öll þeirra fyrirætlan í upptekinni stöpulsmíð. Ok sá er fremztr var hét Zoroastres, hanr hlöfyr en grét er hann kom í veröldina, enn forsmíðir voru 2 ok 70, ok svá margar túngur hafa síðan dreifz umm veröldina [eptir þí sem risarnir skiptuz síðan til landa ok þjóðirnar fjölguðuz. Í þessum sama stað var giör æin hin ágætazta borg, ok dregit af nafni stöpulsins ok kölluð Babilon ²⁾, ok sem túngnaskiptið var orðið, þá fjölguðuz svá nöfnin mannanna ok annarra lutaz, ok siá sami Zoroastres hafði mörg nöfu; ok þó at hann undirstaði at hans ofsi væri lægðr af sagðri smíð, þá færði hann sik þó framm til veraldligs metnaðar, ok lét taka sik til konungs yfir mörgum þjóðum Assiriorum; af honum hófz skurðgoða villa; ok sem hann var blótaðr, var hann kallaðr Baal, þann köllum vér Bel. Hann hafði ok mörg önnur nöfn, enn sem nöfnin fjölguðuz, þá týndiz með því sannleikrið, ok af fyrstu villu þá blótaði hverr maðr

¹⁾ Þá hafðu þeir eigi Minne fýsa Smíðinu framm at halda. Þá lagde Guð þeirra Ólsa í þann Måta ad Ringinn o. s. fr. S.

²⁾ Þessu slappir S.

eftirkomandi sinn formeistara, dýr eda fugla, loptin, ¹⁾ ok himintunglin ok ímisliga dauðlega luti, þar til er þessi valla gekk um allan heim, ok svá vandlegu týndu þeir sannleiknum, at eingi vissi skapara sinn utan þeir minni menn, sem töluðu eðreska tungu, [þá sem gekk fyrir stöpulsmiðina, ok þó týndu þeir æigi líkamligum giptum er þeim voru veittar, ok þá skildu þeir alla luti (með) iarðligri skilningu at þeim var æigi gefen andleg spekten, svá skildu þeir at aller lutir væri smiðaðir af nokkuru efni ²⁾].

3. Veröldin var greind í þrjár hálfur: frá suðri vestri ok inn að Miðjarðarsjá, sá lutr var kallaðr Afrika, enn hinn syðri lutr þeirrar deylldar er þæitr ok brunninn af sölu. Annar lutr frá vestri ok til norðrs ok inn til hafsins, er sá kallaðr Evrópa eða Enea: hinn neyrðri lutr er þar kallaðr, svá at æigi vex gras ok æigi má byggja. Frá norðri ok um austr hálfur allt til suðrs, þat er kallaðr Asia, í þeim luta veröldar er öll fegrið ok prýði ok æign iarðar-avaxtar, gull ok gín steinar, þar er ok miðveröldin; ok svá sem þar er iorðin fegri ok betri kostum en í öðrum stöðum, svá var ok mannfólkið þar mest tignat af öllum giptum: spektinni ok aflinu, fegriðinni ok allri kunnustu.

1) loptsimis S.

2) Þessu sleppir S. en U. hefir af allri greininni einöngis niðurlagid, er þar hlóðar þannig: en allt skilpo þeir iarðliga, í við eigi höfu þeir andliga gipt, ok trúpo at allt væri af nokkuro efni skapat eda smiðat. Þrúðia greinin hefir hér þá fyrirsöga Hversu greind er veröldin í þrjá stadi.

4. [Nær miðri veröldinni vargiört þat hús ok herbergi er ágiætaz hefir giört verið er kolloð var Trója¹⁾], [þar sem vér kollum Tyrkland. Þessi staðr var miklu meiri giörr enu aðrir, ok með meira hagleik á marga lund með kosinaði ok füngum er þar voru²⁾. Þar voru 12 konúngdómar ok æinn yfirkonúngr, ok lágu mörg þjóðlönd til hvers konúngdóms: þar voru í borginni 12 höfuttúngur³⁾. Þessir⁴⁾ höfðingiar hafa verið umfram alla menn þá er verið hafa í veröldu um alla manndómlega luti, [leikr þat siz á tvímæli hverr fræðimaðr sem frá þeim hefir sagt, ok af því at aller förmenn norðrhálfunnar telia þangat sínar ættir⁵⁾, ok setia þá í guðatölu alla sem förmenn voru staðarens, einkannliga svá sem siálfan Priamum setia þeir fyrir Voðen⁶⁾: má þat æigi undarligt kalla, því at Priamus var kominn af Satúrnó þeim sem, norðrhálfan trúði langan tíma siálfan guð verit hafa.

5. Þessi Satúrnus vóx upp í æy þeirri í Grikklandz-hafi er Krít heitir, hann var meiri ok sterkari ok fríðari enn aðrir menn, svá bar vitrleikr hans af öllum mönnum sem aðrar náttúrugiafir: hann fann ok margar listir þær, sem ádr höfðu æigi fundnar verit: hann var ok svá mikill á þá iþrótt er phitons andalist heitir, at hann vissi fyrir úorðna luti: hann

1) Þar var sett Rómaborg er vér kavllum Tróju U.

2) Þessu sleppa S. og U. *) Heldr vildi ég: höfðingiar.

3) U, sleppir þessu öllu, sem eptir er af 4:du. greininni svo og 5, 6, 7. og 8:du gr. gjörsamliga.

4) og til þeirra telia allir förmenn Norðrhálfunnar Sinar ættir S,

5) eða Odinn batir S. inni.

fanna ok rauða þann i iörðu, er hann blés af gull, ok af þessháttar lutum varð hann skiött ríkr. Hann sagði ok fyrir árferð ok marga aðra læynda luti, ok af slíku ok mörgu öðru tóku þeir hann til höfðingia yfir æyna; ok sem hann hafði litla hrið henni stýrt, þá var þar skiött nóg allrahandar árgæzka. Þar gekk ok æingi penningr nema gullpenningr, svá var þat nógt. Ok þó at hallari væri i öðrum löndum, þá kom þar alldri úaran; mátti af þí þangat sækia alla þá luti sem þeir þurfti at hafa; ok af þessu ok mörgu öðru ósýnilegu ¹⁾ kraptaláni er hann hafði, trúðu þeir hann guð vera (ok af þessu hófz önnur villa millum Kritarmanna ok Macedoniorum, svá sem hin fyrri meðal Assiriorum ok Chaldeis af Zoroastre ²⁾) o er Satúrnus finnr hversu mikinn styrk fólkít þykkiz af honum hafa, þá kallaz hann guð vera ok segiz stjórnari himins ok allra luta.

6. Einn tíma fór hann skipi til Grikklandz; þvíat þar var konungsdóttir sú er hann hafði hug á. Hann fékk með því náð henni, at æinn dagh sem hon var úti meðr þíonostukonum sínum, þá brá hann á sik líki graðúngs æins, ok lá fyrir henni i skóginum, ok svá fagr at gullzlitr var á hveriu hári: oc sem konungsdóttir sier (hann), þá klappaði hon um granarnar; hann spretr upp ok brá af sér graðúngslíki, ok tók hana

¹⁾ óseigjauðlugu S.

²⁾ vantar i S.

hana í fang sier, ok bar hana til skips, ok flytr heim í Krit. At þessu finnr Júnó kona hans; hann brá henni í kvígu líki, ok sendi hana austr í Elfarkvísl-er, ok lét hennar gæyma þræl þann er Argulus hét, þar var hon 12 mánaði áðr hann skipaði aptr. Marga luti giörði hann þessum líka eðr undarligri. Hann átti þrjá syni: hét æinn Júpiter, annar Neptúnus, þriði Plútus. Þeir voru allir atgiörfis menn hinir mestu, ok var Júpiter langt fyrir þeim: hann var stríðs- maðr ok vann mörg konungaríki, hann var ok listugr sem faðir hans, ok brá á sik ýmissa dýra líki, ok með því kom hann mörgu framm, því sem maðndóminum er úmöguligt at giöra; ok af slíku ok öðru hrædduz hann allar þjóðer, því er Júpiter settur fyrir Þór, svá sem allar úvættir hrædduz hann.

7. Satúrnus lét uppgiöra í Krit tvær borgir ok 70, ok sem hann þikkiz fullkominn í ríki sínu, þá skipt- ir hann þi með sonum sínum, sem hann setti sik ¹⁾ fyrir guð, ok skipaði hann Júpiter himinríki en Neptúnó iarðríki ²⁾ en Plútó helviti, ok þótti honum sá lutr ókiörligaztr; ok þi gaf hann honum hund sinn, þann er hann kallaði Serberum, til þess at gæyma helviti. Þenna Serberum segja Grikkir Eiskulum hafa dregit or helviti ok á iarðríki. Ok þó at Satúrnus hefði skipt Júpiter himin-ríki, þá girntiz hann æigi at síðr at

1) ok S. en betr þætti mér það orð í burtu.

2) siðfarríki *Rosen*.

eignaz iarðriki, ok heriar nú uppá ríki foðurs síns, ok svá segiz, at han lèti taka hann ok gellða, ok fyrir slík stórvirki segir hann sik guð vera; ok þat segia Macedonii at hann lèti taka sköpin, ok kasta út á síðenn, [ok því trúðu þeir lánga æfi, at ¹⁾] þaraf hefði vorðit kona, þá kölluðu þeir Venerem, ok settu hana í guðatölu; ok því er Venus alla æfi síðan kölluð ástargyðia, at þeir trúðu, at hon mætti þýða allra hiörnu til ástar karla ok kvenna. Sem Satúrnus var gelldr af Júpiter syni sínum, þá flýði hann austan or Krit ok hingat í Italia; þar bygðu þá þessháttar þjóðir, sem ekki erfiðaðu, ok lifðu við akarn ok við græs ok lágu í hellum eðr iarðholum: ok sem Satúrnus kom þar, þá skipti hann nöfnum ok kallaði sik Niörð, sakir þess at hann hugði at Júpiter son hans mundi þá síðr frétta hann upp. Hann kendi þar fyrstr manna at plægja ok planta vingarða: þar var góð iörð ok brá, ok giörðiz þar skiótt ár mikit, tóku þeir hann til höfðingja, ok svá æignaðiz hann öll þessháttar ríki, [ok lét giöra þar margar borgir ²⁾].

8. Júpiter son hans átti marga syni þá sem ættir eru frá [komnar: hans son var Dardanus, hans son Herikon, hans son Trov, hans son Ilus, hans son Lamedon, faðir Priami höfudkonúngs ³⁾]. Priamus átti marga syni, einn af þeim var Ektor, er ágætaztr hefir ver-

1) sleppir S.

2) vantar í S.

3) frá honum var hinn Sietti maðr höfudkóngr Tróiu borgar. S.

it allra manna í verölldu at afli ok vexti ok atgiörfu ok öllum manndómleghum listum riddarligrar slektar, ok þat finnz skrifat, þá er Grikkir ok allr styrkr norðrhálfu ok austrhálfu börðuz við Tróiumenn, þá hefði þeir alldri sigraðir vorðit, nema Grikkir hefði heitið á guðin, [ok gengu svá fréttir, at ekki mannlígt eðli mátti þá sigra, nema þeir yrði svíknir af siálfs sins mönnum, sem siðan giörðiz ¹⁾]. Ok af þeirra frægð gáfu eptirkomandi menn sêr þeirra virðingarnöfn, [ok æinkannlega svá sem Rómyeriar er ágíatastir menn hafa verit at mörgum hlutum eptir þeirra daga, ok svá segiz at þá er Róma var algíör, at Rómveriar venduðu ²⁾ sinum siðum ok lógináli, sem næst máttu þeir komast, eptir þi sem Tróiumenn höfðu haft forseðr þeirra. Ok svá mikill kraptr fylgði þessum mönnum, at mörgum öldrum siðarr, þá er Pompeius æinn höfðingi Rómveria heriaði í austrhálfuna; flyði utan Oðinn or Asía ok hingat í Norðrhálfuna, ok þá gaf hann sêr ok sinum mönnum þeirra nöfn, ok kallaði Priamum hafa heitið Oðin, en drottning hans Frigg: ok af þi tók ríkið siðan nafn, ok kallaðiz Frigia þar sem borgin stóð. ³⁾ Ok hvárt er Oðinn sagði þat til metnaðar við sik, eða þat hafi svá verit með skipti túngnanna; þá hafa þó margir fræðimenn haft þat fyrir sannenda sögn, ok þat var lengi æfi

1) ok þeir hefði svíknir verit af siálfs sins mönnum S.

2) Rómveriar er ágíatastir meun hafa verit Epttir þeirra daga vendutu S.

3) S. sleppir þvi er eptir er af þessari grein og allri 9:du gr.

eftir, at hverr sem mikill höfðingi var tók sér þar dæmi eftir.

9. Einn konungr í Tróia hét Munon eða Meunon, hann átti dóttur höfuðkonungs Priami, sú hét Tróan ¹⁾, þau áttu son, sá hét Tror, Hann köllum (vér) Þór. [Hann var at uppsæzlu í Tracia með þeim hertoga, er nefndr er Loricus. Enn er hann var 10 vetra, þá tók hann við váppum föður síns; svá var hann sagr álitum, er hann kom með öðrum mönnum, sem þá er Filsbæin er grafit í eik, hár hans er fegra en gull ²⁾. Þá er hann var 12 vetra hafði hann fullt afl, þá lýpti hann af iorðu biarnstökum öllum senn ³⁾, ok þá drap hann Loricus hertoga föstra sinn ok konu hans Lora eða Glora, ok æignaði sér ríkið Tracia, lat köllum vér Þrúðheim. Þá fór hann víða um lönd ok kannaði hæimshálfur], ok sigraði æinnsamann alla berserki ok alla risa ok æinn hinu mesta dreka ok mörg dýr. Í norðrhálfa heims fann hann spákonu þá er Sibil hét, er vér köllum Sif, ok fékk hennar. Eingi kann segja ætt Siflar, [hon var allra kvenna fegrst, hár hennar var sem gull ⁴⁾, þeirra son var Loride, er líkr var feður sínum, hans son var Henrede ⁵⁾, hans son Víngeþór, hans son Vínge-ener, hans Móða, hans son Magi, hans son Cesph-

1) dóttur Priamus kóngs Tróiam *U*.

2) Þessu sleppir *U*.

3) *U* veltara: 10 biarnstökum senn. Hún fellir og út það er eftir hver allrad merkinu.

4) vantar í *U*.

5) *U*. fellir út Henrede.

eth ¹⁾), hans son Bedvig, hans son Atra er vër köllum Annan, hans son Irmann, hans son Heremód ²⁾, hans son Skialldunn ³⁾ er vër köllum Skiöld, hanz sun Bial ³⁾ er vër köllum Blar ⁴⁾, hanz sun Jat, hanz sun Guðólfr ⁵⁾, hanz sun Fiarleif ⁶⁾ er vër köllum Friðleif, hann átti þann son er nefndr er Vöðinn, þann kavllum vër Öðinn. [Hann var ágætr maðr af speki oc allri atgervi. Kona hann hét Frigg. iða er vër kavllum Frigg ⁷⁾,

10. O in hafði spádóm oc svá kona hanz, oc af þeim visindum fann hann þat, at nafn hanz mundi uppi vera haft í norðrhálfa heimsins, oc tignat umfram alla konunga. Firir þá savk fýstiz hann at byria ferð sína af Tyrklandi, oc hafði með sér mikinn flóða liðs, unga menn oc gamla, karla oc konor, oc hafðu með sér marga gersimliga luti. Enn hvar sem þeir fóru ífir lavnd þá var ágæti mikit frá þeim sagt, svá at þeir þóttu líkari gopum en mönnum. Oc þeir gefa ei stað ferðinni, fyrr en þeir koma norðr í þat land, er nú er kallað Saxland; þar dvalðiz Öðinn lángr hríðir ⁸⁾, oc eignaz víða þat land ⁹⁾.

1) Setsmeg U.

2) Heremód U. *) Hér tekr Kóngredda við.

3) kannske rángsníð af Sciuf eingiltax. Seef.

4) U. kallar hann: Bavr.

5) Hér bætir U. inn: hans son Finnr.

6) U. hefir hér: Frialaf og strax eftir Voden.

7) Því sleppir U. en hefir hér þessa fyrirögn. Frá því er Öðinn kom á norðrlöud. ⁸⁾ lángr hríð O og S.

9) og Ríktte þar um lánnga hríð ok gjörðist þar skíött Góður fríður og árgieska Nóg og unndradist landziólekit þetta krapttalán bætir S. við.

Þar setr Óþinn til landzgæzlu 3 sonu sína: er einn nefndr Veggdegg ¹⁾, hann var ríkr konúgr oc réð fyrir Austr-saxalandi. [Hannz sonr var Vitrgils, hannz synir voru þeir Ritta ²⁾ faðir Heingez oc Sigarr faðir Svebdegg er vër kavllum Svípdag ³⁾. Annar son Óþins hét Beldegg er vër kavllum Balldr, hann átti þat land er nú heitir Vestfal. [Hannz son var Brandr, hannz son Frioþigar er vër kavllum Fróþa. Hannz son var Freóvit ⁴⁾, hannz son Yvigg, hannz son Gevis er vër kavllum Gave ⁵⁾. Enn þriði son Óþins er nefndr Siggí ⁶⁾, hannz son Verir ⁷⁾. Þeir lángeðgar réðu þar firi, er nú er kallat Frakland, oc er þá þá an sú ætt komin, er kavllut er Vavlsúngar. Frá avllum þessum eru stórar ættir komnar ok margar.

11. Þá byriði Óþinn ferð sína norðr, oc kom í þat land er þeir kavlluþo Reiðgotaland, oc eignaðiz í því landi allt þat er hann vildi: hann setti þar til landa son sinn er Skiölldr hét, hannz son hét Friþleif: þáðan er sú ætt komin er Skiölldúngar heita, þat eru Dana-konúngar; oc þat heitir nú Jótland er þá var kallat Reiðgotaland. ⁸⁾

1) Veggdegg *U.* Veggdeg *S.*

2) Picta faðir Heingests *O.*

3) *U.* sleppir þessu frá merkinu.

4) Freóvin *O.*

5) Geire er v. k. Gare *S.* enn öllu þessu frá merkinu sleppir *U.*

6) Sigi *O. U. S.*

7) Rerir *O.* Jerer *S.* kannskè réttast vari: *Velsi eda Völsi sem getid er í því eingilsaxneska Skiöldungakvæði 13,121. U. segir svo frá hūnum: Rerir faðir Völsúnga er Völsúngar eru frákomnir.*

8) Hér hefir *U.* nýja fyrirsögn: Frá því er Óþinn kom í Svíþjóð

Eftir þat fór hann norðr þar sem nú heitir Svíþjóð. þar var sá konungr er Gylfi er nefndr. Enn er hann spyr til ferða þeirra Asia-manna, er Æsir voru kallaðir, fór hann móti þeim, oc bauð [at Opinn skyldi slíkt valld hafa í hanz ríki sem hann vildi sjálf¹). Oc sá timi fylgði ferð þeirra, at hvar sem þeir dvölduz í lavndum, þá var þar ár oc friðr góðr; oc trúðu allir at þeir væri þess ráðandi. Þat sá rikismenn at þeir voru úlíkir afþrum mavnnum, þeim er þeir havfðu sët, at segrð oc at viti. Þar þótti Óðni fagrir landzkostir, oc kaus sér þar borgarstað er nú heita Sigtúnir²); skipar hann þar havfþingium, oc í þá líking sem verit hafði í Tróio, setti 12 havfuðmenn í staðinum at dæma landzlayg, ok svá skipaði hann réttum avllum, sem fyrr havfðu verit í Tróio, oc Tyrkir voro vanir.

Eftir þat fór hann norðr þar til er siár tók við honum, sá er þeir hugðu at lægi um avll lavnd, oc setti þar son sinn til ríkis er nú heitir Noregr. Sá er Sæmingr kallaðr, oc telia þar Noregs konungar sínar ættir til hanz, oc svá jarlar oc aþrir ríkismenn, svá sem segir í Háleygiatali. Enn Opinn hafði með sér þann son sinn er Yngvi er nefndr, er konungr var í Svíþjóðu, oc eru frá havnum komnar þær

ok gaf sonum sínum ríki.

1) þeim í sitt ríki *U*.

2) heita Sigtún *O. S.* heitir Sigtún *U.* *Hér smeygir O. inn:* Þat var af hans nafni, ok gaf sér konungdóm ok kalladiz Niördr ok þi finnz þat skrifat í fræðibókum at Niördr haf heitid hinn fyrsti

ættir er Ynglingar eru kallaðir. Þeir Æsir tóku sér
 qvænfaung þar innanlandz, en sumir sonum sinnum,
 oc urðu þessar ættir fiölmennar; [svá at umb Saxland oc
 allt þá an um norðrhálfvor dreifðiz svá, at þeirra túnga
 a Asia man na var eigin túnga um avll þessi lavnd.
 Oc þat þickiaz menn skýnia mega af því at skrifuð
 eru lángeðga navfn þeirra, at þau navfn hafa fylgt
 þessi túngu; oc þeir Æsir hafa haft túnguna norðr
 hingat i heim: i Noreg oc i Svíþjóð, i Danmörk
 oc i Saxland. [Oc i Englandi eru forn landzheiti eða
 staða heiti þau er skilia má, at af annarri túngu eru
 gefin enn þessi. ¹⁾

Svíakonungur, er þat til þess at Odinn hefir þar verid göfgaztr
 ok skipaði þar o. s. fr.

1) um Saxl. ok um Norðrhálfona. þeirra túnga ein gekk um þessi
 lönd, ok þat skilia menn at þeir hava norðr hingat haft túnguna
 i Nor. ok Dan. Svíþ. ok Saxland. U.

GYLFAGINNING ¹⁾.

1. **G**ylfi konúgr ræð þar lavndum er nú heitir Svíþjóð. Frá honum er þat sagt, at hann gaf einni farandi konu at launum skemtunar sinnar eitt plógsland í ríki sínu, þat er 4 avxn drægi upp dag oc nótt. En sú kona var ein af Asa ætt; hon er nefnd *Gefiun*, hon tók 4 avxn norðan or Jötunheimum, en þat voru synir jötuns oc hennar, oc setti þá firir plóg: en plógrinn gæck svá hart oc díúpt, at upp læysti landit; oc drógu uxnin þat land út á hafit oc vestr, oc námu staðar í sundi navkqvoro. Þar setti *Gefiun* landit, oc gaf nafn, oc kallaði Sælund. Oc þar sem landit hafði uppgengit, varð eptir vatn, þat er nú lavgrinn kallaðr í Svíþjóð. Oc liggja svá vikr í leginum sem nes í Sælundi. Svá segir Bragi skáld gamli:

Gefiun dró frá Gylfa	báru avxn oc átta
glavð díuþravþul avþla,	enni-túngl, þar er gengu
svá at af renni-ravknum	firir vineyiar víðri
rauk, Danmarkar auka:	válrauf, slögur havfuð ²⁾ .

2. Gylfi konúgr var maðr vitr [oc fiðlkunnigr, hann undraðiz þat miök er Asa fólk var svá kunnigt,

3

¹⁾ Hér hefr Gylfaginnitig frá því er Gylfi sótti heim Alfavpr í Ásgarð med fiðlkungi ok frá villo Asa ok frá apurningo Gylva. *U. En K. og O. hafa áungva fyrirsögn, ekki heldr S. hér. Sz. og R. bætavíð: Öðru nafni Hárslygi.*

²⁾ *U. sleppir allri þessari fyrstu grein, en hinar hafa hana allar. S. smeygir hér inn þessari yfirskrift: Hér hefr Gylfaginnitig.*

at ¹⁾ allir lutir gengu at vilja þeirra. Þat hugsaði hann hvárt þat mundi vera af epli siálfr þeirra, eða mundi því valda goðmavgr þau er þeir blótufu. Liann byriði ferð sína til Asgarðz, oc fór með laun, oc brá á sic gamals mannz líki, oc duldiz svá. En Ásir voru því visari at þeir havfðu spádom, oc sá þeir ferð hannz fyrr en hann kom, oc gerðu i móti höpum síónhverlingar. En er hann kom inn í borgina, þá sá hann þar háfa havll, svá at varla mátti hann síá ifir hana, þak hennar var lagt gylltum skjöldum svá sem spánþak. Svá segir Þjóðólfr enn hvinverski ²⁾ at Valhavll var skjöldum þavkt.

A baki létu blíkja
(þarpir voru gríóli)

Svalnis ³⁾ sahnæfrar
seggir hyggiandi.

Gylfi sá mann í hallardurunum, oc léc at hand-saxum, oc hafði 7 senn á lopti: sá spurði hann fyrir at nafni, hann nefndiz *Gángleri* oc koninn af refilstigum ⁴⁾, oc beiddiz at sækia til náttstaðar, oc spurði hverr haullina átti. Hann svarar at þat var kónúgr þeirra, "en fylgia má ec þér at síá hann, skaltu þá síálfr spyria hann nafns. Oc sneriz sá maðr firir havnum inn í havllina, en hann gæck eptir, oc þegar laukst hurpin á hæla havnum. Þar sá hann mavrg gólf oc margt fólk, sumt með leikum, sumir drjúku, sumir með vápnum oc bavrþuz: þá litaðiz hann um, oc þótti margir lutir útrúligir þeir er han sá, þá nielti hann. ⁵⁾

¹⁾ ok lægsaði þat er allir lyðir losuðu þá ok *U.*

²⁾ *I Sn. H. hárf. 19. er þetta eignad Hornklofa.*

³⁾ Svalnis *U.* Svalners *S.* ⁴⁾ tilis stigum *U.*

⁵⁾ Hálam. 1.

Gáttir allar ¹⁾	þvíat óvíst er at vita
þú gáugi fram	hvar óvinir sitia
um skygnaz skyli;	á fleti firir.

Hann sá 5 háseti, oc hvert upp frá avþru, oc sátu 3 menn sinn í hveriu. Þá spurði hann hvert nafn hafþingia þeirra væri. Sá svarar er hann leiddi inn, at sá er í enu nezta háseti sat var konúngr, oc heitir *Hár*, en þar næst er heitir *Jafuhár*, en sá ofarst er *Þríði* heitir ²⁾. Þá spyr Hár komandann hvat fleira er eyrindi hanz, en heimill er matr oc dryckr honum sem avllum þar í Háva havll. Hann segir at fyrst vill hann spyrja, ef nokqvor er fróþr maþr inni. Hár segir at hann komi ei heill út, nema hann sé fróþari,

”oc stattu fram
meþan þú fregn
sitia skal sá er segir.

3. Gángleri ³⁾ hóf svâ mál sitt. Hverr er æztr eþa ellztr allra goþa? Hár segir. Sá heitir *Allfavætr* 5. at voru máli, en í Asgarði enum forna átti hann 12 nöfn: eitt er *Allfavætr* ⁴⁾, annat er Herran eþa Herian, 3. er Nikarr eþa Hnikarr ⁵⁾, 4. er Nikuz eþa Hnikuðr, 5. Fiölnir, 6. Oske, 7. Omi, 8. Bislipi eþa Bislindi, 9. Sviðorr ⁶⁾, 10. Sviþrir, 11. Viðrir, 12. Jalg eþa Jálkr. Þá spyr Gángleri. Hvar er sá guð? eþa hvat má hann? eþa hvat hefir hann unnit framaverka? Hár segir: lifir hann of allar aldir, oc stjórnar avllu ríki

1) Skatnar allir *U.* 2) er heitir Þríði Hár *Se.*

3) *U.* hefir þá yfirskrift: Frá spurðinge Gánglera. En *S.* Allðar sk.

4) Allfodr *O.* og *U.* og *S.* 5) Nikadr *U.*

6) Svápar *K.* Svápar *U.* Svidur *S.*

sínu, oc ræðr avllum lutum stórum oc smám. Þá mælti Jafnhár ¹⁾: hann siníþaði himin oc iörð oc ioptin oc alla eign þeirra. Þá mælti Þriði: hitt er mest er hann gerði manniinn, oc gaf havnum avnd þá er lifa skal oc alldri týnaz, þótt lícaminn fúni at moldu eða brenni at avsku: oc skulo allir menn lifa þeir er rétt eru siþaðir, oc vera með havnum siálsum þar sem heitir Gimle eða Vingólf. En vándir menn fara til Heliar oc þáþan í Niflhel, þat er niör í en níunda heim. Þá mælti Gángleri: hvat halþiz hann áðr at en himin oc iörð væri ger? Þá svarar Hár: þá var hann með hrimþussum.

4. Gángleri mælti: hvat var upphaf? eða hversu hófsc? eða hvat var áðr? Hár svarar. Svá sem segir í Völuspá:

Ar var alda ²⁾	iörð, fannz ei ³⁾
Þat er ecki var:	nè upp-himin;
vara saundr nè sær	gap var ginnunga
nè avarar unnir,	en gras ecki ⁴⁾ .

Þá mælti Jafnhár. Fýrr var þat mörgum avldum en iörð var skavput er Niflheimr var gerr, oc í havnum miþium liggir bruðr sá er Hvergelmir heitir, oc þáþan af falla þær ár er svá heita: Svavl, Gunnþra ⁵⁾, Fiörm ⁶⁾, Fimbul, Þul ⁷⁾, Sliðr oc Hriþ, Sylgr oc Ylgr, Við, Leiptr ⁸⁾, Giöll er næst helgrindum. Þá mælti Þriði ⁹⁾, Fýrst var þó sá heinnr í suðrhálfu

1) Þannig skrifa O. og U. S. og St. en K. hefir endast Hár.

2) Þannig O. og U. en K. hefir halda.

3) æla O. 4) hvergi U.

5) Kyöl, Gundro U. 6) Form K. en Fiörm U. og O.

7) Fimbulþul U. 8) Vidleiptr. U.

9) Hér hefir U. þá fyrirsögn: Hér segir frá Múspellzheimi ok frá Surti.

er Muspell heitir, hann er liós oc heitr svát hann er
logandi oc brennandi; er hann oc ófærr þeim er þar
eru útlendir, oc ei eigu þar óþul. [Sá er Surtr nefndr,
er þar sitr á landzenda til landvarnar ¹⁾], hann hefir
loganda sverþ, oc í enda veralldar mun hann fara
oc heria, oc sigra öll goðin, oc brenna allan heim
með eldi. Svá segir í Völupá:

Surtr ferr sunnan
með sviga leifi ²⁾,
skinn af sverði
sól valtiva:

gríðþiðrg gnata
en gífr rata ³⁾,
troða halir þelveg
en himin klofnar.

5. Gángleri mælti. Hversu skipaþiz áþr en ætt-
irnar yrði eða aukaþiz mannfólkit? Þá mælti Hár ⁴⁾.
Ár þær sem kallaðar eru Elivágar þá er þær voru
svá langt komnar frá uppsprettunni, at eitrvíkia sú
er þar fylgði ⁵⁾ harðnadi, svá sem sindr þat er renn
or eldinum; þá varþ þat ís; oc þá er sá ís gaf staþar
oc rann ei, þá heldi yfir þannig úr þat ⁶⁾ er af
stóð eitrinu, oc fraus at hrími, oc iðc hrimit hvert
yfir annat allt í ginnunga-gap. Þá mælti Jafnhár.
Ginnunga-gap þat er vissi til norðrs ættar fylltiz
með þunga oc haufugleic iss oc hrims, oc inn ífrá
úr oc gustr; enn hinn syðri lutr ginnunga-gaps lèttiz
móti gneistum oc sium þeim er flugu or Muspellz-
heimi. Þá mælti þriði. Svá sem kallt stóð af Nifl-

1) Surtr næfr þar fyrir ok sitr á heims enda U.

2) lævi O. 3) gupar hrata U.

4) U. smeygir hér inn þessari yfirskrift: Hér segir er goðin
sköpuðu Ymi iðtun

5) Eitrvíkia sú er þeim fylgði O.

6) þannig O. en þat K. S. ok þat U.

heimi, oc allir lutir grimmir, svá var þat er vissi námunda Muspelli heitt oc líóst. En ginnunga-gap var svá hlætt ¹⁾ sem lopt vin^{cl}lanst, oc þá er mætti hríminu blær hitans; svá at brá^{cl}naði oc draup, oc af þeim kviku-dropum kviknaði með krapti þess er til sendi hitann, oc varþ mannz líkinndi, oc var sá nefndr *Ymir*, en Hrímfussar kalla hann Avrgelmi; oc eru þaþan komnar æt^{cl}ter Hrímfussa; svá sem segir í Vavluspa hinni skavimmu ²⁾:

Eru vavtur allar	[en seið-bereindr
frá Viðólli ³⁾ ,	frá Svarthavfpa ⁴⁾ ,
vitkar allir ⁵⁾	allir iðtnar
frá Vilmeipí,	frá Ymi komair.

[En hér segir svá Vafþrúðnir iðtun. Þá spurði Gángleri,

Ilvaþan Avrgelmir kom	Þá er or Elivágum
með iðtna sonum	stukko eitir-dropar
fyrst enu fróði iðtun? ⁶⁾	[oo óx nunz or varþ iðtun,
þar eru orar ættir	
komnar allar saman,	
því er þat æ allt til atalt ⁷⁾ .	

Þá mælti Gángleri. Hvernig óxu ættir saman þaþan? eða skapaðiz svá at fleiri menn urðu? eða trúir

1) lætt *O. U. og St.* er mættiz hrímin oc blær hitans *K.*

2) Það eru *Hyndluljóð*, síð þetta kvæði í *Samundar eddu* 31. efendi.

3) Viðóllir eða Viðóllir *U.* 4) vettir allar *U.*

5) sleppir *U.*

6) Þetta er *Óþins spurning og Vafþrúðnirs svar* í *Samundared.* Vafþr. 30, 31. *O.* sleppir úti þeim orðum. Þá spurdi Gángleri, en *U.* sleppir því öllu saman, og hefir áttadinn: Ok enn segir svá at: or elivágum o. s. fr.

7) ok vöxtu vöndz ok varþ iðtunn or, þar einar ættir koma saman *U.* En *O.* eptir iðtun: þar orar ættir koma allar saman; því er þat allt atalt.

þá þann guð er nú sagðir þú frá? Þá svarar Hár: fyrir öngan mun iátum vær hann guð; hann var illr og allir hannz ættmenn, þá kavllum vör Hrímpursar: og svá er sagt, þá er hann svaf feck hann sveita ¹⁾, þá óx undir vinstri havnd havnum maðr og kona, og annarr fótr hannz gat son víð avþrum, en þáþan af komu ættir, [þat eru Hrímpursar, hinn gamli hrím-purs hann kavllum vær Ymi ²⁾].

6. Þá mælti Gángleri. Hvar byggði Ymir? eða víð hvat lífsi hann ³⁾? Næst var þat þá er hrímit draup, 5. at þar varþ af kýr sú er *Andhumla* hét, en 4 miólkár runnu or spenum hennar, og fæddi hon ými. Þá mælti Gángleri: víð hvat fæddiz kýrin? Hár segir: hon sleikti hrímsteina er saltir voru, og hinn fyrsta dag, er hon sleikti steinana, kom or steininum at qveldi mannz hár, annan dag mannz havfuð, þriðja dag var þar allr maðr: sá er nefndr Buri ⁴⁾, hann var ságr álitum, mikill og mattugr, hann gat son þann er Börr hét. Hann fcek þeirrar konu er Besla ⁵⁾ hét, dóttir Bölþorns iötuns, og fengu þau 3 sonu: hét einn Oðinn, annarr Vili, 3i Ve ⁶⁾; og þat er mín trúa at sá Oðinn og hannz bræðr munu vera stýranda ⁷⁾ himins og iarþar; [þat ætlum vör at hann muni syá heita; svá heitir sá maðr er vör vitum mestan og ágæztan, og vel megu þeir hann láta svá heita.

1) sveda. S. 2) sleppir U.

3) U. smeygir hér inn: Hár svarar og þareptir þeirri miög svo mádu fyrirögn; Frá því er skavpt var kýrin Andumla. Sp. hefir eindagis: Asakyn. 4) Bori O. 5) Bestla O. er átti Boyzlo U.

6) Þannig O. U. S. Ygg K. 7) stýrandi allar hinar.

7. Þá mælti Gángleri. Hvat varþ þá um þeirra sætt? eða hvárir voru ríkari? Þá svarar Hár ¹⁾):
6. synir Börs drápu Ymi iðtun; en er hann fëll þá liöp svá mikit blóð or sárum hannz, at með því drekþu þeir allri ætt hrimþursa, nema einn komz undan með sínu hyski, þann kalla iðtnar Bergelmi, hann fór upp á lúðr sinn oc kona hannz oc hëllz þar, oc cru af þeim komnar hrimþursa ættir, svá sem hëð segir.

Örofi vëtra	Þat ec fyrst of-man
áðr vëri iðrð sköpuð	er sá himn frópi iðtun
þá var Bergelmir þorinn	á var lúðr of-lagibr,

8. Þá svarar Gángleri. Hvat höffuz þá at Börs ²⁾ synir, ef þú trúir at þeir sè Guð? Hár segir: eigi er þar litit af at segia: þeir tóku Ymi oc sluttu í mitt ginnúngagap, oc gerþu af honum iörþina: af blópi hannz sæinn oc vötnin, iörþin var giör af holdinu, en biörgin af beinunum, griót oc urþir gerþu þeir af tavnnum oc iöxlom, oc af þeim beinum er brotin voru. Þá mælti Jafn-hár. Af því blópi er or sárum rann oc læust för, þar af gerþu þeir síá þann er þeir [gerþu, oc festu saman iörþina ³⁾], oc lavgþu þann síá í hring utan um hana, oc mun þat flestum manni úsæra þikkia at komaz þar yfir. Þá mælti þriþi. Tóku þeir oc haus hannz oc gerþu

1) *U. hefir í stadin fyrir allri þetta eptir merkit: ok þar er sá eptir Heran, er vër vitum nú mestan vera. Frá því er synir Börs sköpuðu himin ok iðrð. Synir Burs drápu o. s. fr.*

2) Burs *U. Sp.*

3) girdu. ok festu jördina í *Sa*, en *U. hefir einangis*: er þeir festu iörþina í.

þar af himin, oc settu hann upp ífir iörþina með 4 skautum; under hvert horn settu þeir dverg, þeir heita svà: Austri, Vestri, Norþri, Suþri; þá tóku þeir sjur oc gneista þá er lausir fóru, oc kastat hafði or Muspellz heimi, oc settu á [miðian ginnunga ¹⁾ himin bæði ofan oc neðan, til at lýsa himin oc iörð; þeir gáfu stað ²⁾ avllum elldingum, [sumum á hinum, sumar fóru lausar undir himni, oc settu þó þeim stað oc skavpuðu gaungu þeim. Svà er sagt í forn-um vísindum, at ³⁾ þá þan af voru dægr greind oc áratat, svà sem segir í Vavluspá.

Sól þat né vissi	hvat hann megins átti,
hvar hon sali átti,	stjórnur þat né vissu
máni þat né vissi	hvar þær staði áttu.

[Svà var áþr en þetta væri of iörð ⁴⁾. Þá mælti Gángleri: [Þetta eru mikil tíþindi er nú heyri ec, furðu mikil smíð er þat oc hagliga gert. Hvernig var iörþin láttuð? þá svarar Hár: hon er kringlótt utan ⁵⁾, oc þar utan um liggir hinu diúpi siár, oc með þeirri siávarstravn þu gáfu þeir lavnd til bygðar iötna ættum; en firi innan á iörþunni gerðu þeir borg umhverfis heim firir ófriði iötna, en til þeirrar borgar havðu þeir brár Ymis iötuns; oc kavlluðu þá borg Miðgarð. Þeir tóku oc heila hannz, oc kavstuðu í lopt, oc gerðu af skýin, svà sem hér segir ⁶⁾.

1) *sleppir O. en U. hefir: i mltu Ginnunga gap ovan ok neðan á himinum at lýsa iörþina o. s. fr.*

2) *Þannig O. stadi U. Sp. staðar K.* 3) *sleppir U.*

4) *O. og St. sleppa úti: of iörð; en U. sleppir þv' öllu.*

5) *Mikil merki eru þetta ok mikil smíð! Hár svarar kringlótt er iörþ U. St. 6) Samundared. Grimn. 40. erindi.*

Or Ymis holdi
var iörð of-skavput,
en or sveita siár;
biörg or beinum,
bætur or hári,
en or hausi himinn.

En ör hannz brám
gerða blíf regin
miðgarð manna sonum:
en ör hannz heila
voru þau hin harðmóðgu
ský avll of-skavput.

9. [Þá mælti Gángleri: mikit þótti mér þeir þá
hafa snúið til leiðar, er iörð og himinn var gert, og
sól og himintúngl voru sett, og skipt dægum: en hvaðan
komu mennirnir þeir er heim byggja? Þá svarar Hár ¹⁾):
7. Þá er þeir Börs synir gengu með sævar stravndu,
fundu þeir tré tvö, og tóku upp tréin, sköpuðu af
menn: gaf hinn fyrsti avnd og lif, annar vit og hrær-
ing, þriðji ásiðna, málit og heyrn og sion: gáfu
þeim klæði og nafn: hét karlmaðrinn *Askr*, en
konan *Embla*, og óloz þáðan af mannkindin, þeim er
bygðin ²⁾ var gefin undir miðgarði. Þar næst gerðu
þeir sér borg í miðjum heimi er kallat er *Asgarðr*,
[þat kavllum vör Tróia ³⁾]. Þar bygðu guðin og ættir
þeirra, og gerðuz þáðan af mavrg tíðindi og greinir
bæði á iörðunni og í lopti, þar er einn staðr er
er *Hlípsciðlf* heitir, og þá er Óðinn settiz þar í
háseti, þá sá hann of alla heima og hvers manaz
athæfi, og vissi alla luti þá er hann sá. Kona hannz
hét Frigg Fiörgvins-dóttir, og af þeirra ætt er sú

1) Í stadian fyrir þetta hefir U. þá fyrirsögn: Frá sköpun Asks ok Embls.

2) Þannig einnig S. en: ólz þaðan mannkindin sú er bygðin O. ok þaðan at m. er U.

3) Þat kallaz Tróia O. en U. sleppir úti Þessu, og kemst þannig ad ordi: Síðan gerðu þeir í miðjum heimi Asgarð, þar bygdi Óðinn ok ættir þeirra, er várar ættir eru frá komnir (þannig). Enn segir Hár: þar er einn staðr o. st fr.

kynslóð komin er vör kávlum Asa ættir, er byggt hafa Asgarð hinn forna og þau ríki er þar liggja til, og er þat allt goðkunnig ætt. Og firir því má hann heita Allfavér, at hann er faðir allra guðanna [og manna og allz þess, er af havnum og hanz krapti var fullgert ¹⁾]. Jörpin var dóttir hanz og kona hanz, af henni gerði hann inn fyrsta soninn, en þat er Asaðórr; [havnum fylgði all og sterkleikr, þaraf sigrar hann avll kvikvendi ²⁾].

10. Nörvi eða Narfi hét iötun, er bygði í Jötunheimum ³⁾, hann átti dóttur er Nót hét, hon 8. var svavrt og dæck sem hon átti ætt til; hon var gipt þeim manni er Naglfari hét, þeirra son hét Auðr ⁴⁾, því næst var hon gipt þeim er Annarr ⁵⁾ hét, Jörð hét þeirra dóttir. [Síparst átti hana Dellíng, var hann Asaættar ⁶⁾, var þeirra son Dagr, var hann liós og sagr eptir faðerni sínu. Þá tók Allfavér Nót og Dag son hennar, og gaf þeim 2 hesta og 2 kerrur, og setti þau uppá himin, at þau skulu ríða á hverium 2 dægum umhverfis iörpina. Ríðr nót fyrri þeim hesti er kallaðr er Hrímfaxi, og at morni hverium dagggvir hann iörpina af mel-dropum sínum. Sá hestr er dagr á heitir Skinfaxi, og lýsir allt lopt og iörpina af faxi hanz.

1) O. sleppir havnum og, en U. því öllu.

2) sleppir U. en hefir þar eptir miög máda fyrirðgn, sem kann ske á að vera: Frá Nora iötni.

3) fyrst iötunheima U. 4) þannig O. S. St. en Udr R.

5) Anar O. Onar S. U. St.

6) hana átti Döglíng. U. hana átti Derlíng St.

11. [Þá mælti Gángleri: hversu stýrir hann gánga sólar og túngls? Hár segir: Sá maðr er nefndr *Mundilföri* ¹⁾ er átti tvö bæn: þau voru svá fagr og fríð, at hann kallaði annat *Mána* en dóttursína *Sól*, og gipti hana þeim manni er Glenr ²⁾ hét; en guðin reiddaz þessu ofdræmbi, og tóku þau syskin og settu upp á himin; létu Sól keyra þá hesta er drögu kerru sólarinnar, þeirrar er guðin hafðu skapat til at lýsa heimana, af þeirri sío er slaug or Muspellz heimi. [Þeir hestar heita svá: Arvakr og Alsviðr, en undir bögum hestanna settu guðin tvá vindbelgi at kæla þá, en í sumum fræðum er þat kallat ísarncol ³⁾. Máni [stýrir gaungu túngls og ræðr nýjum og nípum, hann ⁴⁾ tók 2 bæn af iörðunni er svá hétu: Bil og Hjúki ⁵⁾, er þau gengu frá brunni þeimer Byrgir ⁶⁾ heitir, og báru á avxlum sér sá, er heitir Sægr, en staungin Simul. Viðfinnr er nefndr faðir þeirra, þessi bæn fylgia Mána svá sem síá má af iörðu.
12. Þá mælti Gángleri: skiótt ferr sólin, og nær svá sem hon se hrædd, [og eigi mundi hon þá meirr hvata gaungunni at hon hræddiz bana sinn ⁷⁾. Þá
10. svarar Hár: [eigi er þat undarligt at hon fari ákaflika ⁸⁾; nær gengr sá er hana sækir ⁹⁾, [og öngan útveg á hon nema renna undan. Þá mælti Gángleri: hverr er sá er henni gerir þann ómaka? Hár segir: þat eru 2 *úlfar*, og heitir sá er eptir henni ferr Sköll;

¹⁾ Mundillfari O. St. Mundilfari S. U. Hún sleppir einnig þessu stað merkingu. ²⁾ Glornir U. St.

³⁾ sleppir U. ⁴⁾ sleppir U. ⁵⁾ Hviki St. ⁶⁾ Byrgir U.

⁷⁾ sleppir U. ⁸⁾ sleppir U. ⁹⁾ leiðir U.

hann hræðir hon, oc hann mun taka hana; en sá heitir Hatti Hröðvituís son er firir henni leypr, oc vill hann taka túnglit, oc svá mun verða ¹⁾. Þá mælti Gángleri: hver er ælt úlfanna? Hár segir: Gygr ein býr firir austan miðgarð í þeim skógi er iárvíðr heitir, í þeim skógi byggja þær travllkonur er iárvíðjur heita. En gamla gygr fæpir at sonum marga iötna, oc allir í vargs líkiun, oc þá þan [af eru komnir þessir úlfar, oc svá er sagt at af ættinni verþr sá einn mátkaztr, er kallaðr er Mánagarmr; hann fylliz með fiörvi allra þeirra manna er deyia ²⁾, oc hann gleypir túngl, oc stavckvir blópi himin oc lopt avll, þá þan tynir sól skini sínu, oc vindar eru þá ókyrrir oc gnýa hēþan oc handan. Svá segir í Völuspá.

Austr býr en alldna ³⁾	Fylliz fiörvi
í iárvipi,	feigra manna,
oc fæpir þar	rýðr ragna siævt
Fenris kindir:	raupun dreyrað
verþr ör þeim avllum	svavrt verða sólskin
einna nockurr ⁴⁾	of samur eptir,
túngls túgari ⁵⁾	veþr avll válund
í tröllz hami.	vitað er enn eða hvat?

13. Þá mælti Gángleri: Hver er leið til himins af iörðu ⁶⁾? Þá svarar Hár, oc hló við: eigi er nú fróðlega spurt; er þér ei sagt þat at guðin gerðu 11.

1) Úlfar tveir gefa þat: Skoll ok Hatti Hröðvituísson, þá m. Gáagl. o. s. fr. U.

2) kom Mánagarmr, hann fylltiz með fiörvi feigra manna U.

3) arma U. 4) íma nockur U. 5) tregari U.

6) Hér segir frá Bifravat sneygir U. inn.

brú til himins af iörðu, oc heitir *Bif-ravst*, hana muntu sèt hafa, kann vera at þat kallir þú regnboga. Hon er með 3 litum oc miðc sterk, oc ger með list oc kunnáttu meiri enn aðrar smíðir ¹⁾: oc svá sem hon er sterk þá mun hon brotna, þá er Muspellz megr fara at ríða hana, oc svima hestar þeirra ífar stórar ár, [svá koma þeir fram ²⁾. Þá mælti Gángleri, eigi þótti mér goðin gera af trúnaði brúna, er hon skal brotna mega, er þau megu gera sem þau vilja. Þá mælti Hárr: eigi eru goðin hallmælis verð fyrir þessa smíð, góð brú er Bifravst, en engi lutr er sá i þessum heinni er sér meg treystaz, þá er Muspellz synir heria ³⁾.

14. Þá mælti Gángleri. Hvat hafðiz Allfavér at
 12. þá er gerr var Asgarðr? Hár mælti: i upphafi setti hann stiörnarmenn, oc beiddi þá at dæma með sér örlavg manna, [oc ráða um skipun borgarinnar, þat ⁴⁾ var þar sem heitir *Íða völlr* i miðri borginni. Var þat hit fyrsta þeirra verk at gera hof, þat er sæti þeirra standa i, 12 avnnor en hásetit þat er Allfavér á, þat hús er bezt gert á iörðu oc mest: allt er þat utan oc innau svá sem gull eitt, i þeim stað kalla menn Glafsheim ⁵⁾. Annan sal gerðu þeir, þar var Havgr ⁶⁾ er gyðjurnar áttu, oc var hann allfagr,

1) *St. sm. inn*: þat er raupt siest i Bogannum, er Elldur brennandi; uppá Himin-mundu gánga bergisar varí öllum fært er fara vilja.

2) *sleppir O.* svá koma þeir fram ferðinni *U.*

3) Þessar fjórar greinir: 10, 11, 12 og 13. eru andspáðanliga brot af öðrum húsund, og trúbla samheingid um Asgard.

4) ok ráðaðómurum *U.* 5) Glafheim *U.* 6) er hörgr var *U.*

þat hús kalla menn Vingólf¹⁾. Þar næst gerðu þeir þat at þeir lagðu alla²⁾, oc þar til gerðu þeir hamar oc taung oc stećia, oc þačan af avll tól avnnur, oc því næst smíðuðu þeir málín oc stein oc trè, oc svá gnógliga þann málín er gull heitir, at avll búsgavgn³⁾ hafðu þeir af gulli, oc er sú avld kavllut gullaldr: áčr en spiltiz af tilqvámu kvennanna, þær er komu⁴⁾ or Jötunheimnum. Þar næst 13. settuz guðin upp í sæti sin, oc réttu dóma sina, oc miantuz hvaðan dvergar hefðu qviknat í moldunni oc ničri í iörpunni svá sem mačkar í holdi. Dvergarnir hafðu skipaz⁵⁾ fyrst, oc tekit qviknan í holdi Ymis, oc voru þá mačkar. En af atqvæpi guðanna urðu þeir vitándi mannvitz, oc hafðu mannz liki, oc búa þó í iörpu oc í steinum. Močsognir⁶⁾ var dvergr⁷⁾ oc annarr Durinn, svá segir í Völuspá:

Þá gengu regin avll
á rökstóla
ginnheilög goð
oc of þat gettuz:
at⁸⁾ skyldi derga
drótt of-skepia⁹⁾

or bráni blóþgo
oc or Bláins leggium¹⁰⁾.
Þar mannikun
mörg of gerþuz,
dvergar í iörpu
sem Durinn sagði¹¹⁾

Oc þessi segir hon nafn þeirra dverganna¹²⁾.

1) Vingólf *S.* Vinglólf *U.* 2) all *U.*

3) *O. U. sm. inn: ok öll reidigögn.* 4) Þær komu *O. S. U. St.*

5) skapaz *U.* 6) Močsognir *S.* (Mjōdsognir?) 7) ættr *O. U.*

8) hverr *O. U.* 9) um-skepia *U.*

10) *Svo les O. og mun þat rétt; en: Blám sleggium K. S. U. oc blám leggium St. Völus. Res.*

11) sem Dyrinn kendi *U.*

12) *O. sleppir áti dverganna, en U. ok segir þeim nöfn þeirra.*

Nýi, Nípi.	Öri, Onatr ⁵⁾ ;
Norðri, Suðri,	Oium, Moðvitnir ⁶⁾
Austri, Vestri,	Vigr ⁷⁾ oc Gandálfr
Alpiðfr ¹⁾ , Dvalinn,	Viudálfr, Þorinn,
Nár ²⁾ Nálinn,	Fili, Kili,
Nípingr, Dáinn,	Fundinn, Vali.
Bilurr, Bafurr ³⁾ ,	Þrórr, Þróinn ²⁾ ;
Baymbavrr ⁴⁾ Nori,	Þeckr ⁹⁾ , Littr, Vittr,
Nýr, Nýrapp,	
Reckr, Ráðsviðr.	

En þessir eru oc dvergar, oc búa í steinum, en enir fyrri í moldu.

Draupnir ¹⁰⁾ , Dólgþvari,	
Havrr ¹¹⁾ , Hugstari,	Dúfr, Andvari,
Heiðiólfr ¹²⁾ , Glóinn,	Hepti, Fíli ¹⁴⁾ ,
Dóri; Ori ¹³⁾ ,	Hárr, Siarr ¹⁵⁾ .

En þessir komu frá Svarins havgí til Avrvánga á Jöruvavllu, oc eru komnir þá þan Lovarr ¹⁶⁾, þessi eru nafn þeirra.

Skirfir, Virfir ¹⁷⁾ ,	Eikinskiálldi ¹⁸⁾ ,
Skaliðr; Ai,	Falr, Frosti,
Alfr, Ingi ¹⁹⁾ ,	Fípr, Ginuarr ²⁰⁾ .

15. Þá

1) Þannig O. U. S. en K. hefir Alpiðlfr.

2) U. sl. Nár og Pykiss kafa: Nani, Níningr, Dani.

3) Bavorr O. Bivorr, Bavrr U. 4) Bomburr O. Bambavrr U.

5) Þannig O. Örr, Annar U. en K. S. fella út Ori.

6) Moðvitnir. S. Ai, Miðdv. O. Onni, Miðþvitnir U.

7) Vigr U. 8) Þiðr, Þorinn U. 9) U. fellir út Þeckr.

10) Dramir U. Draumar St. 11) Hár U. Hagn St. (Hagr?)

12) Heiðpólfr U. 13) Dóri, Ori S. 14) Heiðfili O. Heptufili U.

15) Siarr O. Hár segir U.

16) ok er þadann kominn lofar U. O.

17) Þannig O. U. St. Skirfir, Virfir K. 18) Yngvi U.

19) svo hefir O. Eikinskiálfr U. Eikin, Skialldi K.

20) Ginarr U. S.

15. Þá mælti Gángleri ¹⁾. Hvar er hafstu²sta³ðrinn eða helgistaprinn goðanna? Hár svarar: Þat er at ¹⁴ aski *Yggdrasils*, þar skulo guðin eiga dóma sína hvern dag. Þá mælti Gángleri: hvat er at segia frá þeim stað? Þá segir Jafnhár: askrinn er allra treí mestr oc bestr: limar hannz dreifaz ifir heim allan, oc standa yfir himni, þriár rætr trésins halda því upp, oc standa afar breitt. Ein er með Asum, en avunur með Hrímbussum, þar sem forþum var ginnunga-gap; en þriþia stendr ifir Niflheim: oc undir þeirri rót er Hvergelmir, en Niðhavggr gnagar þeðan rótina. En undir þeirri rót er til Hrímbursa horfir þar er Mímisbrunnr, er spekð oc mannvit er í-fólgit, oc heitir sá Mímir er á brunninn; hann er fullr af vísindum, firir því at hann dreckr or brunninum af horninu Gíallarhorni. Þar kom Allfavör oc beiddiz eins dryckiar af brunninum, [en hann fœck ei fyrr ²⁾ en hann lagði auga sitt at veði ³⁾. Svá segir í Vavltuspá.

Allt veit ec Opín	dreckr miðs ⁶⁾ Mímir
hvar þú auga ⁴⁾ falt:	morgun hverian
í þeim enum mæra ⁵⁾	af veði ⁷⁾ Valfavðrs
Mímis-brunni;	vituz þér en eða hva?

Þriðia rót asksins stendr á himni, oc undir þeirri rót er brunnr sá er miðc er heilag, er heitir

1) *U. sm. inn*: Hér segir frá Helgistad goðanna

2) *slæppir U.* 5) í ved *U.*

4) *Þannig O. U.* á auga *K. S.*

5) í hinum mæra *O.* úr þeim *e. m. K.*

6) *Þannig O. U.* mod *K.* 7) *Þannig O. U.* veði *K.* vidi *S.*

Urðar-brunnr; þar eign guðin dómstuð sinn: hvern dag ríða Æsir þangat upp um Bifrávst, hon heitir oc Asbrú. Hestar Asanna heita svá: Sleipnir er baztr, hann á Opinn, hann hefir átta fætr; annar er Glacir, þriðji Gyllir, fjórði Cler ¹⁾, fimti Skeiðbrinnir, setti Silfrintoppr ²⁾, sjöundi Sinir, áttundi Gils ³⁾, níundi Falhófnir ⁴⁾, tíundi Gulltoppr, Leifseti ellefti, Baldrs hestr var brendr með havnum, en þór gengr til dómstins, oc veðr ár þær, er svá heita ⁵⁾.

Kavmt oc Avmt	dag hvern,
oc Kerlaugar tvær	er hann dæma scál
þar skal þórr vafa	at aski Yggdrasils;
	þviat Asbrú
	brenn avl loka,
	heilug vartu hlóa ⁶⁾ .

Þá mælti Gángleri: brenn elldr yfir Bifrávst? Hár svarar: þat er þú sér rautt í boganum er elldr brennandi: uppá himin mundu ganga [hri nífursar oc ⁷⁾] bergrisar, ef avlum væri fært á Bifrávst, þeim er fara 15. villia. Margir staðir eru á himni fagrir, oc er þar allt guðleg vörn ⁸⁾ firir þar stendr salr einn fagr undir askinum víð brunninn, oc or þeim sal koma 3. meyjar þær er svá heita: Urðr, Verðandi, Skulld. Þessar meyjar skapa mavnum alldr, þær kavllum vær ntruir. En eru fleiri nornir, þær er koma til hvers manns er borinn er, at skapa alldr, oc eru þessar

1) Gleur O. en U. sl. þvi nafni diti. 2) Silfrtoppr K. S.

3) Giel O. 4) Falotnir U. Falhófnir S.

5) Sið Grímn. 25. erindi i Sagn. Eddu.

6) Hlóa U. 7) sl. O. og U.

8) Þannig O. eru þar allt guðleg vartu K. er þ. a. g. vernd S. U.

goðkunnigar ¹⁾, en aðrar álfaættar, en enar þriðju dvergættar. Svá sem hér segir:

Sundr-börnir miðe	sumar eru áskunnar ²⁾ ,
hygg ec ³⁾ at nornir sè,	sumar eru álfkunnar ⁴⁾ ,
eigot þær ætt saman;	sumar ðætr Dvalins.

Þá mælti Gángleri. Ef nornir ráða orlagum manna, þá skipta þær geysi úiafnt, er sumir hafa gott lif oc ríklígt, en sumir hafa lítit lén eða lof, sumir langt lif sumir skamt. Hár svarar: góðar nornir oc vel ættaðar skapa goðan alldr, en þeir menn er firir úskavpum verða, þá vallda því illar nornir.

16. Þá mælti Gángleri. Hvat er fleira at segia stórmerkia frá askinum? Hár segir: mart er þar af at segia ⁵⁾. Avrn einn sitr í limum asksins, oc er hann margs vitandi; en í milli augna havnum sitr haukr sá er heitir Vefrfavlnir ⁶⁾. Ikorní sá er heitir Ratastöskr ⁷⁾ renn upp oc niðr eptir askinum, oc ber avfundarorð milli arnarins oc Niðhavgg. Einn 4 hirtir renna í limum asksins oc bita barr, þeir heita svá: Dáinn ⁸⁾, Dvalinn, Dunneir, Duraþrór ⁹⁾. En svá margir ormar eru í Hvergelmi med Niðhavgg, at engi túnga má telia. Svá segir hér ¹⁰⁾.

1) goðkyndar *U.*

2) Segi ek *O.*

3) áskungar *O.* áskyndar *U.*

4) álfkungar *O.* álfkyndar *U.*

5) *U. sm. inn:* Frá aski Yggdrasils.

6) Vefrlaufnir *U.*

7) Ratakostr *S. U.*

8) Danin *U.*

9) Duneyrr, Duraþrór *O.* Dyneyrr, Duraþrór *U.*

10) í *Sam. Eddu Grímn.* 35. lírindi.

Askr Yggdrasils
drýgir ¹⁾ erfiþi
meira en menn vili:
Svá er enn sagt ³⁾.

Ormar fleiri liggja
und aski Yggdrasils,
en þat ofhyggi hver ósvikra apa

hiörte bítr ofan,
en á hliðu ²⁾ fúnar,
skerþir Niðhavggj neðan.

Góinn oc Móinn
þeir 'ro Grafvitnis synir ⁴⁾,
en þat ofhyggi hver ósvikra apa Grábakr oc Gráfiavlluðr ⁵⁾,

Ofnir oc Svafnir
hygg ec at æ mynir
meiðs grístum ⁶⁾ þrá.

Enn er þat sagt at nornir þær, er byggja við Urðar
brunn, taka hvern dag vatn í brunninum oc með aurinn
þann er liggur um brunninn, oc ausa upp yfir askinn, til
þess at ei skyli límar hanz tréna eða fúna. En þat
vatn er svá heilagt, at allir lutir þeir sem þar koma í
brunninn, verða svá hvítir sem hinna sú er skíall heitir,
er innan liggja við eggskurn ⁷⁾. Svá sem hér segir:

Ask veit ec ausinn ⁸⁾
heitr Yggdrasils ⁹⁾
hár, þápur ¹⁰⁾ heilagr
livita aure

þá þan koma dagggvar
er ¹¹⁾ í dali falla
standr hann æ yfir grunn ¹²⁾
Urðar brunni.

Sú daggg er þá þan af fellr á iörþina, þat kalla menn
hunánga-fall, oc þar af fæþaz býflugur ¹³⁾. Fuglar æ
fædaz í Urðar brunni, þeir heita Svanir, oc af þeim
fuglum hefir komit þat fuglakyn er svá heitir ¹⁴⁾.

17. Þá mælti Gángleri. Mikil tíðindi kann þú
at segja af hinnum: hvat er þar fleira havfuðstaða

1) eykur S. 2) hliðum U. 3) Grinn. 54. 4) lípar U.

5) Þetta hefi ég sett í stadiann fyrir Grafvilluðr K. O. Grá-
favludr S. Grafvölduðr U.

6) kostum S. U. 7) eggskurmsl U. 8) standa S. U. Völ. 19.

9) Yggdrasill O. U. S. 10) hátt borinn S. hár borinn U.

11) þær O. þær U. 12) grunn O. S. grein U. 13) býflugur K.

14) U. sm. inn: Hér segir frá . . . en ekki ¹¹ Dániesagan
sem Jóh. Þorundarson hefir sett í stadiann af egin ramleik.

en at Urðar-brunni? Hár svarar. Margir staðir eru þar göfugligir; sá er einn staðr þar er kallað er Alfheimr, þar byggvir fólk þat er Ljósálfar heita, en Davckálfar búa niðri í iörðu, oc eru þeir úlíkir þeim sýnum, en miklu úlíkari reyndum. Ljósálfar eru fegri en sól sýnum, en Davckálfar eru svartari en bik. Þar er einn ¹⁾ sá staðr, er Breiðablik er kallað, oc engi er þar fegri staðr. Þar er oc sá er Glitnir heitir, oc eru veggir hannz oc steðr ²⁾ oc stólpur af rauðu gulli, en þak hannz af silfri ³⁾. Þar er enn sá staðr er Himinbiörg heita, sá stendr á himins enda við brúarsporð, þar er Bifrast kemr til himins. Þar er enn mikill staðr er Valaskjálf heitir, [þann stað á Opinn ⁴⁾], þann gerðu guðin oc þavkðu skíru silfri; oc þar er Hliðskjálfinn í þessum sal, þat háseti er svá heitir, oc þá er Allfavör sitr í því sæti, þá sér hann of allan heim. A sunnanverpum himins-enda ⁵⁾ er sá salr er allra er fegrstr oc biartari en sólir, er Gimle heitir; hann skal standa þá er bæði himin oc iörð [hefir fariz ⁶⁾], oc byggja þann stað goðir menn oc réttlátir of allar aldir. Svá segir í Völuspá.

Sal veit ec standa

sólo fegra

gulle betra ⁷⁾

á Gimlo [hám ⁸⁾

þar ⁹⁾ skulo dyggvar

dróttir byggja

oc of aldr daga

yndis nióta,

[Þá mælti Gángleri. Hvat gætir þessa staðar þá er

1) enn O. ok U.

2) stendr allar O. U. ok stoder af randu gulli S.

3) gulli U.

4) sl. U.

5) heimsenda U.

6) fyrirfaraz U.

7) taktan O. U. þakinn S.

8) ventar í öllum.

9) þann Q.

Surtla ¹⁾ logi brennir himin oc iörð? Hár segir: ²⁾ svá er sagt at annarr himin sè suðr oc upp frá þessum himni, oc heitir sá himin Andlágr ³⁾ en hinn þriði himin sè enn upp frá þeim, oc heitir sá Viðbláinn ⁴⁾, oc á þeim himni hyggium vèr þenna stað vera, en Liósálfar einir hyggium vèr at nú byggvi þá staði.

12. Þá mælti Gángleri. Hvaðan kemr *vindr*? hann er sterkr svá at hann hrærir stór havf, [oc hann æsir elld, en svá sterkr sem hann er þá má ei síá hann, því er hann undarlega skapaðr ⁵⁾. Þá
13. svarar Hár: Þat kann ec vel segia þér; á norðanverðum himins enda ⁶⁾ sitr iötuh sá er Hræsvelgr heitir, hann hefir arnar ham; en er hann beinir flug, þá standa vindar undan vængum honum. Hér segir svá 7).

Hræsvelgr heitir,	af hannz vængum
er sitr á himins enda,	kveða vind koma
iötunn í arnar ham:	alla menn yfir.

19. Þá mælti Gángleri. Hvi skilr svá mikit at *sumar* skal vera heitt en *vetr* kalldr? Hár svarar.

1) Svartta S. Svarta U.

2) St. smeygir hér inn: Hár svarar: þeim stað grandar ei er Svarta logi brennir himin oc jörð. En þetta þykist skrifarinn Olaf Helgason siálfr hafa smíðað úr því sem finnst í Resens útgáfu: Þeim stað grandar ei er svarta Loge brenner Himen og Jörd. Sem Sra. Magnús Olafsson, er segist at hafa tilbúið Resens Eddu, að öllum líkindum hefir siálfr sett h stadin fyrir: Þá mælti Gángl. Hvað (eda Hver) gæti þessa stadar þá er Surtla logi brennir himin ok jörd, til þess at hídla við textanum, er annars hángir miög illa saman. En mér þykir líkara að Hár hafi ekki verið viðlátinn at svara þessari spurningu; edr at þetta hafi yfirséð höfundinum eins og margt annað, og líkt mér ekki á að umbreyta því sem öllum gömlum skinnbókum kemr saman um.

3) sá heimr Viðbláinn U. 4) andlágr U.

5) ok færir undir Mikil af sér S. því hann er undarl. skap. O.

6) heims enda S. 7) í Samundaredd Vafpr. 37.

Eigi mundi svá fróðr maðr spyrja, því at þetta viltu allir at segja; en ef þú ert einn orðinn svá fávís, at ei hefir þetta heyrt, þá vil ec þó þat vel vinna, at heldr spyrir þú eitt sinn ófróðliga, en þú gángir lengr duliðr þess er skylt er at vita. Svasuðr heitir sá er faðir Sumars er, oc er hann 17. sællifr, svá at af hannz heiti er þat kallat svaslegt er blítt er. En faðir vetrar er ýmist kallaðr Vindlóni 1) eðr Vindsvalr, hann er Vasaðar son, oc voru þeir áttúngar grimmir oc svalbrióstaðir 2), oc hefir vetr þeirra skaplyndi 3).

20. Þá mælti Gángleri 4), Hverir eru Æsir þeir er mavnnum er skylt at trúa á? Hár svarar. Tölf 18. eru Æsir guðkunnigir. Þá mælti Jafnhár, Eigi eru Asyniurnar úhelgari, oc ei megu þær minna. Þá mælti þriði. Opinn er æztr oc ellztr Asanna: hann ræðr avllum lutum, oc svá sem avnour guðin eru mottug, þá þjóna honum avll svá sem bavn favðr. En Frigg er kona hannz, oc veit hon avrlavgmauna þótt hon segi ei spár. Svá sem hér 5) er sagt, at Opinn mælti siálfr við þann As er Loki heitir.

1) Vindlóni O. 2) Grymnir ok Svalbrióstadur S.

3) U. og S. fella út þá 18. og 19. grein, er þykkir vera sérlegt brot, kannske af sama brunni ausið og hitt um Nörva fötun (10.—13. grein), ad minnst kosti er ofatiltækið hér miðg svo líki þeirri 13. grein; þó gafi þetta skilið svo, ad sami maðr hefði fært inn bæði brotin, og brúkad þarvíd sín egin ord, þótt brotin siálfr hafi verið af ólíkum uppruna. Hitt er líóst at þessar tvær greinir trúbla samheingid öldungis, og þeirra innihald líkiss hvorki því undanfarna né eptirfylgiandi, en frá höfundstöðum á himni og Líðsálsum (í 17. gr.) er allnáttúrligr yfirlgágr til Asanna, er mönnum er skylt at trúa á (í 20. grein).

4) Hér segir frá nöfnum Opins ok ríki U.

5) Samundaredd. Egisdr. 48. 29. erindi, en það síst af sam-

Ærr ertu Loki ¹⁾ avrlög Frigg
 oc örviti, hygg oc at avll' viti,
 hví nù legskapu Loki ²⁾: þótt hon stálgi segi.
 Öðinn heitir Allfavör ³⁾, því at hann er fafir allra
 goða: hann heitir oc Valfavör, því at hannz óska-
 synir eru allir þeir er í val falla, þeim skipar hann
 Valhavl oc Vingólf, oc heita þeir þá einheriar. Hann
 heitir oc Hanga-guð oc Hapta-guð ⁴⁾, Farma-guð,
 oc enn hefir hann nefnz á fleire vega, þá er hann
 var kominn til Geirröðar konungs ⁵⁾.

Heitumze Grímr,	Síðhaytt, Síðskeggr,
oc Gáugráðr ⁶⁾	Sigfavör, Hnikar,
Herjan, Hlámberi,	Allfavör, Atriðr, (Farmatýr ⁸⁾)
Þeckr, Þripi,	Oski, Omi,
Þuðr, Uar ⁷⁾ ,	Jafnhár, Biflindi ¹⁰⁾
Helblindi, Hár,	Gaváðler ¹¹⁾ , Harbarðr,
Saðr, Svipall,	Sviðurr, Sviðrir,
Sann-Getall,	Jálkr, Kialarr, Vipurr,
Hersteitr, Hnikarr,	Þrórr, Yggr, Þundr ¹²⁾ ,
Bileygr, Báleygr,	Vakr, Skilvíngur,
Þavlverkr, Þiðlnir,	Vafuðr, Hroptatýr ¹³⁾ ,
Grímnir, Glapsviðr, (Þiðlsviðr ²⁾).	Gautr, (Veratýr ¹⁴⁾).

heinginu þar, ad þader Freya sem segir þetta.

1) Ærr ertu nú orþinn U.

2) lezkattu O. réttara. hví floptir þú loptir? U.

3) Alfafir U. 4) Happa gud U.

5) Gríma. 45. erindi, o. flg. Höfundriqn hefir einungis talid upp nöfna, og ekki gefid um þau ord sem fylla upp bragarháttinn. Í ó hefir hann fylgt rálinni, og getr mæð þareptir endrætt erindin í Gríma-ismálum; Því hefi eg skipt nöfnuam í atökur og fráskilid þau, er trubla bragarháttinn.

6) Gáuglari O. Gáugleri U. Gáugari K. S. hvarof eg hefi gjört Gáugráðr, sem Odinn kallast í Vafþr.

7) Þudrudn O. og U. 8) fellir U. út. 9) fellir S. út.

10) Blíndi K. S. 11) Gellðnir U.

12) Þessar þriðr línur eru samandregnar úr ymsum erindum, því vantar hér hlíðstafi.

13) Yggr — Hroptatýr vanta í U.

14) Þetta nafn, sem er tekið úr Gríma, 3. sér K. framfyrir Gautr,

Þá mælti Gángleri. Geysi mavrg heiti hafi þér gefit honum, oc þat veit trúa mín at þetta mun vera mikill fróþleikr, sá er hér kann skyn oc dæmi hverir atburðir hafa orþið sér til hvers þessa nafus. Þá svarar Hár. Mikil skynseme er at rísa vandlega þat, en þó er þér þat skíótaz at segia, at flest heiti hafa verið gefin af þeim atburðum, at svá margar [sem eru greinir tungnanna ¹⁾] í veröldunni, þá þickiaz allar þjóðir þurfa at breyta nafni hanz til sinuar tungu til ákallz oc bæna fyrir ²⁾ siálfum sér, en sumir atburðir til þessa heita hafa gerzt í ferþum hamz, er þat fært í frásagnir, oc muntu eigi mega fróþr maðr heita, ef þú skalt ci kunná segia frá þeim stórtíþindum.

21. Þá mælti Gángleri. Hver eru navn annarra ³⁾ Asanna? [eða hvat hafaz þeir at ⁴⁾? eða hvat hafa þeir gert til frama ⁵⁾? Hár svarar: Þórr er þeirra ¹⁹⁾ framaztr, sá er kallaðr Asaþórr eða Ökuþórr; hann er sterkaztr allra guðanna oc manna. Hann á þar ríki er Þriðvángar heita ⁶⁾, en havll hamz heitir Bilskirnir: í þeim sal eru 5 hundrut gólfa oc fiórnt tígir, þat er hús mest svá at menn hafa gert ⁷⁾. Svá segir í Gríannismálum.

Fimm hundrut gólfa
oc of fiórnum tavgum ⁸⁾

eg er líkast at Hroptatyr hafi minnt Höfundinn á það, en O. settr það eptir, og svo trublast midr erindið. U. hefir svo: Gaur, Jalkr, Veratyr, en S. Hyedrungi, Gautr, Veratyr.

1) tungur settr gunga O. 2) bænaferlis U. bænaferlis fyrir S.

3) gopanna epi sm. U. inn. 4) sleppir U. átt.

5) U. sm. inn: Hér segir frá þórr ok ríki hanna.

6) Þrúdränge heitir U. S. 7) hafi giört O. við U.

8) ok um 40 O. ok tíora tugo U.

svá hygg ec Bilskirnir með þugum ¹⁾ :
 ranna þeirra
 er ec ræfr ²⁾ vita
 mín veit ec mest margar,

Þór á hafra tvá er svá heita: Tanngnióstr oc Tanngrisnir, oc reið [þá er hann ekr í ³⁾]; en ha:rarair draga reiðna; því er hann kallaðr Avkuþórr. Hann á oc þriá kostgripir: einn þeirra er hamarrinn Miöllnir, er hrímþursar oc bergrisar kenna, þá er hann kemr á lopt, oc er þat ei undarligt; hann hefir lámit margan haus á fœtrum eða frændum þeirra. Annan grip á hann beztan megingiarþar, oc er hann spennir þeim um sic, þá vex honum ásmegn hálfu. En þriþia lut á hann þann er mikill gripur er í, þat eru Járnglófar ⁴⁾, þeirra má hann ei missa við hamars skaptit. En engi er svá íróþr at telia kunni avll stórvirki hannz, en segia kann ec þér svá mavrg tíþindi frá honum, at dveliaz munu stundirnar ⁵⁾ áðr en sagt er allt þat er ec veit.

22. Þá mælti Gángleri. Spyria vil ec tíþinda
 20. af fleiri Asunum. Hár segir, Annarr son Óþins er *Balldr*, oc er frá honum gott at segia; hann er beztr, oc hann losa allir. Hann er svá fagr álitum oc biartr svá at lýsir af honum, oc eitt gras er svá hvítt at iafnat er til Balldr's brár, þat er allra grasa hvítast; oc þar eptir mæt-þu marka hannz fegurð, bæði á hári oc líki, hann er vitraztr Asanna oc fegrzt-tal-

1) þugum *U.*

2) rept *O.*

3) þórr ekr í reipinni þá er hann fer í Jötunheima *U.*

4) járngreipr *U.*

5) mun dagr *U. S.*

æðr ¹⁾ oc líknsamaztr. En sú náttúra fylgir honum at engi má halldaz ²⁾ dómr hannz. Hann býr þar sem heitir Breiðablik, þat er á himni; í þeim stað má ecki vera óhreint; svá sem hér ³⁾ segir:

Breipablik heita	í því landi
þar er Baldr hefir	er ec liggja veit
sér of gerva sali,	fæsta feiku-stafi,

23. Hinn þriði As er sá er kallaðr er *Njörðr*, 21: hann býr á himni þar sem heitir Nóatún. Hann ræðr firir gaungu vinds, oc stillir síá oc elld; á hann skal heita til sæfara oc til veiða. Hann er svá auðigr oc fæsæll, at hann má gefa þeim auð landa eða lausafiár, er á hann heita til þess ⁴⁾. Hann var uppfæddr í Vanahceimur, en Vanir gisluðu hann goðunum, oc tóku í mót at Asagislingu þann er Hæfir heitir; hann varð at sætt með Goðunum oc Vöðum, Njörðr á þá konu er Skaði heitir, dóttir þiaza iötnuns. Skaði vill hafa bústað þann er átt hafði faðir hennar, þat er á fjöllum nokqvorum, þar sem heitir Þrymheimr ⁵⁾; en Njörðr vill vera nær sæ; þau sættuz á þat, at þau skyldu vera nju nætr í Þrymheimi, en þá þriár at Nóatúnum ⁶⁾. En er Njörðr kom apte til Nóatúna af siallinu, þá qvað hann þetta.

Leið erume fjöll	ólfa þytr
væra ec lengi ⁷⁾	mér þótti illr vera
nætr einar nju:	hiá söngvi svana,

1) þannig O. U. St. sęgrztr talidr K.

2) hallaz O. St. en teingdar-ordid Enn þykist úrheimta einhvora ólost.

3) Grimnism. 12. erindi.

4) Higi er Njörðr Asa ættar sm. O. U. inn. 5) Þrymheimr U. St.

6) þannig O. U. nju vetr í þr. en þá aðra 9 at Nót. K. nju nætur í þr. e. þ. aðrar nju í Nót. S. nju nætur upp á fjöllum, enn þá þriár í Nótatúnum St.

7) á batir O. vid. varka þa ek lengi hiá U.

Þá qvað Skaði þetta.

Sofa ec nè máttu ¹⁾

sæfar þeim á

flugls iarmi firir:

sá mik vekr

er af vípi kemr

morgun hverian már.

Þá fór Skaði upp á fiallit, oc bygði í Þrymheimi ²⁾,
oc ferr hon miðc á skipum oc með boga, oc skýtr
dýr: hon heitir avndurguð eða avndurdís. Svá er
sagt ³⁾.

Þrymheimr ⁴⁾ heitir,

er þiazí bió ⁵⁾

sá hion dæmki iðun;

en nú Skaði byggvir,

skir brúðr goða,

fornar tóptir favðr.

22. 24. Niörðr í Nóatúnun gat síðan tvö bávrn;
hét sonr Freyr, en dóttir Freyja, þau voru favgr
álitum oc máttug. Freyr er hinn ágætazti af Ásum,
hann ræðr firir regni oc scini sólar, oc þar með
ávesti iarþar, oc á hann er gott at heita til árs oc
friðar: hann ræðr oc fésælu manna. En Freyja er
ágætuz af Asynium: hon á þann bæ á himni er
Fólkvangar heita ⁶⁾; oc hvar sem hon riðr til vígs,
þá á hon hálfan val en hálfan Opinn, svá sem
hèr ⁷⁾ segir.

Fólkvangr heitir

en þar Freyja ræðr

sessu kostum í sal;

hálfan val hon kýss,

á hverian dag

en hálfan Opinn á.

Salr heunar Sessrymnir ⁸⁾ hann er mikill oc fagr.
En er hon ferr þá ecr hon köttum tveimr, oc sitr

1) Þannig O. Sofa oc máttu K. ek máki U.

2) á Þrymheimi U. St. 3) Grimnism. II. erindi.

4) Þrymheimr U. St.

5) Þar nú þiazí byr U. auk annara penna villna, hún hefir og þá
fyriðgn fyrir næm grein: Fra Frey.

6) Fólkvangr heitir O. St. 7) Grima. Ið. erindi.

8) Sessvarnir heitir ok salr heunar U. Salr heunar heitir Sess-
rymnir S.

í reið. Hon er nákvæmuz matvinnu til áheita: oc af hennar nafni er þat tignarnafn, er ríkiskonur eru kallaðar freyior ¹⁾. Henni líkafi vel mansaungr, á hana er gott at heita til ásta.

25. Þá mælti Gángleri. Miklir þickia mér þessir firir sér Æsirnar; oc ei er undarligt at mikill kráptr fylgi yðr, er þér skolut kunna skyn goðanna, oc vita hvert biðia skal hverrar bænarinnar. Eða eru fleiri enn goðin? Hár svarar ²⁾. Sá er enn As er Týr ²⁵. heitir. Hann er diarfaðr oc bezt hugaðr, oc hann ræðr miðc sigri í orostum; á hann er gott at heita hreystimavnnu. Þat er orðtak at sá er tý-hraustr, er umfram er aðra menn, oc ecki setz firir ³⁾. Hann var oc vitr svá at þat er mælt, at sá er tý-spakr er vitr er. Þat er eitt marc um diarfleic hannz: þá er Æsir lockuðu Fenris-úlfr til þess at leggja siðtrinn á hann Gleipni; þá trúði hann þeim ei, at þeir mundu leysa hann, fyrr en þeir lögðu honum at vefi hönd Týrs í munni hannz. En þá er Æsir vildu ei leysa hann, þá beit hann havndina af, þar er nú heitir úlfliðr; oc er hann einhendr, oc ecki kallaðr sættir manna.

26. Bragi heitir einn, hann er ágætr at speki ²⁴. oc mest at málsnild oc orðfimi: hann kann mest af skáldskap, oc af honum er bragr kallaðr skáldskapr, oc af hannz nafni er sá kallaðr bragr ⁴⁾ karla eða

1) firir O.

2) Hér hefir U. lönga máða fyrrisögn; en ecki: "í Dálmesagan", sem Jör. hefir prenta látið.

3) síð fyrir O.

4) bragarmátr U.

qvenna, er orðsnilld hefir framarr en aðrir kona eða karlinn. Kona hannz er Íþunn, hon varðveitir í eski sinu epli, þau er goðin skulo á-bita þá er þau eldaz, oc verða þá allir úngir, oc svá mun vera allt til ragnaravckrs. Þá mælti Gángleri. Allnókit þycki mér goðin eiga undir gæzlu eða trúnaði íþunnar. Þá mælti Hár oc bló við: nær lagði þat úsæru einu sinni; kunnna mun ec þar af at segia, en þú skalt nú fyrst heyrta nafnið Asanna fleire.

27. *Heimdallr* heitir einn, hann er kallaðr hvítí
25. As, hann er mikill oc heilagr, hann báru at syni meyar núa ¹⁾, oc allar systir, hann heitir oc Hallinskípi ²⁾ oc Gullintanni, tennr hanz voru af galli, hestr hanz heitir Gulltoppr. Hann býr þar er heitir Himinbiörg við Bifraust: hann er vandr goða, oc sitr þar við himins enda ³⁾ at gæta brúarinnar firir berggrísum, þarf hann minna svefn en fugl, hann sér íafint nótt sem dag hundrat rasta frá sér, hann heyrir oc þat er gras vex á jörðu eða ull á sauðum oc allt þat er hærra lætr: hann hefir lúðr þann er Gíallar horn heitir, oc heyrir blástr hanz í alla heima. [*Heimdallar sverð* er kallat havfnt ⁴⁾. Hér er svá sagt ⁵⁾].

Himinbiörg heita	þar vörðr goða dreckr
en þar Heimdall	í væru ranni,
gveða valda veum:	glæðr hinn góða miðð.

Oc enn segir hann siálfr í Heimdallar galldri:

Nú em ec mæðra mavgr
nú em ec systra sonr.

1) í sönn sm. S. inn.

3) heims enda U.

3) Grímn. 13. erindi.

2) Híalmskipi U.

4) fellir U. átt.

28. *Havðr* heitir einn Assinn, hann er blindr: 26.
ærit er hann styrkr, en vilja munda goðin at þenna
As þyrfti ei at nefna, því at hannz handa verk
munu lengi vera havið at minnum með goðum oc
mavnum.

29. *Flóarr* heitir einn, hinn þavgli As: hann
hefir skó þiokkvan ¹⁾. Hann er sterkr næst því sem
Þórr er, af honum hafa goðin mikit traust í allar
þraufir.

30. *Ali* eða *Vali* heitir einn, sonr Óðins oc
Rindar, hann er diarfr í orostum oc miðc happ-
skeytr ²⁾.

31. *Ullr* ³⁾ heitir einn, sonr Sifjar, stjúpsonr
Þórs, hann er bogmaðr svá góðr oc skíðfærr, svá at
engi má við hann keppaz. Hann er ságr álitum,
oc hefir hermannz algervi, á hann er gott at heita
í einvígi.

32. *Forseti* heitir sonr Baldrs oc Navnu Neps ⁴⁾
dóttur. Hann á þann sal á himni er Glitnir heitir:
en allir er til hannz koma með sakarvandræði, þá
fara allir sáttir á braut, sá er dómstaðr beztr með
guðum oc mavnum: svá segir hér ⁵⁾.

Glitnir heitir salr	en þar Forseti byggir
hann er gulli studdr	flestan dag ⁶⁾ ,
oc silfri þaktr it sama:	oc svæfir allar sakar ⁷⁾ .

1) Þessa málýsku hafa Svíar enn, og segja tjock fyrir þyckr.

2) hagskeytr *U*.

3) Þannig *O. U.* en *K. S.* hafa hér: Ulli sem ecki á vel við eign-
arendingina Ullar.

4) Nefs *S. U.* 5) *Grimm.* 15 *erindi*.

6) Þannig *O. St.* og *Samundaredda*; flestuma dag sem málfráðin
ekki leyfir *K. S.*

7) Hér segir frá Loka smeygir *U.* inn.

33. Sá er enn taldr með Ásum; er sumir kalla
 27. rógbera Asanina oc frumigveða flærþanna oc vömm
 allra goða oc manna, sá er nefndr *Loki* eða *Loptr*,
 sonr Farbanta iðtuna; móðir hannz er Laufey eða
 Nál, bræðr hannz eru þeir Byleistr ¹⁾ oc Hel-
 blindi ²⁾. *Loki* er friðr oc sagr sýnum; illr í skap-
 lyndi, miðe siðlbreytinn at háttum: hann hlúpi þá
 speki umfram aðra menn; er slægð ³⁾ heitir, oc vælar
 til allra luta: hann kom Ásum iafnan í fullt vand-
 ræði, oc opt leysti hann þá með vælræðum. Kona
 hannz heitir Sygin ⁴⁾; sonr þeirra Nari ⁵⁾ eða Narvi:

54. Enn átti *Loki* fleiri bavn, Angrboða hét gýgr
 í Jötunheimum; við henni gat *Loki* þrið bavn: eitt
 var *Fenris-úlfr*, annat Jörmungandr ⁶⁾; þat er *Mic-*
garþz-ormr, þriðja er *Hel*. En er göðin vissu til
 at þessi 3 systkin sædduz upp í Jötunheimum; oc
 guðin röktu til spádóma; at af syskinum þessum
 mundi þeim mikit mein oc óhapp standa, oc þótti
 avllum mikils illz af væni fyrst af móðerni oc enn
 verra af faðerni, þá sendi Allfavör til guðin, at
 taka bavnin oc færa sér. Oc er þau komu til haunz,
 þá kastaði hann orminum i enn diúpa sæ, er liggr um
 avll lavnd, oc óx sá ormr svá, at hann liggr í miðiu
 hafinu of avll lavnd, oc bítr í sporð sér. Hel kastaði
 hann í Niflheim, oc gaf henni vald yfir 9 heimum,

at

1) Byleipte *U.*

2) Þannig *O. S. U.* Heldblindi *K.*

3) Þannig *O. S.* stægl *K.* sem þykist vera penna villa.

4) Sigun *U.* lygin eða Sigunn. *S.*

5) Nóri *S.* 6) Jörmungandr *S.*

at hon skipti avllum vístum með þeim er til hennar voru sendir, en þat eru sóttlaupir menn og ellidauðir. Hon á þar mikla bölstæði, og eru garðar hennar forkunnar háfir, og grindur stórar. Eliuðnir heitir salr hennar, húngr diskur hennar, sultr knífr hennar, Gánglati þrællin, Gánglavt ambátt, fallanda forat ¹⁾ þreskavldr hennar er inngegngur, kavur sæng, blíkíanda bavl ársali hennar ²⁾. Hon er blá hálf en hálf með havrundar lit, því er hon auðkend, og heldr gnúpleit og grimleg ³⁾.

Ulfinn fæddu Æsir heíma, og hafði Týr einn ²⁹ diarfleik til at gánga at úlfinum, og gefa honum mat. En er guðin sá hversu mikít hann ox hvern dag, og allar spár savgðu at hann mundi vera lagður til skaða þeim; þá fengu Æsir þat ráð at þeir gerðu fiötur allsterkan, er þeir kavlluðu læþing ⁴⁾, og báru hann til úlfsias, og báðu hann reyna afl sitt við fiötrinn: en úlfinum þótti sér þat ecki ofressi, og lét þá fara með sem þeir vildu; ít fyrsta sinn er úlfrinn spyrdi við, brotnaði sá fiöturr, svá leystiz hann or læþingi. Því næst gerðu Æsirnir annan fiötr hálfu sterkara, er þeir kölluðu dróma, og báðu enn úlfinn reyna þann fiötr, og tavldu hann verða mundu ágaetan miðc at alli, ef slik stórsnípi mætti eigi hallda honum. En úlfrinn hugsaði at þessi fiöturr var sterkr miðc, og þat með

1) Þannig O. forá K. fallanda forad grind, þolmóðnir þreskölldr o. s. fr. U.

2) ársale hennar eða tíalld U. 3) Frá Fenris-úlfi ok Asum U.

4) Þannig O. U. læþing K. allstadar sem hann nefnaist.

at honum hafði all vaxit síðan er hann braut læþing, kom þat í hug at hann mundi verða at leggja sig í hættu, ef hann skyldi frágr verða, oc lét leggja á sig fiötrinn: oc er Æsir tavlduz búnir, þá hristi úlfriinn sig, spyndi við, oc laust fiötrinum á iörðina, svá at stærri flugu brotin; svá drap hann sig or dróma. Þat er síðan haft fyrir orðtak at leysi or læþingi, eða drepri or dróma, þá er einn hverr lutr er ákallaga sóttir. Eptir þat ölluðuz Æsirnir at þeir mundu ei fá bundit úlfinn; þá sendi Allfavör (svein) þann er Skirnir er nefndr, sendimaðr Freys, ofan í Svartálfaheim til dvergna nokkra, oc lét gera fiötr þann er Gleipnir ¹⁾ heitir. Hann var giör af 6 lutum: af dyn kattarins, oc af skeggi konunnar, oc af rótum biargsins, oc af sinom biarnarins, oc af anda fisksins, oc logs braka; oc þóttu vitir ei áðr þessi tíðinde, þá máttu nú finna skiött hér savnn dæme, at ei er logit at þer: set munt þú hafa at konan hefir eigi skegg, oc engi dynr verðr af hlaupi kattarins, oc ei eru stær undir biarginu, oc þat veit trúa mín at iafnsatt er þat allt, er ec hefe sagt þer, þótt þeir sé sumir lutir er þú mátt ei reyna. Þá mælti Gángleri: þetta má ec at visu skilia at satt er, þessa luti má ec síá, er þú hefir nú til dæma tekit: en hvernig varð, fiöturrinn smíðaðr? Hár syrar: þat kann ec þer vel segia; fiöturrinn varð sléttr oc blautr sem silkiræma, en svá traustr oc sterkr sem nú skalltu heyra. Þá er fiöturrinn var færðr Asunum þavckuðu þeir vel

¹⁾ Gleipnir o.

sendimanni sitt eyrindi; þá fóru Æsirnir út í vatn þat er Amsvartner ¹⁾ heitir, í hólmi þann er Lýngvi er kallaðr, oc kavlluðu með sér úlfinn, sýndu honum silkibandit, oc báðu hann slíta, oc qvoðu vera nökkvoro traustara en líkindi þætti á-vera firir digrleiks sakar, oc seldi hverr avörum, oc treysti með handa afli, oc slitnaði ei; en þó qvoðu þeir úlfinn slíta mundo. Þá svarar úlfrinn. Svá lítz mér á þenna dregil, sem önga frægð munac af-lióta, þótt ec slíta i sundr svá miótt band, en ef þat er gert með list oc væl, þótt þat sýniz lítit, þá kemr þat band ei á mína sætr. Þá savgþø Æsirnir at hann mundi skiótt sundrslíta miótt silkiband, er hann hafði fyrr brotit stóra iárnfiðtra,“ en ef þú fær ei þetta band slitit, þá muntu ecki hræpa mega goðin, enda skulum vér þá leysa þik ²⁾. Ulfrinn svarar. Ef þér bindit mic svá at ec fæc ei leyst mik, þá skollit þér svá ³⁾ at mér mun seint verða at taka af yðr hiálp; úfúss em ec at láta þetta band á mik leggja. En heldr en þér frýit mér hugar, þá leggi einn hverr havnd sína í munn mér at veði at þetta sè falslaust gert. En hverr Asanna sá til annars, oc þótti nú vera tvav vandræði, vildi engi sína havnd framselia; fyrr en Týr lét fram havnd sína hægri, oc leggr í munn úlfinum. En er úlfrinn spyrnir, þá harðnaði bandit, oc því harðara er hann brautz um því skarp-

1) Amsvartnir U.

2) ecki hrætt fá goðin skulu vér þá leysa þik U.

3) Þá munu þér svá ætla O. þá skil eg Mier muni Seint at taka o. s. fr. S. skil ek at ek muni seint taka af yðr lausn; em ek úfús at láta þat band á mína leggi. U.

ara var bandit: þá hlógu allir nema Týr, hann lét havnd sína. Þá er Æsirnir sá at úlfrinn var bundinn at fullu, þá tóku þeir festina er or var siöturinn, er Celgia heitir, oc drógu hana gavnum-hellu mikla, sú heitir Giöll, oc festu helluna langt í iörþniör: þá tóku þeir mikinn stein oc skutu enn lengra í iörþina, sá heitir þviti ¹⁾, oc höfðu þann stein fyrir festarhælinn. Ulfrinn gapði ákafliga, oc fæks um miöc, oc vildi bita þá, þeir skutu í munn honum sverði nokqvoru: nema hiöltin við neþra göme en efra göme blóðrefillinn, þat er góm-sparre hannz. Hann greniar illiliga, oc slefa renn or munni hannz, þat er á sú er Von ²⁾ heitir, þar liggir hann til ragnaraveks. Þá mælti Gángleri. Furðu illa barna eign gat Loki, en avll þessi systkin eru mikil fyrir ser. En siri hví drápu Æsir eigi úlsinn, er þeim er illz von af honum? Hár svarar. Svá mikils virðu goðin ve sín oc griðastaði, at ei vildu þau saurga þá með blóðe úlsins, þótt svá segi spámar at hann muni verða at bana Öpni.

35. Þá mælti Gángleri. Hveriar eru *Asyniurnar*?
 36. Hár svarar: *Frigg* er æzt, hon á þann bæ er Fensalir heita, oc er hann allvegligr. Avnnur er *Saga*, hon býr á Savkvabeck, oc er þat mikill staðr. Þriþia er *Eir*, hon er lækur beztr. Fjórða er *Gefjun*, hon er mærl, henni þionta þær er meyjar andaz. Fimta er *Fulla*, hon er enn mærl, oc ferr laushár, oc gullband um hafvut; hon berr eski Friggiar, oc gætir

¹⁾ Þviti S. ²⁾ Vöu S. Vem U.

skóklæpa hennar, oc veit launráð með henni. *Freyia* er tignuz með *Frigg*, hon giptiz þeim manni er *Oðr* heitir: dóttir þeirra heitir *Hnoss* ¹⁾, hon er svá favgr, at af hennar nafni eru hnossir kallaðar þat er sagurt er oc gersumligt. *Oðr* fór í braut lángr leipir, en *Freyia* grætr eptir, en tár hennar er gull rautt. *Freyia* á mörg nöfn; en sú er savk til þess, at þou gaf sér ýmis heiti, oc hon fór með úkunnum þjóðum at leita *Oðs*: hon heitir *Mardavll* oc *Hörn* ²⁾, *Gefn*, *Syr*. *Freyia* átti brisinga men. Hon er kavllut *Vanadis*. *Sjöunda Siöfn* ³⁾, hon gætir ⁴⁾ miöc til at snúa hugum manna til ásta qvenna oc karla; af hennar nafni er elskuginn kallaðr siafni. Attunda *Lofn*, hon er svá mild oc góð til áheita, at hon fær leyfi af *Alfavör* eða *Frigg* til manna samgánga qvenna oc karla, þótt áðr sè bannat eða þvertakit; firir því er af hennar nafni lof kallat, [oc svá þat er lofat er ⁵⁾ miöc af mavnum. Niunda *Vör* ⁶⁾, hon lýpir á eipa manna

1) Hon giptiz þeim manni er *Oer* hét sem *U*, batir inni þykist vera þenna-villa tilkomin af því undanfarna. 2) Hæn *U*.

3) Siöfn og strax siöfni um elskuganga. *U*. 4) gerir *U*. *S*.

5) ok svá þat at hún er lofat *O*. en *U*. sleppir allri klauðunni.

6) *K*: hefir hér: *IX*. Var, hon lýpir á. e. m. . . . h. oc þeim er briggja. *X*. Vaur, hon er vitr o. s. fr. og *O*. í sama máta: *IX*. Var, hon lýpir *X*. Vör hon er vitr o. s. fr. En Var, sem kvænnent náfn þykist á móti málsins edli, er aldrei hefir á fyrir hljóðstaf í kvænkynshéitum. Þar ad auki verdr þannig ein gydia afgánga, sem hvorgi annarstadar nefnist, og sem trublar ródina hér; því af fyrirfarandi grænum sèst ad tólf voru háseti ása auk *Alföðurs* hásetis, og tólf voru *Æsir* auk *Óðins* siölfis; en hér verda þá þrettán *Asgynjur* auk *Friggjar*, sem aldrei getr staðigt. *S*. setr augvar tölur við nöfnin. *U*. og *St*. eeki heldr; þessar sleppa þar ad auki ordinu hon á seinni stadnum, og þannig verdr allt liótt og rétt. Þá hefir íg fylgt þeim burkastad *X*. á milli briggja og *Vör*, og umbreyt tölunum við eftirfylgiandi nöfnin svo at *Syn* verdr hin 10. í stadin fyrir 11. og *Gná* hin 13. í stadin fyrir 14. *O*. hefir *XV*. sem er þenna-avilla.

oc einkamál, er veita sín á milli konur oc karlar; því heita þau mál varar; hon hefnir oc þeim er briggja. Vör er vitr oc spurul, svá at engi lut má hana leyna; þat er orðtak, at kona verði vavr [þess er hon verþr vis ¹⁾]. Tiunda *Syn*, hon gætir dura í havlinni, oc lýkr síri þeim er ei skolu inn-ganga; oc hon er sett til varnar á þingum, sírir þau mál er hon vill ósanna ²⁾; því er þat orðtak, at syn sè sírir sett, þá er hann neitar. Ellesta *Hlin*, hon er sett til gæzlu yfir þeim mannum, er Frigg vill forða við háska nokvorum; þaðan er þat orðtak at sá er forþaz hlepnir ³⁾. Tólsta *Snotra*, hon er vitr oc látprúð, af hennar heiti er kallat snotr kona eða karlmaþr [sá er vitr maðr er ⁴⁾]. Þrettánda. *Gnd*, hana sendir Frigg í ýmsa heima at eyrindum sínum. Hon á þann hest er renn lopt oc lavg, er heitir Hósvarpnir. Þat var eitt sinn er hon reið, at Vanir nokvörir sá reið hennar í loptinu, þá mælti einn ⁵⁾,

Hvat þar flýgr?

hvat þar ferr,

eða at lopti lígr?

Hon svarar;

Nè ec flýg,

þó ec fer ⁶⁾

oc at lopti lígr ⁷⁾;

á Hósvarpni ⁸⁾

þeim er Hamkerpir ⁹⁾

gat við Garðráfu ¹⁰⁾.

1) sleppir *U*, 2) hann vill ósanna *O*, maðr vill ósanna *U*.

3) hlynir *S*, 4) sá er hollátr er *O*. en *U*. sl. þessu.

5) Vær nokurr sá hana ok ferr hennar, er hún reið í loptinu; hann mælti *U*.

6) ferr, *U*. 7) þó ek at lopti líp *U*.

8) þær. *O*. *U*. Hósvarpni *R*.

9) Hattstrykr *U*. Hamkerpnir *S*,

10) Garðráfu *U*.

Af Gnár nafni er svâ kallat, at þat gnæfi er hátt ferr. Sol oc Bil eru taldar með Asynium, [en sagt er fyrr frá eðli þeirra ¹⁾].

36. Enn eru þær áðrar er þjóna skulo i Val- 31.
havll, bera dryckiu oc gæta borðbúnaðar oc avlgagna. Svâ eru þær nefndar i Grímnismálum.

Hrist oc Mist vil oc	Hilldr oc Þrúsr,
at mér horn beri,	Hlœck oc Herfiöstr ²⁾ ,
Skeggiöld ³⁾ oc Skavgul:	Gavll oc Geirahavð,
	Randgríð ⁴⁾ oc Ráðgríð
	oc Reginleif:
	þær bera einherium avl.

Þessar heita *Valkyriur*; þær sendir Opín til hvernar orosto: þær kíosa leið á menn, oc ráða sigri. Guör oc Rota ⁵⁾ oc norn en yngsta, er Skulld heitir, ríða iafnan at kíosa val, oc ráða vigum. Jörð móþir þórs oc Rindr móþir Vala eru taldar með Asynium.

37. Gýmir hét maðr en kona hanz Avrboða, 32.
hon var bergrisa ættar: dóttir þeirra er Gerðr, er allra qvenna er fegrst. Þat var einn dag er Freyr hafði gengit i Hliðskíalf, oc sá of heima alla; en er hann leit i norðrætt, þá sá hann á einum bæ mikít hús oc fagrt, [oc til þess húss gæck kona, oc er hon tók upp höndum, oc lauk ⁶⁾ hurð fyrir sér; þá lýsti af höndum hennar bæði i lopt oc á lag, oc allir heimar birtuz af henni ⁷⁾: oc svâ hefndi haynum þat

1) *sleppir U.* 2) *Skeggöld. U.* 3) *Herfiötra U. S.*

4) *Ranngrid O. Randgríðr ok Ráðgríðr U.*

5) *Róta U. Rotta S.* 6) *lauk upp S.*

7) *ok þær gæck kona út ok lýsti af hær hennar bæði lopt ok lög U.*

mikla mikillæte, er hann hafði setz í þat helga sæte; at hann gækk í braut fullr af harmi. [Oc er hann kom heim, mælti hann ecki, hvárki svaf hann né drack, engi þorði oc krefia hann orða. Þá lét Niörðr kalla til sín Skirnir skósyvein Freys, oc bað hann ganga til Freys, oc beiða hann orða, oc spyria hverjum hann væri svá reiðr, at hann mælti ecki við menn. En Skirnir qvez ganga mundu oc ei fús, oc qvað illra svara vera vãn af honum. En er hann kom til Freys, þá spurði hann hví Freyr var svá hnipinn, oc mælti ecki við menn. Þá svarar Freyr, oc sagði at hann hafði set konu sagra, oc firir hennar sakar var hann svá harmsfullr, at ei mundi hann lengi lifa ef hann skyldi ei ná henni: oc nú skaltu fara, oc biðja hennar mēr til handa, oc hafa hana heim hingat, hvárt er faðir hennar vill eða ei, oc skal ec þat vel launa þér. Þá svarar Skirnir, sagði svá at hann skal fara sendiferð, en Freyr skal fá havnum sverð silt; þat er svá gott sverð at siálfst váze; en Freyr lét ei þat til-skorta, oc gaf havnum sverðit. Þá fór Skirnir, oc bað havnum konunnar, oc fæck heitit hennar, oc nio nóttum síðarr skyldi hon þar koma er Barey ¹⁾ heitir, oo ganga þá at brullaupinu með Frey. En er Skirnir sagði Frey sitt eyrindi, þá qvað hann þetta ²⁾.

Laug er nótt,	opt mēr mánaðr
laug er avnur,	miuni þótti
hve mega ec þreia þiðr?	en siá hálf hý-nótt ³⁾ .

Þessi savk er til er Freyr var svá vâpnlaus; er

¹⁾ Barrey O. ²⁾ Skirniför 42. i S. Edda.

³⁾ en siá hálf hin nótt S.

hann barðiz við Belia ¹⁾, oc drap hann með hiartarhorni. Þá mælti Gángleri, Undr mikit, er þvilíkr havfþingi sem Freyr er, vildi gefa sverþ, svá at hann átti ei annat iafn gott; geysi mikit mein var havnum þat, þá er hann barðiz við þann en Beli heitir, þat veit trúa mín at þeirrar gíafar mundi hann þá iðraz. Þá svarar Hár, Litit mark var þá at, er þeir Beli hittuz, drepa mátti Freyr hann með hendi sinni; verþa mun þat, er Freyr ²⁾ mun þickia verr viðkoma, er hann missir sverþzins, þá er Muspellz synir fara at heria ³⁾.

38. Þá mælti Gángleri ⁴⁾. Þat segir þú at allir þeir menn, er í orosto hafa fallit frá upphafi heims, 33. eru nú komnir til Óþins í Valhavl; hvat hefir-hann at fá þeim at *vistum*? oc hugþa at þar skyldi vera allmikit fiölmenni. Þá svarar Hár. Satt er þat er þú segir, allmikit fiölmenni er þar; en miklu fleira

1) Bela O. S. 2) Frey O.

3) *Allt þetta frá merkinu hefir U. miklu styttrat: Ok ecki svaf hann. Er hann kom heim, oc þeir Skirnir hittuz, þá fór Skirnir att hitta Gerpi ok kom saman ástum þeirra. Hann féck Skirni í hendr sverþ sitt: enn hann halpi þá ecki sverþ, er þeir Beli hittuz, en drepa mátti hann Bela með hnefa sínum. En verra er honum þat þá, er hann missir sverþzins, er Muspellz megir heria, ok hann berst við þá. Þessi dæmisaga þykist vera sér-eginligt brot eins og þau tvö ádrumgötun; hefir hún til þess öll sömu merki: byrjar an spurningar af Gánglera, hefir lángr hugvekiur af honum í niðrlaginu, og trublur samheingid, sem er auðsáanliga svo varid, at í 36. gr. þegar Hár nefnir Valkyrjurnar, gefir hann einnig Valhallar og bórðgagna þar; þetta gefir Gánglera tilefni (í 38. gr.) o. flg. ad spyria um dryck einheria og annad ásigkomulag Valhallar. En auðsed er einnig hvað skrifaranum hefir gengid til ad fara inn hér þetta brot, nefnl. ad Gerðar er ekki getid meðal Ásynia: en ekki hefir hann hugleidd, ad hún ómöguliga gati taliqt med Ásynium, sem skylt er ad trúa á; þar ad hún var jötna attat, eins og Skadi, sem ekki heldr hér er geild.*

4) Frá vist ok dryck med Asum. smeygir U. inn.

skal enn verða, oc mun þó oflittit þickia, þá er úlfriinn kemr. En aldri er svá mikill mannsföldi í Valhavl; at ei má þeim endaz flesk galltar þess er Særimnir heitir: hann er soþinn livern dag, oc heill at aptni. En þessi spyrning er nú spyrr þú, þicki mæðr likara at fáir muni svá visir vera, at hær kunni satt af at segia, Andhrimnir heitir steikarinn, en Eldhrimnir ketillinn. Svá er hær sagt ¹⁾.

Andhrimnir lætr	fleska bazt,
Eldhrimni	en þat fáir vita
Særimni soþinnr	vip hvat einheriar alaz.

34. Þá mælti Gángleri. Hvært hefir Opinn þat sama borðhald sem einheriar? Hár svarar: þá vist er á hannz borðe stendr gefr hann tveim úlfum er hann á, er svá heita: Geri oc Freki, oc önga vist þarf hann, vín er honum bæði dryckr oc matr; svá segir hær ²⁾,

Geri oc Freki	en við vín eitt
soðr gunnlamiðr	vápn-gavflgr
hróðigr Heria-fóðr:	Opinn æ lifr.

Hrafnar tveir sitia á avxlum honum, oc segia í eyro honum avll tíðindi, þau er þeir siá eða heyra; þeir heita svá: Huginn oc Muninn. Þá sendir hann í dagan at fliúgia um allan heim, oc koma þeir aptr at dagurþarmáli, þar af verþr hann margra tíðinda vis; því kalla menn hann Hrafna-guð. Svá sem sagt er ³⁾.

Huginn oc Muninn	óunnc ⁴⁾ ec Hugin
fliúgia hverian dag	at hann aptr nē kome,
Jörnungrand ifir:	þo siánc ec meirr at Munin ⁵⁾ .

1) Grímn. 18.

2) Grímn. 19.

3) Grímn. 20.

4) óunnc O. unz U.

5) þó siánc meirr um Munin O. U.

39. Þá mælti Gángleri. Hvat hafa einheriar at dryck þat er þeim endiz iafn guóglega sem vistin? eða er þar vatn druckit? Þá svarar Hár. Undarlega spur þú nú, at Allfavér mun bióþa til sin konúngum eða jörlum eða avérum ríkismönnum, oc muni gefa þeim vatn at drecka, oc þat veit trúa mín at margr kemr sá til Valhallar, er dýrt mundi þickiaz kaupa vatzdryckinn, ef ei væri betra fagnaþar þángat at vitia, sá er áþr þolir sár oc sviþa til þanans. Annat kann ec þer þaðan at segia. Geitsú er Heiðrún heitir 55. stendr uppi á Valhöll, oc bitr barr af limum. Þess er miðc er nafnfrægt, er Leraðr 1) heitir, en or spennum hennar rennr miðc 2) sá, er hon syllir skaptker hvern dag, þat er svá mikit at allir einheriar verða fulldrucknir af, þá mælti Gángleri: þat er þeim geysi haglig geit, forkunnar góðr viðr mun þat vera, er hon bitr af, þá mælti Hár. Enn er meira mark at of hiðrtinn Eikþyrni 3), er stendr á Valhöll, oc bitr af limum þess trös, en af hornum verðr svá mikill dropi at niðr kemr í Hvergelmi, en þaðan af falla ár þær er svá heita: Síð, Við, Sekinn, Ekinn, Svöl, Gunnþró 4), Fiörm 5), Fimbulþul 6), Gípul, Göpul, Gömul, Geirvinnul; þessar falla um Asabyggðir. Þessar eru enn nefndar: Þyn, Vin, Þöll, Höll 7), Gráð, Gunnþráinn 8), Nýt, Navt, Navnn, Hrönn, Vína, Vegsvinn 9), Þjóðnuma 10).

1) Leraðr U. Leraðr S. 2) miðc U. 3) Eikþyrni K. S. Takþyrni U.
 4) Gundra S. 5) Fiorn O. 6) Fimbul, þul O. 7) Höll O. U.
 8) Gunnþorin O. 9) Vog, Svinn K. Veg, Svinn O. en Sam.
 Edda Grímn. 28. sýnir að það eigi að vera ein á Vegsvinn.
 10) U. segir so frá þessum ám: Síð, Við, Sekinn, Ekinn, Svöl,

40. Þá mælti Gángleri: Þetta eru undarlig tíð-
inde er nú sagðir þú, geysi mikit hús mun *Valhavl*
vera, allþraungt mun þar opt vera firir durum? Þá
svarar Hér. Hvi spyrst þú eigi þess hversu margar
dyrr eru á *Valhavl*, eða hversu stórar? Ef þú heyrir
þat sagt, þá muntu segia at hitt er undarligt, ef
eigi má ganga út oc in hverr er vill. En þat er
með savnnu at segia, at eigi er þraungra at skipa
hana, en ganga í hana. Hér máttu heyra í Grím-
nismálum (25):

Fimm hundrut dura	átta hundröð einheria
oc of síorum tavgum	ganga sepu or einum durum,
svá hygg ec á <i>Valhöllu</i> vera:	þá er þeir fara við vitni at vega.

41. Þá mælti Gángleri: allmikill mannföldi er
í *Valhavl*, [svá nióta ¹⁾] trú minnar at allmikill
havlþingi er Opinn, er hann stýrir svá miklum her ²⁾,
eða hvat er *skemtun einherianna*, þá er þeir drecka
ei? Hér svarar. Hvern dag þá er þeir hafa klæz,
þá hervæða þeir sik, oc ganga út í garðinn oc ber-
iaz, oc fellir hverr annan ³⁾; þat er leikr þeirra. Oc
er hér at dagvörðarmáli, þá ríða þeir heim til
Valhallar, oc setiaz til druckiu. Svá sem hér segir ⁴⁾:

Gundro, Fiðrn, Fimbulþul, Cipul, Glöful, Gömul, Geirumul,
þ. f. n. A. þessar eru enn nefndar: Fyri, Vinþöll, Höll, Gundro,
Navtt, Reytt, Navin, Hraunn, Vinu, Veglun, Þjófnuma.
Í fjórðu greininni nefnast einnig 12 ár, er falla úr *Hvergelmi*,
hefa 5 af þeim þar önnur nöfn, þar ad auki er þar *Fimbulþul*,
adgreind í tvar; en þó þetta se án efa réngt, hefi eg þó ekki
viliad umbreyta því, þar ed talan verdr annars ekki full, en það
er auðsæd at skrifarinn hefir ætlað ad nefna tólf.

1) ek em, O. inn.

2) U. sleppir þessu frá merkinu.

3) þannig O. U. S. fellr hverr á annan K.

4) Vatþrúdn. 4i. erindi.

Allir einheriar val þeir kíósa
Opins tinnur í oc rípa vígi frá,
havggvaz hverian dag; sília meirr um sáttir saman.
[En satt er þat er sú sagðir, mikill er Óþinur fyrir
sér: mörg dæmi finnaz til þess. Svá er hér sagt í
orðum siálfra Asanna¹⁾.

Askr Yggdrasils Opin Asa,
han er æztur vípa, enn iða Sleipnir;
en Skíðblaðnir skipa: Bifröst brúa,
 en Bragi skálda;
 Hlábók hanka,
 en hunda Garmr.^a).
(The end.)

42. Þá mælti Gángleri. Hverr á þann hest *Sleipni*? eða hvat er frá honum at segia ³⁾? Hár svarar. Eigi kanntu deile á *Sleipni*, oc ei veiztu at-
burði af hveriu hann kom, en þat mun þér þickia
frásagnar vert. Þat var snimma i öndverða byggð
goðanna, þá er goðin hafðu sett *Miðgarð* oc gert
Vallhavll, þá kom þar smiðr nokqvorrr, oc bauð at gera 56.
þeim borg á þrim misserum, svà goða at trú oc
avrugg væri fyrir bergrisum oc hrimþursum, þótt þeir
komi inn um *Miðgarð*. En hann mælti sér þat til
kaups, at hann skyldi eignaz Freyio, oc hafa vildi
hann sól oc mána. Þá gengu *Æsir*nir á tal, oc reðu
ráðum sínum, oc var þat kaup gert við smiðinn at
hann skyldi eignaz þat, er hann mælti til, ef hann

1) *Ínadiann fyrir þetta sm. U. kverinn dæmiðöggunni um uppruna vindarins (gr. 18.). Styrkir það mína meining, að 18 og 19 gr. sá brot fyrir sig. En eftir 37 erindi úr Vafþr. hefir U. "ok enu segir" þá fylgir: Askir Yggdrasils o. s. fr. Grimm, 43.*

2) Pannig O., U. S. Gramr., K.

5) Frá því er Loki gat Sleipni við Svabílfera. sm. *U. inn*, hún stýttir einnig ordati, tækið í þessari dæmisögu; en þó kemr nidr í sama stað.

fengi gert borgina á einum vetri: enn hinn fyrsta sumars dag ef nokquorr htr væri úgiörr af borginni, þá skyldi hann af kaupinu; skyldi hann af öngum manni lið þiggja til verksins. Oc er þeir savgðu honum þessa kosti, þá beiddiz hann at þeir skyldu lofa, at hann hefði lið af hesti sínum, er Svadilföri ¹⁾ hét: en því ræð Loki, er þat var til-lagt við hann. Hann tók til hinn fyrsta vetrar dag at gera borgina: en of nætr dró hann til griot á hestinum: en þat þótti Asunum mikít undr hversu stór biörg sá hestr dró, oc hálsu meira þrekvirki gerði hestrinn enn smíðrinn: en at kaupi þeirra voru sterk vitni oc mörg særi; firir því at iötninum þótti ecki trygt at vera með Asum gríðalaust, ef Þórr qvæmi hein; en þá var hann farinn í Austrveg at beria travll. En er á-leið vetrinn, þá sóltiz miðc borgargerðin, oc var hon svá há oc sterk, at ei mátti á þat leita. En þá er 3 dagar voru til sumars, þá var komit miðc at borghliði: þá settuz guðin á dómstóla sína oc leituðu ráða, oc spurði hverr annan, hveir því hefði ráðit at gipta Freyiu í Jötunheima, eða spilla loptinu oc himninum svá, at taka þápan sól oc túngl, oc gela iötnum: en þat kom ásamt með avllum, at þessu mundi ráðit hafa sá, er flestu illu ræðr, Loki Laufeyiar son, oc qvæpu hann verðan illz dauða, ef ei hittu hann ráð til at smíðrinn væri af kaupinu, oc veittu Loka atgöngu. En er hann varð hræddr, þá svarði hann eipa: at hann skyldi svá til-haga, at smíðrinn skyldi

1) Svadilföri O. Svadilföri S: U. svo og stinna allstadar tem hann nefnist.

af kanpinu, hvat sem hann kostaði til. Oc it sama qveld er smiðrinn ók út eptir griötinu með hestinn Svapilsföra; þá lióp or skógi nokqvorum merr at hestinum, oc hrein víð. En er hestrinn kendi hvat hrossi ¹⁾ Þetta var, þá æddiz hann, oc sleit sundr reipin, oc lióp til merarinnar, en hon undan til skógar, oc smiðrinn eptir oc vill taka hestinn, en þessi ross laupa alla nótt, oc dvelzt smíðin þá nótt: oc eftir um daginn varð ecki svá smíðat sem fyrr hafði orðit. Oc þá er Smiðrin sér at ei mun lokit verða verkinu, þá færiz hann i iötunmóð. Ea er Æsirnir sá þat til viss at þar var bergrisi kominn, þá varð ei þyrmt eiðunum, oc kavlluðu þeir á þér: oc iafnskiótt kom hann, oc því næst fór á lopt hamarrinn Miöllnir, galt þá smíðarkaupit oc ei sól oc túngl, helldr syniaði hann honum at byggva i Jötunheimum, oc laust þat hit fyrsta havgg er hausiinn brotnaði i smán mola, oc sendi hann niðr undir Niflhel. En Loki hafði þá ferð haft til Svapilsföra, at nokqvoru síðar bar hann fyl, þat var grátt, oc hafði 8 fætr, oc er sá hestr beztr með goðum oc mavnnum. Svá segir i Völuspá.

Þá gengu regin avll
á rökstóla
ginnheilug goð
oc of þat gettuz:
hverr hefði lopt allð
læfi ²⁾ blandit,
eða ætt iötuns
Oðs mey ³⁾ gefna?

Agenguz eiðar
orð oc sære,
mál avll meginlig;
er á meðal fóru:
þórr einn þat vann ⁴⁾;
þránginn móði,
hann sialdan sitr
er hann slíkt of fregn:

1) hvat rossa. Ö. S. hvart rossit var U.

2) levi U. 3) Oskmey U. 4) sá Ö. U.

43. Þá mælti Gángleri. Hvat er at segia frá *Skiðblaðni*, er hann er beztr skipa? hvárt er ecki skip íafn gott sem hann er, eða íafn mikið? Hár 37. svarar. *Skiðblaðni* er beztr skipanna oc með mestum hagleik gerr, en *Naglfar* ¹⁾ er mest skip, þat er á *Muspell*. *Dverggar* nokqvorir synir *Ivalda* gerðu *Skiðblaðni*, oc gáfu *Frey* skipit: hann er svá mikill at allir æsir megu skipa hann með vâpnum oc herbúnaði, oc hefir hann byr þegar er segl er dregit, hvert er fara skal. En þá er ei scal fara með hann á sæ, þá er hann gerr af svâ mörgum lutum oc með svâ mikilli list, at hann má vesia saman sem dúk oc hafa í þúng sínum.

44. Þá mælti Gángleri. Gott skip er *Skiðblaðni*, en allmikil fiðlkýngi mun við vera havið, áðr svâ tái gert ²⁾. Hvárt hefir Þórr hvergi svâ farit, at hann hafi hitt firir sér svâ rikt eða ramt, at honum hafi ofressi í-verit firir alls sakar eða fiðlkýngi? Þá mælti Hár. Får maðr vættir mic at frá því kunni at segia, en margt hefir honum harðfært þótt; en þótt svâ hafi verit, at nokqvorr lutr hafi svâ verit ramr eða sterkr, at Þór hafi ei sigr fengit á-unnit: þá er eigi skyllt at segia frá, firir því at mörg dæmi eru til þess, oc því eru allir skyldir at trúa, at Þórr er mátkaztr. Þá mælti Gángleri. Svâ litz mér sem þess lutar mun ec yðr spurt hafa, er engi er tilfærr at segia. Þá mælti Jafnhár. Heyrt höfum vèr sagt frá þeim atburð-

1) Þennig *O. Naglfari K. S.* en *Naglfari* er mestr *U.*

2) Hér hefir *U.* miðg svo mæda fyrirðögn.

atburðum, er oss þickia útrúligir at sannir muni vera, en hær mun síá sítia nær, er víla mun savnn tíþindi af at segia, oc muntu því trúia at hann mun ei líúga nú it fyrsta sinn, er aldri lavg ¹⁾ fyrr. Þá mælti Gángleri. Hær mun ec standa oc hlýfa, ef nokqvorrr orlausin sæ þessa máls; en at avðrum kosti kalla ec yðr vera yfirkomna, ef þær kunnit ei at segia þat er ec spyr. (Þá mælti Þriði. Auðsýnt er nú at hann vill þessi tíþindi víta, þótt oss þicki ei sagrt at segia, en þær er at þegia ²⁾). Þat er upp- 38, haf þessa máls, at Ökuþórr fór með hafra sína oc reið, oc með honum sa ás er Loki er kallaðr; koma þeir at qveldi til eins búanda, oc fá þar náttstað. En um qveldit tók Þórr hafra sína oc skar báða, eptir þat voru þeir flegrir oc bornir til ketils; en er soþit var, þá settiz Þórr til náttverþar oc þeir lagsmenn. Þórr bauð til matar með sér búandanum oc oc konu hannz oc börnum þeirra: sonr búa hét Þiálfi en *Raogva* dóttir. Þá lagði Þórr hafrstökurnar utar frá eldinum, oc mælti at búandi oc heimamenn hannz skyldu kasta á hafrstökurnar beinnum. Þiálfi son búanda hœlt á lærlegg hafrsins, oc spretti á knífi sinum oc braut til mergiar. Þórr dvaldiz þar of náttina; en í óttu firir dag stóð hann upp oc klæddi sik, tok hamarinn Miöllni oc brá upp, oc vigði hafrstavkurnar, stóðu þa upp hafrarnir, oc var þá annarr halltr eþtra sæti. Þat sann Þórr, oc

1) lá U.

2) Hær segir. Hær hevr sögu Þórs ok Utgarþaloka U.

talpi at búandinn eða hannz hiön mundi ei skynsamlega hafa farit með beinum hafursins, kennir hann at brotinn var lærleggrinn. Eigi þarf langt frá því at segja, vita megn þat allir hversu hræddr búandinn mundi vera, er hann sá at Þórr lét síga brýnnar ofan firir augun, en þat er sá augnanna þá hugþiz hann falla mundu firir sioninni einni samt: hann herþi hendurnar at hamarskaptinu, svá at hvitnuðu knúarnir. En búandiin gerþi sem vön var, at avll húnin kavlluðu ákaflega, buðu sér friðar, buðu at firir-qvæmi allt þat er þau attu. En er hann sá hræzlu þeirra, þá gæck af honum móþrinn, oc sesapiz hann, oc tók af þeim i sætt börn þeirra Þjálfu oc Rösku, oc gerþuz þau þá skyllar þíónnstumen þórs, oc fylgia þau hönum iafnan síðan.

45. Lét hann þar eptir hafra, oc byriaþi ferðina austr í Jötunheima oc allt til hafsins, oc þá fór hann út iðr hafit þat it diúpa ¹⁾, en er hann kom til landz, þá gæck hann upp oc með honum Loki oc Þjálfu oc Ravensqva. Þá er þau höfðu litla hrið gengit, varþ firir þeim mörk stór; gengu þau þann (dag) allan til myrks. Þjálfu var allra manna sót-hvataztr, hann bar kyl þórs, en til vista var ei gott. Þá er myrkt var orpit leitu, u þeir sér til náttstaðar, oc fundu firir sér skala nokqvorn miöc mikinn, voru dyrr á endu oc iafnbreiðar skalanum, þar leitupu þeir sér til náttbóls. En of miðia nótt varð landskiálfti mikill, gæck iörþin undir þeim skrykki-

1) ok svám ysir þat it diúpa haf *Þ.*

um ¹⁾, oc skalt húsit; þá stóð Þórr upp oc hēt á lagsmenn sína, oc leituþuz firir, oc fundu afhús til hægri handar í miðium skálanum, oc gengu þanneg; settiz Þórr í dyrrin, en avnnur þau voru innar frá honum, oc voru þau hrædd, en Þórr hēlt hamarskaptinu oc hugði at veria sik; þá heyrðu þau ym mikinn oc gný. En er kom at dagan, þá gēck Þórr út, oc sēr hvar lá maðr skamt frá honum í skóginum, oc var sá ei lítill; hann svaf, oc hraut sterkliga: þá þóttiz Þórr skilia hvat látum verit hafði of nóttina. Hann spennir sic megingiörðum, oc óx honum ásmegin: en í því vaknar sá maðr, oc stóð skiótt upp; en þá er sagt at Þór varþ bilt einu sinni at slá hann með hamriðum, oc spurði hann at nafni, en sá nefndiz *Skrýmir* ²⁾, en ei þarf ec, sagði hann, at spyrja þic at nafni, kenni ec at þú ert Asaþórr, en hvárt hefir þú dregit á braut hanzka minn? Seildiz þá *Skrýmir* til, oc tók upp hanska sinn: sēr Þórr þá at þat hafði hann haft of nottina firir skála, en afhúsit þat var þumlúngrinn hanzkans. *Skrýmir* spurði ef Þór vildi hafa favruneyti hanzz, en Þórr iátti því; þá tók *Skrýmir* oc leysti nestbagga sinn, oc bióz til at eta daggurð, en Þórr í avörum stað, oc hanzz félagar. *Skrýmir* bauð þá at þeir legði [mavtuneyti sitt, en Þórr iátti því: þá batt *Skrýmir* nest þeirra allt í einn bagga, oc lagði á bak sēr; hann gēck firir of daginn ³⁾, oc steig heldr stórum, en síðan at

1) skukkum *O.* skyckium *K.* og *U.* en *S.* skrickium. 2) *Skrýmir* *S.*

3) í einn stað baggana ok legði á bak sēr, ok svá gerðu þeir, ok nú leggir *Skrýmir* á bak sēr ok stígir *U.*

qveldi leitaði Skrímir þeim náttstaðar undir eik nokqvorri mikilli. Þá mælti Skrímir til Þórs at hann vill leggjaz niðr at sofna¹⁾ en þér takit nestbaggan oc búit til nátturðar yðr. Þvi næst sofnar Skrímir oc hraut fast, en Þórr tók nestbaggan oc skal leysa, en svá er at segia, sem útrúligt mun þickia, at engi knút fœck hann leyst, oc engi álarendan. Hreyft svá at þá væri lausari en áðr: oc er hann sêr at þetta verk má eigi nýtaz, þá varð hann reiðr; greip þá hamarrinn Miöllni tveim havndum, oc steig fram avðrum fæti at, þar er Skrímir lá, oc lýstr í havfut havnum, en Skrímir vaknar oc spyrr hvárt laufsbluð nakqvart fœlli í havfut honum, eða hvárt þeir hefði þá mataz, oc sê búnir til rekna? Þórr segir at þeir munu þá sofa gánga. Ganga þau þá undir æðra eik, er þat þér satt at segia, at ecki var þá ættalaust at sofa. En at miðri nótt þá heyrir Þórr at Skrímir hrýtr oc sefr fast, svá at dunar í skógnum: þá stendr hann upp oc gengr til hanz, reiðir hamarrinn títt oc hart, oc lýstr ofan á miðian hvirfil honum; hann kennir at hamars muðrinn savckr díúpt í havsupit. En í því bili vaknar Skrímir oc mælti: hvat er nú? féll akarn¹⁾ nokqvot í havfut mér? eða hvat er títt um þik Þórr? En Þórr gæek aptr skyndilega, oc svarar at hann var þá nývaknaðr, sagði at þá var miðnótt, oc enn væri mál at sofa. Þá hugsuði Þórr þat, ef hann qvæmi svá í sære at slá hann it þriðja havgg, at alldri skyldi hann síá sik

1) askorn U. S.

siðan: liggr nú oc gætir, ef Skrýmir sofnar fast. En litlu sírir dagan þá heyrir hann at Skrýmir mun sofnat hafa, stendr þá upp oc hleypr at honum, reiðir þá hamarinn af ayllu asli, oc lýstr á þunnvángan þann er upp vissi; savkkir þá hamarrinn upp at skaptinu. En Skrýmir settiz upp, oc strauk of vangan oc mælti: hvárt munu foglar ¹⁾ nokqvorir sitia í trénu yfir mér? mic grunar er ec vaknaða, at tros ²⁾ nokqvæt af qvistunum fælli í havfut mér, hvárt vakir þú Þórr? Mál mun vera upp at standa oc klæðaz, en ecki eigut þér nú lánga leið fram til borgarinnar, er kallat er Utgarðr ³⁾. Heyrt hefi ec at þér hafit qvisat í milli yðvar, at ec væra ecki litill maðr vexti, en síá skulut þér þar stærri menn, ef þér komit í Utgarð. Nú mun ec ráða yðr heilræði: látit þér ei stórlega yfir yðr, ecki munu hirðmenn Utgarða-Loka vel þola þvilikum kavgursveinum kavpryrði; en at avðrum kosti hverfít aptr, oc þann ætla ec yðr betra af at taka. En ef þér vilit framfara, þá stefnit þér í austr, en ec á nú norðr leið til Halla þessa, er nú munut þér síá mega. Tekr Skrýmir nestbaggan, oc kastar á bak sér, oc snýr þvers á braut í skóginn frá þeim, oc er þess eigi getit at Æsirnir bæði þá heila hittaz.

46. Þórr fór fram á leið oc þeir félagar, oc gæck 39.
fram til miðs dags: þá sá þeir borg standa á völlum nokqvorum, oc settu hnackan á bak sér aptr, áðr

1) *Svo segja Svlar enn í dag fyrir foglar.* 2) *fiðr U.*

3) *er kölluð er Utgarðr O. S. er Miðgarðr heitir U. svo og seinna, þó kallast jöruninn Utgarða-Loki. Líka þykist það hér lagfart seinna til Utgarðr.*

Þeir fengu sæt yfir upp. Ganga til borgarinnar, og var grind firi borghlípinu, og lokin aptr: Þór gekk á grindina, og féck eigi uppklokit, en er þeir þreyttu at komaz í borgina, þá smugu þeir milli spalanna, og komu svá inn: sá þá havll mikla, og gengu þannig, var hurfin opin, þá gengu þeir inn, og sá þar marga menn á tvá becki, og flesta ærit stóra. Því næst koma þeir firir konúnginn *Utgarþa-Loka*, og kvöddu hann, en hann leit seint til þeirra, og glotti um tavn og mælti. Seint er um lánan veg at spyrja tíþinda ¹⁾, eða er annan veg en ee hygg at þessi sveinstauli sè Ökoþórr? en meiri muntu vera en mér litz þú, eða hvat íþrótt er þat er þér felagar þickiz vera víþbúnir? engi skal hør vera með oss, sá er ei kunni nokorskonar list eða kunnandi umfram flesta menn. Þá segir sá er síðarst gekk, er *Loki* heitir: kann ee þá íþrótt, er ee em alþúinn at reyna, at eingi er hør sá inni, er skiótara skal eta mat sinn en ee. Þá svarar *Utgarþa-Loki*: íþrótt er þat, ef þú cfnir, og freista skal þá þessar íþróttar. Kallaþi utar á bekkinn, at sá er *Logi* heitir skal gánga á gólf fram, og freista sín í móti *Loka*. Þá var tekit trog eitt, og borit inn á hallargólf, og fyllt af slátri: settiz *Loki* at avörum enda, en *Logi* at vörum, og át hvártveggi sem tíþaz og mættuz í miðiu troginu; hafði þá *Loki* etit slátr allt af beinuna, en *Logi* hafði og etit slátr allt og beinin með og svá trogit, og sýndiz nú avllum sem *Loki* hefði

1) senn tíðindi at spyrja *S. U.*

látit leikinn. Þá spyr Utgarða-Loki, hvat sá hinn 40.
 úngi maðr kunni leika? En Þjálfí 1) segir at hann
 mun freista at renna skeið nokqvorrt við einhvern,
 þann er Utgarða-Loki fær til; þá segir Utgarða-Loki
 at þetta er góð íþrótt, oc kallar þess meiri vãn at
 hann sé vel at sér búinn of skiðtleik, ef hann skal
 þessa íþrótt vinna; en þó lætr hann skiðt þessa skulu
 freista. Stendr þá upp Utgarða-Loki oc gengr út,
 oc var þar gott skeið at renna eptir slóttum velli.
 Þá kallar Utgarða-Loki til sín sveinstaula nokqvorn
 er nefndr er Hugi, oc bað hann renna í kavpp 2) við
 Þjálfá. Þá taka þeir it fyrsta skeið, oc er Hugi
 því framarr at hann snýr aptr í móti honum at
 skeiðsenda, þá mælti Utgarða-Loki: þurfa muntu,
 Þjálfí! at leggja þic meirr framp, ef þú skalt vinna
 leikinn; [en þó er þat satt at ecki hata hær komit
 þeir menn er mēr þickia fóthvatari en svá 3). Þá
 taka þeir aptr annat skeið, oc þá er Hugi er kom-
 inn til skeiðsenda; oc hann snýr aptr; þá var langt
 kofskot til Þjálfá. Þá mælti Utgarða-Loki: Vel
 þicki mēr þit renna skeiðit; en eigi trúi ec honum
 nú at hann vinni leikinn, en nú mun reyna er þeir
 renna it 3. skeiðit. Þá taka þeir eunn skeið; en er
 Hugi er kominn til skeiðsenda, oc snýr aptr; oc er
 Þjálfí ei þá kominn á mitt skeiðit: þá segia allir at
 reynt er um þenna leik. Þá spyr Utgarða-Loki 41.
 [þór hvat þeirra íþróttu mun vera, er hann muni

1) Þjálfí S. svo og þar sem hann nefnist síðar.

2) kapp S. í cintilunum.

3) en þó hava hær komit ecki ólíótari menn U.

vilia birta fyrir þeim ¹⁾, svá miklar savgur sem menn hafa gert um stórvirki hannz. Þá mælti Þór, at hellzt vill hann taka til at þreyta dryckio við einhveran mann. Utgarða-Loki segir at þat má vel vera, oc geugr í havllina oc kallar skutilsvein sinn, biðr at hann taki vísis horn, þat er hirðmenn eru vanir at drecka af. Því næst kemr fram skutilsveinn með horninu, oc fær Þór í havnd. Þá mælti Utgarða-Loki: af horni þessu þyckir þá vel druckit ef reianum dryck gengr af, en sunir meann drecka af í tveim dryckiunum, en engi er svá lítill dryckiumaðr at eigi gangi af í þrim. Þórr litr á hornit, oc sýniz ecki mikit, oc er þó heldr langt, en hann er miðc fyrstr: teyr at drecka oc svelgr allstórunum, oc hyggir at ei skal þurfa at lúta optarr at sinni í hornit. En er hann þraut eyrindit, oc hann laut or horninu, oc sèr hvat leið dryckinum, oc litz honum svá sem allitill munr mun vera, at nú sè lægra í horninu en áðr; þá mælti Utgarða-Loki: vel er druckit, oc ei til mikit ²⁾, eigi mundao trúo, ef mærr væri sagt frá, at Asaþórr mundi ei meira dryck drecka, en þó veit ec at þú munt vilia drecka af í avörum dryck. Þór svarar aungu, setr hornit á munn sèr, oc hyggir nú at hann skal drecka meira dryck, oc þreytir á dryckiunum sem honum vannz til eyrindi, oc sèr enn at stikillinn hornsins vill ecki upp svá miðc sem honum líkar, oc er hann tóe hornit af munni sèr, litz honum nú svá sem minna hafi í-þorrit en í enu-

1) Hvat íþrótt kanntu þór? muntu vera fyrir þeim; U.

2) enn ei þó til Mikils lofs S.

fyrri sinni, er nú gott berandi borð á horninu. Þá mælti Utgarða-Loki: hvat er nú Þórr? muntu nú ei sparaz til eins dryckiar meira, en þér mun hagr á-vera? Svá litz mér, ef þú skalt nú drecka af horninu hinn þriðja dryckinn, sem þessi mun mestr ætlaðr; en ecki muntu mega hær með oss heita svá mikill maðr sem Æsir kalla þic, ef þú gerir eigi meira af þér um aðra leika, en mér litz sem um þenna mun vera. Þá varð Þórr reiðr, settr hornit á munni sèr, oc dreckr sem ákalligaz má hann, oc þreytir sem lengzt á dryckinn ¹⁾; en er hann sá í hornit, þá hafði nú hellzt nokkut munr á-fengiz: oc þá býðr hann upp hornit, oc vill ei drecka meira. Þá mælti Utgarða-Loki: auðsæt er nú at mátttr þinn er ecki svá mikill sem vèr hugðum; en villtu freista um fleiri leika? siá má nú at ecki nýtir þú hær af. Þórr svarar: freista má ec enn of nokkura leika, en undarliga mundi mér þykkia þá er ec var heima með Asum, ef þvílíkir dryckir væri svá litlir kallaðir. En hvat leic vilit þér nú bióða mér? Þá mælti Utgarða-Loki: þat gera hær úngir sveinar, er litit mark mun at-þykkia, at hefja upp af iörðu kavtt minn; en eigi mundag kunna at mæla þvílíkt við Asa-þór, ef ec hefja ei sèt fyrr, at þú ert miklu minni firir þér en ec hugða. Því næst hlióp fram kavtt einn grár á hallargólfrit oc helldr mikill; en Þórr gæck til, oc tók hendi sinni niðr undir miðian qviðin, oc lypti upp, en kavtttrinn haugði kenginn ²⁾ svá

1) Þannig O. S. þrytr sem lengzt at dryckum K.

2) Þannig O. S. U. hángit K.

sem Þórr rætti upp havndina; en er Þórr seildiz svá langt upp sem hann mætti lengzt, þá létta kavtrinn einum fæti, oc fær Þórr ei framit þenna leik. Þá mælti Utgarða-Loki. Svá fór þessi leikr sem mik varði: kavtrinn er helldr mikill, en Þór er lágr oc litill hiá stórmenni því sem hér er með oss. Þá mælti Þórr. Svá litinn sem þér kallit mik, þá gangi nú til einnliverr oc fáiz við mic, nú em ec reiðr ¹). Þá svarar Utgarða-Loki, oc litaz um á beckina, oc mælti: eigi sè ec þann mann hér inni, er ei mun litliræði i-þyckia at fázt við þik; oc enn mælti hann: siám fyrst, kalli mèt hingat kerlinguna föstro mína Elli, oc fáiz Þórr við hana ef hann vill, fellt hefir hon þá menn, er mèt hafa litiz ei ústerkligri en Þórr er. Því næst gæck, í havllina kerling ein gævmul: þá mælti Utgarða-Loki at hon skal taka fang við Asa-Þór. Ecki er langt um at gera: svá fór fang þat, at því harðara er Þórr knúðiz at fanginu, því fastara stóð hon; þá tók kerling at leita til bragða, oc varð Þórr þá laus á fótum, oc voru þær sviptingar allharðar, oc ei lengi áðr en Þór föll á knè avðrum fæti. Þá gæck til Utgarða-Loki, bað þau hætta fanginu, oc sagði svá, at Þórr mundi ei þurfa at bióða fleirum mannum fang á hanz havll, var þá oc liðit á nótt. Visaði Utgarða-Loki Þór oc þeim félavgun til sætis, oc dveliaz þar náttlangt í góðum fagnaði.

47. En at morni þegar dagaði stendr Þórr upp oc þeir félagar; klæða sic, oc eru búnir braut at gánga: þá kom þar Utgarða-Loki, oc lét setia þeim

¹) nú er ek em reiðr U.

borð, skortti þá ei góðan fagnat, mat oc dryck. En er þeir hafa mataz, þá snúaz þeir til ferðar. Utgarða-Loki fylgir þeim út, gengr með þeim braut or borginni, en at skilnaði mælti Utgarða-Loki til þórs, oc spyrr hvernig honum þickir ferð sin orþin? eða hvárt hann hefir hitt ríkara mann nokqvorn en sic? Þórr svarar at eigi mun hann þat segia, at ei hafi hana mikla úsæmð farit í þeirra viðskiptum, en þó veit ec at þér munut kalla mic litinn manna firir mér, oc unni ec því illa. Þá mælti Utgarða-Loki, Nú skal segia þér it sanna, er þú ert útkominn or borginni, at ef ec lifi oc megao ráða, þá skáltu all dri optarr í hana koma: oc þat veit trúa mín at all dri hefir þú í hana komit, ef ec hefða vitat áðr, at þú hefir svá mikinn krapt með þér, oc þú hefir svá nær haft oss mikilli úsæru. En sionhverfingar hefi ec gert þér, svá at fyrsta sinn, er ec fann þic á skóginum, kom ec til fundar við yðr; oc þá er þú skyldir leysa nestbaggan. Þá hafðac bundit með gresiárni ¹⁾, en þú fant ei hvar upp skyldi lúka. En því næst laust þú mic með hamrinum þriú havgg, oc var it fyrsta minnzt, oc var þó svá mikit at mér mundi endaz til bana, ef á hefði komit; en þar er þú sátst hía havil minni setberg, oc þar sátstu ofan í þriá dali ferskeytta oc einn diúpaztan, þar voru hamarspor þin: setberginu brá ec firir havgginn, en ei sátst þú þat. Svá var oc of leikana, er þreyttut við hirðmenn mína, þá var þat it fyrsta er Loki gerði; hann var miöc solltinn, oc át títt; en sá er

¹⁾ gresiárni O.

Logi hét þat var villielldr oc brendi hann ei seinna slátrit en trogit. En er Þíálfi þreytti rásina við þann er Hugi hét; þat var hugi minn, oc var Þíálfa ei vænt at þreyta skiótfæri hanz. En er þú drakt af horninu, oc þótti þér seint lífa; en þat veit trúa mín at þá varð þat undr er ec munda eigi trúa at vera mætti; annarr endir horsins var út í hafi, en þat sattu ei, en nú er þú kemr til siávarins, þá muntu siá mega hvern þurð þú hefir druckit á sænum: þat eru nú fiörur kallaðar. Oc enn mælti hann. Eigi þótti mer hitt minna vera vert, er þú lyptir upp kettinum, oc þér satt at segia, þá rædduz allir þeir er sá, er þú lyptir af iörþu einum fætinum, en sá kavttir var ei sem þér sýndiz, þat var Miðgarðzormr, er liggir um lavnd avll, oc vannz havnum varlega lengþin til at iörþina tæki sporðr oc haffut, oc svá langt seildiz þú upp at skamt var þá til himins. En hitt var oc mikit undr um fangit ¹⁾ er þú fæks við Elli; firir því at eingi hefir sá orþit oc engi mun verþa, ef svá gamall er at elli biðr, at ei komi elliu öllum til fallz. Oc er nú þat satt at segia, at vær munum skiliaz, oc mun þá betr hvárratveggju handar, at þér komit ei óptarr mic at hitta, ec mún enn annat sinn veria borg mína með þvílíkum vælum eþa avðrum, svá at ecki valld munut þér á nær á. En er þórr heyrþi þessa tavlu, greip hann til hamarsins oc bregðr á lopt, en er hann skal fram reiþa, þá sér hann þar hvergi Utgarþa-Loka oc þá

1) er þú stóðt svá leingi við ok féll eigi meirr en á kné öðrum
fæ þeir O inni.

snýr hann aptr til borgarinnar, oc ætlaz þá firir at brióta borgina; þá sèr hann þar vavllu víða oc fagra, en önga borg ¹⁾. Snýr hann þá aptr oc ferr leið sína, til þess er hann kom aptr í Þrúðvanga. En þat er satt at segia, at þá hafði hann ráðit firir sèr at leita til, ef saman mætti bera fundi þeirra Miðgarðzorms, sem síðan varþ. Nú ætla ec engan kunnna þèr sannara at segia af þessi ferð Þórs.

48. Þá mælti Gángleri. Almikill er firir sèr Utgarða-Loki, en með vælum oc fiðlkýngi ferr hann miðc, en þat má síá at hann er mikill firir sèr, at hann átti hirðmenn þá, er mikinn mátt hafa. E a hvárt hefir Þórr ecki þessa hefut? Hár svarar. Eigi er þat úkunnigt, þótt ei sè fræðimenn, at Þórr leiðrætti þessa ferðina er nú var sagt, oc dvaldiz ecki lengi heima áðr hann bióz svá skyndiliga til ferðarinnar, at hann hafði ei reið oc ei hafrana oc ecki favruneyti. Gæck hann út of Miðgarð svá sem 42. ungr drengr, oc kom einn aptan at qveldi til iðtuns nokkurs, sá er Ymir ²⁾ nefndr. Þórr dvaldiz þar at gistingu of nóttina. En í dagan stóð Ymir upp, oc bióz at róa á sæ til fiskiar. En Þórr spratt npp, oc var skiótt búinn, oc bað at Ymir skyldi hann láta róa á sæ með sèr, en Ymir segir at litil liðsemd mundi at honum vera, er hann var litill oc úngmenni eitt "oc mun þic kala, ef ec sit svá lengi oc utarlaga ³⁾ sem ec em vanr. En Þórr sagði at hann mundi róa

1) Hér segir frá því er Þórr fór at draga Miðgarðzorminn U.

2) Ymir U. einalagi

3) a miðum batir U. inni.

mega firir því frá landi, at ei var víst hvært hann mundi fyrr beiðaz at róa utan, oc reiddiz Þórr iölninum svá, at þá var búit at hann mundi þegar láta hamarrinn skianna ¹⁾ honum; en hann lét þat viðberaz, því at hann hugðiz þá at reyna all sitt í avörum stað. Hann spurði Ymi hvat þeir skyldu hafa at beitum, en Ymir bað hann fá sér siálsan beitur. Þá sneriz Þórr á braut þangat er hann sá avxnaflokk nokqvorn, er Ymir átti: hann tók hinn mesta-uxaun er Himinbriótr ²⁾ hét, oc sleit af havfuðit, oc fór með til siávar. Hafði þá Ymir útskotit nökvvanum Þór gæck á skipit, oc settiz í austr-rúm, tóctvær ár-ar oc reyri, oc fóltti Ymi skriðr verða af róðri hanz. Hýmir ³⁾ rerí í hálsinum fram, oc sóttiz skiótt róðrinn; sagði þá Hýmir at þeir voru komnir á þær vaztir, er hann var vanr at sitia, oc draga flata fiska: en Þórr qvez vilia róa myklu lengra, oc tócu þeir enn snertiróðr, sagði Ymir þá at þeir voru komnir svá langt út, at hætt var at sitia utar firir Miðgarðzormi, enn Þórr qvezt mundú róa eina hríð, oc svá gerði hann, enn Hýmir var þá allúkátr. En þá er Þórr lagði upp árarnar, greiddi hann til vað helldr sterkian, oc ei var aungullinn minni eða úramligre, þar lét Þórr koma á aungulinn avxahavfuðit, oc kastaði firir borð oc fór aungullinn til grunnz, oc er þá svá satt at segia at engu minnr ginti þá Þór Miðgarðzorm, en Utgarða-Loki hafði spottat Þór, þá er hann hóf orminn upp á hendi

1) skella O. 2) Himinbriótr O. Himinrióðr S. V. 3) Ymir O. S. einlagi

sér. Miðgarþzormr. gein ífir oxahavsfótit, en aungullinn vâ í góminn orminum: en er ormrinn kenndi þess, brá hann við svâ hart, at báþir hnifar Þórs skullu út á bordinu 1), en þá varð Þórr reiðr, oc færþiz í ásmegin; spyrndi við svâ fast, at hann lióp báþum fótum gögnum skipit, oc spyrndi við grunni, dró þí orminn upp at borþi. En þat nú segia at engi hefir sá set ógurligar siónir, er ei mátti þat siá, er Þórr hvesti augun á orminn, en ormrinn starþi neþan í mót, oc blés eitrinu. Þá er sagt at iötluninn Hýmír gerþiz litverpr, favlnaþi oc ræddiz, er hann sá orminn, oc þat er sáerinn féll út oc inn of nökkvan 2): oc í því bili er Þórr greip hamarrinn, oc færþi á lopt; þá fálmaþi iötluninn til agnsaxinu, oc hió vað Þórs af borþi 3), en ormrinn savkþiz í sæinn, en Þórr kastaþi hamrinum [eptir honum, oc segia menn at hann lysti af honum havsfótit víþ grunninum 4), en ec hygg hitt vera þér satt at segia, at Miðgarzormr. lifir enn, oc liggir í siá. En Þór reiddi til hnefan oc setti við eyra Ymí, svâ at hann steyptiz firir borð, oc sér í iliar honum 5), en Þórr óð til lanndz.

49. Þá mælti Gángleri: hafa nokqvozt meiri tíþindi orþit með ásunum? allmikít þrekvirkí vann Þórr í þessi ferð. Hár svarar 6). Vera mun at segia 7)

1) út af bordinu *O.* við bordinu *S. U.*

2) féll inn kolbjár *S.* féll inn nokkot *U.*

3) á borti *O.* víþ borþinu *U. S.*

4) hröndunum *O.*

5) ok laust víþ eyra jötninum svâ at hann steyptiz at borþinu, ok laust af honum havsfótit víþ ha . . : *U.*

6) Frá lílláti Baldrs ok fór Hermóða til Heliar *sa. U. inn.*

7) Verra mun vera at segia *S.*

frá þeim tíðindum er meira þótti vert Asunum. En 43. Þat er upphaf þessar savgu at *Baldr* en góða dreyndi drauma stóra oc hættliga um líf sitt. En er hann sagði Asunum draumana. Þá báru þeir saman ráð sin, oc var þat gert at beiða griða *Baldri* fyrir allzkonar háska: oc *Frigg* tók svardaga til þess at eyra skyldu *Balldri* elldr oc vatn, iárn oc allzkonar málmr, steinar, iörþin, víþirnir, sóttirnar, dýrin, fuglarnir, eitr, ormar ¹⁾. En er þetta var gert oc vitat, þá var þat skemtun *Balldr*s oc *Asanna* at hann skyldi standa upp á þíngum, en allir aðrir skyldu sumir skióta á hann, sumir havggva til, sumir beria grióti. En hvat sem at var gert sakaði hann ecki, oc þótti þetta avllum mikill frami. En er þetta sá *Loki Laufeyjarson*, þá líkaði honum illa er *Baldr* sakaði ecki. Hann gekk til *Fensalar* til *Friggiar*, oc brá sér í konu líki: þá spyr *Frigg*, ef sú kona vissi hvat *Æsir* höfðuz at á þínginu. Hon sagði at allir skutu at *Balldri*, oc þat at hann sakaði ecki. Þá mælti *Frigg*. Eigi muna vâpn eða víþir granda *Balldri*; eíða hefi ec þegit af avllum þeim. Þá spyr konan: hafa allir lutir eíða unnit at eira *Baldri*? Þá svarar *Frigg*. Vex víþar-teinúngr einn fyrir austan ²⁾ *Valhavl*, sá er *Mistiltein* kallaðr, sá þótti mör úngr at krefia eiðsins. Því næst hvarf konan á braut; en *Loki* tók *Mistiltein*, sleit upp oc gekk til þings. En *Havðr* stóð utarlega í mannhrínginum,

1) sitrid, ormarnir O. fuglar né eitormar U.

2) vestan O. U.

inum, þviat hann var blindr; þá mælti Loki við hann: hvi skýtr þú ecki at Baldri? Hann syrar: þviat ec sè ei hvar Baldr er, oc þat annat at ec em vâpnlaus. Þá mælti Loki: gerðu þó í líking annarra manna. oc veit Baldri sæmd sem aðrir menn; ec mun vísa þér til hvar hann stendr, skíót at honum vendi þessum. Havör tók mistilteininn, oc skaut at Baldri, at tilvísun Loka: slaug skotit í gögnum hann, oc féll hann dauðr til iarbjar, oc hefir þat mest óhapp verit unnit með goðum oc mannum. Þá er Balldr var fallinn, þá félluz avllum Ásum orðtævk oc svâ hendr at taka til hannz; oc sá hverr til annars, oc voru allir með einum hug til þess er unnit hafði verkit; en engi mátti hefna, þar var svâ mikill griðastaðr. En þá er Æsirnir freistupu at mæla, þá var hitt þó fyrr at grátrinn kom upp, svâ at engi mátti aðrum segia með orðunum frá sínum barni. Enn Óþinn bar þeim mun verst þenna skaða, sem hann kunni mesta skyn, hversu mikil ástaka oc missa Ásunum var í fráfalli Balldrs. En er goðin vitkuþuz, þá mælti Frigg oc spuni, hverr sá væri með Ásum, 44. er eignaz vildi allar ástir hennar oc hylli, "oc vill hann ríða á helveg, oc freista ef hann fái fundit Balldr, oc biðja Heliu útlausn, ef hon vill láta fara Balldr, heim í Asgarð. En sá er nefndr Hermóðr enn hvati sveinn Óþins, er til þeirrar farar varð: þá var tekinn Sleipnir hestr Óþins, oc leiddr fram, oc steig Hermóðr á þann hest, oc hleypiti braut.

En Æsirnir tóku lík Balldrs oc sluttu til sævar; Hringhorni hét skip Balldurs; hann var allra skipa meistr, hann vildu goðin framsetia, oc gera þar á bálfafr Balldrs, en skipit gekk hvergi fram. Þá var sent í lötunheima eptir gýgi þeirri er Hyrrockin ¹⁾ hét: en er hon kom, oc reið vargi, oc hafði havggorm at taumum; þá lióp hún af hestinum, en Opinn kallaði til berserki tíora at gæta hestzins, oc fengu þeir ei haldið, nema þeir felldi hann. Þá gekk Hyrrockin á framstáfn navkvans, oc hratt fram í fyrsta viðbragði, svá at elldr hraut orðlunnunum oc laynd avll skulfu. Þá var Þórr reiðr oc greip hamarrim, oc mundi þá brióta hafvut hennar, áðr en goðin avll báðu henni friðar. Þá var borit út á skipit lík Balldrs, oc er þat sá kona hanz Nanna Neps dóttir, þá sprack hon af harni oc dó, var hon borin á bálit, oc slegit í elldi; þá stóð Þórr at, oc vigði bálit með Miöllni, en firir fótum hanz rann dvergnockurr, sá er Littr nefndr, en Þórr spyrndi fæti sínum á hann, oc hratt honum í eldinn, oc brann hann. En þessa brennu sótti margskonar þjóð, fyrst at segia frá Opni, at með honum lór Frigg oc valkyriar oc hrafnar hanz, en Freyr ók í kerru með gælti þeim er Gullinbursti heitir eða Slíðrugtanni ²⁾, en Heimdaflr reið hesti þeim er Gulltoppr heitir, en Freyia kavttum sínum. Þar kömr oc mikit fólc Hrímbursa oc Bergrisar. Opinn lagði á bálit gullring þann er Draupnir heitir, honum fylgði síðan sú náttúra, at hina niundu hveria nótt drupu af honum

1) Hyrrockin O. U. Hyrokia S. 2) Sligrutanni U.

8 gullríngrar íafnhavfgir. Hestr Balldr^s var leiddr á bálit með avllu reiðⁱ.

En þat er at segia frá Hermóði, at hann reið niu nætr dæckva dala oc diúpa, svá at hann sá ecki, fyrr en hann kom til árinna^r Giallar, [oc reið á giallarbrúna. Hon er þavkt lýsigulli ¹⁾. Móðguð^r er nefnd mæ^r sú er gætir brúarinnar, hon spurði hann at nafni eða ætt, oc sagði at hinn fyrri dag ríðu um brúna 5 fylki dæþra manna ²⁾, "en eigi dynr brúin minnr ³⁾ undir einum þer, oc ei hefir þú lit dæþra manna: hví riðr þú hér á helveg? Hann svarar; at ec skal ríða til Heliar at leita Balldr^s, eða hvárt hefir þú nakqvæt sèt Balldr á helvegi? En hon sagði at Balldr hafði þar ríðit um giallarbrú "en niðr oc norðr liggr helvegr. Þá reið Hermóðr þar til er hann kom at helgrindum; þá sté hann af hestinum oc gyrði hann fast, steig upp oc keyrði hann sporum, en hestrinn hlióp svá hart ífir grindina, at hann kom hvergi nær. Þá reið Hermóðr heim til hallarinnar, oc steig af hesti, gekk inn í havllina, sá þar sitia í avndugi Balldr bróður siun, oc dvaldiz Hermóðr þar um nóttina. En at morni þá beiddiz Hermóðr af Helíu, at Balldr skyldi ríða heim með honum, oc sagði hversu mikill grátr var með Asum. En Hel sagði, at þat skyldi svá reyna, hvárt Baldr var svá ástsæll sem sagt er "oc ef allir lutir í heiminum kykvir oc dæþir gráta hann; þá skal hann fara til Asa aptr, en haldaz með Helíu

1) oc á gulli hlaðna brú *U.* 2) reið Balldr hér með 500 manna *U.*
3) Þannig *O. U. S.* íafnið *K.*

ef nakquarr mælið við, eða vill ei gráta. Þá stóð Hermóðr upp, en Baldr leiðir hann út or havllinni, oc tók hringinn Draupni, oc sendi Oðni til minia, en Nanna sendi Frigg rípti ¹⁾ oc enn fleiri gíafar, Fullo fingrgull. Þá reið Hermóðr aptr leið sína, oc kom í Asgarð, oc sagði avll tíðindi þau er hann hafði sèt oc heyrt.

- Því næst sendu Æsir um allan heim erindreka,
 45. at biðia at Baldr væri grátinn or heliu, allir gerðu þat: mennirnir oc kykvendin oc iörþin oc steinarnir oc trè oc allir málmr; svà sem þú munt sèt hafa at þessir lutir gráta, þá er þeir koma or frosti oc í hita. Þá er sendinnenn fóru heim, oc höfðu vel rekit sín eyriadi; sinna þeir í helli nokqvorum, hvar gígr sat, hon nefudiz þavck ²⁾; þeir biðia hana gráta Baldr or heliu, hon svarar:

Þavck man gráta	kyks nè dauðs [naufka oc
Þurum tárur	kalls sonar ³⁾ ;
Balds bálfarar:	haldi ⁴⁾ Hel því er hefir!

46. Þess geta menn, at þar hafi verit Loki Laufeyjar son, er flest hefir illt gert með Asum.

50. Þá mælti Gángleri. Allmiklu kom Loki á leið, er hann olli fyrst því er Baldr var veginn, oc svà því er hann varð ei leystur frá heliu, eða hvárt varð honum þessa nakqvát hefnt? Hár svarar: goldit var honum þetta svà at hann mun lengi kennaz. Þá
 46. er guðin voru orþin honum svà reið sem von var, hlióp hann á braut ⁵⁾, oc fal sic í fialli nokqvoro;

¹⁾ nisti S. fallð U. ²⁾ þavkt U. þöckt S.

³⁾ þannig O. kallidsonar K. en U. sleppir úti þessu frá merkinu.

⁴⁾ þannig O. U. hafi K.

⁵⁾ þar var Loki raunar, þá er guðin visso þat voru þau reid Loka U.

gerði þar hús oc 4 dyrr, at hann mátti sjá or húsinu í allar áttir. En opt um daga brá hann sér í laxliki, oc falc þá þar sem heitir Franángers fors, þá hugsaði hann fyrir sér, hveria væl Æsir mundi til finna, at taka hann í forsinum. En er hann sat í húsinu tók hann lín oc garn, oc reið á mös-gva ¹⁾ svá sem net er síðan, en eldr brann fyrir honum. Þá sá hann at Æsir áttu skamt til hans, oc hafði Óþinn set or Hlíðskjálfinni hvar hann var: hann hlióp þegar upp oc út í ána, oc kastaði netinu fram á eldinn. En er Æsir koma til hússins, þá gekk sá fyrst inn, er allra var vitraztr er Kvásir heitir: oc er hann sá á eldinum, fávlskann er netit hafði brunait, þá skildi hann at þat mundi væl vera til at taka fiska, oc sagði Asunum. Því næst tóku þeir oc gerðu sér net, eptir því sem þeir sá á fávlska, at Loki hafði gert; oc er búit var netit, þá fara Æsir til árinna, oc kasta neti í forsinn, hëlt þórr enda avörum ²⁾, oc avörum hëldu allir Æsir, oc drögu netit. En Loki fór fyrir, oc legz niðr í milli steina tveggja, drögu þeir netit ifir hann, oc kenndu at kykt var fyrir. Oc fara í annat sinn upp til forsins, oc kasta út netinu, oc binda við svá þungt at ei skyli undir mega fara. Ferr þá Loki fyrir netinu; en er hann sér at skamt var til sævar, þá hleypr hann upp ifir þinulinn, oc rennir upp í forsinn. Nú sá Æsirnir hvar hann fór: fara enn upp til forsins, oc

1) tok hann língarn ok reid á rækna O. rækna S.

2) öðrum netabálsí U.

skipta lífinu í tvá staði, en Þórr veðr þá eptir miðri ánni, og fara svá til sævar. En er Loki sér tvá kosti: var þat lífsháski at hlaupa á sæinn, en hitt var annar at hlaupa enn ífir netit; og þat gerði hann, hlióp sem snaraz ífir netþinulinn. Þórr greip eptir honum, og tók um hann, og rendi hann í hendi honum, svá at staðar naf ¹⁾ höndin við sporþin, og er 47. firir þá savk laxinn aptrmiór. Nú var Loki tekinn gripalaus, og farit með hann í helli nokqvoð. Þá tóku þeir þriár hellur og settu á egg ²⁾, og lustu-rauf á hellunni hverri. Þá voru teknir synir Loka Vali og Nari ³⁾ opa Narfi; brugðu Æsir Vala í vargs líki, og reif hann Narfa bróður sinn: þá tóku Æsir þarna hannz, og bundu Loka með yfir þá þriá steina, einn undir herþum, annar undir lendum, þriði undir knésbótum, og urðu þau baynd at iárni. Þá tók Skápi eitroðm og festi upp ífir hann, svá at eitrit skyldi driúpa or orminum í andlit honum: en Sigyn kona hannz stendr hiá honum, og heldr möndlaugu undir eitrdropa; en þá er full er mundlaugin, þá gengr hon og slær út eitrinu, en meðan drýpr eitrit í andlit honum, þá kippiz hann svá hart við, at iörþ avll skelfr, þat kallit þer landskiálsta. Þar liggir hann í bayndum til ragnaravckurs.

§1. Þá mælti Gángleri ⁴⁾. Hver tíþindi eru at segia frá um ragnaravckr? Þess hefi ec eigi fyrr 48. heyrt getit. Hár svarar. Mikil tíþindi eru þaðan

1) nam O.

2) enda U.

3) Nari S.

4) Frá Gímbelvetri ok Ragnaravkri U.

at segja ~~oe~~ mörg: þau en fyrstu at vetr sá kemr er kallaðr er fimbulvetr; þá drifr snær or avllum settum, frost eru þá mikil, oc vindar hvassir, ecki nýtr sólar, þeir vetr fara þrir saman, oc ecki sumar milli. En áðr ganga svá æfir þrir vetr, at þá eru um alla veröld orostur miklar, þá drepaz bræðr firir ágirni sakar, oc engi þyrmir favör eða syni í maun-drápum oc sifiasliti. Svá segir í Völuspá.

Bræðr munu beriaz	bórdómr mikill,
oc at baynum verþaz ¹⁾	skeggjöld ²⁾ skálmöld,
munu systir úgar ³⁾	skildir klofnir,
siflum spilla:	vindavld vargöld
hætt er með havldum;	áðr ⁴⁾ veröld steypiz.

Þá verþr þat er mikil tþindi þickia; at úlsrinn gleypir sólina, oc þickir mönnum þat mikit mein: þá tekr annar úlsrinn túnglit, oc gerir sá oc mikit úgagn: stiörnurnar hverfa af himninum. Þá er oc þat til tþinda, at svá skelfr iörð avll oc biörg, at víþir losna or iörþu upp, en biörgin hrynia, en fiötrar allir oc baynd brotna oc slitna: þá verþr Fenris-úlfr laus: þá geysiz hafit á lavndin; firir því at þá snýz Miþgarþzormr í iötunmóð, oc sækir upp á landit: þá verþr oc þat at Naglfar ⁵⁾ losnar, skip þat er svá heitir, þat er gert af nöglum dauðra manna; oc er þat firir því varnanar vert, of maðr deyr með óskornum nöglum, at sá maðr eykr mikit efni til skipsins Naglfars, er goðin oc menn vildi seint at gert yrþi; en í þessum sæfargáng flýtr Naglfar;

1) verða O. U.

2) hinar systurugar.

3) Skeggöld S.

4) undz U.

5) Naglfari S. Naglfara U.

Hrymr heitir iötun er stýrir Naglfara, Fenris-úlfr ferr með gapanda munn, oc er hinn efri kíöptr við himni, en hinn neðri við iörðu, gapa mundi hann meira ef rúm væri til, eldar brenna or augnu hannz oc nösum. Miðgarðz-ormr blæss svá eitrim, at hann dreifir lopt avll oc lög, oc er hann allögurligr, oc er hann á aðra hlíf úlfnum. I þessum gný klofnar himnininn, oc rípa þaðan Muspellz synir: Surtr riðr fyrst, oc firir honum oc eptir bæði eldr brennandi; sverð hannz er gott miðe, af því skín bjartara, en af sólu, en er þeir rípa Bifravst, þá brotnar hon sem fyrr er sagt. Muspellz megir sækia fram á þingvöll er Vigriðr heitir ¹⁾, þar kemr oc þá Fenris-úlfr oc Miðgarðz-ormr, þar er oc þá Loki kominn oc Hrymr oc með honum allir Hrimþursar, en Loka fylgia allir Heliar sinnar, en Muspellz synir hafa einir sér ²⁾ fylking, er sú biðrt miðe. Völrinn Vigriðr ³⁾ er 100 rasta víðr á hvern veg.

En er þessi tíðindi verða, þá stendr upp Heimdallr, oc blæs ákallega i Gjallarhorn, oc vegr upp avll guðin, oc eiga þau þing saman. Þá riðr Óðin til Mímis brunnz, oc tekr ráð af Muni firir sér oc sínu lífi, þá skelfr askr Yggdrasils, oc engi lutr er þá óttalaus á himni eða iörðu. Æsir hervæða sik, oc allir einheriar, oc sækia fram á völlum: rípr fyrstr Óðinn með gullhiálm oc fagra brynju oc geir sinn, er Gúngnir ⁴⁾ heitir; stefnir hann móti Fenris-úlfi,

1) rípa á völlum Vigriðis *U.* 2) þannig *O. U.* yfir sér *K. S.*
 3) Vigriðinn *U.* 4) þannig *O. U.* en *K.* og *S.* hafa Gugin.

en Þórr fram á ætra hlið honum, oc má hann ecki duga honum; því at hann hefir fullt fáng at beriaz við Miðgarþzorm. Freyr berst móti Surti, oc verður harður saugángur áður Freyr fellr, þat verður hannz bani er hann missir þess hinnz góða sverþs, er hann gaf Skirni. Þá er oc laus orþin hundrinn Garmr, er bundinn er firir Gnípa helli ¹⁾, hann er hit mesta forat, hann á víg móti Tý; oc verður hvárr avðurum at skaða. Þórr berr banaorð af Miðgarþzormi, oc stigr þaðan braut niu fót; þá fellr hann dauður til iarþar firir eitri því, er ormrinn blæss á hann. Ulfrinn gleypir Opinn, verður þat hannz bani: en þegar eplir snýz fram V. þar, oc stigr öðrum fæti í neðra keypt úlsins, á þeim fæti hefir hann þann skó, er allan aldr hefir verit til-samnat, þat eru biórar, þeir er menn snípa or skóm sínum firir tám eða hæl, því skal þeim biórum brautkasta sá maður, er at því vill hyggia, at koma Asunum at liði; annari hendi tekr hann enn efra keypt úlsins, oc rífr sundr gin hannz, oc verður þat úlsins bani. Loki á oröstu við Heimdall, oc verður hvárr annars bani. Því næst slýngr Surtr eldi yfir iörþina, oc brennir allan heim. Svá er sagt í Völuspá.

Hátt blæss Heimdallr	askr standandi,
horn er á lopti,	ymr it aldna trè,
mælir Opinn	en iötnu losnar ²⁾ .
við Mims. ³⁾ hafvat:	Hvat er með Asum?
skellir Yggdrasils	hvat er með Alfum ⁴⁾ ?

1) Gnípalundi U. 2) Mims U. 3) Æsir eru á þingi U.

4) hvat með Asynium? U.

[ymr allr Jötunheimr,
Æsir 'ro 4 þingi 1),
stynia dvergar
firir steindurum
veggbergs 2) visir.
Vituð er ena eða hvat?

Hrymr ecr austan,
hefiz lind firir;
anýz Jörmungandr
í iötun-mópi,
ormr knýr unnir,
en ari hlaekar 3),
elitr náí Niðfavr 4);
Naglfar losnar.

Kiöll ferr austan,
koma munu Muspellz
of lavg lýpir,
en Loki stýrir.
Þar 'ro fill-megir
með Freka allir,
þeim er brópir
Býleiz í favr.

Surtr ferr sunnan
með sviga leivi 5),
skíun af sverpi
söl valtiva:
grióthiörg gnata
en gífr rata,

troða halir helveg,
en himinn klofnar. 1

Þá kómr Hlinar
harmur annar fram,
er Opín ferr
við úlf vega;
en bami Belia
biartr at Surti:
Þar mun Friggjar
falla ángan.

Gengr Opins son
við úlf vega,
Viparr of veg 6)
at valdýri,
lætr hann megi hveðrúnga
mund of standa
hiörr til hiarta;
þá er hefit favr.

Gengr inn mæri
mögr Hlóðyniar
neppr af 7) naþri
niðs óqviðnum,
er af mópi drepr
Miðgarðz veorr;
munu halir allir
heimstöð 8) rypia.

Söl mun sortna
savckr fold í mar

1) sl. U. en O. hefir gnyr fyrir ymr.

2) Þannig O. S. veggbergs K. en U. fellir út þessa lína.

3) Þannig O. arnu mun hlaeka K. S.

4) niðfölu S. 5) lævi O.

6) vidr of veg O. Vidar um veg S. 7) neppr at K. S.

8) heimsteid K. S. sem þykist meiningarlaus. Annars setja K. og S. þessar ívar síðustu línur fyrst í þessum víshelmingi; en þannig trublást samheingid, hefi ég því umbreytt röðinni eftir Völusp. Þessar 6 vísur fellir U. út.

hverfa af himni	oc aldrnari,
heiðar ¹⁾ stiörnur;	leikr hár hiti
geisar eimi	við himin siðlfan.

Hér segir enn svá ²⁾:

Vigriðr heitir völlr,	hundrað rastá
er sinnaz vígi at	hann er á hverian veg;
Surtir oc en svásu góð:	sá er þeim völlr vítaðr.

52. Þá mælti Gángleri. Hvat verður þá eptir, er brendr er himin oc iörð, oc heimr allr, oc dauð góðin avll oc allir einheriar oc allt mannfólk? oc hafit þér áðr sagt, at hverr maðr skal lifa í nokquvorum heimi um allar alldir. Þá svarar Hár. Margar ⁴⁹ eru þá vistir góðar oc margar illar: þazt er þá at vera [á Gimli ⁵⁾ á himni; oc allgott er til góðs dryckiar þeim er þat þíkkir gaman í þeim sal er Brímir heitir, hann stendr oc á himni ⁴⁾; sá er oc góðr salr er stendr á Níðafjöllum, giör af ranþu gulli, sá heitir Sindri; í þessum savlum skulo byggja góðir menn oc siplátir. Á nástravndam er mikill salr oc illr, oc horfa norðr dyr, hann er oc ofinn allr orma-hryggium [sem vandarhús ⁵⁾; en ormahavfut avll vitu inn í húsit, oc blása eitri, svá at eptir salnum renna eitrár, oc vaða þær ár eiðrofar oc morðvargar, svá sem hér segir ⁶⁾.

Sal veit oc standa	falla eitrdropar
sólu fjarri	iun of liðra;
ná-stravnda á,	sá er undin salr
norðr horfa dyrr:	orma hryggium.

1) heidun O. 2) Vafprúða. 38. en þetta erindi fellir U. á.

3) fellir O. ut. á Gimli megr Surti U.

4) stendr á ökölu O. ok gott er til dryckia í Brímlu U.

5) fellir O. ús; svo eg U. 6) í Völuspá.

Skulu þar vaða: menn meinsvara
þunga strauma oc morðvargar.

En í Hvergelmi er verst ¹⁾:

þar qveir Niðhavggr
nái framgengna.

53. Þá mælti Gángleri. Hvárt lifa nokqvorrgoðin þá? eða er þá nokqvorri iðrð eða himin? Hér svarar. Uppskýtr iðrþunni þá or sænum, oc er þá græn oc favgr, vaxa þá acrar ósánir. Víþarr oc Vali lifa, svá at eigi hefir særin oc Surta logi ²⁾ grandat þeim, oc byggja þeir á Íþavelli ³⁾, þar sem fyrr var Asgarðr. Oc þar koma þá synir Þórs: Móði oc Magni, oc hafa þar Miöllni. Því næst koma þeir Balldr oc Havðr frá Heliar: setiaz þá allir samt oc talaz víþ, oc minnaz á rúnar ⁴⁾ sínar, oc ræða of tíþindi þau er fyrrum höfðu verit, oc Miþgarþzorm, oc um Fenris-úlfr: þá finna þeir í grasinu gulltavflur þær, er Æsirnir höfðu átt. Svá er sagt ⁵⁾.

Víþarr oc Vali Móði ⁶⁾ oc Magni
byggja ve goða skulo Miöllni hafa
þá er sortuar Surta logi: Vínignis at Vigþroti ⁷⁾.

[En þar sem heitir Hoddmimis-hollt leynaz menn tveir í Surta loga er svá heita: Lif oc Leifþrasir, oc hafa morgindavggvar firir mat. En af þessum mavnn-

1) allra vest S. þykist skrifarinn hafa ætlað með þessu orði að göra tvar hendings úr því, til að fylla upp erindid; en það eru naunar höfundarins orð og ekki skáldsins.

2) Svartalogi U. 3) Íþavelli U. 4) raunir S.

5) Valþrúd. 51. 6) þannig O. U. Megi K. S.

7) Vínignis synir at Vigþroti U. Vínignis hafa at Vigþrote S.

um kemr svá mikil kynslóð at byggviz heimr allr; svá sem hér segir ¹⁾).

Líf oc Leifþrasir	morgin-davggvar
en þau leynaz munu	þau er at mat hafa,
í holti Hóðmimis:	en þá þau af alldir alaz ²⁾

Oc hitt mun þér undarligt þyckia, er sólin hefir getit dóttur eigi ófegri en hon er, oc ferr sú þá stigu móður sinnar, sem hér segir ³⁾:

Eina dóttur	sú skal rípa,
berr Alfravpáll	er regin deya,
áðr hana fennir fari:	móður brautir mæ.

[En nú ef þú kannt lengra fram at spyria; þá veit ec ei hvaðan þér kemr þat; firir því at öngan mann heyrða ec lengra segia fram aldarfarit, oc nióttu nú sem þú namt ⁴⁾).

54. Því næst heyrði Gángleri dyni mikla hvern veg frá sér, oc leit út á hlið sér: oc þá er hana sèz meirr um, þá stendr hann úti á slöttum velli, sèr þá önga havll oc önga borg. Gengr hann þá leið sína braut, oc kemr heim í ríki sitt, oc segir þau típindi er hann hefir sèt oc heyrt, oc eptir honum sagði hverr maðr avðrum þessar savgur ⁵⁾.

1) en í holti Mímis leynaz meyrar í Svatta loga *U. Erið't finnst í Vafþr. 45.*

2) Líf ok lifþrasir er þar leynaz meyrar í Mímis holti; morgin-dögva þær ok þar um alldr alaz *U.*

3) Vafþr. 47. 3) Þessu sleppir *U.*

5) Þessa ályktun fyrsta höfundarins og eptirmálann dregur *U. saman í eitt, og kemur svo að orði: Nú er G. heyrir þetta, þá verfr gnyr mikill, ok er hann á slöttum velli. Oc er Ásirur heyra þetta sagt, gáfu þeir sér þessi nöfn Asanna; at þá er langar stundir lípi efaþiz menn ekki at allir væri einir þeir Ásir er nú var frð sagt ok þessir Ásir er nú voru, ok var Asko-þórr kalladr Asa-þórr.*

EPTIRMAII.

En Æsir setiæ þá á tal, oc ráða ráðum sínum; oc minnaz á þessar frásagnir allar, er honum voru sagðar, oc gefa nöfn þessi hin savmu er áðr eru nefnd mævnum oc stavþum þeim er þar voru; til þess at þá er lángr stundir líði, at menn skyldu ecki ísaz í, at aller væri einir þeir Æsir er nú var frásagt oc þessir, er þá voru þau savmu nafn gefin. Þar var þá¹⁾ Þórr kallaðr, oc er sá Asa-Þórr, hinn gamli sá er Öku-Þórr, oc honum eru kend þau stórvirki er Ector gerði í Tróio. En þat hyggia menn at Tyrkir hafi sagt frá Ulyxes, oc hafi þeir hann kallat Loka, þvíat Tyrkir voru hannz hinir mestu úvinir.

¹⁾ Hinar lesa þetta saman var þá Þórr kallaðr; sem ef eckerð vantadi; þá verðr máðr að undirskilia einhver eðr annað þvilið fyrirnafa.

BRAGARÆDUR 1).

55. Einn maðr er nefndr *Ægir* eða *Hlér*, hann 50.
 bió í ey þeirri er nú er kavllut *Hlès-ey*, hann var
 miöc fiölkunnigr. Hann gerði ferð sína til *Asgarðz*;
 en er *Æsir* vissu ferð hannz, var honum fagnat vel,
 oc þó margir lutir með siónhverfingum 1): oc um
 qveldit er drecka skyldi, þá lét *Óþinn* bera inn í
 hávllina sverp, oc voru svá biört at þar af lýsti, oc
 var ecki haft liós annat meðan við dryckiu var setit.
 Þá gengu *Æsir* at gildi sínu, oc settuz í hásæti 12
Æsir, þeir er dómendr skyldu vera, oc svá voru
 nefndir: Þór, *Njörðr*, *Freyr*, *Týr*, *Heimdallr*, *Bragi*,
Viðarr, *Vali*, *Ullr*, *Hænir*, *Forseti*. Slikt sama
Asynior: *Frigg*, *Freyja*, *Gefjun*, *Ipunn*, *Gerpr*, *Sigun*,
Fulla, *Nanna*. *Ægi* þótti gavfugligt þar um at síáz;
 Veggþili avll voru þar tiöldut með lavgrum skiöldum,

1) *K. O.* og *U.* hafa hér einga almenna fyrirsögn. *S.* hefir:
Bragalygi, en St. Þridie Partur kallaz Braga-Rædur m. m. (i St.
er nefnir. Formalinn fyrsti partur en Gylfaginning annar). Þar-
 amóti hefir *U.* hér sérlega fyrirsögn fyrir fyrstu grein nst. Frá
 heimboði (*Asanna at Ægi*). En greinin sjálf er hér mikil stytta,
 og hlóðar svo: Þessir *Æsir* þágo heimboð at *Ægi* í *Hlès-ey*.
 Aðr hafði *Óþinn* honum heimboðit. Um qveldit lét *Óþinn*
 bera sverð í höllina, ok lýsti þaraf sem logum biörtum. Þór var
 þar, *Njörðr*, *Freyr*, *Týr*, *Heimdallr*, *Bragi*, *Viðarr*, *Vali*, *Ullr*,
Hænir, *Forseti*, *Loki*. *Asynior* slíkar, *Frigg*, *Freyja*, *Gefjun*.
Ipunn, *Gerpr*, *Sigun*, *Scolla* (á ad vera *Fulla*), *Nanna*. *Bragi*
 segir *Ægi* frá mörgum tíðindum. I næstu dæmisögu er einninn ord-
 auitakid mikil stytta, en þó er innihaldid sama sem i *K.* og *O.*

2) flökyngi *O.*

þar var oc áfenginn ¹⁾ miöðr, oc miöc druckit. Næsti maðr Ægi sat Bragi, oc áttuz þeir við drycki-
iu oc orþaskipti: sagði Bragi Ægi frá mörgum tíðind-
um, þeim er Æsir höfðu átt ²⁾.

56. Hann hóf þar frásavgn at þeir Æsir fóru
51. heiman Óþinn oc Loki oc Hæmir, oc fóru um fiöll
oc eyðimerkr, oc var illt til matar. En er þeir koma
ofan í dal nakvarn, síá þeir oxna flokk, oc taka
einn uxan, oc snúa til seyðis. En er þeir hyggja at
soðit mun vera, rauða þeir seyðinn, oc var ecki soð-
it: oc í annat sinn er þeir rauða söðinn, þá er stund
var liðin, oc var ecki soðit; mæla þeir þá sín á
milli hveriu þetta mun gegna. Þá heyra þeir mál í
eikina upp yfir sic, at sá er þar sat qvaz ráða
þvi er eigi soðnaði á seyðinum: þeir litu til, oc sat
þar avrn oc ei lítill. Þá mælti avrninn: vilit þér
gesa mér fylli mína af oxanum, þá mun soðna á
seyðinum. Þeir iáta því: þá lætr hann sigaz or-
trönu, oc setz á seyðinn, oc leggr upp þegar it fyrsta
lær oxans tvö oc báða bógana. Þá varð Loki reiðr,
oc greip upp mikla staung, oc reipir af avllu afli, oc
rekr á kroppin erninum: Avrninn bregz við havggit
oc flýgr upp; [þá var fávst staungin við kropp arnar-
innz, oc hendr Loka við annau enda ³⁾. Avrninn
flýgr hart, svá at sætr Loka taka niðr ⁴⁾ griótit oc
urpir

1) áfengur S. 2) adhafz O.

3) þá var fóst höndin við stöngina, en annar endir við bak arn-
arins O.

4) við S. niðri við U.

urðir oc víðr: hendr hannz hyggj hann at slitna muni or avxlum. Hann kallar oc biðr allþarfliga avrninn friðar; en hann segir at Loki skal aldri laus verða, nema hann veiti honum swardaga, at koma *Iðunni* út of Asgarð með epli sínu: en Loki vill þat; verður hann þá lauss, oc ferr til lagsmanna sinna, oc er ei at sinni sögð fleiri tíðindi um þeirra ferð, áðr þeir koma heim. En at áqveðinni stundu ¹⁾ teygir Loki Iðunni út um Asgarð í skóg nokqvern, oc segir at hann hefir fundit epli þau er henni munu gripir í-þickia: oc bað at hon skal hafa með sér sín epli, oc bera saman oc hin. Þá kemr þar þiazi iðtun í arnarham, oc tekr Iðunni oc-flýgr braut með, [oc hefir heim ²⁾ til búss síns. [En Æsir urðu illa ³⁾ við hvarf Iðunnar, oc gerðuz þeir brátt hárir oc gamlir. Þá áttu þeir þing, oc spyrr hverr annan hvat siðarst vissi til Iðunnar ⁴⁾; en þat var sèt siðarst, at hon gæck út or ásgarði með Loka. Þá var Loki tekinn oc færðr á þingit, oc var honum heitit bana eða þíslum; en er hann varð ræddr, þá qvaz hann mundu sækia eptir Iðunni í Iðtunheima, ef Freyia vill liá honum valshams er hon á. Oc er hann fær valshaminn, flýgr hann norðr í Iðtunheima, oc kemr einn dag til þiaza iðtuns: var hann róinn á sæ, en Iðunn var ein heima. Brá Loki henni í hnotar lki, oc hafði

1) stelinu *O.*

2) oc í Þrymheim *O.* heim í Þrymheim *S.* í Þrúpheim *U.*

3) Æsir gerðuz æfir mick, ok spurðu hvar Iðunn væri *U.*

í klóm sér, oc flýgr sein mest. En er þíazi kom heim oc saknar Íþunnar; tekur hann arnarhaminn, oc flýgr eptir Loka, oc dró arnsug í flugnum. En er Æsirnir sá er valrinn flaug með hnotina, oc hvar avrninn flaug; þá gengu þeir át undir Asgarð, oc báru þannig byrðar af lokarspánum. Oc þá er valrinn flaug inn of borgina, lét hann fallaz niðr við borgarvegginn, þá slógu Æsirnir eldi í lokarspánu, en avrnian mátti ei stavðva sik, er hann misti valsins: laust þá eldinum í lipri arnarins, oc tók þá af fluginn. Þá voru Æsirnir nær oc drapu þíaza iötun fyrir innan Asgrindur, oc er þat víg allfrægt. En

53. Skafi dóttir þíaza iötuns tók hiálm oc brynju oc avll hervápn, oc ferr til Asgarðz, at hefna favður síns; en Æsir buðu henni sætt oc yfirbætr: oc hit fyrsta at hon skal kíosa sér mann af Asum, oc kíosa at fótum, oc síá ecki fleira af. Þá sá hon eins mannz fætr forkunnar fagra, oc mælti: þenna kys ec; fátt mun liótt á Balldri. En þat var Njörðr or Nóatún-um. Þat hafði hon oc í sættargerð sinni, at Æsir skyldu þat gera, er hon hugði at þeir skyldu eigi mega, at hlæia hana: þá gerði Loki þat, at hann batt [um skegg geitar nokqvorrar, oc auðrum enda um hreðjar sér ¹⁾, oc létu þau smi eptir ²⁾, oc skrækti hvártveggja við hátt; þá lét Loki fallaz í knè Skapa, oc þá hló hon: var þá giör sætt af Asanna hendi við hana. Svá er sagt at Ofinn gerði þat til yfirbóta ³⁾ við hana, at hann tók augu þíaza oc kastaði

¹⁾ sér goitarskegg undir hrepiarnar U.

²⁾ fýnir O, ³⁾ umbóta O, favður-bóta U.

upp á himin, oc gerði af stjórnur tvær. Þá mælti Ægir: Mikill þycki mér þíazi firir sèr hafa verit, eða hvers kyns var hann? Bragi svarar: Avlvaldi 54. hèt faðir hanz, oc merki munu þér at-þickia, ef ec segi þér frá honum. Hann var miðe gullauðigr, en er hann dó, oc synir hanz skyldu skipta arfi; þá havðu þeir mæling at gullinu er þeir skiptu; at hverr skyldi taka munnfylli sína, oc allir iasu margar. Einn þeirra var þíazi, annar Íþi, þriði Gánger. En þat höfum vær orðtak nú með oss, at kalla gullit munntal þessa iötna: en vær felum í rúnum eða í skáldskap svà, at vær kavllum þat mál eða Orðtac eða tal þessa iötna. Þá mælti Ægir: þat þicki mér vera vel fólgt í rúnum. [Oc enn mælti Ægir 1).

57. Hvaðan af hefir hafiz sú íþrótt, er þér kallit Go: Skáldskap? Bragi svarar: Þat voru upphöf til þess, at guðin höfðu ósætt við þat folk er Vanir heita, en þeir lavgðu með sèr friðstefnu, oc settu grið á þá lund, at þeir gengu hvárirtveggju til eins kers, oc spýttu í hráka sínum: en at skilnaði þá tóku goðin oc vildu ei láta týnaz þat griðamark, oc sköpuðu þar or mann, sá heitir Kvásir. Hann er svà vitr, at engi spyr hann þeirra luta er eigi kann hann orlausn; oc hann fór víða um heim at kenna mannum fræði, oc þá er hann kom at heimboði til dverga nokqvorra Fialars oc Galars, þá kavlluðu þeir hann með sèr á einmæli, oc drápu hann, létu renna blóð hanz í tvay ker oc cinn ketil, oc heitir

1) O. sleppir úti þessu, U. hefir hér lúnga og heimskuliga fyrsta sögn, en S. Hvörmin skáldskaps höfði.

sá Oðrærir 1), en kerin hétu Són og Boðn: þeir blöndu hunangi við blóðit, og varð þar af miððr sá, er hverr er af-drekr verður skáld eða fræðamaðr 2). Dvergarnir sögðu Asum at Kvásir hefði kafnat í mannviti, fyrir því at engi var þar svá fróðr, at spyrja kynni hann fróðleiks.

Þá buðu þessir dvergar til sín iðtni þeim er Gillíngur 3) heitir og kona hanz, þá buðu dvergarnir Gillíngi at róa á sæ með sér, en er þeir fóru fyrir land fram, röru dvergarnir á boða, og hvelftu skipinu. Gillíngur var ósyndr, og týndiz hann; en dvergarnir réttu skip sitt, og réru til landz. Þeir sögðu konu hanz þenna atburð, en hon kunni illa, og grét hátt. Þá spurði Fíalar hana, ef henni mundi huglættara, ef hon sæi út á sæinn, þar er hann hafði týnz, en hon vildi þat: þá mælli hann við Galar bróður sinn; at hann skal fara upp yfir dyrnar er hon gengi út, og láta qvernstein falla í hafvut henni, og talði sér leipaz óp hennar; og svá gerði hann.

6r. Þá er þetta spurði Suttúngur jötun son Gillíngs 4), ferr hann til, og tók dvergana og flytr á sæ út, og setr þá í flæðar-sker. Þeir biðja Suttúng sér lifs-griða, og biðja honum til sættar í favðrgiöld miððin dýra, og þat verður at sætt með þeim: flytr Suttúngur miððin heim, og hirðir þar sem heita Hnitbiörg, setr þar til gæzlu dóttur sína Gunnlavðu. Af þessu

1) þannig O. U. Oðrærir K.

2) ok fræðimadr O. ok fræðamadr U. S. 3) Grillíngur U.

4) þannig O. U. S. Suttúngur bróðurson Gillíngs K. S. en síðan segist hann fuggja miððina í fœdur battr. S. skrifar allitadar Suttúngar.

kavllum vör skáldskapin Kvásis blóð eða dverga drecku eða fylli eða nakqvarskonar lavg Oðreris eða Boðnar eða Sónar eða farskost dverga (firir því at sá miöðr flutti þeim siðlausn or skerinnu), eða Suttunga miöðr, eða Hnitbiarga lavg.

58. Þá mælti Ægir. Myrkt þycki mér þat mælt, at kalla skáldskap með þessum heitum. En hvernig komu þeir Æsir ¹⁾ at Suttunga miði? Bragi svarar: Siá saga er til þess, at Óþinn fór heiman, oc kom 62. Þar er þrælar níu slógu hey: hann spyrr ef þeir vilí at hann brýni líá þeirra. Þeir iáta því, þá tekr hann hein af belti sér oc brýndi ²⁾, en þeim þótti bíta líárnir myklu betr, oc föluðu heinina. En hann mat svá at sá er kaupa vildi skyldi gefa við hóf ³⁾, en allir qvoðuz vilía, oc báðu hann sér selia: en hann kastaði heininni í loft upp; en er allir vildu henda, þá skiptuz þeir svá við, at hverr brá líánum á háls avörum. Óþinn sótti til náttstaðar til iðtuns þess er Baugi hét broðir Suttungs. Baugi [kallaði illt fiár-halld sitt, oc sagði at þrælar hanz níu hafðu drepiz, en talðiz ei vita sér vān verkmanna ⁴⁾]; en Óþinn nefndiz firir honum Bavlverkr, hann bauð at taka upp 9 manna verk firir Bauga, en mælti sér til kaups einn dryck af Suttunga miði. Baugi qvað enskis ráð eiga af miðinum, sagði at Suttúngr vildi einn hafa, en fara qvezt hann mundu með Bavlverki,

1) komuz þér Æsir O.

2) líana batir O. inn. Kannske þetta ord hef í gamla daga heitid eins og ennú í Svensku lie í margt. liar.

3) hófud sitt S. St. ok gáfu þeir við hafud sín U.

4) læt eigi hafa vel halldit húskörlum sínum U.

oc freista ef þeir fengi miðþin. Bavlverkr vann um sumarit 9 manna verk fyrir Bauga, en at vetri beiddiz hann Bauga leigu sinnar. Þá fara þeir báðir: Baugi segir Suttúngi bróður sínum kaup þeirra Bavlverks; en Suttúngr syniar þverliga hvers dropa af miðpinum. Þá mælti Bavlverkr til Bauga at þeir skyldu freista væla nokqvorra, ef þeir meginá miðpinum, en Baugi lætr þat vel vera: þá dregr Bavlverkr fram nafar þann er Rati heitir ¹⁾, oc mælti at Baugi skal bora biargit, ef nafarrinn bitr; hann gerir svà: þá segir Baugi at gavgnum er borat biargit, en Bavlverkr blæs í nafars raufina, oc hrióta spærnir upp í móti honum; þá fann hann at Baugi vildi svikia hann, oc bað bora gögnum biargit. Baugi borði enn; enn er Bavlverkr blæs annat sinn, þá fuku inn spærnir. Þá bráz Bavlverkr í orms líki, oc skreið í nafarsraufina, en Baugi stack eptir honum nafrinum, oc misti hannz. Fór Bavlverkr þar til sem Gunnlavð var, oc lá hiá henni þriár nætr; oc þá losaði hon honum at drecka af miðpinum þriá drycki: í enum fyrsta dryck drack hann allt or óðreri, en í avðrum or Buðn, í enum þriðia or Són, oc hafði hann þá allan miðþinn. Þá bráz hann í arnarham, oc flaug sem ákafast. En er Suttúngr ²⁾ sá flug arnarins, tók hann sër arnarham, oc flaug eptir honum, en er Æsir sá hvar Opinn flaug, þá settu þeir út í garþinn ker sin. En er Opinn kom

¹⁾ nafarinn þann er Ródi heitir *S.* nafarinn *roda U.*

²⁾ *Svo hefir U. en K. og O. hafa: þiaz, sem kannske gæði skiligt fyrir sögun yfirhöfud.*

inn of Asgarð, þá spýtti hann upp mifinum í kerin; [en honum var þá svá nær kómit at Suttúngr mundi ná honum, at hann sendi aptr suman miðþinn, oc var þess ecki gætt: hafði þat hverr er vildi, oc köllum vör þat skáldfilla lit ¹⁾. En Suttunga mið gaf Öþinn Asunum, oc þeim mönnum er yrkia kunnu; því kavllum vör skáldskapin feng Öþins oc fund oc dryck hanz oc giöf hanz oc dryck Asanna ²⁾.

1) Þannig K. lut O. en sumum ræpti hann aptr, er honum varþ nær farætt; hava þat skáldfilla, ok heitir arnar-leir. U.

2) *Allar fiórar Eddubækur K. O. U. og S. smeygia hér inn byrian af Skáldu enda til þeirra orða: Svá ok at kalla Reidar-ty; á allrar aðgreiningar, eða fyrirsagnar. Þarnað kemr eptirmálinn einnig fyrirsagnarlaus: En þetta er nú . . . en ráku i brant Elenum. Þar deyr fylgir þannur grein af Skáldu i K. og O. öldgæis fyrirsagnarlaus: Nú skal láta heyra o. s. fr. Meina eg þetta hafi svo tilgeingid, að höfundreptirmáls hafi skrifad hann á laust blad, og fesi inn i bók, sem hefir vantad aðgreiningu ámedal Eddu og Skáldu: næsti uppskrifari hefir ekki vitad hvar þetta blad átti að innfarast, heldr færi það inn þar, sem næst-undanfarra bladsida var úti: en það hefir verid of seint, svo að 1. grein af Skáldu med því móti hefir komid á undan eptirmála Eddu. Sömu röð fylgir S. fullkomliga þó hefir hún amilli eptirmáls: ráku i brant Elenum og þeirrar eptirfylgiandi 2. greinar Skáldu: Nú skal láta heyra þessa fyrirsögn med storum grænum ok raudum bókstöfum: Annar Partur eddu eru Kennijungar ok Wijsur gamallra Skálda, Synandi: hvorninn Skáldinn, hafa Grunnvallat Sijnar Wijsur Og kvæðahátt Epttir historid þessarar Bókar. Einnig er i U. upphaf Skáldu áfasi við nidurlagid af Eddu, og eptirmálinn eptir Bragar. innfaradr á sama stad, en hann er hér miklu skemri, og þar eptir fylgir þegar sagan um Þór og Hráungir, þó Þórs ferð til Geirradargarða; þá sýnist skrifarinn hafa atlad fögur blöð til að skrifa á Þórsdrapu alla, og að láta svo buid duga: en þar ed hann hefir ekki getad feingid Þórsdrapu, þá hefir hann skrifad á þessi blöð Skáldatal, áttartölu Snorra og lögsögumanna-tal. Þetta ræð eg af nidurlagi sögunnar um Þórs ferð til Geirradargarða: Eptir þessi sævgu hefir ort Eilifr Gudrúnarson i Þórsdrapu: (bls. 92.) hvar eptir plástrid sem eptir er á bladsidunni er autt, svo sem til að byria á drápu: einnig af því at bls. 30 er öðrein i meira lagi svo sem hefdi hún nokkra stund verid sú síðasta i bókinni. En seinna hefir þó sýnt skrifaranum at gjöra sér einnig ágrip úr allri skáldu, tekr hann þá til þar sem ádr var: fráhorfid, sér fyrst (bls. 31.) almenna fyrirsögn svo látandi: Hér hefir Skáldakaparmál ok heiti margra hluta; smeygir þarnað inn byrian þriðju greinar Skáldu, sem hann þó síðan med öðrum orðum lítrekar á*

EPTIRMÁLI EDDU.

Enn þetta er nú at segia úngum skáldum, þeim er girnaz at nema mál skáldskapar, oc heyia sér orðfiólþa með fornum heitum, eða girnaz þeir at kunna skilia þat er hulið er qveþit; þá skili hann þessa bók til frópleiks oc skemtunar. En ecki er at gleyma eða ósanna svá þessar savgr, at taka or skáldskapinum fornar kenningar, þær er havfutskáld hafa sér lika látit: en ei skulo kristnir menn trúa [á heiðin goð, oc eigi á sannynði þessar sagnar, annan veg enn svá sem hér finnz í upphafi bókar, er sagt er frá áttburðum þeim, er mannfólkit viltiz frá réttri trú, oc þá næst frá Tyrkinum, hvernig Asiamenn þeir er Æsir eru kallaðir savlsuðu frásagnir þær frá þeim tíðindum er geiþuz í Tróio, til þess at landsfólkit skyldi trúa þá guð vera ¹⁾).

Príamus Konúngur í Tróio var höfþingi mikill yfir avllum her Tyrkia, oc hannz synir voru tignastir af öllum her hannz. Sá salr hinn ágæti, er Æsir kallaðu Brimis sal eða biórsal: þat var havll Príamús konúngs. En þat er þeir gera lánga frásavgn of ragnaravkr: þat er Tróiomanna orosta. Þat er frásagt at Avku-Þórr egndi oxahöfði, oc dró at borði Miðgatþz-orm, en ormrinn héllt svá lifinu at hann savkþiz í hafit: eptir þeim dænum er þetta sagt, er Ector

retta stad; og kemr þá loksins til annarar greinariðnar: Enn skal líta heyrar dæmin o. s. fr.

1) U. St. hafa hér einungis; nè ásanast at svá hafi verit. Öllu því sem eptir er af eptirmálanu sleppa þær úti, auk miðr a- v. dandi orðamunar í þinu.

drap Volukrontem ágætun kappi, at ásiáanda, enum mikla Akille, oc teygði hann svá at sér með¹⁾ hafði hins dreppa, þess er þeir iofnuðu til oxans þess er Ökufórr hafði²⁾ hafuðir af; en er Akillevs var dreginn í þetta úsæri með sínu kappi, þá var honum sú ein lifshjálpin at flýja undan banvæðligu havggi Hectoris oc þó sárr. Svá er oc sagt at Ector sotti svá ákaflega orostona, oc svá miklir voru ofrhugir hannz er hann sá Akillevs, at engi dultir var svá sterkr at standaz mætti fyrir honum; oc er hann misti Akillevs, oc hann var flýiðr, þá sefaði hann svá reiði sína, at hann drap þann kappi er Roddrus³⁾ hét: svá savgðu Æsir at þá er Okufórr misti ormsins, þá drap hann Ymi iötun. En við ragnaravekur kom Miðgarðz-ormr váveifliga at þór, oc blés á hann eitri, oc hó hann til bana: en ei nentu Æsir at segja svá, at Öku-Þórr hefði svá látiz, at einn stigi yfir hann dauðan⁴⁾, þótt svá hefði verit. En meirr hraufuðu⁵⁾ þeir frásavgniuni en satt var, er þeir sogðu at Miðgarðzormr fengi þar bana; en þat færðu þeir til, þótt Akillevs hæri banaorð af Ektore, þá lá hann dauðr á sama velli af þeim savkum; þat gerðu þeir Elenus oc⁶⁾ Alexander, þann Elenus⁶⁾ kalla Æsir Ala. Þat segja þeir at hann hefndi bróður síns, oc hann lifði þá er avll goðin voru dauð, oc slaknaðr var elldrinn sá, er brendr var Asgarðr oc allar etgnir goðanna. En Pirrus honum iofnuðu þeir til Fenis.

1) braut O. 2) Rodvus O. Roddrus S.

3) sl. O. 4) hrópudu O. S.

5) O. sl. Eleúus oc. 6) þann Alexander O.

úlfs: hann drap Opín, en Pirrus mátti varg̃ heita
at þeirra trú; því at ei þyrmdi hann griðastavþun-
um, er hann drap konúnginn í hófinu fyrir stalla
Þórs. Þat kalla þeir Surta loga er Tróia brann. En
Móði oc Magni synir Öku-Þors kvomu at krefia
landa Ala eða Víðar; hann er Eneas, hann kom
braut af Tróio, oc vann síðan stór verk. Svá er oc
sagt at synir Ectoris komu til Frigialandz, oc settu
siálfir í þat ríki, en ráku í braut Elenum.

S K Á L D A.

SKÁLDSKAPARMÁL.

I. KENNINGAR ¹⁾).

1. [Þá mælti Ægir: hversu á marga lund breyttir þér orðtökum skáldskapar? eða ²⁾]. Hversu mörg eru kyn skáldskaparins? [Þá mælti Bragi:] Tvenn eru kyn þau er greina skáldskap allan. [Ægir spyr:] Hver tvenn? [Bragi svarar:] *Mál* og *hættir*. Hvert máltaf er haft til skáldskapar? [Þrenn er grein skáldskaparmáls. Hver ³⁾? Svá at nefna hvern lut sem heitir,

1) Her hefir eingin af þeim gömlu skinnbókum nefna fyrir sögu, en þessa hefi ég sett yfir efir því sem almennir er talad, en síðast efnið á heimstír, og fyrsta grein, sem er nokkurskonar formáli fyrir Skáldu, sýnir að höfundurinn hafi viljad.

2) Ad þetta sem ég hefi fráskilid se textanum övichomendi, og scianna tilsett, svo þessi grein einhvörægin hængi saman aed Bragar. sem hún af hendingu var ordin aföst via: meina ég se aussett 1) af samanburdi við upphaf annars parisis um bragar-háttuna, sem er öldungis líki þessu, nema að því leiti, sem Bragi og Ægir eru í burtu. 2) Er það jafavél hér ekki nema við tvö fyrstu spursmál og svör sem þessir göðu menn nefna; sidan hefir skrifaranum leiddi eða gleymt að bota inn þessum ovidhomandi nöfnum. 3) er ordfarid i þessari grein og mest allri Skáldu svo fráleitt sialfri Eðau, að þótt einhverjum hefði þóknagt að smeygia inn Ægir og Bragi við allar spurningar og andsvör i Skáldu, sem skrifari Uppsala Eddu raunar hefir gjört allri þessari 1. grein; mundi enn þá auðvæð ad hún væri alle annad verk. En hvad þessa kláusu snertir, þá hefir U. einasta: þá mælti Ægir hve mörg eru kyn o. s. fr.

3) Þannig O. þrenn eru grein skáldskaparmáls hvers: S. en U. kemt svo ad ordi: Bragi segir tvent kent ok ókent. Ægir segir hvað er kent? Br. s. at taka heiti af verkum manns eða annarra hluta eða af því er hann þolir óþrum eða af setti nokkurri. Æg. s. hvern dæmi ero til þess? Br. s. at kalla Opia farþe þórs, Baldrs eða Beizlo eða annarra barna sinna; eða ver Friggjar, íarpar, Gunnarpar, Rindar; eða eiganda Valhallar; eða styranda gup-

avnnur grein er sú er heita fornöfn; en þriþja málsgrein er sú er kavllut er kenningar: oc er sú grein svâ sett; at vër kavllum Öþinn eþa Þór eþa Tý, eþa einhvern af Asum eþa Alfum, [at hverr þeirra er ec nefni til ¹⁾], þá tec ec með heiti af eign annars Assins, eþa get ec hanz verka nokqvorra; þá eignaz hann nafnit, en ei hinn er nefndr var. Svâ sem vër köllum Sigtý eþa Hångatý eþa Farmatý: þat er þá Öþins heiti, ok köllum vër þat kent heiti: [Svâ oc at kalla *Reiðar-tý* ²⁾].

2. Nú ³⁾ skal láta heyra dæmin hvernig havfuð-skáldin hafa látit sèr sóma at yrkia eptir þessum heitum oc kenningum; svâ sem segir Arnor iarla-skáld, at hann heiti *Allfavær*:

anna, Asgarþz eþa Hlifskiálfr, Sleipnis eþa geirsins, óskmaga einhvers, sigurs, valfallz, gervanda himins ok jarþar, sólar, kalla hann: alldinn Gaut (hér meínast kannské Allda-gautr sem finnst í *Vegtamskviðu* 6.), haptu-guþ, hánga-guþ, farma-guþ, Sigtýr. Hèrnæst tekr til eptirmáli Eddu: En þat er at segja úngum skáldum o. s. fr.

1) Þetta fellir O. út.

2) nefnl. Þór, sem á reidina, en betr þatti mér þetta í burtu; þykir mér það svo undirkomið, að þegar skrifarinn sá: Sigtý Hångatý, Farmatý, hefir honum til hugar komið að madr gjafi einnig segt Reidarty, en að það mundi trubla samheingid at tala her um Þór, gat hann ekki hugsað, af því eptirmáli Eddu kom næst eptir hiá honum, istadiinn fyrir aðra grein Skáldu, sem inniheldr dæmi uppá Odins heiti. En þótt eg þykist þannig sannfærðr sjálf, að það sem eg hef innsærið í þessari fyrstu grein mátti vel missa sig, þá hef eg þó eckert viljað undanfella úr því sem finnst í enum gömlu Eddubókum, svo einginn segi eg hafi með einnu óleyfligu móti styrkt mína aðgreining á milli Eddu og Skáldu og umslutning eptirmálans við Eddu; legg eg þetta mál hughraustr undir lærdra Íslendinga og annara kunnugra fornfræða manna úrskurd, feginn ef nokkur fræði mig betr.

3) Þannig O. S. Ean K. U. þar að auki nefr U. næst eptir upphaf þriju greinar, sem ádr var getið og á sínum stað mun notad verða, þessa fyrirögn fyrir 2 grein. Frá því eptirhverium heitum skáldin hava kvepit.

Nú hyck slíðrhugaz¹⁾ segia [þýtr Allfavðr⁴⁾ ýtum
 (síð léttr²⁾ mér strípa³⁾ jarls kesti⁵⁾ [brim hrosta].
 Hér kallar hann oc skáldskapin *hrosta-brim Allfavðr*.
 Hávarþr halti qvað svá:

Nú er ióðrangum Ægis hygg ec at⁷⁾ heimboð þiggi
 arnar flaug oc banga⁶⁾ Hanga-göps of⁸⁾ vangi.

Svá qvað Viga-Glúmr⁹⁾:

Lattiz herr með havtn¹⁰⁾ þótti-t þeim at hætta
 Hanga-týs at gánga, þeckiligt sirir brecku.

Svá qvað Refr:

Opt kom¹¹⁾ iarþar leiptra hollr at helgu fulli¹²⁾
 er Balldr hníginn skáldi hrafna lár¹³⁾ mér stafna.

Svá qvað Eyvindr skáldaspillir¹⁴⁾:

Oc Sigurþ¹⁵⁾, hinn Farma-týs,
 er svavnum veitti fiörvi næmþu
 hróka-bíór iarþráþendr¹⁶⁾
 Haddingia-vals á Oglóe.

Svá qvað Glúmr Geirason:

Þar var¹⁷⁾ þrafna byriar, síálfr í saki-álfi
 þeim er stýrþu beima Sig-týr atals dýra.

Svá qvað Eyvindr enn¹⁸⁾:

Gavudul oc Skavgul hver Yngva ættar
 sendi Ganta-týr, skyldi með Opni fara;
 at kíósa of konúnga: oc í Valhavlly vera.

1) þannig O. slíðrhugaps U. slíðr hugar K. S.

2) lætr U. 3) strípum U. 4) Allfavþr U.

5) kost K. kost O. kosta U. ý Öls kosta S.

6) um hanga U. 7) á U. 8) af O. U.

9) Viga GL s. kap. 27, 18. 10) hætta o: hettu Vigaglúms Segal

11) kemr O. U. 12) helgum fullum U.

13) sár O. sár með stafni U. 14) Síð Snorra Har. Cr. 6.

15) Sigurþr K. 16) iarþra þrændr K.

17) voru K. 18) Snorra Hásk g. 33. Hákonarm. 1.

Svá qvað Ulfr Uggason:

lífr at vilgi blipu ¹⁾	Hropta-týr [of hvápta ²⁾
ví ³⁾ frægr [en mæ ⁴⁾ lípa]	hrópr-mál] souar báli.

Svá qvað þjóðólfr enn hvínverski:

Vælr lá þar á sandi ⁵⁾	Friggiar faþmbvuggvi,
vítinum ⁶⁾ eincygia	favgunum dáð elikri.

Svá qvað Hallfravér:

Samr þum spur sverpa	barr-haddaþa ⁷⁾ byriar
snar ⁸⁾ þiggiandi viggjar	bif qvæn of sic þripia.

Hér er þess dæmi at iörð er kavllut kona Óþins í skáldskap. Svá er hér sagt at Eyvindr qvað ⁹⁾:

Þormóðr oc Bragi!	Þvíat konúgr ferra,
qvað Hropta-týr,	sá er kappi þickir,
gíngit í gavgu grami;	til hallar hinig.

Svá qvað Kórmakr ¹⁰⁾:

Bykr með enni dúki	breyti hún sá er beinan
iarð hlutr dia fjarþar	bindr seið Yggr til Rindar.

Svá sagði Steinþórr.

Forugervan ¹¹⁾ á ec firnum ¹²⁾	horna-fors at hrósa
farns Guadalapar Arma	hlit-styggs ¹³⁾ , oc þó litlum.

Svá qvað Ulfr Uggason:

Þr ¹⁴⁾ hveck-sigranni svinnum	heilags tafus oc hrafna
sygls valkyriur fylgia	hlaut innan svá minnum . . .

Svá

1) lífrum at vilgi vípo U.

2) man U.

3) um hapta U.

4) landi O. U.

5) vítin (vítum, vítin, vítina) enum O. kannské rittara vari vit inum.

6) þannig U. svarr O. þvarr K.

7) þannig O. U. biarr haddaþa K. Strax eftir bif qvæn K. O.

8) Þákonarar. 15.

9) Síð okend heiti godanna.

10) Forugiortir O. forugervom U.

11) farpum U.

12) þannig O. U. hlitstyks K.

13) 1st A. ca U. st. þessu erandi.

Svá qvað Egill Skallagrímsson:

Blót ec ei af því baylva bætr,
brópur Vilis er it betra tolk. ²⁾.
guð iarþar Gáfume íþrótt
at ec giarn sia ¹⁾; úlls oe bagi
þó hefir Míms-vinur vígi vanr ³⁾
mér of-sengit yammi firpa,
Hér er hann kallaðr guð iarþar oc Míms-vinr oc
úlls-bagi, Svá qvað Refr;

þær ⁴⁾ eigu vèr veigar fals hrannvalar ⁵⁾ fannar
val-gautr salar brantar framr valdi tamr ⁶⁾ gialda.

Svá qvað Einarr skálaglamm:

Hlióta mun ec nè hliðr ⁷⁾ firir avrþeysi at ausa
Her-týss of þat Fröia ⁸⁾ austr vingnoþar ⁹⁾ flausta;

Svá sem Ulfr qvað Uggason:

Kostigr rípr at kesti hrafn-freistaþar hesti
kynfrópa ¹⁰⁾ þeim er goð hlópu Heimdallr at mavg fallinn,
Svá er sagt í Eyriksmálum:

Hvat er þat drauma? (qvað bæpa ec upprisa,
Opinn) becki at strá,
ec hugþumz firir dag rísa, biórker leyðra; ¹⁾
Valhavl ryðia valkyriur vín bera;
firir vegnu fólki; sem vísi komi.
vekpa ec einheria,
þat qvað Kórmakr;

9

1) Þannig U. giarna sia K. giarn è O.

2) hið betra telz O. er ek betra tolk U. Ef hið betra teldi Eigl. Son-
arorr. 22. 3) Þannig O. U. St. S. ramr K. 4) þar S. Hér St.

5) fallhrann vala O. fara hraun mara U. St.

6) valldr ramar O. valldr ramar eða rá mar U. eða kannske rammar
eins og St.

7) en heitir U. St.

8) fryio U.

9) vin gnálar O. um gnópar U. St.

10) kyngópr U.

Algildan bið ec aldar
allvald of mér halda
Þat qvað Þórólfr: 2)

Sagði lítt er lengi 3)
Hliðskjálfar gramr síðlum
Svá qvað Eyvindr:

Hinn er Surz
er savek davlum
Svá qvað Bragi:

Þat erume sent at 5) snemma alls víp úri þaspan 7)
saur alda-favðrs 6) vildi iarþar reist of-freista.
Svá qvað Einarr: 8)

Þvíat síðkostigr flestu væri ec morðz 10) til mæðaz
flestr 9) ræðr víp son Bestla mæringr, en þú fara,
Svá qvað Þorvaldr blaynduskáld:

Nú hefi ec mart bonar bors 11)
í mīþi greipar Burá arfa.

3. Hér skal heyra hve skáldin hafa kent *skáld-skapin* eptir þessum heitum er áðr eru ritut. Svá sem er at kalla Qvásiss-dreyra oc dverga-scip, dverga-miöð, jötna-miöð, Suttunga-miöð, Opins-miöð, Asa-miöð, favðurgjöld iötna: lavgr Oðræris oc Boðnar oc Sónar oc fylli, lavgr Hnithiarga, fengr oc fundr oc farmr oc giöf Opins. Svá sem hér er qvepit, er orti Einarr skálaglamm.

Hugstóran 12) bið ec heyra (heyr iarl Qvásiss dreyra!)

1) ya O. yss U. og i næstu línu Hrökr U. 2) Þórólfr O. Þorvaldr U.

3) hugdít O. og strax hlífar styggs U. 4) U. fell. ut þetta erindi.

5) synt er U. 6) allavþrs U. 7) þæfðan O. þaktan U.

8) Skálaglamm þæt. U. vid. 9) feþr U.

10) tekit hefi ek morz O. tekit hefi ek morþr U.

11) burar Börs O. þukar bærs og strax burar U. 12) hugstóran U.

foldar-vörð á fyrða fiarð-leggiar brim dreggiar¹⁾).

Oc sem qvað Einarr enn skálaglam:

Ullar gengr of alla byrgis bavþvar sorgar²⁾
 asksaung þess er hvöt³⁾ magnar bergs grumila⁴⁾ dverga

Svá sem qvað Ormr Steinþórsson:

At væri borit biðrs- [reckar nemi] dauðs [dryck
 brikar oc mitt lík Dvalins!] í einn sal,

Oc sem Refr qvað:

Griót aldar rær⁵⁾ gildi berg mœra⁶⁾ glymr bára
 geð reinar þorsteini bið ec lýða kyn⁷⁾ hlýða,

Svá sem qvað Egill: ⁸⁾

Buðumc hilmir lavð, bar ec Opins-miðð
 nú⁹⁾ á ec hrópra of qvðð, á Engla-biðð.

Svá sem qvað Glúmr Geirason:

Hlýði hapta beipis því biððum¹¹⁾ vèr þavgnar
 hefk miðldinga gildi¹⁰⁾ þegna tíon af¹²⁾ fregnum.

Oc sem qvað Eyvindr:

Vilia¹³⁾ ec hliðð¹⁴⁾ meðan hannz ætt
 át hannz¹⁵⁾ lípi, í hverlegi
 meðan Gillings Gálga-grams¹⁷⁾
 giölldum yppik,¹⁶⁾ til goða telium.

Svá sem Einarr qvað Skálaglamm:

Eisar vargr¹⁸⁾ firir vísa þýtr ódreris alda
 verk ravgnis mer havgna allðr hafs við fles galldra,

1) dreggiat O.

2) hót U. St. G.

3) hirkis bavþvar serkiar U.

4) grymila U.

5) tel ek U.

6) berg-yra G. St.

7) lýða þa kyn K.

8) Ur Höfudlausu Egils Skallagrimssonar 2.

9) Þannig U. þat K.

10) hefr miðldinga gilld eða gilldir U.

11) biðpium U. St. G. réttara.

12) at U. St. G.

13) vltra U.

14) Þannig U. hlið K.

15) Hárs U.

16) m. Gillingr g. yppir U.

17) Þannig U. íarins K.

18) vargr Q.

Oc enn sem hann qvað:

Nú er þaz ¹⁾ Boðnar bára görvi ²⁾ í höll oc hlýpi
berg saxa tér ³⁾ vaxa bliðð fley iðfurs þjóðir.

Oc sem qvað Eilifr Guðrúnarson ⁴⁾:

Verþi þer allz orpa ⁵⁾ á sefreinu ⁷⁾ sónar
oss grær of kon mæran ⁶⁾ súð vingiðfum, rápa ⁸⁾.

Svá sem qvað Völusteinn:

Hleyr Mims-vinar minn ⁹⁾ við góma-skær glymja
(mér er fundr gefinn þundar) Glauunbergs Egill! ¹⁰⁾ strauuma.

Svá qvað Ormr Steinvörsson:

Seggir þurfu-t ¹¹⁾ ala ugg; hápi: kunnun brópr-sinið
engu snýr ec í Víþurs-feng hága of minn brag.

Svá qvað Ulfr Uggason:

Hoddmildum tér ¹²⁾ hilldar hann vil ec at giöf Grímuis
hugreifum ¹³⁾ Oleifi geþ marþar ¹⁴⁾ lá qveþia.

Skáldskapr er kallaðr siár eþa lavgr dverganna, firir
þvi at Kvásis blóð var, lavgr í ódreri, áðr miððrinn
væri giör, oc þar gerþiz hann í katlinum, oc er hann
kallaðr firir þvi hverlavgr Opins; svá sem qvað Ey-
vindr, oc fyrr var ritað:

Megan hannz ætt Gálga-grams ¹⁵⁾
í hverlegi til goþa telium.

Enn er kallaðr skáldskaprinn far eþa lið dverganna,
lið heitir avl, oc lið heitir skip, svá er tekitt til
dæma, at skáldskapr er nú kallaðr firir þvi skip
dverga. Svá sem hér segir:

1) þiaz K.

2) mior. S. 5) gofi O. 4) Einar G. son U.

5) Verþr ei a. o. K. Verði þer at orða O. Verþi þer en iarþar U.

6) mærar K. os gr. ok k. mærar O. æs gert um (vin) kon mæran U.

7) á Sæfreinio U.

8) hápir U. 9) þannig O. minna K. minar U.

10) Þannig O. Egils K. glaumbers Egill U.

11) Þannig O. U. þurfu at K. 12) hialldr gegnis tel. ek U.

13) herreifum U. 14) geþkarþar U. O. 15) þannig U. færm K.

Bæpi á ec til brúðar ¹⁾ sollinn ²⁾ vind at senda
berg iarl's oc skip dvergá sein fyrnd gavtu einu.

4. Hvérnig skal kenna þór? Svá at kalla hann son
Opins oc Jarðar: faðir Magna oc Móða oc þrúð-
ar, verr Sifjar, stíupfaðir Ullar, stýrandi oc eigandi
Miöllnis oc megingjarða, Bilskirnis, veriandi As-
garðz, Miðgarðz, dólgr oc bani iötna oc tröllqvenna,
vegandi Hrúngnis, Geirröðar, Þrivalda, drottinn
Þjálfá oc Rösku, dólgr Miðgarðz-orms, íóstri Vingnis
oc Hlóru. ³⁾ Svá qvað Bragi Skáld:

Vaðr lá Viðris-arfa á Eynelis-avndri
vilgi slakr, er ⁴⁾ raktiz Jórmungandr at sandi.
Svá qvað Avlver hnúfa:

Æstiz allra landa umgiörð oc sonr Jarðar
Svá qvað Eilífr:

Reiðr stóð Rösku bróðir, skelfra ⁵⁾ þórs né þjálfá
vá ⁶⁾ gagn faðir Magna, þróttar-steinn við ótta.
Oc sem qvað Eysteinn Valdason:

Leit á brattrar-brautar. ⁷⁾ [æstiz áðr ⁸⁾ at flauti
haug ⁹⁾ hvassligum augum avggs ¹⁰⁾ búð] faðir þrúðar.
Enn qvað Eysteinn:

Sín bið Sifjar-rúni (horn-straum getum Hrimnis
snarla fram með karli hræra) veiðar-færi.

Oc enn qvað hann:

Svá brá viðr at síur ¹¹⁾ iarðar, út at botpi
seiðr rendi fram breiðar Ullz-inagar ¹²⁾ hvefar skullá.

1) bróðr U. 2) sólar U. 3) Lóru U. hioru K. 4) en O. né U.

5) rá O. sem hlióðsiofirnir synast úrheimta; kahöskö umliðni tím-
inn af riá. 6) skall eigi U.

7) þannig O. brattar brautir K. U. 8) haugs U. 9) orp U.

10) avgurs O. Yggs U. 11) þannig O. svinnr K.

12) inágs O. en U. sleppir úti þeisu erindi.

Svá hvað Bragi:

Hamri fórc¹⁾ í hægri eygir Avflug-barða²⁾
hönd þá er allra landa endi skeiðs³⁾ of-kendi:

Svá hvað Gamli:

Meðan gramir hinn er svik grundar-fisk með grandi
samþi gliúfr skeliúngs nam⁴⁾ riúfa;
snart Bilskirnir⁵⁾ biarta

Svá hvað Þorbiörn díarskáld:

Þórr hefir Yggs með árum. Asgarð af Þrck varþan:

Svá hvað Bragi:

Oc boðróins barða á haussprengi⁷⁾ Hríngnia
brautar hríng⁸⁾ en líóti harðgeðr neþan starpi.

Enn hvað Bragi:

Vel hafit yðrum eykium simbli sumbls⁹⁾ of mærum
æptr þrivaldra¹⁰⁾ haldit sundr-klíúfr niu hafþa.

Svá hvað Eilífr:

Þraungvir gein¹⁰⁾ við þáungum qveldrunninna qvenna
þángs rauð-bita tángar kunn leggs¹¹⁾ alin munni;

Svá hvað Bragi:

Þiock-vaxnum hvað¹²⁾ þickia hafra niótz at hafsgum
þikling-firing mikla¹³⁾ hætting megin drætti.

Svá hvað Úlfr:

Fullavflugr lét fellir ramt mein var þat reyni
fiáll-gautz hnefa skialla reyr ooz leggs¹⁴⁾ við eyra:

Enn hvað Úlfr:

Viðgymnir¹⁵⁾ laust Viarar- hlusta-grunn við hrvannom:
vaðs af fránum naðri hlaut innan svá minnum.

1) fórc *U.* 2) ecki avflug-bára *U.*

3) seids *O. U.*

4) Bilskirnir *U.* 5) enun *U.* 6) þvengr *U.* 7) haussprengiu *U.*

8) þrivalda *O.* 9) sumbl *O.*

10) þraungum geir *O.* Þreyngvir geir *U.*

11) kunnleggs *O. U.* og strax a lin *K. O.* 12) qvez *U.*

13) Þ. faren mikla *O.* þiklings firir miklum *U.*

14) reirarleggs *O.* reyrarleggs *U.* 15) Viðgymnir *O.* Viþgymnir *U.*

Hér er hann kallaðr iötunn Vímurvaðs, á heitir
Vímur er þór óð, þá er hann sótti til Geirröðar-
garða. Oc svá qvað Vetrliði:

Léggi brautz þú Leiknar, steypir Stárkaði, ¹⁾
lampir þrivalda, stóttu ²⁾ of Gíalp dauða.

Oc svá qvað Þorbiörn disarskáld. †

Ball. ³⁾ í Keilu kolli, heptir ⁴⁾ þú Hengian-keöptu,
kiallandi ⁵⁾ branz þú alla, Hyrrockin ⁶⁾ dó fyrri,
áðr draptu Lit oc Lopa, ⁷⁾ þó var snemr hin sama ⁸⁾
létu dreyra Búseyru, Svivavr númin lífi.

5. Hvernig skal kenna *Balldr*? Svá at kalla hann
son Ofins oc Friggjar, ver Navnnu: faþir Forseta,
eigandi Hrínghorna oc Draupnis, dölgr Haðar, Heliar
sinni, Grátar-guð. Ulfr Uggason hefir qvepit eptir
savgu Balldr's langt skeið í Húsdrápu, oc ritat er
áðr dæmi til þess, er Balldr er svá kendr.

6. Hvernig skal kenna *Njörð*? Svá at kalla hann
vagna-guð eða Vana-nið eða Van, oc favður Freys
oc Freyiu, fægjaða-guð. ⁹⁾ [Svá segir Þórðr Síá-
reksson.

Varð stálf sonar ¹⁰⁾	goðrún bani
nama snotr una	goð brúðr vani
kialarr of tampi	heldr vel mara
qvoðut hampi	hjavrleik spara ¹¹⁾

1) þannig U. Starkeþi O. stálkedi K.

2) stóttu O. U.

3) Gáll O. 4) kallandi U. 5) þannig U. lut oc leipa O. og K.

6) þannig O. hepp oc K. þus eyro heptuþ hangan kepto U.

7) Hyrrærin U. Hyrrockin O. 8) meir en mæra U. Kannske röttast

vari: snemr hin sama. 9) þannig O. U. gefianda gud K. gefiande
gud S. 10) sona O. kannske röttara suna.

11) þannig O. havrleik spara K. havrleik snara S.

Hér er þess getit er Skafi gekk frá Nirpi, sem fyrr er ritat ¹⁾.

7. Hvernig skal kenna *Frey*? Svá at kalla hann son Niarþar, bróður Freyju, oc enn Vana-guð oc Vana-nið oc Van oc árguð oc fégiafa. [Svá qvað Egill Skallagrímsson ²⁾]:

Þviat Grióthiörn
of-gæddan hefr

Freyr oc Niörðr
at fiárafli. ³⁾

Freyr er kallaðr Belia-dólgr, svá sem qvað Eyvindr skáldaspillir:

Þá er útröst ⁴⁾
iaria lagi

Belia dólgs ⁵⁾
byggia vildi.

Hann er eigandi Skiðblaðnis oc galltar þess er Gull-inbusti heitir. Svá sem hér segir: ⁶⁾

Ivalda sýnir
gengu í árdaga:

skipa bazt
skírum Frey,

Skiðblaðni at skapa:

nýtum Niarþar bur.

Svá segir Ulfr Uggason:

Ríðr á bangr ⁷⁾ til borgar
bavð-frópr sonar ⁸⁾ Opins

Freyr oc sólkum stýrir
fyrst oc gulli byrstum ⁹⁾.

Hann heitir oc Sliðrugtanni:

8. Hvernig skal *Heimdall* kenna? Svá at kalla son niú mæþra, vörð goða, svá sem fyrr er ritat, eða hvíta ás, Loka-dólgr, men-sækir Freyju. Heimdallar sverð heitir hafvut, svá er sagt at hann var lostinn manns höfpi í gögnum. Um þat ¹⁰⁾ er qveþit í Heimdallar galdri, oc er síðan kallat hafvut miötuðr

1) *U. sleppir sti þessu frá merkinu.* 2) *í Arinbiarnar drápu 18.* 3) *Þessu sl. U.* 4) *útræstr. O. ofræstr U.* 5) *dólgr U.* 6) *Sam. Edd. Gríma. 43.* 7) *bavgr U. borg O.* 8) *sonr U.* 9) *fyrstr enum gulli bysta. U.* 10) *en þat O. um hann K.*

Heimdallar, sverþ heitir mannz-miðtuðr. Heimdallr¹ er eigandi Gulltops, hann er oc tilsækir vaga skers oc singa-steins, þá deildi hann við Loka um Brisingamen, hann heitir oc Vindler. Ulfr Uggason qvað i Húsdrápu lánga stund eptir þeirri frásavgu, er þess þar getit er þeir voru i sela likium. Hann er oc sonr Opins.

9. Hvernig skal kenna Tý? Svá at kalla hann einhenda ás oc Ulf-s-fóstra, viga-guð, son Opins.

10. Hvernig skal kenna Braga? Svá at kalla hann Ipunnar ver, frumsmiðr bragar, oc hinn siðskeggia ás. Af hanz nafni er sá kallaðr skeggbragi er mikil skegg hefir oc sonr Opins.

11. Hvernig skal kenna Víðar? Hann má kalla hinn þavгла ás, eiganda iarnskóss, dólgr oc bana Fenris-úlfs, hefni-ás goðanna, byggvi-ás favður tópta, oc son Opins, bróður Asanna.

12. Hvernig skal kenna Vala? Svá at kalla hann son Opins oc Rindar, stiúp²) Friggjar, bróður Asanna, hefni-ás Baldrs, dólgr Haðar oc bana hanz, byggvanda favðrtópta.

13. Hvernig skal kenna Havðr? Svá at kalla hann blinda ás, Baldrs bana, skiptanda mistilteins, son Opins, Heljar sinna, Vala-dólgr.

14. Hvernig skal kenna Ull? Svá at kalla hann son Sifjar, stiúp³) Þórs, avndr-ás, boga-ás, veiði-ás, skialdar-ás.

1) Heimdallr K. svo. og i eignareendingunni Heimdalar.

2) stiúpson O. U.

3) stiúpson O. U.

15. Hvernig skal kenna *Hæni*? Svá at kalla hann sessa eða sinna eða mála. Öþins, oc hinn skióta ás, oc hinn lánga fót, oc aur-konúng.

16. Hvernig skal kenna *Loka*? Svá at kalla son Farbauta oc Laufeyjar, oc Nálar, bróður Býleistz oc Helblinda, favr Vanarganndz (þat er Fenris-ulfr), oc Jörmungandz (þat er Miðgarðzormr), oc Heljar oc Nara oc Ala, frænda oc favður-bróður, sinna oc sessa Öþins oc Asa, heimsæki oc kistuskrúð Geir-röpar: þiófr iötna hafrs oc Brisinga mens oc Íþunnar epla, Sleipnis frænda, verr Sigyniar, goða dólgr, hárskaði Sifjar, bavlva-smiðr, hinn slægi ás, rægiandi oc vælandi goðanna, ráðbani Baldrs, hinn bundni ás, þrætdólgr Heimdallar oc Skapa. [Svá sem hér segir Ulfr Uggason:

Rað geguin bregðr ragna	Móðavflagr ræðr mæþra
rein at singa-stein	mavgr hafuýra ³⁾ favgru
frægr við firna slægium ¹⁾	kynni oc áðr en ⁴⁾ einna
Farbauta mavgr vari ²⁾	álta mæþar þáttum.

Hér er þess getit at Heimdallr er son níu mæþra ⁵⁾.

17. Nú skal enn segja dæmi af hveritu þær kenningar eru, er nú voru ritaðar, oc áðr voru eigi dæmi til-savgoð ⁶⁾. [Svá sem Bragi sagði Ægi: at] Þórr var

1) slægjan O.

2) Farbauta mög vári O.

3) haft nyra O.

4) at O. heldr vildi eg oc.

5) U. sleppir út þessu öllu.

6) Þetta sýnir líðsliga at Þórs kenningar höf geingid á undan, og ad þessar sögur standi hér í Skáldu á rétta stad; er þad þessvegna þeint á móti höfundarins fyrirætlun, at festa þar við Bragaræður (næst eptirmálanum: En þat er at segja úngum skáldum er ekki einu sinni at rettu heyrir Bragaræðum heldr allri Eddu til): Þótu þad geri U. St. G. og Res. Tilgágrinn þar með hefir verið at safna saman í einn stad öllum sögunum, en min vidleitni er ad láta þessa útgáfu fara sem næst siðlfra höfundanna verki. U. og St. G. er mög svo líkiast henni, hafa hér þá fyrirsögn Saga þors ok Hrugnis. Þarnæst byriar þannig söguna: Nú skal seg-

farinn í austrvega at beria travll, en Óþinn reið 55.
 Sleipni í Jötunheima, oc kom til þess iötuns er
Hrúgnir hét; þá spyrr *Hrúgnir* hvat manna sá er
 með gullhiálminn, er rífr lopt oc lavg, oc segir a
 hann á furðu góðan hest. Óþinn sagði at þar
 vill hann veðia fyrir hafði sínu, at engi hestr skal
 vera íafn góðr í Jötunheimum. *Hrúgnir* segir at
 sá er góðr hestr, en hafa lèt看 hann mundu myklu
 stórfetaþra ¹⁾ hest; "sá heitir *Gullfaxi*. *Hrúgnir* varð
 reiðr, oc hleypr upp á hest sinn, oc hleypir eptir
 honum, oc hyggr at launa honum ofsmæli. Óþinn
 hleypti svá mikít, at hann var á öðru leiti sírir, en
Hrúgnir var í svá miklum iötun-móð, ¹⁾ at hann
 fann ei fyrr en hann sótti inn of ásgriðr ²⁾. Oc
 er hann kom at hallardurum, buðu æsir honum til
 dryckiu; hann geck í havllina, oc bað fá sér dryck-
 iu; voru þá teknar þær skálir er Þórr var vanr at
 drecka or, oc suerti ³⁾ *Hrúgnir* or hverri. En er
 hann gerðiz druckinn, þá skorti ei stór orð: hann
 lèt看 skylldu taka upp Valhavll, oc færa í Jötunheima,
 en sayckva Asgarði, en drepa guð avll, nema
 Freyiu oc Sif vill hann heimfæra með; sér. En

Ía af hverio þær kenningar ero, er ápr ero dæmi sögð. Svá
 sagði Bragi, at þor o. s. fr. Her synist þá dæmi at skiliast fyrir
 erindi þau er sanna höfundarins skirlu um kenningarhar; í
 textanum (*K. O. S.*) þar móti meínast hér með sögur þær, er upp-
 lýssa uppruna kenninganna, er skáldin hafa tíðkad: en hvörin sem
 það skilti, svo synir einnig þetta orðatiltaki í *U.* (Þótt það sé
K. O. S. gagnstætt) at niðröðun höfundarins sé trúð; þvi hvor-
 ki í lióðmálum né frásögum hefir *U.* Þessa ádr getið; en greinir
 miklu seinna þórs kenningar, af. bls. 54, þar sem *Saga Hrúgnis*
 byrjar bls. 38.

1) sterkara *U. S.* 2) þeytti inn um ásgriðir *O.*

3) svelgr *U.* svalg Hr. seau úr hvort *S.*

Freyia fór þá at skenkia honum ¹⁾, oc drecka lètzt hann munu allt ása-avll. En er Asum leidduz ofryði haunz, þá nefna þeir Þór, því næst kom Þórr í havllina, oc hafði uppi á lofti hamarinn, oc var allreiðr, oc spyrð hverr því ræðr, er iötnar hundvisir skolo þar drecka, eða hverr seldi Hrúngni grið at vera í Valhavll, eða hví Freyia skal skenkia honum sem at gildi Ása? þá svarar Hrúngnir, oc sér ecki vinaraugum til Þórs, sagði at Óþin bauð honum til dryckiu, oc hann var á hannz griðum. Þá mælti Þórr at þess boðs skal Hrúngnir iþraz, æt hann komi út. Hrúngnir segir at Ása-Þórr er þat líill fram at drepa hann vāpnlausan, hitt er meiri hugraun, ef hann þorir at beriaz við hann at landamæri á Griótuna-gavrfūm ²⁾, oc hefir þat verit mikit fólskuverk, sagði hann, er ec lēt eftir heima skiöld minn oc hein; en ef ec hefþa hēr vāpn mín, þá skyllþu við nú reyna hólmganguna, en at avðrum kosti legg ec þér við niðingskap ef þú vill drepa mik vāpnlausan. Þórr vill firir öngan mun bila at koma til einvígis, er honum var hólmr skoraðr; þvíat engi hefir honum þat fyrr veitt. Þór þá Hrúngnir braut leið sína, oc hleypti ákafliga, þar til er hann kom í Jötunheima ³⁾, oc var savr hannz allfræg með iönum, oc þat at stefnulaag var komit á með þeim Þór. Þóttu iötnar hafa mikit í ábyrgð hvārr sigr fengi; þeim var illz von at Þór, ef Hrúngnir lētiz, firir

1) ok Freyia ein þorir þá at skenkia honum. O. U.

2) Adrir Grióttúnag. hefir G. Palsson skrifad hið, en S. hefir Griótunag.

3) kom heima um nóttina U.

Því at hann var þeirra sterkastr. Þá gerðu iðtnar mann á Griótuna-görðum af leiri, oc var hann níu rasta hár, en þriggia breiðr undir havud, en ecki fengu þeir hiarta svá mikit at honum sómþi, fyrr en þeir tóku or mérí nokqvorri; oc varð honum þat ei stavçugt þá er Þórr kom. Hrúngnir átti hiarta þat er frægt er af havrðum steini oc tindott með þrimr hornum, svá sem síðan er gert ristubragð þat er Hrúngnis hiarta heitir, af steini var oc hafuð hannz, skiöldr var oc steinn víðr oc þiockr ¹⁾, oc hafði hann skiöldinn fyrir sér, er hann stóð á Griótuna-görðum, oc beið þórs, en hein hafði hann fyrir vörn, oc reiddi of avxl, oc var ecki dælligr. Á ætra hlíf honum stóð leiriötuninn, er nefndr er Mavekrkálfi, oc var hann allhræddr: svá er sagt at hann meig, er hann sá Þór. Þórr fór til hölmstefnu oc með honum þíálfi, þá rann þíálfi fram at þar er Hrúngnir stóð, oc mælti til hannz: þú stendr úvarliga, iötun! hefir skiöldinn fyrir þér, en þórr hefir sèt þik, oc ferr hann it neðra í iörðu, oc mun hann koma neðan at þér. Þá skaut Hrúngnir skildinum undir fætr sér, oc stóð á, en tvihendí heinina. Því næst sá hann eldingar, oc heyrði þrumur stórar; sá hann þá Þór í ásmóði, fór hann ákaflega, oc reiddi bamarinn, oc kastaði um lánga leið at Hrúngni. Hrúngnir færir upp heinina báðum höndum, kastar í mót, mætir hon hamrinum á flugi, oc brotnar sundr heinin; fellr annar lutr á iörð, oc eru þar af

1) var ok giör er steinum ok vörðum ok þyckr U.

orþin avll heinberg, annar lutr brast í havfði Þór, svá at hann féll fram á iörð: en hamarrinn Miöllnir kom í mitt havfuð Hrúngni, oc lamði hausinn í smán mola, oc féll hann fram ífir Þór, svá at fótr hanz lá of háls Þór. En þíálfi vá at Mavkkarkálfa, oc féll hann víþ litinn orðztir. Þá gæck þíálfi til Þórs, oc skyllði taka fót Hfúngnis af honum; oc gat hvergi valdit. Þá gengu til Æsir allir, er þeir spurðu at Þórr var fallinn, oc skylldu taka fótin af honum, oc fengu hvergi komit. Þá kom til Magni sonr Þórs oc Járnsavxu, hann var þá þrinættir ¹⁾, hann kastaði fæti Hrúngnis af Þór, oc mælti: sè þar liótan harm faþir, er ec kom svá sið, ec hygg at iötun þenna mundac hafa lostit í hel með hnefa mér, of ec hefða fundit hann. Þá stóð Þórr upp, oc sagnaði vel syni sínum, oc sagði hann mundu verða mikinn firir sèr, oc vil ec, sagði hann, gesa þér hestinn Gullfaxa; er Hrúgnir hafði átt. Þá mælti Óþinn, oc sagði at Þórr gerði rángt, er hann gaf þann hinn góða hest 56. gýgiar syni, [en eigi favður sínum ²⁾]. Þór fór heim til Þrúðvánga; oc stóð heinin í havfði honum. Þá kom til vólva sú er Gróa³⁾ hét, kona Arrvandils ³⁾ hins frækna, hon gól galldra sína yfir Þór, til þess er heinin losnaði; en er Þór fann þat, oc þotti þá vãn at braut mundi ná heininni, þá vildi hann launa Gró lækningina, oc gera hana fegna, sagði henni þau tíðinþi, at hann hafði vaðit norþan yfir

1) Þannig O. U. þrivetr K.

3) Arrvallda eðr Arrvandla, U.

2) sleppir U, hín

Elivága, oc hafði borit í meis ¹⁾ á baki sér Avrvandil norðan or Jötunheimum, oc þat til iartegna at ein tá hannz hafði staðit or meisinum, oc var sú frerin, svá at Þórr braut af, oc kastaði upp á himin, oc gerði af stjórn þá er heitir Avrvandilstá. Þórr sagði at eigi mundi langt til, at Avrvandill mundi heim koma. En Gróa varð svá fegin, at hon mundi önga galdra, oc varð heinin eigi lausari, oc stendr enn í havði þór. [Oc er þat boðit til varn-
anar, at kasta hein of gólf þvert; þviat þá hræriz heinin í höfð þór. ²⁾ Eptir þessi savgu hesir ort þjóðólfr hvinversci í Haustlaung. Svá segir þar:

Eðr ³⁾ of-sér er iðtua-
ótti lét of-sóttan ⁴⁾
hellis-bavr á ⁵⁾ hyriar
hangs ⁶⁾ Griótuna bangi:
Öc at ísárn-leiki
Jarðar-sunr, en dundi
(móðr svall Meila bróðr)
Mána-vegr und hánum.

Knáttu öll (en Ullar
endilág firir mági
grunnd var grapi hrundin)
ginnunga-ve brinna ⁷⁾:

þá er hofregin hafrir ⁸⁾
hóg-reipar fram drógu
(seðr gæck Svavlnis-eckia
sundr) at Hrángnis fundi:
Þyrmpit Bálldrs of-barmi
berg sólgnum þar dólgi ⁹⁾
(hrístuz biðrg oc brústu,
brann upp-himin) manna ¹⁰⁾:
miðc frá ec móti hravckva ¹¹⁾
myrk hreius baka ¹²⁾ reinar
þá er vígligan vavgua
varr sinn þana þarri ¹³⁾

¹⁾ í jérumeis O. og *strex eptir*: or jarnmeisinum O. niðr or meisinum U. S. Sr. G. ²⁾ sl. O. og U. átt.

³⁾ Þannig O. S. en K. *synist hafa* Odr.

⁴⁾ Þannig O. sóttum K. S.

⁵⁾ Þannig S. hellis blær á K. hellis börva O.

⁶⁾ Þannig O. haug K.

⁷⁾ *Svo segia ennú Svíar þegar það er dhrifalaust, en brænna þegar það er áverkandi gerdarord.* ⁸⁾ höfða O. hötregin hafstr S;

⁹⁾ bergsólgnum sakdólgi O.

¹⁰⁾ brann rán himinn-mana O. ¹¹⁾ mæti (*eda mæci*) hrökkir O;

¹²⁾ myrkbeins baka O. ¹³⁾ vatt s. b. þatti O. vatnr s. b. þatre S. vett s. b. þetti *Fustistráð Skúli Þordarson Thorlacius i hans Antiquitatum borealium observat. miscell. spec. 6. Hafniae 1799.*

Brátt fló biarga-gæti ¹⁾: Öc harð-brotin ²⁾ heria
 (havnd ollu því) randa heim-þingudar víngris
 imun favlr und ³⁾ iliar hvein í hiarna ⁴⁾ mæni
 íss (vildu svá dísir), hein at Grundar sveini:
 Varþat höggð frá hörþum ⁵⁾ þar svá epr í Öþius
 Hraun-dreng ⁶⁾ þapan lengi Ólaus þurar hausi
 trionu-trayllz of-rúna stála-vikr ⁷⁾ of stockum
 tjór fiöllama ⁸⁾ at bíða, slóð Eindriða blópi,
 Fiörspillir lét falla Aðr oc hneigi ⁹⁾ hlipum
 fiálbrs ólagra ¹⁰⁾ giálbra hárs avlgefiom ¹¹⁾ sára
 havlverþungar Belia Reipi-týrs it rauða
 bólm á randar hólmi: ryðs heyli bavl gæli ¹²⁾
 þar hne grundar gilja görla lít ec á Geitið
 gramr ¹³⁾ firir skavrpum hamri garpi þeir of ¹⁴⁾ farpir
 en berg-dana bagði bangs þá er biðð fáða ¹⁵⁾
 briótr við iórmunþríóti ¹⁶⁾ biskleif ¹⁷⁾ at þór leifi,
 [þá mælti Ægir. Mikill þótti mér Hrúngnir firir sér,
 Vann þórr meira þrekvirki, þá er hann átti við
 tröll? þá svarar Bragi:]

18. Mikillar frásagnar er þat vert, er þórr
 fór til Geiröðar garða ¹⁸⁾; þá hafði hann ei
 hámarinn Miöllni eða megingiarðar eða iárn-
 greipr

1) giætte S. og strax Olle. 2) þannig Ö. oc K. S.

3) þannig Skáli; horpu K. Ö. S.

4) þannig Ö. Hraundrengs K. S.

5) fiöll lama Ö.

6) a lagra Ö. 7) gramm Ö. 8) brióti v. iórmun þríóti

Ö. briótr við Jörmun liotan. S. briótr iórmun þríóti Skáli; en þá
 sýnist vanta eist atqvæði.

9) harðe brotin K. S.

10) þannig Skáli. hina eða hiarna Ö. hinka eða huika K. huika S.

11) þannig Ö. virtu K. S.

12) or hneigi Ö. úr hneige S. oc hneig i Skáli.

13) öl gefiön Ö. ölgefiön S. avl-gefiön Skáli.

14) heili bøl giæli Ö. Riða heile bötgöle S.

15) þeir um S. þar of Skáli.

16) þá ek bifa fáða Ö. þá er byðð fáða S. bang þá er bið um
 ágða Skáli. 17) biskleif Ö. 18) Geirradargarða Ö.

greipr, oc olli því Loki, hann fór með honum. Því 57.
 at Loka hafði þat hent, þá er hann flaug einusinni
 at skemta sér með valsham Friggjar, at hann flaug
 fyrir forvitni sakar í Geirröðargarða, oc sá þar havll
 mikla, settiz oc sá inn of glugg; en Geirröðr leit í
 móti honum, oc mælti at taka skyldi fuglinn oc
 færa honum, en sendimaðr komz nauðuliga á hall-
 arvegginn, svá var hann hár; þat þótti Loka gott er
 hann sótti erfiðliga til hannz, oc ætlaði sér stund
 at flíuga ei upp fyrr en hann hafði farit allt tor-
 leiðit. En er maðrinn sótti at honum, þá beinir hann
 fluginn, oc spyrnir við fast, oc eru þá fæturnir fastir
 var Loki tekinn þar havndum, oc fierðr Geirröði
 jötni. En er hann sá augu hannz, þá grunaði hann
 at maðr mundi vera, oc bað hann svara, en Loki
 þagði. Þá læsti Geirröðr ¹⁾ Loka í kistu, oc
 svelti hann þar þrjá mánuði. En þá er Geirröðr
 tók hann upp, oc beiddi hann orða ²⁾; oc sagði
 Loki hvern hann var, oc til siðrlausnar vann hann
 Geirröði þess eiða, at hann skyldi koma þór í
 Geirröðar-garða, svá at hann hefði hvárki hamarrinn
 né megingjarpar.

Þór kom til gistingar til gýgiar þeirrar er
 Griðr er kavlut, hon var móðir Víðars hins þavg-
 la; hon sagði þór satt frá Geirröði, at hann var
 jötnunn hundvís oc illr viðreignar; hon lépi honum

¹⁾ Geirudr O.

²⁾ ok spurði hvern hann væri. Hann sagði oc til siðrl. V.

megingiarþa oc iárngreipr er hon átti, oc staf sinn, er heitir Griþar-völr. Þá fór Þórr til ár þeirrar, er Vimur heitir, allra á mest. Þá spenti hann sik megingiöðunn, oc studdi forstreymis Griþar-völ, en Loki hella undir megingiarþar. Oc þá er Þórr kom á miðia ána, þá óx svá miðc áin at uppi braut á öxl honum. Þá quað Þórr þetta:

Vaxattu nú Vimur, ¹⁾	Veiztu ef þú vex,
allz mie þic vaða típir	at þú vex mēr ásmegin.
Jötua garða í!	íafn hátt upp sem himin?

Þa sēr Þór upp í gljúfrum nokqvorum at Gjálp ²⁾ dóttir Geirröþar stóð þar tveim megin árinna, oc gerði hon árvöxtin. Þá tók Þórr upp or ánni stein mikinn, oc kastaði at henni, oc mælti svá: at ósi ³⁾ skal á steinma. Elgi misti ⁴⁾ hann þar er hann kastaði til. Oc í því bili bar hann at landi, oc léck tekit reynirunn nokqvorn, oc steig svá or ánni; því er þat orðtak haft at reynir er biörg Þórs. En er Þórr kom til Geirröþar, þá var þeim félavgum vísat fyrst í gesta-hús ⁵⁾ til herbergis, oc var þar einn stóll til sætis, oc sat þar Þórr. Þá varð hann þess varr, at stóllinn fór undir honum upp at ræfri; hann stack Griþar væli upp í raptana, oc lét sigaz fast á stólinn; varð þá brestr mikill, oc fylgði skrækr mikill, þar höfðu verit undir stólinum dætr Geirröþar Gjálp oc Greip ⁶⁾, oc hafði hann brotið bryggina í bápum. Þá quað Þórr:

1) Vimur O. 2) Gneip U. 3) Öpr O. Adrir: at æpur (réttars æpi) skal á stelna (stemma), hefir G. teiknad hið.
 4) ok misti hann St. G. en í U. er þetta óglögg.
 5) þennig Skáli og Söiberg; geithús K. og allar hinar Eddubakur.
 6) Gneip U. St. G.

Einnu sinni ¹⁾; neyttac

úsmégins ²⁾

jötna gavrþum í,

þá er Gialp oc Greip ³⁾

Geirraþar dætr

vildu hefia mic til húmins. ⁴⁾

Þá lét Geirröþr kalla þór í havllina til leika: þar voru eldar stórir eptir endilángri havllinni; en er þór kom í havllina gagnvart Geirröþi, þá tók Geirröþr með taung iárnsíu glóandi, oc kastar at þór, en þórr tók í móti með iárgreipum oc færir á lopt síuna, en Geirröþr hlióp undir iárnsúlu at forpa sér. Þórr kastar þi sinni, oc laust gavgaum súluna, oc gögnum Geirröþ oc gögnum vegginn, oc svá firir utan í iörþina. Eptir þessi savgu hefir ort Eilifr Guðrúnarson í þórs-drápu.

1. Flug stalla røð fellir
Forniötz gopa at hvetia
(driúgr var Loptir at líuga)
lög-seims fapir heiman:
gøð-reynir qvað grænar ⁵⁾
Gautz herþrumu brautir
vilgi tryggr til veggia ⁶⁾
viggs Geirröþar liggia.

2. Goðstrángerar lét göngu
gamleið ⁷⁾ þórr skömmu

{fýstuz ⁸⁾; þeir at þrýsta
þorus niðium] sic biðia:
þá or giarð-venioðr ⁹⁾ gerþiz
{Gandvíkr] skotum rikri
ende til ymsa kindar ¹⁰⁾.
þia setrs frá þripia.

3. Gorr ¹¹⁾ varp í sör fyrri
farmr ¹²⁾ mein svarans arma
sóknar hapz ¹³⁾ með svipti
sagua galdrs en Ravgnir:

1) Þessu ordi hefi eg bæt inni; þykir mér það ómöguliga geta burtu verið. 2) Þannig Skúli, en U. sýnist hafa allz megins.

3) Greip U. Se. G. en Skúli hefir Greip.

4) Þetta erindi fella K. O. úe.

5) Þannig O. greinör K.

6) Þannig O. veggjar K.

7) gamleiddis eða gamleidar Skúli, og þykir það réttara.

8) Þannig O. fyrstuz K. í næstu línu þoins O.

9) Þau giarðvendi O.

10) ymsa lauda O. heldr vildi eg Ymis kindar.

11) Adrir geir, sem þá á að heimfarast til sóknar.

12) Þannig O. farms K: 13) Þannig O. hafsz K. happs Skúli.

Ísl og grunh-strauma¹⁾ Grímis knútti hreggr háeggviinn
 gall manni telur hálla²⁾ blympel við mavi glymna,
 opniz³⁾ illa-gaupnum en fellu-bryr fialla
 Eðils úmó⁴⁾ spendu. Íslu þaut með stæða.

4. Öc gægis⁴⁾ vauir gengu 7. Harð-vaxnar sér¹²⁾ herpir
 gunn vargs himin lavrgu hall-landz¹⁶⁾ of sic fallar
 fripar vers til flópa⁵⁾ gatat mat¹⁸⁾ niptar himnreyti¹⁵⁾
 fram seyrir kom dreyra; niarð rás¹⁷⁾ firir-si¹⁶⁾ gjarpar
 þá er havi-kveitir brióta þverrir letir¹⁷⁾ nema þyrri
 bragð-milldr Loka yldi þurs¹³⁾ barna sér (mavnar¹²⁾
 bræpi vauir á brúpi sneri flóð²⁰⁾ til svira
 hág sel Grímis⁸⁾ mága. sal-þax) megin vaxa.

5. Öc-vegþverrir vorru 8. Opri fast en fripar
 vauir fetrunnar navnu flant-riðsyra Genta
 hialtz af hialti⁶⁾ oltnar setis ykingar snotrir
 blaupár um ver kaupur svei þ rann at²¹⁾ feng annar²²⁾
 miðe leið or stað stavckvir þurpi hravnu at herpi
 stikleipar⁷⁾ veg breiþan laudrs rann²³⁾ kyqva nauþar
 urpar þriótz þar er eitri⁸⁾ iarpar-skalls af allu
 æstr þiódár snæstu. áss hretviðri bláinn.

6. Þar í mörk firir markar⁹⁾ 9. Unnz með ýta sinni
 mál hvettan þyr¹⁰⁾ settu (allrann var þat) skaumar
 ne hval völu halar á seil²⁴⁾ himin sióla
 háf skotnapra sváfu¹¹⁾ siálf-lopta kom þiálfi:

- 1) grunstrauma O. grannstrauma Skúli.
 2) mauntelur getgata Skúli hallar O.
 3) opnis O. og strax kaupn. svo miðf geti einnig leið kaupnir
 4) gungs O. 5) grénis O. mági Adrir. 6) hagi O.
 7) staðleidar O. 8) þá er eitri O.
 9) markar eða markat. O. 10) þur O. og strax n. hvel v. hallar.
 11) hávskotnadar svávo Skúli.
 12) lét O. kenniské leit Skúli; einnig vildi hann herpi.
 13) hallandz K. 14) þannig Skúli gatar madr K. gatad madr O. gatar S.
 15) enu næyti O. himn nýtro S. niptur min getg. fyrir niótr 16) sér K.
 17) let O. 18) þannig Gunn. P. og Skúli þors K. þors O.
 19) barna K. S. 10) niarnar Skúli snæri O.
 20) Getgata Gunn. P. fyrir blóð.
 21) rannad O. rannar K. 22) Adrir? lét gumar.
 23) rann Skúli S. 24) seil S.

á 'o stáli stríðan sátti ferð á flotta
 strannu bræk-mimis eckior, fles-drótt. Ivo ¹⁾ mesia:
 stóphnisu fór steypir. þá er funnistis ²⁾ fasta
 stríðandur með vél Grípar. ³⁾ flóðrifs-dagur stópu
 10. Ne díup á korn ⁴⁾ drípu knáttu íóluis jettir
 dólgs ⁵⁾ vams sírum glamma. út ves ⁶⁾ firir láta.
 stríð qvi íbndum stóð var: 13. þeirs ⁷⁾ í þróttar horsa ⁸⁾
 stall við rastar falli ⁹⁾ þoru rans hugum þornir
 ógu diarfa ¹⁰⁾ hlaut arfi hlýme varþ hellis ¹¹⁾ knura
 eidsfirpar ¹²⁾ hug meira, hrim ¹³⁾ hátkar framgingu:
 skatfa þórs no þialfa listi ferðr ¹⁴⁾ í fasta
 þróttar-steinu við ótta, fríð ¹⁵⁾ sein var þat hreipi
 11. Oc sífuna síþau gnipa hlóðr á greypan ¹⁶⁾
 sverþz liðhattar gerþu ¹⁷⁾ gran hött ¹⁸⁾ res qvamar.
 hlifar borðz við haurþa Oe ham loga himni ¹⁹⁾
 þarð gleipnis dyn ²⁰⁾ þarþi: hall fylvingum vallar
 áðr hylrípar leiþi tróþuz þer und ²¹⁾ tróþi
 hriðþendr ²²⁾ síðru þiðpar tångls brá sólar þúngu
 við skyld hreta skyttu húfstióri ²³⁾ brant hvoru
 skal ²⁴⁾ eic Hleþins reikar. hreggs vafrevþa tveggja
 12. Dreif með dróttar kneysi hlátr ellípa hellis
 dólgr Svíþiðpar kóga hund-tornau kiöl sprunnáði. ²⁵⁾

1) þar síðustu 4 línur vanta í S. en 6 í K.

2) þannig eða í korn Sk. á lára K. akarn O. ósar S.

3) dólgr Sk. dólgr vamaus fyrir Glamma S.

4) palli K.

5) ógnðarlan K. S. ógnðarlan vildi Sk.

6) eidsfirðar O. S. eidsfirðar vildi Sk.

7) gjördu O. liðhattar gjördu S. gríða Sk.

8) gleifur kyn O. gleyfir kyn Sk.

9) hriðþendr eða hriðþendr O. hriðþendr Sk.

10) skil S.

11) ívo O. 12) funnistill O. funnistila Sk.

13) útyos K. S.

14) þars Sk. 15) bersa O.

16) þannig O. hellir K. S.

17) hrim O. hring S. adrir hrein.

18) hlóðr O. listu-ferdur S. lysti fridr Sk.

19) ferð O. og strax þar O. S.

20) hlóðr a. gneypan O. hlóðr-at-greipum S.

21) gran hött S. granar hött Sk. 22) himin Sk.

23) þer við O. þar við Sk. þeir við tróðu S.

24) húfstióri O. 25) hornaf. k. spórna K.

15. Fátípa nam frópi ¹⁾
 fiarð eplis kon ²⁾ Jarþar
 mærar ³⁾ lega nè mugþo
 menn avliteiti kenna:
 álmötgar ⁴⁾ laust ægir
 ángr þíofsegu töngu ⁵⁾
 óðnis alli soðnum
 átruðr í gin ⁶⁾ Suðra.

16. Svà at hraðr skyndir handa
 hrap munnum ⁷⁾ svalg gunnar
 lypti sylg á lopti
 lángvinnr sío þrængvar ⁸⁾
 þá er avrþrasir ⁹⁾ eisu
 ás hrimnis fló drósar
 til þræmoðnis rúðar
 þíofst af Greipar þríofsti.

17. Bispiz havll þá er höfpi nè lið favstum lista
 Heiðreks of-kom breiðu
 und flet-biarnar fornenn ¹⁰⁾
 fótlegg þurnis ¹¹⁾ veggjar

ítr galli laust ullar
 iotrs vegtaugar ¹²⁾ þríoftri
 meina niðr í miðian
 næz bigyrþil nezu ¹³⁾

18. Glaums riðipum fór görva
 granur með dreyrgum hamri
 of Savlva nið Syniar ¹⁴⁾
 sigr laut arin branti: ¹⁵⁾

komat tvíviðar tǵvi
 tollur karms ¹⁶⁾ sá er harmi ¹⁷⁾
 brantar liðs of beiti
 beck fall iðtnns recka.

19. Hel blótinn vá hneitir
 hóg brotníngi ¹⁸⁾ skógar
 undir fiálfrs af alli ¹⁹⁾
 Alfheims bliku kálfa

lætr valrugar mátu ²⁰⁾
 alldr minkanda elldar ²¹⁾
 ella steins of-bella.

19. Hvernig skal kenna *Frigg*? Svà at kalla
 hana dóttur Fjörgyns, konu ²²⁾ Ofins, móður Balldr,

1) frædi O. kannske fræpi vari réttast. 2) fiarðellis kvon S.

3) maurar S. mærar O. mærar leygs Sk.

4) álm togar S. álm taugar O.

5) þíofsega töngu O. þíofsegu röngu S. angr þíof segi taungu Sk.

6) átruðr gini Sk.

7) hrap munnar O. hrafa munnum S.

8) þræng O. sypti s. n. l. sío lángv þrængvar K.

9) avrþrasir K. Ördursis S. urþrasir esio O.

10) fornar K. S. 11) þrasir O.

12) iotrs vegtaugar O. iotrs vegtáugar Sk. Jöturs vegtaugar S.

13) næstu S. nestu Sk. 14) synia O. sælva n. syniar Sk.

15) banti O. 16) karm S. 17) Karmi O.

18) hóge brotnínga S.

19) at álfi S. siálfr at álfi O. unda fiálfrs at álfi Sk.

20) lætr valrygir mattu O. lætr valrygas mátu Sk.

21) allidr O. Minkande elldre S. 22) önnu U.

eliu Jarþar oc Rindar oc Gunnhlaþar oc Gerþar.
[sværa Nönnu, drotning ása oc ásynja, Fullo oc
valshams oc Fensala ¹⁾].

20. Hvernig skal *Preyju* kenna? Svá at kalla
dóttur Njarðar, systir Freys, konu Ops ²⁾, móður
Hnossar, eigandi valfallz oc Sessrúnnis, oc fressa,
Brisinga mens, Vanagoð, Vanadis, it grátlagra goð ³⁾.
Svá má kenna allar ásynjur at nefna annarrar nafni,
oc kenna við eign eða verk sín eða ættir.

21. Hvernig skal kenna *Sif*? Svá at kalla hana
konu Þórs, móður Ullar, it hárfagra goð: elia Járn-
söxu, móðir Þrúþar. ⁴⁾.

22. Hvernig skal kenna *Þunni*? Kalla hana
konu Braga oc gætandi eplanna (en eplin elli-lyf
ásanna); hon er oc ránsfengr Þjaza [iötuns; svá sem
fyrr er sagt. at hann tók hana braut frá ásum Ept-
ir þeirri savgu orti Þjóðólfr hinn hvinverski í
Haustlaung ⁵⁾].

Hve skal galla giöllum ⁶⁾	á hreingoro ⁷⁾ hlýri
gunn veggjar brú leggja	Hilldar vez ok þiaza.
raums þá er rocka sæmi ⁸⁾	Seggiondom fló saga
radd sveif at þór leifi.	snótar-úlfr ⁹⁾ at móti
Tý-framra sè ek tíva	í gemlisham gömlum
trygglaust of-sar þriggia	Glamna ei ¹⁰⁾ fyrir skömmu:

1) *sl. U.* 2) Þannig *O.* Ofins *K. U.* 3) ástagud betir *O.* við.

4) *U.* sleppir áti öllum Sifjar kenningum.

5) *U.* sleppir áti þessu og drápu brotinu, en setr í stadina: Ása
er rétt at kalla ein hvera annars nafni ok kenna viðverk sín eða ætt.

6) Þannig *O.* gjalla gjavld um *Sk.* aðrir geds at giöldum.

7) Þannig *Sk.* þessi lína er ólæsilig í *O.*

8) hreingáru *Sk.*

9) ylfr *Sk.*

10) Þannig *Sk.* á *O.* sjá og svo arnarheiti ókend.

ættiz ævru [þar er Æsir]

árgelna ¹⁾ [mat þáru]

(var-a hyrgi-týr biarga

blýði-vandr) á ²⁾ seyði.

Tormiðlaðr var tífun

tíllitinn meðal heini, ³⁾

hvat, kvað haptá-snyrtir

hjálmfallðinn, mun því vallda?

margspakr ⁴⁾ of-nam mæla

már val-kastar-báru

(var-at Hænis-vinr hánun

höllr) af fornum þelli.

Fíallgýldir bað lyllar

fetr Meila ⁵⁾ sér deila

líut ⁶⁾ af helgum skutli;

hrasú-ásar-vin bláa ⁷⁾

víng-rögnir lét vagna

vígfrekr ofan síga,

þar er vélsparir voru

varnendr goða farnir.

Flíott bað Fölldar-drottinn

farbauta mög (var-a

þeckilligr með þegnum)

þrymseilar-hval deila.

en af breiðu biðði

bragð-viss at þat ⁸⁾ lagði

of-svíptandi ⁹⁾ ása

upp þíor hluti síora.

Ör slíðrliga síðan

svágr, (vár þat fyrir laungu)

át af víki-róto

ök biðru fapir Niavruar: ¹⁰⁾

aðr dítþungaðr dræpi.

Íslig baðáðan vallar

húpi-týr meðal herpa

herfárgs ofau stáungu.

Þá varð fastr við fóstra

farur Sígýuðar arna

[sá er ævll regin ægia]

Öndurguds [i bavnðam]:

loddi rá við raman

reimuð Jötunheima,

en hölls vinar Hænis

hendr við stáugar endá.

Fló með fróþgum tífa

fárgsæll of veg langan

svcita-nagr, svá at slíta

sundr úls-faðir mundi:

Þá varð þórs-ofrúni

(þágr var Loptr) of-sprúnginn,

málmnantr Hvals mátti

Miðjung ¹¹⁾ friðar biðia.

1) *Mín geig*, fyrir árgelmar. 2) at *Sk.* 3) leina *O.* heina *K.*

4) þannig *eg*; hvar kvæðu hapt snyrtir hjálmfallðia því vallda *O.* hvat kvæðu hapta *sn.* hjá þá v. *Sk.* 5) málsþakr *Sk.*

6) *Geigáta Sk.* fyrir fet meila *O.* fetmela *K.* 7) hlaut *O.*

8) þannig *K.s.*; hrasa vin (*um*). lösa *O.* hrasa sárvinn blasa *Sk.* en mér þykir það spilla hennarunnar.

9) ok þat *O.* of þar *Sk.*

10) *Mín geigáta* fyrir ósviptandi *O.* ósviptandi *Sk.*

11) Mörna *O.*

12) *Mín geig*, fyrir miðlungs *O.* mildings *K.* Melldings vildi *Sk.*

Sér það sagna-hræri
sorg-eyra mey færa
Þá er elli-lyf ása
átrunnur Hymis kunní;
Brumakrs ofkom bekkjar
Brísings goða disi
girði ¹⁾ Þjófr í garða
Griði-níðaðar síðan.

Urðu-t brattrra borða
byggvendr at þat hryggvir,
Þá var Ip- með Jötnum
-uþr nýkomin stúpan;
giörðuz ²⁾ allar áttir
Ingifreys- [á þingi
varu heldr] og hárar
[hamliót regin] gamlar.

Unz hrynsíðlar ³⁾ hræfa
hund öl-gefnar fundu
Leifa þar og leva ⁴⁾
lund öl-gefnar bundu;

Þú skalt veltr ⁵⁾ nema velum
veipir ⁶⁾ mýils vá-leipar
mun stærandi miera
mey aptr, Loki! deyin. ⁷⁾

Heyrþac ává þat sípan,
(sveik opt ása leikom) ⁸⁾
lug-reynandi Hænis
hauks flög bílfa ankunn;
oc lömlingaðr lagði
(leip bláðs Regin flápra
ern at avglis barni)
arnsug sapir Njörnar ⁹⁾

Juku skiótt, en skóko ¹⁰⁾
scöpt, ginnregin briuna;
en son biþils sviþnar
(sveipr varð ¹¹⁾) í för Greipar;
þaz of-fat ¹²⁾ á-fialla
Finu-stílla brá minni
baugs þá er bif um fúpa ¹³⁾
bif kleif at þór leifi

1) Þannig O. Gerdi Skúli.

2) Hittuz eðr hvöttuz vildi Sk.

3) Þannig Sk. fyrir: hrynsæva K. hrynsæva O.

4) Min getgata fyrir leiddipir oc lævi K. leiddipir at leva O. hraraf Sk. gjörði: leifi þir oc lævi, en Leifi er í nefnandi endingunni, og gett valla sagt í samsetningu og þir ætti þá at vera fyrir þyr, sem er í sama jöfundu, en ætti hér at vera þy (í áhrifa-endingunni). 5) veltt O. vættir vildi Skúli. Enn þetta sýnist vættar.

6) Getgata Skúla, hann umbreytti einnig myil í mylinna: cominamutua, en þá ætti það ad vera mulinn; eg hef af égin ramleik sett myils vá-leidar fyrir myil svo leidar.

7) Þannig Sk. fyrir tæya í einni Eddubók, K. og O. sleppa því uti. 8) Sveik ept ása leiko O. kannske réttara væri sveik ápr eða eþr ása-leiko Idanni; eðr sveik opt Áso eða Æsi leikum; því ásar er allt annad en æsir, og efast eg miðgævo, ad fornmenna hef nokurntíma sleizgt þeim ordum saman.

9) Þannig O. adrir: mornar, mornar.

10) Þannig Sk. Hófu skjótt, en skófu O. 11) fellir Sk. út.

12) þarz ofell vildi Sk.

13) bifum O. baug þá er bif um fagða Sk.; Sjá 17:du gr. sínnast, og fyrsta erindi þessa brots.

23. Hvernig skal kenna himin? Svá at kalla hann Ymis haus, oc þar af iötuns haus, oc erfípi eða byrþi dverganna, eða hiálm Vestra oc Austra; Suðra, Norðra, land sólar oc tungls oc himintungla, vagna ¹⁾ oc veðra: hiálmr eða hús loptz oc iarþar oc sólar. Svá qvað Arnor iarlaskáld:

Ungr skiöldúngr stígr aldri ²⁾ þess var grams und gavmlum íafumíldr á við skialdar ³⁾; guóg ⁴⁾ rausn Ymis-hausi.

Oc enn sem hann qvað:

Biört verþr sól at svartri, brestr erfípi Austra, savekr fold í mar davekvan, allr glymr siár á fiöllum.

[Oc enn sem qvað Kolli: ⁵⁾

Allz engi verþr Inga bavðvar-hvatr nè betri undir sólar-grundu bræðr landreki æpri.

Oc sem qvað Þjóðólfr enn hvinverski: ⁶⁾

Oc at ísarn-leiki (móðr svall Meila-blópa) Jarþar-sunr en dundi Mána-vegr und hánun.

Svá sem qvað Ormr barreyia ⁷⁾ skáld:

Hvegi er Draupnis drógar sá ræðr valdr firir veldi dís ramman spyr ec vísa vagn-brautar mæf saguar ⁸⁾

Svá sem qvað Bragi skáld:

Hinn er varp á víða yfir manna siót ⁹⁾ margra vinda Avundardísar ¹⁰⁾ munnlaug favþur ¹¹⁾ augum.

Oc svá sem Markús qvað:

Fiarri hefir ¹²⁾ at fæpiz dýrri háfa (leyfir hver maðr æfi flotna-vörðr á elkers-botni hring-varþaþar) gíalfrikríngþum

1) vápna U.

2) Engi sk. sitr a. U.

3) skilldan U.

4) Þannig O. U. gíng K. gíng S.

5) Svá qvað Bayþvar hallti U. en O. sl. þvi. uti, sem ef þad varí eptir Arnór. 6) sjá Haustl. 1 erindi bls. 111.

7) Barreyiar O.

8) fagna O. hún sl. einnig ec. 9) bndur dísar O. 10) sút U. 11) fiögur O.

12) Þannig K. og O. en U. St. G. fella út þetta erindi; (kann-ske rettara varí: hefic.)

Svá sem qvað Steinn Herdisarson:

Hás qveð ec helgan ræsi mæð tæz²⁾ fram en fyrða
heim-tiallz at brag¹⁾ þeima, fyrr; því at hann er dýrri,

Oc sem qvað Arnorr iarlaskáld:

Hilp þú dýrr konúgr dýrum dags-grundar Hermundi!

Oc en sem qvað Arnorr:

Saðr stillir hið þú sniðllum sól-tialda Ravgnvaldi!

Oc sem qvað Hallvarðr:

Knútr verr iðrð, sem ítran allz-drottin³⁾ sal fialla

Sem Arnorr qvað:

Mikáll vegr⁴⁾ þat er misgert tiggí skiptir síþan seggjum
þickir sólar-hiálms á dæmi-stóli.

manvitz-fróþr oc allt it-góða:

24. Hvernig skal jörð kenna? Kalla Ymis
hold oc móður Þórs, dóttur Onars⁵⁾, brúði Ofins,
eliu Friggjar oc Rindar oc Gunnhlaðar, sværu Sif-
jar, gólf⁶⁾ oc botn veðra-hallar, sið dýranna: dott-
ir Náttar, systir Auðs oc Dags. Svá sem qvað Ey-
vindr skáldaspillir: 7)

Nú er álfravpull elfar (ráð eru rammrar þjópar
iðtna-dólg of fölginn ríe) í móður líki,

Sem qvað Hallfreydr vandræða-skáld:

Ráð lukuz, at sá síþan átti einga dóttur
anjalráðr konúgs-spialli Onars vípi gróna.

Oc enn sagði hann:

Breipleita gat brúði Báleygs at sér teygía⁸⁾
stefnir⁹⁾ stavðvar-brafna stála-ríkis málum.

1) þannig O. U. bram K.

2) þannig O mæð telst U. meid ræzk K.

3) þannig O. og U. með ítran allz drottin K.

4) Mikill eða mikils er vegr O.

5) Anas O. U.

6) gefi K. S.

7) Sið Snorra Har. gr.

8) teygda O.

9) stefnir O. en U. fellir ut þetta erindi.

Svá sem fyrr er ritat;

Svá sem qvað ^{Finnur hefir at fæpis dýrri...} Þjóðólfr:

Utan bindr við enda breins við háfi rómum
elgvers glöpuðr ¹⁾ hersa hafs ²⁾ botni lífr ³⁾ gotna.

Sem Hullfreyðr ⁴⁾ qvað:

Þvi hveck fleygjanda frægjan lítrau) eina at láta ⁵⁾
fer iðrð und niðr-þverri Ands-systr sein miðr traupan. ⁶⁾

Svá qvað Þjóðólfr: ⁷⁾

Dölg líós ⁸⁾ hefir dasi endr ⁹⁾ þi er eliu Rindar
darr latr ⁹⁾ stapit harri smunda tæc skyndir ¹⁰⁾

25. Hyvernig skal sæ kenna? Svá at kalla hann
Ymis blóð, heimækir guðanna, ver Ránar: fæpir Æg-
is, dætra þeirra er svá hoita: Himinglæfa, Dúfa, Blóð-
ughadda, Hefring, Uðr, Hrönn, Bylgja, Bárá, Kólga;
land Ránar oc Ægis dætra oc skipa oc sæskips
heita, kialar, stálu, súða, sygiu, fiska, isa, sækonunga
jeið oc braut, ei siðr hringr eyianna, hús sanda oc
þánga oc skerja, dorgar land oc sæfogla, byriar.
Svá sem qvað Ormr barreyarskáld:

Utan guýr á cyri Ymis-blóð fara gópra.

Svá qvað Refr:

Vág þrýsta berr ¹²⁾ vestan vætti oc landz firir brandi

1) eliu gres (edr elinergs) glavpuðr *U.*

2) hefs *K.*

5) far *O.* en *U.* fellir út þessar svar líaur.

4) Hallvarpr *U.*

5) þannig *O.* *U.* itta eina láta *K.*

6) Ands... miðr traupan *K.* *O.* auðs systr miðr traupan *U.* Andvrs
sein miðr raudann *S.*

7) Þvi st. *U.* sem ef þetta einnir væri eftir Hallv.

8) Dölgbos *O.* dölgshús *U.* dölgsher *St. G.* 9) dapar siðar latr *U.*

10) enda *S.* 11) ómilla tæc-skyldir *U.* 12) vágþeysta þar *U.*
vágþeysta berr *O.*

hval muni ¹⁾ skefr hína hógdyr of lagv-bógo. ²⁾

Svá sem qvað Svinn:

Þá er öl-þeifar öfo fals við frost of ⁴⁾ alnar
Ægis dætti oc tættu ³⁾ siallgarðz rökur harpor.

Oc sem qvað Reir:

Þeirir biörn, þar er bára opt í Ægis-kiöpta
brestr, undiuna ⁵⁾ festa úrsvöl ⁶⁾ Gýmis tavlvæ

Hér er sagt at allt er eitt Ægir oc Hér oc Gýmir.

Oc enn qvað hann:

En si ⁷⁾ gufpu-sleipnir Rónar rauðum steini
slitr [úr-drifsum hvítrar ⁸⁾ runnit brióst or munni.

Sem qvað Einar Skúlason:

Harðr hefir avri frá ⁹⁾ iörpu black ¹⁰⁾ lætr í sog savekva
ielvindr [svana-strindar- sægrund ¹¹⁾ skipi hrundit.

Oc enn sem hann qvað:

Margr r's en drifr dorgar spend verða stavg stundum
dyn stravnd í svig löndum ¹²⁾ stírdr keipr ¹³⁾ tíra greipum.

Oc enn qvað hann:

Grans bera goldna ¹⁴⁾ spánu skýtr hólmi-fiötur ¹⁵⁾ heita
(gavfug ferð er sí) iðfri ¹⁶⁾ hrafni sneckia stafna

Enn sem hann qvað:

Haust köld skotat heldum ¹⁷⁾ hólmi-ravnd varar-avndri.

Oc enn svá:

Sundr springr svalra landa sverri giörð fyrir bayrþum ¹⁸⁾

1) hvalmæni O. hvalmaris U.

2) hugdyr O. hlyra hádyr um lög báro U.

3) þannig O. elrefar o. Æ. dætr oc teygpu K. ellefu-o. Æ d. o. þættu St. G. 4) frest oc O. falls váro'flest of St. G. en U. sl. þessu erindi.

5) brest O. undina U. 6) þannig U. út svöl K. O.

7) snía U. 8) í vind ríðinn hylum U. 9) fyrir U.

10) blackr O. U. en blackleitr K. S. og strax sæg O. sæ U.

11) snæ grund U. O. 12) ísu í glöndum K. í avíkl. U.

13) stírdr scéipr K. 14) goldna O. S. grans b. gylta spáno U.

15) jöfra U. 16) hem fiötur K. hamfiötur S. hlomfiötur heipa U.

17) skotar höldum S. en O. og U. fella út þenna vísnfördung.

18) sverpi g. f. bayndum U. en O. fellir út þessar tvær línur.

Sem Snæbiörn qvað:

Hvat qvepa hræra grotta ¹⁾ þær er lúngs ²⁾ firir laungu
her grimmaztan skerja lió melldr skipa bliþar ⁴⁾
út firir ³⁾ iarþar skauti haug-skerþir ristr barþi
ey lúprs nío brúþir, ból amlópa mólo ⁵⁾

Hér er kallat havit amlona ⁶⁾ kvern. Enn sem
qvað Einarr Skúlason:

Vicnar ramr ⁷⁾ í rakua dúks ⁸⁾ briindr havl þar bleikir
reksaunir fluga ⁹⁾ strauumi lif grundar ¹⁰⁾ stag rísum ¹¹⁾

26. Hvernig skal kenna sól? Svá at kalla hana
dóttur Mundillsæra, systur Mána: kona Glens, eldr
himins oc loptz. Svá sem qvað Skúli Þorsteinsson:

Glens beðia veðr gyþiu. liós kemr gott með geislum
guf blíp í ve síþan, grænserks ²⁾ ofan Mána.

Svá qvað Einarr Skúlason:

Hvargi er beita borgar hár af hnoss vin várum ¹⁴⁾
hál grimmaztan ¹²⁾ skála heims vafslögi sveimar.

27. Hvernig skal kenna vind? Svá at kalla hann
son Fornjótz, bróþur ægis oc eldz, briót viþar:
skaþi oc bani eþa hundr eþa vargr viþar eþa segls
eþa seglreiþa ¹⁵⁾. Svá sagþi Sveinn í Norðrsetudrápu.

Tóku fyrst til flúka Fornjótz synir liótir.

28. Hvernig skal kenna eld? Svá at kalla hann
bróþur vindz oc ægis, bana oc grand viþar oc húsa:
Hálfs bani, sól húsanna.

1) qvápum hr. grjóta U. 2) út frá U. 3) lúngs U. 4) liðmillir
sk. hilldir U. 5) mola U. ból a. mölu S. 6) amlópa U. O.

7) Rán U. 8) ölver eða elvar U. 9) þannig U. dugr K.

eða O. sl. þá og hefir hrindir. 10) lifgrunda U. lifgrund a O.

11) rífo S. G. 12) grænsetr O grænsetrs U. hús sleppir einnig

í fyrir framan ve, og hefir gort fyrir gott. 13) þar grímmostum

U. 14) har um hnoss um várum O. har um (vin) hollem atum U.

15) seglreiþa O.

29. Hvernig skal kenna *vetr*? Svá at kalla hann son Vindsvals, oc bana orma, brimdál. 1) Svá qvað Ormr Steinðórsson:

Ræð²⁾ ec þenna mavg manni
Vindsvals unað blindum.

Svá qvað Asgrímr:

Sigr-gæpir³⁾ var s'þan þjóð veit þínar ípir⁴⁾
seimavrr í þrándheime þann orms-trega sammar.

30. Hvernig skal kenna *sumar*? Svá at kalla son Svasaþar oc líkn manna, gróðr manna. Svá sem qvað Egill Skallagrímsson:

Upp skulum orum sverþum, eigum dáð at drýgia
úlsz-tann-lituðr! glitra í dal miskun fiska.

31. Hvernig skal kenna *mann*? Hann skal kenna við verk sín, þat er hann veitir eða þiggr eða gerir; hann má oc kenna til eignar sinnar, þeirrar er hann á, oc svá ef hann gaf; svá oc við ættir þær er hann kom af, svá þær er frá honum komu (Hvernig skal hann kenna við þessa luti? Svá at kalla hann vinnanda eða fremianda); eða til fara sinna eða athafnar, viga eða sæfara, eða veiða eða vâpna eða skipa. Oc firir því at hann er reynir vâpnanna, oc viðr viganna allt eitt oc vinnandi; viðr heitir oc trè, reynir heitir trè: af þessum heitum hafa skáldin kallat manninn ask eða hlyn, lund eða avðrum viðrheitum kallkendum, oc kent til viga eða skipa eða fiár. Mann er oc rétt at kenna til allra ása-heita, kent er oc viðr iðtna-heiti,

1) Hrípmal *U. O.*

2) *ræð U.*

3) Sigbiðr *U.*

4) ípir *U.*

oc er þat flest háð eða lastmæli, vel þickir kent til álfa.

Konu skal kenna til allz qvenbúnaðar, gúllz oc gimsteina, avls eða vins eða annars dryckiar, þess er hon selr eða gefr, svá oc til aylgagna, oc til allra þeirra luta er henni samir at vinna eða veita. Rætt er at kenna hana svá at kalla hana selin eða log ¹⁾ þess er hon miðlar, en selia eða log þat eru. trè; firir því er kona köllut til kenningar öllum qvenkendum viðarheitum. En firir því er kona kend til gimsteina eða glersteina, at þat var í forneskiu qvenna-búnaðar, er kallat var steina-söryi, er þær höfðu á hálsi sér; nú er svá fært til kenningar, at konan er nú kend við stein eða við avll steinsheiti. Kona er oc kend við allar ásýniur eða valkyrjur eða nornir eða disir. Konu er oc rétt at kenna við alla athöfn sína eða við eign sína eða ætt.

32. Hvernig skal kenna gull? Svá at kalla þat elld Ægis oc barr Glasis, haddr Sifjar, havfuðband Fullu: grátr Freyjo, munntal oc rödd oc oíð jölna: dropa Draupnis, oc regn eða skúr Draupnis eða augna Freyju, otrgjöld, nauð-gjald ásanna, fræ Fyrivalla ²⁾, haugþak Havlga, elldr allra vatna oc handar, grjót oc [sker eða blik handar. ³⁾

33. Firir

¹⁾ lög O. lög U. kannske réttast væri lög af löga og lög boir af feldu trè engl. log.

²⁾ sáð Kraka betur O. við.

³⁾ nær handur, Fróða mjöl. U. þar er eignig 33-35 gr. undanfald, nema ad svo mikla leiti sem þeirri 33. sýníst sleingi saman við fyrstu grein af Bragaradum, sjá fls. 79. 1).

35. Firir því er gull kallað *eldr Ægis*? Þessi 58.
 saga er til þess, er fyrr er getit, at Ægir sótti heim-
 boð til Asgarðs, en er hann var búinn til heimferð-
 ar, þá bauð hann til sín Óðni og avllum ásum á
 þriggja mánaða fresti. Til þeirrar ferðar varð fyrst
 Óðinn og Njörðr, Freyr, Týr, Bragi, Víðarr, Loki,
 svá og ásynjur: Frigg, Freyja, Gelfun, Skaði, Íðunn,
 Sif. Þórr var eigi þar, hann var farinn í austrveg
 at drepa travll. En er goðinn höfðu setz í sæti, þá
 lét Ægir bera inn á hallargólf lýsigull, þat er þirti
 og lýsti havllina sem eldr, sem í Valhavllu voru
 sverðin firir elld. Þá senti Loki þar við avll goð,
 og drap þræl Ægis þann er Fimaþengr ¹⁾ hét, annarr
 þræll hannz er nefndr Eldir ²⁾, Rán er nefnd kona
 Ægis, en nín dætur þeirra svá sem fyrr er ritat. At
 þeirri veizlu vannz allt sjálft bæði vist og avl, og
 öll reiða er til veizlunnar þurfti: þá urðu æsir ess
 varir at Rán átti net, þat er hon veiddi í menn alla
 þá er á sæ komu. Nú er þessi saga til þess
 hvaðan af gull er kallað eldr eða ljós eða þirti
 Ægis, Ránar eða Ægis dætra, og af þeim kenning-
 um er nú svá sett, at gull er kallað eldr sævar og
 allra hannz heita, svá sem Ægir eða Rán eigu heiti
 við sæinn, og þaðan af er nú gull kallað eldr vatna
 eða ár og allra árheita. Enn þessi heiti hafa svá
 farit sem avnnur og kenningar, at hin yngri skáld

1) Fimaþengr vildi Gunnar Pálí.

2) reseldr K.

hafa ort eptir dæmum hinna fornu skálda, svá sem stóð í þeirra qvaðum, en sett síðan út í hálför, þær er þeim þóttu líkar við þat er fyrr var ort, svá sem vatnit er sænum, en áin vatninu, en lækr ánni, því er þat kallat nýgervíngar allt er út er sett heiti lengra en fyrr sinnz, oc þickir þat vel allt er með líkindum ferr oc epli. Svá qvað Bragi skáld:

Eld of þú af jöfri þat gaf Fjölnis ¹⁾ fjalla
avlna becks við dryekju, með lylli ²⁾ mér stillir.

54. Hvi er gull kallat *barr eða lauf Glasir*? Í Asgarði firir durum Valhallar stendr hundr sá er Glasir er kallaðr, en lauf hannz allt er gull rautt; svá sem hér er qveðit:

At Glasir stendr
með gulnu laufi
firir Sigtýs savlum ³⁾

Sa er viðr fegrstr með goðum oc mannum.

59. Hvi er gull kallat *haddr Sifjar*? Loki Laufeyjar son hafði þat gert til lævisi at klippa hár allt af Sif; en er þórr varð þess varr, tók hann Loka oc mundi lemja hvert bein í honum, áðr hann svarði ⁴⁾ þess, at hana skal fá af svartálfum, at þeir skulu gera af gulli Sifju hadd, þann er svá skal vaxa sem annat hár. Eptir þat fór Loki til þeirra dverga er heita Ivalda synir, oc gerðu þeir haddinn oc Skiðblaðne oc geirin er Opinn átti, er Gúngnir heitir. Þá vepjaði Loki höfði sínu við þann dverg er Brockr

1) Fjölnis vildi Gunnar P.

2) fulli O.

3) O. sleppir At í upphafi.

4) sör O.

heitir, hvárt bróðir hannz Sindri ¹⁾ mundi gera jafn-
góða gripi þrjá sem þessir voru. En er þeir komu
til smiðju, þá lagði Sindri svínskinn í aflinn, oc
bað blása Brock, oc lötta eigi fyrr en hann tæki
þat or aflinum er hann lagði í. En þegar er hann
gæck or smiðjunni, en hinn blès, þá settiz fluga ein
á hönd honum oc kroppaði, en hann blès sem áðr,
þar til er smiðrinn tók or aflinum, oc var þat gölltr,
oc var burstin or gulli. Þvi næst lagði hann í aflinn
gull oc bað hann blása, oc hætta ei fyrr blæstrinum
en hann qvæmi aftr; gæck á braut: en þá kom flugan
oc settiz á háls honum, oc kroppaði nú hálfu fast-
ara, en hann blès þar til er smiðrinn, tók or aflin-
um gullhring þann er Draupnir heitir. Þá lagði
hann járn í aflinn, oc bað hann blása, oc sagði at
ónýtt mundi verða ef blástrinn félli: þá settiz flugan
milli augna honum, oc kroppaði hvarmana, en er blóðit
féll í augun, svá at hann sá eeki, þá greip hann til
hendinni sem skjótaz, meðan belgrinn lagðiz niðr,
oc sveifði ²⁾ af sér flugunni, oc þá kom þar smiðr-
inn, oc sagði at nú lagði nær at allt mundi ónýtaz
er í aflinum var, þá tók hann or aflinum hamar,
féck hann þá alla gripina í hendr bróður sínum
Brock, oc bað hann fara með til Asgarðz oc leysa
veðjuna. En er þeir Loki báru fram gripina, þá
settuz æsirnir á dómstóla, oc skyldi þat atqvæpi
standaz, sem segði Óðinn, Þórr, Freyr. Þá gaf

1) Ætíri O. eins og fyrir nedan.

2) sveifadi O.

Loki Óþni geirinn Gúngni, en Þór haddin er Sif skyldi hafa, en Frey Skíðblaðni, oc sagði skyn á öllum gripum, at geirinn nam aldri staðar í lagi, en haddrinn var holdgróinn þegar er hann kom á hafsut Sif, en Skíðblaðnir hafði byr þegar er segl kom á lopt, hvert er fara skyldi, en mátti vefja saman sem dúk oc hafa í þúng sér, ef þat vildi. Þá bar fram Brockr sína gripi, hann gaf Óþni hrænginn, oc sagði at ena niunda hverja nótt mundi drjúpa af honum átta hringar jafnhöfgir sem hann, en Frey gaf hann gavltninn, oc sagði at hann mátti renna lopt oc lavg, nótt oc dag meirra en hverr hestr, oc aldri varð svá myrkt af nótt eða í myrkheimum, at eigi væri ærit ljóst þar er hann fór, svá lýsi af burstinni, þá gaf hann Þór hamarinn, oc sagði at han mundi mega ljósta svá stort sem hann vildi, hvat sem firir-væri, oc eigi mundi hamarrinn bila, oc ef hann vyrpi honum til þá mundi hann aldri missa, oc aldri sljúgja svá langt, at eigi mundi hann sækja heim hönd; oc ef hann vildi, þá var hann svá litill at hafa mátti í serk sér, en þat var lýti á at forskeptit var heldr skamt. Þat var dómr þeirra at hamarinn var beztr af öllum gripum, oc mest vavrn í firir Hrimfursum, oc dæmdu þeir at dvergrinn ætti veðfóit: þá bauð Loki at leysa hafsut sitt, dvergrinn svarar, sagði at þess var eng von. Taktu mik þá, hvað Loki, en er hann vildi taka hann, þá var hann viðs ¹⁾ ijarri; Loki átti skúa, er

1) Þannig O. á þá að undirskilja vegar en K. hefur vitz.

hann rann á lopt oc lög. Þá bað dvergrinn þór at hann skyldi taka hann, en hann gerði svá; þá vildi dvergrinn havggva af Loka havfut, en Loki sagði at hann átti höfut en ei hálsinn. Þá tók dvergrinn þveng oc kníf oc vill stínga rauð á vavrum Loka, oc vill rísa saman munninn, en knifrinna beit ecki. Þá mælti hann at béttri væri þar alr bróður ¹⁾ hannz en jafnskjótt sem hann nefndi hann, þá var þar alr-inn, oc beit hann varrarnar; rísaði ²⁾ hann saman varrarnar, oc reif or æsunum: sá þvengr er muðrinn Loka var samanrísaðr heitir Vartari.

36. Hér heyrir at gull er kent til *havfutbandz Fullu*, er orti Eyvindr skáldaspillir: 3)

Fulla skeia á fjöllum	Ullar-kjöls of allan
fall-sól bráa-vallar	alldr Hákunar skáldum

37. Gull er kallat *grátr Freyju* sem fyrr er sagt! Svá qvað Skúli Þorsteinsson:

Margr of-hlaut [of morgin] Freyju-tár at fleiri
 morð-eldz, þar er ver felld- fár-bjóðr [at því ⁴⁾ várum].
 um ⁵⁾,

Svá sem qvað Einarr Skúlason:

þar er Mardallar milli Gautz berum galla þrúttinn
 megin-hurpar ⁶⁾ liggur skurpa grátr dal-reypar látra.

Oc hér hefir Einarr enn kent svá Freyju, at kalla hana móður Hnossar eða konu Oðs. Svá segir hér:

1) Þannig O. bróðir K. 2) rísaði O. og strax samanrísaðr.

3) Sjá *Haralds gráf. sögu Snorra* 1. Kap.

4) Þannig eg fyrir ver felldumz O. var felldumz K. hlyn felldum U. 5) Þannig U. at þar K. O.

6) urð þar O. og strax þrúttinn K. en U. fellir út þessa stöku:

Eigi þverr firir augna ræfs eignisz sva ¹⁾ regni
Oðs beðvino Róða rani svelli ²⁾ komúngr elli.

Oc enn svá:

Hróðr-barni kná ec Hornar saðs berr sinnar móður
(hlutum dýran grip) stýra svans unni mer gunnar
brandr þrymr gjálfr ³⁾ á grandí fóstur gæþandi fróða ⁴⁾
gullviviðu ⁵⁾ hliþar Freys nipt bráðriptir.

Hér getr oc þess at Freyju má svá kenna at kalla
hana systur Freys. Oc enn svá:

Nýt budumc ⁶⁾ Njarðar dóttur vel of hrósa ec því vísa
núlægt ⁷⁾ var þat scála varu sjávar avl barni.

hér er hon kavllut dóttir Njarðar. Oc enn svá.

Gaf sá er erring ⁸⁾ ofrar ríkr leiddi ⁹⁾ mey mækis-
ógu prúþr Vana-brúðar mót-valldr á beið skjaldi ¹⁰⁾
Þing Vafaðar ¹¹⁾ þraungvir Gefnør glóþum drifna
þrótt-avllga mér dóttur ¹²⁾ Gautreks svana brautar.

Hér er hon köllut Gefn oc Vana-brúðr. Til allra
heita Freyju er rétt at kenna grátinn, oc kalla svá
gullit; oc á marga lund er þessum kenníngum breytt,
kallat hagl eða regn eða iel eða dropar eða skúrir
eðar forsar augna hennar eða kinna eða hlýra eða
brá eða hvarnia.

58. Hér má þat heyra, at kallat er orð eða
ravdd jötna gullit, svá sem fyrr er sagt. ¹³⁾ Svá quað
Bragi skáld:

1) eignisz sá O, ræfr eignisz sá U.

2) rans vel U. sjá og vopnakeiti fyrir nedan. 48. gr.

3) þrymr gjálfrs O. 4) gullin vidu O. 5) fræða O.

6) nýt buduz O. réttara varí: nýt budumc Njarðar dóttir.

7) ne lægt K. 8) eianig O.

9) vafr lega U.

10) dóttir U.

11) leiði U.

12) skaldi O, beþ skaldi U.

13) Sjá bls 83.

Fann átta éc vin verstan ¹⁾ Ala undir-kúlu
vazta rödd ²⁾ en mér baztan óníþraþan ³⁾ þríþja.
hann kallaði stein vazta undir-kulu ⁴⁾, en jötun Ala
steinsins, en gull rödd jötuns.

39. Sú er sök til þess at gull er kallat *otrgjöld*.
Svá er sagt at þrir ⁵⁾ æsir fóru at kanna heim allan: 68.
Óþin oc Loki oc Hænir; þeir komo at á nokqvorri,
oc gengu með ánni til fors nokqvors, oc við fors-
inn var otr einn, oc hafði tekit lax or forsinum oc
át blunndandi. Þá tók Loki upp stein, oc kastaði
at otrinum, oc laust í havfut honum; þá hrósaði
Loki veiði sinni, at hann hefði veitt í einu havggi
otr oc lax: tóku þeir þá laxin oc otrinn oc báru
með sér, komu þá at bæ nokqvorum oc gengu inn,
en sá búandi er nefndr Hreiðmarr er þar bjó, hann 69.
var mikill firir sér, oc mjök fjölkunnigr, beidduz æs-
ir at hafa þar náttstað, oc qvofuz hafa með sér
vist ærna, oc sýndu búandanum veiði sína. En er
Hreiðmarr sá otrinn, þá kallaði hann sonu sína
Fáfnir oc Regin, oc segir at Ofn bróðir þeirra var
drepinn, oc svá hverir þat höfðu gert. Nú ganga
þeir feðgar at ásunum, oc taka þá höndum oc
binda, oc segja þá um otrinn at hann var sonr
Hreiðmars. Æsir bjóða firir sik fjörlostn, svá mikit
fè sem Hreiðmarr sjálfr vill á-qveða, oc varð þat

1) Þannig O. U. vísarstan K.

2) Þannig eg. samqvama útskrifunni, vazta ravðla K. vaz. rödd O.

3) Þannig O. oníþraþan K. oníþraþan U.

4) K. og O. smeygja hærinn steininn; en U. hefir: Hann kallar ætina
vazta undir kúlu. 5) Þannig eg fjrir þá er K. þá O.

at sætt með þeim, oc bundit svardavgum. Þá var otrínn fleginn, tók Hreiðmarr otrbelginn oc mælti við þá, at þeir skulu fylla belginn af rauðu gulli, oc svá hylja hann allann, oc svá skal þat vera at

70. sætt þeirra. Þá sendi Ópin-Loka í Svartálfa-heim, oc kom hann til dvergs þess er heitir Andþvari ¹⁾ hann var fiskr í vatni, oc tók Loki hann höndum, oc lagði á hann fjörlausu allt gull þat er hann átti í steini sínum; oc er þeir koma í steininn, þá bar dvergrinn fram allt gull þat er hann átti, oc var þat allmikil fê. Þá svipti dvergrinn uudir havnd sér einum litlum gullbaug, þat sá Loki oc bað hann framláta bauginn. Dvergrinn bað hann taka ei af sér bauginn, oc lét mega ætla sér fê af bauginum ef hann heldi. Loki kváð hann ei skylldu hafa einn penning eptir, oc tók bauginn af honum oc gekk út; en dvergrinn mælti at sá baugr skyldi vera hverjum hafuðs bani er átti. Loki segir at honum þótti þat vel, oc sagði at þat skyldi haldaz mega fyrir því sá formáli, at hann skyldi flytja þeim til eyrna er þá tæki við. Fór hann í bratt til Hreiðmars, oc sýndi Óðni gullit, en er hann sá bauginn þá sýndiz honum fagr, oc tók hann af fênn. en greiddi Hreiðmari gullit. Þá fyllði hann otrbelginn sem mest mátti hann, oc setti upp er fullr var; gekk þá Ópin til, oc skyldi hylja belginn með gullinu. Þá mælti hann við Hreiðmar, at hann skal sjá hvárt belgrinn er þá allr huldr; en Hreiðmarr

1) Andvari A.

leit til oc hugði at vandliga, oc sá eitt grana hárf, oc bað hann hylja, en at öðrum kosti væri lokit sætt þeirra. Þá dró Óþin fram bauginn, oc huldí grana hárit, oc sagði at þá voru þeir lausir frá otrgjöldunum. En er Óþinn hafði tekit geir sína, en Loki skúa sína, oc þurptu þá ecki at óltaz; þá mælti Loki at þat skyldi haldaz er Andvari hafði mælt: at sá baugr oc þat gull skyldi verpa þess bani er átti, oc hëllzt þat síðan. Nú er þat sagt af hverju gull er otrgjöld kallat eða nauþgjald Asanna eða rógmalmr.

40. Hvat er fleira at segja fra gullinu? Hreið- 714
marr tók þá gullit at sonargjöldum, en Fáfnir ¹⁾ oc Reginn beiddaz af nokqvors í brórgjöld; Hreiðmarrunni þeim enskis pennings af gullinu, þat varð úráð þeirra bræðra at þeir drápu fauður sinn til gullzins. Þá beiddiz Regin at Fáfnir skyldi skipta gullinu í helminga með þeim. Fáfnir svarar svá at litil von var, at han mundi miðla gullit við bróðr sinn, er hann drap fauður sinn til gullzins, oc bað Regin fara braut, en at aðrum kosti mundi hann fara sem Hreiðmarr. Fáfnir hafði þá tekit hjálm, er Hreiðmarr hafði átt, oc setti á hafsl sër, er kallaðr var ægis-hjálmr, er öll qvikvendi hræpast er sjá, oc sverþ þat er Hrotti heitir. Reginn hafði þat sverð er Refill er kallaðr, flýði hann þá braut, en Fáfnir fór upp á Gnita-heiði, oc gerði sër þar ból, oc bráz í orms líki, oc lagðiz á gullit.

¹⁾ Fáfnir *O. einlagi.*

Reginn fór þá til *Hjálpreks* konungs á Þjóði,
 72. gerðiz þar smiðr hannz, þá tók hann þar til fósturs
Sigurð son *Sigmundar* sonar *Völsúngs* oc son *Hjör-*
disar dóttir *Eylima*. *Sigurðr* var ágætaztr allra her-
 konunga at ætt ok alli oc hug, Reginn sagði honum til
 hvar *Fáfnir* lá á gullinu, oc eggjaði hann at sækja
 gullit. Þá gerði Reginn sverð (þat er *Gramr*), at
 svá hvast var at *Sigurðr* brá niðr í rennanda vatn,
 oc tók í sundr ullar lagð, er rak firir strauminum at
 sverþzegginni. Þvi næst klauf *Sigurðr* steðja *Reg-*
ins ofan í stockinn með sverþinu. Eptir þat fóru
 þeir *Sigurðr* oc Reginn á *Gnita-heiði*, þá gróf *Sig-*
urðr gróf á veg *Fáfnis*, oc settiz þar í. En er
Fáfnir skreið til vatn, oc hann komi ifir gröfna,
 þá lagði *Sigurðr* sverþinu í gögnum hann, oc var
 þat hannz bani. Kom þá Reginn at, oc sagði at
 hann hefði drepit bróður hannz, oc bauð honum
 þat at sætt, at hann skyldi taka hjarta *Fáfnis*, oc
 steikja við eld, en Reginn lagðiz niðr oc drack blóð *Fáfn-*
is, oc lagðiz at sofa. En er *Sigurðr* steikti hjartat, oc
 hann hugði at fullsteikt mundi; oc tók á fingrinum
 live hart var: en er frauðit raun or hjartanu á fing-
 rinn; þá brann hann, oc drap fingrinum í munn
 sér; en er hjartablóðit kom á tunguna, þá kunni
 hann fugls rávdd, oc skildi hvat iðurnar savgþu
 er sátu í viðnum, þá mælti ein:

Þar sitr *Sigurðr*
 sveita stockinn,
Fáfnis hjarta
 við suna steikir:

spakr þætti mér
 spillir bauga,
 ef fjörsega
 fránau æti 1)

1) ætti *K. O.*

Þar ligg Regin (qvað önnur) berr af reiði
 ræðr um við sik, raung orð saman,
 vill tæla mavg ¹⁾ vill havlva-smiðr
 þannu er trúir hánnum: bróðr hefna.

Þá gæck Sigurðr til Regins, oc drap hann, en síðan til hestz sins er Grani heitir, oc reið til þess er hann kom til bóls Fáfnis, tóe þá upp gullit, oc batt i klyfjar, oc lagði upp á bak Grana, oc steig upp sjálf, oc reið þá leið sína. Nú er þat sagt hver saga er til þess, er gullit er kallat ból eða bygð Fáfnis eða málmr Gnita-heiðar eða byrðr Grana.

41. Þá reið Sigurðr til þess er hann fann á 73. fjallinu húð; þar svaf inni ein kona, oc hafði sú hjólm oc brynju, hann brá sverðinu oc reist brynjuna af henni: þá vaknaði hon oc nefndiz Hildr, hon er kavllut *Brynhildr*, oc var valkyrja. Sigurðr reið þá þan oc kom til þess konúgs er Gjúki hét, kona hannz er nefnd Grimhildr, bavn þeirra voru þau Gunnarr, Havgni, Guðrún, Guðný, Gotthormr var stjúpsonr Gjúka. Þar dvaldiz Sigurðr lánga hríð þá fæck hann Guðrúnar Gjúkadóttir, enn Gunnar oc Havgni sóruz i bræðralag við Sigurð. Því næst fóru þeir Sigurðr oc Gjúkasynir at biðja Gunnari konu til Atla Buðlasonar Brynhildar systir hannz: hon sat á Hindafjalli, oc var um sal hennar vafrlogi, en hon hafði þess heit strengt, at eiga þann einn mann, er þorði at riða vafrlogan. Þá riðu þeir

1) sleppir O, áti.

Sigurðr oc Gjúkúngar (þeir eru oc kallaðir Niflúngar) upp á sjallit, oc skyldi þá Gunnarr ríða vafrlögan, hann átti hest þann er Goti heitir, en sá hestr þorði ei at hlaupta í eldinn. Þá skiptu þeir litum Sigurðr oc Gunnarr oc svá vopnum ¹⁾; því at Grani vildi undir augum manni ganga nema Sigurði. Þá hljóp Sigurðr á Grana oc reið vafrlögan. Þat qvæld gekk hann at brúðlaupi með Brynhildi; en er þau komu í sæng, þá dró hann sverðit Gram or slöðrum, oc lagði í milli þeirra. En at morni þá er hann stóð upp oc klæddi sic, þá gaf hann Brynhildi at línfø gullbaugin, þann er Loki hafði tekit af Andvara, en tók af henni annan baug til minja. Sigurðr hljóp þá á hest sinn, oc reið til félaga sinna: skipta þeir Gunnarr þá aptr litum, oc fóru aptr til Gjúka með Brynhildi. Sigurðr átti tvö börn með Guðrúnu: Sigmund oc Svanhildi.

Þat var eitt sinn at Brynhildr oc Guðrún gengu
 74. til vatn at bleikja hadda sína, þá er þær komu til árinna þá óð Brynhildr út á ána frá landi oc mælti, at hon vildi eigi bera í hafvut sér þat vatn er rynni or hári Guðrúnu, því at hon átti búanda hugaðan betr. Þá gekk Guðrún á ána eptir henni, oc sagði at hon mátti firir því þvo ofarr sinn hadd í ánni, at hon átti þann mann er eigi (Gunnar) oc ²⁾ engi annarr í veröldu var jafnfrækn; því at

¹⁾ Þannig O. nöfnum K.

²⁾ N. fæit er ólasiligt í K. en O. sleppir úti þeim orðum: eigi (Gunnar) oc

hann vð Fáfni oc Regin, oc tóe arf eptir bápa þá. Þá svarar Brynhildr: meira var þat vert, er Gunnar reið vaforlogan, en Sigurðr þorði ei. Þá hló Guðrún oc mælti: ællar þú at Gunnarr riði vaforlogann? Sá ætla ec at gengi í reckju hjá þér, er mér gaf gullbaug þenna. En sá gullbaugr er þú hefir á hendi, oc þú þátt at lífð, hann er kallaðr Andvara-nautr, oc ætlac at ei sotti Gunnarr hann á Gnita-heiði: þá þagnaði Brynhildr oc gæck heim. Eptir þat eggjaði hon Gunnar oc Havgna at drepa Sigurð, en fyrir því at þeir voru eiðsvarar Sigurðar. Þá eggjuðu þeir til Gotthorm bróður sinn at drepa Sigurð; hann lagði Sigurð sverði í gögnum sofanda, en er hann fæck sárit, þá kastaði hann sverðinu Gram eptir honum, svà at sundr sneið í miðju manninn. Þar féll Sigurðr oc sonr hannz þrevetr, er Sigmundr hét, er þeir drápu. Eptir þat lagði Brynhildr sik sverði, oc var hon brend með Sigurði. En Gunnar oc Havgni tóku þá Fáfnisarf oc Andvaranaut, oc réðu þá lavndum.

42. Atli konúgr Buðlason bróðir Brynhildar 75. fæck þá Guðrúnar, er Sigurðr hafði átta, oc áttu þau börn. Atli konúgr bauð til sín Gunnari oc Havgna, en þeir fóru at heimboðinu. En áðr þeir fóru heiman þá fælu þeir gullit Fáfnisarf í Rín, oc hefir þat gull aldri síðan fundiz. En Atli konúgr hafði þar lið firir, oc barðiz við Gunnar oc Havgna, oc urðu þeir handteknir, lét Atli konúgr skera hjarta or Havgna kyqvom, var þat hannz

bani. Gunnari lét hann kasta í ormgarð, en honum var fengin leyniliga harpa, oc sló hann með tönnum; þviat hendr hannz voru bundnar, svá at allir ormar-nir sofnuðu, nema sú náðra er rendi at honum, oc hjó svá firir flagbrjóskit, at hon steypði havfþinu inn í hólit, oc hangdi ¹⁾ hon á lifriinni þar til er hann dó. Gunnar oc Havgni eru kallaðir Níflúngar oc Gjókúngar; firir því er gull kallat Níflunga-skattr.

76. cþa arfr. Litlu siðarr drap Guðrún tvá sonu sína, oc lét gera með gulli oc silfri borðker af hausum þeirra, oc þá var gert erfi Níflunga. At þeirri veizlu lét Guðrún skenkja Atla kónungi með þeim borðkerum mjöð, oc var blandit við blóði sveinanna; en hjörtu þeirra lét hon steikja, oc fá kónungi at eta; en er þat var gert, þá sagði hon honnum sjálfum með mörgum ófavgrum orðum. Eigi skorti þar áfengiinn ²⁾ mjöð, svá at flest fólk sofnaði þar sem sat; á þeirri nótt gæck hon til kónungs, er hann svaf, oc með henni sonr Havgna, oc vâgu at honum. Þat var hannz bani. Þá skutu þau eldi á havllina, oc brann þat fólk er þar var inni. Eptir þat fór hon til sjóvar, oc hljóp á sæinn, oc vildi týna sér, en hana rak ilfir fjörþinn, kôm þá á þat land er átti Jónakr kónung: en er hann sá hana tók hann hana til sín, oc feck hennar: áttu þau þrjá sunu er svá hétu: Savrli, Hamþir, Erpr, þeir voru allir svartir sem hrafn á hárs lit, sem Gunnar oc Havgni oc aðrir Níflúngar.

1) hœck O.

2) áfenginn O.

Þar fæddiz upp *Svanhildr* dóttir *Sigurðar* sveins, 77.
 hon var allra qvenna fegurst. Þat spurði *Jórmunrekr* ¹⁾ konúgr hinn ríki, hann sendi son sinn *Randve* at biðja hennar sér til handa. En er hann kom til *Jónakrs*, þá var *Svanhildr* seld honum í hendr; skyldi hann færa hana *Jórmunreki*. Þá sagði *Bicki* at þat var betr fallit, at *Randver* ætti *Svanhildi*, er hann var úngr oc bæði þau, en *Jórmunrekr* var gamall. Þetta ráð líkafi þeim vel enum úngum mönnum. Því næst sagði *Bicki* þetta konungi, þá lét *Jórmunrekr* taka son sinn oc leiða til gálga; þá tók *Randver* hauk sin oc plockaði af fjaðrarnar, oc bað senda fæðr sinum, þá var hann hengdr. En er *Jórmunrekr* konúgr sá haukinn, þá kom honum í hug at svá sem haukrinn var úsleygr oc fjaðrlaus, oc svá var ríki hanz úlært, er hann var gamall oc sónlaus. Þá lét *Jórmunrekr* konúgr, 78.
 er hann reið or skógi frá veiðum með hirð sina, en *Svanhildr* drotning sat at haddblik; þá riðu þeir á hana, oc tróðu hana undir hestafötum til bana. En er þetta spurði *Guðrún* þá eggjaði hon sonu sina til hefndar eptir *Svanhildi*. En er þeir bjögguz til ferðar, þá fæck hon þeim brynjur oc hjálma svá sterka at ei mundi járn á-festa. Hon lagði ráð fyrir þá, at þá er þeir kvænni til *Jórmunreks* konungs, at þeir skyldu gánga of nótt at honum sofanda, skyldi *Savrli* oc *Hamþir* havggva af honum hendr oc fætr en *Erpr* hafuþit. En er

1) *Jórmunrekr* O. einlægt.

þeir komu á leið, þá spurðu þeir Erp hvað lífsemi þeim mundi at honum, ef þeir hittu Jörmunreck konung. Hann svarar at hann mundi veita þeim þvilíkt sem hönd fæti. Þeir segja at þat var allz ecki at fótr styddiz við hönd. Þeir voru svá reiðir mób-ur sinni, er hon hafði leitt þá út með heiptyrpum, oc þeir vildu gera þat er henni þætti verst, oc drápu Erp, því at hon unni honum mest. Litlu síðarr er Savrli gæck, skriðnaði hann avörum fæti, studdi sjö með hendinni, þá mælti hann: veitti nú höndin fætinum; betr væri nú at Erpr lifði. En er þeir komu til Jörmunreks konungs of nótt þar sem hann svað, oc hjoggu af honum hendr oc fætr, svá vaknaði hann oc kallði á menn sína, það þá vaka. Þá mælti Hamþir: af mundi nú hafsupit, ef Erpr lifði; þá stóðu upp hirdmenninir, oc sóttu þá, oc fengu ei sótt þá með vápnum. Þá kallði Jörmunrekr at þá skal berja grjóti, var svá gert; þar féllu þeir Savrli oc Hamþir: þá var oc dauð avll ætt oc afqvæmi Gjúka.

Eptir Sigurð svein lifði dóttir er Aslang hét; er fædd var at Heimis í Hlymdölum, oc eru þá þau ættir komnar stórar. Svá er sagt at Sigmundr vavls-úngs son var svá máttugr at hann drack eitr, oc sakaði ecki; en Sinþjötli sonr hannz oc Sigurðr voru svá harðir á húðna at þá sakaði ecki eitr, þó at utan qvæmi á þá bera. Því hefir Bragi skáld svá qvæðit:

Þá

Pá er forns litar flotna hravkvi áll of hroekin
af ang bopa ¹⁾ aungli hëck Völsunga drecku.
Eptir þessum savgum hafa flest skáld ort, oc tekit
við ýmsa þáttu ²⁾. Bragi hinn gamli orti um fall
Savrla oc Hamþiz í drápu þeirri, er hann orti um
Ragnar Loðbrók.

Knátti eðr við illan	Þar svá at gerþu gyrþan
Jórmunrecker at vakna	gólf Hölqvis sí fylkir
með dreyr-fár ³⁾ dróttir	segls naglfara siglur
draum í sverþa-flaumi:	saums avanar ⁴⁾ standa:
rósta varð í ránni	urþu skemat oc Savrli
Randves höfuð-nipja,	samrþa þeir Hamdir
pá er hrafn-bl'ir hefudu	havrpum herþi mýlum
harma Erps of-barmar.	Hergantz-vinu barþir.

Flant of-sett ⁴⁾ við sveita	Mjöc lét stöla stökqvir
sóknar-áls ⁵⁾ á gólfu	styðja Gjúka niðja
hræfa davgg of ⁶⁾ havgnar	flaums pá er fjörvi nímu ¹⁰⁾
bendr sem fætr of kendu:	folghildar mun vilda
fell í blöpi brúnninu	oc bláserkjan ¹¹⁾ birkis
brunn avlskaeki runna ⁷⁾	bavllfagr geytu allir
þat er á ⁸⁾ leipa landa	enni ¹²⁾ havgg oc eggjar
lausí fátt at havþi.	Jónakrs sonum launa.

Þat seg ec fall á favgrum
flotna randar botni
ræs gífome ¹³⁾ reipar mæna
Ragnarr oc fjöld sagna.

12

1) á fangbopa *O.* og *strax* hröcku all.

2) háttu *O.* en *K.* sleppir uti við.

3) dreyr frá *O.* réttara mun: dreyr-fádar.

4) um sett *O.* 5) áls *K.* og *O.*

6) hræfar döggs því *O.*

7) brun avlskaeki runa *O.* 8) *O.* sl. uti á.

9) amuanar *O.* 10) nama *K.*

11) bláserckja birckis bavlsereckja *O.* 12) enn *O.*

13) gáfu mik *O.* og *strax*: ragnafjód ok sagna.

45. Hví er gull kallat *mjöl*. *Fróða*? Til þess
66. er saga ¹⁾ sjá, at Skjöldr hét sonr Óþíns, er Skjöld-
 úngar eru frá-komnir, hann hafði atsetu oc rēð
 lavndum þar sem nú er kavlut Danmavrk, en þa
 var kallat Gotland. Skjöldr átti þann son er Frið-
 leifr hét, er lavndum rēð eptir hann. Sonr Frilleifs
 hét *Fróþi*, hann tók konúgdóm eptir fafar sinn,
 í þann tíð er Augústus keisari lagði frið of heim
 allan; þá var Krístr borinn; en firir því at Fróþi
 var allra konúnga rikaztr á norðrlavndum, þá var
 honum kendr friðrinn um alla danska túngu, oc
 kalla norðmenn þat Fróða-frið. Engi maðr grand-
 aþi avðrum, þótt hann hitti firir sér föþurbana
 eða bröþurbana lausan eða bundinn: þá var oc
 engi fjófr eða ráusmaðr, svá at gullhringr einn lá
 á Jalángs heiði lengi. Fróþi konúgr sótti heim-
 boð í Sviðjóð til þess konúgs er Fjölhnir er nefndr:
 þá keypti hann ambáttir tvær er hétu *Fenja* oc
Menja, þær voru miklar oc sterkar. Í þann tíma
 fannz ²⁾ í Danmörk kvernsteinar tveir svá miklir,
 at engi var svá sterkr at dregit gjæti; en sú nátt-
 úra fylgði kvernunum, at þat mólz á kverninni,
 sem sá mælti firir er mól. Sú kvern hét *Grótti*.
 Hengikjaptr er sa nefndr, er Fróða konúgi gaf
 kvernina. Fróþi konúgr lét leiða ambáttirnar til
 kvernarinnar, oc bað þær mala gull oc frið oc sælu
 Fróða: þá gaf hann þeim ei lengri hvíld eða svefn

1) Þessi grein er ádr útgefin af Skúla Thorlac. í hans spec. 5.
 en U. dregr hana saman í 3, 4 línur. 2) Adrir lundoz.

en gaukrinn þagði, eða hljóð ¹⁾ mátti qveða. Þá er sagt at þær qvæði ljóð þau, er kallat er ²⁾ *Gróttasaungr*, oc áðr létti qvæðinu mólu þær her at Fróða; svá at á þeirri nótt kom þarsá sækonúngr, er Mýsingr hét, oc drap Fróða, tók þar herfång mikit; þá lagðiz Fróða-friðr. Mýsingr hafði með sér Gróttu, oc svá Fenju oc Menju, oc bað þær mala salt, oc at miðri nótt spurðu þær, ef ei leiddiz Mýsingi salt, hann bað þær mala lengr: þær mólu litla hrið áðr niðr sukku skipin, oc var þar eptir svelgr í hafinu er særinn fellr í qvernar augat: þá varþ sær salltr.

Nú eru ³⁾ komnar
til konúngs húsa
framvísar tvær
Fenja oc Menja:
þær 'ro at Fróða
Fripleifs sonar
máttkar meyjar
at mani hafpar.

þær at lúðri
leiddar voru,
oc grjóts ⁴⁾ grjá
gánga of beiddu: ⁵⁾
hét hann hvárigri:
hvíld nè yndi,

áðr hann heyrði
hljóð ambátta.
þær þyt pulu
þavgu-horvinnar ⁶⁾
leggjum húðra ⁷⁾
löttum steinum:
bað hann enn meyjar
at þær mala skyldu.

Súngu oc slúngu
snúðga ⁸⁾ steini,
svá at Fróða man
flest sofnaði;
þá qvað þat Menja;
var til mældz komin:

1) *Adr. leóp.*

2) *kavllut eru Skáli.*

3) *eru eða eru' um verdr madr. at lesa istadinn fyrir erum, sem samheingid ekki lýfti, þótt allar Eddubæk hafi það.*

4) *Adr. grjóti.*

5) *Adr. gánga beiddi.*

6) *Hér þykir mer vanta 1, og vildi ég t. d. бата inn: hófu at mældri, þær hverfa knáttu eðr umbreyta pulu í putu ogfinna þarði annad ordatiltæki.*

7) *lupur Skáli.*

8) *þannig Sk. stíuðga K.*

"Auð mölnum Frópa,
mölum alsælan,
fjöld fjár
á fegins lúðri.
Siti hann á auði,
sofi hann á duni,
vaki hann at vilja,
þá er vel malit!"

"Hér skyli engi
avörum granda,
til bavis búa,
né til bana orka,
né höggva því
hvössu sverpi;
þó at bana bróður
bundinn sinni".

En hann qvað ecki
orð it fyrra:
"sofit ei þit
né of sal gaukar,
eða lengr en svá
ljóð eitt qvepac."

Varattu, Frópi!
full-spakr of þic,
malviur manna,
er þú man keyptir;
kauss þú at álli
oc at álitum,
en at ætterni
eckí spurpir.

Harðr var Hríngnir
oc hannz sapir;
þó var þjazi
þeim avlgari,
lpi oc Avruir
okrir niðjar,
bræðr bergrisa,
þeim erum bornar.

Komi-a Grótti
or grjá fjalli,
né sá hinn harpi
hallr or jörpu:
né moli sva
mæð bergrisa,
ef vissi átt')
vætr til henhar.

Vær vetr nú
vorum leikur,
avlgar alnar
firir jörð neþan:
stóðu meýjar
at megin-verkum,
færþum sjálfar
setberg or stað.

Velltum grjóti
of garð risa,
svá at fold firir
fór skjálfsandi:
svá slöngþum vit
snúðga steini,

1) Þetta, sem er sama og ætt hefi eg sett í staðinn fyrir ött K.
Sk. aðrir ætt.

hafga halli,
at halir tócu.

En vit áþan
á Sviðjóðu
framvísar tvær
í fólk stigum;
bræddum ¹⁾ björnu,
en brutum skjöldu;
gengum í gegnum
gráserkjat lid:
steypum stilli,
studdum annan,
veittum gófum
Gothormi lðð;
vara kyrrseta
aðr knúi felli.

Fram hældum því
þau misseri,
at við at kavppum
kendar vöru;
þar skorpa vit,
skavrpum geirum
blóð or benjum,
oc brand ruþum.

Nú erum komnar
til konungs húsa
misknum-lausar
oc at manni hafpar:
anrr etr iljar,
en ofan kuldi,

drögum dólgs sjötul,
dapr er at Fróða.

Hendr skulu hvílaz,
hallr standa mun,
malit hefi ec firir mik
mitt of leiti.

Nú mun-a höndum
hvíld vel gefa,
aðr full-malit
Fróða þycki.

Henda skulo höldar ²⁾
harðar trjónar,
vápn valdreyrug;
vaki þú Fróði!

Vaki þú Fróði,
ef þú hlýða vill
eðngum ockrum
oc savgum fornum.

Eld sé ec brenna
firir austan borg,
víg-spjöll vaka,
þat mun viti kallaðr:
mun herr koma
linig at brægði,
oc brenna bæ
firir buðlungi.

Munattu halda
Hleiðrar stóli,
rauþum hringum
nè regin-grjóti:

1) Þessig Skáli fyrir beiddum K. aðrir breiddum, og enn aðrir beittum.

2) Þetta hefi ec sett í stöðinn fyrir hendr skulo hölda K. Sk.

tökum ú möndli

mær skarpara!

cruma valnar

í valdreyra.

Mól míns favpar

mær ramliga;

því at hon feigð fíra

fjölmarkra sá:

stukku stórar

steðr frá húðri

í Arnar-fjafir¹⁾

mölum en framarr!

Mölum enn framarr;

mon Yrsu sonr,

niðr Hálfðanar²⁾

hefna Frópa:

sá mun hennar

Einarr Skúlason qvað svá.

Frá ee at Frópa meyjar

fallgólga móln

[lætr stillir grið gulli]

grafvitnis-heð [slitna].

Svá qvað, Egill:

Olapar flotna fjölð

heitinn verða

burr oc brópir,

vitum bápar þat:

Mólu meyjar,

megins kostnað,

voru úngar

í jötun-mópi;

skulfu skapttrø;

skautz húðr ofan;

líraut hinu hafgi

ballr smidr í tvav.

En bergrisa

brúðr orð um-qvað:

malit höfum, Frópi!

senn munum hætta,

hafa fullstapit

líjóð at meldri.

mjúks bera mínar auxar

meldr þann við blyn feldrat

konúnga dyrkar fè-Fenja

favgr hlýr bragar stýri.

við Frópa-mjöl.

43. Konúngr einn í Danmörk er nefndr
65. *Hrólfr kraki*, hann er ágætaztr forn-konúnga, fyrst af mildi oc frækneik oc lítillæti. Þat er eitt marc um lítillæti hannz, er mjöc er fært í frásagnir, at

¹⁾ Þetta, sem eg álit fyrir einkarnafn, hefi eg sett ístadinn fyrir iarnar harpar K. iarnar harpar Sk. sem mér þykir óskiljanligt.

²⁾ K. við hálfðana; Sk. hefir umbreytt því til niðr hálfðana, en mér þykir náttúrligast at heimfara þat allt til Hrólfis konúnga kraka sorilagi þar ed ætt Mýsingi er óþekkt.

einn litill sveinn oc fátækr er nefndr Vavggr, hann kom í havll Hrólfs konúngs, þá var konúngrinn: úngr at aldri oc grannligr á vöxt: þá gekk Vöggr fyrir hann, oc sá upp á hann. Þá mælti konúngrinn: hvat viltu mæla sveinn er þú sèr á mik? Vöggr svarar: þá er ec var heima, heyrþac sagt at Hrólfr konúngr at Hleiðru var mestr maðr á norðr-löndum, en nú sitr hér í háseti kraki einn litill, oc kalla þeir hann konúng sinn. Þá svarar konúngrinn: þú sveinn hefir gefit mér nafn, at ek skal heita Hrólfr kraki, en þat er titt at gjöf skal fylgja nafnfesti. Nú sé ec þic önga gjöf hafa til at gefa mér at nafnfesti, þá er mér sè þægilig, nú skal sá gefa öðrum er til-hefir: tóe gullhring af hendi sèr oc gaf honum. Þá mælti Vöggr. Gef þú allra konúnga heilaztr, oc þess strengi ec heit, at verða þess mannz bani, er þinn þanamaðr verðr. Þá mælti konúngr oc hló við: Litlu verdr Vöggr seginn:

Annat mark var þat sagt frá Hrólfi kraka um 64: fræknleik hannz, at sá konúngr ræð fyrir Uppsölum er Adils hét, hann átti Yrsu móður Hrólfs kraka. Hann hafði úsætt við þann konúng er ræð fyrir Nor-egi er Ali hét. Þeir stefndu orostu milli sín á ísi vatn þess er Væni heitir. Apils konúngr sendi boð Hrólfi kraka mági sínum, at hann qvæmi til liðveizlu við hann, oc hét mála öllum her hannz, meðan þeir væri í ferðinni. En konúngr sjálfr skyldi eign-az þrjá kostgripi, þá er hann kaus or Sviðjóð. Hrólfr konúngr mátti ei fara fyrir úfriði, þeim er hann átti

við Saxa, en þó sendi hann Aðils berserki sína tólf: þar var einn Bavðvar bjarki og Hjalti hugprúfi Hvítserkr hvati, Vötrr, Viðseti, þeir bræðr Svipdagr og Beiguðr. Í þeirri orustu féll Ali konungur og mikil luti liðs hannz. Þá tók Aðils konungur af honum dauðum hjálminn Hildisvín og hest hannz, Hrafn. Þá beidduz þeir berserkir Hrólfs kraka at taka mála sinn þrjú pund gullz hverr þeirra, og umfram beidduz þeir at flytja Hrólfi kraka kostgripi, þá er þeir kuru til handa honum. Þat var hjálmurinn Hildigavillr og brynjan Finnzleif er hvergi festi vöpn á, og gullhringr sá er kallaðr var Sviagrís er átt höfðu lángefgar Apils. En konungur varnaði allra gripanna, og ei helldr gallt hann málann, fóru berserkirnir braut, og undu illa sinum lut, savgðu svá búið Hrólfi kraka, og jafn skjótt byrjaði hann ferð sína til Uppsala, og með honum tólf berserkir hannz allir gripalausir. Yrsa móðir hannz fagnaði honum, og fylgði honum til herbergis, og ei til konungs hallar, voru þá gervir eldar stórir fyrir þeim, og gefit avl at drecka. Þá komu menn Apils konungs inn og báru skípin á eldinn, og gerðu svá mikinn at klæði brúnnu af þeim Hrólfi, og mæltu: er þat satt at Hrólfr kraki og berserkir hannz flýja hvárki eld ne járn? Þá hljóp Hrólfr kraki upp og allir þeir, þá mælti hann:

Aukum enn elda at Apils húsum

tók skjöld sinn og kastaði á eldinn, og hljóp yfir eldin meðan skjöldrinn brann, og mælti enn:

Flýr-a¹⁾ sá eld
er yfir-bleypr.

Svá fór hverr at öðrum hanz manna, tóku þá er eldinn höfðu aukit, oc köstuðu þeim á eldinn, þá kom Yrsa oc fœck Hrólfi kraka dýrshorn fullt af gulli, oc þar með hringinn-Sviagris, oc bað þá braut ríða til liðsins. Þeir hljópu á hesta sína, oc ríðu ofan á Fýris-völlu; þá sá þeir at Aðils konúgr, reið eptir þeim með her sinn alvápnaðan, oc vill drepa þá. Þá tók Hrólfr kraki hægri hendi gullit ofan í hornit, oc söri allt um götuna, en er Sviar sjá þat, hlaupa þeir or savðlunum, oc tók hverr slikt er fœck, en Aðils konúgr bað þá ríða, oc reið sjálf ákafliga. Slúgnir hét hestr hanz allra hesta skjótaztr. Þá sá Hrólfr kraki at Aðils konúgr reið nær honum, tók þá hringinn Sviagris oc kastaði til hanz, oc bað hann þiggja at gjöf. Aðils konúgr reið at hringinum, oc tók til með spjót oddinum oc rendi upp á falinn. Þá veik Hrólfr kraki aptr, oc sá er hann laut niðr, þá mælti hann: svínbeygt hefi ec nú þann er rikaztr er með Svi-um: svá skilduz þeir. Af þessi savk er gull kállat sáð Kraka eða Fýris-valla. Svá qvað Eyvindr skáldaspillir. ²⁾

Bárum Ullr of alla
smun-laúks³⁾ á hauka-

fjöllum⁴⁾ Fýris-valla-
fræ Hákunar æfi.

1) Þannig O. flýa K. Flyr ei U.

2) Sjá Sn. Har. gráf. n. 1. kap.

3) Þannig O. leturs K.

4) fjöllu K.

Svá sem Þjóðólfr qvað.

Avrð ser ¹⁾ Yrsu burðar	eyr laudreki ljósu
inn-drótt jöfurr sinni	lastvarr Kraka-barri
bjart plógapan ²⁾ banga	á hlemildar holdi
brattakr völu spakra	hauks kalfor mér sjálfum.

44. Svá er sagt at konúgr sá er *Havlgí* er
65. kallaðr, er Hálogaland er viðnesnt, var saðir Þorgerðar Havlga-brúðar, þau voru bæði blótut, oc var haugr Havlga kastaðr, önnor fló af gulli eða silfri, þat var blótféit, en önnor fló af moldu oc grjóti. Svá qvað Skúli Þorsteinsson.

Þá er ræfr víta reifnis her fylgins bað oc Havlga rauð oc firir svauld ³⁾ til auðar haugþavk sama haugum.

I Bjarkamálum enum fornum eru tavð mörg gullz-heiti. Svá segir þar:

Graum hinn gjöflasti	Sifjar ⁵⁾ svarðfestum,
gæddi lúðr sína	svelli dal-nauðar, ⁶⁾
Penju forverki,	tregum Oðrs-gjöldum,
Þáfnis miðgarði,	tárum Mardallar,
Glasis gló-barri,	elldi óronar, ⁷⁾
Grana fagrbyrði,	Íþja glys-málum.
Dravpnis dýrsveita,	Gladdi gunnveiti
dúni Grafvitnis.	(gengum fagrúnir)
Ytti ⁴⁾ vrr hilmir,	Þjaza þingskilum
aldir við-tóku,	Þjóðir hermargar.

1) sær O. And sær yso byrðar U.

2) flugu adan O. og strax vala. Hún setr og þennan víshelming scinast.

3) Svöld O.

4) Þannig O. veitti K.

5) Svjar K.

6) Þannig O. U. dalnavnar K.

7) Oranar O.

Rínar rauð-málmi,
rógi Niflunga

vísi hinn vfgðjarfi
varði mann-Baldr ¹⁾)

45. Gull er kallat í kenningum eldr handar eða liðs eða leggjjar, þvíat þat er rautt, en silfr snær eða svell eða hëla, þvíat þat er hvitt. Með sama hætti skal oc kenna gull eða silfr til sjóðs eða diguls eða lavðar, en hværtveggja silfr oc gull má vera grjót handar eða hálsgjörð nokqvors þess mannz, er títt varat hafa men. Men oc hringar eru bæði silfr oc gull ef eigi er annan veg greint. Sem qvað Þorleifr fagri:

Kastar gramr á glæstar (únger vísir gefr ein
gegn valstjóvar þegnum armlegs) digul-farmi

Oc sem qvað Einarr Skálaglam:

Lið-bravndum kná lundar ²⁾) hycka ec ræsis recka
land frækn jöfarr granda; Rínar-grjót of-þrjóta.

Svá qvað Einarr Skúlason:

Blóð einu liggr bæði sjóðs á ek sökqva stríði
hjargs tveim-megin geima snær oc eldr at mæra.

Oc enn sem hann qvað:

Dægr þrymr ³⁾) hvert en hjarta aldri má fyrir eldi
hlýrskildir ræðr mildu ⁴⁾) áls hryubrautar skúla
heita blacks of hvítum öll veðr ⁵⁾) fólka-fellir
hafseygr digulskalli: framuræði snæ bræða,

Hér er gull kallat snær skálanna. Svá qvað Þórþr maura-skáld.

Sér ⁶⁾) á seyma-rýri

sigþis lárs at ⁷⁾) átti

1) Þetta er min getgáta ísæðinn fyrir varði hann baldr þaugli. K. vakti hann baldr þægi (þeygi) O. U.

2) landa U. og i næstu línu branda.

3) þrumir O.

4) mildum U. og i næstu línu hvíta.

5) vinnur U.

6) Sér U. og strax Sigþirs.

7) oc K.

hrauns glað sendir handa Hermóðr fávur góðan ¹⁾

46. Maðr er kallaðr brjótr gullzins; svà sem
qvað Ottarr svarti:

Gopmennis þarf ec gunnar hér er alnennin ²⁾ inni
gullz-brjótanda at njóta, inn-drótt með gram ³⁾ sviunum.
epa gull-sendir, sem qvað Einarr skálaglam:

Gull-sendir lætr grundar hannz mati kuð ec hljóta ⁴⁾
glapar þengill her drengi hljót Yggs mjaðar njóta.

Gull-vörpuðr, sem qvað Þorleikr.

Hirð viðr grams með gerðum
gull-vörpuðr sér holla

Gull-stríðir, sem qvað Þorvaldr blavndu-skáld:

Gull-stríðir verpr glóðum óþjóðar bregðr eyðir
(gefr auð konúgr rauðan) armlegs Grana-farmi.

Gull-skati, sem hér er:

Gat ec gull-skata gavtu ginnvita ⁵⁾
gavr er leygs ⁶⁾ of bætr graps taug drapn.

Kona er kend til gullz, köllut selja gullz, sem
qvað Hallarsteinn.

Sval teigar mun selja raf ⁷⁾ kastandi rastar
sallz Viðblinda-galltar reyr þvengs muna lengi.

Hér er kallat hvalir Viðblinda gektir, hann var jöt-
un oc dró hvali í hafi úti sem fiska; teigr hvala er
sær, rauf sæfar er gull, kona er selja gullz þess er
hon gefr, oc (á) samheiti við selju, er trè er, sem
fyrr er ritat at kona er kend við allz konar trjá-

1) góðum K.

2) alnennin U. hann er alnennin O.

3) græða K.

4) ljóta U. og strax hljó yggs.

5) görkæys O.

6) gunn vita og strax graps eða glaps O. en U. sleppir þessu erindi.

7) rauf U.

heiti qvenkend. Hon er oc lág ¹⁾ kavllut þess er hon
gefr, lág heitir oc trè þat er fellir i skógi. Svá qvað
Gunnlaugr ormstunga. ²⁾

Alin var rýgr at rógi (lág var ec auðs at eiga
ruunr olli því gunuar óðgjarn) síra börnum.

Kona kallaz mörk. Svá qvað Hallarsteinn.

Ec hefi óðar lokri væn ⁴⁾ mörk skála verki
avlstafna ³⁾ þér skafna vandr stef knarrar branda.

Tróþa enn, sem qvað Steinn:

Þú munt furs ⁵⁾ sem fleiri gravnn við gæfu þinni
flóðs hirpi síf ⁶⁾ trúþa grjótz Hjaðnfuga brjóta ⁷⁾

Skorþa, svá qvað Ormr Steinþórsson:

Skorþa var í favt færð nýri saung nadd-Freyr ⁹⁾
fjarð-beins ⁸⁾ afar hrein nistung of mjapar-Hrist.

Stoð ¹⁰⁾, sem Steinarr qvað:

Mens hafa mildrar synjat ¹¹⁾ sjá hofumk villti ¹²⁾ stoð stilltan
mjúkstallz logit allir straum túngls at mēr draumar

Björk enn, sem Ormr qvað:

Því at hols ¹³⁾ hrynbáls billings á burar full
bramma þaz ec beru fram bjarkar hefi ec lagit mark.

Eik, svá sem hær er:

Aura stendr firir orum

eik fagrúin leiki.

Lind, svá sem hær er:

Ognrackr skalat ockra (svá bauð lind í landi
álmr dyn-skúrar málma líns) hugrecki dvína.

1) laug K. 2) *Gunnl. Saga Kap. 11 bls. 160.*

3) audstafna O. 4) vetz K. 5) fús U.

6) Bil U. trúþar K. 7) grjótt hj. brjóta O.

8) fjarsbeins O.

9) naddgreyr K. 10) Stord O. en U. fellir út þetta erindi.

11) Synjar O. 12) vellti O.

13) hjóls U. og stræn ec ber U. O.

Maðr er kendr til viðs, sem fyrr er ritað:
 kallaðr reynir vǫpna eða víga, ferða og athafnar,
 skipa og allz þess er hann ræðr, og reynir. Svá
 quað Úlfr Uggason:

Enn stírdpinull ¹⁾ starði fráns ²⁾ á fólka reyni
 storðarleggs ³⁾ fyrir borði fráleitr og blés eitri.

Viðr og meiðr, sem quað Kórmakr:

Meiðr er morgum eyðri ⁴⁾ hjört fær hildum bǫvrum ⁵⁾
 morðreins í dyn fleina hjarl Sigurpi jarli.

Lundr; svá quað Hallfræyðr vandræða-skáld.

Ask þollum stendr Ullar reyki lundr hinn ríki
 anstr at mikla trausti raufárs brumaðr hári.

Hér er og þollr nefndr buss. Svá quað Arnorr:

Rökkv avndurt bað randir róg-skýja hest ⁶⁾ rýgja
 regg buss saman leggja regin ⁷⁾ haust nótt gegnum.

Askr, sem Refr quað:

Gæck í gulli stockna askr við ærinn þroska
 gjöf-vífr Hárs-drífn-esfræyr ⁸⁾ sæng meyjjar.

Hlynr:

Heill kom-þu, handar-svella-
 hlynr! quaddi svá brynja.

Bavrr, sem Refr quað:

Allz böðgæði bjópa ⁹⁾ ógnstavðvar hefi þu ægi
 bavrr ræðr til þess hjörva ein rápit ¹⁰⁾ þorsteini.

Stafr, sem Ottarr quað:

Hellu þar er hrafn nē svalta ógnarstafr fyrir jöfrum
 (hvatráðr ertu!) láði ygr tveimr við kyn þeima.

1) stírdmálugr *U.* 2) elgs *vildi Gunn. P.* 3) fróns *O.*
 4) æðri *O. U.* 5) hildibörtrum *O.* 6) hellt *O.* 7) rogni *O.*
 8) eggþeys *U.* ássfræyr *O.*
 9) þaunig *O. og U.* allz bavð ögði gjöpa *K.* 10) einráðinn *O. U.*

Þorn, sem Arnorr qvað:

Illóð, en hala tepu anþar-Þorn frir avnu ¹⁾
 lírðmenn ara-grenni, úngr valkavstu þunga.

47. Hvernig skal kenna *orostu*? Svá at kalla veðr
 vǫpna eða hlifa eða Óþins eða valkyrju, eða her-
 konunga, eða gný eða glym. Svá qvað Hornklofi:

Hápi gramr þar er guðu (rauð funstu ben blóði)
 geira-hregg við seggi bengavgl at dyn Skavglar,

Svá qvað Eyvindr:

Oc sá halr havsvan ²⁾ serk
 at Hárs-veðri Hris-grinnis bar.

Svá qvað Bersi:

Þóttu ec pá er ori ³⁾ hæfr at Hlackar-drífa
 ár sagt er þat várum hyrrunnum vel gunnar.

Svá qvað Einarr:

Glymvindi ketr Gavndlar ⁴⁾ Hildar-segl, þar er hægli
 gnestr hjórr taka mestum hraustr þengill drífr strengjar.

Sem qvað Einarr skálaglam:

Ne sigbjarka serkir Hárs við havgna skúrir
 sum ⁵⁾ miðjúngum romu hleput fast of-sepir, ⁶⁾

Svá sem hér:

Odda-gnýs við æsi ⁷⁾

oddnes pinul setja.

Oc en þetta:

Hniga fjandr at glym Gaundlar
 grams und arnar bamma.

48. *Vápn oc herklæði* skal kenna til *orostu* oc
 til Óþins oc valmeyja oc herkonunga, kalla hjálma

1) örnum O. arno U. 2) hösvan eða hölván O. 5) æri O.

4) göndla K. O.

5) som O. som eða some nípj. U.

6) hleiput eða hleipir fastum roipir U.

7) æli O. og strax Oddaels.

hiálm, havtt eða fald, en brynju serk eða skyrtu, en skjöld tjald, oc skjaldborgin er kavllut havl oc ræfr, veggir oc gólf. Skildir eru kallaðir, oc kendir við herskip, sól eða túngl eða lauf eða blík eða galdr skipsins. Skjöldr er oc kallat skip Ullar, eða kent til fóta Hróngnis, er hann stóð á skildi: á fornum skjöldum var títt at skrifa ravnd þá er bangr var kallaðr, oc er við þann baug skildirir kendir. Havggvâpn, eyxar eða sverð er kallat eldar blóðs eða benja, sverð heita Opins eldar, en eyxar kalla menn travllqvenna heitum, oc kenna við blóð eða benjar eða skóg eða við. Lagvâpn eru vel kend til orma eða fiska. Skotvâpn eru mjök kend til hagls eða drífu eðr roðu: avllum þessum kenningum er marga lund breytt, því at þat er flest ort í lof-qvæðum, er þessar kenningar þarf við.

Lattiz herr með havttu þóttit þeim at hætta
hánga-týs at gánga, þeckiligt firir brecku.¹⁾

Svá qvað Einarr skálaglam:

Hjálm-faldinn bauð hildi²⁾ [hinn er fór í gný Gunnarr]
hjaldr-avrr oc Sigvaldi³⁾ gunndjarfr Búi [sunnan]:

Röpa serkr, sem Tindr qvað:⁴⁾

Þá er hring-fám⁵⁾ Hánga (hráþuz rið-marar Röpa-
brynserk Viþurr⁶⁾ brynju rastar) varþ at kasta,

Hamþ-

1) Sjá bls. 95. og *Vies Gl.* 4. kap. 27, 18.

2) hjálm bauð hildi ólmum O.

3) Sigvalda O. en K. fellir ut oc.

4) Sjá Ol. Tryggvas. 5. Sn. kap. 43 hvar þad eignast Finni Hallkelssyni.

5) hringfám U.

6) víþum K. O. víþ aur U.

Hampis skyrtá, sem Hallfreyðr qvað:

Olútt ¹⁾ brestr úti hart á Hampis-skyrtum ²⁾
undýrs ³⁾ sumum runnum hryn-grap ⁴⁾ Egils vápna

Savrla favt, enn sem hann qvað:

Þápan verða favt fyrða rjóðaz hjórt í blóði
(fregn ee gerla þat) Savrla ben firir mell ⁵⁾ skúrum.

Sem Grettir qvað:

Heldu Hlackar-tjalda- Hildar-veggz oc hjógguz
hefjendr saman nefjum, hregg-Nirpir ⁶⁾ til skeggjum.

Róða ræfr, sem Einarr qvað: ⁷⁾

Eigi þverr firir augna ræfr ⁸⁾ eigniz sá regui
Óðs beðvinu Róða ram sveliz ⁹⁾ konúgr elli.

Hildar veggr, sem qvað Grettir, oc áðr er ritat:

Skipsól sem Einarr qvað:

Leyg ¹⁰⁾ rýðr ætt á ægi Olafs skipa-sólar.

Hlýr-túngl, sem Refr qvað:

Dagr var friðr sá er favgra ¹¹⁾ í hang feril ¹²⁾ hrínga
fleygjendr álm ¹³⁾ leygjar hlýr-túngli mæð þrúngu.

Garðr skips, sem hær er:

Svá skaut ¹⁴⁾ gegn í gögnum sá var gný-stærir geira
garð stein-farinn harða Gunnar æfr ¹⁵⁾ sem næfrar.

Askr Ullar sem hær er:

Ganga el of únga ¹⁶⁾ þar er-samnagla siglur
Ullar-skips með fallu, sliðr dúkaþar ripa.

1) olúttinn U.

2) und-furs U. *kannske rettast væri unn-furs*

3) skyrtor U.

4) hryn-gjálp U.

5) ben fur meil O. ben fur meils U.

6) U. *synist að hafa* hregg-virpir til seggjum.

7) Sjá 37. gr. 134. bls.

8) ræfrs O.

9) ramsvell U. ramsvell eða ramsvell O. 10) leygr eða leygi U.

11) favgrum U. fráju. O. 12) a lin O. alim leygja, eða leygar U.

13) á hr... feril U. og í næstu línu þrúngþ ó. 14) fór U.

15) hæfr O.

16) Ynga U.

Ilja blað Hrógnis, sem Bragi qvað:

Vilit, Hrafnketill! heyra þrúðar [skal ec þengil 1]
hve hrein gróit steini þjófs iljablað [leyfa].

Bragi skáld qvað þetta um bauginn á skildinum.

Nema svá atgóð ens gjalla 2) meyyar hjóls inn mæri
gjöld baug-navar 3) vildi mavgr 4) Sigurðar Havgna.
hann kallaði skjöldinn Hildar-hjól, en bauginn nafv
hjólsins. Baug-jörð, sem Hallvarðr qvað:

Rauð ljósa sèr ræsir baug-jörð brodda ferðar
[rít brestr sundr hin hvíta] bjúgrend í tvav fljúga 5).

Svá er enn qveþit:

Baugr er á bero sænestr en á boga avrvar,

Sverp er Opins eldr, sem Kórmakr qvað:

Svall þá 6) er gæck með gjallan glað faðandi 7) Gríðar
Gautz-eld hinn er styr beldi gunnr, komz uðr úr 8) brunni.

Hjálm-eldr, sem qvað Ulfr Uggason:

Full-avflag 9) lét fjalla hilldr en hropz 10) of gilldar
fram hafsleipni þramma hjálm avldum 11) mar feldu

Brynju-eldr, sem qvað Glúmr Geirason:

Hein þyntan lét hvína foldar-vörðr sá er fyrþum 12)
hryu-eld at þat brynju fjorn harpan sik varpi.

Randar íss oc grand hlífar, sem Einar qvað:

Ríðvöndum þá ec rauðra (grand berum hjálms í hende)
randa-íss at vísa, hvarm-þey drifin Freyju

1) ec oc þengil K. U. hefr þengils.

2) gegna U. 5) þannig O. nafagðra K. nadra U.

4) mög O. meygja (edr meygja) hjóls en ek merkpa mavgr U.

5) U. hefr rítr — bauggjörp — bjúg let; St. bjúg lit. G. lit.

6) sá U. en O. sl. þvi. 7) hraðandi U.

8) Urðr at O. rútr or U. 9) avflugr U. og strax falla O. U.

10) hóptz U. foltz O. 11) hjálms eld þá er U.

12) furþom edr furþum og strax fiorn edr fura U.

Öx heitir travll-kona hlifa, sem Einarr qvað:

Sjá megu rétt hve Revils fjornis fagrt of skornir
r'pendr við brá grípar foldviggs ¹⁾ drekar, liggja.

Spiót er ormr kallat, sem Refr qvað:

Kuá myrkdreki marka ²⁾ æfr á aldar lósum
minn, þar er ýtar sinnaz, eikinn bezt at leika ³⁾.

Avrvar erv kallaðar hagl boga eða strengjar eða
hlifar eða orustu, sem Einarr qvað skálaglam: ⁴⁾

Brak ravgnir skaut bogna ⁵⁾ hags or ⁶⁾ Hlackar seglum
barg óþyrnir varga ⁷⁾ hjörs rakkiga ⁸⁾ fjörvi.

Oc Hallfróðr:

Oc geir rotn ⁹⁾ gættvar húngr-eyðundum bánga
gagls við strengjar hagli hlöput jární seðar. ¹⁰⁾

Oc Eyvindr skáldaspillir: ¹⁰⁾

Lítt qvoðu þic láta, brynju-hagl í beutum,
landvörðr! er brast Havrþa buguz ¹¹⁾ álmar, goð fálma.

50. Orrosta er kavllut Hjaðnínga veðr eða el,
oc vápn Hjaðnínga eldar eða vendir. En sjá saga
er til þess: Konúgr sá er *Havgni* er nefndr 67.
átti dóttir er *Hilldr* hét, hana tók at herfángi konúgr
sá er *Hefinn* hét Hjarranda son, þá var Havgni
konúgr farinn í konunga stefnu, en er hann spurði
at herjat var í ríki hanz, oc dóttir hanz var í

1) foldvigs *K*: og strax dreckar *U*.

2) markadr *U*. myrkadr *G*. og í næstu *L* finna.

3) eiki þorpa áleika *U*. eikin bozt at l. *O*.

4) Sjá *Har. gr. s. Snorra* 6. kap.

5) skog bognum. *O*. Br. ravna skog bogna *U*.

6) bard óþ. varda *O*. 6) hagl or *O*. hags í *U*.

7) rakkiga *O*.

8) ötu *O*.

9) hlöðut iarni (í arm) söð-
ar *O*. hún eignar og honum Einari þetta.

10) Sjá *Har. gr. s. Snorra* 1. kap.

11) Þennig einnig *O*. og mun það rétt þótt gerðarorðid ek byg,
þang bugum sé ureldr á eingils: er búge, beðh, bugon, og á þýsku er
biege, bog, bogen algengt orð. *Har.*, og ísl. boginn, þ. gebogen.

braut tekin, þá fór hann með sinu lífi at leita Hèþ-
ins, oc spurði til hannz at Hèþinn hafði siglt norðr
með landi. Þá er Havgni konúgr kom í Noreg,
spurði hann at Hèþinn hafði siglt vestr of haf, þá
siglir Havgni eptir honum allt til Orkneyja; oc er
hann kom þar sem heitir Há-ey, var þar sirir Hèþ-
inn með lið sitt. Þá fór Hilldr á fund fávur sins
oc bauð honum men (i) sætt af hendi Hèþins, en í
avörðru orði sagði hon at Hèþinn væri búinn at ber-
jaz oc ætli Högni af honum öngrar vægþar vån.
Havgni svarar stirt dóttur sinni, en er hon hitti
Hèþin, sagði hon honum at Havgni vildi önga sætt,
oc bað hann búaz til orostu, oc svá gera þeir hvárir
tveggju, gánga upp á eyna oc fylkja lífinu, þá kall-
ar Hèþinn á Havgna mág sinn, oc bauð honum sætt
oc mikit gull at bótum. Þá svarar Havgni: of sið
bauðtu þetta, ef þú vill sættaz, því at nú hefi ec
dregit Dáinsleif, er dvergarnir gerðu, er mannz bani
skal verða hvert sinn er bert er, oc aldri bilar í
havggi, oc ecki sár grær ef þar skeiniz af. Þá sva-
rar Hèþinn: sverði hælir þú þar, enn ei sigri; þat
kalla ec gott hvert er drottínholtt er. Þá hófo
þeir orostu þá, er Hjaðninga-víg er kallat, oc
bavrþuz þann dag allan, oc at qveldi fóru konúgar
til skipa. En Hilldr gekk of nóttina til valsins, oc
vakði upp með fjölkýngi alla þá er dauðir voru, oc
annan dag gengu konúgarnir á vígvöllin oc bavrþ-
uz, oc svá allir þeir er féllu hinn fyrra daginn.
För svá sú orosta hvern dag eptir annan, at allir

[þeir er*) fëllu, oc avll vâpn, þau er lágú á vígvelli,
oc svâ hlifar urðu at grjóti. En er dagaði stóðu
upp allir dauðir menn oc bavrþuz, oc avll vâpn
voru þá nýt. Svâ er sagt í qvæþum at Hjaþningar
skulu svâ bíða ragna-ravkr. Eptir þessi savgu orti
Bragi skáld í Ragnars drápu Loðbrókar:

Oc um þerris [æða
osk-ran at þat sinum¹⁾
til fârlunga færi
feðr veðr boða²⁾ hugði;
þá er hristi-sif hringa
hals of³⁾ bavl of-fylda
bar til byrjar-dravsla
bang avrlygis-draugi.

Bauða sú til bleyði
boeti-þrúðr at móti
málum nætum hilmí
men dreiruga⁴⁾ benja:
svâ lét ey þótt etti⁵⁾
sem orosta létti
jöfrum úlfs at⁶⁾ sinna
með algifris lifru.

Letrað lýða stillir
landa vaur á sandi

Orrosta er veðr Opins, sem fyrr er ritat. Svâ qvað
Viga-glúmr¹⁰⁾.

Rudda ec sem jarlar,
orð læc á því forþum,

þá svall heipt í Havgna
havð glámma mun⁷⁾ stavðva:
er þrym regin þremja
þróttig Hlepins sóttu
heldr en hildar svika⁸⁾
brínga þeir of síngu

þá má sókn á Svolnis
sal pennungi kenna
ræs gáfumk reiðar (m. .)

Oc firir hönd í hólmi
hveðro brynju viðris
feng eyðande fljóða
fordæða nam ráða:
allr gæck herr und, hurðir
Hjarranda fram kyrrar
reiðr at Reifnis skeiði
ráðalfr of⁹⁾ mar bráðum.

með veðr-stavum Viðris-
vandar mér til landa¹¹⁾

*) *sl. U.* 1) þannig *O.* at avscrán at þat sinu... *K.*

2) boga (boda. bogða, bogga) *O.* 5) en *O.* 4) dræyruga *O.*

5) etti *O.* og strax orrosto. 6) of *O.*

7) þannig *O.* en *K.* synist að hafa glámmar man. 8) svira *O.*

9) at *O.* en *U. sl. drápabrotinu.* 10) Sjá *Viga Gl.* 4. kap. 26, 11)

11) handa *K.* Vandila m. t. handa *U.*

Viðris veðr er hér kallað orosta, en vöndr vígs sveiðit, en menn stafir sterþzins: hér er bæði orosta oc vöpn haft til kenningar mannzins, þat er rek-it kallað er [svá er ort; skjöldr er land vöpnanna, en vöpn er hagl eða regn þess landz, ef nýggjörvingum er ort.

51. Hvernig skal kenna skip? Svá at kalla hest eða dýr eða skioð sækonunga eða sævar eða skipreiða eða veðrs.

Báru-fákr, sem Hornklofi qvað:

Hijóðr lét hæztrar tífar báru-fáks ens bleika
harðrápr¹⁾ skipa bavrþum baru-úngr á lavg þrúngit.

Geitis marr. Svá qvað Erringar-steinn:

En þótt úfripr sunnan [hlavðum Geitis-mar grjóti]
öll þjóð segi²⁾ skáldi glapir nennum var [þenna].

Sveipa hreinar:

Súð löngum komt Sveipa³⁾ sigraekr Savlsa-beckjar
(sunnz liðu dýr frá grundu) Sveius mavgr⁴⁾ á travð hreinum
Svá qvað Hallvarðr. Hér er oc kavllut sundz dýr
oc særinn Savlsa-beckr. Svá qvað Þórðr Sjáreks
son: 5.)

Sveggja lét firir Siggju⁶⁾ en slóþgoti sþan
sóð-borðz-goti norþau, sæþings⁷⁾ firir skut bæði
gustr skaut Gylfa-rastar- (hestir óð lauks⁸⁾ firir Lista)
glauði suðr firir Aumar: 7) lagði Kavrmt oc Agðir.

1) harpr U. 2) þannig U. ófripr sunnan 3. þj. segir O. segir þat K.

3) Sveita K. 4) rakkr O. en U. fellir at

þenna. 5) Snærraks son K. 6) Sveigja l. f. sygjo U.

7) suðr ranni U. 8) Sæþins U; eins og fyrir neðan.

9) lavgs K. en U. sl. þessum 2 línur.

Hér er skip kallat Sól-borðz-hestur, oc sær Gylfa-land; sæþíngs-slóð særinn oc hestr skipit; oc enn lauks hestr, laukr heitir siglu-trè. Oc enn sem Markus qvað:

Fjarð linna óð fannir	björn gæck fram á fornar
fast vetrliði rastar,	fl þs hafskípa ²⁾ slóþir,
hljóp of hvíta gúpur ¹⁾	skúr-avróðigr braut skorðu
hlals þann fvgtauni;	skers glym-fjötur bersi.

Hér er skip kallat björn rasta, björn heitir vetrliði oc iugtanni oc bersi, oc björn skorðu er hér kallat. Skip er oc kallat hreinn, svá qvað Hallvarðr, sem áðr er ritat; oc Hjörtr, sem qvað Haraldr konúnger Sigurðarson:

Sneið firir Sikiley víða	brynt skreið vel til vánar ³⁾
súð (vorum þá prúþir)	vengis-hjörtr und drengjum.

Oc elgr, sem Einarr qvað:

Baugr getr með þér þeygi	elg búnum flóðs nema fylgi
þýðr drengr vera lengi	trið stavkqvir því nakqva. ⁴⁾

Sem Máni qvað:

Hvat mundu hafs á acri ⁵⁾	karl, þvíat kraptr þinn favrlaz,
hengiligr með drengum	kinngrár mega vinna.

Vargr, sem qvað Refr:

En hodd-vönuðr ⁶⁾ hlýddi	holtr til hermþar spjalla
hlunn-vitnis em ec runni	heimvandil ⁷⁾ Þorstein;

1) ok húna gnipur hval iugtanni þranna O.

2) hafskípa O. U. og strax skurðavtrþigr U. en hún sl. fyrir helm-íngi þessrar stöku.

3) varnar K. og í næstu línu um fyrir und. Sjá Haralds harðr. 1. Snorra kap. 15.

4) þér nockut U.

5) otri O. og strax

drengjum.

6) hodd vargs U.

7) heimvandil O.

Oc oxi ¹⁾. Skip er oc kallat skið eða vagn eða reið. Svá qvað Eyjólfur Daða skáld: ²⁾

Meita fór ³⁾ at móti úngr með jöfnu gengi
mjöc sfð um dag skípi útvers fravnum hersi ⁴⁾:

Svá qvað Styrkarr Oddason:

Ok ept ítrum stöckvi hlunnz á heiða ⁶⁾ fannir
óc Havgna lið ⁵⁾ vavgunum lyrjar flóðs af mópi.

Oc sem Þorbjörn qvað:

Haf-reiðar var hlopir ⁷⁾ hvíta-Kristz sá er hæsta
hlunnz í skirnar brunni hodsviptir fæck giptu.

52. Hvernig skal *Krist* kenna? Svá at kalla hann skapara himins oc jarðar, engla oc sólar, stýranda heims oc himin-rikis oc engla, konúng himna oc sólar oc engla oc Jórsala oc Jórdanar oc Griklándz: ráðandi postola oc heilagra manna. Forn-skáld hafa kent hann við Urðar brunn oc Róm, sem qvað Eilífr Guðrúnarson:

Setbergs qvepa sitja svá hefir ramr konúngr rempan
suðr at Urðar brunni Róms-banda sic lavadum.

Svá qvað Skapti Þóroddzson:

Mátt er múnka-drottins Krístr skóp ríkr oc reisti
mestr (aflar gað flestu) Rúms hëll veröld alla.

Himna-konúngr sem Markus qvað:

Gramr skóp grund ochimna einn stillir má avlln
glygg-rannz sem her dyggjan aldar Krístr of-valda.

1) oxa *U. en O. sl. þri.*

2) Eyvindr *U.*

3) var *K. Melra* fór *U.*

4) Þannig *O. i fr. hersi K. ver*

formun hersir *U.*

5) lað *K.*

6) heita *U.*

7) hlopir *O.* hafir *xþar* var hlopir *U.*

Svá qvað Eilífr kúlnasveinn:

Hróz lýtr helgum kristi ¹⁾ savun er can avll dýrð avunur
heims ferð oc lið beina, ein Mario sveini ²⁾

Mario-sonr enn, sem Eilífr qvað:

Hirð lýtr hinna dýrðar mátt viðr milding dróttar
hreim Mario' sveine, (maðr er haun oc guð) saunaz

Engla-konúngr enn, sem Eilífr qvað:

Mátt er en menn of hyggi þó er engla-gramr öllu
maetr guðs-vinar ³⁾ betri; avrr helgari oc dýrri.

Jórdanar-konúngr. Svá qvað Sighvatr:

Endr ræð engla senda fors þó haun á bersi ⁴⁾
Jórdanar-gramr ⁵⁾ fjóra heilagt skopt or lopti.

Grickja-konúngr, sem Arnorr qvað:

Bœnir hefi ec firir beini : Grickja-vörð oc Gæpa
bragna fallz ⁶⁾ við snjallan gjöf launat ⁷⁾ svá jöfri:

Svá qvað Eilífr kúlna-sveinn:

Himins dýrð lofar haviþa.

(hann er allz konúngr) stilli ⁸⁾

Hér kallaði hann fyrst Krist konúng manna, oc ann-
at sinn allz konúng. Enn qvað Einarr Skúlason, ⁹⁾

Lét sá er landfólks gætir um-geypnandi opna
líkbjartr ¹⁰⁾ himiuríki allz heims firir gram snjöllum

[Ok en er svá qveþit:

Sjálfraði ¹¹⁾ dó sípan sá er hœck, enn dag dœkti;
sólar-fróns at nóni, dögglúgr á járnöglum. ¹²⁾

1) cruci O. krossi Skáli Th. spec. 7, hrocz l. halgum cruce U. G.

2) þannig K. O. Sk. einn sól-konúngr hreinni U. G.

3) þannig O. Sk. sonar K. vinum U. og í fyrri lín. minni fyrir mátt.

4) Jórdanar gram K. og síðan helagt; en í O. sést ecki skopt or; U. hefir skóp ör.

5) hans (han) um hersis U.

6) fjallz U. 7) launag O. launa ek U. 8) apjalli U.

9) Sjá Geisla 16. 10) líkn framr Geisli; líknbjartir U. í næstu línu opnaz Geisli. (prentadr aptan við 3. part Heimskringlu).

11) kannske réttara væri sjálfraði. 12) Þetta erindi fannst ein-
g.

53. Þar koma saman kenningar, og verður sá at skilja af stoð ¹⁾, er ræðr skáldskapinn, um hvern qveþit er konúnginn; því at rétt er at kalla Mikla-gar ² keisara Grikkja-konúng, og svá þann konúng er ræðr Jórsalalandi at kalla Jórsala-konúng; svo oc at kalla Róms-konúng Rómaborgar keisara, eða Engla-konúng þann er Englandi ræðr. En sú kenn-íng, er áðr var ritoð at kalla Krist konúng manna, þá kenning má eiga hver *konúgr*. Konúnga alla er rétt at kenna svá at kalla þá landráþendr eða landz-vörðu eða landz-sæki eða hirðstjóra eða vörð landsfólks. Svá qvað Eyvindr skáldaspillir: ³⁾

... Farma-týs jarþ-ráðendr
fjörvi næmdu á Oglóe.

Oc sem Glúmr qvað Geirason:

Hilmir rauð und hjálmi þar varþ í gný geira
heina-laut á ⁴⁾ Gautum grundar-vörðr of-fundinn.

Sem Þjóðólfr qvað:

Hárr skyli hirðar-⁵⁾ stjóri arf oc ópal-torfu
hug-reifr sonum ⁶⁾ leifa (ósk mín er þat) sína.

Sem Einarrr qvað:

Snáks berr fald of fræknum frama telr grepr firir gumnum)
foldvörðr ⁶⁾ (konúngs Havnða geðsnjallr skarar-sjalli.

Rétt er oc um þann konúng, er undir honum eru skattkonúngar, at kalla hann konúng konúnga. Keis-ari er æztr konúnga, en þar næst er konúgr sá er ræðr firir Þj.ðlandi, jafn í kenningum öllum hver

ðagis i G. St. 1) stoðu U.

6. kap. og Skáldu 2 gr.

4) þannig O. U. hildur K.

6) fólkvörðr O.

2) Sjá Harald. gráf. s. Snorra

3) þannig O. U. und K.

5) þannig O. U. sonr K.

við annan í skáldskáp. Þar næst eru þeir menn er jarlar heita eða skattkonungar, oc eru þeir jafnir í kenningum við konúng, nema ei má þá kalla þjóðkonunga, er skattkonungar eru. Oc svá qvað Arnorr jarlaskáld of Þorfinn jarl.

Nemi drótt hve sjá sótti eigi þraut við ægi
snarlyndr konúngr, jarla óvægjan gram þægja.

Þar næst eru í kenningum í skáldskap þeir menn er hersar heita; kenna má þá sem konúng eða Jarl: svá at kalla þá gullbrjóta oc auð-míldinga oc merkismenn oc fólk-stjóra, eða kalla hann Oddvita lífs-ins eða orostu; firir því at þjóðkonúngr hverr, sá er ræðr mörgum lavndum, þá setr hann til landstjórnar með sér skattkonunga oc jarla, at dæma landzlavg oc verja land firir úfriði í þeim lavndum er konúngi liggja tjarri, oc skulu þeir dómar oc refsingar vera þar jafnréttir sem sjálfs konúngs. Oc í einu landi eru mörg hérut, oc er þat háttir konunga, at setja þar réttara ífir svá mörg h eruð, sem hann gefr vald yfir, oc heita þeir hersar eða lendir menn í danskri túngu, en greifar í Saxlandi, en barúnar í Englandi; þeir skolu oc vera réttir dómarar oc réttir landvarnar menn yfir því ríki, er þeim er fengit til stjórnar. Ef ei er konúngr nær, þá skal fyrir þeim merki bera í orostum, oc eru þeir þá jafnréttir herstjórar sem konungar eða jarlar.

Þar næst eru þeir menn er havlþar heita, þat er búendr, þeir er gildir eru af ættum oc réttum

1) Þannig seinna K. og O. en hér ófvægjan.

fullum: þá má svá kenna at kalla þá veitanda fjár
oc gætanda oc sætti manna; þessar kenningar megu
oc eiga havþingjar. Konúngar oc jarlar hafa til
fylgðar með sér þá menn, er hirðmenn heita oc
húskarlar, en lendir menn hafa oc sér handgengna
menn, þá er í Danmörku oc Sviðjóð eru hirðmenn kall-
aþir, en í Noregi húskarlar, oc sverja þeir þó eíða,
svá sem hirðmenn konúngum. Húskarlar konúnga
voru mjök hirðmenn kallaþir í forneskju. Svá qvað
Þorvaldr blöndu-skáld:

Konúngr heill oc svá snjallir óð hafa menn í munni
sóku-avrr (við lof¹⁾) gjörvan minn) húskarlar þínir.

Þetta orti Haraldr konúngr Sigurþarson:

Fullalli beið fyllar hilmis stóls á hæla
siun oc optr at drífr minna húskarla lið jarli.

Hirðmenn oc húskarla höfþingja má svá kenna at
kalla þá inndrótt eða Verþúng eða hirðmenn. Svá
qvað Sighvatr:

Þat frá ec víg á²⁾ vatni nadda-él at nyla
verþúng jöfurs gerpu næst tel engin³⁾ smæstu.

Oc enn þetta:

Þági var⁴⁾ sem þessum mjöð firir málma-qveþju,
þengils á jó strengjar mæri beiðþegum bari.

Heið-fé heitir máli oc gjöf, er haufþingjar gefa;
Svá qvað Ottarr svartí:

Góðmennis þarf ec gunnar bær er alenninn inni
glóð-⁵⁾ brjótanda at njóta; inndrótt með gram svinnum

1) löt (lætt?) of *O.* en í fyrri *L.* snjallr *K.* 2) at *O.*

3) ek æigi hin *O.*

4) vass *O.*

5) góð *O.* kannske réttara

góð. Sjá 47, gr. 156. bls.

Jarlar oc hersar oc hirðmenn eru svá kendir at kall-
aþir konúngs rúnar eþa málar eþa sessar. Svá qvað
Hallfróðr.

Grams rúni lætr glymja Havgna hamri slegnar
gunnríkr hinn er hvatv líkar heipt-bráðr of sic váþir.
Sem Snæbjörn qvað:

Stjór viðjar lætr ¹⁾ styðja hlemmi sverp við harðri ³⁾
stáls buðlunga ²⁾ máli húf lángan ser. ⁴⁾ dúfu,

Svá qvað Arnórr:

Bera sín en mic ⁵⁾ mínir þess of ⁷⁾ þengils sessa
morðkenndz ⁶⁾ taka enda þung mein synir úngir,

Konúngs spjalli, sem Hallfróðr qvað: ⁸⁾

Ráð lukuz at sá síþan átti einga dóttur
snjallmæltr ⁹⁾ konúngs-spjalli Onars vípi gróna.

Svá skal menn kenna við ætt, sem Kórmakr qvað:

Heyri sonr á sýrar avr greppa lætr ¹⁰⁾ uppi
sann-reyðis fen-tanna jastrin Harallz mína.

hann kallaþi jarlinn sannreyni konúngsins, en Hák-
un jarl son Sigurþar jarls. En Þjóðólfr qvað svá
um Harald:

Vex ¹¹⁾ Olafs feðr harðræpit hvert;
Járnsaxa-veðr, svá at bróþrs er vert;

Oc enn svá:

Jarisleifr of-sát hófsc hlýri frama
hvert jöfri ¹²⁾ brá; ens helga grams,

1) lét O.

2) döglinga U.

3) synum mik U.

4) þessum U.

5) snjallráþr U.

ástrin.

12) hvat jöfur U.

3) handri K.

4) sæ O. skæ U.

6) kend O. mærp kendr U.

8) Sjá jarðarheiti 24. gr. 123. bls.

10) aurgreipa lét ek U. og strax astrin eða

11) Eykr U. og strax Járnsöxu,

Oc enn qvað hann:

Andapr er sá,	haukstalla konr
er of alla brá,	Haraldz bróprsonr.

En qvað svá Arnórr í Ravgnvaldz drápu:

Rép heita konr hljóti ¹⁾	styrk let oss ²⁾ of orkat
her þarfr við mic gjörva	jarls mægð af því frægðar.

Oc enn sem hann qvað of Þorfinn jarl:

Bitu sverð en þar þurpir ³⁾	Ravgnvaldz kind und ⁴⁾ randir
þunn-gjör firir Mayn suunan	ramlig fólks ⁵⁾ ens gamla

Oc enn qvað hann:

Ættbæti lifr ⁶⁾ ítran	trúra ⁷⁾ tiggja dyrum.
allriks en ee bið líkna	Torf-Einars guð meinum.

Oc enn qvað Einarr skálaglam:

Ne áttstuðill ættar	skylldr em ee hróðri at hallda
ógn-herpir ⁸⁾ mun verða	hilditannz inn mildi.

1) hlæti *O.* hleyti *U.* og strax herparf *K.*

2) öll *O.* storr let (lit) oss um orkat *U.* og í næstu línu at því.

3) þurdu *O.* þurdi *U.*

4) en *U.* réttara oc. 5) ramlig fólk *O.* ramligt fólk *U.*

6) firir *U.* og í næstu l. líknar.

7) trúna *O.* og í næstu l.

8) Torf-einar.

8) ógnherpi *U.* og í næstu l. mildri.

2. ÓKEND HEITI¹⁾.

Hvernig er ókend ²⁾ setning skáldskapar?
Svá at nefna hvern lut sem heitir.

54. Hver eru ókend heiti skáldskaparins? Hann heitir bragr oc hróðr; óðr, mæðr ³⁾, lof, leyð ⁴⁾. Þetta qvað Bragi hinn' gamli; þá er hann óc um skóg nokqvorn síð um qveld, þá stefjafi tröllkona á hann, oc spurði hvern þar fór.

Travll kalla mic,	vilsinn völu
túngl sjoþrúngnis,	vörð nasjarþar
aðsug jötuns,	hvelsvelg himins;
el solar bavi,	hvat er travll nema þat? ⁵⁾

Han svarar svá:

Skáld kalla mic,	Yggs avlbera,
skap-smið Viðurs,	óðs skapmópa ⁶⁾ ,
Gautz gjaf-ravtut,	hag-smið bragar;
grepp óhneppan,	hvat er skáld nema þat?

Oc sem Kórmakr qvað:

Hróð geri ec of mavg mæran	hapt sönis ⁷⁾ galt ec hánun
meirr Sigröpar ⁷⁾ fleira	heið sitr þórr i reipa ⁸⁾

1) Þessa fyrirsögn hefi eg sjálf sett yfir, samkvæmt innihaldinu og fyrstu grein Skálda. O. smeygir hérinn ritgerðunum um staf-rofð og skáldskapar figurar, en þar eru opinberliga of óðrum höfundu, og trubla hér samheingid öldungis.

2) kená U.

3) mæp O. U. hún fellir og út óðr.

4) K. og O. fella út leyf.

5) Þetta crindi fella út O. U.

6) sparmópa O. U.

7) Sigurpr U. 8) ænnis U. fónis. O.

9) reipum K.

Oc sem qvað Þórðr Kolbeinsson:

Mjöc lét margar sneekjur (óðr vex skáldz) oc skeiðar ¹⁾
 mæðpar-avtr sem knavrru skjöld-hlynr á brim dynja.

Mæð, sem Ulfr Uggason qvað:

Þar kömr á (enn æri ²⁾); [ofra ðe svá] til sæfar
 endr þar ee mæð af hendi) sverð-regns [lofi þegna].

Hér er oc lof kallat skáldskapr. Svá qvað Ormr
 Steinþórsson: ³⁾

Ek hefi orðguótt miklu (fram tel ek leyfr fyrir lof þa
 (oft sinnum þat) minni ljóstri) en ek mundi kjósa.

54. Hvernig ero nöfn goðanna? Þau heita þavnd,
 sem qvað Eyvindr ⁴⁾ Daðaskáld.

Dregr land at mun banda
 Eiríkr und sic geira-
 veðr-míldr, oc semr hildi.

Oc hævpt, sem qvað Þjóðólfr inn hvinverski: ⁵⁾

Tormildaðr var tívi ⁶⁾ hvat qveðu hapta snytrir ⁷⁾
 til breinn meðal beina hjálmr aldin því valda.

Ravn, sem Einarr qvað skálaglam:

Ramaukin qveð ee ríki
 ravn Hákunar magna.

Jólnar, sem Eyvindr qvað:

Jólna sumbl stillis lof
 en var gátum sem steina brú.

Díar sem Kórmakr qvað: ⁸⁾

Eykr með enni dúki breyti húns sá er beiðan
 jarð hlutr día fjarþar bindr seið Yggr til Rindar;

55.

1) at skeiða K. 2) er æri U. 3) Þetta erindi finst
 einungis í U. St. G. Eg hefi í 1. línu sett miklu fyrir mikla og
 í 4. ljóstri fyrir ljóstri eptir getgátu. 4) Eyjólfur O.
 5) Sjá Haustlaug 22 gr, 120 bls. 6) tyri O. 7) Snyttar O.
 8) Sjá bls. 96. 2. gr.

56. Þessi nöfn *himins* eru rituð, en eigi höfum
 vær fundit í qvæpum avll þessi heiti, en þessi skáld-
 skapar-heiti sem avnnur þycki mér óskýlt at hafa í
 skáldskap, nema áðr finni hann í verka havfut-skálda
 þvilik heiti. Himinn: hlýrnir, heið-þornir, hregg-
 mimir, andlángur, ljósari, drífandi, scatyrnir, víðfeðm-
 ir, vetmimir, leiptr hrjóðr, víðbláinn.

Sól: sunna, ravþull, ey-glóa, al-skír, sýni, sagra-
 hvæl, líkn-skin, Dvalins-leika, ált-ravþull, ifravþull,
 mylen.

Túngl: máni, ný, nið, ártali, mulenn, fengari,
 glamr, skyndir, skjálgr, skramr.

57. Jörð, sem Þjóðólfr qvað:

Yr ¹⁾ latr odda-skúrar hríngs áðr hann of-þrúngvi ²⁾
 opt herþir gjör verða havrð el und sic jörðu

Fold, sem Ottarr qvað:

Fold vetr fólk-baldr, örnu reisir Oleifr,
 fæi má konúgr svá, er framr Svía gramr,

Grund, sem Haraldr qvað:

Grund liggir und bavr bandin lein landz hoddum grandar
 breið hölm-fjötrs leipar hauðr eittr svaylan navðri ³⁾

Hauðr, sem Einarr qvað:

Verja hauðr með hjörvi hjálmr springr opt firir ólmri
 hart davglinga bjartir ⁴⁾ egg-hríp framir seggir.

Land, sem Þórðr Kolbeinsson qvað:

Eun ept víg fram ⁵⁾ veigu land eða lengra stunda
 vant er orð at styr norðan lagþiz suðr til Agða.

1) Þannig O. í latr K. ör reverð idem Gunn. P. en U. al. Þessari gr.

2) þryngvi O.

3) svölum nadri O.

4) Heðr vildi eg

hjartra eða hjartu. O. fellir á þetta erindi. 5) frá vildi Gunn. P.

Læð, sem Ottar ¹⁾ qvað:

Hellztu, þar er hrafn svalta ógnarstafr fyrir jófrum
(hvatráfr ertu) lápi 3gr tveimr við kya-beima.

Hlópyn, sem qvað Völusteinn:

Man ec þat er jörð við ²⁾ orða grænnar ⁴⁾ gravnum munni,
endr myrkðanar sendu ⁵⁾ gein Illóðynjar beina

Frón, sem Ulfr qvað Uggason:

En stíð þinull starði fróns á fólka reyni
storþar legs fyrir borði fráuleitr, oc blés citri.

Fjörgyn:

Avrgilldis var ec elldi dyggr sè heiðr oc þreggi
áls Fjörgynjar mála ⁶⁾ þryn beðs ír steðja.

58. *Vargr* heitir *dýr*, þat er rétt at kenna við
blóð eða hrae; svá at kalla verð hanuz eða dryck,
cigi er rétt at kenna svá við fleiri dýr. *Vargr* heit-
ir oc úlfr, sem þjóðulfr qvað:

Gera var gisting [kjörinn] ⁷⁾ (sone á sár at ápenja
gnóg, en úlfr or skógi Sigurþar) kom norþan.

Hér er hann oc geri kallaðr. Freki, sem Egill
qvað ⁸⁾:

Þá er odd-breki gnúði hrafni
(sleit und freki) á hafut-stafni. ⁹⁾

Vi-nir, sem Einarr qvað:

Elfr varþ undá-gjálfri vitnis föll með vatni
eitr-kavld. roþin-heitu varmt avlþr í men Karmtar

1) Arnorr O. Sjá bls. 158.

2) U. fell, úr við.

3) myr Danar leuda O.

4) Grönnor O. grónn or. vildi Gunn. P.

5) mál O.

6) Þetta ord sántar ladi í K. og O. enn er hér innseu eptir
getgátu Gunn. Pals.

7) Sjú Höfudlausn 10.

8) talni O.

Ylgr, sem Arnorr qvað:

Svalg: t-bogi ylgjar græpir grænn át rauðum¹⁾
 ógðr, en var blópi grand-auknum há blandinn

Vargr, sem Illugi qvað:

Vargs var munt²⁾ þar er margen myrk avrriða markar,
 men-skerpir stack sverpi minn drottinn rak flótta.

Björn: fet-viðnir, húnn, vetrliði, bersi, fresi,
 iugtanni³⁾, Isjúngr, glúmr. jól-liðr⁴⁾, vilskarpr, bera,
 jó-recr, riti, frekr, blómr, ysjúngr⁵⁾.

Hjörtr: moðrauðnir, dalarr, Dalr⁶⁾, Dvalinn,
 Duneyr, Dura-þrór.

Þetta er enn vargs heiti, sem Hallr qvað:

Heiðingja sleit húngri, granar rauð gramr á fenri
 hár-gyldir naut sára, gæck úlfr í fen drecka.

Oc enn sem Þórðr qvað:

Óð (en ærnu n þi (gera-avþra⁷⁾) naut gylþir
 iims-aveit freka-hveiti)⁸⁾ Gjalpar-stóð í blóði.

Þessi eru heiti hesta talit. Þessi eru hestaheiti í
 Þorgríms-þula.

Hrafn oc Sleipnir

Vigg oc Stúfr

hestar ágatir,

var með Skæfapi,

Valr oc Léttfeti,

þegn knátti Blackr bera:

var þar⁹⁾ Tjaldari:

Silfrtoppr oc Sinir,²⁾

Gulltoppr oc Goti,

svá heyrþac Fáks of-getit,

getit heyrþac Sóta,

Gullfaxi oc Jór með gopum.

Mór oc Lúngr með Mári

1) munnr O. og strax þat er K.

2) vígtanni O.

3) Getr einnig lesiðt jallidr en O. hefr jallodr.

4) O. fell. út ysjúngr; kannsko það sé sama sem Isjúngr.

5) Dalldáinn O. Dáinn Snorra edda 16. bl. 19.

6) hneiti O. neyti vildt Gunn. P.

7) allðra O.

8) Vardar O.

9) Þannig O. synir K.

Blóðuglhófi lét hestr,
er¹⁾ bera gvaðu
avflgan²⁾ Atrípa:

Gils oc Falhófnir³⁾,
Gler⁴⁾ oc Skeiðbrimír,
þar var oc Gullir of-getinn⁵⁾

Þessir 'ro enn talþir í Alsvinnz-málum.

Dagr reið Dravslí,
en Dvalinn Moðni,
Há⁶⁾ Hjalmer,
en Haki Fálki⁷⁾
reið bani Belja
Blóðug - hófa;
en Skævaði
skati Haddingja.

til ís rípu,
en annarr austr
und Aðilsí
grár hvarfði
geiri undaðr.

Vesteinn Vali;
en Vívill Stúfi,
Meinþjóf Mói
enn morgin-vakri,
Alí Hrafní

Björn reið Blacki
en Biarr Kerti,
Atli Glanmi
en Aðils Slúngni;
Havgni Havlqvi⁸⁾
en Haraldr Favlqvi⁹⁾;
Gunnar Gota
en Grana Sigurþr.

Arvagr oc Alsviþr draga sólina, sem fyrr er ritat,
Hrímfaxi eða Fjörsvatnir¹⁰⁾ draga nóttina. Skinfaxi
eða Glaðr.

Þessi oxna heiti eru í Þorgrimsþulu:

Gamalla Uxna nösfa
hefi oc gerla fregit
þeirra Rauðs oc Hafis:

rekinn oc kyrr¹¹⁾,
Himins-hríótr oc Aplí¹²⁾;
Arfr oc Arfuni.

Þessi eru orma heiti: dreki, Fáfnir, Jormun-
gandr, naðr, Niðhavggr, linnr, naðra, Góinn, Móinn;
Grafvitnir, Grábakr, Ofnir, [Svaðnir, Grímr¹³⁾

1) oc K.

2) avflgar O. at rípa K.

3) Fallisfnir K.

4) Gler O.

5) Gyllis of getid sú sama.

6) fellir K. út.

7) Raci O.

8) Havleni O. U.

9) Favleni O. U.

10) Fjörsvartnir O.

11) hyr O. Reginn ok hlýrr eða lyrr U.

12) Himinsríótr oc Alfr O. himinsríótr ok Arði U.

13) O. selt Þetta meðal nautskeita, en U. sýnist at hafa hér Sn-
grímer.

Naut: kýr, kálfr, yxin, ¹⁾ vetrúngr, griþúngr, boli.

Sauðr: hrútr, bekri, ær, lamb, veðr.

Svín: sýr, gylta, runi, gavltr, griss.

59. Hver eru heiti *loptz* oc *veþranna*? lopt heitir ginnunga-gap oc meðalheimr, foglheimr, veðrheimr ²⁾. Veðr heitir hregg, byrr, glygg, hret, gjósta, vindr. Svá segir í *Alsvinnz málum* ³⁾.

Viðr heitir með mönnum, æpi kalla jötnar, en vavsnúdr ⁴⁾ með goðum, en álfar guáfara, kalla gneggjuð ginregin; heitir í helju hlavmmuðr. ⁵⁾ Veðr heitir oc gustr.

60. Tveir eru *fuglar* þeir, er eigi þarf at kenna annan veg en kalla blóð eða hræ dryck þeirra eða verð, þat er hrafn oc avrn, alla aðra fugla karlkenda má kenna við blóð eða hræ, oc er þat ⁶⁾ nafn avrn eða hrafn, sem Þjóðólfr qvað:

Blóð-orra lætr barri geirs-oddum lætr gredder ⁷⁾
braguíngur ara sagna, grunn hvert stika sunnar
Gautz berr sigð ⁸⁾ á sveita- hirð, þá er hann skal varpa
svaus-avrd konúngur Havrþa: hrægamis ara sævar.

Þessi eru nöfn *hrafns*: krákr, Huginn, Muninn, borginmópi ⁹⁾, árslognir, ártali, holdbopi. Svá qvað Einarr skálaglam:

1) *O. smeygir inn kviga, grimr.*

2) Veidheimr K.

3) *Sjá Alvissmál 20-21.*

4) *K. hefr vönsundr en O. vavnsundr Gunn. P. hefr skrifad hjá vönsundr sem er sama og vönsundr eins og höfundr og Höfuþr o. Þessh.*

5) hlumndr O.

6) *K. sm. inn hér þa, en U. fellir út helming af þessu, alla fyrri greinina, og niðrlagid af hinni frá ordunum Svafuir Grimr.*

7) sik U. og strax svans verþ. 8) græddir K. græpir U.

9) *Gunn. P. vildi Morginbopi.*

Fjallvöndum gaf fylli her-stefnandi ¹⁾ brayfnaum
fullr varð (eu spjör gullu) hrafn á ylgjar tafui,

Svá hvað Einarr Skúlason:

Dölg skara kná ²⁾ dýrum Hugins fermu ³⁾, bregðr. harmi
dýr magnandi ⁴⁾ stýra harmi bliksólar garui.

Oc enn sem hann hvað:

En við hjeldr þar er heyr dar ⁵⁾ Muinn dreekr blóð of þenjam
hugþrúð sveill-lúta blásvartu) konungs hjarta.

Sem hvað Viga-glúmr: ⁶⁾

Þá er dyn-lúsar dísir (bráð fœk borginnmöpi)
dreyra-mens á Eyri blóð-skjafðar stópun.

Sem Skúli hvað Þorsteinsson:

Mundit efst, þar er undir Hlavek í hundraðs flokki
úrflögni gaf ee sárar, hv't nga míc lita.

Aurn heitir svá: ari, genlir, hreggskornir ⁷⁾,
eggþir, giunnary undskornir, gallofnir ⁸⁾, sem Ein-
arr hvað:

Sámleitum rauð sveita (fœkz arnar mafr j' rnum)
(sleitavrn Gera þeitu ⁹⁾) Járnsöxu grœu faxa.

Sem Ottarr hvað:

Aðrn dreekr undarn, opt rýðr álfr kept ¹⁰⁾
ylgr farr at hrœm ¹¹⁾ sylg, æi getr verð þar.

1) hrestefnandi O.

2) dalgatala kná ek U.

3) magnapi K.

4) firman O.

5) þannig O. U. hvalda K.

6) Fyrsta helming þessarar vísu Lattiz her með höttu o. s. fr. sjá bls. 95 og 160. Viggglúms saga 27. kap. 18 erindi. Þar stendr sveill fyrir mens og fyrir 3 líkna, breidd ox brögnum mæða.

7) U. smeygir inn Geirþópur, Heamir, Ymi (ymir), andhrimnir.

8) gallopnir. O. U.

9) þannig O. U. gróðarþeir K.

10) hrœum O.

11) þannig O. keypt K. en U. sleppir þessu

erindi.

Sem þjóðólfr qvað: ¹⁾

Seggjondum ²⁾ fló saga i gemlis-ham gömlum
snótar-vlgr at móti glamma ofyr ³⁾ sköppum.

Oc sem hær er:

Hreggskornis vil oc handa
háleitan mjöð vanda. ⁴⁾

Oc enn sem Skúli qvað:

Vaki oc þar er velleiz ecka ⁵⁾ greppr ⁶⁾ hlý þir þá gópa
vípis á þr. oc sí þau gallofnis vel spjalli.

61. Hver 'ro sævar, heiti? Hann heitir marr,
Ægir, Gumir, Hlær, haf, leið, ver, salt, [sem arna
lavg, groeþir ⁷⁾ sem Arnórr qvað oc fyrr var ritat ⁸⁾:

Nemi drott hve sæ sótti ⁹⁾ eigi þraut við ægi
snarlyndr konúngr jarla, óvæginna gram ¹⁰⁾ bæga.
Hær er nefndr sær oc svâ ægir. Marr sem Horn-
klofi qvað: ¹¹⁾

Þá er út á mar mætir ¹²⁾ ræsi naðr oc ¹⁴⁾ ravsnar
mannskæðr lagartanna ¹³⁾ rak vebrautar ¹⁵⁾ nökkva.
Lavgr er oc hær nefndr. Svâ qvað Einarr:

Lavgr þvær ¹⁶⁾ flauz en fagrir (þar er sær á hlið hvára
flóðs vaskar brim-glóþum hlymr) veðrvitar glymja.

1) Sjá *Haukstung* bls. 119.

2) Seggjondum O. U.

3) ofar O. glama á fyrir skavmo U.

4) vandla K. mjök vanda U.

5) velt' eis eecja Q. Vakrz þar er veltis ekla. U.

6) grefr O. grepp heyrir þat gopum U.

7) sl. O. en U. fellir út alla þessa grein allt ad Eldrheitum.

8) Sjá bls. 171.

9) sveiti K.

10) fram K.

11) i *Glymdrápu* sjá *Har. harf. s. Snorra*, 9. kap.

12) þannig Sn. meita K. O.

13) þannig Sn. laþ. ranna K. lagar hadir O.

14) þannig Sn. til K. O.

15) vebrautar K. ravev brautar O.

16) er K.

Hér er flóð kallat. Svá qvad Refr, sem fyrr var ritat: ¹⁾

Færir ²⁾ björn, þar er bára opt í Ægis kjapta
brestr, undinna festa úrsvöl Gýmis völvá.

Haf, sem Hallvarþr qvað ³⁾:

Vestr létz þú í haf hristum ⁴⁾ umbandz allra landa
harð vígs sykul gjarþar fás framstafni vísat.

Leið, sem hér er:

Þrum á leið frá lépi austr sè éc fjavll af flausta-
liðnir ⁵⁾ Finnun-skríðnu; ferli geisla merloð.

Sem Egill qvað ⁶⁾, Ver:

Vestr fór ec of ver, munu-strandar-mar;
en ec Viðris ber svá er mitt of-far.

Mar, sem Einarr qvað ⁷⁾:

Kaldr þvær marr und mildum grefr elsnúum jöfri
mart dægr vípu svarta almsorg manar þjalma;

Salld, sem Arnorr qvað ⁸⁾:

Salld skar hlúfi hielum ⁹⁾ báru-brindogs-rýri
hraustr þjóð konunge austan, brún veðr at Sigtúnum.

Græþir, sem Þavilverkr qvað ¹⁰⁾:

Leiðánger bjóttu af lépi gjálfr-stóþnum reistu ¹¹⁾ græþi
(lavgr gæck of skip) favgru glæstum ár it næsta.

Hér er oc gjálfr kallat særinn. Víþir, sem qvað
Refr:

Barðristinn nemr brjósti nauð þolir viðr, en vípi
borð heimr drasill ¹²⁾ skorðu verpr inn of þravum stinnan;

1) Sjá safurkenningar 25 gr. 125 bls;

2) færir K.

3) hrystir O.

4) liðnum K.

5) Sjá höfund. 1 erindi.

6) helleum O.

7) reztu K. reistu O. 8) drasill vildi Gunn. P.

Húmr, sem Brennu-njáll qvað:

Senn jósu vær, svanní! (dreif á hafskips húfa
sextán (en brinn vexti) húni) í fjórum rúmm.

Þessi eru enn sæfar-heiti, svá at rétt er at kenna
til skips eða gullz ¹⁾. Rán er sagt at var kona Æg-
is, svá sem hér er :

Hrauð í himin upp glóðum skaut Ránar vegr mána
hafa gæck sær af allí bavrð hygg ec at ský skorpi ²⁾

Dætr þeirra Ægis oc Ránar eru niu, oc eru nöfn
þeirra fyrr ritut ³⁾; Himinglæfa, Dúfa, Blóðughadda,
Hefríng, Uðr, Hravnn, Bylgja, Dravfn, Kólga ⁴⁾. Ein-
arr Skúlason talpi [í þessi vísu er fyrr var ritat:

Æsir hvast at hraustum

Himinglæfa þut sævar.

sex nöfn þeirra ⁵⁾: Himinglæfa, Uðr, Dúfa, Blóðug-
hadda, Kólga, Hefríng. Hravnn, sem Valgarðr qvað:

Lavðr var lagt í bæpi en herskipum hrannir
léc sollit haf golli höfnð ógurlig þógu.

Bylgja, sem Ottarr svartí qvað:

Skárnt skayfnu stýri léc við hún á hreini
skaut sylg hár bylgjur hlunnz þar er drósir spunnu.

Dravfn, sem Ormr qvað:

Hrosta drýgir hvern kost en drafnar-loga-Lofu
hauk húðrs gæi ⁶⁾ þrúðr, lavstu rækir vinfavst:

1) skip eða gull O. og þykir það réttara.

2) skordu O. en á öðrum stæð seinna skerdi.

3) Sjá 25 gr. bls. 124.

4) O. sl. þessum nöfnum.

5) í visuordi v1 nöfn þeirra O.

6) gei O. kannske Geir-þrúðr.

Bára, sem Þorleifr sagði qvað:

Sjár Þýtr, en berr bára grans þar er gulli bánum
bjart lavðr of við rauðan, ginn hlunu-vísundr manni.

Lá, sem Einarr qvað:

Né framlyndir fundu þar er sjár á við voru
fyrir hvekat ¹⁾ lá kyrpu vini ora ²⁾ füll stórum.

Fyllr ³⁾, sem Refr qvað:

Hrynja fjöll á fyllar skeið vetrlípi skíða
fram æis nú Glamma skaut björn Gúsar hauta.

Boði, sem hér er:

Boði féll á ⁴⁾ mic brálla
bauð heim með sér geimi ⁵⁾
þá ec eigi lavð leygis.

Breki, sem Ottar qvað:

Braut (en breki þaut) (meðr fengu veðr) ⁶⁾
borð (óx víðar morð) mjó for ofan sjó.

Vágr, sem Bragi qvað:

Vildið vaungum ⁷⁾ ofra hinn er mjótýgill máva ⁸⁾
vágs byr sendir ægi mórar skar fyrir þóri.

Sund, sem Einarr qvað:

Skar ec súðum sund mín ⁹⁾ prýddiz mund
fyrir sunnan hrund, við mildings fund.

Fjörðr, sem Einarr qvað:

1) fyr hyc æ O.

2) vini ura O.

3) Fylli O.

4) of sú sama

5) geima O. og strax þá ec enig laud lögis.

6) Þetta ord hefi eg sett til eptir getgátu, það vantar í O. en K. fellir út báðar seinustu línurnar.

7) raungum K. og strax ofra O

8) mjötigil mada O. og í næstu l. mora sca fyr þori.

9) Badi K. og O. hafa hér minn.

Næst ¹⁾ sè ec ormr á jastað nemi bjóðr hve ec fer flæpar
ítr serki vel merkpan ²⁾ fjarð-báls of blyn máli.

Sægr, sem Markus qvað:

Sægs man ec síðr en cigi sólar sverri málan
(sá er illr er brag spillir) slíðr áls regin nípa.

62. Hver ro eldz heiti? Svá sem hér er:

Eldr brenn-at sá ³⁾ sjaldan, blása ravnur fir ræsi
syðr dygr ⁴⁾ jöfurr byggir reyk, er Magnús qveyqvir.

Logi, sem Valgarðr qvað:

Sna-la skant or ⁵⁾ soti stópu stoppir sípan
svee of hús oc reykir stein óðr logi glópnú.

Bál, sem hér er:

Haki var brendr á b li
þar er brinn slópir ópu.

Glæðr, sem Grani qvað:

Glæðr hygg ec Glamma slóðar
gramr eldi svá feldu.

Eisa, sem Atli qvað:

Ox rýdse, eisur vaxa, hús brenna, gim geisar,
allmörg, loga hallir, góðmennit fellr blópi.

Hér er oc gim kallat eldrinn. Eimr, sem hér er:

Brúnnu allvaldz inni, eimr skant á hér hrími
eldr hvgg ec at sal feldi, hálfgjöi ⁶⁾ við Nis sjálfa.

Hyr, sem Arnórr qvað:

Ómpit ⁷⁾ ráð við Rauma heit dvínupu hveina ⁸⁾,
reiðr Eyðana-meipir, byrr gerpi þá kyrra.

1) næst O.

2) merkan rá s.

3) svá U. brennat sá O.

4) dygr U.

5) ör O og strax sveic o. h. enn röcfr st. steypt, en U. hefir af öllu erindinu eináangis reyk stóp en steyptis steinóþr logi innar; hús st. þar hjá þeim 2 næstu vísuþjórd.

6) hjálmger U.

7) eympt U. en O. st. við, og hefir síðan er Dana.

8) heina U. dynjóða hveina O.

Víti, funi, sem Einarr qvað:

Funi kyðiz fljótt, H'síngar herr,
en flýði skjótt sá er hafði verr.

Brimi, sem Valgarðr qvað:

Bjartr ¹⁾ sveimaði brimi v'sa styrks af virki
brutu v'kíngar fíkjum varp [sorg á meiu borgar. ²⁾

Leygr, sem Halldórr qvað:

Er knáttað þar þeirra leygr þaut of sjavt) sigri
[þú vart allðrugi (scialldar- sviptr] gjörðinum scipta.

63. Þessi eru nöfn *stundanna*: avlld forðum;
alldr fyrir löngo, ár, misseri, vetr, sumar, vár,
haust, mánuðr, vika, dagr, nótt, morgin, aptan,
kveld, árla, snemma, síðla, í sinn, fyrri dag, í
næst ³⁾, í gær, á morgon, stund, mál. Þessi eru
enn heiti nóttar í *Alsvinsmálum*: ⁴⁾

Nótt heitir með mönnum, ósorg kalla jötnar,
en njóta í helju, állar svefn-gaman,
cölluð er gríma með goðum]. dverggar draum-ujórun ⁵⁾.

Frá jafn-dægri er haust til þess er sól setz í eykþ-
ar stað, þá er vetr til jafn-dægris, þá er vár til
fardaga, þá er sumar til jafndægris. Haust-mánuðr,
heitir inn næsti firir vetr, fyrstr í vetri heitir
gor-mánuðr, þá er frer-mánuðr, þá er hrút-
mánuðr, þá er þorri, þá góí, þá ein-mánuðr oc sáð-
tið, þá eggðið oc stecktið, þá er sólmánuðr, oc sel-
mánuðr, þá eru hey-annir, þá er kornskurþar-mánuðr.

¹⁾ Þannig O. U. bjart K. í næstu l. þrittu O. en U. hefir einúngis fyrstu lílauna.

²⁾ Þetta allt að merkinu] vantar í K. og er tekið ur O.

³⁾ í nótt eða næzt U. kannske meiningin sá á næstummi.

⁴⁾ Sjá *Alvism.* 30.

⁵⁾ U. sl. því sem eptir kemr af þessari grein.

64. Hver eru *manna nöfn úkend*? Maðr er hverr firir sér, it fyrsta oc it ætza heiti mannz er kallaðr ¹⁾ keisari, því næst konúgr, þar næst jarl; þessir þrír menn eigu saman þessi heiti öll. Allvaldr, svá sem hér er qveþit:

Allvalda kann ec alla Sveins er sonr at reyna
austr oc suðr of ²⁾ flausta setr hverjum gram betri.
Hér er oc gramr kallaðr; því heitir hann allvaldr
at hann er einvaldi allz rikis síns. Fylkir, sem Giz-
urr qvað:

Fylkir gleðr í fólki Olafr of-viðr clam
flack ³⁾ oc svan Hlackar, Ygs gavgl fegin Skavglar.
Firir því er fylkir kallaðr konúgr, at hann skipar
í fylkingar herliði sínu. Vísi, sem qvað Ottarr
svarti:

Vísi rekr vígrek ⁴⁾ aldar hefir allvaldr
víst austr mun laust ósc víf gott líf.

Harri eða herra, sem qvað Arnórr:

Harri fæck í hverri (greppr vill grams dýrð yppa)
Hjaltlandz þrumu ⁵⁾ branda gagn sá er hæstr ⁶⁾ er bragna.
Hertogi heitir jarl, oc er konúgr svá kallaðr oc,
firir því er hann leiðir her til orostu. Svá qvað
Þjóðólfr:

Oc hertoga-hneykir (leyfð ber ec hanz) or hafði
herfengnum lét stínga haugs skyndapi augu.

1) Þannig eg fyrir kallaðr maðr *K.* callmaðr *O.*

2) á *O.* og í 4. l. sútr.

3) Flac *O.*

4) Þannig *O.* en *K.* sýnist at hafa tekið víg freys.

5) þrymu *O.* 6) næstr *K.*

Sinnjor eða senjor, sem Sighvatr qvað:

Lát þuman nú njóta málhált ec sva²⁾ sem sælan
Noregs oc gef¹⁾ stórum sinnjor laga þinna.

Mildingr, sem Markús qvað:

Mildingr fór of óþjóð eldi, læstau kyndut, hlenna-þrýstir!
aupit varð þá flotnum dauða, hyrjar-ljóma suðr at Jómi.

Mæringr, sem Hallvarðr qvað:

Erst und jarpar havsla³⁾ moldreks múnka⁴⁾ valdi
orðbrjótr dönum forpar mæringr en þú nærri.

Landreki, sem Þjóðólfr qvað: ⁵⁾

Eys landreki ljósu

lastvarr Kraka-barri.

sem fyrr var ritat; því heitir hann svà at hann
rekr her um land annarra konunga, eða rekr her or
sinu landi.

Konúngr⁶⁾ er nefndr *Hálfðanr gamli*, er
allra konunga var ágætaztr; hann gjörði blót mikit
at miðjum vetri, oc blótaði til þess at hann skyldi
lifa í konungdómi sínum 300 vetra. Enn hann
fécc þau andsvör at hann mundi lifa ecki meirr enn
einn micinn mannz-alldr, enn [þeir mundi þó 300
vetra, er⁷⁾ engi mundi vera í ætt hans cona eða
ótiginn maðr. Hann var hermaðr mikill, oc fór víða
um austrveg; þar drap hann í einvígi þann con-
úng, er Sigtryggv hét. Þá féck hann þeirrar cono,
er cölloð er Alvig en spaca, dóttir Emundar conúgs

1) gæt Gunnar Pálsson.

2) mál á ek (ák) hallt (hætt, satt) Gunn. P.

3) Ec sat u. j. haustlo O.

4) munda O.

5) Sjá bls. 154.

6) Þetta vantar í K. og er hér innfært eptir

O. allt ad merkinu].

7) sl. U.

or Hólmgarði] þau áttu sonu átján, oc voru níu
seinn bornir, þeir hétu svá: einn var þengill, er
kallaðr var mauna-þengill, annar Ræsir, þriðji Gramr,
fjórði Gylfi, fimti Hilmir, setti Jöfurr, sjöundi
Tiggi, áttundi Skyli eða Skúli, níundi Harri eða Herra.
Þessir níu bræðr urðu svá ágætir í hernáði, at í
öllum fræðum síðan eru nöfn þeirra halldin fyrir
tignarnöfn, svá sem konungs nafn eða nafn jarls;
þeir áttu engi börn, oc fellu allir í orostum. Svá
sagði Ottarr svarti: ¹⁾

þengill var þegar úngr haldaz þið ec hanz ald,
þreks-gjörðr vig-ávrð; hann tel ec yfir-mann.
Svá qvað Markús:

Ræsir lét af roðnum hansí
Rínar-sól á mar-fjöll skína. ²⁾

Svá qvað Egill:

Gramr hefir gerði havmrum
grundar upp of-hrundit. ³⁾

Svá qvað Eyvindr: ⁴⁾

Lec við ljóð-mögu, Gylfi enn glaðværi,
skyldi land verja stóð und gullhjálmi,

Svá qvað Glúmr:

Hilmir rauð und hjálmi
heina lant á Gautum. ⁵⁾

Svá qvað Ottarr svarti:

Jöfurr heyri upphaf láttu nemi hann rétt
(ofraz mun konungs lof) hróðrs ⁶⁾ -míns, bragar síns;

1) Arnor U.

2) rína sól á marfjöl hreina O.

3) um-hrundit U. en O. fellir út þessar línur.

4) Sjá Hákonarmál. 4. erindi.

5) Þannig Ó. U. águetum

K. Sjá bla. 170,

6) Þannig U. hróðr K. O.

Sem Stúfr qvað:

Tír-eggjaðr hjó tiggí reifr ¹⁾ gæck herr und hlífar
tveim höndum lið heima, hizig suðr slirir Nizi.

Svá qvað Hallsfreyðr:

Skiliðr em ec við Skylja, vætti ²⁾ ec virða drottins,
Skálm-avld hefir því valdit, vil ³⁾ er mest, oc dul flestum.

Svá qvað Markús:

Harra qvæð ec at hróðr-gjörð dýrri
hank-lundaþan Dana-graudar.

Enn áttu þau Hálfðan aðra níu sonu, er svá heita: Híllðir, er hílldingar eru frá-komnir; annarr Nefir, er niflungar eru frá-komnir; þriði Auði, er avpl-ingar eru frá-komnir; fjórði Yngvi, er ynglingar eru frákomnir; fimti Dagr, er daglingar eru frá-komnir; setti Bragi, er bragningar eru írákomnir, þat er ætt Hálfðanar ens milda; sjöundi Buðli, af buðlúnga ætt kom Atli oc Brynhildr; áttundi er Lofpi, hann var herkonúngr mikill, honum fulgði þat lið, er lofpar voru kallaðir, hanz ættmenn voru kallaðir lofþ-úngar, þaðan er kominn Eyliði móðurfaðir Sigurðar Fáfnisbana; níundi Sigarr, þaðan eru komnir sikl-ingar, þat er ætt Sigeirs ⁴⁾, er var mágr völsúnga, oc ætt Sigers, er hengði Hagbarð. Af híldinga ætt var kominn Haralldr inn granrauði móðurfaðir Hálfðanar svarta, Af niflúnga ætt var Gjuki, af avð-lúnga ætt var Kjarr, af ylþinga ætt var Eiríkr inn málspaki.

Þessar

¹⁾ reif K.
⁴⁾ Siggeirs O

²⁾ vætti O.

³⁾ villa U.

Þessar eru oc konunga ættir ágætar: frá Yngv-
ari [er ynglingar eru frá-komnir ¹⁾], frá Skildi i
Daumörk [er skjöldungar eru frá-komnir ²⁾], frá Völs-
súngi á Fraklandi, þeir heita völsungar. Skelfir hét
einn herkonúgr, oc er hann ætt kavllut skilvínga
ætt, sú kynslóð er i austrvegum. Þessar ættir er
nú eru nefndar hafa menn sett svá i skáldskap, at
halda öll þessi firir tignar nafn. Svá sem Einarr
qvað:

Frá ee við hölm at heyja lind varð gron in grana ³⁾
hildingar fram-gíngu geir-þing i tvav sprínga.

Sem Grani qvað:

Davglíngr fœk at drecka
dansk blóð ara-jópi.

Sem Gamli qvað gnævaþar-skáld:

Avðlíngr drap sér úngum, iðnan, borðz oc orða
úngur naglfara á ⁴⁾ tungu afl gjóðr meðalkafla.

Sem Jórunn qvað:

Bragningr rœð i blópi (hús lútu opt firir eisum)
(beið her konúgs reipi) óþjópar slog ⁵⁾ rjópa.

Svá qvað Einarr:

Beit buðlúngs hjörr, raufse Hildar-ský-
blóð féll á dærr, við Hvíta-bý.

Svá qvað Arnórr.

Siklinga venr sneckjur ⁶⁾ hann litar herskip innan
sjá lútar konr úti, (hrafns góð er þat) blópi.

1) eru ynglingar O. U.

2) ero skjöldungar O. U. 3) gron in grana O. gron en grona U.

4) K. sl. á; en i 4 l. afgjörð O. afgjerd U. meðalkafla. O. 2

5) slæg U.

6) sneckjostyrir og þarnast lútar-gramr konr úti U.

Sem Þjóðólfr qvað:

Svá lauk síklings æfi ¹⁾ (lofpúngur beið enn leyfi
snjallz at vær 'rom.²⁾ allir lífs-grand). í stað vándum.

Lofþa konungi fylgþi þat hið er lofþar heita. Sem
Arnór qvað:

Skjöldúngur mun þér annarr aldri
æþri gramr und sólu fæpaz.

Völsúngur, sem qvað Þorkell hamarskáld.

Mér réð senda völsúnga-niðr
of svalan ægi vöpn gullbúit ³⁾

Ynglingur, sem qvað Ottar svartí: ⁴⁾

Engi varð á jörðu ⁵⁾ austr sá er eyjom vestari
ógn-bráþr, áðr þér nápi, ynglingr und sic ⁶⁾ Þrýngvi.

Yngvi þat er oc konúngsheiti, sem Markus qvað:
Eiríks lof verþr avld at heyrá; ýngvi hélt við orðztír? lángr
engi maðr veit fremra þengil; jöfra sess í veröld þessi.

Skilfingur, sem Valgarðr qvað:

Skilfingr hélztu (þar er skulfu [auð ⁷⁾ varþ] snðr [um síþir
skeiðr) firir lavnd hin breiðu Sikiley] lípi miklu.

Sinnjor, sem Sighvatr qvað:

Lát aumian nú njóta
Noregs oc gef stórum ⁸⁾.

65. Skáld heita greppar, oc rétt er í skáldskap at
kenna svá hyern *mann* er vill. Reckar voru kallaþir þeir

1) þannig O. ægi K. 2) þannig O. værum K. en U. fellir út
báðar seinni línurnar o. s. fr. allt að ordinu Skjöldúngur.

3) þannig O. U. gullbúinn K. 4) Arnór U.

5) í ordo O. 6) við þic K.

7) orrustur O.

8) þannig O. auðt K. auþi U.

9) Sjá 190. bls. O. batir við hér: mál helt sem sölau Sinnjor la-
ga þinna; en U. sleppir því öllu.

menn, er fylgðu Hálfri konungi, oc af þeirra nafni eru reckar kallaðir hermenn, oc er rétt at kenna svá alla menn. Loðpar heita oc menn í skáldskap, sem fyrr er ritat. Skátnar voru þeir menn kallaðir, er fylgðu þeim konungi, er Skati mildi var kallaðr, af hannz nafni er skati kallaðr hverr er mildr er. Bragnar ¹⁾ heita þeir, er fylgðu Braga konungi enum gamla. Virðpar heita þeir menn, er meta mál manna. Fyrðpar oc firar oc verar heita landvarnar menn. Víkingar oc flotnar þat er skipa-herr. Beim- ar svá hétu þeir, er fylgðu Beimuna ²⁾ konungi. Gumnar eða gumar heita flokstjórar ³⁾, svá sem gumi er kallat í brúðsavn. Gotnar eru kallaðir af heiti konungs þess, er Goti er nefndr, er Gotland er viðkennt, hann var kallaðr af nafni Opins, oc dregit af Gautz nafni; því at Gautland eða ⁴⁾ Gotland var kallat af nafni Opins, [en Svíþjóð af nafni Svipurs, þat er oc heiti Opins ⁵⁾. Í þann tíma var kallat allt meginland þat er hann átti Reiðgotaland, en eyjar allar Eygotaland: þat er nú kallat Danaveldi oc Svíaveldi ⁶⁾. Drengir heita úng- ir menn búlausir, meðan þeir afla sér fjár, eða orðztir; þeir fardrengir, er milli landa fara; þeir

1) Hér tekr til Eddubrot, sem er innfent aptarlíga í Ö; og sem eg ætla að kalla Öb.

2) Beima U. Öb.

3) flokstjórar O. U. Öb.

4) oc O. 5) fell: Ö. líi.

6) U. Öb. sleppa þessu enda frá Gautz nafni;

konungs drengir, er havþingjum þjóna; þeir oc drengir, er fjóna rikum mönnum: eða boendum; [drengir heita vaskir menn og batnandi 1). Seggir eru, kallaðir oc kníar oc líðar, þat eru fylgðarmenn; þegnar oc havðar svá eru húendr kallaðir; fjónar heita þeir menn er ganga um sættir manna. [þeir mjenn er svá eru kallaðir; kappar, kenpur 2), garpar, spillingar, hreystimenn, harðmenn, ayarmenni, hetjur; þessi heiti standa hér í mót at kalla mann bláþan, veykan, þjarfan 3), þirfling, blotamann, skauð, skreiu 4), skjæðr 5), vak, várn 6); leyra 7), sléyma, teyða 8), dugga, dasi, diroekr 9), dúsilmenni, avlmusa, auvitðr, vilmavgr. Avrr maðr heitir mildingr, mæringr, skati, þjóðskati, gullskati, mannbaldr, sælingr, sælkeri, auðkyflingr, rikmenni, havþingi; hér í mót er svá kallat: hnavggvíng, glöggvíng, mælingr, vesalingr, feniþingr, gjavflati 10). Heitir spekingr raðvaldr 11). Heitir oc óvitr maðr: fífl, afglapi, gassi, ginníng, gaurr, glópr, snápr, fólí, oerr, óðr, galinn. Spyrtimaðr: ofláti, dreng, glæsimaðr, stertimaðr, 12)

1) Þeir heita vaskir menn er batnandi eru *U. Ob. og strax*: Seggir heita ok kníar, líðar eru f. o. s. frv.

2) Kappar heita ok kenpur *U. Ob.*

3) *sl. O. U. Ob.* 4) skreio *O. U. Ob.*

5) seriad *O. en Ob. U. sl. þvi.*

6) vakymni eða vakvæmni *U.*

7) lora *O. o. löra; en U. hefir Leoska;*

8) tenda *O. en U. sl. Þessu og því næsta.*

9) diroekr *O. droekr U. hun sl. Þar hjá þeim 3. seinustu; Ob. hefir eftir vau þetta: lók, leymu, dása, dök, dúsilmenni.*

10) hvíun, svinn og smalingr þatir *Ob. vidi*

11) Ráðvandr *O.*

12) snertimaðr *O.*

prýðimaðr. Heitir hraumi: [skrapr, skrokkr, skeiðklofi ¹⁾, flangi, slinni, fjösnir, [slápr, dravttir ²⁾]. [Lýðr heitir landfólk eða-ljóðr. Heitir oc þræll: kefsir, þjónn, avnnúngr, þirr ³⁾].

66. Maðr heitir einn-hverr, tá of tveir 'ro, þorp ef þrir 'ro, fjórir 'ro favruneyti, flockr eru sinna menn, sveit ef sex ero, sjav fylla savgn, átta bera ámælis-skör ⁴⁾, nautar eru níu, dunn ⁵⁾ ef tíu eru, ærir 'ro ellifu, togldöð er ef tólf fara, þyss eru þrettán, ferð er fjórtán, fundr er þá er fimtán hittaz, seta eru sextán, sókn eru 17 ⁶⁾, ærnir þickja úvinir þeim er átján mætir, neyti hefir sá er nítján fylgja ⁶⁾,

1) skapr, skockr. scridelopi O. skraumi, skrapr, slókr, skrockr, skeiðklofi Ob.

2) sl. U. en Ob. setr í staðin, trudr, lókr, kyrkþingr. Svá heita höldar (Sjá Rígs-mál 21.):

Halr, drengr,
havldr, þegn, smidr,
breidr-bóndi,
bundin-skeggi,
búi ok boddi,
brattskeggr.

Kaudi, fnaudi, fólí, fíflí, flangi, gassi, gokr, gromr, gogr (les: goggr) gaur, hriki, glópr, gapi, gloun, glanni, sláni, slappi, strundi, smotr, stotr, hrókr, hrotti, þumr (kannske þumr), þrjótr, þrapr, þuttr, tangi, motti, vámr, dárþekill, gædi, ginnúngr, gapfrosnir, gunnúngr. Þrælaheiti standa í Rígsþulu (12, 13). Lini, stafkláfr, önnúngr, lydda.

3) sl. O. Ob. en U: Lióþer heitir þræll, kepser, þræll, þjónn avnnúngr, þirr. Lydr heitir landz fólk.

4) scavr O. 8 fylla á mælis skör U.

5) tugr U. tigr Ob.

6) sjautján O.

6) Þannig Ob. menn O. K. neyti eru nítján U.

drótt eru tuttugu menn, þjóð ¹⁾ eru þrjátígi, fólk eru fjörutígir, fylki eru fimmtígir, samnaðr ²⁾ eru sextíu, sávrvar ³⁾ eru 7 tígir, avlld eru 8 tígir, herr er hundrat ⁴⁾.

1) þegnar *Ob.*

2) þannig *O. Ob. U.* samnrof *K.*

3) sávrvar *U.*

4) Lydr heitir landfólk þatir *Ob.* við hér. *I miani O.* hefir einn hverr þatt við seinna: nægd er niutígir. *Eingin af herraendi Eddubókum* gerir hér neina stóra aðgreining; getr og sked að réttast væri að skipta *Skáldsk. m.* einnúngrs í hend og okend heiti, og telja öll Fornöfna til seinni flokksins. Höfundrinn þykir ekki hafa haft mjög skirar hugmyndir um þessar heita-segundir, en eg hef haldið mér til l. gr. *Skáldu.*

3. FORNÖFN.

67. **E**nn eru þau heiti, er meyn láta ganga fyrir nöfn manna, þat kvillum vær viðkenningar eða sannkenningar ¹⁾ eða fornöfn.

Þat eru viðkenningar at nefna annan lut rétta nafni, oc kalla þann er hann vill nefna eiganda ²⁾, eða svá at kalla hann þess er hann nefndi favður eða afa ³⁾, ái er hinn þriði. Heitir oc sonr oc æfi, arfuni ⁴⁾, barn, jóð oc mavgr, erfingi. Heitir oc bróðir, blóði, barmi, hlýri, lifri. Heitir oc niðr, nepi ⁵⁾, áttúngr, konr, kundr, frændi, kynstafr, niðjúngr, ættstupill, ættbarmr, kynqvísl, ættbogi, af-qvæmi, afspríng, [havfuð-baðmr, ofskavpt ⁶⁾. Heita oc mágar, sífjúngr, hleta-menn ⁷⁾. Heitir oc vinr oc ráðunautr, ráðggjafi, máli, rúni, spjalli, alda-þópti, einkili, sessi, sessunavtr; þópti er hálfrymis-félagi.

1) sl. Ob.

2) eða veitanda eða sækjanda þeirra luta, svá ok at kenna við ætt sína ok kalla hann o. s. fr. Ob.

3) Ob. bætir inn: son eða bróður, svá qvað þjóðólfr:
Vastu Olafs anstan
elldr á vatnit skelfða

4) arfþegi, æfi, hefnir, burr bætir Ob. inn:

5) neli O. hneli Ob. þar er annars bróðurs og niðja-heitum samansleingt. 6) sl. Ob. U.

7) hlöta menn O. leytamenn, spjalli o. s. fr. U. hér er nefnl. vina-og mága-heitum sleingt saman, eins og i Ob. er kemst ad ordum þannig: svilar, hleytar

Heitir oc úvinr ¹⁾ dólgr, andskoti, fjandi, sekvi ²⁾, skaða-maðr, banamaðr, þröngvir, savkqvir, ósviðr, ruðr ³⁾. Þessi heiti köllum vèr viðkennningar, oc svá þótt maðr sè kendr við bæ sinn eða skip sitt, þat er nafn á, eða eign sína, þá er einkanafn er gefit.

Þetta köllum vèr *sannkennningar*: at kalla mann spekimann, ællonarmann, orðspeking, ráðsnilling, auðmilding, úslækin, gæimann ⁴⁾, glæsimann, [þetta eru fornöfn ⁵⁾].

spjallandi, þópti, kompín, félagi, fóstri, vinr, vandamaðr; frandi,

1) þannig O. úvitr K. en U. sl. þei.

2) söckvi O. U. Ob.

3) ósvifrúðr O. ósvipuðr U. ósvifrúngr, bági Ob.

4) geima O. gei manna U.

5) sl. O. En Ob. höndlar hér um miklu greiniligar með þessum ordum: þetta köllum vèr sannkennugar at kalla at maðr sè hraustr, harðr, hagr, horskr, kjænn, kuðr, ríkr, röskr, reiðr, ramur, ráðugr, snjallr, snærpr, snotr, sterkr, stórvitr, vöskr, vænn, varr, völdugr, blíðr, bjart. Þetta köllum vèr tvíriðit. Hér fylgir stuðning sannkennngu, ef maðr er kallaðr alröskr, ofrhugaðr, fullhvatr, vegaðr, ok á marga vega er sannkennngum breytt, ok heyja þær mest orðafjölða í skáldskapnum ok fegra mest skáldskapinn.

Hæreptir fylgir, i Ob. stycki um mannskennningar, sem kemr mikil saman við 31. gr. 127. bls. og 47. gr. 156. bls. o. flg. en er þó svo merkiligt at vert þykir ad innfæra það hér heilt.

Mann skal kenna við verk sín öll, þau er hann þiggir eða veitir eða gjörir; hann má kenna til eignar sinnar, þeirrar er hann á eðr gaf; þá skal svá kenna við þessa luti, kalla hann vinnanda eða fremjanda, Mann má kalla viðarheitum öllum karlkendum, þat má svá kenna við þessa luti, kalla hann vinnanda eðr fremjanda;

62. Þessi eru *kvænna heiti* ókend í skáldskap:
víf oc brúðr oc *sljóð* heita þær konur, [er manni

því at hann vinnr þat er hann gjörir ok reynir. Tré
er ok víðr ok reynir kallaðr, er höggv, stofu eða stafr,
fjorr eða borr, draugr, ok kenðr til ciguar eða verka,
Svá qvað: Þórð. S. s.

Illackar stofns at hefna

herdenðr í því (*dyn?*) sverða

Svá qvað Asgrímur Jónsson:

Láðs rupla fê fríðu

forubanga her-draugar

sverða sæki Njörðu

sêr veslari heslia.

Kallaðir eru menn morðúngar eða nárúngar, miðjúngar
eða strengjandi víga eða verka, svá qvað Sighvatr:

Undr lúta þat ýtar

æigi smátt, er mátti-ð

skæ-morðúngum skórðu

skýlauss röðull hylja.

Hvern karlmann má kalla feiti eða fæði hræfugla eða varga;
(ok) svá ilrjóð eða gómrjóð, Svá qvað Arnórr:

Austau komtu með allra mestan

Yggjar márs í þrænskar (*bygðir?*)

fíðri rjóðr en fjandmenn yðra

fílma qváu ægis hjálma

Svá qvað Rögnvaldr:

Hvat mân ek yðr eða ððrum

úlf-brynnendum kynna

(heiðz lofa êk hjálm blíðan

há-rannz) nema guð sannon?

Maðr er kendr slæygir ok ferger, heiter ok hreyter, mýger
ok meðer, sæker ok særer, sökkrver ok slöngver, væler ok
veiter, æger ok ótti. Svá qvað Arnórr.

Otti kunni-t elgjum hættu

æði veðrs um skelfðan græði

fengins gullz eða fæðit ella

fremztan alldr und drifnu tjalldi.

Þessum heitum skal kenna mann til gullz eða vápna. Svá
qvað Olafur Leggsson:

Gjarn em ek máls um mavrnar

mæring þann er blik særir.

Svá qvað Snorri Sturluson (i *Háttalykli*).

eru gefnar, sprund oc svanne heita þær konur ¹⁾ er mjöc fara með dramb oc skart, snótir heita þær er orðnæfrar eru, drósir heita þær er kyrrlátar eru, svarri oc svarkr þær eru mikillátar, ristill er kavllut sú kona er sköruglynd er, rýgr heitir sú kona er rikuzt er, feima er sú kavllut er úfravn er, svâ sem úngar meyjar eþa þær konur er údjarfar eru, sæta heitir sú kona er búandi hennar er af landi farinn, hæll er sú kona kavllut er búandi hennar er veginn, ekkja heitir sú er búandi hennar varð sóttanðr. Mær heitir fyrst hver, en kerlingar er gamlar eru. Eru enn þau qvænna heiti er til lastmælis eru, oc má þau finna i qvæfum, þót þat sè eigi ritat. Þær konur heita eljur er einn mann eigu, [snor heitir sonarqvon, sværa ²⁾ heitir vers móþir. Heitir oc móþir, avnnur ³⁾ amma, þriðja edda; eiþa heitir móþir. Heitir oc dóttir oc barn jóð. Heitir oc systir, dís, jóðdis ⁴⁾. Kona er oc köllut beðja, mála, rún búanda síns, oc er þat viðrkenning.

69. *Havfut* heitir á manni, þat skal svâ kenna at

Hann á höpp at synni
hann vellir blik spannar.

Kenna skal man heitum Oðins öllum ok allra Asaheitum, vel þikkir kent til álfa, kent er ok til jötna eða dverga. Svâ qvað Gestr:

Gestr hefver Geitis.

Hér er úti eitt blad af brötinu og vantar nú annat.

1) sl. U. 2) vera O. en U. sl. því.

3) þannig eg. Modir heitir, oc O. en K. U. sl. því.

4) O. sl. jóðdís, en U. því öllu frá merkinu[.

kalla erfiði háls eða byrði ¹⁾, land hjálms ²⁾ oc hattar oc heila, hárs oc brúna, svarþar ³⁾, eyrna, augna, munnz, Heimdalar sverð, oc er rétt at nefna hvert sverþz-heitir er vill, oc kenna við eithvert nafn Heimdalar ⁴⁾. Havfut heitir ókent: haus, hjarni, kjannr, kollr. *Augu* heita sjón oc lit eða viðrlit, avrmjot ⁵⁾; þau má svá kenna at kalla sól eða túngl, [skjöldu oc glær eða gimsteina eða stein brá eða brúna, hvarma eða ennis ⁶⁾. *Eyru* heita hlustir oc

1) manz byrþr eða byrþe *U*.

2) hjálmar *O*.

3) *Hér tekr Ob. til aptr. og hefir: heyrnar a. m. ok alls þess er á höfði er.*

4) Heimdallar *O. U. einlægt, en Ob. hefir Heimdallar á fyrri og Heimdallz á seinni stadnum. Hún bætir þarnæst þessu inn: Svá qvað Bjarni A. s.*

Varð þat er fylkis færðu

færverk brá merki

(gjör var heipt) or hjörvi

Heimdallz viðir seima.

Hér er sagt at augu eru köllut merki brúna. Hæfut er kent himinn eða hús, höll eða snekkja heila oc allz þess er í höfði býr. Svá qvað Bjarni:

Svá at ydróttum áttu

els reknínga þelar

raus af reikar-himni

rauð svörf ofan gnauða.

Svá qvað Skáld-Þórer.

Dyr gleifar kom dúfa

dags ok krísma lagði

megin skjöldúngi milldum

mæt í hattar-stræti.

Svá qvað Snorri Sturluson: (*í Háttalykli 2.*)

Hollt felr hilldi-gelli

heila-bæs ok deiler

gullz í gemlis-stalli

gunnseið skörúngr reiðer

5) sl. *Ob. U.*

6) *Ob. hefir hér: skript eða skjöld, ljós eða lopt, glær*

heyrn; þau skal svá kenna at kalla land eða jarðar-
heitum nokqvorum eða munn eða rás eða sjón eða
augu heyrnaðinnar, ef nýgjörvingar eru. Munu skal
svá kenna at kalla land eða hús túngu eða tanna,
orða eða góma, varra eða þvilíkt, oc ef nýgjörv-
ingar eru, þá kalla menn munninn skip, en varrar-
nar borþit, túngu ræþit eða stýrit. Tennur eru
stundum kallat grjót eða sker orða, munnz eða tún-
gu. Túnga er opt kavllut sverþ máls eða munnz.

eða gimsteina, stein eða stjörnur, gull eða geisla ok alla
birti, ok kenna til brá eða brúna, hvarma ok ennis. Svá
qvað. Einarr Skúlason:

Ok fyrst þeir er lög lestu
leyðar hréf or höfði
hætt mál var þat heila
himintúngl fírar stúngu.

Hér er hauss kallaðr himinn, enn augu túngl þess himins.
Svá segir í Morginsól:

Hefða ek opt (enn æfi
á ek fljóðz lofa góða)
enni leiptr af unnar
elld-spöng degi löngum,

Svá qvað Egill:

Við því tók
enn tíru fylgðu
sökk samleit
síðra brúna.

Svá qvað Ulfr Uggason:

Inn-máni skein ennis
öndóz vinar banda,
áss skaut ægi geislum
orðsæll á men storðar,

Brár má kalla hris eða gras hvarma eða augna. Svá qvað
Olafr Leggsson:

Haug let (leit?) hvarma skógar
hlaðnorn við mæri stjörnum.

Grát eða tár má kalla hagl eða el, regn eða dropa, skúrir
eða forsar augna eða kinnna, hlýra eða brá eða hvarma,
Svá segir í Marín flokki:

Skegg heitir barð, grön eða kanpar ¹⁾, er stendr á vavrum. *Hár* heitir lá ²⁾, haddr þat er konur hafa, skopt heitir hár; hár er svá kent at kalla ³⁾ skóg eða víðarheiti nokqvoru, kenna til hauss eða hjarna eða höfuðs; eða skeggi kenna við hávku eða kinnur eða kverkr.

70. *Hjarta* heitir negg, þat skal svá kenna, kalla

Knúttu mörg á mótgar
mjöð karms fura hvarma
lífrsamnaðar himna
lífrnægu sali dynja:
busti higgja rista
barm skúr ofan hvarma

fljóðs á frægja meíða
fjölglys himin tyggja.
Vann sú er kjenst er kvenna
kvöl bámaðar manna
eljun undir stóla
iltún þveggit brúna.

Þar móti fellir Ob. út eyra, munns, og skeggs-heiti.

1) canpr O. kanpr U.

2) lauf U.

3) Ob. kemst hér svo at ordi: at kalla skóg eða akr, eða gras eða víðarheiti nokkuru, ok kent til höfuðs eða hvírfils, lífrs eða vanga, hnakka eða reikar, svarðar eða ennis. Svá qvað Snorri Sturulson:

Kom ek inn þar er sat svanni

svanna enstr (vænstr?) í ranni

Gerðr leysti sú svarðar

svarðakr raðar garði.

Svá qvað bróðir Arni:

Skafa sveinar klif krúnu

þola hlusta köl kvistir

kveðr eik meðan reikar

kná skalla rá falla

bjúgr þyrnir hnýgr hjarna

öl krúgiz vel vanga

haf-skíða stafir ríða:

venr skarði grön skarða.

Kalla má ok snjó eða mjöll hauss eða svarðar. Svá qvað

Einarr:

Hrynja lét hin hvíta

haus-mjöll ofan lausa,

strind atvriða strandar

stallz af (haddar-fjalli.)

Hér er úti þetta eddubrot, en á því plázi sem eptir er á bláðinu stendr fánýtt qvaði um Mariu með seinni hendi, sem á hér ecki við.

korn eða stein eða epli eða hnot ¹⁾ eða mýl eða líkt, ok kenna við brjóst eða hug; kalla má oc hús eða jörð eða berg hugarins. *Brjóst* skal svá kenna at kalla hús eða garð eða skip hjarta, anda eða lifrar, eljunar land, hugar oc minnis ²⁾. *Hugr* heitir sefi oc sjafni ³⁾, ást, elskugi, vili, munr; huginn skal svá kenna at kalla vind tröllqvenna, oc rætt at nefna hverja ⁴⁾ er vill, oc svá at nefna jötnana, oc kenna þá til konu eða móður eða dóttur þess, [þessi nöfn eru sér ⁵⁾. *Hugr* heitir oc geð, þock, eljun, þrekr nening, minni, vit, skap, lund, trygð ⁶⁾. Heitir oc hugr: reipi ⁷⁾, fjand-skapr, fár, grim, bavl, harmr, tregi, óskap, grellskap ⁸⁾, lausung, útrygð, geðleysi, þunngæði, gesni ⁹⁾, hraðgæði, óþveri.

71. *Hönd* má kalla mund, arm, lam, hramm, á hendi heitir alm-bogi, armleggr, úllíðr, líðr, fingr, greip, hreifi, nagl, gómr, jafarr, qvikva ¹⁰⁾. *Hönd* má kalla jörð vâpna eða hlífa, við axlar oc erm-ar ¹¹⁾, lófa oc hreifa, gullhringa jörð oc vals oc hauks oc allra hannz heita, oc í nýgjörvîngum fót axlar, bognað ¹²⁾. *Fætr* má kalla trè ilja, rista,

1) hnöt O. 2) hemmar land hugar ok munz U.

3) þannig O. sjálfs K. en U. sl. því.

4) þannig U. en K. og O. sleppa því.

5) sl. O. U. 6) skaplyndi trygð, huga U.

7) reipi hinar. 8) grellskap O. grellskapr U.

9) geðsni O. gessin U. og strax óðverc O.

10) vavðvi, afsvðvi, æðar, sínar, cöglar, knúi batá O. U. inn.

11) axla oc erma U.

12) baugnað U.

leista eða þvílíkt, [renniflein brautar eða göngu, fetz ¹⁾]; má kalla fótinn trè eða stoð þessa. Við skíð oc scúa oc brækur eru fætr kendir; á fæti heitir lær, knè, kálfi, bein, leggr, rist, jarki, il, tá; við þetta allt má fótinn kenna, oc kalla hann trè, oc kalla hann siglu oc rá ²⁾, oc kenna við þessa luti.

72. *Mál* heitir oc orð oc orðtak, snilli, tala ³⁾ saga, senna, þæta, saungr, galdr, qveþandi, skjal, biva, hjæld, hjal, skval, glaumr, þjarka ⁴⁾, gyss, þrapt, skalp, hól, skraf, dælska, ljóðæska, hægómi, afgeija. Heitir oc *rádd* hljómr, rómr, ómun, þytr, gavll, gnýr, glymr, þrymr, rymr, brak, svipr, svipun, gángur. [Svá skal órostu kenna við sverð eða avnur vápn eða hlífar ⁵⁾].

73. *Vit* heitir speki, ráð, skilning, minni, ætlun, hyggjandi; tavlísi, lángsæi, bragvisi, orðspeki, skavrúngskapr. Heitir underhyggja, vælræði, flárræði, þrigð, reiði.

74. *Læti* er tvent: læti heitir rödd, læti heitir æði, oc æði er oc úlund. *Reiði* er oc tvíkent: reiði heitir þat er maðr er í illum hug, reiði heitir oc fargervi skips eða hross. *Far* er oc tvíkent: fár er reiði, far er skip. Þvílík orðtök hafa menn mjöc til þess at yrkja fólgi ⁶⁾, oc er þat kallat mjöc of-

1) sl. U. 2) þannig O. oc kallat er sigla oc rá fóttrinn K. en U. sleppir þvi.

3) þannig U. en O. og K. hafa snilltala í einu lagi. 4) sl. U. og strax þys. 5) sl. U.

6) U. sl. þvi sem eptir er af þessari grein, en hef-

ljóst ²⁾. *Lið* kalla menn þat á manni er leggir mætað, lið heitir skip, lið heitir mannfólk, lið er oc þat kall- at er maðr heitir avðrum lipi sínu, lið heitir avl. *Hlið* heitir á garði, oc hlið kalla menn oxa, en hlið er brecka. Þessar greinir má setja syà í skáldskap at gera ofljóst, at vant er at skilja, ef apraskal hafa greinina, en áðr þycki til-horfa en fyrri visuorð. Slíkt sama eru oc önnor mörg nöfn, þau er saman eigu heitit margir hlutir.

75. Atli, Frópi,

Ali ³⁾, Glammi,

Beti, Ati

oc Beimuni:

Auðmundr, Guðmundr,

Atall oc Gestill,

Gcittir, Ganti,

Gylfi, Sveipi.

Göir, Tynestr,

Gavpi oc Endill,

Skeckill, Eckill,

Skefill oc Savlvi,

Hölr oc Hemlir,

Hárckr oc Gor,

Hagbarðr, Haci,

Hraðnfir, Metti. ⁴⁾

Hjör-

ir þar næst: Vargr heitir dýr o. s. fr. 58. §. — Björn fet- viðr — Hjörtr motraupnir — Hrafn ok Sléttfeti. — Gam- alla avxnaheiti — þessi eru ormaheiti — Tveir eru fugl- ar 60. §. — Avrn, ari — Eldr sem hær segir 62. §. — Oro- sta er kölluð Hjatningjaveðr 50. §. — Hvi er gull kallat barr Glasis 34. — Hvi er gull kallat liaddr Siðar 35. — Hær heyrir at gull er kent til hafuðbanda Fullu 36. — *Söguna um Hreiðmar* 39. — Hrólftr konúgr var ágætr it. Annat mark 44. — Gull er kallat mjöl Frópa 43. gr. mikit styttu og Gróttu s. í burtu — Konúgr hét Havlgi 45. — *Agrip um hjóþsgreinir og stafasetn- ing* — um bragarhætti.

2) Þyðir hær öljóst eins og allvida í ritgerðinni um bragarhættuna.
3) O. betir inni Gamli; en U. fellir á alla þessa pulu; St. G., sem hafa umsteypt Skáldu öldungis, hafa einnig skipa þessu stycki í marga smáparta; og fæst hvörn framán yð þá grein af Skáldu sem inni heldr sama hlutar heiti. St. hefir þar að auki fars öll heitin í staf rofs rúð.

4) sést ecki í K.

Hjörólfr oc ¹⁾ Hraupúngr	Ymir, Gángur oc Múmir,
Högni, Mýsingr,	Ípi oc Þjazi,
Handúngr, Hvítúngr, ²⁾	Hrúngair, Heimnir,
Heiti, Mepill, ³⁾	Hrauðnir, Grímnir,
Hjálmar, Moerr,	Hveðrúngr, Hafi,
Hömir, Mœvi,	Hripstöðr, Gýmir,
Rópi, Rakni,	Harðverkr, Hrökqvir
Rer oc Leifi,	oc Héstigi, ¹⁰⁾
Randver, Ravknir, ⁴⁾	Hræsvelgr, Herkir
Reifnir, Leifnir,	oc Hrímgímnir, ¹¹⁾
Næfill, Ræfill, ⁵⁾	Hýmir oc hrímþurs,
Nori, Lýngvi, ⁶⁾	Hvalr, Þrígeitir, ¹²⁾
Byrvill, Kilmúndr,	Þrymr, Þrúðgelair,
Beimi, Jórekr,	Þistilbarpe.
Jólmundr ⁷⁾ , Þvinnill,	Geirröðr, Fyrnir,
Yngvi, Teiti,	Galarr, Þrívaldi,
Virvill, Vinnill,	Fjölverkr, Geitir,
Vannðill, Savls,	Fleggr ¹³⁾ , Blappvari,
Gautrekr ⁸⁾ oc Húnn,	Fornjótr, Sprettingr,
Gjúki, Buðli,	Fjalarr, Stígandi,
Homar ⁹⁾ , Hnefi,	Somr ¹⁴⁾ , oc Svasuðr,
Hyrvi, Syrvi;	Svaránger, skrati.
sækkat oc fleiri	Surtr oc Stórverkr,
sækonunga,	Þekkarls-múli
Ek mun jötna	Skorir, Skrýmir,
inna heiti:	Sterkir, Salfánger,

1) Hraupólfr bat O. ían.

2) þannig O. Hattúngr K.

3) sjást ekki greinilega í K.

4) Ravekvi O.

5) Nepill, Rēpill O.

6) K. sýnir at hafa Lýngri.

7) Ösmundr O.

8) Min getg. fyrir Gautrekr K. O.

9) Hömar O.

10) Héstigi O.

11) Þrígeitir O.

12) Fleggr O.

13) Sömir O.

14) Ög strax Skratti.

Avakruðr¹⁾ oc Svartir,
Anduðr¹⁾, Stúmi,
Alsvartr, Avrúðr,
Amr oc Skalli.

Kavtr²⁾, Ausgrúi,
oc Alfarrinn,

Vindsvatr, Vífarr³⁾

oc Vafprúpur,

Eldr oc Avgelmir,

Ægir, Rángbæinn,⁴⁾

Vindr, Viðbliandi,

Vingnir, Leifi.

Beinvíðr, Björgólfr
oc Brandngi,

Dumr⁵⁾ Bergelmir,

Dofri oc Miðjúngur,

Nati, Söckimír;⁶⁾

nú eru upptalin

smáttligra

jötna heiti.

Skal ek travillqveinn^a Leikn, Munnharpa^a
telja heiti:

Gríðr oc Gnissa,

Grýla, Brýja,

Glumra, Geitla,

Grína oc Bakrauf,

Grottin-tátma.

Gjölþ⁷⁾ Hyrrockin,

Hengikepta,

Gneip oc Gnefja,

Geysa, Hala,

Ilorn oc Hryga,

Harðgreip, Forat⁸⁾,

Ilrygga, Hveptra

oc Ilavlgá-brúðr,

Ilringrþr, Harar;

Ilverkja, Fala,

Índ, J rásaxa,

Ína, Fjölvr,

Njavrn, Iviðja,

Amgerþr⁹⁾, Simul;

Sivðr, Skrikja,

Sveipin-falda.

Avlingbarpa,

oc Jörn-glumra,

Imgerþr, áma

oc Járnvíðja,

Margerðr, Atla,

Eisur-fala,

Leikn, Munnharpa

oc Munnripa,

Leirvör¹⁰⁾, Ljóta

oc Lopin-fingra,

Kraka, Varðrún

oc Kjallandi,

Víglavð¹¹⁾ þurbavrð;

viljum nefna

Rýgi s'parst

1) Avnduðr O.

2) Kautr O.

3) K. synist at hafa Vífarr en O. Vífarr; þvi hugsa eg Vífarr muni réttast.

4) Egir,

Rángbæinn O.

5) Dumr O.

6) Söckimír O.

7) O. Gjölþ O. sk. far Gjölþ.

8) Forat O. eg strax Hrydga,

Ilvedin.

9) Amgerðr varí kanaske réttara.

10) Leirvör O.

11) Víglavð O.

oc Ríðu-gavflo.	Kyrmir ²⁾ , Suttúngr
Þórr heitir Atli	oc Kallgrani,
oc Ása-bragr,	jötunn, Ogláðnir
sá er enni-langr,	oc Avrgrímnir,
oc Eindripi:	Grimlingr, ³⁾ Gusir,
Þjörn, Hlorripi	Ofóte ⁴⁾ , Illóe,
oc Harð-veorr,	Gánglati oc Hælginn;
Vingþórr, Savnúngr,	Hrossþjófr, Durnir,
Veðr oc Rymr ⁵⁾ ,	Hundallr, Baugi,
ása-hetja.	Hraðúngr, Feurir,
Burir eru Opins:	Hróarr oc Miði, ⁶⁾
Baldr oc Meili,	Enn skal telja
Víþarr oc Nepr,	ása-heiti:
Voli, Óli ²⁾ ,	þar er Yggr oc Þórr
Þórr oc Hildólfr,	oc Yngvifreyr, ⁷⁾
Hermóðr, Sigi,	Víþarr oc Baldr,
Skjöldr, Yngvi-freyr	Vali oc Heimdallr;
oc Itreks-jóð,	þá er Týr oc Njörðr,
Heimdallr, Sæmíng. ⁸⁾	tel oc næst Braga;
Enn eru eptir	Havðr, Forseti,
jötna-heiti:	hér er efstr Loki.
Eimgeitir ⁴⁾ , Ver,	Nú skal ásynjur
Imi ⁵⁾ , Hringvölnir,	allar nefna:
Viddi, Vifgrípr ⁶⁾ ,	Frigg oc Freyja,
Vandill, Gyllir,	Fulla oc Snotra,
Grímnir, Gláumarr ⁷⁾ ,	Gerpr oc Gefjon,
Glámr, Sám-endill,	Gná, Lofu, Skapi,
Vavrnir, Harðgreipr,	Jörp oc Íþunn,
oc Vagn-havði,	Ilmr ¹³⁾ , Bil, Njórun:

1) Rymir O.

2) Óli O. *kennska rettare*: Vali, Ali.

3) Hér þykir vanta eina línu at minnu. 4) Eimgeitir O.

5) Ymir O. *enn hann var telinn fyrst allra*. 6) Þannig O. Vingrípr K. 7) Gláumarr O. 8) Skyrmir O. 9) Grillir ss.

10) Ofóte ss.

11) Hér þykir apter vanta i.

12) Yngvifrör O.

13) Þannig O. *cinan*.

Hlin oc Nanná,
Hnoss, Rindr oc Sjöfn,
Sól oc Saga,
Sigyn oc Vör;
Þá er Var.¹⁾ oc Sýn
verðr at nefna,
en þrúðr oc Rán
þeim næst talit.

Grét oc at Öpi
gulli Freyja,
heiti eru hennar
Hnoss oc Gersimi,
Enn eru aðrar
Öpins meyjar
Hildir oc Gavndul,
Íllavk, Mist, Skavgul,
Þá er Hrund oc Mist,
Hrist, Skuld talit.

Nornir heita
Þær er nauð skapa,
Nípt oc dísi
nú mun oc telja;
snót, brúðr, svanni,
svarri, spracki,
fljóð, sprund, kona,
feima, ekkja,
rýgr, víf oc drós,
ristill, sæta,
man, svarkr oc hæl,

mær oc kerling,
Mál er at segja
manna-heiti:
greppar oc gúmnar,
gumar.²⁾ oc drengir,
gotnar, rekkar,
garpar, seggir,
sveit, snilllingar,
oc sælkerar.³⁾

Bragnar, þegnar,
beimar, haviþar,
firar oc flotnar,
fyrþar, haviþar.⁴⁾
favruneiti, drótt,
flokk, harðmenni,
kniar oc kappar,
kenpur, nauðar.

Avld oc ærir.⁴⁾
oc afarmenni,
lipar oc lospar,
lýðr oc saguir,
ljóðr, oflátar,
ljónar oc fœrþir,
mildfng, mærfng,
mannbaldr, spekfng.

Þá er glæsi-mæðr
oc gull-skati,
þá eru snyrti-mœun
oc auðkjýlingar

1) Varðr, sama sem Vör, um þennan miðkilning sjá Gylfag. 35 gr. 62u athugasemd. Þessi þula er mikili til of ny og óáreiðanlig til at geta sannad nokkut á móti málsins edli sjálfa. Þannig grunar mig einnig ad Ilmarin sé hér ekki á rétta stad.

2) gunnar O. 3) sl. st. 4) sl. st.

oc oflátar:

herr oc helmíngar
oc höfþíngjar,
fólk oc fylki,
fundr, almenníng.

Nú er þraung oc þys,
þorp, auðskatar,
drótt oc syrvar,
dúnn, prýðimenn,
savgu oc samnaðr,
seta, stertimenn, ¹⁾
fiorr oc brjónar.

Enn eru eptir
aldarheiti
híð oc gestir
oc húskarlar,
inndrótt oc hjón,
ef ee allt segi,
rúni oc pópti
oc ráðgjafi.

Innhýsingar,
alda-póptar,
sessi oc máli,
serlar oc fylgþir:
þá er felagar
oc frændr saman;
viur, einkili,
verþúng, halir.

Ai oc áttúng;

avi, sonr,

fapir, bróþir, barmi,
blópi oc lifri,
jóð, burr, nesi,
oc arfani
þá eru hlýrar
oc hafutbaðniar.

Niðr, hlæta-maðs, ²⁾
niðjúngur oc barn,
kour oc kynqvisl,
kundr, ættbogi,
mavgr, mavtunnautr, ³⁾
mágr oc spjalli,
ættbaðmr, ættslóð,
ofskavpt oc sveinn;

Sessunautar
oc sífjúngar,
afspíngur er þá
oc ættstúpill:
þá er rápunautr,
þjónar, þrælur,
þirr ⁴⁾, avnnúngar,
verkmenn, kefsar.

Þau eru orostu ⁵⁾ heiti:
hjaldr oc rimma,
gavll, geirahavð
oc geir-Þrífsl ⁶⁾,
róg oc róma,
rana-grið ⁷⁾ oc storð;

1) Setimenn O.

2) Niðrhlutamadr O.

3) Þunnig O. og Þykir þad réttara heldr en málunautr sem K. hefir.

4) Þyr O.

5) sl. K.

6) geirþrimul O.

7) Rangríd O. sjá Eddu 36. gr. kannske Rán-griðr varí réttast.

svipul oc snerra, ¹⁾
sig, fólkjara.

Sota-morð ²⁾ oc víg,
sókn oc ið,
dólg, ógntara,
ðrima ³⁾ oc imun:
þá er orosta
oc avrlýgi,
hið oc etja,
herþögn, þrima.

Ek mun segja
sverpa-heiti:
hjör oc brotti,
höguðr, dragvandill,
gora ⁴⁾, gramr, gellir,
gjallr oc neþan-skarþr, ⁵⁾
sigðr oc snyrtir,
sómi, skjómi ⁶⁾

Skolkr, skerkir, stúfr,
skrýmir, laufi,
avltirr, lángharðr
oc ormpvari;
leggþiti ⁷⁾ oc kyrr
oc Leifnis-grand,
herberi, hneitir
oc hafrakan.

Lotti, bravnduðr ⁸⁾
lavgþir, mækir,

mavnduðr ⁹⁾, munndripi
oc mistilteinn,
málmr, þrór oc marr
oc miðfáinn, ¹⁰⁾
fetbreiðr, grindlagi
oc fjörsoðnir.

Vægir ¹¹⁾, veigarr,
vallánger oc brandr,
verúlfr, valnir,
viunbjarr oc qvöl,
askr, ángr-vapill,
eggjom-skarpi,
svipuðr ¹²⁾ oc svipaljótr,
salgarðr, hnefi.

Hvati, höfuðhvessínger, ¹³⁾
hausa-mölvir,
hræva-gautr, herbrái
oc holdmámir;
bensogr, brigþir,
brímir, húð-lognir, ¹⁴⁾
skygþir, skreivir, ¹⁵⁾
skarðr, grindlogi.

Mímúnger ¹⁶⁾ oc fellir
oc mál-vitnir,
taurar, hrævarðr,
trani, vindþvari,
liðnir, kvernþiti,
ljómi, herþir,

1) snerta O.

2) Soti, mord O. hún sl. og úti Id.

5) drifa O.

4) gróa O.

5) neþan-scandi O.

6) sl. O.

7) leggþitr O. eins og fyrir neðan í kvernþiti.

8) hraundúnger O. 9) mavndr O. 10) Miðfari O. og strax grindlogi.

11) Vægir O.

12) svifadr O.

13) sêst ecki í K.

14) Sjást ecki

rett í K.

15) Skreyvir O. og strax skardi.

16) Mímúnger ss.

vitnir, yfir,
vægja læstir, ¹⁾

Skelkvíng, fylvíng,
flæmíng, skerpíng,
skotníng, skilvíng,
sköfníng, rifjvíng,
brotníng, hvítíng,
bæsíng, tyrvíng.
hökíng og hríng,
hittaz mún netting, ²⁾

Logi og munn-gjallr, ³⁾
línghvass og eldr,
avrn og eygir
og naglfari,
bríðpir, mavrnir,
blör og skerpí,
hyrr og helsíng,
hrípir átti. *

Fellir, favlnir,
safnir, raufnir,
imnir ⁴⁾ eimnir,
afspríng, þínorr,
sigþir, snyrtir,
svelgr, skarr og narr,
góinn, gestmóinn og garr,
þrímarr, níðhavgg.

Oddr, blóðvarta
og benknúar,
blóðrefill, blóðvarp
og blóðípa,

blóðvaka, ljúgvengr ⁵⁾
og blóðhnefi,
íðhvarf og brandr,
eggteinar, fólk.

Emjar, þremjar
og avlroþar nautr,
merki vættrim ⁶⁾
og missifengr,
onn og skafníng,
undir-dreguíngr,
vargr og keldhamarsnautr,
valbavst og herðr.

Sverð og gelmíng
og samuagli,
hugró, sigrhuð,
hjalt og tungi,
mundripr ⁷⁾ hang-fáðr
og meðalkalli.

Öx og jarðsparþa,
hyrna, skjafa og skeggja,
skrama og genja,
regín-spavnn, gneþja,
gýgr og fála,
snaga og bulda,
barþa og vígglað,
þveita og þenja ⁸⁾
þá er arghyrna,
hon er öfst talit
ðxar-heita.

1) yfir, vægja-læstir O.

2) nettingr O.

3) munn-gjallr ss. og strax línghúss.

5) ljúgvengr ss.

6) merkivettin ss.

7) mundridi ss.

8) þenja ss. og strax arghyrna.

4) imnir ss.

Darr spjót og navt,
 dævflæn ¹⁾ og vigr,
 snamfleinn ²⁾ og svaf,
 svipa, hræmaki,
 geirr ³⁾, spjör, nata,
 gefja, kesja,
 gallat-fracka,
 gúngnir peita.

Avr er og acka,
 oddr, hvítmylíngr,
 fenja og drífa,
 flug dynfara,
 bavl, bavl, bílda,
 broddr og hremsa,
 gavgn-flavg ⁴⁾ og þraus
 gavgri og skapt-snavr.

Flugglavð, flugsvinn,
 fífa og skeyti,
 geta skal fenna
 og Gusis smíðis,
 Jóls smíði er (ok)
 en öfst þura.

Almr, dāl, r,
 ýr og tvíviðr,
 sveigr, glær og þrymr;
 sómr, skal-gelmir.
 Enn qveð og heita
 avll vápn saman:
 jörn ⁵⁾, avr og slög;

lsarn og spjör
 Skjöldr: þrúnginsalr,
 skavnn, salþendíng,
 bogu, hlæbarðr,
 og buklari;
 vetlimi, targa,
 veðrglaðr og hlíf;
 viðbleiknir, rit,
 vígglaðr og lind. ⁶⁾

Gjallr, dagggskafi
 og gimskýlir,
 þaðljós, gréta
 og bavð-skýlir,
 svalinn og randi,
 saurnir, borpi,
 scuttingr, barpi,
 skirr, tvíbyrþíng,
 yrlygr og svarmr ⁷⁾
 eilífir, heiðr,
 bangr, fagr-bláinn,
 bera, miðfornir.

Hropz hattar skal og
 heiti segja:
 hjálmr, gullfáinn,
 hraunn, valhrímnir,
 hallgrímnir, skolir ⁸⁾
 og hlífandi:
 fjörnir, þocki,
 og fíc-móinn,

1) doplen O.

2) snata, fleinn ss.

5) gerr ss

4) gegnflaug og þreygavgri og scafst-snavr ss.

3) o: járn.

6) þannig O. líd K. og stíðr dagsgapi.

7) svarmir O.

8) hallhrímnir, sceler ss.

hilldigavlltr, kellir,
herkumbl oc velgr,
gr'ma, cegir,
glævir, stefnir.

Brýnja, kund, hjálmgavll, Hefríng⁶⁾, alda,
bravð oc nati,
kavld, sinnzleif,
boföra¹⁾ Þýð-sýn
oc blóðleika.

Sær, sílægjá,
salt, ægir, haf,
lavgr, sumr²⁾, lægir;
laugr, stop oc vågr,
gjallr, gnáp, geimi,³⁾
gnarr, svífr oc marr,
súgr, sogsami,
svelgr, ravst oc fjavrðr.

Sund, ðgr [velforir,
sími⁴⁾ oc v'pir,
hríð, ver, breki,
húm, flóð oc brim,
græpir, glýjoðr,
gýmir oc vegir,
gniðr oc úróf,
gjálfr, fen, snapi.

Gnat, vavrr, vika,
vözt, hof⁵⁾ oc mið,
vatn, djúp oc kaf,
vík, tjörn oc sík,

stormr, díki, hylr,
straumr, lækr oc bekr,
áll, bruðr, kelda,
ípa, fors oc kíll.

hvítingr oc lí,
hravnn, rán, kelda
oc himinglæv,
dravfn, uðr oc solnir,
dúfa, bylga,
hopi oc bára,
blóðughadda.

(Aa-heimi).

Gjöll, glit, gera,
glóð oc valskjálf,
von⁷⁾ víð, vimur,
víngr oc ysa,
síð, suðr, freka,
sekin, einstika,
elfr ro ekla,
ekin, rennandi.

þyn, rín oc nið,
þavll, rimr⁸⁾, ysja,
dún⁹⁾, ógn, dýna,
dyn, höll, fara,
orun oc bró¹⁰⁾,
auðskjálgr, lodda,
mun merkrípa,
mein oc saxelfr¹¹⁾.

17

1) borofa O.

4) sést ecki í K.

7) vön ss.

10) O. synist ad hafa bjó.

11) farelfr ss.

2) sorn ss.

5) hop O.

8) rumr ss.

3) gnaphheimi ss.

6) hefríngr ss.

9) dýn ss.

Tífr, darn, vína,
tema, vond oc strönd,
mavra ¹⁾, móða, þrym,
morn oc gautelfr,
slin, uðr, alkoga
oc evfrates,
éga, eiðrennir ²⁾
oc apardjén.

Ravngr ³⁾, hravnnoc ravn,
raumelfr, hnipul,
hnöpul, hjálman-lá,
hunnra, vína,
bil, vin vella,
valin, semd, salin,
nepr, dravfn, strauma;
nis, mynt, gnapar.

Gilling oc nil,
ganges, tvedda;
luma, vervápa ⁴⁾,
leira oc gunnþró,
viðsvöl, vegsvinn,
yn, þjóðnuma,
fjörm ⁵⁾, strond oc spe,
oc funbulþul.

Nyt, hravnn ⁶⁾ oc nauð,
navt, slípr oc hríð,
kavrm, leifstr ⁷⁾ oc avrmt,
kerlangar tvær,

gömul, sylgr ⁸⁾ oc yn,
oc geirvimul
ylgr, vavð oc fold, ⁹⁾
jörðan er á lestr.

(Fiska-heið.)

Lags oc kunga,
lýsa, brosuna,
birtíng, hæting,
lust ¹⁰⁾ ok hrygna,
hunnerr, brogukelsi;
hveðnir, flóki,
avtun, avrripi,
oc andvari,

Síld, sciðr, skata;
síl, reiðr ¹¹⁾ oc ogr,
skreipúngur oc sitr, ¹²⁾
skálgi, flýðra;
fyldingr, styrja
oc fyðrnskill, ¹³⁾
hámerr, steinbít,
oc háskerþíng.

Fjörðsúngur, þravmmúngur
oc fengrani,
hamarr, sandhyerfa
oc horngæla:
marknútr, glaumúngur
oc marþvara,
silúngur, skeljúngur,

1) mavrn ss.

2) Ríðrennir ss.

3) Ravngís ss. og strax ravn. — hnifod, hnaupul, hjálmanra, vína;
vil, vínfella.

4) ver, þaðá ss.

5) flórn ss.

6) hravn ss.

7) leiptr ss.

8) sylgr ss. og strax Geimvimul.

9) vad oc flocc ss.

10) byst ss.

11) reydr ss.

12) sicr ss.

13) fudrýscill ss.

everðfiser oc lyr. ¹⁾

Þyrsklíngr, ufsi

Þorskr, vartari,

grunnúngr, gedda,

gjolnir, keila,

áll oc karfi,

krabbi, geir-s'l,

hár oc góðlaks,

horn-s'l, ígull.

Háfr, hválr, geirhvalr,

oc hafgufa,

hnisa, hafstrambr,

oc hupfíngar,

reyðr, reyðar-kálfr,

oc raunðkembíngar,

bunúngr ²⁾, rostúngr,

bleio-hvalr.

Norðhvalr, kýrhvalr ³⁾,

níðhvalr oc leiptr,

skeljúngr, fiskreki

oc skútu-hvalr,

slettibaka, skjaldhvalr

oc sand-lægja,

hrosshvalr, andhvalr,

braufreyðr oc vögn. ⁴⁾

Nú mun ec skýra

of skipa-hciti:

avrk, ára-kló,

askr, sessrunnir,

skeið, skúta, skip,

oc skiðblaðnir,

nór, naglfari,

nökqvi, sneckja.

Byrþíngar, buza, ⁵⁾

barðkaldr oc hreinn;

backi ⁶⁾, havmlúngar,

hælug-barði,

ravst, bátr oc regg,

ravð, lírúg-hornir,

lúng, kjöll, língskip;

leifnir, karú.

Hríngar, guðð, freki,

hravð, móþróe. ⁷⁾

hemlir ⁸⁾, barþe,

oc hyl-bauti,

ugla, leþja,

oc askvitull,

kona, ketla, ⁹⁾

kati, reið oc skúlpr.

Knavrr, kuggar, knúi;

keipull, eikja,

dreki, ellipi,

drómundr oc þrámr;

fura, vigg, galeið;

ferja, skalda,

fley, flaust oc þeckr;

fartíðr, oc lið.

Segl, skavr, sigla;

sviðvis, stýri,

sýjor ¹⁰⁾, saumfavr

1) þannig O. en K. radar þeim öðruvísi niðr, og hefir þar að
auki i 5. l. glaumungr, og i 7. skellíngar. 2) burúngar O.

3) K. sýnist at hafa Kurhv.

4) Vagn O.

5) bussa ss.

6) hlaki ss.

7) modfroe ss.

8) helmir ss.

9) kotla ss. og i næstu l. scólfr.

10) spior ss.

súð oc skautreip,
stag, stafu, stjóravölr
stuðill oc sikulgjörð,
snotra oc sólborð;
sess ¹⁾), skutr oc strengr,
Savx, stöþningar,
svipting oc skaut,
spíkr, siglo-líð,
saumur, lee-stopar,
laukr, siglötöppr,
lina, eyru,
flaug, flaugarskegg ²⁾),
oc farnagli.

²⁾ Háubora oc
hjálmun-völr,
húfr, hlýr, hremmi ⁴⁾)
oc halstemni,
hefill, háls, hánki,
oc höfud-bendur,
hár, hæll, hámar,
hjálpreið ⁵⁾) oc lík.

Ró, ræcki, rif,
rengur oc havmlur,
vinðás, vengi,
vavndr ⁶⁾), lánnefjör,
völlt, beiti-ás,
varta brandar,
þitar, þóglíng,
búlka-stockar.

Barð kné, bygbí,

belti oc kinnúgr,
kjölr, borð, keili,
oc kjöl-sýgja,
kraptar, kerling,
klær oc þóptur,
kalreip, þrimir,
kló, var ⁷⁾) oc þilfur.

Drengir, dragreip,
dæla, árar,
aktaumar, rör,
arinn oc nálar,
avrborð, kjalar-hæll
oc ackeri,
huot mípi ⁸⁾), ausker,
oc húnsþenir.

J a v r ð : fjörn, rufa,
eskja oc hlóþyn,
gýma, síf, ⁹⁾) fjörgyn,
grund, hauðr oc ravnd,
fold, vängur oc síf,
frón, hjarl oc barðmr ¹⁰⁾),
land, þjavð, þrúma,
(læð) oc merski.

Hóllt, hals oc fjöll,
hlís oc leiti,
hóll, heiðr oc hvíllt,
hváll oc brecka,
luró, dalr oc vavllr,
hyamur oc túnga.

1) heys O. og strax sviptingr.

2) O. sýnir at hafa flaugarsæg.

3) húnur batir O. við og mun þad rétt, einúngis þatti mér húnna reg uligra.

4) hreppi ss. og strax halstemmi.

5) hjálpreið ss.

6) vindr ss.

7) klovar ss.

8) hnaekmídi ss. og strax húnsþenir.

9) O. sleppir Síf hér.

10) barnr O.

mold, flag, mýri, ¹⁾
mór, laut oc sandr.

Enn skal segja
a v x n a - h e i t i :
árvaer, drjóni,
oc jórnumrekr,
simi, freyr, reginn,
smiðr, cypvari,
ravðr oc reknúgr
oc ravekvi hliðr,
viggsi, bavruðr,
víngrnis-stjóri,

Himni-rjótr, simir
oc harð-fari,
berir ²⁾, digni,
hjavlluðr, simull, ³⁾
hliðr, stúfr oc lítr,
hríp, forsími,
arur, aymmoni ⁴⁾
oc eiki-smiðr.

Öneisti, apli
oc golin-horni,
auðr, kvígr, avldúgr
oc arfuni,
gripúgr, ölgr, gellir, ⁵⁾
glymr oc hreði,
t'púgr, boli,
tarfr, avrgesinn,

K ý r heitir skyrja, ⁶⁾

kvígr oc frenja
oc Auð-hambla,
hon er æzt ⁷⁾ kná.

H r ú t r, ofr-hyrniugr,
hornum-skvali ⁸⁾,
gumarr, horn-glóinn,
oc gjalldróinn,
hvedurr, hornglóinn, ⁹⁾
hallin-skípi,
þerr horn hróinn
oc heimdali,
bekri, miðjúgr,
blær, mavrðr oc veðr.

H a f r heitir grímnir
oc geiravlnir,
tanugnjóstr, kjappi
oc taungrísniur,
skimuðr oc hrúsi,
bokkr, grímr taliðr.
Heitir oc heiðrán,
haðna oc kiðlíngur,
er kolmusa ¹⁰⁾
oc kið saman,

B j ö r n : bersi, blómr,
bera, elgviðnir, ¹¹⁾
blájaxl, ísólfir
oc breiðvegi:
bestíngur, bassi,
balti, hlébarðr,

1) rimi K. 2) begir O. 3) hjavllr. simul ss. 4) javrmuni ss.

5) olgr, gillir ss. og strax glymr. 6) scirja K. og strax kvígr O.

7) ellst O.

8) hornunskali ss.

9) K. sl. þessu, en þá trublast þragarháttrinn.

10) kolmusa O.

11) elvidnir ss. og strax ísólfir.

ufr, frekr, vilpir,
jórekr, mösni ¹⁾).

Fetvöðnir, hánn,
fress, vetilípi,
ínglanni, jálfuðr, ²⁾
ísfjúngr, vílskarpr,

Hjörtr ³⁾: dyrabrór,
líðr, eikpyrnir,
duncyr, dæinn,
dvalarr ⁴⁾, mætroðnir.

Gavlittr: valglitnir, ⁵⁾
gríss oc hriunnir,
svinnlarr ⁶⁾, rani,
særíunnir, bavrgr,
rar ⁷⁾, valbassi,
roðr ⁸⁾, drítropi,
prór, vigrir, skunpr, ⁹⁾
pröðnr, vaníngi.

Vargr: úlfr, geri,
vitnir oc hnimnir ¹⁰⁾ oc grá-
dýri,
hati, hróðvitnir
oc heipíngi,
freki oc viðnir, ¹¹⁾
fearir, hlébarðr,
goti, gilldr,

glammi, gylpir,
imarr, imr,
eggpir oc skavllkíni.
Einn heitir svá:
ylgr, vargynja,
borkn oc ima, svimul.

Nú eru himnar
á hæð taldir:
veit ec hinn næsta
sá er vindbláinn,
þá er heiðyrnir ¹²⁾
oc hreggnímur,
annarr heitir
andlángur himin,
þat máttu skilja
þrípi viðbláinn,
við-seðmi qveð oc
vera hinn fjórða,
hrjóðr oc hlýrni
hyggjum setta,
gimir, velnámur,
get ec mí vera
átta himna
upp um-talða,
scáturnir ¹³⁾ stendr
skýum efri,

1) mösni O.

2) víglanni; jolfudr ss.

3) íorir K. eins og þetta vari enn bjarna keiti.

4) dvalr O.

5) valglitnir ss.

6) svintanni ss.

7) tarr K.

8) sl. K.

9) scunpr O. og strax vanningi.

10) kannske réttara hnimnir O. sl. þvi áti.

11) víðvir O.

12) heidþirnir O.

13) scraturnir ss. skatturnir S. og á spát. o: Saturnus.

hæin er utan ¹⁾

alla heima,

Sól og sunna,

sýn, sagrahvæl,

hrjðr leika,

líkn-skin, ravpull,

leiptr, ífravpull

og ljósfari,

drifandi, ífravpull

og Þvalins-leika ²⁾

1) O. heitir inn (um) eins og það væri af skrifaranum og ekki af ormbókinni gömlu.

2) Hér smeygir U. inn ofristlu ágrípi af risgjörðinni um iðitíðu stafrofið, sem O. farir inn á milli kendra og ókendra heita, en það á eins illa við her og þar. G. og St. í sama máta, og kalla þar báðar, að þar byri Skálda eða búi þarir Edda, en fjórði þertrinn í þeim er Skáldskaparmál um kenningar ok heiti margra hluta; þar steypa nefal. saman kendum og ókendum heitum, og kalla þat allt kenningar. Hjá Resen er allslags kenningum og ókendum heitum einnig samansteyppt, vísunum slept, allt þætt í stafrofsröð, og heitir það þar: Annar Partur Eddu um kenningar.

Res. hefir dmedal vopnaheiti þetta, sem hinar sleppa, og sem heldr þykir heyra til 71. gr.

Vápn þat, er stendr meðal fótta mauni, heitir sverð eða brandr ok öllum sverðsheitum, ítem helliskrípr: þat skal kenna spjót-arrur ok öllum licitum lagvápnna ok skotvápnna. Kenna má þat sverð við maga, kylli, nyru eða hlauu eða hræra. Kalla má brandinn orm eð filladölg eða jötnu húss dyra burðarins.

Burðardyr má kalla travð, laun (s. leyni) eða slíður eða ummgjörð, havll eða hirðsla þess fyrsta.

Res. hefir aðsönnu þeirra fiska, en fástuðráð Skúli Þórðarson Thorlacius hefir þess fyrsta í sínu 7. specim. Antiqv. Borealiu bls. 96. kvar hann sannar að þetta sé ehta og hafi verið notad af gömlum merki-skáldum, (nefal. af Eilíf Guðrúnarsyni í Þórardápu 8. síða bls. 116 fyrir ofan.), Þótt það finnist í annri gamalli Eddu á bókfelli.

BRAGARHÆTTIR

eptir Hattalykli Snorra.

I. QVÆPI¹⁾

76. **H**vat eru *hættir* skáldskapar? Þrent.
Hvett? Setning, leyfi, fyrirboðning. Hvat er setning
háttanna? Tvenn. Hver? Rött ok breytt.

77. Hvernig er *rött setning háttanna* ²⁾: Tvenn.
Hver? Tala oc grein ³⁾. Hvat er tala setningar hátt-
anna? Þrenn. Hver? Sú er ein tala, hversu margir
hættir hafa funnið í qveðskap höfud-skálda; önnur
tala er þat, hversu mörg visuorð standa í einu eyr-
indi í hverjum hætti; en þriðja tala er sú, hversu

18

1) Þessa fyrir sögn hefi eg sjálfst stíðast samgræmt 1. grein Skálda-
og sjálfu innihaldið. K. O. S. hafa hér einga fyrir sögn, ekki
heldr U. Þó lætr hún ganga á undan nokkurskonar rögistut yfir
dróttqvæðnu háttuna í fyrsta qvæðinu og fáeina í öðru (35 alla) Þar
er seinast þriðjætt: Hristla hvatt þá er relstia. Same mun skrif-
arinn hafa atlað ad halda þri fram og látið þar fyrir opid plaz
á sidunni, en þat hefir ekki orðit, heldr hefir seinast eigandi notad
sér þad til ad skrifa á nokkrar linur med leyni-letri. Leyndar-
dómurinn sá er annars audleystr, og er hann í því innifalinn, ad
madr isladin fyrir hvönn hljóðstaf skrifar þann samhljóðanda, er
næst honum stendr í stafrofinn, a. d. b. fyrir a, f fyrir o (og æ),
k fyrir i, (og i) p fyrir o (og ö) o. s. fr. i. d. fyrst stendr þar:
Hir fr rkuþr hblfr kprþk tgr hbtib: o: hér er ritapr halfr
fjórþi tgr háttu. Þri næst kemr heimskulig saring einhvör, sem
synist atlað til at dempa eldsbruna. Si. og G. byrja Skálda (5ta
part Eddu) med ritg. um Stafrofid; en í þeirri Skálda er þetta
ad bti kapituli, og hefir þessa fyrir sögn Hattatal or Snorri Stur-
luson orti um Hákon kóng ok Skúla hertuga.

2) U. fellir út þetta og næstundanfarna svarit.

3) Þannig O. U. málsgrein K. S.

margar samstöfur eru settar í hvert visuorð í hverjum hætti. Hver er grein setningar háttanna? Tvenn. Hver? Málsgrein og hljóðsgrein ¹⁾. Stafasetning greinir mál allt; en hljóð greinir þat at hafa samstöfur lángrar eða skammar, harðar eða linar, og þat er setning hljóðsgreina er vær köllum *hendningar*, svá sem hér er qveþit:

1. Lætr sá'r Hákon heitir sjálfir ræðr allt og Ellar
(hann reckir ²⁾ lið) bannat úngr stillir sá milli
jörð kann frelsa fyrðum (gramr of gipt at fremri)
friðro's konúngr ofsa Gaudvíkr jöfurr landi.

Hér er stafasetning sú er hætti ræðr, og qveþandi gerir, þat eru tólf stafir í eyrindi: og eru þrir settir í hvern fjórðung. Í hverjum fjórþungi eru tvav visu-orð. Hverju visu-orði fylgja sex samstöfur. Í öðru visuorði er settr sá stafr fyrst í visu-orðinu, er vær köllum *höfufstaf*; sá stafr ræðr qveþandi; en í fyrsta visuorði, mun sá stafr sinnaz tysvar standa firir samstöfun; þá stafi köllum vèr *stuðla*. Ef höfufstafr er samhjóþandi, þá skulu stuðlar vera enn ³⁾ en sami stafr; svá sem hér er:

Lætr sá er Hákon heitir

(hann reckir lið) bannat...

en rángt er, ef þessir stafir standa firir samstöfun optarr eða sjaldnarr enn svá í fjórþungi visu. En ef hljóðstafr er hafuðstafrinn, þá skulo stuðlar vera og hljóðstafr, og er segra at sinn hljóðstafr sé hverr þeirra; þá má og hlýða at hljóðstafr standi

1) Þann g. O. U., en K. basir inni. Hvat er málsgrein?

2) reckir U.

3) sl. O. S. U.

fyrir optarr í fjórþungi í fornöfnum eða í málfyl-
ling, þeirri er svá qveþr at: *ec*, eða svá: *en*, *er*, *at*,
i, *oc*, *of*, *af*, *um*, *oc* er þat leyfi, en ei rétt
setning.

Önnur stafasetning er sú er fylgir setning,
hljóðs þess, er hátt gerir oc qveþandi. Skal sú
grein í dróttqvæpum hætti svá vera, at fjórþunge
vísu skal þar saman-fara at allri stafasetning oc
hljóða; skal í fyrri visuorði þannig greina þá setning:

Jörð kann frelsa fyrþum,

hér er svá: *jörð*, *fyrð*, þat er ein samstafa í hvár-
um stað, oc sinn hljóðstafir fylgir hvárri, oc svá
upphafsstafir; en einir stafir eru eptir hljóðstaf í
báðum orðum: þessa setning hljóðfallz kavllum vör
stothending. En í öðru visuorði er svá:

Friðrofs konúgr ofsa,

svá er hér: *rofs*, *ofs*, þar er einn hljóðstafir, oc svá
allir þeir er eptir fara í báðum orðum, en upp-
hafsstafir greina orðin: þetta heita *afalhendingar*.

Svá skal hendingar selja í dróttqvæpum hætti,
at hina síðarri hending í hverju visuorði, er heitir
viðrhending, hon skal standa í þeirri samstöfu, er
ein er síðar. En sú hending er *frumhending*
heitir stendr stundum í upphafi orðz, köllum vör þá
oddhending, stundum í miðju orði, kavllum vör þá
hluthending. Þetta er dróttqvæþr hátt; með þeima
hátti er flest ort, þat er vandat er; þessi er upphaf
allra háttar, sem málrunar eru fyrir avörum rúnum.

78. Hvernig er breytt setning háttanna? Tvá vegar.

Hvernig? Með máli og hljóðum. Hvernig skal með máli skipta? Tvá vega. Hvernig? Halda eða skipta háttunum. Hvernig skal breyta háttunum og halda sama hætti? Svá at kenna eða styðja eða reka eða sannkenna eða yrkja at nýgjörvingum.

Hvat eru *kendir hættir*? Svá sem þetta:

2. Fells of fura stilli holt félr. hildi-gelti
 flein-braks limu axla ¹⁾ þeila-bæis en ²⁾ deilir
 Hampis-faung, þar er hringum gullz, í ³⁾ gelmis-stalli
 hylr ættstúpill Skylja: gems-eið ⁴⁾ skavrúngr reipir.
 Hér eru avll heiti kennd í þessi visu, en hendingar og orða-lengð og stafa-skipti fara sem fyrr var ritat.

79. Kenningar eru með þrennum háttum greindar: fyrst heita kenningar, annat tvíkennt, þriðja rekit; þat er kenning at kalla *flein-brak* orostu, en þat er tvíkennt at kalla *flein-braks-fur* sverþit, en þá er *rekit* ef lengra er:

3. Ulf-baga verr Ægis Orms-vápa kann eipa
 str báls-hati málu, altvaldr gavfugr halda,
 sett eru bavrð firir ⁵⁾ bratta men-strípir, njót mópur
 brán Míms-vinar-ránu: mella-dólgs til elli!

80. Hvat eru *Sannkenningar*? Svá sem þetta:

4. Stíkur sár þróaz stórum, hvast skerr ⁶⁾ hlífar traustar,
 sterk egg frávmum seggjum hár gramr lífir framla:

1) limu aka *U. limvaka St.*

2) heila-byg og *O. heilaljos en U.* 3) og *O.*

4) gavuseid *st.* gunnseid *U.*

5) borþ yfir *U.* bord fyvir breida *Jón Olafsson frá Svefneyjum í verðlaunáritinu um gamla skólskapinn. Khöfn 1786: bls. 103.*

6) sctey *O. Jón Ol. bls. 171.*

hreinn sverð lítur harða¹⁾ (ítr rávnd furaz undrunn)
 hver drengur; göfugur þengill unur bjartur snöru hjarta.
 Þat er sannkenning at styðja svá orðin með savnnu
 u efni, svá at kalla [*stinn sárin*; því at hafug eru
 sár stór, en rétt er mælt at þróaz: avnnur sann-
 kenning er sú, at sárin þróaz *stórum* ²⁾; nú er eitt
 visuorð. oc tvær sannkenningar. [I avöru visuorði
 er kavllut *sterk* egg, en *framir* seggir. I enu þrið-
 ja er svá, at *hvast* skerr, hliðin er *traust*. Oc í
 fjórða orði at kalla konúnginn *mikinn*, en líf hannz
framligt. Þar næst at kalla *hreint* sverð, oc *harð-*
liga roþit, en *einn-hverr* liðsmanna; oc væri rétt mál,
 þótt maðr væri nefndr: *gavfugr* er konúnggrinn kall-
 aðr, ravndin var *kostig*, oc furapiz *undarlíga skjótt*,
 konúnggrinn undi *gláðr frækni* hjarta. Nú eru hér
 sýndar ³⁾ sextán sannkenningar í átta visuorðum, en
 þó fegra þær mjök í qveþandi at ei sè svá vandliga
 eptir þeim farit.

81. Sannkenningar hafa þrenna grein, heitir
 ein sannkenning, avnnur stuðning, þriðja tviripit.
 [Þetta er *tviripit* kallat ⁴⁾.

5. Orð-harpa spyr oc cypa ham-davckum fær Hlackar-
 egg full-hvötum seggjum, haur munniopa aukium
 dáð-ravkkum veldr dauða (veg-bræsium spyr oc vísa)
 dreng ofr-lugapir þengill: valdr⁵⁾ ógn-þorinn skjaldar.

1) *hardla Ol. en þess er eingin þörf; því harda er sama: s. d. hick. qv. 25. harda hvell sigrihljóð og víðar.*

2) *stinn sár þróaz stórum O.*

3) *Nú ferr svá með sama hætti unuz avll er uppi vísan oc eru hér U.*

4) *fella U. St. út.*

5) *Þannig O. vald K. U.*

Hér fylgir stuðning hverri sannkenning, svá sem kavllut er egginn *óðhörð*, en *fullhvátir* mennirnir. Þat er sannkenning *hörð* egg, en *hvátir* menn; þat er stuðning er annat savnnunar-orð fylgir sannkenningu.

82. Hvat eru *nýgjörvingar*? Svá sem þetta:

6. Sviðr lætr sóknar-naðra liinnr kná sverpa-sennu ¹⁾
 slíðr-hraut jöfurr-skriða, sveita-beks at leita,
 ótt ferr rógs or réttum ormr þyrr ²⁾ vals at ³⁾ varmri
 ram-sn kr fetil-hamsi, víg-gjöll sefa-stigu.

Þat eru *nýgjörvingar* at kalla sverpit *orm*, oc kenna rétt, en slíðrinnar *gavtur* hannz, en fetlana oc umgjörð *hams* hannz: þar helldr til ormsins náttúra, at hann skriðr or hamsi, oc til vatiz; því er svá sett *nýgjörving*, at hann ferr leita *blóðs-beckjar* oc skriðr *hugar-stigu*, þat eru brjóst manna. Þá þickja *nýgjörvingar* vel qveþnar, ef þat mál er upp er tekitt haldi of alla visulengð; en ef sverp er ormr kalladr, en síðan fiskr eða vöndr eða annan veg breytt, þat kalla menn *nykrat*, oc þickir þat spilla. Nú er dróttqvæpum hætti (breytt) með 5 greinum, oc er þó hinn sami háttir réttir oc úbrugðin, oc er optliga þessar greinir sumar eða allar í einni visu, oc er þat rétt, þvíat kenningar auka orðfjölþa, sannkenningar fegra oc fylla mál, *nýgjörvingar* sýna kunnustu oc orðfími.

1) spennir sverda senna *U. St.*

2) ormpyr *U. St.*

3) þannig *O: U. St.* or *K.*

23. Þat er leyfi háttanna at hafa samstöfur seinar eða skjótar, svá at dragiz fram eða aþtr or rætti tölu setningar, oc megu finnaz svá seinar at fimmm samstöfur sè í öðru oc enu fjórða visuorði. Svá sem hér er:

7. Hjálms fylli spekr hilmir ýgr hilmir lætr ²⁾ eiga
hvatr vind blæs ¹⁾ skatna, avld dreyrfi skjöldu,
hann kná hjörvi þunnum styrs rýðr stillir hersom
hræs þjóð ár ræsa: sterkr járugrá serki.

I þessi visu eru allar *oddhendingar* [hinar fyrri hendingar ³⁾], oc er þó þessi hátt drótt-qvæþr at heiti. ⁴⁾

24. Nú skal sýna svá skjótar samstöfur oc svá settar nær hverja annarri, at af því eykr lengð orðzins:

8. Klofinn spyr ec hjálm firir hilmis
hjarar egg (duga seggir);
þvíeru heldr, þar er skekr skjöldu,
skafin sverð litut ferþar:
bila muna gramr, þó at gumna ⁵⁾
gular rítr náí lita;
draga þorir hann yfir hreinna ⁶⁾
hvatan brand þrymu randa..

Hér er í fyrsta oc þriðja visuorði níu samstöfur, en í öðru oc í fjórða sjö; hér er þat sýnt hver-su flestar samstöfur megu vera í visuorði með dróttqvæpum hætti, oc af þessu má þat vita at átta eða sjö megu vel hlýða í fyrsta oc þriðja visu-

1) hvatt (hvatr) vindles O. hvatr vinles U. vinnðhles S.

2) Þannig O. U. yggr hilmir hvetr K.

3) sl. K. S. 4) hætti O. 5) gunnar U.

6) Þannig O. hretna K. fyrir hreinan U. og í S. L. þrimu U. þrimu O.

orði. Í þessi vísu eru allar frumhendingar hlathendur, og dregr þat til at lengja má orðin, at sem flestar samstöfur standi fyrir hendingar. Þat er annat leyfi háttanna at hafa í dróttqvæpum hætti eitt orð eða tvö í vísu með álagvum eða dett-hent eða dun-hent eða skjálf-hent, eða með nokkvorum þeim hætti er ei spilli qvæpandi. Þriðja leyfi er þat at hafa aðalhendingar í fyrsta eða þriðja visuorði. Fjórða leyfi er þat at skemma svá samstöfur, at gera eina or tveim, og taka or annari hljóðstaf. [Þat köllum vær bragar mál. Svá sem hér, er qvað þórarinn máhlýðingr: ¹⁾

Varþat mic þars myrðir

morðfars vega þorðu.

En er sú grein útsett myklu lengra.] Þat er hit fimta leyfi at skipta tíðum í visuhelmíngi. Setta leyfi er þat at hafa í dróttqvæpum hætti samhendingar eða líðhendingar ²⁾. Þat er it sjavnda at hafa eitt málsorð í báðum visuhelmíngum, og þyckir þat spilla í einstaka visum. Atta er þat at nýta, þótt samqvætt verði við þat er áður er ort visuorð eða skemma. Níunda er þat at reka til hinnar fimtu kenniögar, en or ættum er, ef lengra er rekit; en þótt þat finnist í fornskálda verka, þá látum vær þat nú únýtt. Tíunda er þat, at vísu fylgir drag eða stuðill, og svá þó at þat sé í síðarra helmíngi, ef maður er nefndr eða kent nafn hannz í fyrra helmíngi,

íngi,

¹⁾ Þannig og fyrir máhlýðingr; en O. og U. sl. þessa öllu á milli merkjanna []. ²⁾ hlithendingar U.

ingi, þótt þat sè ei nafn annan veg en *hann* eða *hin* eða *sá* eða *sja*. Ellipta er þat at: *er*, *en*, *eð*, eða *at* má hafa optarr en eitt sinn í vísuhelmíngi, svá sem Refr qvað:

Sæll er hinn er liranna-
háðýra vel stýrir
(tíð erum vísnið-vápa
vingerþ. ¹) unir sína.

Tólpta er atriðs klauf. Hvat er tíðaskipti? Þrent. Hvernig? Þat er var, þat er er, þat er verðr.

25. Hver setning er þat at breyta háttum með máli einu? Þat má svá gera at gefa nafn háttum, oc greiná svá tölu háttanna ena fyrstu, en halda annarri oc enni þriðju tölu setningar; þat er, sem fyrr var ritat, at hafa átta vísu orð í örindi, oc hin þriðja tala at hafa sex samstöfur í vísuorði ok sömu setning hendínganna. Háttum er skipt með ýmissum orðtökum, oc er þessi einn háttur er kallaðr er sextánmælltr.

9. Vex yðr, vellir roðna; skekr rönd, skildir bendaz;
verpr lind, þrymu sneppir, skelfr askr, griðum raskar,
fæsc gagn, fylkir eignaz, brandr gellr, brynjur sundraz;
falr hitnar, seðze vitnir: braka þjör, litaz avrvar.

Hér eru tvav mál fullkomin í hverju vísuorði, en orðalengð oc samstavfur oc hendíngar oc stafaskipti sem dróttqvætt.

26. Nú er breytt annan veg dróttqvæðum hætti, oc en með máli einu. Þenna hátt kalla menn *altmælt*:

19

¹) Þannig O. U. vingerþ R.

10. Jörð verr síklingr sverpum,
sundr rjúfa spjör undir,
lind skerr í styr steinda,
stavkkir hans af bol lausum;
falla fólk á velli,
fremr mildr jöfurr hildi,
egg bítr á lim lýti,
liggr skavr snipin hjörvi,

Hér er mál fullt í hverju vísuorði.

87. Þessi er hinn þriði ¹⁾).

11. Yskelfir kann úlsum fær gofna-viur vitni
auð-míldr búa gildi, val-bjór afar stóran,
lætr gylpis kyn gáti ²⁾ vargr tær ³⁾ or ben bergja
gunn-snarr una harri: blóð-dryck, oc græn rjópa.

Hér lýkr máli í tveim vísuorðum.

88. Sjá háttr er nú skal rita er hinn fjórði
þeirra er breyttir eru, en hinn fimti at háttatali.
Þetta er *stælt* kallat:

12. Hákun velldr oc havlldum valld á víðrar folldar
(harðrápum guð jarpar (vindræfurs jöfurr gæfu
tiggja lør með tíri) öplingi skóp úngum)
teitr þjóðkonungs beite: avrlyandr skati gjörla,

Hér er svá ⁴⁾:

Hákun velldr ok havlldum

teitr þjóðkonungs heiti:

en annat oc it þriðja vísuorð er sèr um mál, oc er þat
stál kallat.

1) Og er kalladr Fjórdunga lok í innihallslistanum í *U. eins og af Gunnar P.*

2) gáto *Ol. bls. 163, í orðaregistrinu hefir hann: "Gata o: victus, cibus" en þetta þýkir einungis hans gatgáta; og réttara mun g á t af geta eins og drap, nám af drepa, nema o. þv.*

3) tær *O. U.*

4) Þetta er it fyrsta *U. en K. sl. þrá.*

89. Þessi er hinn fimti, *hjástællt* 1):

13. Manudýrþir fá 2) mæðar rjóðr vendils 3) gat randa-

mæt avld fira-gæti raki-njóð at sækja,

lýtr auð-gjafa ítrum haf ferð var sú þarþa,

öll (stöð sær of fjöllum): heim (skant jörð or geima).

Þetta kavllum vær hjástællt: hér er it fyrsta visuorð
oc annat oc þriðja sér um mál, oc hefir þó þat
mál eina samstöfun með fullo orði af hino fjórða
visuorði; en þær fimm samstöfur er eptirfara lúka
heilumáli, oc skal orðtak vera forn minni.

90. Þessi er hinn sjavndi, *Lánglokur* 4):

15. Hákun ræðr með heipar [róg-leiks náir ríki

[hefir drengja vinr fengit remmi-týr at stýra

(lavnd verr buðlúngr brandi (avld fagnar því) eigno]

breiðfeld) mikit veldi: orðróm konungdómi.

Hér hefir upp mál í enu fyrsta visuorði, oc lýkr í
enu síðarsta oc eru þau sér um mál.

91. Þessi er enn átti háttrinn, *Tiltekit*.

15. Þeim er, grundar grímu gunn-beitir ná grýtu

gjald seiðs 5) oc var falldinn, (gramr býr of þrek) stýra,

(drótt man enn þatz 6) átti stórt ræðr hann en hjarta

æðr hannz fapir rápa: hvetr buðlúnga setri.

Hér er hinn fyrri visuhelmingr leiddr af þeirri visu
er áðr var qvepin, oc fylgir þat máls orð er *afleið-*
ing er kavllut, er síðarst var í hinni fyrri visu,
þessum visuhelmingi, oc er sá visuhelmingr ei ellig-
ar rættir at máli.

1) sl. Ö. U.

2) fær U. og í næstu L. gætir.

3) þannig U. riðdvendils K. riðdvandill gat Ó.

4) Lánglok Gunnar P.

5) gjaldseidr O.

6) þannig O. mun enn þess, U. man ec þannz K.

92. Þessi er hinn níundi háttur:

16. Setr of vísa vitran vápn-rjóðr stíkar víða
 víg-ðrótt [en þar hníga] (vell-brjótr ¹⁾) á lag spjótum
 (ýr dregz) við skot-skúrum Þrýngr at sverpa saungvi)
 skjaldborg [í gras alldir]: sókn-harðr þravmu ²⁾) jartar.
 Þat máls orð er fyrst er í þessi vísu er síðarst í
 hinni fyrri, og er hin síðari svá dregin af hinni
 fyrri; því heita þat *dravgur*.

93. Þessi er hinn tíundi háttur, er vær köllum
refshvörf ³⁾). Í þeima hætti skal velja saman þau
 orðtök er úlíkuz sè at greina, og hafi þó einnar tíð-
 ar fall bæði orð, ef vel skal. En til þessa háttar
 er vant at finna avll orð gagnstaðlig, og er hær fir-
 ir því sum orð dregin til hæginda, en sýnt er í
 þessi vísu þat, er orðin munu finnaz, ef vandliga
 er leitast, og mun hær þat sýnaz at flest frumsmíð
 stendr til bóta. Svá er hær qveþit:

17. Siks-glóþar verr sækir fljótt válkat skílr fylkir
 slétt skarð hafi jarþar, frið-læ [ravþul +) sævar
 hlíf-granda rekr hendir rán-sið ræsir stavðvar]
 heit kavld loga avldu: reiðr [gláðr fravmum meipum].
 Hær er í fyrsta vísuorði svá qveþit: *siks*, *glóþar*,
verr; *sækir*; *sík* er vatn, *glóð* er eldr, en eldr og
 vatn hatar hvært avðru: *verr*, *sækir*, þat er úlíkt at
 verja og sækja. Annat vísuorð er svá: *Slétt*, *skarð*,
hafi, *jarþa*; *slétt* þat er jafnt, *skarð* þat er úslétt:
 og svá *hafi*, *jarþar*; sær er *haf*, land er *jörð*, en þá
 er í eitt fall mælt ⁵⁾) at *sá ferr af hafi til jarþar*.

1) vell-brjótr O.

3) Hrefshvörf U.

5) Þæðig O. er í eitt full mælt K. Þat er eitt fall mælt U.

2) þravmu ss. þravmu U.

4) röðuls O. U.

Þriðja vísuorð er svá: *hlíf, granda*, þat er ljóst refshvörf-mælt; oc svá *rekr, hendir*, sá flytr braut er *rekr*, en sá stavðvar er *hendir*. Heit, *kavld*, þat er ljós orð, oc svá *loga, avldu*; *logi* er eldr, *alda* er sjár. Fimta orð er svá: *sljótt, válkat*; *sljótt* er þat er skjótt er, *válkat* þat er seint er: oc svá *skilr, fylkir*; sá er *skilr* dreifir, en sá er *fylkir* samnar. Setta orð er svá: *friþ, læ*; *friþr* er sætt, *læ* þat er væl, oc enn *ravðull, sævar*; *ravpull* er sól, oc gengr hon firir eld í öllum kenningum, *sær* er enn sem fyrr í móti eldi. Sjavnda orð er svá: *rán, sið*, *rán* þat er ósiþr: oc svá *ræsir, stavðvar*; sá flytr er *ræsir*, en sá heldr aptr er *stavðvar*. Atta orð er svá: *reiðr, glaðr*, þat er ljóst mælt: oc svá *fravmum, meiþum*; þat er újafnt at vinna manni *frama* eða *meiztur*. Hér eru sýnd í þessi vísu sextan orðtavk sundrgreinilig, oc eru flest osljós til rétts máls at fiera, oc skal þá svá upptaka: *Síks glóð* þat er gull, *sækir gullz* þat er maðr: hann *værr skarð jarþar hafi slètt*, þat eru firþir, svá heitir fylki í Noregi: *hlíf-grandi* þat er væpn, *hendir loga avldu* er maðr, er *rekr kavld heit* sverþinu, þat er at hefna úsiþu: *sljótt válkat* má þat kalla, er skjótrápit er, þat *skilr* hann af ófriþinum, konungur heitir *fylkir*; *ránsið ræsir stavðvar sævar-ravpuls-fravmum-meiþum*. Þetta heita en mestu refshvörf.

94. Þessi eru avnnur refshvörf oc eru hér hálfu færi vísuorð, þau er relhvörsum er ort, oc

eru þau tvenn í öðro vísuorði; oc er firir því köllu-
ut en mestu.

18. Blóð fremr (Hlavkkatháþiz fal lætr of her hvítan ¹⁾)
heldr slitnar dul vitni: hollr gramr rekinn framþan,
[skjöldr] enn skatnar foldir [en tiggja sonr] seggjum
[skelfr harðr] taka varþa: svalr brandr [dugir] grandar.
Hér eru þau refshvörf í öðro hverjo orði: heldr oc
slitnar, oc dul oc vitni, dul er laun, en vitni er
sannan. En í fjórða vísuorði eru þessi: skelfr,
harðr, taka, varþa. Í setta vísuorði er svá: hollr,
gramr, rekinn, framþan. Í átta vísuorði er svá:
svalr, brandr, brandr er elldz heiti: dugir, grandar,
þetta er osljóst ort. Hér eru oc avnnur máltavk,
þau er til máls skal taka; svá at kalla: blóð fremr
vitni þat er vargr; en dul eþa laun slitnar eþa rof-
nar at hlavkk háþiz, þat er orosta. Oc í avðrum
fjórþungi er svá, at harðr skjöldr (skelfr), en skatnar
taka varþa ríki. Í þriþja fjórþungi er svá: athollr
gramr lætr of her framþan ²⁾ fal hvítann rekinn,
sá er framiðr er framarr er settr. Í fjórða fjórþungi
er svá: at svalr brandr grandar seggjum, en tiggja
sonr dugir.

95. Þessi er hinn þriþi refshvarfa-háttr:

19. Segl skekr of hlyn ³⁾ huglar
(hvast drífa skip) rasta
en favll of gram gylli ⁴⁾

1) K. S. og U. f. látid her hv. O. hal látid her hv. Gunnar
Pálsson hefir skrifad hjá "fal. of her sumir, lætr adrir" þar of
hefi ég upptekid það sem meiningin þykir átheimta.

2) Þannig U. en K. O. telja framþan til fal.

hlyn U. 4) Þannig O. U. gulli K.

3) hlín O. ok

grunn djúp hata unna:
 né ráu víð haf-hreinum,
 háfravst skapar flaustum
 (bravum fyrir hófi þannum
 heil klofnar) frið deila ¹⁾).

Þessi eru at kalli in mestu refhvörf ²⁾. Hér er eitt ⁵⁾
 visuorð i hvárum helmingi, þat er refhvörflum er
 ort, oc tvenn í hvárum ⁴⁾); svá sem hér: *grunn djúp
 hata unna*, enn í enum efra helmingi er svá: *heil
 klofnar frið deilu*; þessi eru at kalli en mesti ref-
 hvörf oc minnst af þessum.

96. Nú hefjaz en minni refhvörf. Hér eru ein
 refhvörf í visuorpi:

20. Hælr hlýr at ⁵⁾ stáli, vindr rætr vápir bendir,
 hafit fellr, en svífr þelli vefr recr á haf sneckjur,
 ferþ dvöl firrizt harpa ⁶⁾ veðr þurr vísa íþjor ⁷⁾
 fram mót lagar glammí: várar fýsir skip lýsa ⁸⁾).

Hér er eitt refhvarf í hverju visuorpi, oc flest
 ofljós.

97. Þessi eru ævnnur en minni.

21. Lúng ⁹⁾ frá ec lýpa þengils
 (lá reis of skut) geisa,
 en svavrð of her herpa ¹⁰⁾
 hljóp stóð und gram Rópa, ¹¹⁾
 þjóð fær þúgra skeiða
 þraung rúm skipat laungum

1) dæla O. 2) sl. O. U. 3) eru tvav O.

4) þannig O. en or hvárum K. réttara þessi mér: í hváru edr í
 hvárum stad. 5) fyrir U. 6) Hörða O.

7) Þurr O. íþnir U. 8) lýpa ss.

9) Lúng frá ec lýsa O. og í næstu l. geisla.

10) sverð U. --hardiz O. kannska réttara væri: (en sverð of her)
 Hörða eda harda. 11) hljóð O. --um gram bjoda U.

stál lætr styrjar deilir
stinn klavck í mar savekva.

Hér er refhvörf í öðru hverju visuorði

98. Þessi eru en þriðji:

22. Himinglæsa strýkr háfar
bravnn Skilja sog þiljur
lagv stíga ¹⁾ vill lægir
ljótr fagr-drasil brjóta,
Lys-heims náir ljóma
(líðr ár) of gram blíðum
(uðr rekkir kjöll klavkkvan
kavld) eisa, far geisar.

Hér eru refhvörf í hvárum helmingi, þessi eru en minnztu refhvörf.

99. En er sá háttir er vær kavllum *refhvarfa-*
brópur.

23. Firriz hönd með hárri
hlum ²⁾ (líðr vetr at sumri)
en flanst við lagv Lista
laung taka hvílð at gaungu.
Avl mæpir lið lýða,
lètt skipaz havll it ³⁾ rétta,
enn skál at gjöf góla
gullz svífr tóm en fulla.

Hér er í öðru (orði) oc fjórða þau orð er gagnstað-
lig eru sem refhvörf; enda standa ei saman, oc er
ein samstafa millum þeirra, oc lúkaz bæpi ei eina
uð. Þessir hættir er nú eru ritapir eru dróttqvæp-
ir at

1) Þannig U. launstiga K. lög skida O. og í fyrir L. sæg U. sög O.

2) Þannig U. hlumr K. O.

3) Þannig U. en K. hún O.

ir at hendíngum oc orþa lengð: hær eru sex sam-
stöfur í hverju vísuorþi, oc apalhendingar í öþru
oc enu fjórþa, en skothendor í fyrsta oc þriðja.

100. Hvernig skal skipta dróttqvæpum hætti
með hendíngum eða orþa lengð? Svá sem hær er
dunhenda.

24. Hreintjörnum gleðr horna

(horn nár l'tt at þorna)

(mjöðr hegnir bavl bragna)

• bragn'ngur skipa sagnir:

fólk-höndu gefr framla

framlyndr vípani gamlar

(himn er heldr firir skot skjöldum)

skjöldungur banánga-avldur.

Hær er þat málsorð fyrst í öðru oc enu fjórþa ví-
suorþi, er síparst er í enu fyrsta oc þriðja.

101. Þetta er *tílsagt*.

25. Ravst gefr avðlíngur jastar máls kaun mildíngur heilsu

(avl virði oc svá) firþum; (mjöðr heitir svá) veita;

þavgn fellir brim bragna strúgs kemr í val veiga¹⁾

(bjór forn er þat) horna: (vín kallac þat) galli²⁾

102. Nú er *orðzqvíðaháttir*:

26. Fús brýtr fylkir eisu mjöc trúir ræsir recca

fens (brögðr hönd á venju) raun (sær gjöf til launa).

rán-hegnir gefr Rímar ráð á lofpánger lýða

rafv (spyrir ætt at jöfrum): lengr (vex hverr af gengi).

103. Þetta er *álagsháttir*:

20.

1) strúgs kemr valr á veigar O. stryks k. í val veiga U.

2) gallða U.

27. Iskaldar skar ¹⁾ og öldu brjótr þ²⁾ hersirs heiti
 eik (var súð en bleika hátt (dugir sænd at v³⁾ttu)
 revnd til ræsis fundar auðs af jarla-prýði ²⁾
 ríks (emc kuðr at slíku): ítrs (vara siglt ³⁾) til tilis.

Hér hefr upp annat og hit fjórða visuorð með fullu orði og einni samstöfu, og lei⁴⁾ ir þat orð af hinu fyrra visuorði, en þær funn samstöfur er þá eru eptir eru sér um mál. Þessi er hinn fyrsti háttir er ritaðr sé þeirra er breytt er af dróttqvæpum hætti með fullu hatta-skipti, og hëþan frá skal nú rita þær greinir, er skipt er dróttqvæpum hætti og breytt með hljóp-um og hendinga-skipti eða orða lengð, stundum víðlagt en stundum aftekit.

104. Þetta er tvískelft.

28. Vann bangs veitti ⁴⁾ sendir fann næst fylkir unna
 vigrækr [en gjöf þackae favl dýr ⁶⁾] at gjöf stýri
 skjuld-brags ⁵⁾ Skylja mildum] stál hreins, styrjar-deilis
 skip reipn mër [heipa] stórlæti sá og ⁷⁾ mæta.

Hér [er] í fyrsta og þriðja visuorði þat er háttum skiptir, hér standaz ⁸⁾ hlj ðfyllendr svá nær [at ein samstafa er í milli þeirra; þeir gera skjálfhendur stuðlar, og er hinn fyrri ⁹⁾ upphaf visuorðz, en hendugar standaz sem first. En ef frumhending er í þeirri samstöfu, er næst er hinni fyrstu, þá bregg eigi skjálfhenda.

1) þannig U. brant O. skal K.

2) fryfi U.

3) slíkt O. U.

4) veiti U. vandhangs veiti O. kannske réttara: vann ba ugs-veiti senda eða veita sendir. 5) skjuldbrags O.

6) fjoðr 11. fjoðr U. og strax stýra, 7) sá er K. íá er U.

8) stuðlar bætir U. inn.

9) ero hin fyrri U.

105. Þessi er *detthendr háttr* ¹⁾.

29. Tvær man ec hlani lýrum	fúss gaf fylkir hnossir
heims-vister ótvistar,	flein-stýri margdýrar,
hlant ec ásamt at sitja	hollr var hersa-stilli
seimgildi fémilldum:	hodd-spennir fjölmennum.

Hér skiptaz hættir í öðru oc fjórða vísuorpi, oc ræðr en fjórða samstöfun háttunum.

106. Þetta er *drangs-háttr*.

30. Þoll bið ec hilmis hylli	víg-foldar njót valdi
halda grænna skjalda,	vandar margra landa
askr beið af því þroska	nýtr vartu oss til ítrar
þilju Hringnis ilja:	elli dólga fellir ²⁾

Hér er enn í fjórða oc í avðru visuorpi þat er hattum skiptir oc ræðr hér hin þriðja samstafa.

1) O. hefir af öllu þessu frá merkinu einnágis: atværsamstöfur eru ímillum þeirra: þær gjöra skjálthendur.

2) dólgafellis O.

ANNAT QVÆÐI.

107. [Nú hefr upp annat qvæði: 1).

31. Stáls dyn-blacka stavckvi	oddz 3).	blá ferla jarli
stinggeðs samir minnaz		avrbriót nè skal þrióta
(álms-bifsæki ankum 2)		(Hárs saltunna 4) hramir
Yggs-feng) á lof þengils:		hrærum) óð at stæra.

Þetta heitir bragarbót 5). Hér skiptir háttum í fyrsta og þriðja vísuorði: [hér standaz sem first má stuðlar, en hendingar svá at ein samstafa er á milli, þat greinir háttuna 6).

108. Þenna hátt kalla menn *riðhendur* 7).

32. El þreifz skarpt of Skúla	seim-þreytir bjó sveita
skýs snarvinda lindar,	snjallr ilstafna 8) hrafn,
egg varþ hvöss í havggum	Páll 10)-varð und fet 11) falla
hræs dyn-bruunum 9) runnin:	fram þrá-bærni arnar.

Hér skiptir háttum í öðru og fjórða vísuorði, standa þar hendingar báðar samt nær enda, og lúkaz í einum staf 12) báðar, og er betr at samhljóðandi sé eptir aðra 13).

1) Þat er ort er um Skúla jarl og heitir Bragarbót betir O. inn, U. sl. Þessu öllu, en háurinn sjálfir bragarhátta i U. draug-hendit hjá Gunnari P. hann gefir nass undanfarna heitinum eckert islenzki nafn.

2) álfs b. aukinn O. 3) Ods O.

4) saltavunu K. saltunnum U. 5) sl. O. U.

6) sl. O. Þó seir hun i stadin: ok raðr sú samstafa háttum, er næst er himni fyrstu.

7) sl. O. en U. kallar þenna hátt lidhendur.

8) þannig O. U. hrönnun K. 9) ilstafni O.

10) þollr O. Valr U. 11) fit O. fót U.

12) i einn hljóðstaf U. en þessi ord sjast ecki i K.

13) báðar O.

109. Þessi háttir er kallað *veggjar*:

33. Lífs varð rán at rannum
 reð ¹⁾ sverð, skapat mjöð serpum,
 straung ²⁾ óð þrátt á þingi
 þjóð sterk, liðu fram merki:
 hrauð of hilmis brópur
 hvöss egg friðar vön ³⁾ seggjum;
 spjót náðu blá bíta,
 búandmenn hlutu þar ienna.

Hér er háttir skipti í öðru og fjórða vísuorði, og er þar ein samstöfun sett í, svá at tvær eru síðar, og aukit því lengð orðins.

110. Nú er *flagða háttir*:

34. Flaut bjó fólka-treystir hest rak hilmir rastar
 fagr-skjöldupustum avldum, harð-sveipaðastan ⁴⁾ reipum;
 leið skar bragnings brópir sjár hlaut við þrönu þjóta
 bjart-veggjupusta reggi: ⁵⁾ þúng-lúfuðasta lúngi.

Hér skiptir háttum í öðru og enu fjórða vísuorði; er hér aukit bæði samstöfu og fullnat orðtak sem framast, og eptir þá samstöfun eru þrjár samstöfur, og er rétt dróttqvætt ef hon er or-tekinn.

111. Þessi háttir er *en forna Skjálfhenda*:

35. Reist at vags-brú vestan stöck öx ⁶⁾ er bar blacka ⁷⁾
 (varresima bar ⁸⁾ fjarri) brims sirir jörð, it grimma
 heit-festir hifar rastir herfjöld húfar svölpu
 hjálmtýr svölu stýri: hrann lið ⁹⁾ búandmanna.

Hér er skjálfhent með aðalhendíng í þriðja vísu-

1) reid O. reidd U. 2) stöng U. stög O.

3) ván O. eptir vanalegrí stafascíníngu.

4) hreggi O. U.

5) þannig O. U. harðsveipaðastan K.

6) barr K. St.

7) stökr vöx U. stökr ox K. Stockr vöx St.

8) backa U. St.

9) hraun ráð K. hrannlað U. hrannlað St.

orði í hvárum-tveggja helmingi en, at öðru sem dróttqvætt. [Penna hátt fann fyrst Veili ¹⁾]; þá lá hann í útskeri nokqvoru, kominn af skips broti, oc höfðu þeir illt til klæpa oc veðr kallt: þá orti hann qvæði er kallað er Qviðan skjálfhenda eða Drápan stellausa, [oc qvæðið eptir Sigurðar savgu ²⁾].

112. Þetta er þríhent kallað:

36. Hristi hvatt þú er reistiz
herfaung mjöc laung vestaung
samþi fólk en fravmpuz
fullsterk hringserk grams verk:
hönd léc hermun ³⁾ reyndiz
hjörk kalldr ⁴⁾ allvalldr mannballdr
egg frá ec breiða bjöggju
brágnung fylking stóð þing.

Þrennar afalhendingar eru hér í öðru oc enu fjórða visuorði, oc lúkaz allar einnig, oc fylgir samstöfun fyrir hverja.

113. Nú er hinn dýri háttur:

37. Vaun kaun virðum banna hátt þrátt ⁵⁾ haviða áttar
vald gjald höfuð ⁶⁾ aldar (líraus auð jöfurr raupum)
ferð verð fólk herði ⁷⁾ [þat gat þengill skatna
fist mest, sá ⁸⁾ er bil lestir: þjóð] stóð af ⁹⁾ gram [þjóða].
Hér eru í fyrsta [oc þriðja visuorði ¹⁰⁾] tvær afal-
hendingar samt í upphafi, en hin þriðja at hætti
við-enda.

1) Þorvaldr Veili U.

2) sl. U. en O. sl. því öllu frá fyrra merkinu, og farir það inn seinna við 38 gríndi.

3) hverjum O. herjum U. hernum S.

4) kalld O. en alla valdr S.

5) höfundr O. U. 6) hirdi O. og sraz flest.

7) sá U. 8) hrátt U. 9) of ss. um U.

10) visuorði ok hverju í upphafi O.

38. Farar snarar fylkir byrjar;
 freka-breka lemr á sneckjum,
 vaka taka vísa reckar,
 vísar skriðar at þat biðja:
 svipa skipa sýjar ¹⁾ hepnar
 savnum þravnum í byr ravnum,
 Haka skaka hraunnir blavekum,
 hliðar miðar und kjöl miðri ²⁾

114. Þessi háttir er kallað *tiltækitt*.

39. Oc hjaldr-reifan ³⁾ hófu hjaldrs þá er hilmir foldar
 hödd-sticklanda miklir hugdýrum gaf stýri ⁵⁾
 (morðslýtir kná mæta [ógu-svellir fær allan]
 malm-skúrar dyn) hjálmar: ⁴⁾ jarldóm gavfugr [sóma].

Hér skiptir háttum it fimta vísuorð, oc leipir í því orði máltac af fyrri vísubelmíngi, oc dregz þat vísuorð með hljóðfylling mjöc eptir skjálfhendu enne nýu.

115. Þessi háttir er kallað *greppa minni*: ⁶⁾

40. Hverr fremr hjaldr ⁷⁾ barra;
 hverr er mælingun ferri ⁸⁾,
 hverr gerir havpp at stærri,
 hverr kann auð at þverra?

1) symir U. svior K.

2) Þetta erindi fara U. St. G. inn hér, og þykir það rétt, bæði vegna innihaldsins um sjóferðina og vegna þess það er svo líkt fyrri-háttinum, en O. og Skáldebrót, sem eg eignadist á Íslandi, fara það inn seinna næst eptir Ragnars Loðbrókar h. O. kemr þarnað með það um Veila, sem K. og U. höfðu við 35. erindis, og hefir þareptir Þetta: Hér eru þrjár hendur í visu orði ok skothendur þridja hendingin ok fylgir samstafa hverri hendingu. Skáldebr. nefnir það Velaháttur al. Tröllu-háttur, og hefir næst eptir í eita: Það qvædi, sem þessi vísa er; lét quidan skjálfhenda, eru hér þrjár hendur o. s. fr. K. hefir hlaupit yfir það fyrst, en síðan er það skrifud til allra seinast, eptir Njoti aldurs o. s. fr. S. hefir eckert af því.

3) hjaldreifar K. 4) halmir U.

5) hugdýrum gaf færi O. hugdýrum (-ræfur) gaf stærri U. og mun það rétt.

6) al. O. U. 7) hildi O. U. 8) ferri O. o. ferri Gunn. P. fyrri U. o. þærri ad eg minna.

velðr hertogi hjaldri,
hann er first blienar ¹⁾ manne;
hann á havpp at sýnni,
hann velir ²⁾ blic spannar.

Þessum hætti er breytt til dróttkvæðz háttar með orðum ³⁾.

116. Nú er sá háttir, er vær kavllum liðhendor.

41. Velr ítr-hugaðr ýtum hjörs vül rjóðr at rípi
Otr-gjöld jöfurr snotrum, reiðmálmr Gníta heiðar,
opt hefir þings firir þraungvi vígs er hreytt at hættiz ⁴⁾
þung-farmr Grana sprúngit: hvatt niðlunga-skatti.
Þat eru liðhendor, er hinn sami stafr stendr firir
hendingar, oc þá er rétt ört liðhendr háttir, at í
avöru oc í hinu fjórða visuorpi sè oddhending oc
skothending [við þær hendingar, er í fyrra ⁵⁾ visu-
orpi eru, oc verþr þá einn upphafsstafr allra þeirra
þriggja hendínganna ⁶⁾.

Nú er sá háttir er vær kavllum rétthent ⁷⁾:

42. Alranþum drífr auði, snjallr lætr á fit falla
ógn rakkr firum Hlackár fagr-regn jöfurr þegnum
veit oc hvar ⁸⁾ vals á reita (ógn-flýtir ⁹⁾ verr ýtum
verpr hring-dropa snerpir: arm) Mardallar hvarma.
Hér eru aðalhendingar í fyrsta oc þriðja visuorpi,
en gælt at taka or skothendor.

118.

1) blikur U. blikurs O. 2) velur S.¹

3) O. lætir við: en flestir yrkja þat með löttum heitum.

4) hættis U. hætti O. 5) þannig U. einu K.

6) O. sl. þessu frá merkinu. 7) detthent O.

8) þannig O. U. og Ol. bls. 60. hvat K.

9) ógn-flýtum O. og Ol. á móti málfræðianig U. og K. hafa ógnflýtir

118. Enn er sá háttir er vær köllum *ina minni* *aþalhendu*, þat eru skothendor í enu fyrsta visu-orði í báðum helmingum, svá sem hér segir:

43. Samþuckjarfremr savckvi¹⁾ fē-strípir kná Fróþa-
snar baldr hjarar aldir, fríð bygg-lípi tryggva,
gúnn-hættir kann Gróttar- fjölvinjaðr hylr Fenja
gláðdript²⁾ hraða skipta: falr mieldr alia³⁾ veldi

En minni alhenda er þá rétt ort, at haldit sē visu-lengð saman; en ef henni er skotit í fulla alhendu svá at skothendor sē þar sumar eþa allar í visu-orði, þá er þat ei rétt.

119. Nú er *allhent*:

44. Frama skotnargram gotnom líetfjölð beða haviþar
gjöf sannaz rávf⁴⁾ spannar hæg bál⁵⁾ lagar stála
mien-stiklir venz mikla⁶⁾ friþaz sjaldan við valdi
mann dýrþir vanni⁷⁾ skýrþar: val-landz⁸⁾ svala branda.

Hér eru tvennar aþalhendingar í hverju visuorði. Þessi þyckir vera fegrstr og vandaztr, ef vel er ort, þeirra háttar er qvæði eru ort eptir, og er þá full alhending ef ei finnz í: *at*, *ec*, *en* eþa þau smá orð er þeim fylgja, nema þau standi í hendíngum; en ei hafa allir menn þat varaz, og er þat fyrir því ei rángt, sem qvað Klæingr biskup:

Það ec sveita gláð Geitis, draugum hest á layg lesta,
gavr er ið at favr tíþum, líð flýtr, en skrið nýtum.

120. Þetta er *stamhendr* háttir:

21

1) Samþuckjar fr. söckum *U. O.* 2) grotta grad dript *O. og*
strax fjölvinjar, en U. hefir fjölvinjat. 3) *K. synist að hafa alm,*
en O. farir þetta arindi ían næst eptir: það ec sveita. 4) ref *U.*
5) miklar *O. Olafs. bls. 61.* vandr miklar *U.* 6) innan *U.* 7) hæg
báls *ss. O.* 8) vandz *U.*

45. Lætr undin brot brotna armr kná við blik-blikna
bragníngi firir sér hringa, brimlandz vípurnanda,
sá tekr firir men menja þar er hönd at lið lipnar ²⁾
mætt orð of sik fættir: ¹⁾ lý-slóþar berr glóþir.

Hér er í fyrsta oc þriðja vísuorði tvíqveþit at einni
samstöfu, oc haft þat til hendinga, oc firir því kavllum
vær þetta stambhent at tvíklypt ³⁾ er til hendingarinnar;
oc standa svá hendingar í orpinu sem riðhendur.

121. Nú er sá háttir er *sambhent* er kallat:

46. Virþandi gefr virþum ýtandi fremr ýta
ver-bál ⁴⁾ lipar skerja, auð sæ-luna rauþum,
gleðr vell-brjóti vellum þar er matum gram mæti
verþung avar ⁵⁾ þungum: mar-blaks-skípendr þacks.

Hér eru þær hendingar er vær kavllum *sambhend-*
or, því at þessar eru allar med einum stavsum, oc
eru í avöru oc þriðja vísuorði svá settar sem skot-
hendur í dróttqvæþum hætti.

122. Nú er *þurmacelt*:

47. Scim-þverrir gefr scima haug-stavckvir fremr haugum
scim-avrr lipi beima, haug-grimmur hjarar drauga, ⁷⁾
hríng-mildan ⁶⁾ spyrr eehringum viðr gull-broti gulli
hríng-skemmi brott stínga: gull-hættir skapa fullan.

Hér er þrim sinnum haft *sambhendingar*, tysvar í
fyrsta oc þriðja vísuorði, en í avöru oc hinu fjórða
er haldit afhending sem í dunhendum hætti.

123. Þessi háttir heitir *klifat*.

48. Auð-kendar ⁸⁾ verr auði auð-týr boga-naupir;

1) mæt o. um s. fætir O. metord of s. fetir U. 2) þvíat h. við l:
lidna O. 3) tvíklypt U. 4) verbáls K. 5) avarar K. 6) hring-
mildum O. og í næstu l. brotninga ss. brott þinga U. 7) draugum K.
8) þannig U. en K. sýnist at hafa auðkendor, en O. auðkendum, og
strax boga nanda.

Þar er auð-viðum auðit heið-milldr ¹⁾ jöfurr reipir,
 auðs í gulli rauðu: verr ²⁾ heið-fravmuðr heiðar
 heið-mönnum byr heiðis heið gjöf vala leiðar.

Hér halda samhendingar of allan víshelming, oc
 taka með aþalhending ena síðarri í öðru oc enu
 fjórða visuorði.

124. Nú eru þeir hættir er stúfar heita:

49. Hjaldr-remurir tekr Hildi Hæpins-mála býr hvíla
 (bringr breistr at gjöf) festa ³⁾, hjilm-lestauda flestum,
 hnúgr und Havgna-meyjar morð-ankinn þiggr mæki
 hers-valdandi tjald; mund Hjaðunga-sprond.

Hér er it fjórða visuorð stýpt; oc tekin af samstafa;
 er í dróttqvæðum hætti skal setja með hending.

125. Þessi er meiri stúfr:

50. Yggs-drósar rýfr eisa geð-veggjar svifr ⁵⁾ glugga
 avld ⁴⁾ móð-seva-tjöld, gless dyn-brimi bress; ⁶⁾
 glóð stöckr í haf Illackar hvattr er hyrr at slétta
 hugtúns firum brún; hjaldrs gnapturra aldrs. ⁷⁾

Hér er stýlt annat oc it fjórða visuorð.

126. Nú er hinn mesti stúfr. Hér eru avll
 visuorð stýfð:

51. Her-stefnir lætr hrafn vilja-borg ¹⁰⁾ en vargr
 húngrs ⁸⁾ full-seðjaztúngr, víg-sára klífr grár,
 il-spornat getr ⁹⁾ avrn opt solgit fær ylgr
 alldr-lausaztan haus, (jöfurr góðr vill svá) blóð.

Þessir hættir er nú eru ritaðir oc greindir í þrjá
 staði; því at menn hafa ort fyrr svá at í einni visu
 var annarr helmingr stýfðr enn annarr helmingr

1) heidfræka U.

2) venr O. U.

3) flesta U.

4) ell U.

5) geð veggj synir ss.

6) gless d. br. bress. O.

7) alldr. ss.

8) húngr O. U.

9) lætr O.

10) þannig O. U. dorg K.

1 vísstýlér, oc eru þat háttasavll; sá er hinn þriði er alstýlér er, þviat hér eru avll visuorð stýlð:

127. Nú skal rita þann hátt er *skothendr* heitir;

52. Særskjöldúngspíðr skúrum, geysa Ve fyrir vísa
sköpt darrapar lyptaz, veðr staung²⁾ at blym Gúngnis,
brindr gunnfána grundar 1) styrk eru wót und merkjum
glygg af fraknum tiggja málms of ítran³⁾ hilmí.

Hér eru skothendur í öllum visuorðum, en annat sem dróttqvæþr háttir.

128. Nú er sá háttir er vær kavllum *liðhendur*,

53. Stjóri venzt at stæra harri slítr⁴⁾ í hverri
stór verk dunn geira, Hjarranda-savt snerru,
halda kann með Hildi falla þar til fyllar.
hjaldr-týr und sic foldu; fjallvargs jóru-pollar.

Í þessum hætti eru liðhendur með tvennu móti, en áttar á þá lund at við⁵⁾ ena fyrri hending í fyrsta oc þriðja visuorði . . .

129. Nú skal rita þá háttu er fornskald hafa qvæþit, oc eru nú settir saman, þótt þeir hafi ort sumt með háttasavllum, oc eru þessir hættir dróttqvæþir kallaðir í fornum qvæðum, en sumir finnaz í lausum visum. Svá sem orti *Ragnarr konúngr Loðbrók* með þessum hætti: ⁶⁾

54. Skýtr at Skavglar-veðri Hildur hlemmi drífu
en skjaldagi haldaðz 7) of hvítum 8) þraymrítar:

1) Gúndlar Olafs. hls. 59.

2) Þess Pad ecki; ströng Olafs.

3) O. sl. at; en U. sl. við.

4) Hér tekr til þad adr umgetna

Skoldu-brót, þad kemr O. mikid nærri viðast þvar.

5) skjöldvigi halldiz U. og í næstu l. hleimi U. hlemmi eða hlemnu O.

6) hvítar O.

7) þannig U. stöng O. en í K.

8) svar K.

9) skilr U.

en í sæfis sveita rýðr alda-vin odda
 at sverþtogi ferþar (þat er jarls megin) snarla,
 Hér er í fyrsta oc þriðja vísuorþi háttlausa, enn í öðru
 u oc fjórða aðalhendingar; en hafutstafrinn stendr
 svá, sá er qveþandi ræðr í öðro oc enu fjórða vísu-
 orþi, at þar er firir-sett samstafa ein eða tvær, en
 at avðru sem dróttqvætt.

130. Nú skal rita *Torf-einars hátt*:

55. Hver sæi jöfra-œgi ¹⁾ stendr af stála-skúrar
 jarl fjölvitrum betra, ²⁾ stýrr ólítil Ganti,
 eða gjarnara at græpa ³⁾ þá er fólks-japar foldir
 glym hraðfeldan skjalda? ferr sig-njörpum varpa.
 Hér er í fyrsta oc þriðja vísuorþi háttlausa, en í
 avðro oc fjórða skothent oc riðhent, ⁴⁾

131. Nú er *Egils hátt*.

56. Hver ali blóði byrsta ⁵⁾ gefr oddviti undir
 þens rauð-sylgjum ylgi, egg ný-bitnar vitni,
 nema svá at granir of-gildi her sér ⁷⁾ Fenris sitjar
 gaf ⁶⁾ dag margan vargi: framkló laðnar roþna,
 Hér er í fyrsta oc þriðja vísu-orþi háttlausa, en í
 avðru oc enu fjórða aðalhendingar oc riðhent, ⁸⁾

132. Nú er *Steins-hátt*.

57. Hiluir hjálma-skúrir hrjóta hvítir askar,
 berþir sverþi roðnu, hrynja bryniu-spángir:

1) ægir O. ægi U. 2) forvitrum snarla U. 3) Þannig O.
 U. græpa. K. og *svax* hardselldan O. harpavelldan U. 4) aðal-
 hending ok riðhendur O. 5) bysta U. og *svax* ylgjar.
 6) Þannig O. Skáldubr. grád. K. U. 7) hann er O. hann
 eda hér er U. 8) O. setr þenna hátt eptir *Fleishátt* en U.
 og Skáldubr. fylgir sömu ræð sem K. Her eru og áti U. G. eckiran-
 tar í þar því autt plág er eptir í U. og eru þara uppdregnar tvær
 mannsmyndir ecki of snóturligar, heldr hefir skrifarinn einhvörnegin
 ecki komið til þess að ljúka við: En í St. hefir einhver bæt við
 ár S. þri sem vantadi.

hnyckja hlackar-eldar

remma rimmu-glópir

harpa svarpar-landi,

randa-graund of jarli.

Hér er svá farit hendíngum sem í dróttqvæpum hætti;
en hendíngar eru settar saman í öndurþu vísuorþi.

133. Nú er *Braga-háttr*.

58. Er til hjálma-byrjar

sjá kuá garð fyrir grunda,

herjom styrjar væni,

grindar 1) þundar jafra,

þar svá at jarl til ógnar

er skatna-vinn skjaldar

eguir togno sverpi:

skyldiz galldr at fremja.

Hér er í fyrsta oc þriðja vísuorþi it síðarsta máls
orð haft til hendíngar, en missir þess orðs ens fyrr-
a er gera skyldi skothending, en við þetta hendíng-
ar-orð eru í öðru oc eno fjórða vísuorþi hendíng-
ar oc er þat önnur hendíng skothenda oc lið . . .
önnur afalhending . . . fyrstr, en þessar hendíngar
er í öðru oc fjórða vísuorþi eru, standa sem í fleins-
hætti. Víða er þat í fornskálda verka, er í einni
vísu eru ýmsir hættir eða háttasavll, oc má eigi
yrkja eptir því, þó at þat þycki ei spilla í fornqvæpum.

134. Nú eru þeir hættir greindir í þrjá staði
er *kimblabönd* heita. Þessi er einn:

59. Hjálml-lestir skerr 2) Hristar

hrepp avld Sigars-veggi

gramr lætr í byr 3) brjóta

brannðz hnigþili rannða stranda 4):

stúl hrafna lætr stefnir

styr vind of sic þyrja

þiggr at Gavndlar glyggvi

gagu 5) oddviti bragua sagna:

1) grundar *O. Skáldubr.*

3) böð *samastadar.*

2) skekr *O. Skáldubr.*

4) stauda *ist.*

5) gáug *K.*

Hér er í fjórða vísuorði í hvárum helmingi aukit aðalhendning með tveim samstöfum eptir vísuorð, en at öðru sem dróttqvætt.

135. Nú er it meira kimblaband:

60. Alm-drósar skýlr ísa styrjökla kná stiklir
 ár flest megin bára sára stinn meus legi venja benja 1)
 kenn lætr hræs á hravnum lætr stillir favr 2) fylla
 hjálm sveill jöfurr gella fella fólk snud hjarar lunda unda.
 Hér eru tvenn kimlabavnd á hvárum helmingi.

136. Þessi eru en mesta kimlabavnd.

61. Hræ ljóma fellr 3) hrími tími
 hár vex 4) of gam sára ára
 frost nemr 5) of hlyn Hristar Mistar
 herkaldan Þravm skjaldar aldar:
 gull-sehdir brýtr grundar hrundar
 gunnvegs 6) stöfum leggi hreggi
 sókn-vallar spyr oc sveilli elli
 svá skotnar þat gotna þrotna.

Hér fylgir hverju vísuorði kimblaband.

137. Nú skal rita hrynjandi háttu. Þessi er *hinn fyrsti*:

62. Tiggj snýr á ógnar-áru. 7)
 (und-gagl veit þat) 8) sóknar-hagli;
 Yngvi drífr 9) at hreggi hlífa
 hjör vèlir fjör 10) brynju-èli:
 vísi heldr of fjörnis-foldir 11)
 (fólk skiptir svá boga-driptum;
 skúrum lýstr of hilmí hraustan,
 hannz fregnum styr) Mistar-regni.

1) leggja veina beina O. 2) fraur K. 3) felr O. 4) veg ss.
 5) venr ss. 6) K. *synist ad hafa* gunnvegs. 7) ára O.
 8) undgagls veit því ss. 9) dreif og *surax* hlífar ss.
 10) fúr ss. 11) foldar. ss.

Hér er it fyrsta oc þriðja vísuorð aukit framan tveim samstöfum til háttar setningar, en ef þær eru aftek-
nar, þá er eptir sem dróttqvætt. En or öðro oc fjórða vísu-orði má taca málsoð þat er tvær sam-
stafur fylgja, en fimta oc en setta í visuorði, þá
er þat orð oc dróttqvætt. Í hrynhendum háttum
eru optazt átta samstöfur í visu, en hendingar oc
stafaskipti fara sem í dróttqvæðum hætti. Þetta
kavllum vör *dróttqvæða hrynjandi*.

138. Nú skal sýna fleiri skipun háttanna; er
þessi hrynjandi köllut *tröllz-háttir*:

63. Stála kendi steyekvi lundum
styrjar valdi ravðu fallda; *)
reckar stýrðu rétt til jarðar
roðnu barði atstau fjarðar :
oddum rendi eljun strand... 2)
ýta ferðar hrínga-skerpir,
hilmir stærði hvössu sverði
heila-grundar meglu-andir.

Hér eru átta samstöfur í hverju visu-orði, [hér eru
hluthendor í öllum orðum ok fylgja fjórar samstöfar
hverri hendingu 3), oc svá fara skothendor oc ačalliend-
ingar oc stafaskipti sem í hrynhendu.

139. Þessi er einn hrynhendr háttir:

64. Vafpi lítt, er virðum mátti,
víg-rækjandi fram at sækja,
skerpir géck í skúrum 4) Hlackar
Sköglar-serks fyrir roðnum merkjum:
ruddiz land 5), en ræsir þranda

Ríbbúngum

1) at falda O. at hólða *Skáldubr.*

2) strandar S. *Skáldubr.*

strandir O. *Adrir* steindir.

3) vantar í O. *Skáldubr.*

4) þannig O. skutu K.

5) liud O.

Ríbbúngum skóp bana þúngan;
Gunnar skaut und Gera fótar
grimsetta íl hjálma-kletti 1)

Þetta er hrynhenda óbreytt 2).

140. Þetta er *draug-hent*:

65. Vápná-hríf vellta náði
vægþarlaus feigum hansí,
hlímir lét höggum mæta
herþa-klett bana verþan:
fleina-lands fylkir rendi
fjörnis hlíf megin skíði
(avflugt sverþ eyddi 3) fyrþum
jöfri kent) holdi fenta.

Þessum hætti eru tíðaz sjav samstöfur í hverju vísuorþi, hendíngar oc stafa-skipti sem í dróttqvæþum; oc ef hér er ortekin ein samstöfun fyrsta eþa þriðja visuorþi, sú er stendr næst hinna fyrstu, þá falla hljóðin avll sem í dróttqvæþum hætti. Svá má oc aftaka í öðro oc hinu fjórða visuorþi ena sömu samstöfun, oc er þá þat dróttqvætt, [oc verþrsumt ei mjúkt 4).

141. Þenna hátt köllum vær *munnvörp*.

66. Eyddi úthlaups-mavnnum
ítr hertogi spjótum,
súngu stál of stillis 5)
(stóð ylgr í val) dólgun:
hal margan lét havþi;
hodd-grímr jöfurr skemra;
svá kaun rán at refsa
reiðr oddviti þjóþum!

22

1) hjarnakl. O. 2) sl. O. 3) avflum sótti oddi K. en O. hefir
sverdum fyrir fyrþum. 4) ok alinmjúkt O. 5) stilli O.

Hér er háttlausa í enu fyrsta oc þriðju visuorði,
en í avðru oc enu fjórða skothendor.

142. Nú er sá háttir er kallat er *háttlausa*.

67. Ortac avld at minnum sítz hafa veg nè vellum, ¹⁾
þá er alframazt vissac er verþan ²⁾ mic létu,
of siklínga snjella á aldin-mar orpit
með sex togum háttá; (oss er þat frami) jöfrar.

I þessum hætti eru öngvar hendingar, en stafaskipti
sem í dróttqvæpum hætti. Nú eru saman-settir í
tveim qvæpum sex tígir háttá, oc umfram þær átta
greinir, er fyrst er skipat dróttqvæðum hætti með
málsgreinum, þeim er fylgja hættinum, oc eru þessir
hættir allir vel fallnir til at yrkja qvæði eptir, ef vill.

¹⁾ sitt hafa veig með vellum O.

²⁾ virdan Ol. bl. 58.

ÞRÍÐJA QVÆÐI.

143. Nú skal upphefja it þriðja qvæði, þat er ort er eptir enum sinærum háttum, oc eru þeir hættir þó margir áðr í lofqvæðum: Hér hefr upp *togdrápu lag*:

68. Fremstr varð Skúli,	meirr skal ec stæri
skal-a lof dvala,	stýrs hróðr fyrir
sem ec mildum gram	(kærr var ec harra)
mærð fjöl-snaerpa:†	hers ¹⁾ gnótt bera.

Hér er í öðru oc í fjórða vísuorði fjórar samstöfur oc tvær afalhendingar, oc svá settr havfutstafr sem í dróttqvæðu; en í fyrsta oc þriðja vísuorði eru oc fjórar réttar samstöfur oc en fimta afkleyvis samstafa, þat er *ec eða af*, eð ²⁾ *en*, eð *er* eða þvilíkt. Þar eru oc skothendingar, oc ein hljóðfylling við havfuð-stafinn.

144. Þetta er annat toglag:

69. Kunn bjó ec qvæði	fram skal en fjórða
konúngs brópur þjóð	folk glaðs ³⁾ vafa
[þann veit ec þengil]	ljós ellz lagar
þrenn [fjölmennan]:	lofom ⁴⁾ friþrova.

Svá ferr hér annat oc fjórða vísuorð sem í fyrra hætti, en it fyrsta oc þriðja vísuorð er hér hendingalaust, en tveir hljóðfyllendr við havfuðstaf sem í dróttqvæðu.

1) Þannig O. S. hannz K. 2) 3: eðr.

3) hin fjórði fals gladr *Skáldubr.*

4) ljós berí lagar lofs *est.*

145. Þessi er hinn þriði háttir, er vör kavlum
bágm - - -

70. Mitt er of metti	hlýtr grams geta
mart lag bragar	grepp óhneppra
áðr óqvæpit	skýrr skrant fara
odd-braks ¹⁾ spakan:	skjöldunga úngr. ²⁾

I þessum hætti eru skothendingar í fyrsta og þriðja visuorði og stafaskipti sem í dróttqvæðum hætti, en at öðru sem togmælt. I avllo toglagi er ei rángt þót 5 samstöfur sé i visuorði, er skammar eru sum-
ar og skjótar. Þat er togdrápu háttir at stef skal vera til fyrsta visuorðs, og lúka því máli í enu síð-
ársta visuorði qvæpissins, og er rétt at setja qvæpit með svá mörgum stefjamelum ³⁾ sem hann vill, og er þat tíðaz at hafa avll jafnlöng, en hverr stefja-
mels skal stef upphaf og niðrlag.

146. Nú er grænlenzki háttir:

71. Slóð kann sneipir ⁴⁾	hinn er af blunni
seima geima	hesta festa
hnig fák hafa ⁵⁾	lætr leyfð skati
hleypa greypa: ⁶⁾	lúnga gánga.

Hér er it fyrsta og þriðja visuorð svá sem hagamælt, en annat og fjórða með aþalhendingum, og eru tvær samstöfor aþalhendar, og enda báðar í einn staf.

147. Nú er hinn skammi háttir:

72. Gull kná og ⁷⁾ greppar	vass eru ⁸⁾ seggir
þón-xón	samir framir:

1) odd-brags K.

2) hlitr gramr geira greps óhneppan skit skrantfara skjöldunga úngr Skáldubr. en erindid vantar í S.

3) málum S.

4) Blóð kann sverða Skáldubr.

5) hringfak hraka Skáldubr.

6) gleipa Skáldubr.

7) er S. Skáldubr. sl. því, og hefir strax garpar.

8) vass eru S. vel orð Skáldubr.

eik má und jöfri þá nýtr vísi
una bruna, vípar skripar.

Hér er it fyrsta oc þriðja visuorð hendingalaust, en annat oc it fjórða sem grænlenzki hátttr, oc skemri orðtökin.

148. Nú er nýi hátttr:

73. Ræsir glæsir skreytir hreytir
Ravkva stavkva ¹⁾ skafna stafna
[hvítum rítum hrínga stínga ²⁾
hreina reina: ³⁾ hjörtum svörtum.

I þessum hætti eru í hverju visuorði fjórar samstöfur, en tvær aðalhendingar, oc lúkaz í einn staf bápar, oc engi afkleyfis orð ⁴⁾.

149. Þetta er stífhent:

74. Haf-ravst ⁵⁾ hristir blá veit brjóta
blunn-vigg tiggja, byr-skip vípi;
borð-grund hendir bauð harpr ⁷⁾ bavrþum
brim-dýrs ⁶⁾ stýri: buðlúgr þunga.

I þessum hætti eru fjórar samstöfur í visuorði, en hendingar oc stafaskipti sem í dróttqvæpum hætti, nema þat at allar hendingar eru nálendar.

150. Þetta er ⁸⁾ náhent:

75. Hrinda lætr lúg ⁹⁾ grund hlömi (lítr her fram)
haf bekks sneckjur hirð-menn spennu,
þá er falla fleinþollr ¹⁰⁾ enn ræpi (rauð goð
frygg-mál stálum: rógálfr) skjálfa.

1) dökkva *Skáldubr. Olafs. Hs.* 66, nðekua *S.*

2) hrista nista heyr eyra *Skáldubr.*

3) þannig *S. Ol.* stringa *K.* 4) enn höfudstafir sem í fyrsta toglagi *Skáldubr.* 5) Há röst *Ol.* 65, Hrafröst listur *Skáldubr.*

6) brimdyr *Ol.* hörd grunn hendir hnorin dír *Skáldubr.*

7) þannig *Ol.* en *K. S.* hafa hjarpr og í næstu l. þungan.

8) nákvæddi eða bætir *Skáldubr. inn.*

9) hringi *Skáldubr.* 10) þollar *ss.* og *sirax* fjörmála.

Í þessum hætti eru fjórar samstöfur í vísuorði, og er eigi rángt í enu fyrsta og þriðja, þótt fimm sè: þar eru skoðendor, í avðru og enu fjórða eru aðalhendingar, og báðar saman, og en fyrri stýfð, en stafa-skipti sem í dróttqvæðu.

151. Þetta er *hnugg-hent*:

76. Ilrannir strykva blaðin svarvum hleypir svana-fjöll
beck, ') snjallmæltr stillir
haflavpr skellir, hlunna [fram of ²) Haka veg
kasta nðir kjalarstlig hrið-feld skípum,
kallt hlýr savltum:

Hér er í fyrsta og þriðja vísuorði sjav samstöfur og hendinga-laust, en rétt at stöfum, en annat og it fjórða hefir fjórar samstöfur, en rétt at stöfum og skoðendingum, og oddhent, og stýfð en fyrri hending.

152. Nú er *hálfhneft*.

77. Snýðja lætr í sólroð lypta kná lýðr ³) opt
sneekjur á Manar-hleck, lanki of kjalar-ravkn,
árla sèr úngr jarl greiða náir glygg vðð,
alvaldr breka-fall: greipum mæta dragreip.

Í þessum hætti eru sex samstöfur í vísuorði, en eigi er rángt, þótt verði fimmm eða sjav; í fyrsta og þriðja vísuorði eru skoðendor, en aðalhendingar í avðru og hinu fjórða í hvárumtveggja stað, en fyrri hending rétt í dróttqvæðu, en en síðarri stýfð eða hneft, þat er allt eitt.

153. Sjá háttr er *alhneft*:

78. Hraunn skerrí hvatt ferr lá brýtr lavg skýtr
húfr kalldr alvaldr, húng-armr ráng-barnr:

1) strjúka hl. bord *ssr.* strykja hl. bord *Olafr.* 66.

2) *Ol.* fram á, en *K.* st. fram.

3) lyptaz kná af lydi *Ol.* 40.

brátt skekr byrr rekr jarl lætr almætr
blá-vegg rá skegg, ósvipt hún-skript.

I þessum hætti eru fjórar samstölur í visuorpi og tvær aðalhendingar báðar í einn staf; og allar hendíngar hneptar.

154. Þetta er *Haþar-lag*.

79. Læsir leyðir vísi ¹⁾ eru kná jarl þyrna
landa útstrandir oddum valbrodda
blíðr um bláskípa jörð með jelsörpum
barða rann garði: jaðri hra nappa.

I þessum hætti eru fimm samstölur í visuorpi, en hendíngar og stafaskipti sem í dróttqvæpum hætti. ²⁾

155. Nú eru þeir hættir er *rúnhendor* eru kallaðar, þeir eru með einu móti: hver háttir rúnhendr skal vera með aðalhendingum tveim, og í sinu visuorpi hvár hending. Þessi er *rètt rúnhenda*:

80. Lof er flutt fjórum hefi ec hanz favrum
firir gunn-avrum, til hróðrs eyrum ³⁾
nè spurð spórum ypt ovórum
spjöll gráms snórum: firir anðs bavrum.

Þessi háttir er halldin með einni hendíng í hverju visuorpi, og svá er sú rúnhending, er skilr hendíngar, og skiptir orpum; því er þetta rúnhent kallat.

156. Þetta er *hin minni rúnhenda*:

81. Fluttac fræpi túnga tæpi
of ⁴⁾ frama-græpi, með tavlu-ræpi:

¹⁾ Ræsir Skáldubr.

²⁾ Hvar fjórða qvæðit byrjar finnst hvörgi tiltekid, þó getr sked það
æf við 80. edr 81. erindi. ³⁾ mærum S.

⁴⁾ Þannig Ol, bla, 70 og K.

stef skal stæra
stilli mæra,

hróðr dugir hræra
oc honum færa.

Hér gengr hendíng of hálsa visu, en önnur í síðarri
helmingi, þessi háttr er stýfðr eða hnept af enum
fyrra.

157. Þessi er *en minnsta rúnhenda*:

82. Slikt er svá
síklíngr á
(avld þess ann)
orþróð þann:

jarla er
austan ver
skatna skýrstr
Skúli dýrstr.

Þessum hætti eru þrjár samstöfur í vísuorði, en
tvav vísuorð sér um hendíng: stafaskipti sem í drótt-
qvæðu. En finnz þat svá at ei er rángt ef stendr
einu sinni fyrir máls orð hljóð-stafr, sá er qveþandi
ræðr.

158. Þessir eru enn rúnhendir.

83. Naðrs gnapa ógn alla,
eyðir ¹⁾ haug-valla,
hlunnz of hástalla
hestar svan-fjalla ²⁾:

orms er glatt galla
með gumna-spjalla,
jarl fremr svoit snjalla;
slíkt má skavrúng kalla.

Þessi háttr er ort með fullri rúnhendíng, oc eru
þar tíðaz fimmm samstöfur í vísuorði eða sex ef skjót-
ar eru.

Þessi er annarr:

84. Orð feck gott gramr
haun er gunn-tamr,
mjöc er full-framr
fylkir rausn-samr,

him er mál metr,
mildíng sízt getr
þann er svá setr
seggi hvern vetr.

158. Þessi

1) Nadr gnapa og nalla neyðir *Skáldubr.* kannske *rettara* eyðis.

2) skervalla *Skáldubr.* sjá *Ol.* 46.

159. Þessi er hneft[r af hinni rúnhending ¹⁾.

85. Mærð vilc ²⁾ auka	dýrð skal segja
Mistar-lauka	(drótt má þegja)
góma-sverþi	styrjar-glópa-
-grundar-skerþi:	stavekvi mópa.

Í þeima hætti eru fjórar samstöfur í vísuorþi, en höfuðstafr sem í dróttqvæðum hætti, og fylgir þeim einn hljóðfyllandi.

160. Þessi er hinn þriði hátt rúnhendr:

86. Veit ec hrings hrapa	drekkr gramr glapa,
f havll lapa,	en at gjöf vapa
gott er hús Hlapa,	vitur valkapa, ³⁾
hirð avl sapa:	vann bang skapa.

Þetta er rétt rúnhending, og er þessi háttur tekinn af toglagi: hér eru fjórar samstöfur í vísuorþi eða fimm ef skjótar eru.

161. Þessi er *hin minni hrúnhenda* ⁴⁾.

87. Drífr handar-hleckr,	Leikr hilmis her.
þar er hilmir drekkur:	hreinn gullin ker ⁵⁾
mjöc er bravgunum beckr	(segi ec allt sem er)
blíð-skálar þeckr.	vip orpa-sker.

Þessi er hneft af hinum fyrra.

162. Þessi er *en minsta*:

88. En þí er hirð til hallar	þáin er gjöf til greizlu
her oddviti kallar,	at gullbrota veizlu,
opt tekr jarl at fagna	þrangt sitr þjópar sinni,
vit ⁶⁾ ótali bragna:	þar er mestu frami inni.

25

¹⁾ Þannig S. en þetta sést ekki í K.

²⁾ skal Skáldubr.

Olafs, 45. Mærð vil ec a. mál um hauka g. hlíði gr. skíði, S.

³⁾ val sada O.

⁴⁾ rúnhenda ss. eins og seinna.

⁵⁾ gullker ss.

⁶⁾ vit O. S. vdr Gunnar Pálsson.

Þessi hrúnhenda er tekin af dróttqvæpum hætti,
oc eru hér (jafn margar¹⁾) samstöfur oc svá stafa-
skipti sem í dróttqvæðu.

163. Nú hefr upp en fjórpa bálk rúnhendinga:

89. Hirð gerir hilmis hátt,
hávl skipaz! þraungt at gútt;
auð gefr þengill þrátt,
þat spyrr fram í átt:
slíkt tel ec hilmis hátt,
þannuz er rausn of mátt,
jarl brýtr sundr í smátt
slúngit gull við þátt.

Þessi hátt er hneftr af enum fyrra, oc rúnhendr.

164. Nú er minni rúnhenda:

90. Mörg þjóð ferr til síklings sala;
sæmd er þar til allra dvala,
tiggi veitir seima svala,
satt er betð of hálin at tala:
bresta spyrjum bauga flata,
bragna viar kann gulli hatta²⁾
æpri veit ec at gjöflund-gat-a
grundar-vörðr firir luínga-skata.

Þessi rúnhenda er tekin af hrynhendum hætti.

91. Þiggja kná með gulli glöð
gotna-ferp at ræsi mjöð,
drecka lætr hann sveit at sín
silfri skengt it fagra vín:
greipum mætir gullin skál
gunnum sendir Rínar-bál,

1) jafningar O. S.

2) hata O. hvarí: Gunn. Þ. gerir þessa athugasemd: gullid edr
gulli ata. Mær virdist réttara gull at hata edr gulli glata.

eigi hittir æðra mann,
jarla beztr, en 1) skjöldúng þann.

Þessi er hneftr af hinni fyrri rúnhendu.

165. Hér hefir upp hinn fimta rúnhendan bálk

92. Getit var grams fara,
gert hési ec mæð suara,
þengil mun þess vara,
þat nam ec lítt spara:
finnr-at frækuara
fæpi ginn-stara
mann-nö mældara
merkir blóð-svara.

Þessi er oc full rúnhenda, oc tekin af hállhneptum
hætti eða náhendum.

166. Þessi er *hin minni rúnhenda*:

93. Þengill lætr havpp hrest,
honum fylgir dás mest,
vísi gefr vel flest
vör-bál ólest:
Húfar brutu haf hjótt,
heim lét²⁾ ec jöfur sótt;
Yngva lofar öll drótt,
jarls-æa er frama gnótt.

Þessi er stýftr eða hneptr af fyrri hætti.

94. — — — — — gramr
gull særi³⁾ Kraki-framr,
esla frágum⁴⁾ Haka [hjaldr
— — — — — aldr.⁵⁾
Ormi veitti Sigurðr sár,

1) er K.

2) þannig O. leit K.

3) gull-særi S. adrir Gramr særi gulli Kraki.

4) frágum O. S.

5) hina milled lofadr aldr O. hina milled lofadr aldr S.

allt var allt fyr lipit ¹⁾ er,
 Ragnar þátti skatna skýrstr;
 Skúli-jarl er myklu dýrstr.

167. *Mála-háttir:*

95. Munda éc mildingi,	hvar viti áðr orta
þá er Mæra-hilmi	með æpra hætti
sluttac fjögur qvæpi,	mæð of men-glötuð
smítu stór-gjafir:	mæðr und himins skautum?

168. *Fornyrða lag:*

96. Ort er of ræsi,	þat mun æ lifa,
þann er rýðr granar	nema avld fariz,
vargs oc ylgjar,	bragninga laf,
oc væpu litar:	cpa bili heimar.

169. *Balkar-lag:*

97. Lypta éc ljósu	hver muni heyra
lofi þjóð-konungs,	hróðr gjöflata
upp er firir ýta	seggr svá qvæpinu
jarls mæð borin:	seims oc hnoða?

Sú er grein milli þessa hátta at í fornyrðis lagi eru í fyrsta oc þriðja vísuorði einn stuðill, en í öðro oc fjórða vísuorði þá stendr havfuðstafr í miðjo orði; En í *sticka-lagi* eru þeir stuðlar, en havfuðstafr í miðjo orði; En í *Balkar-lagi* standaz stuðlar oc höfnuðstafr sem í dróttqvæðu.

170. *Starkuðar-lag:*

98. Veit ec verðari	en heimdraga;
þá er vell gefa,	unga jófra
bravndum beita	en and-spavrut.
en ²⁾ búa sneckjur:	99. Þeir 'ro jófrar
hæra bróðrar	alvitraztir,

1) hit lidna O.

2) ok O.

hringum læztir,
hugrackastir,
vellun verstir,

vígdjarfæztir,
híð hollæztir,
þappi næstir.

171. Ljóða-háttir:

100. Glöggva grein
hefi ec gert til bragar,
svá er tírætt
hundrað talit:

hróðrs örverpr ¹⁾
skal-a maðr heitinn vera,
ef svá ²⁾ fær alla
hittu ort.

172. Galldra-lag:

101. Sóttac fremd,
sóttac ec fund konúnga ³⁾;
sóttac ítran jarl:
þá er ec reist,
þá er ec renna gat
kaldan straum kili
kaldan sjá kili.

oc auðsala
konúngr oc jarl!
þat er qvæpis lok;
falli fyrr
fold í ægi
steini studd
en stillis lof! ⁴⁾

102. Njóti aldrs

1) *Mia geig. fyrir:* ör vepr *K.*, ör udr *O.* ör udur, *S.* ófróðr *adrir* forte örráðr *Gunn. P.*

2) sá *K.* so *S.* *O.* sl. alla.

3) sl. *O.* *S.*

4) Hér eru útl *K.* og *S.* ad öllu lesti, og meina ég ad Skálda sð augljóslega nú á enda, samkvæmt 1. gr.; þvi nú er áttalad um skáldskaparmálid og bragarháttuna. Þad sem eptir kemr hlýtr þar fyrir ad vera verk fyrir sig, þótt þad sé af sjálsum höfundinum ætlað til at fylgja Eddu og Skáldu, sem sèst af byrjun: Nú um hrid hef-ir sagt verit hversu kenna skal þá hluti, sem frammi standa í bók Þessari o. s. fr. Þessi ord munu líka hafa sælt skrifara *O.* til at smeygja öllu verkinu inn í midja Skáldu meðal kenninga og ókendra heita, og skrifara *U.* til ad færa sitt ágríp þaraf inn á meðal Skáldskaparmála og Bragarháttu; enn auk þess ad þannig trúblast inniheldid í Skáldu, sem annars stendr allvel heima við 1. stu gr., þykir mér líka áðfundinn æði munr á orðfærinu hér og í Skáldu. Hér eru aungvar stuttar, smásmugligar spurningar, þar eingin orðskröfi úr gríðu né látnu, angvar guðrákiligar hugvekjur, og eckert geridum bíbliana, af hvörju öllu ég ræð ad þetta sé af öðrnu höfundi heldr enn Skálda, enn af sama sem formáli og eptirmálar við Eddu.

Ritgjörðir

hinni

ÍSLENZKU MÁLFRÆDI

Viðvíkjandi.

1875

1875

1875

1875

Um

LÁTINÚ-STAUFROFIT*).

1. Nú um hrið hefir sagt verit, hversu konna skal þá luti, sem frammi standa í bók þessari: megu þær kenningar á margan veg bræytaz, eptir þi sem nú finna ný skáld, ok taka til ok setja reglur eptir ymisligum bókum. Skal þó eigi at helldr láta þat únýtt vera, sem fornskáldin hafa fundit, er efni ok grundvöllr er allz skáldskapar, enn æigi skolu menn þessum frásögnum trúa framarr en skynsamligt er, eptir þi sem segir í fyrsta lut bókarennar með hverju (móti) villurnar fjölguðuz: ok af þi hefir hvert skáld sett sér reglu, þat sem eigi trúði réttlegha, af þi þeir hugðu Óðin guð verit hafa ok alla þá með guðmagni, sem honum þjónuðu, sem hæyra hefir mátt í mörgum frásögnum þessar bókar. Enn nú skal lýsa hversu ný skáld ok fræðimenn ok æinkannlega klerkarnir vilja lofaz láta, hversu kveða skal, ok únýta æigi at helldr þat sem menn hafa framit, utan þat sem klerklígar bækr hanna; því at þat er náttúruligt at menn sé nú smásmuglati, sem fræði:

24.

*) Allt þetta sem hér fylgir síðast einungis í O, þó hefir U. nokkurskonar ágríp af því á bla. nefnsl. 88-92. O. hefir aung aðgreiningu af fyrirsögn hvorki hér né síðar, enn U. kallar það Hljóðsgreinir, sem þó ekki þykir eiga vel við innihaldið.

hækrnar dreifaz nú víðara. Látá ¹⁾ fróðir klerkar hverjar bækur sem þeir finna, at snara til þeirrar þjóðar tungu, sem í þí landi talaz, sem þá eru þeir, æigi at æins hversu tala skal, heldr ok jamvel hversu hverr stafr hljóðar með löngu hljóði eða skömmu; hörðu eða línu, ok hvat hvergi þeirra hefir af sér fall eða tíma, eðr (at) þeim, sem fyrir honum stendr ok eptir, sem yðr mun sýnt verða í þeim greinum, sem síðarr eru skrifaðar eptir þeirra manna upptekinni stafasetningar-reglu, sem vér hyggjum vel hafa kunnat orðograffiam; ok þó at sínz figuru hafi hverr þeirra til sinnar sagnar, þá sýniz mönnum allir þeir fagrliga skipat hafa: hefir hverr sett stafina eptir þeirri tungu, sem þeir hafa talað; ok þó at þeirra verk sé samanborin, þá bregðr ekki þeirra annars reglu. Skal yðr sýna hinn fyrsta leturs hátt svá ritinn, eptir því sem Þóroddr rúnameistari ok Ari prestur hinn fróði hafa sett í móti Latínumanna stafrofi, er meistari Priscianus hefir sett. Hafa þeir þi fleiri hljóðsgreinir með hverjum raddarstaf, sem þessi er tungan fátalaðri, svá at þat má undirstanda með hljóði umbæygiligu, hvössu ok sljófu, svá at einnar tíðar fall væri í hváru tveggja stafrofi til þess at skálldin mætti þá mjúkara kveða eptir nýfundinni letr-list; enn hafa æigi hvert orðz skripi þat sem fornskálldin nýttu, en hálfu síðr auka í enn verrum orðum en áðr hafa fundin verit; því at vandara var þeim at tala, sem ekki höfðu fyrir sér, enn þeim sem nú hafa ýmisligar fræðibækur. Enn vel má nýta at hafa eptir þeim heiti ok kenningar

1) kannske réttara jöta o: leyfa,

æigi lengra reknar enn Snorri lofar. Leiri eptir sem vandligaz, þeir sem nú vilja fara at nýjum háttum skálldskapar, hversu segrst er talat; enn æigi hversu skjött er ort, þvíat at því verður spurt: hver kvað? þá er frá-liður, enn æigi: hversu lengi var at-verit? Ok þeir sem nú vilja með nýju kveða, hafi smásmugul ok hyðss ok skygn hugsunar augun að sjá hvað yður er nú sýnt í þessum frásögnum.

2. Í flestum landum setja menn á bækur annat- tveggja þann frócleik, er þar innanlandz hefir gjořz eður þann annan, er minnisamligaztr þikkir, þó at annars-staðar hafi helldr gjořz, eða lög sin sétja menn á bækur, hverr þjóð á sína túngu. Enn af því at túngurnar eru (ú)líkar hverr annarri, þær [þegar] er or æinni ok hinni sömu túngu hafa geingið. eða græinz; þá þarf úlíka stafi í at hafa, enn æigi ena sömu alla í öllum, sem æigi rita Grickir látinu-stöfum girzkuna, ok æigi Látinumennt girzkum stöfum látinu, nè enn helldr ebreskir menn ebreskuna hvárki girzkum stöfum nè látinu, helldr ritar sínum stöfum hverr þjóð á sína túngu. Hverega túngu er maður skal rita annarrar túngu stöfum, þá verður sumra stafa vant, af þí at æigi finnz þat hljóð í túngunni, sem stafirnir hafa þeir er af-ganga. Enn þó rita enskir menn enskuna látinu-stöfum öllum þeim er réttræðir verða í enskunni, en þar er þeir vinnaz æigi til, þá hafa þeir við aðra stafi svá marga ok þesskonar sem þarf, en hina taka þeir or er æigi eru réttræðir í máli þeirra. Nú eptir þeirra dæmum, allz vér erum æinnar túngu, þó at greinz *) hafi mjök

*) Min lagfaring ferir gjörz O.

önnur tveggja eða nakkvað báðar, til þess að hægja verði atrita ok lesa, sem nú tíðiz ok á þessu landi bæði lög ok áttvisi eða þýðingar helgar, eða svá þau hin spaklegu fræði, er Ari Þorgilsson hefir á Eðkr sett af skynsamlegu viti, þá hefir ek ok ritað oss Íslendingum stafrof bæði latínu - stöfum öllum þeim, er mér þótti gegna til vðrs máls vel; svá at rétttræðir mætti verða, ok þeim öðrum, er mér þótti í þurfa at vera, en ¹⁾ or vðru teknir þeir er æigi gegna atkvæðum vðrrar tungu: or eru teknir samhljóðendr nokkurir or latínu-stafrofi, enn nokkurir í gjörfir; raddarstafir eru ²⁾ öngvir or teknir, enn í-gjörfir mjög margir; því at vðr tunga hefir flesta alla hljóða eða raddar.

3. Nú af þí at samhljóðendr megu ekki mál eða atkvæði gjöra æinir við sik, æigi svá at megi nafn hafa án raddarstafs ³⁾; enn að raddarstafnum æinum ok sérhverjum má kveða, sem hann heitir ok at honum kveðr í hverju máli, ok þeir bera svá tign af samhljóðendum sem almætti af hálfmætti: þá hefi ek af því fyrri setta þá í stafrofi ok í umræðu hér nú. Við þá hljóðstafi fimm; er áðr voru í latínu stafrofi a, e, i, o, u þar hefi ek viðgjörfa þessa stafi fjóra, er hér eru rípnir nú: o, e, i, y. O (á) hefir lykkju af áe, en hringinn af óe; því at hann er þeirra hljóða tveggja samanblandinn ⁴⁾, kveðinn minnr opnum munni enn á, enn meirr enn ó. F (w) er ríttinn með lykkju ás, enn með öllum vexti es, sem hann er af þeim tveim samfeldr, minnr opnum munni enn á enn meirr enn e. Ø hann er af hljóði es ok ós fellðr

1) Min lagfæring fyrir er O.

2) enn O.

3) raddarstaf sss. 4) kannske sambland.

saman, minnr opnum munni kveðinn enn *e* ok meirr enn *ó*, enda ritinn af því með kvisti *es* ok með *ós-*ens hring. Y er af röddu *ts* ok *ús*, görr at ¹⁾ ænni röddu, kveðinn minnr opnum munni enn *i*, ok meirr enn *ú*; ok skal af því ena fyrri kvisl af höfuðstáfs-*úe*, sem áðr er þeim í stafrofi skipat. Nú má verða at því at nokkurr svari svá: ek má fullvel lesa danska tungu, þó at latínu stöfum réttum sé ritað, má ek þó at likindum ráða hve kveða skal, þó að æigi sé allir stafir rétraðir í því er ek les; ræki ek æigi hvárt þú ritr *o* ²⁾ þitt eða *a*, (*e*) eða *e*, *y* ok *u*. Enn ek svara svá: eigi er þat rúnanna kostr, þó at þú lesir vel eða ráðir vel að likindum, þar sem rúnar vísa óskýrt, helldr er það þinn kostr, enda er þá æigi örvænt at þægi lesa ek vel eða minn maki, ef sá finnz, eða ráða ek vel at likindum til hvers ens rétta færa skal, ef fleire vega má færa til réttz eunn einn veg, þat sem á einn veg er þó ritað, ok æigi skýrt ákveðit, ok skal geta til, sem þú lèt看 [þat] vel kunna. Enn þó at aller mætte nakkvað rétt or-gjöra; þá er þó vis von at þægi vili aller til æins færa, ef máli skiptir, allra helldz í lögum. Enda tel ek þik æigi hafa vel svarað, er þú lætr æigi þurfa í vāru máli þessa níu raddarstafi *a*, *á*, *e*, *æ*, *i*, *o*, *ö*, *u*, *y*, allra helldz ef ek klýf or þessum níu sex greiner ens fjórða tigar, þær er sitt mál gjöri hverr, ef glügt eru skildar. Nú mun ek þessa stafi átta, allz æingi grein er enn gjör á meðal enna sömu tveggja samhljóða, setja sitt sinn hvern, enn sýna ok dæmi gefa, hve sitt mál gjöri

1) af *O*. 2) *Ø* *ist*.

hverr þeirra við enna sömu, stafa fullning, í enn sama stað setir hverr sem annarr, ok á þannveg svá gefa dæmi of allan þenna bækling ámeðal enna líkuztu greina þeirra er á stöfunum verða gjörvar: sár sár, sér sær, sor (sór) sur syr: sár veitti maðr mættitt, sár mörg veitta ek honum; sor goðinn ¹⁾ sór ein soeren; sur eru augu syr, slik duga þeir enn springi yr.

4. En nú elr hverr þessa stafa níu annan staf undir sér, ef hann verðr í nef kveðinn, enda verðr sú grein svá skýr at hon má ok mæli skipta, sem ek sýni hér nú eptir, ok seté punct fyrir öfan þá er í nef eru kveðnir: hár hár, ror ror; þel þel, fær fær, ísa ísa, orar orar, öra öra, þuat þuat, syna sýna. *Hár* vex á kvikendum, enn *hár* ²⁾ er fiskr; *rá* er eitt tré úr seglviðum, enn *rá* er hyrning húss; *þel* er á hnefa bundnum, eða hlutr felldar, enn *þel* er smiðartól; annat er þat, er sauðrinn heitir *fær*, enn annað þat, er hann *fær* lambs; *i-sá* skýja-deilld, þá er ver komum í *isa*; *orar* eru úræktir *orar*; spakt skyllði hið ellzta barn, þviat hið ellra má *öra* hið öra, þar var þú *at*, er sjúðr ³⁾ klæðit þuat. Þriggja syna aust mun ek þér *sýna*. Nú verðr þetta allt saman raddarstafanna *a, ó, á, à, e, è, æ, ä, i, í, o, ó, ö, æ, u, ú, y, ý*.

5. Enn þó at ek rita æigi fleiri raddarstafi, enn raddirnar funduz í voru máli, átján gjörvar or fimm latínu röddum; þá er þó gott að rita þat, að er grein enn á raddarstöfum, bæði þeim er áðr voru í stafrofi, ok þeim öðrum er nú eru í-gjörfir, grein sú er máli skiptir: hvárt stafr er langr eða skammr.

1) *Kannske*; saur-godinn,

2) *o*: *háfr*.

Sem Grickir rita i öðru líkneski lánan staf, enn i öðru skamman; svá rita þeir e skamman e, enn svá lánan; sem sjá stafr er *h*, þannveg o skamman, enn þannveg lánan *u*. Þá grein vil ek enn sýna, því at hon skiptir máli ok, jafnt sem hinar fyrri, ok merkja ena löngu með stryki frá hinum skömmum: far, fár; ramr, rámr, öl, ol, von, von, sepu, sepu, framer, frá mér, ver, vér, venéz, vænez, vil, víl, minna, minna; goð, góð, mona, móna, Goðreði, góð ræði, möndi, mœndi, dura, dúra, runat, rúnat, flytr, flýtr, bryna brynna. Far heitir skip, enn fár nokk. þrskonar nauð; ramr er sterkr, enn rámr enn hási; öl heitir dryckr, enn ol er band; tungan er málinu von, enn at tönnum er bitzins von; Sê- þu hve vel þeir seðu er fyrir saumförinni réðu; mjök eru þeir menn framer, er æigi skammaz að taka mina konu frá mér; svá er mörg við vér sinn ver, at varla of-sér hon af honum nær; veníz æigi góðr maðr því þó at vandr maðr væniz góðum konum; dul vættir ok vil at lina muni erfiði ok vil; huglan mann vil ek minna hugðra erinda minna; sú kona göfgar goð, er sjálf er goð; mon-a mín móna (kveðr barnið) við mik gjöra verst hjóna; vel líkaði Goðræði góð ræði, þat eru goðar árar, sem skálld qvað:

Þú heitir þú rétt kama ræði slíta

þú heitir þú ræsis herr or verri.

Leka mundi húsit, ef æigi mœndi smiðrinn; ef gest-rinn kveðr dura, þá skyldi æigi þöndinn dúrar run-or heita geltir, enn rúnar málstafr; Sêþu hve flot-inn flýtr, er þakartinn flytr; stýrimaðr þarf byrenn bryna, enn sá er nautunum skal brynna.

6. Nú ef nokkur þessa greina sex ens fjórða

tigar má svá niðr-falla, að alldre þurfi í vörum máli; þá skjótumz ek yfir, sem vís von er, eða svá ef fleiri finnaz í manzens röddu. En þat er gott at vita, sem fyrr var getið, er svá kveðr at hverjum raddarstaf í hverju máli, sem hann heitir í stafrofi, nema þá er hann hafnar sínu eðli, ok hann má helldr þá samhljóðandi heita en raddarstafr. Þat verðr þá er hann er stafaðr við annan raddarstaf, sem hær eru nokkur dæmi nú: austr, eárn, eir, iúr ¹⁾, æyri, nín. Nú er æigi örvænt, að svá svari nokkur mér: þar er orð, at þú ritar þar e, er flestir menn rita í (j), þá er hann verðr fyrir samhljóðanda settr, sem nú er skamt frá því er þú ritaðir eárn, þar sem ek munda iárn rita, eða svá í mörgum stöðum öðrum. Þá svara ek svá: þú hefir þar rétt fundit, ok þó æigi allz getið, þess er þér má ek kynliga þikkja ritað hafa, ok þó hafa ek fyrir önnu kost svá ritað í flestum stöðum. Ef ek gjörða annat mál, sem þar væri full þörf ok ærin efni til, er kanska væri, of þat til hverra stafa, hverr orð hafa eðli, eða á hverja lund hverja stafi skyldi samanstafa, þá væri sú bók önnur öll, ok mikklu meiri; ok má ek af því æigi þat mál nú mæla innan í þessu: en þó mun ek nokkurum orðum svara um þetta hit æina orð, er þú skoraðir helldz í; fyrir þí at þat hljóð, er samhljóðandinn hefir, eða sá raddarstafr, er í hans stað er settr ok stafaðr við annan raddarstaf, er æigi auðskilið, þvíat litid verðr ok viðblandit nær eða gróeð við raddarstaf þann er við er stafat. Þá er þess leitanda hvárt svá finnum

VOC

¹⁾ 2) jügr, jüfr; *Sýlar segja þur enaþa*

ver kveðit hið sama orð, að sá raddarstafr sé frá öðrum raddarstaf skilinn, ok gjöri sína samstöfon hvárr, er optaz er við-stafaðr, svá at æina samstöfon gjöra báðir. Skáld eru höfundar allrar rynni eða málsgreinar, sem smiðir málsgræina *) eða lögmenn laga. En þessa lund kvað æinn þeirra eða þessu líkt,

Höfðu hart of-krafðir
(Hilðr óx við þat) skilðir
gáng, en gamlir sprúngu
gunn-þings eáru-bringar.

Nú þó at kveðandinn skyldi hann til at slíta æina samstöfu í sundr, ok gjöra tvær úr, til þess at kveðandi halldiz í hætti, þá rak hann þó æingi nauðr til þess at skipta stöfunum, ok hafa e fyrir í, ef helldr ætti í at vera enn e, þó at mér litiz æigi at því. Enn ef nokkurr verðr svá æinmáll eða hjámáll, at hann mæler á mót svá mörgum mönnum skynsömum, sem bæði létuz sjálfir kveða þetta orð, áðr ek ritaða þat, ok svá hægja áðra menn kveða, sem nú er ritað, ok þú lætr í skolu kveða enn æigi e, þó at þat orð sé í tvær samstöfur deilt, þá vil ek hafa ástráð Katónis, þat er hann reð syni sínum i versum:

Contra verbosos noli contendere verbis;

sermo datur cunctis, animi sapientia paucis.

Það er svá að skilja: hið æigi þú að þræta við málrófsmenn; málróf er gefit mörgum, en spekin fám. Nú lýk ek hér umræðu raddarstafanna, enn ek leita við, ef guð lofar, at ræða nakkvat um samhljóðendr.

*) Kannske málmgripa.

7. Í nafni samhljóðanda hvers sem æins er nokkur raddarstafr, því at hvárki nefnir þau nöfn né önnur eingi, ef þeir njóta eigi raddarstafa, sem fyrr var sagt. Nú þó að þat hljóð eða atkvæði, er samhljóðendur hafa, megi varla æitt saman atkveða; enda sé þó nauðr at skilja hvat þeir stoða í málinu; enda stoði eingi þeirra þat allt í málinu, sem nafn hans er til, sem raddarstafirnir gjöra; þá mun ek svá haga nafni hvers þeirra, er áðr hafði æigi svá nafn til, at þá skal af nafninu skilja hvat hann stoðar í málinu; þó að áðr skili æigi. Skal þat atkvæði hvers þeirra í hverju máli vera, sem þá liðr nafnsins eptir, er or er tekin raddarstafr or nafninu. *B, d, g, h, p, r* þeir stafir hafa af því mundáng-mikil æins-stafs-atkvæði, at alldri má tvá samhljóðendr ens sama lutar setja í æinni samstöfun fyrir raddarstafinn *F, l, m, n, r, s*, þeir stafir megu hafa tveggja samhljóðanda atkvæði hverr æinn, ef svá mjök vill atkveða, svá sem hveir þeirra, er eptir raddarstafinn verðr settr, sem þar berr vitni, er vér nefnum þá með svá miklu atkvæði, sem mundim vér, ef svá skyldi rita nöfn þeirra: *eff, ell, emm, enn, err, ess*. Má ok minka atkvæði þeirra, þó at þeir standi eptir raddarstafi í samstöfun, ok sé svá nefndir, sem þessa kostar væri ritin nöfn þeirra: *ef, el, em, en, er, es*, sem ek læt þá svá heita alla, ok alldri hafa meirr enn æins stafs atkvæði hvern, hvárt sem þeir standa fyrir raddarstafi í samstöfun eða eptir: nema þars ek rit samhljóðanda, hverngi er ek rit, með vexti hófuðsstafsins, enda standi hann eptir raddarstafenn í samstöfun: þá læt ek þann æinn jarteina eafn mikit, sem þar væri

tveir einskonar ok ens sama konar ritnir, til þess at rit verði minna ok skjótara ok bóksfell drjúgara. Nú þars þeir stafir ero, er raddarstaf hefir eþra í nafninu, sem eru *b, c, d, g, p, t*, ok af þi ofæyr æigi atkvæði nafns hvers þeirra; þá skipti ek þar höfuðstafsins nafni, ok set ek þá raddarstaf fyrr, til þess at aukaz megi atkvæði þeirra svá í nafninu, sem annars-staðar skolu þeir í málinu jarðeina. Skal nú hverr samhljóðandi jammikit sitt atkvæði leggja til lags við raddarstaf þann er í nafni hans er, sem hann skal hafa við hverngi annarra, er hann verður staf-æðr í hverju máli. Enn fyrir því nú at sumir samhljóðendr hafa sin likneski ok nafn ok jarðein, en sumir hafa höfuðstafs likneski ok nafn ok jarðein, en sumir hafa höfuðstafs likneski ok skipat stöfum sumra í nafni, ok aukit atkvæði bæði nafns ok jarðeinar, en sumir hallda likneski sínu, ok er þó minnkat atkvæði nafns þeirra, ok jarðein, sú er þeir skolu hafa í málinu, skal þeirri lik er í nafninu verður; þá skal, nú sýna leita bæði likneski þeirra ok svá nöfn fyrir ofan ritin, at yfir þat megi nú allt saman líta, er æðr var sundrlauslega umrætt:

b, B, c, C, d, D, f, F, g, G,
bè ebb, chè, ecc, dè, edd, ef, eff, gè, egg,
g, h, H, i, L, m, M, n, N, p, P, r,
eng, há, Há, el, ell, em, emm, en, enn, pè, epp, er
R, s, S, t, T, x, X, þ.
eir, es, ess, tè, ett, ex, exx,

2. Sá stafr, er hér er ritinn *C*, er latínu-menn flestir kalla *cè*, ok hafa fyrir tvá stafi, fyrir *t* ok *s*, þá er þeir stafa hann við *e* eða *i*, þótt þeir stafi hann við *e* eða *o* eða *u* sem *k*, sem svá stafa Skotlar þann staf

við alla raddarstafi í latínu, ok kalla *che*; hann læt ek ok *che* (o; *ke*) heita í oru stafrofi, ok stafa ek svá við alla raddarstafi, sem *k* eda *q*, en þá tek ek yr stafrofi báða, ok læt ek þenna æinn (c) fyrir hvárn hinna ok svá fyrir sjálfan sik, allz þeir höfðu áðr aller æitt hljóð í (flestum) stöðum eða jartein. Enn fyrir því at c hefir enn sama vöxt hvárt sem hann er höfuðstafir ritjun eða æigi, allra helldz er ek rit (eigi) þá höfuðstafi stærri enn aðra í riti, er æigi standa í vers upphafi, ok skolu tvá stafi eanteina; [ok] þá rit ek fyrir hans höfuðstaf þenna staf *K*, fyrir því at þá hefir hann sinu vöxt, þot nakkvat lægiz við: er ok æigi allfjar-teki til þess vaxtar honum; allz sá stafr stendr í griksku, ok heitir *kappa*, ok jarteinir 20 í tölu þar; enn hér skal hann í máli vâru standa fyrir cc, sem áðrir enir smæri höfuðstafir jarteina tvá stafi í máli. Má hann ok í tolu várri jarteina tvö hundruð tíræð sem cê tvav í latínu. Áðr hann væri fyri tvá stafi settur ok hann hét *che*, þá hafði hann eftra e en c í nafni sínu; en nú skipti hann, ok hafi e fyrst í nafniinu, ok heiti *ekk*, enda sitinim so-gört. Þat *n*, erstendr fyrir *g* hið næsta í æinni samstöfu, þat er minnr í nef kveðit, en meirr í kverkr en önnor *n*, af því at þat tekr viðbland nakkvat af *g*: nú gjöri ek þeim af þi vinveittar samfarar sínar, ok gjöri ek æinn, staf af báðum, þannz ek kalla *eng* ok ritk á þessa lund *g*. Hann læt ek jarteina æinn sem hina tvá, svá at allt sé eitt, hvárt þú rir *hmg* eða *hng*; nema þat er ritmiuna, er stafr eru stær. Hvárki hefi ek brugðit vexti nè nafni á *h*, því at hann má hvárki vaxa nè þverra nè á æingi veg skapaz í sinu atkvæði. X, y, z, & þeirra stafa má þarnaz, ef vill, í vâru

máli, því at æingi er zínka jarstein þeirra; allz þeir eru fyrir þá eina stafi hafðir, er áðr eru í stafrofi: sumir fyrir tvá, sem x ok z, & eða ("), er fyrir fleiri verðr stundum; eun sumir fyrir æinn, sem y, eða stundum ("). X hann er samsettr í látínu af c ok s; hann vil ek (ok) hafa svá samsettan í voru máli, ok ekki sinn láta hann böfuðstaf vera; þvíat hann verðr aldr ei fyrir c tvav, ok æigi í upphafi vers né orðz, né samstöfunar ¹⁾. Y hann er gríckskr stafr, ok heitir þar vi, enn látinumenn hafa hann fyrir i, ok í gríckskum orðum æð æins þó, ef skynsamlega er ritað; ok þarf hann af því æigi hær í vára tungu, nema maðr vill setja hann fyrir u, þá er hann veiðr stafaðr við annan raddarstaf, ok hafðr fyrir samhljóðanda: er ²⁾. Þó láta ek af nú að rita hann: því at ek sækka u þess meiri þörf fulltings en öðrum raddarstöfum, þá er þeir verða fyrir samhljóðendr settir. Z hann er samsettr af *daleth*, ebrískum staf svá ritnum 7, er ³⁾ settur er fyrir d, ok af þeim öðrum er heitir *sade*, ok er svá ritenn 5, ok er fyrir es í látínu settur, allz hann sjálf er ebrískr stafr, er þó sè hann í látínu stafrofi ok hafðr; því at ebrísk orð vaða opt í látíunni. Honum vísa ek helldr or váru máli ok stafrofi; því at þó verða fyrir nauzynja sakir fleiri stafir í þar, eun ellegar vilda ek hafa: vil ek helldr rita þeim enum fám sinnum er þarf, d ok s, allz hann er of allt ⁴⁾ í oru máli af d samsettr ok s, en ekki sinn af ö ⁵⁾ ok s. & er helldr samstöfon eun stafr, ok eru stafaðir saman e ok t í látínu, enn e ok þ í

1) Min lagðring fyrir samstöfunnar O.

2) kannske ættara; en. 3) ok O.

4) æ: allstadar; ofvallt O. 5) d O.

oru máli, ef hafa skyldi; enn ek hefi hann sem síst í oru máli ok stafrofi, þvíat alldregi verður sú samstöfun svá í oru máli æinsaman, at æigi standi í þeirri hinni sömu samstöfun nakkvar samhljóðandi fyrir *e't*. Titull hefir enn ekki eðli til stafs, enn hann er þó til skyndingar ritz ok minkunar settr fyrir ýmsa stafi áðra, stundum fyrir æinn, en stundum fyrir fleiri. Set ek hann optaz fyrir *m*, eða stundum fyrir *n*, eða fyrir *er* samstöfon*), þann er svá er vaxin (?): kanka èk til þess meiri ráð, en lítill; bindi hverr með titli sem tilfyndiligt ok auðskill-ekt þikkir. Titull hefir þó nokkura jarstein til nafns þess er hann á; þó at hann megi æigi svá merkja af nafni sem áðra stafi: *titan* heitir sól, en þaðan af er minkat þat nafn, er *titulus* er á látinu, titull kveðum vér, þat er sem lítill sól sè; þvíat svá sem sól lýsir þars áðr var myrkt, þá lýsir svá titull bók, er fyrir er ritinn, eða orð, ef yfir er settr.

Staf þann er flestir menn kalla þorn þann kalla èk helldr af því *thè*, at þá er þat atkvæði hans í hverju máli, sem eptir lifir nafnsins, er yr er tekinn raddarstafrinn or nafni hans, sem alla hefi ek samhljóðendr samda í þat mærk nú, sem ek reit snemma í þeirra umræðu. Skal þ standa fyrri í stafrofi enn titull, þó at ek hafa síðar umræðu um hann; því at hann er síðarst í-fundinn; enn af því (ræddi ek) fyrr um titul, at hann var áðr í stafrofi, ek èk lét hann þeim fylgja í umræðu er honum líkir þarnaz sína jarstein. Höfuðstaf *thésens* rit ek hverg nema í vers upphafi; því at hans atkvæði má æigi æxla, þót hann standi eptir raddarstaf í samstöfon.

*) stafstöfon *o*.

9. Nú þó að eg hafa mjök skyndilega mælt um höfuðstafanna rit, þeirra er fyrir tvá skal æinn vera, þá kalla ek æigi rángt né illa ritað, þó at hinir tveir sé þar helldr ritnir, er hvárgi er höfuðstafr, er þó vilja ek helldr æinn staf rita, þar sem bæði stoðar jömnmikil æinn ok tvá, til þess sem ek sagða at rit verði minna ok skjótara ok bókfell drjúgara. Enn þat veit ek æigi hvat þá skal at-hafa. ef svá illa verður at énn högz nokkurr í ok mælir svá: þar sem þú ritr höfuðstaf æinn, kveður hann ef hann ræður þat, eða samhljóðendr tvá æinskonar samfellda í æinni ok enni sömu samstöfu, segir þú, þá vil ek hvárki rita samhljóðendr tvá né höfuðstaf æinn til þess at auka atkvæðit, né enn helldr þann sem æigi sé höfuðstafr til þess at minnka, helldr rit ek æinn ens sama konar [ens sama] jafnan, ok æigi höfuðstaf nema í upphafi orðs ok vers, ok qveði svá mjök eða lítt að hverjum, sem ek ræð síðan; eða æigi ræki ek að ek kveða jafnmjök at öllum. Hvað skal þá aðhafa? kvað ek, hvað þá nema sýna honum svá skýr dæmi þeirra græina, er hann skilr eugvar áðr vera, að þá þikkiz hann of æinnu verða til at mæla seálfr á mót sér, ok verða fyrri að bragði enn þeir er ella mundi físla hann, ok kalla sem væri spakara ef þegði. Nú eru hér þau dæmi, er bráðafangs funduz [þeir], eun-síðan nokkuru ljóslegarr til máls færð ok skilningar: ú bè UBe, secr seKr, höðu höDu, áfarar aFarar, þag-at þaGað, öl öL, frame fraMe, vina viNa, krapa kraPa, hver hveR, fus fuS, skjót skjÓT: ú bè þat eru tvav nöfn tveggja bókstafa, enn Uðbe þat er æins manz æitt nafn; sekr er skógarmaðr, enn sekkr er ílát; höðu þá er hülga tröll dó, enn heyrði til höddu þá

er þór bar hverenn; betra er hverjum fyrir þagað, enn annar hafi þaggað; eigi eru öl öll að æinu; meiri þikkir stýrimannzins frami, enn þess er þiljurnar byggir frammi; sá er mest guðz vina er mest vill til-vinna; vaða opt til kirkju krappa, þó að þar fái leið krappa; hverr kona ok karlunaðr skyldu þess fús, sem guð er fúss. Þá munu þau til goðra verka skjót, ok hafa guðs hylli skjótt.

10. Nú um þann mann er rita vill eða nema að váru máli ritið, annaðveggja helgar þýðingar eða lög eðr áttvisi, eða svá hveregi, er maðr vill skynsamliga nytsemi á bók nema, eðr kenna, enda sè hann svá liúllátr í fróðleiks-ástinni, að hann vill nema líta skynsemi helldr enn öngva, þá er á meðal verðr enar meiri; þá lese hann þetta kapitulum vandlega, ok bæti, sem í mörgum stöðum mun þurfa, ok mete viðleitni mína, en vðrkynne úkænsku, hafi stafrof þetta er hér er áðr ritað, unnz hann fær þat, er honom líkar betr: a á á à e é æ æ i í o ó ø œ n ú y ý b B c K d D f F g G ġ h l L m M n N p P r R s S t T x þ ʝ (² ʳ ʳ').

11. Nú*) fyrir því at maðrinn sè skynsamligum anda skryðdr ok prýddr, þá skilr hann ok greinir alla luti gjörr ok glöggra enn önnur kykvendi; þá næyti ok njoti þess láns með guði. Hjarta mannz kennir allz, ok við hjartat liggir bæði barki ok vélendi, ok and-

*) Þetta stycki sýnist að vera af öðrum höfund; því þat móttegir þínu samstadar, i, d, um C. og er hvörgi nærri eins smásmuglegt.

andblásnar æðar renna þar upp ok rætaz, hæði þær æðar, er bera vind eða blástr, blóð eða ljóð; ok á annan veg korfa þær svá, at þær mætaz við tungu rætr; með því hverr er þarf renn ok rödd upp fyrir hverju orði. Þaif ok með orði hverju þrjár þessar greinir: minni ok vit ok skilning; miðni at munu orða atkvæði, vit at hugsa hvað hann vill mæla, skilning til þess hvað i-býr orðunum.

12. Nú hafa þessir lutir hljóð, sumer rödd ok sumer mál, sem sagt var. Sú er æin grein ¹⁾ hljóðs, er þýtr veðr eða vötn, eðr sjór eðr grjót eðr björg eða jöið hrynr, þetta hljóð heitir gnýr eða þrymr, dynr eða dunur; svá þat hljóð, er málmr mætiz, eða manna þyss; þat heitir ok gnýr, glymr eða hlymr ²⁾; svá þat er viðir brotna [eða gnesta, þat heitir brak eðr brestir ³⁾; þetta eru vitlaus hljóð; enn hér umfram er þat hljóð, er stafi æina skortir til máls, þat heitir sæungr, þat eru hörpur eða önnur söngfæri ⁴⁾. Önnur hljóðsgræin er sú er fuglar eðr dýr eðr sækvikendi hafa, þat heitir rödd; heita þær radder á marga lund; fuglar sýngja eða gjalla eðr klaka, [ok þó (með) ýmsum háttum; dýra-rödd er greind með mörgum nöfnum ⁵⁾, ok kunna menn skyn hvað þikkjaz benda í sinum láfum sumum; sækvikendi blása eða gjalla ⁶⁾;

26

1) Hér tekur til U. og byrjar þanneg: Hér segir frá hljóðsgreinum. Hvað er hljóðsgrein? þreun. Hver? Þat er ein grein.

2) hljómr U.

3) eða vápnin mætaz, þetta heita brak eða brestir eða enn sem ádr er ritad: U.

4) ok enn heldr hin meiri söngfærin; en þat heitir söngr ss.

5) ok enn með ýmsum háttum ok nöfnum ok kunnostum ero greind ýmsa vega dýranöfnin ss.

6) gella ss.

allar þessar raddir eru mjök skynlausar, svá at flestr luti manna víti. Þriðja hljóðsgræin er miklu merki-
liguz, er menn hafa, þat er hljóð ok rödd ok mál.
Málið gjöriz af blæstrinum ok túngubragðinu ¹⁾ ok
skipan varanna ²⁾. Ef maðr getr mickla málsnilld, þá
þarf þartil þrent ³⁾: vit ok orðfæri ok fyrirætlun ok
alhægt túngubragð. Ef tenn eru skördóttar, ok missir
tanngarðar ⁴⁾, þat lýtir málit; svá ok ef túngan er
ofmikil, þá er málið blest; nú er hon oflitil, þá er
sá holgómr. Þat kaun ok spilla máli maunz, ef varr-
ar eru xigi heilar.

13. Muðrinn er leikvöllr orðanna en túngan stýr-
ið ⁵⁾, á þeim leikvelli eru reistir þeir stafir, er allt
mál gjöra, [ok fimm hringar eru um þá stafi slegu-
ir settir í málshætti ⁶⁾. I fyrsta hring eru fjórir
stafir, er heita höfuðstafir, þá má til xinskis annars

1) vip tenn ok góma betir *U. inn.*

2) *U. færir inn hér úr fyrri gr.* En hverjo ordino fylger minnit ok vitid: minnit þarf til þess at muna atkvæði orpanna; en vitid ok skilningina til þess at hann muni at mæla þau orpin er hann vill.

3) *sl. U.* 4) túngan þær *ss.*

5) Muðrinn ok túngan er leikvöllr orpanna *ss.*

6) *U. hefir hér úr 15. gr.* ok hendir málit ymsa svá til at jafna, sem hörpu-strenger, eða ero lastir lykklar í Simphonie

q	v	p	h								
kú	vaff	poru	há								
b	d	f	g	k	l	m	n	p	r	s	t
beb	dud	fat	gug	.	.	mem	Den	p-p	rar	ses	tut
a	e	i	o	u	y	a	ø	au	ey	ei	j
B	D	F	G	K	L	M	N	P	R	S	T
ebb	edd	eff	egg	ek	ell	emm	enn	epp	err	ess	ett
ts	z	c	x	&	7	9	w	—			
ed	zet	cè	ecs	et	ir	us	ra	m,n			

Þetta er uppmálad á kringl. figúru í sjálfri *U.* sem ekki gat prent-
ast: innsta kringlan er fjórskipt og svarar hinni fyrstu línu hér,
þar utan um eru fjórar hringar, serhvörsum af þeim er skipt í tölfr,
rúm, en þrjá rúm eru áðr efsta kringnum eins og hér í nedstu línu.

nýta, enn vera upphaf ok fyrir öðrum stöfum þ, v, ¹⁾ h, q. I öðrum hring eru stafir tólf ²⁾, þeir heita málstafir, hveir þeirra má vera bæði fyrir ok eptir í orðinu, ok gjörir þó æingi þeirra mál af sjálfum sér: b, d, f, g, k, l, m, n, p, r, s, t, nöfn þeirra eru eptir hljóð þeirra ³⁾. I þriðja hring eru tólf stafir, er hljóðstafir heita; þessi er græin þeirra, fyrst heita stafir, ok skal svá rita: á, e, í, ó, ú, ý. Önnur er þeirra græin sú at þeir heita limingar, ok skal þá svá rita: æ, ø au ⁴⁾, þessir þrír stafir eru hvar tveir ⁵⁾ hljóðstafir samanlindir; því at þessi stafr hverr hefir hvörn lut af hljóði hinna, er hann er af-gjör. En þriðja græin er sú er þeir stafir hafa, er heita lausaklofar ok skal svá rita ey ok ei, þessir tveir stafir eru ritaðir úbræyttir í hvárum stað, ok gjör æinn af því at hann tekr hljóð þeirra beggja, enn fyrir riuzhátar sakir er þá úhægt saman at binda. Tólsti stafr er skiptingr: þat er réttur ⁶⁾ hljóðstafr; ef málstafr er

unni. Nafnid Valf hefi ég sett fyrir vadi, sem eekert þydir þad er nefn. auðséd á mörgu ad skrifarinn hefir eeki skilid höfundarins meining allvida. I öðrum hring var h og beb sitt i hvörju rumi, ena k vantadi; i þriðja hring vantadi j; i fjórda stóð beb fyrir ebbi; ena i fimta með fyrir eð, þet fyrir zet (þ: zeta), ed fyrir et, ur fyrir ir, uss fyrir us (alþeckit band i latinu), ar fyrir ra, qu fyrir m, n; ena titlarnir, sem höfundrinn kallar bündin, skelfiliga rángsnúnir og óþeckjanligir: svó ad þetta allt vard eg ad lagfara af egia ramleik.

1) O. skrifar hér y.

2) U. hefir hér: XI. (af því k var gleymt sem ádr er geitid) þeir sem heita V, þ, h, y, h, q (þetta rugl er komid inn frá spágunni, hvar þad hefir verid atlad til ad innferast i fyrri klausuna, og hefir átt at vera: þ, v, h, q) málstafir: hverr. þeirra o, s, fr.

3) hér sett eptir hljóði þeirra U.

4) æ, au, ay U.

5) Þessir ero tveir, hér ero 2 (af hvörju þad fyrsta er þenna villa) ss.

6) æinn O.

fyrir honum ok eptir í samstöfun; enn ef hljóðstafr er næstir eptir hann, þá skiptiz hann í málstafr, ok gjöræz þá af honum mörg full orð, svá sem: já eðr jörð eða jör; önnur skipting er þat, at hann er lausaklofi, svá sem áðr var ritað, þá er svá ef málstafr stendr fyrir honum ok hljóðstafr eptir, svá sem ¹⁾ björ eðr björg; á, í, ó, ý þessar gjöra ænir saman mörg orð full, enn skamt mál gjöra þeir sjálfer. Ef á gjörir þeillt orð, þá metz það svá, sem þú nefnir yfir í [það er fyrir innan ²⁾]; ó eðr ù þat skiptir um orðum, svá sem er satt eða úsatt, Menin kalla ý æinn vld; æ ³⁾ þat er veinon kallað; ⁴⁾ er ok ey eða ei þat er alldregi þrytr. Hljóðstafr hafa tvenna grein, þá er optlegar skiptaz orðin með, at þeir sé styttir ⁵⁾ eða dregnir; er því þeir dregit yfir þánn staf, er seint skal at-kveða ⁶⁾ svá sem hér er: á þei áre er Ari var faddr, [ok er eriuð hann ⁷⁾], þat er í minú milani. Opt skipta orðaleiðingar ávllu máli, hvárt hinn sami hljóðstafr, er leiddr skjótt eða seint, Lofat er þat í ritshætti at rita af limíngum ⁸⁾ helldr á-lykkju enn full á ⁹⁾ ok er þá svá: e, o. Í fjórða hring eru tólf stafrir svá ritaðir: B, D, F, G, K, L, M, N, P, R, S, T, þessir stafrir eru settir hverr ¹⁰⁾ fyrir tvá jafna sér í ritshætti, þviat sum orð endaz í svá fast atkvæði at æingi málstafr fær æinn borið; svá sem havll eða

1) er björn þatir U. inn.

2) Min laglaring fyrir þan sem fer innan áðr þeim fyrri innan U. ann O. sleppir því.

3) ok O.

4) en ey heitir þat land, sem sjör eða vatn fellr umhverfis. þat er kallat ey eða a, er alldri þrytr U.

5) studdir O. 6) leipa U. 7) sl. U. 8) hneigingum O.

9) helldr en af lykkju en fullt a U.

10) gera eðkl annat, en menn vilja hafa þá fyrri ritsháttar sakir, ok er settir hverr þeirra einn U.

æinkar eðli til stafs, helldr er hann til skýringar ritz. Sól heitir *Titan*, heitir þaðan af *titulus* í latínu, er vér köllum titul, þat er sem litil sól; því at svá sem sól lýsir heim allan, svá lýsir titull orð rétt ritin. Þessir eru fjórir höfuðstafir: *p, v* ¹⁾, *h, q*; enn þessir eru sex hljóðstafir ²⁾ óbræyttir: *a, e, i, o, u*, eru þeir ok límdir saman í ritzhætti; þá eru þessir tólf saman málstafir úbræyttir: *b, d, f, g, k, l, m, n, p, r, s, t*; þessir eru undirstafir: *c, x, z, &* ³⁾, ok þeirra má missa í

Stafasetning sjá sem hér er ritod, ei svá sett til máls sem lykklar til hljóds; mústka ok reglor fylgja hljóðstöfum, svá sem þeir lykklum. Málstafir ero ritapir med hverri reglo bæpi fyrir ok eptir, ok gera þeir mál af hendingum þeirri (*kannske* þeim) sem þeir hava (aðrir lesa fylgja) vid hljóðstafina fyrir eða eptir. Köllum vér þat lykla, sem þeir ero í fastir, ok ero þeir svá settir (hér) í spácionne, sem lykklar í simphonie, ok skal þeim kippa eða hrinda, ok drepa svá reglostrengina, ok tekr þá þat hljóð, sem þú villt kasta bava. Þessar hendingar ero meiri en þær, sem fyrr ero ritapar, ok hinar minnztu þeirra sem stafat sá til; því at hér er í hending einn hljóðstafir ok einn málstafir, ok gerir svá margar hendingar, sem nú er ritad ápr í stafasetninginni. Hér standa um þvert blád 11 hljóðstafir, en um endilángt blád 20 málstafir; ero þeir svá settir, sem lykklar í simphonie, enn hljóðstafir sem strengir. Málstafir ero 12 þeir sem bæpi hava hljóð, hvárt sem kipt er eða hrundit lyklinum, enn 8, þeir er sípar ero ritapir, hava hálft hljóð vid hina. Sumer taka hljóð, er þá kippir at þér, sumer er þú hrinder frá þér. Þessir hljóðstafir standa um þvert blád: *a, e, i, o, u, y, æ, ö, au, ei, ey*; þessir ero 12 málstafir: *b, d, f, g, k, l, m, n, p, r, s, t*; þessir ero málstafir ok hava hálft hljóð vid hina *ð, þ, z, v, c, h, x, q*.

Ad línan undir í eeki nær allt niðr ígegnum, er án efa missbrifað; því meiningin er ad syna hvörnir allar einfaldar samstöfur myndast, nefnl. med at setja nokkra samhljóðendr framan eðr aftan vid hljóðstafina, aðra einúngis fyrir aftan, og enn aðra einúngis fyrir framan; enn þetta gildir um *i* og þá eptir fylgjandi hljóðstafi öldungis eins og um *á, e*. Eg hefi þar fyrir eeki viljad uppfylla fleiri enn þá fyrstu 4 dálka med bókstöfum þótt þeir séu allir uppfylltir í *U*, eptir sömu reglu. Hvör og einn getr og hagliga gjöra það sjálf, eðr myndad sér það. Hér er þá *U*, öldungis á enda; því nú fylgja nokkrar linur af hégómligu leyniriti, enn þá tekr vid regluritid yfir dróttqvæðnu háttuna, sem getid er bls. 225. athug. 1), og þá Háttalykill sjálfr,

1) *O*. hefir einnig hér *Y*.

2) Min lagfar. fyrir höfuðstafir *O*.

3) Min lagfar. fyrir *Y*.

váru máli ef vill: *x* er samtengdr af *c* ok *s* í látínu; *z* hann er samtengdr af *d* ok *s*, ok er ebreskr; & er helldr samstöfun en stafr, eru stafaðir saman *e* ok *t* í látínu.

14. Enn fyrir því nú at sumir samhljóðendr hafa sitt likneski ok nafn ok jartein; en sumir hafa höfuðstafs likneski ok skipat stöfum [enn sumir] í nafni ok aukit atkvæði bæði nafns ok jartein; enn sumir hallda likneski sínu, ok er þó minnkat atkvæði nafns þeirra, ok jartein, sú er þeir skolu bera í málinu, þeirri lik, er í nafninu verður: þá skal nú sýna leita bæði likneski þeirra ok svá nöfn fyrir ofan rituð; at yfir þat ¹⁾ megi nú allt saman lita, er áður var sundrlausliga umrætt: *a*, *á*, *o*, *ø*, *e*, *æ*, *i*, *í*, *u*, *ú*, *y*, *ý*, *b*, *B*, *c*, *K*, *d*, *D*, *f*, *F*, *g*, *G*, *bè*, *ebb*, *chè*, *ecc*, *dè*, *edd*, *ef*, *eff*, *ge*, *egg*, *g*, *h*, *H*, *l*, *L*, *m*, *M*, *n*, *N*, *p*, *P*, *eng*, *há*, *Há*, *el*, *ell*, *em*, *emm*, *en*, *enn*, *pè*, *epp*, *r*, *R*, *s*, *S*, *t*, *T*, *x*, [*ð*, *z*, & ²⁾], *þ*, *er*, *err*, *es*, *ess*, *té*, *ett*, *ex*, *eð*, *zet*, *þè* (- 7 r 2 w 9)

Nú verður þetta alltsaman stafrof kallat.

15. Þessir stafir gjöra allt mál, ok hendir málit ýmsa, svá til at jafna sem hörpu strengir gjöra hljóð, eða eru læystir luklar í simphonie, eða þá er organ gengr upp ok niður, aptr ok framm um allan gamma, þann er með sér hefir níttján lukla ok átta raddir, ok þá ³⁾ koma til mótz þessir fimm hringar stafanna, er áður var umrætt: kallaz nú hvárir við aðra stafrof ok gam-

1) Min lagfar. fyrir þeim.

2) Min getgáta fyrir: *X ex, z et æ*, sem *O*, hefir, enn sem ómöguliga getr staðið.

3) Min lagjaring fyrir þá sem *O*. hefir.

mi, ok taka nú hljóðstafir þar sín hljóð, ok raddastafir
ir rödd, málstafir málit ok samnaz til orðanna svá
margra, at ekki er þess mælt í heiminum, at æigi sé
þessir stafir til-hafðir. Nú eru æingi þau læti eða
hljóð eða raddir at æigi muni þat allt finnaz í gamm.
anum. Nú tekr svá fremi mikit ¹⁾ um gjöræz, er orð-
in hefjaz upp ok hljómrænn vex ok raddirnar glymj-
a, nefniz ok svá fremi söngur er þetta hefir allt til, ok
nú þyss sjá flokkir framm á leikvöllina, ok öllum-meg-
in at stýrinu því, er tungan heitir, ok heita nú á
hana til málsins ok orðanna ok söngsins, at hon kveði
þat allt upp, ok hon gjörir svá: *Osanna* segir hon, þat
þýðiz á vára tungu svá: *græð þú oss*; enn þat er á
ebresku mælt, ok stack hana náúúrann til þess, fyrir
því at hon var fyrst, ok geck þá um allan heim,
þángat til er guð skipti þeim.

16. Nú segir þar til at henni þótti hann vera
stýrimaðrinn, er hann skapaði hana, ok af Krists
nafni er kristnin kölluð: vēr er kristnir erum köllum
hann höfuð vart; enn vēr haos limir ok liðir; ok
hans sonr er sá, er hann sendi hingat í heim; ok sá
er vár faðir, en ²⁾ vēr hans börn; var ok faðerinn
vænlig til at stjórna sínum börnum svá sem bezt
gegndi; var þi orðit or messunni tilhekit, at hann
vissi hverr lofsöngur honum þótti mestr frammslutt
þessa heims við sik sjálfan; er þar ok vár hjálp öll
í-fólginn, er um hans písl er rætt ok sár, er hann
þoldi á krossinum helga, er or-rann bæði blóð ok
vatn; ok í þi erum vēr skirðir, er rétt trúum á al-

1) kannað málit.

2) er O.

máttkan guð; ok þat hans holld ok blóð, er í messunni er frammflutt, er vart farnest, þá er vör fornum af þessum heimi. Nú skal þat vörn vör at vætta þess, at svá fremi fariz oss vel, er svá verður, sem hann hefir fyrirseð, at bæði sê at hann er í för með oss ok vör með honum, þá er vör fornum heim til forleifar vartar; ok þá er hann hefir skipt sinu lífi sêr til hægri handar eptir dómsdag, þá skolum vör hefja upp *Allelújá*, fyrir því at þat er ægi jarðneskr songr, sýngja þetta þá aller saman tíu fylki guðz engla ok manna; þá er almáttigr guð ferra með sína ferð hæim í himinrikis dýrð; ok skolum þá una í sífellu, svá at alldri skal eptir ¹⁾ verða, með guði almáttikum, þar sem hann er æ ok æ með feðr ok syni ok helgum anda, sá er lifir ok rikir æinu guð of allar alldir verallda. Amen.

MALFRÆÐINNAR GRUNÐVÖLLR ²⁾.

17. Hljóð er allt þat, er um kvikendis æru má hýra, hljóð hefir margar kynkvíslir, ok verður hljóð þat sem náttúruliga megu æru greina af samkvámu tveggja líkama: Önnur hljóðsgræin er sú er heilug ritning seget andliga luti hljóða. Líkamligt hljóð verður annat af líflausum lutum enn annat af líflægum lutum. Hljóð þat (er) hýriz af líflausum lutum verður annat af ræriligum skepnum, enn annat af úhræriligum, annat af samkvámu ræriligra luta ok úræriligra. Af ræriligum lutum verður hljóð, sem af höfuðskepnum: elldi, vindum, vötnum; af úhrærilig-

¹⁾ kannske endir.

²⁾ O. hefir sungva fyrir sögn.

um lutum verður hljóð sem: stæinum ok málmi eða strengjum, ok verður þesskyns hljóð jafnan af hræring nokkurs líkama lífligs eða úlífligs. Af samkvámu ræriligra luta ok úræriligra verður hljóð, sem þá er vindr eða vötn eða elldr slær með afli jorð eða aðra úræriliga, luti. Hljóð þat, er verður af líflausum lutum er sumt úgræniligt, sem vindagnýr eða vatnaþyr eða reiðar-þrumur, en sumt hljóð er græniligt, æptir náttúrligri samhljóðan þeirri, er *Philosophi* kölluðu *músicam*, ok verður þat hljóð hið æfsta ok hið ætta af ræring ringa þeirra, er sól ok tungl ok fimm merki- stjörnur ganga í, þær sem planete heita, ok heitir þat *celestis armonia*. Þessar stjörnur sagði Plató hafa líf ok skyn ok vera údauðligar. Græniligt hljóð verður í líflausum lutum þat sem vér köllum listuligt hljóð, sem í málmi ok strengjum ok allzkyns söng ok pípu- um. Í lífligum lutum verður (hljóð) sem í viðum ok grösum, ok þó af ræring nokkurs ræriligs líkama. Af lífligum lutum, þeim er líkama hafa verður annat hljóð, þat er rödd heitir, enn annat þat sem æigi er rödd, sem fótastapp eða handaklapp ok annat þvilíkt. Rödd er hljóð frammfært af kvikendis munni, formeraz af níu náttúrulígunum tólom: lúngum, barka, tungu og tveim vörum ok tönnum fjörum. Enn Priscianus kallar rödd vera hið græniligsta loptzins högg ok æigiliga skiljanligt, en önnur úritanlig. Úritanlig rödd er sú, er æigi má stöfum græna: ritanlig rödd er (önnur merkilig) önnur úmerkilig. Úmerkilig rödd er sú, er til engrar merkingar er höfð, sem: *buab bligstrix*: merkilig rödd er önnur af nátturu önnur af setning eða sjálfvilja. Merkilig rödd af nátturu er barnagrátr eða sjúkra manna stynr eða annat þvilíkt

merkilig rödd af setning, er sú er framsæriz af sjálfvilja mannz, sem þetta nám: *maðr merkir kvikendi skynsamlig ok dauðlig.*

18. *Stafr* er hinn minnsti lutr samansetttrar raddar sú sem rita má, ok er stafr kallaðr í þí sem hæyrir allre samsetning sjafliðrar raddar; þvíat vör skiptum bækir í capitula, en capitula í klausur eða vers, en klausur í málsgreinar, málsgreinar í sagnir; sagnir í samstöfur, samstöfur í stafi. Enn þó eru eigi stafir náttúruliga úskiptilígir, þvíat stafr er rödd, en rödd er lopt, eða af lopti formerat. Enn hvárt sem rödd er lopt eða af lopti formerat, þá er hon samansett af sínum þörtum sem 1) loptið, með því at þat er líkamligt, (því) aller líkamir eru samansetter: enn jafn lutr verðr af jöfnu efni at gjöræz, sem hold af holdi. Enn svá sem í náttúruligum líkamum eru nokkurir þeir lutir, sem kallaz æinfallðir, sem fjórar höfuðskepnur: elldr ok jörð, vötn ok lopt, ok kallaz þesser luter æigi æinfallðir af því at þeir sé úskiptilígir, helldr af þí at hverr þeirra hlutr er jafn hinu 2) öllu, sem lítill gneisti hefir jafna náttúru hinu mesta báli; svá eru ok stafir úskiptilígir í misjöfnu efni, eða í þá luti, sem úlíkir eru; þvíat á ok æðrir raddarstafir hafa stundum skamt hljóð, enn stundum langt, ok ef þeir hafa langt hljóð, þá hafa þeir tvá tíma jamlánga. *Philosophi kölluðu stafi elementa* þat eru höfuðskepnur, af þí at svá sem líkamir eru skapaðer af fjórum höfuðskepnum, svá gjöra ok stafir samansettir alla staðega rödd, svá sem nockurskonar líkama, þvíat rödd tekr æyru, ok hefir þrenna mæling, sem allt þat er líkamligt er, þat er hæð upp

1) *Mia lagf. fyrir seð.*

2) *Mia lagf. fyrir öllu.*

ok ofan, ok breidd til vinstri handar ok hægrí, ok lengd fyrir ok eptir; því at rödd má öllum megin bæyraz. Samstöfur hafa hæð í hljóðagræin, en breidd í anda, lengd í tíma; þvíat hverr samstafa er annat hvárt hvöss eða þung eða umbæygilig: hvöss hljóðsgræin (er) sú, er frammfærð verður með hölldnu hljóði, sem þessi samstafa hvat; þung hljóðsgræin er (af) liúillátu hljóði hefz, ok dregz niður í hið lægra hljóð, sem hin fyrsta samstafa í þessu nafni háæysti; umbæygilig hljóðsgræin er sú er hefz af liúillátu hljóði, ok þenz upp sem hvöss hljóðsgræin, sem þetta nafn raust. Hver samstafa hefir ok frammflutning annathvart lína eða snarpa, ok er sá ándi hær kallaður æing framflutningar samstöfu. Með snörpum anda verður sú samstafa frammfærð, sem hin fyrri samstafa þessa nafns þurru, með linum anda flytjaz samstöfur þessar lángein tíma. Hverr samstafa er annathvart löng eða skömm, ok (er) skömm samstafa skjótt framflutt ok hefir æina stund, sem fyrri samstafa í þessu nafni Ari; löng samstafa er seinliga framflutt, ok hefir tvær stundir, sem hin fyrri samstafa í þessu nafni . . . , ok er tími eða stund kallat dvöl, mælandi framflutning raddar.

19. Stafr hefir þrenn tilfelli: nafn, figúru, veldi eða mátt. Stafanöfu eru sextán í danskri tungu, í þá líking sem Grikkir höfðu (löfðum) daga, enn þó eru merkingar þeirra mycklu fleiri. Priscianus segir at hverr raddarstafr hafi tvö eða fleiri hljóð; svá sem á, ef þat er skamt hefir fernar hljóðsgræinir: hvassa hljóðsgræin fyrir utan áblásning h, sem hær hafi, en þunga hljóðsgræin hafandi; langt á hefir 6 hljóð, ef þat hefir áblásning h, þá hefir þat annathvart hvassa

hljóðsgræin eða þunga eða umbæygiliga, sem hér... Slikt hið sama ef hann hefir æigi áblásning; ljoðar þar sem þessi: *áre, áranna, ára*. Slikt hið sama má ok greina aðra raddarstafi: í ok ú hafa því fleiri greinir, at þeir eru stundum samhljóðendr, sem í þessum nöfnum: *jarl, vitr, ok heitir v*. Í norænu stafrofi eru 5 hljóðsstafr svá: *Ń úr, þ óss, l iss, ǵ ár*, ok er iss stundum settur fyrir *e*, ok er þá [stundum] svá sem *aleph* eða *joth* setjaz fyrir 2 raddarstöfum í ebresku máli. *Ń* er af því fyrst sett, að þat ljoðar í vörum; ǵ þarnæst, hann hljóðar í munni; l stendr þar næst, ok ljoðar í ofanverðum baika sem *e*, ef hann er pontaðr; þarnæst er á skipat, því hann hljóðar í brjósti, h ¹⁾ er tekit af ebreskum stöfum. Einn látínsmenn skipuðu stöfunum gagnstaðliga, þessum sem hér er græint: settu þeir á fyrst; þvíat þat er næst hinu neðsta raddartóli, er vér köllum lúngu, ok þat má fyrst skilja í bernsligri raust. Einn *Ń* er af því fyrst skipat, at þat er fremzt ok næst sjálfu efni raddarennar, er vér hyggjum at loptið megi kalla, ok hafa af því hvárirtveggja meistara vel ok náttúrlega skipat stöfunum í sínu máli. Raddarstafr þessir hefjaz aller af sínu ljoði, en leggjaz í samhljóðendr *reið* ok *sól*. Samhljóðendr eru 12 í rúna máli; 5 þeir er nálægir (eru) raddarstöfum, eru kallaðir *hálf-raddarstafr* af [ú]fróðum ²⁾ mönnum; þvíat þeir hafa meiri líking raddarstafa ok merkiligri hljóð enn aðrir samhljóðendr, þat er *R, ʀ, ʒ, ʁ, ʃ*; kalla sumir menn með þessum stöfum teljandi... í látínu stafrofi; þvíat hann hefir sitt hljóð af raddarataf, sem aðrir þesskyns

1) kannske hann er tekinn.

2) kannske 2 af höfum fróðum.

samhljóðendr. Priscianus segir æigi ráða mega stafsins merking, hvárt hans nafn hefur af raddarstaf eða af æiginligum, sem marka má í þessu stafrofi, ok mörgum öðrum, er nálíga hefjaz allir stafir af sínu ljóði hvártveggja raddarstafir ok samhljóðendr ok hallda fullkomliga sínum merkingum. Í þessu eru 5 stafir, þeir er vér köllum dumba stafir *^{*)}, þ, v, 1, þ, ok eru þessar stafir æi af því dumber kallaðir, af þeir hafi ekki hljóð, heldr af því at þeir hafa lítið hljóð hjá raddarstöfum, í þá líking sem sá maðr er kallaðr eingisháttar af göðri ætt, er litt er mentr hjá sínum göfugum frændum.

20. Annat tilfelli stafs er *figúra*, ok er þat mynd eða vöxtr stafanna, svá gjörr sem hér er ritað. Þriðja tilfelli stafs er *mátt*, ok er sjálf frammflutning stafa ok merking þeirra: fyrir þann sama mátt stafanna eru fundin nöfn þeirra ok figúrur. Sumir meistarar kalla hið fjórða *skipanar* tilfelli stafs, enn þat kallaði Priscianus æinn part, þann er mætti stafsins hæyrir. Þessa stafi ok þeirra merkingar compileraði minn herra Valdimar Dana-konúngi með skjótu orðtaki á þessa lund: *spréngd mannz-hök flyði tvi boll*

NRKTHYI YHTIN XHV VTABI TNNI BHTT

Hér er sól fyrst skipat fyrir s látinustaf, ok z girðzk-an staf, ok köllum vér þat *knésól*, er svá er gört N, enn z hefir náttúrlíga í sér tveggja stafa hljóð t ok s, eða d ok s, ok (er) af því hvárgi stafr x ok z ritaðr í rúnz máli eða í fornu látinu-stafrofi; nú eru þeir stafir af því í stafrof settir at skjótara þikkir at rita [eptir] hellðr æinn staf enn tvá. Þar næst stendr þ, ok er *þjark-an* svá, at þat stendr fyrir þ látinustaf; ok hefir

*) O. hefir hér Y.

sá rúna-stafr tvá dumba stafr í sér, þá er þat hljóðar fyrir. Enn af því eru belgir opnir gjörfir á bjarkani, þá er þat hljóðar fyrir p; at (þat) skal meir sundrloknum vörðum nefna enn b. Þarnæst stendr R fyrir r látínustaf, ok er einn af þeim, er hálf-raddarstafir eru kallaðir. Þarnæst stendr é, ok hljóðar fyrir tveim raddarstöfum: t ok l, ok kalla Girkir þann staf diptongum (*διφθογγος*); þat er tvihljóð á norrænu, ok eru fjórir diptongi í látínu stafrofi, enn í rúnum 5. Diptongus er samantlíming tveggja raddarstafa í einni samstöfu, þeirra er báðir hallda afli sínu. Þessir eru límingarstafir í rúnum: t fyrir ae, n fyrir au, þ fyrir e ok i, ok er sá diptongus ekki í látínu [æy]. f fyrir e ok o, ok er hinn fjórði diptongus í látínu, ok er hann ægi í rúnum. Sumir raddarstafir eru fyrirskipaðir í samlímingu, sem a ok e; en sumir eru eftirskipaðir, sem e ok i, o ok u; ok eru þeir raddarstafer náttúrliga fyrirskipaðir í samantlímingum, er nálægt hljóð hafa hinu innzta raddartóli mannzins, enn hinir eftir-settir, er nærri standa í hljóðsgrein raddarennar, sem a fyrir a ok u, enn e fyrir e ok o ok u, af því at þat hljóð er grannara, er nær brjósinu stendr ok fyrr stendr, enn hitt digara, er framarr-skapaz, ok meira hefir rúm; er ok hægra þat hljóð fyrir at seija í samlíming, er fyrr skapaz, enn hitt eftir er formeraz (seiinna). Á látínu er diptongus fyrir 3 sakir fundinn: fyrir hljóð-sfegrð ok sundr-græin ok samansetning; enn í norrænu fyrir tvennar sakir: fyrir græin ok hljóðsfegrð. Fyrir græinar sakir er diptongus fundinn í norrænu, sem í þessum nöfnum: mar ok sær, at græina þau frá fornöfnum sær ok mār, ok öðrum þílikum; enn fyrir hljóðsfegrð er

diptongus fundinn, sem hér: lækr, ægr: þviat fegra þikkir hljóða helldr en lækr, ægr. Þarnæst stendr þ, ok er hon af þeim, er hálfraðdarstafir heita. Þarnæst stendr ʒ ok er þat fyrir tvá samhljóðendr k og g. Þarnæst er ʒ stúnginn, ok stendr fyrir d látínu-staf. Að slíkum hætti eru aller rúnastafir, settir í þessum orðkvíðum, ok munum vér þat æigi framarr græina; þviat æigi er nauðzynligt. Þvi eru þessir 4 rúnastafir settir fyrir tvá samhljóðendr, at þeir samhljóðendr hafa líkara hljóð enn aðrir, svá sem g ok k, s ok z, b ok p, d ok t.

21. Samstafa er samfyllig stafasetning með æinum anda, ok æinni hljóðsgrein, ósundrgreiniligha samansett ok framunfærð. Samstafa hefir 4 tilfelli: staf eðr tölu, andi ok uð ok hljóðsgrein; þviat hverr samstafa hefir skamma tölu æinn staf eða fleiri, ok hefir æingi samstafa í látínu fleiri enn 6, enn í norrænu megu æigi standa fleiri í æinni samstöfu enn 8 eða 9, sem: spannzkr ok strennzkr. Í látínu standa 2 samhljóðendr hið flesta fyrir raddarstaf, enn 3 eptir; enn í norrænu megu standa þrir samhljóðendr fyrir raddarstafenn, 5 eptir, sem skilja má í þeim nöfnum, er fyrr eru rituð. Þessar samstöfur gjora mesta fegrd í skálldskap, ef æinn raddarstafr er í tveim samstöfum ok hinir somu eptir-settir, sem hér: snarpr, garpr, ok köllum vér þat aðalhendíng, enn ef sinn raddarstafr er í hvárri samstöfu, enn aller æiner samhljóðendr eptir, sem hér: vaskr, röskr; þat köllum vér skothendíng. Þessar hendíngar þikkja þá bezt falla, ef tvær samstöfur eru í hvárri sögn, ok hinn sami sè raddarstafr í fyrri samstöfu, ok svá samhljóðendr þeir sem fylgia

• fylgja, enn öll æin en síðarri samstafa, sem hér: *aller, snialler*; ok eru hendingum diktun^ð ritin í latínu skálldskap, sem þetta:

Ante chaos virginum indigeste molis
adhuc yle gravida fetu magne prolis.

Þessar sömu hendingar eru ok settar í norrænu skálldskap í þeim hætti, er vör köllum Rúnhendu, sem Snorri kvað:

Orms er glatt galla
með gumna-sþjalla.

Látinu klerkar hafa ok þessa hending í versum, er þeir kalla *consonantia*, ok skal hinn sami raddarstafr vera í efstu samstöfu hvárrartveggju sagnar^ð sem hér: *estas, terras*. Þessar hendingar er lítt geymt í norrænum skálldskap, þegar er fleirri samstöfur eru í æinni sögn en æin.

22. Annat tilfelli samstöfu er *tið*; þvíat hverr samstafa hefir annathvart æina *tið* eðr tvær, svá sem Priscianus segir at sumar samstöfur hafa hálfa aðra stund eða hálfa þriðju stund, en sumar 3. Skamma stund hefir sú samstafa, er raddarstafr hennar er nátturliga skammr, ok komi æigi tveir samhljóðendr eptir, sem *ari, api*; hálfa aðra stund hefir sú samstafa, er vera má hvárt er vill laung eða skömm, sem fyrri samstafa: *hvatra, spakra*. Tvær stundir hefir sú samstafa, er tveirr samhljóðendr standa eptir lánan raddarstafr, sem hér: *björs, störs*. En þó setja núverandi klerkar í versagjörð allar samstöfur annathvart æinnar stundar eða tveggja.

23. Þriðja tilfelli er *andi*; þvíat hverr samstafa hefir

annathvært *linan* anda eða *snarpan*. Andi er kallað ræring framslutningar samstöfu. Snarpan anda hefir sú samstafa, er með digrum anda er framslutt, sem þessar sagnir: hraustr, horskr, ok þær aðrar, er áblásningar nóti er í upphafi skipaðr. *H* er kallað merk-ing eðr nóti áblásningar; þvíat hann er æingi stafr fyrir sik fullkominn, hvárki samhljóðandi né raddarstafr. Linan anda hafa þær samstöfur, er æingi áblásningarnóti er í upphafi sett, sem hér: jörð ok armr. Enn þó þikkjabetr sama í norrænum skáldskap at annathvært hafi áblásning báðir stafir ok hljóðstafr þeirra eða æingi þeirra.

24. Fjórða tilfelli samstöfu er *hljóðsgræin*, ok er hljóðsgræin hér kölluð rækilig hljóman raddarennar ok merkiligri framfæring. Hverr samstafa hefir, sem *Priscianus* segir, annathvært *hvassa* hljóðsgræin eða þúnga eða *umbæygiliga*. Sú samstafa hefir *hvassa* hljóðsgræin, er hefz af litlu hljóði ok endiz í *hvassara* hljóð, sem þessar samstöfur var, þar, ok er hon svá merkö ('). Þúnga hljóðsgræin hefir sú samstafa, er hefz af litlu hljóði ok endiz í lægra hljóð, sem þessar samstöfur enar fyrri *hára*, *sára*, ok er sjá ljóðsgræin svá nótuð (^). Umbæygiliga hljóðsgræin hefir sú samstafa, er hefz af litlu hljóði ok dregz upp í *hvassara* ljóð, enn mætt at lyktum í lægra, sem þessar samstöfur *árs*, *sárs*, ok er sú ljóðsgræin svá nóteruð (^). Hljóðsgræin merkir hæð stafligrar raddar, en andi digrleik hennar, sem skilja má, at hvern raddarstaf verðr at nefna með sundrloknum munni, ef áblásning fylgir. Tíðar tilfelli merkir leingd samstafligrar raddar, sem fyrr var sagt. Enn með því at þesskonar greinir hæyra

lítt í norænu skálldskapar flestra manna ætlan, þá tala ek þarum ekki fleira at sinni.

25. Sögn er hinn minnsti lutr samanlaðins máls, ok er hún lutr kallaðr æinn af þí máli, er fullkomið sen hefir, en sú sögn eða sá lutr er af alþýða rúmliga kallaðr orð. Aristoteles enn spaki kallar tvá parta málsgreinar: *nafn* ok *orð*; þvíat þeir gjöra meðal sín samtengdir fullkomna málsgreín, sem maðr reitun, enn meistari Priscianus telr átta parta málsgreinar: *nafn* ok *fornafn*, *orð* ok *viðorð*, *hluttekning*, *samtenging*, *fyrirsetning* ok *meðalorpning*, ok græinir hann glöggliga náttúruhvers þeirra. Nafn er lutr málsgreinar, sá er veitir æiginligan hvíligleik hverjum líkama, hann er æztr allra sagna; þvíat þat er svá sem esni eða grundvöllr allz máls. Þarnaest er orð, er skryðer ok formerar nafnið svá sem myndir, þat skýrir tilfelli nafns gjörð eða *þining*. Fornafn er sett í stað nafns sem hlæytismaðr fyrir meistara ok merkir 3 persónur, en nafn merkir æina. Viðrorð segrir ok endir orð í há líking, sem viðleggjanlig nöfn gjöra við undirstöðlig nöfn, sem hér: *sterkr maðr berst raustlegha* Hluttekning er fráskilið orði í því at hon merkir föll ok kyn, sem nafn, enn í þí skilz hon frá nafni at hon merkir gjörð eða *þining*, ok hefir ýmsar stundir sem orð. Samtenging knýtir saman nöfn eða aðra parta ok sjálfar málsgreínir, sem hér er kveðit:

Hringr ok Dagr að þungi.

Fyrirsetning er æiginlig til at þjóna föllum nafnsins, sem hér: *til borgar, á skipi*. Meðalorpning sýnir hugþocka mannz, ok er hon jafnan fráskilið öðrum partum, sem hér: *vei! hai!*

Fígúrirur í ræðunni *)

26. Donatus kennir í fyrribók sinni náttúru allra parta þeirra er hafa þarf í réttu latínumáli, ok má æingi maðr fullkomliga vel skilja ok mæla þá tungu, nema hann kunni þessa bók. Aðra bók gjörði hann um löstu málsins, þá er verða má í sögnum ok málsgreinum. Því ritaði hann um löstu málsins, at sá æinn má mæla eða yrkja fagrliga, er veit bæði lof ok löst í málinu, sem mællt er: *Malum non vitatur nisi cognitum* 3; Eigi má allan löst varaz, nema hann sé fyrri kendr. Í þessi bók má gjörla skilja, at öll er æin málslistin sú er rómverskir spekingar námu í Athenisborg á Griklandi, ok snero síðan í latínumál, ok sá hljóðaháttur ok skáldskapar, er Oðin ok aðrir Asiemenn sluttu norðr hingat, þá er þeir bygðu norðrhálfa hæimsins, ok kendu mönnum þesskonar list á sína tungu, svá sem þeir höfðu skipat ok numit í sjálfu Asialandi, þar sem mestr var íegrð ok ríkdómur ok fróðleikr veralldarenuar.

27. *Barbarismus* er kallaðr æinn laðtapollr málsgreinar í alþýðumáli, en sá er í skáldskap kallaðr *Metaplasmus*. *Barbarismus* fœck af því nafn, at þá er rómverskir höfðingjar höfðu unnið nálíga alla verölld undir sína tign, tóku þeir unga menn af öllum þjóðum, ok sluttu þá í Róm, ok kendu þeim mæla a rómverska tungu. Þá drógu margir únæmir menn latínu eptir sínu æiginlígu máli, ok spilltu so tungunni, kölluðu Rómverjar þann málslöst *Barbarismus*, þvíat þeir nefndu allar þjóðir *barbaros* utan Gírki ok

*) O. hefir hér sýngva aðgreiningu né fyrirsögn.

Látinumenn. *Barbári* voru kallaðir fyrst, af laungu skeggi ok saurgum búnaði þær þjóðir, er byggðu á hólum fjöllum ok þykkum skógum; þvíat ásjóna þeirra ok búnaðr var úfagrligr hjá hæversku og hirðbúnaði látnu spekinga. En þi villdu Rómverjar at allar þjóðir næme þeirra tungu, at þá væri kunnari þeirra tign, ok þó at ríkin skiptiz er stundir liði, mætti allt folk vita at þeirra forellri hefði Rómverjum þjónat. Barbarismus verðr tvær leiðer í máls frammslutning ok í letri. Hann hefir 4 kynkvisler: viðlagning ok aftekning, skipting ok umsnúning. Þat má verða í einum staf ok samstöfu ok tilferlum samstöfu: stund ok hljóðsgrein ok áblásning. Barbarismus er með öllu slýjandi í alþýðligu máli, ok í skálldskap er hann stundum læyfðr fyrir sakir skrauz eða nauzynja. Um viðrlagning stafs verðr barbarismus, sem Egill qvað:

Erunk auðskjefð	vinar míns;
omun lokri	þvíat vällig liggja
magar þóris	tvenn ok þrenn
mæðar efni,	á tungu mér.

Hér er aftekinñ hinn síðarsti stafr í tveim nöfnum fyrir fegrðar sakir; þvíat þá þikkir betr hljóða þessar samstöfur í kviðu hætti, at þær hafi umbæygiliga grein hellðr en hvassa: þrjár eru samstöfur í vísuorði ok má því skilja at hér sé Babarismus í hljóðsgreina skipti. Í aftekning samstöfu verðr Barbarismus, sem qvað Hárekr í Þjóttu.

Ræðis helig at ríða

Rínlæygs lēðan mínnum.

Þvíat ofmargar verða ella samstöfur í vísuorði. Um viðrlagníng samstöfu verðr Barbarismus, sem qvað Auðunn íllskjældla:

Maðr skyldi þó molldar
 megja hverr of-þegja,
 kenni meðs þó at kynni
 kleppdögg hárs löggvar.

Hér er sett *megja* fyrir *mega*, ok aukit æinum staf, ok
 gjör löng samstafa af skamrre; þvíat ella hlaðaz æigi
 rétt qveðandi í visuorði. Um viðlagning samstöfu
 verður Barbarismus, sem Glúmr qvað:

En ek veit at hefir heitið
 hans bróðir mér góðu
 sér af slíkt til þeirra
 seggjöld hvaðartveggi.

Hér er *hvaðartveggi* sett fyrir *hvartveggi* til þess at
 qveðandi halldiz í visuorði. Um stafaskipti verður
 Barbarismus, sem Arnórr qvað:

Sumar hveru frekum erni

Hér er *hvern* sett fyrir *hvert*, til þess at kveðandi
 halldiz, ok má hér kalla bæði stafaskipti ok samstöfu.
 Í stafasnúning verður Barbarismus, sem hér:

Reið Brynhildar bróðir
 bort, þann er hug æi skorti.

Hér er *bort* sett fyrir *brott*, og skipt stöfum at stendr
 næst t, til þess at hendíngar sé jafn háfar, ok er
 þetta svá í æinum sama staf ok samstöfu. Um stund-
 ar viðlagning verður Barbarismus, sem qvað Eilífr
 Guðrúnarson:

Vörn vötn ok mýrar,
 verður hitt at þau skerða,
 [ævell var æðr um alla]
 öl torráðin [hóla].

Hann kallar *torráðin öl vötn* *) ok gjörir lönga þessa
 samstöfu öl, til þess at hendíngar sé jafnháfar. Um
 stundar afdrátt verður Barbarismus sem hér:

*) Min lagf. fyrir öl vönd öl.

Svanr þvrr bæint til þenja
blóðs vindara róðri.

Vindara er sett fyrir vind-ára róðri, þat er *flugr*. Þessi samstafa (*ar*) er skömm gjör fyrir fegrðar sákir; þviat þá hljóðar þetr. Þar (er) ok sú skáldskapargrein, er opt þikkir vel koma ok menn kalla *öfljóst*. Um hljóðsgræinaskipti verðr Barbarismus, sem Einarr qvað:

Víst erumk hermd á hesti
hefir fljóð, ef vill, góðan.

Hér skal annat af-ráða enn mællt er, ok er bæði bræytt með máli ok sundrtekningum, ok hljóðsgræinum, oc skal svá skilja: *víst erumk hermd á hesti, legg ek á jó reiði þokka góðan*. Hér er máli skipt, ok skal svá púncta ok sundrtaka: *legg ek á Jóreiði þokka góðan*. Hér er seni skipt: *Hefir fljóð, ef vill þ: konu má ná*. Hér er máli skipt: *konu Mána*; hér er skipt ok hljóðsgræinum *má ná*; hér er hvöss hljóðsgræin yfir báðum samstöfum, ok er hér bæði skipt hljóðsgræinum ogastekning hljóðsgræinar; þviat hvöss hljóðsgræin er gjör af umbæygiligri, ok tekin svá af þúng hljóðsgræin. Um víðrlagníng hljóðsgræinar verðr Barbarismus, sem Skrautoddr qvað:

Ef væri Bil báru
brunnins logs, sú er unnam,
(opt gjöri ek orðaskipti)
æinrænliga á bænum.

Hér er bænum sett fyrir bænum *). Enn um víðrlagníng áblásníngar verðr Barbarismus, sem Starkaðr gamli qvað:

þann hefi ek mauna
mennskra fundit

*) A öðrum stad á ed lesa bæ-num í eini, af bætt, enn á hinum bæ-num í margt, af bænn.

hring-heyjanda
hrammastan at afli.

Hér er hrammastan sett fyrir rammastan, at qveðandi halldiz i Balkarlagi. Um aftekning áblásningar verður Barbarismus, sem hér:

Lofsúng gökk at Lakkar
landherr i grá snerro.

Lakkar er sett fyrir Hlakkar at qveðandi halldiz. Enn verður Barbarismus á fleiri vega, ok eru þær figúrur svá kallaðar: Moecacismus, Lapdacismus, Jotacismus. Þessar figúrur verða um úfagra samansetning stafanna, ok eigna sumir þessa lösto Solacismo. Þessar figúrur tóku nafn af æiginligu nafni cismus, þat er brugðning eða spæll. Moecacismus er þat ef samtenging sagna verður af optligri samanlostning æins stafs, sem hér: *Gæima mærum hæimi*, ok köllum vér þat gjört á stál, ef á meðal verður hendinga. Lapdacismus er þat, ef tvav ll *) setjast fyrir æinu, eða æinn raddarstafur standi milli tveggja ll *), sem hér:

Stendr af stála-landi
stýrr þorræði fyrri

Jotacismus er þat ef æinn samhljóðandi stendr eptir raddarstaf, eða eptir annan raddarstaf, eða millum tveggja raddarstafa, sem hér:

Hafði jarl þar er áðan
eingi maðn und ranni.

Ok sem qvað Oláfr Leggsson:

Fræyju ángann Læyjar.

Enn

*) Min lagfar. fyrir u á fyrri og v á seinni staðnum i O. badi nafnid (sem er gr. λυβδακισμος) og dæmid synir það rétta.

Enn telr Donatus þann löst með barbarismó, ef tveir raddarstafir jamlángir standaz hið næsta í tveim samstöfum sem hér:

Þorði Þja orða.

Þann löst kallar hann *collisiones*, ef *m* stendr (millum) tveggja raddarstafa, sem Æyvindr qvað:

Bárum Ullr um alla
ímun-lauks á hauka.

Þat kallar hann ok hinn sama löst, ef önnur samstafa í niðrlagi orðz er jöfn eða lík upphafi því er eptirkemr, sem Æinar qvað:

Harðan þýtr á hvítum
harm Sólborgar armi.

Svá ok ef tveir samhljóðendr rennaz ímóti í tveim samstöfum, sem hér:

Hér liggja brot beggja,
brúðr! strykvinna súða.

Ok sem þetta:

Hér frogna nú hygnir
hjör flaug brims draugar.

Þessa lösto telr Donatus af því með barbarismó, að þeir verða í einni samstöfu, þóat stærri sagnir spilliz af því.

28. *Solæcismus* er löstr í samansettu máli, gjörr í móti reglo réttra málsgreina; ok verðr *solæcismus* í tveim pörtum eða fleirum, enn *barbarismus* í einni sögn, sem fyrr er ritað. *Solæcismus* fékk nafn af borg þeirri, er *Solæ* var köllut, enn nú heitir *Pontapolis*. Þeirrar borgar lýçr fór til *Athenas* í Girkland at nema þar mál, oc þá spilltu þeir hvárritveggjo túngunni með vándum orðadrætti, ok kölluðu Girkir þenna máls. löst *Solæcismum* af borginni *Solæ* ok *cismos*, þat er

slita eðr sundrskorning at vâru máli; þvíat sá löstr sleit málsins parta, þá er spilltu tveim tungum. Þat er ok merkjanda, at ófróðir menn ætla jafnan barbarismum vera þat er solæcismus er að réttu; sem þá ef nokkurr maðr segir frá konu eða karlmanni, ok kallar þar *hann* er *hon* skal vera, eða hæilsar þar æinum er fleiri eru, eða fleirum þar er æinn er, ok annat þvilíkt; þvíat hverr sem kallar *hann* þar er *hon* skal vera, þá gjörir hann löst í báðum þessum nöfnum. Slíkt hið sama hvert sem heilsar þar mörgum, er æinn er, gjörir solæcismum á millum margfalligrar tölu ok æinsligrar. Solæcismus verðr annathvært í málspörtum eðr í tilfellum partanna, ok gjöriz þat á fjórar leiðir: viðragníng ok aftekning, skipting ok umsnúning. Svá sem *Metaplasmus* kallaz í skálldskap sá löstr, er barbarismus heitir í alþýðligu máli, ok þíkkir hann stundum fegra skálldskap; svá hið sama er Solæcismus í skálldskap settr fyrir skruðs sakir, ok er hann þá kallaðr *Seéma* (σημα). Í málspörtum er Solæcismus, þá er annarr partir er settr fyrir öðrum, sem hér er qveðit.

Hríng-lestir gekk hraustan.

hverjum kunur at gunni

Hér er þetta nafn: *hraustan* sett fyrir *I* essu viðrorði: *hraustliga*. Stundum verðr solæcismus, þá er sami partir er úviðlíkæmiliga sett, sem Jarls skálld qvað:

Höfðam vér lí þer *) Hákon!

(er að hjör-rógi drögum)

(þú raudt Sköglar-skyja-skóð) ferustu göða.

Hér er í fyrirsetning fyrir af sett. Atfelli parta eru 12: *hviligleikr, samjafnan, kyn, tala, mynd, fall, per-*

*) O. hefir hér þá er, enn það rétti á öðrum, stad seianna.

sóna, merking, tíð, samokan, mátt, skipan. I öllum þessum tilfellum verður Solœcismus, enn þó man ek rá af þeim rita. Solœcismus verður i *hviligleik* nafna, sem Snorri qvað:

Byskup hæyr á báran
bragþátt gðfugs máttar.

Hér er *samæiginligt* nafn sett fyrir *eiginligu* nafni Guðmundar, I *samjamnan* verður Solœcismus sem hér:

Rann hræddari hrænni -
hyr-brjótr frá styr ljótum.

Hér er *samjafnanligt* nafn hræddari skipat fyrir hræddr, *settlegu* nafni. Um *kynjaskipti* verður Solœcismus, sem i Hafliða-málum:

Ristu tv'sala
farðu i búð hinnig
Þú er málfengi mikit.

Hér er *hværginligt* kyn sett fyrir *karlmanligu* kyni. I *talnaskipti* verður Solœcismus, sem Arnórr qvað:

Yppa ráðumz yðru kappi
Jóla-gramr i kvæði fljótu.

Hér er *margfallig* tala sett fyrir *æinsalldligri*. I *fallaskipti* verður Solœcismus sem hér:

Því hefig hœitið meyr mætri
mest nema hamlan bresti.

Hér er *rægiligt* fall sett fyrir *gjæfilegu* falli, ok köllum vér þenna löst *orðkólf*. I *tiðaskipti* verður Solœcismus, sem Þjóðólfr qvað:

Leiðar langir ¹⁾ dauða
limar illa mik stillis
hárut menn hinn mæra
Magnús i gróf fúsir.

I *persónaskipti* verður Solœcismus, sem qvað Halldór skvalldri:

1) Kannske leiðir langar.

Orkit ála sorkjar
 el festiz þik mest um ¹⁾,
 ætt berr grams of grimma
 gagaprúðr Sigurðr magni.

Hér er annar fjórðúngur mælltr til annarrar persónu, ok köllum vér þat viðmælt, enn annar fjórðúngur segir frá hinni þriðju persónu, ok köllum vér þat hliðmælt. Að slíkum hætti verður Solæcismus í öðrum föllum partanna.

29. Með barbarismó ok solæcismó eru taldir tíu lestir, þeir er svá eru kallaðir: *Acirologia*, *Cacenfatton* ²⁾, *Pleonasmos*, *Perisologia*, *Macrologia*, *Tautologia*, *Ellipsis* ³⁾, *Tapinosis*, *Cacosinteton*, *Amphibologia*. *Acirologia* er úæiginlig setning orðz, sem hér er qveðit:

Vætti ek harms nema hitta

höfnuð gullz náim Fállu.

Hér kallar skáldit vatt harmsins, þess er hann kvíddi, ok er þetta orð *ek vætti* gagnstaðliga sett, þvíat þat er náttúra mannzins, at *vætta* fagnaðar, enn *kvíða* við harmi. Þessi löstr hæyrir barbarismó, þvíat þat verður í æinni sögn; enn því hæyrir hann solæcismó, at hann verður í málsgrein milli þessa orða tveggja *vættir* ok *qviðir*. *Cacenphaton* er köllut ófögr framflutning stafauna eða samstafna í æinu orði eða fleirum, sem áðr er ritað; þá er sú samstafa er fyrst sett í enu síðarra orði, er síðarst var áðr, eða hinn sami raddarstafr, ok svá þeir er eptir koma í báðum stamstöfum, sem *Sighvatr* qvað:

Fór or Vik á vði.

Þat hæyrir mjök þessum lesti, ef sá er niðrlagsstafr

1) *Gunnar P.* fyrir elfestis þik mestum.
Catenfatton O. hér og allstadar seinna.

2) *Min lagf.* fyrir
 3) *Eclipsis O.*

í æinni sögn, er fyrstr er skipaðr í því orði er eptir-
kemr, sem Snorri qvað: 1)

Skjalldbraks Skylja milldum
skipreiðu mér heiða.

Þenna löst köllum vér þreskölid. Þat er Cacenpha-
ton, ef maðr eignar úviðrkvæmiliga öðrum lut þat sem
annarr á, sem hér:

Skíð gekk frammi at flæði
flóðs í hreggi óðu.

Hér er kallat at skip gengi, enn þat er æiginligt mönn-
um eða kvikendum. Sá löstr hæytir Cacenphaton,
er vér köllum nykrat eða *finngálkat* 2), ok verðr þat
mest í nýgjörfingum, sem hér:

Hring-tælar gaf Hálu
hlýr-sólar mér dýra,
oss kom hrund til handa
hræ-pollz diðinn golli;
sút þá er Herjans hattar. . . .

Hér er exin kölluð í öðrum helmingi *tröllkona Skjalld-*
ar eða *valkyrja*, enn (í) öðrum helmingi sútr *hjalms-*
ins, ok er svá skipt líkneskjum á hinum sama lut,
sem *Nykr* skiptiz á margar leiðir. *Pleonasmus* er hégó-
mlig viðlagning orðanna, um þat fram, sem fullu
máli hæyrir, sem Kolbæinn qvað:

Mundi mér fyrir standu
mikit orðalag þikja,
um elldgrenni unnar
æyrum slíkt at hœyra.

Þetta nafn æyrum þarf æigi til fullz máls; því ekki
vit mannz hæyrir nema æyru. *Perisologia* er hégóni-
lig viðlagning orðanna, þeirra er ekki, merkingar
afl hafa með því máli sem upp er tekit:

1) *Háttalyk.* 28.

2) *Kannske róttara finngállkat.*

Þat hefi ek sagt er sjálfr vissag;
duldr fer eo hins, er drengr þegir.

Hér þarf æigi hið siðarra mál, þvíat þat má skilja, ef maðr segir þat sem hann veit, at hann þegir yfir því er hann veit æigi. *Macrologia* er köllut langt sen, þat sem tekr únytsamlegha luti til þess máls, sem skálldit talar, er þessi figúra víða sett í öndverðum kvæðum, sem Arnórr qvað í Magnúss drápu:

Seinkun 1) verðr þá er hlebarðz hanka
hnika 2) ár hin ljóta bára,

Hér segir hann frá hrakförum sínum, enn þat hæyrir ekki konungslofi. Þessi figúra verðr ok, ef maðr talar þörfum fleira um hinn sama lut, sem Guðbrandr qvað í Svölum:

Uppsetr mökk hinn mikkla
móðfjallz verölld alla.

Tautologia er þat, ef hin sama sögn er optarr tekin enn tilhæyrir, eða merking, sem qvað Sneglu-Halli:
Svá lét und sig seggia-drottinn
lönd öll lagi liðs-oddviti.

Hér ero tvennar konúgs-kenníngar til hins sama máls, þat köllum vér ofkent. *Ellipsis* 3) er þrot nauzunlegrar sagnar, þeirrar er hafa þarf í fullu máli, sem hér:

Þór hvatráðr hilmí at finna
áðr siklíng til sættar gekk,

Hér skortir konúgsnafn eða kenníng til fullz máls. *Tapinosis* er minkan mikils lutar í máli, þat er sen auðsýnir annat enn af skal ráða, sem Þjóðólfr qvað:

Snart við sæprað kyrtat
sik lá blær á diki.

Hann setr sæ eða haf fyrir þau lítil vötn, sem eru

1) Min lagf. fyrir Seinkun.
réttara hvika.

3) Ellipsis O.

2) Þannig eðr hnika O. kannske

á landi. *Cacosinteton* er lastafull samansetning sagnanna, sem quað Guðlaugr:

Hrökk at Haugabrekku
hótz meirr en til-gátum
fyrir hyrboði hriða
Halld' r í bug skjaldi.

Hér er ófagrliga samanskipað sögnunum í þriðja visu. orði. *Amphibologia* er efanleíkr sagnarennar ok verður þat á margar leiðir stundum um rægilig föll sem hér:

Hermenn gátum hinuig
hugstinnau gram vinna.

Hér er efanligt, hvárt hermenn vinna konúng eða konúngur hermenn, ok skipuir þí samanhlaðning orðanna. Stundum verður þessi figúra um sundriekning orðanna sem hér:

Þat er ussörgum æigi
alldr-bót konúngs skálldi.

Hér skiptir þat málinu, hvárt æigi er skipað til þess máls, er fyrir ferr, eða hreyrir þat þæim orðum, er eptir koma. Stundum verður sjá figúra svá at æit orð hefir fleiri merkingar, sem quað Olafur:

Kænn njóti vel vænnar
vinr minn konu sionar,
vist er að dapr af drósar
drengr ok æigi lengi.

Hér er úvist um þessa sögn æigi, hvárt þat er víðr- orð úæiginligt eða orð æiginligt. Af slikum hætti er víða sett í skálldskap þat orð er ýmsar hefer merkingar ok folgið svá málit, sem quað Hallarsteinn:

Hólmleggjar víðr hilmir
hring-Sköglar mik þögla.

Hér kallar hann dverg lit, ok svá fegrið konunnar. *Alleothera* er þat, ef skipt er tölum eða föllum eða

kynjum, sem fyrr er ritað í Solæcismó. Þessar figúrus flestar fylgja meirr Solæcismó enn Barbarismó; þvíat þær verða meirr í máli enn í æinni sögn.

30. *Metaplasmus* er fráskapari *) nokkurrar rættrar ræðu í aðra mynd fyrir nauzynja sakir eða fegðar; hann hefir 14 kynqvisler. *Prothesis* er viðlagning stafs eða samstöfu í upphafi orðs, sem Eigill qvað:

vröngo varar gúngnis

varar lúngs of stúnginn.

Hér er viðlagt v í þessu nafni vröngu til þess at réttir sé stuðlar í dróttqvæðum hætti. Um viðlagning samstöfu verður *prothesis*, sem hér:

Ut rēð Ingólfr leita

öngreifr með Oleifi.

Hér er samstafa lögð við þetta nafn *Leifr*, ok lengt nafnið fyrir atburðar sakir hræysti hans. *Avferesis* er gagnstaðlig *Prothesi*, hon tekr af staf eða samstöfu í upphafi orðs, sem at v sé astekit í þessu nafni ok mörgum öðrum, ok þat hyggjum vér fornt mál vera; en nú er þat kallað *vindandin forna* í skálldskap; því at þat er nú ekki haft í norænu máli. *Sincopa* tekr á braut staf eða samstöfu or miðju orði, sem qvað Bragi gamli:

þars er loðar lita

lúng vavaðar gúngnis.

Hér er æin samstafa gjörð af tveim, ok tekinn or e raddarstafr, ok sett svá þars fyrir þar er, þetta köllum vér *bragar-mál* í skálldskap. *Epentesis* er gagnstaðlig *Sincopa*; þvíat hon leggur við staf eða samstöfu í miðju orði, sem Kórunakr qvað:

þvíat

*) *Kanniska* fróskapari.

þvíæt málvinnu minnar
míldr þorketill vildi.

Hér er Þorketill *) seitr fyrir Þorkell ok aukit tveim
stöfum nafnit, en æinni samstöfu till þess at kveðan-
di halldiz. *Paragoge* leggr við staf eða samstöfu í
enda orðz, sem Arnórr qvað:

Klifa læt ek í kofur drifu,
knarra minn við borðin stinnu.

Hér er viðlagt æinn stafr eða samstafa í þessu orði
knarra at kveðandi halldz. *Apocope* er gagnstaðlig
þessi figúra, hon tekr or æinn staf eða samstöfu í
enda orðz, sem hér:

því hefig heitið mæy mætri.

Þat köllum vér orðkólf í skálldskap. *Sistola* gjörir
lánga samstöfu skamma, sem fyrr er ritat: *Blóðs vind-
ara róðri*. *Epitasis* er gagnstaðlig *Sistole*, hon gjörir
skamma samstöfu lánga, sem hér: *öl torráðin hóla*.
Þessi figúra hefir margar kynkvíslar í versum enn í
skálldskap finnz hön sjalldan nema ofljóst sé ort. *Die-
resis* 2) gjörir tvær samstöfur af æinni, sem Björn qvað:

Nú læt ek at þér þrjóti
þorrðör vinum ora

Hér eru tvær samstöfar gjörfar af æinni þórðr til
þess at qveðandi halldiz. *Sinæresis* er gagnstaðlig *Die-
resis* 3), ok gjörir æina samstöfu af tveim, sem Sig-
vatr qvað:

Vask ek til Róms í háska,

Hér er vask fyrir var ek, at hendingar sé jafnháfar
Sinælimphe 4) tekr or annan raddarstaf, ef tveir stand-
az hi næsta í tveim samstöfum, sem hér:

Hves ef ek hlæyp at krúsi.

*) *Mín lagf.* fyrir þorketill á báðum stöfum. 2) *Mín lagf.*
fyrir *Bietesis*. 3) *O.* hefir hér *Diæsis*. 4) *Kannaké* Sina loiphe.

Hér er ortekit annat e í þessi sögn *hves*, ok gjör æin samstafa af tveim, til þess at skothendingar sé jamháfar. Sinalimphe (verðr) af tveim pörtum orði ok viðr. orði ok er þat solæcismus. *Elisio* 1) tekr or *m*, ef þat stendr síðarst í orði, svá at raddarstafr komi eptir, ok (er) sú figúra mjök í versum, en ekki finnum vér hana í norrænum skálldskap. *Antithesis* setr annan staf fyrir öðrum, sem Sighvatr qvað:

Danar drottin mánuu
dögu af sent at hendi.

Hér er sett v fyrir r í þessu nafni *dögu*. *Metathesis* skiptir stöfum, sem fyrr er ritat í þeim orðum:

Bort sá er hug nó skorti.

31. *Scéma lexeós* hæyrir svá til solæcismum sem *Metaplasmus barbarismum* í þi öllu er til lasta veit, en þó er *Scéma* micklu meirr í læysi sett 2); þvíat hon þikkir fegra skálldskap. *Scéma* heitir á girzku en *Skrúð* á Norrænu, *lexeós* ær *raða*, ok er *Scéma lexeós* uesnd svá sem *skruð máls* eða *raðu*. *Scéma* hefr 18 kynkvíslir: *Prolemsis* er uppnunng margfalldlegra luta, þeirra er síðarr eru æinfalldlega greindir, sem hér:

Flugu hrafnar tveir	Huginn til hánga,
af Hnikars öxlum:	enn á hræ Muninn.

Hér er þetta orð *fluga* margfalliga sett í hinum fyrrum visuorðum, en þat 3) ríkir tvav æinslig nöfn í hinum síðarrum visuorðum, ok skal svá upptaka málit. *Tveir hrafnar flugu af öxlum Hnikar: Huginn flaug til hánga, enn Muninn til hræs*. Zeuma er þat, er æitt orð styrir mörgum nöfnum, sem hér:

Krossfestum sé Kristi
kunur vegr ok lof unnið

1) Eclipsis O. 2) settir O. 3) þar O.

megu ok máttir sem tignir

mest valld þat er fremzt alldri.

Silemsis bindr újafnar klausur saman með einu orði,
sem hér:

Jarls hefir hann ágjæti

enn öðlings kosti

konungs kappgirni

kynni landreka.

Þat er ok hin sama figúra, ef margfalligt orð stýrir
æinsligu nafni, þat er *samansafnanligt* er kallar, sem hér:

Herr búaz hvárir til snerru,

Herr eru margir menn, þeir er til orrosto búaz. Þessi
figúra finnz sjalldan í norrænum kveðskap. Þat er ok
Silemsis, ef æinn lutr hins sama kyns setz fyrir mörg-
um lutum, sem qvað Glúmr:

Brandr fær fogs og lauda

landz Eiríki banda.

Hér er *brandr* settr fyrir mörgum sverðum, þeim er
konungi fengu ríki ok fè. *Ypozevisis* gefr mörg orð
æinni persónu, sem hér:

Halldi hríngtöpuðr

hæfi ok varðveiti

styrk ok staðfesti

stýrir himinríkis.

Anadiplósis er tvífalldan eins orðz, sem þá er vers
eða vísa hefz með þeirri sögn, sem fyrirfaranda vers
eða vísa legz, sem Snorri qvað: ¹⁾

Snört ræðr hann en hjarta

hvetr buðlúnga setri.

Setr of vísa vitran.

Þetta köllum vèr *drögur*. *Anafora* gefr hið sama
nafn ok upphaf mörgum klausum ok málsgreinum;
sem hér: ²⁾

Hverr fremr hilldi barra,

hverr er mælingum færri,

hverr á höpp að stærri,

hverr kann að at þverra?

1) *Háttal*, 15. 2) *Háttal*, 40.

Epanalensis gjörir allt æitt upphaf ok niðrlag vers ok visu sem hér:

Konúngr kappgjarn
kostum betri
allri þjóð alframr . . . 1)

Epizevis er tvífalldan æins orðz samansett sem hér:
Helldr vill hilmir
herja enn erja.

Þetta köllum vör aðallendingar í skálldskap, ok tóku af þessi figúru upphaf þeir hættir, er með hendíngum eru samansettir, ok bræytiz þat á marga vega, sem finnaz má í þí háttatali er Snorri hefir ort. *Paromeion* 2) er þat er morg orð hafa æinn upphafs-staf, sem hér:

Sterkum stilli
styrjar væni.

Þessi figúra er mjök höfð í málsnilldarlist, er *Rhetorika* heitir, ok er hon upphaf til þeirrar kveðendi, er samanhelldr norrænum kveðskap, sem naglar skipi, er smíðr gjörir, ok ferr sundrlaust ella borð frá borði svá helldr ok þessi figúra saman kveðandi í skálldskap með stöfum þeim er stuðlar heita ok höfuðstafir. Hin fyrri figúra gjörir segrð með hljóðsgreinum í skálldskap, svá sem fellíng skipsborða, en þó eru fastir víðir samangeldir at æigi sé felldir, sem kveðendi hēlldz í hendíngarlausum háttum. *Seesisonomat-on* gjörir margar clausur með újöfnum föllum saman. hlaðnar, sem hér:

Hlíf guast við hlíf,
ljör við mæki,
egg læk við egg,
þar er jöfúrt barðiz.

1) *Kaanske*; allri þjóð alframr konúngr. 2) *Mia lagf. fyrir Parameion*.

Omocopton helldr saman alla clausu með hinu sama falli, sem hér:

Hārða hvatfæra,
hrausta, víglama,
snarpa, snarráða,
sá gat frið ræsir

Omolemiton helldr saman margar raddir undir enu sama sem hér:

Band gaf oss með endum
ilmr lýskála bála.

Þat köllum vèr riðhendan hátt. Hin sama figúra er í þessum hætti, sem Snorri qvað: ¹⁾

Ræsir glæsir
rökkva dökkva,

Poliniton ²⁾ er sundrdregin clausa um ýmislig föll hins sama nafns, sem Hallfróðr qvað:

Eitt er sverð þat er sverða
sverðauðgan mik gjörði.

Irismos ³⁾ gjörir lánga samanblandning orðanna í einni málsgrein, sem Egill qvað: ⁴⁾

Þat er úrètt,	rá ok riðin
er orpit hefr	Rökkva-slóði
á má-skeið	vell-vönuðr,
mörgu gagni	því er veitti mér.

Hér er gengr æitt mál um alla vísuna. *Polisindeton* ⁵⁾ helldr mörgum orðum saman með hinni sömu samtenging, sem qveðit er í Grímnismálum.

Saðr ok Svipall
ok Sann-getall.

Dialiton samlagar mörg nöfn utan samtenging ⁶⁾

Ekill, Eitill, Skekill,
Emmir, Gestill, Remmir,

1) *Hátal.* 73. 2) *Kannske* Poliptoton. 3) *Kannske* imos 3: εἰρημός. 4) Sjá *Arinbjarnardr.* 13. erindi í *Eiglu.* 5) Min lagf. fyrir *Polisiniteton.* 6) Sjá *Skáldu* 75.

Heiti, Hækingr, Meiti,
 Heimi, Mýsingr, Reimi,
 Randórr, Röði, Mundill,
 Rökkvi, Sölse, Nökkvi,
 Hemíngr, Hagbarðr Glummi,
 Haki, Beinunni, Rakni.

Hér eru mörg nöfn, enn ekki ok í milli. Hin sama figúra er þat er *klaufr* er kallat, ef tvær samkenningar ¹⁾ hæfa æinum lut, svá at æigi sè ok í millum sett, sem Máni qvað:

Hvat muntn hafs á otri
 heringiligr með drengjum
 karl, þvíat kraptr þinn förlaz,
 kiungrár mega vinna.

Þat köllum vér *sviðu* ²⁾, ef fleiri samkenningar hæyra æinum lut, sem hér:

Aðr djúp-hugaðr dræpi
 dólga ramur með hauri,
 gegu á græðis vagna
 gagnsæll faðir Magna.

32. *Tropus* er framfæring sagnar af æiginligri merking til óæiginligrar merkingar, með nokkurri líking fyrir fegriðar sakir eða nauzynja. Um þessa tropa greindu spekingar sínar ræður fyrir alþýðu orðtaki. *Tropus* er skiptr í 8 kynqvisler, þær er svá heira. *Metaphora*, *catachrésis*, *Metonymia*, *Antonomasia* ³⁾, *Epi-trepon*, *Synecdoce*, *Onomatopoeion*, *Periphrasis*, *Yperbaton*, *Yperbola*, *Allégoria*, *Omozavssis*. Sú er grein með þeim figúrum er Donatus hefir sett: *Barbarismus* ok *Metaplasmus* verður í æinni sögn um stafaskipti eður samstafna, ok þeirra tilfelli. Scéma hefir ýmsar myndir

1) *Kannske* réttara sannkenningar, þ. e. *epitheta*,
 snidu. 3) *Kannske* *Antonomasia*.

2) edrsin dæ.

orða ok skilninga, þat er leiðendi tók í brott, ok skyrra ¹⁾ málit. En trópar þessar eru frammfæring; náttúruligra sagna ok sena, er varðveita ýmislegt yfirbragð pentaðra málsgreina. Í trópum skal þrjá luti hugsa ok varðveita: fyrst frammfæring sagnarennar til annarligrar merkíngar, þar næst úæiginlig samjafnan tveggja luta, enn í þriðja stað skal hugsa nauzun eða fegrð er trópin gjörer.

Metaphora er frammfæring orða eða luta í aðra merkíng, hon verður á 4 leiðer. Af andligum lut til andligs lutar, sem hér:

Enn skinnbjarta skortir
skapið kannaz mér svanna
dýr er hon hætt at hváru
halm æin njórum steina.

Hér er dýr köllut konan, er þat frammfæring úeiginligs lutar, konunnar, í annarliga merkíng, sem dýrið er. Úæiginlig líking er þat millum dýrs ok konu; þvíat dýrit er skynlaust kvikendi, enn maðrinn skýnsamligt: fyrir fegrðar sakir þótti skáldinu betr fara málið, ok úberari verða löstrinn, at kalla margláta konu helldr dýr enn greina sérhvern lut, þann er hön gjörði úmannlegha. Með þeim hætti eru þær kenningar, er vör köllum sannkenningar í skáldskap at kalla manninn ása heitum, ok kenna svá til vâpna eða skipa; eðr nokkurn ása annars nafni, ok kenna þá við æign sína nokkura, sem Æyvindr qvað: ²⁾

Farma-týs
fjörvi næmda
jarðráðendr
á Oglóc,

1) Hér þykir vanta kunni e. Þv.

2) Snorra Har. gráf. 6. Kap.

Hér er *farmatýr* Oðinn kallaðr. Svá eru ok jötnar ok dvergjar kallaðir menn eðr konungar bjarga eðr steina, sem Skrautoddr qvað:

Böls mun-at bör at dylja
berg þórs nösum orum.

Þessi er optaz svá sett í norrænum skálldskap; at þeir lutir er frammfæraz eru kendir við nokkur tilfelli sín. Enn þá finnz hvártveggja, sem þar er hverr konungr er kallaðr *Yngvi* eðr *Þengill* ok annat þvilíkt fyrir tignar sakir fornkonunga, enn í látinu er *metaphora* svá optaz sett at frammfærðir lutir eru úkendir, enn þó finnz hvártveggja, sem *Ovídius* segir:

Tiphis et Avtomedón dicar amoris ego.

Hann kallar *kerrugjæti* eðr stýrimann ástar. Af andligum lut til úandligs verðr *Metaphora*, sem at kalla hest eða dýr sævar eðr skipareidda ok annat þvilíkt sem *Markús* qvað:

Björn éð fram á fornar
flóðs hafskipa glópir ?)

Hér er *sævar-hjörn* skipit kallat. Af úandlegum lutum til andligs verðr *Metaphora*, sem þá er skip er kallat skíð sævar eða vatna, enn sverð beðja eða gata heinar:

Einstígi mēr heinar.

Af úandligum lut til andligs verðr *Mataphora*, sem at kalla konu skorðu eða þóptu gullz eða gjörsima, ok annat þvilíkt, sem *Ormr Steinþórsson* qvað:

Skorða var í fót færð
fjarð-beins anar teins. 3)

Með þessum *figúrum* eru samansettar allar kenningar í norrænum skálldskap, ok hon er mjög svá upphaf

1) *Ágætis* slóðir

2) afar brein *Gunn. P.*

haf til skálldskaparmáls. Metaphora er stundum aþr-
beiðilig en stundum æigi: Þá er metaphora aþrbeiðilig
ef hvern lut má færa til annars, þat er líking er á-
milli, sem at kalla sjöenn jörð skipa eða fiska eða
sækonunga, sem Þjóðólfr qvað:

Höfuðbaðm

þar er heiðsæi

[á fjörnis

fjöllum drýgði 1).

En kalla jörð *sæ dýra*, sem Markús qvað:

Hjartfærra væit 2) harri

hreinn-vasta sik baztan.

Hér er jörð köllut *vastir*, enn í fyrri vísu var hafit
kallat fjöll sækonungs. *Catachresis* er köllut umdráttur
annarlígs nafns sem hér:

Sótti reiðr at ráðum

rann æingi því manna

þrályndi fókz þrændum

þræuskr jarl konung sænkan.

Af atburð verðr *epit(heton)* sem hér 3):

í herská

hilmis ríki.

Í öllum þessum háttum er eiginlig líking millum við-
leggjanlígs nafns ok undirstöðulígs ok þíkkir sú fígúra
mest þrýða skálldskap, þat köllum vér sannkenning.

Synecdoché er sú merkíng eða tropus, er má fylla skiln-
íng, þótt hon merki minnr eða meirr. Stundum setr
hon allt þar sem hlut skal merkja af því öllu, sem
Leiðólfr qvað:

Mörðr bar gull or garði

grams þess, er verðung framdi,

1) oc með fjörnis fálu fór þorketill leira Barðholn ur Jomvíkinga-
drápu. 2) Edr vætt.. 3) Arinbjarnardr. 11 str. i Eighu.

Hér er gull sett fyrir hringi, þeim er konungr gaf honum. Stundum setr Sinecdоче lut fyrir öllu, því er hon vill merkja, sem hér:

Kjölr brunn klöckr á fölvör
krapr hár meginbárur.

Hér er *kjölr* settur fyrir öllu skipi. Í hyárumtveggja hætti þessum er úeiginlig líking; þvíat allt er jafnan sett saman af sínum lut, þat er skipta má. *Onomatopejon* ¹⁾ er nafn sem gjört (er) af hljóði, sem hér:

Frami þrauknuðu fákar
fjórir senn undir henui
þó gat þeim hin þunga
þrumgavll hlaðit öllum.

Hér er framsæring af hljóði til málsins, ok úeiginlig líking milli klukku ok hljóðs. *Periphrasis* er umkringingarmál, þat er verðr fyrir skrautzakir í losligri ræðu, en lastmæli til þess at orðtak sé maktligra, sem Egill qvað:

Vark árvakr,	hljóð ek lofköst
bark orð saman	þann er lengi stendr
með málþjóns	óblotgjarn ²⁾
megiuverkum.	í bragar túni.

Hann kallar málþjón túnguna. Hér er úeiginlig líking millum þjóns ok túngu; þvíat hon er lutr mannzins. *Yperbola* er yfir gánga sannleiks um þat frammi, sem truanligt er, sem hér: ³⁾

Hraus í himin upp glóðum
hafs gekk sær af afli
borð hygg ek at ský skerði
skaut Ránar vegr ⁴⁾ Mána.

Hér er úeiginlig líking milli möru elldz ok náttúrligs logs.

1) Min lagf. fyrir Onomatopeion. O.

2) Óbrotgjarn *Eigla* í

Arinbjarnardr.

3) Sjá *Skáldu* 61. bls, 185.

4) Vefr vildi Gunnar P. sem útlegr; involvit Rán sínu lunam,

Yperbaton er nokkur yfirstigning orðanna, sú er hætti bregðr, hon hefir 5 kynqvislir: *Isterologia*, *Anastrophí*, *Parenthesis*, *Tmesis* ¹⁾, *Sineresis*. *Isterologia* er skipt í skiling orðanna ok svá skilunng þeirra, sem hér:

Eriann féll ok hélt velli

Hér er skipt málsgreinum, ok sett sá fyrri er síðarr skal vera, ok verðr framsæring í milli þeirra ok újofn liking milli parta ok málsgreina. *Sintesis* er alla leið samansteypt, sem hér:

Fremi oss himn er himna
heimstýrir skóp dýra.

Hér er þat mál fyrr er síðarr skal vera; þvíat sá heimstýrir, er himna skapaði, fremr oss nú hversdaglegha. *Tmesis* slitr í sundr æitt orð, ok setr annan part, sem hér:

Ekl vara ógn á Stiklar
óblíð stöðum síðan.

Anatropa er umsnúin orða skipan, sem Sighvatr qvað:

Hét þat er aller ietla
áðr skal við því ráða,
harir mér en ek heyrir
lót skjölddungi móti.

Hann setr þessa fyrirsetning móti epur þat fall er hon skal fyrir standa. *Parenthesis* er meðalsett málsgrein at skiptu seni, sem Æinar qvað ²⁾:

Eins má orð ok bænir
allz kjósanda hins ljósa
mjök er fróðr sá er getr góða
guðs þrenning mér kenna.

Hér er annat mál milli sett, ok til leiðar fyrr, en síðan lyktað hinu fyrra máli. Þessi fígúra er jafnan sett í þeim hætti, er ver köllum stœlt eða álagshatt. All-

1) Themesis O. x.

2) Geisli i crindl.

égoria er trúpr sá er annat merkir en mælt er, sem Sveinn qvað:

þar kemr lángs að löngum
lind vandi mik strindar
leika læyni síka
lævi á til sævar.

Þat skal svá skilja, at hann lyktar svá þí efni, er hann villdi í kvæðinu hafa, sem áin kemr til sævar. Þat er úeigin(lig) líking milli árinna ok kvæðissins.

Allégoria hefir 7 kynqvisler: *Iróníam*, *Antífrasim*, *Karientismos*, *Enigmam*, *Paranomíam*, *Socrasmos*, *Antismos*. *Ironía* gjörir gagnstaðligt mál þat er hon vill merkja, sem í Kúgadrápu:

Megin reddirro menn við Kaga
meirri ertu hverjum þeirra.

Hér er úeiginlig framsæring ok líking; þvíat lof er með háði sett. Þessi tígura er opt sent í skálldskap. *Antífrasis* er svá sem *Irónía* í einu orði; þvíat hon dregr nafn af gagnstaðligum lút, sem Sveinn qvað:

Hlès dættir á við blésu.

Hér er sjór kallaðr Hlér því at hann hlýr allra minnz ¹⁾. *Enigma* er myrkt sen um læynda líking lutanna, sem hér er qveðit:

Fara ek sá
folldar molldbúa ²⁾
oo sat naðr á ná ³⁾.

Þesskonar tígúru köllum vér gátu, ok er hon jafnan sett í skálldskap. *Karientismos* er þat ef úfögr nöfn talaz granlega, sem Egill qvað:

Vals hefi ek vafur halsis
vallallz enn ek kalla

1) minniz O.

2) *Ur Gætupeli Heiðreks 21. aðrir ek ták og í nattu l. moldauka.*

3) nær á milli Hórvaga.

blautr em ek bergis sótar

berr enn hlúst er þórrin.

Paranomia er óræði, sá er vel þíkkir sama hlutum ok tíma, sem hér: "Er-a hlums¹⁾ vant, sögðu refar, drógu hörpu á isi." Þat er mælt til þeirra mánna er láta stórliga, enn megu lítið; þar er framsæring ok úeiginlig líking milli mannz ok hörpu. *Sarcasmos* er hats-full ok úvinulig spottan, sem hér:

Að kom gángandi,

þar er jöfrar börðuz

hélt hann upp höfði

hér er þér skattr gulltan.

Sarcasmos gjörir annat yfirbragð máls enn í merking.

Atismos má allt mál heita, þat er þermlaz alþýðu orðtaki ok er okrýtt hirðligri málsnillð, sem Egill qvað:

þat er úrétt

er orpit hefir

á má-skeið

mörgu gagni.

Hann kallar þvilikt sem á sæ se kastat fenu, er hann launar æi með góðvilja sínum. Þat er framsæring ok óeiginlig líking milli mannz ok sjófar. *Omazevisis* er auðsýning æins lutar ok um líking annars lutar þess er meirr er kunnigr, hon hefir 3 kynqvisler: *Icon*, *Parabola*, *Paradigma*. *Icon* er samjafnan tveggja persóna eða þeirra tilfella, sem Snorri qvað:

Hersánga bauð hríngi

hjalldr em sköpnðr galldra

Gantr hyatti þó prautar

þann ok Híjldi tannar:

oflengi velldr Yngva

úsatt, enn vel mætti

1) *Annars* hlunn.

her-stefnandi hafna
hans dómur völuendr rómu.

Hér er úeiginlig-liking milli Oðins ok nokkurs ill-gjarns manz. *Parabola* er samjafnan tveggja luta í újöfnu kyni, sem qvað Nikoláss ábóti:

Tveirr hygg ek at ber bæri
boit nárúngar heitin
stupd er-a lífs á landi
löng medal sín á stöngu:
þat knúðu ber háðir
bergr oss trúa á krossi
svá hefir alldin guð gollit
gyðingr ok heiðingi.

Hér er várum herra Ihesú kristó jafnat til vínbers þess, er sendimenn gyðinga af ¹⁾, Jótisalandi fundu, þá er þeir voru á Eyðimörk, enn krossinum til stánger þeirrar, er þeir báru á berit. Hér er framfæring ok úeiginligh liking millum tveggja luta með misjöfnu efni guðs sonar ok vínbers: enn svá sem vinberit gefr hinn hæsta drykk til viðrlífs mönnum, svá gefr guðs son andaligt líf öllum þeim er rétttrúaðir eru, í úthelling síns blóðs, þess er snýr or vatni ok víni at hverri réttúnginni messo. Tveir menn, þeir er berit báru, merkja tvennar þjóðir er at voru þínungu guðs sonar gyðingar ok heiðnir menn, ok er þar ok kona millum jafnra kynja. *Paradigma* samjafuar fyrat nokkura luti, ok síðan greinir hon þá liking, sem hér:

Vöndr er María myndat
meins sem eplit hreina
endr at Jessi kindar
allz græðari kallaz.

Hér er greind sú samjafnan, sem áðr er upptekin

¹⁾ *Kanniska að eðr á.*

milli þess vandar, er Aaron bar, ok laufgaðiz með ávexti, ok Máriu drotningar, er fæddi guðs son umfram mannligt eðli. Hnotin merkir guðs son, ok gjörir þar fagrar greinir. Þessi figúra er mjök í skáldskap ok spakmæli, þau er vitrir menn hafva forðum samansett. *Protheséos Paralógé* verðr þá er önnur *prepositio* stendr þar er önnur ætti víðrkjæmiliga at vera, sem Þorleifr qvað:

Höfðu vör í þér; Hákon!
er at hjörþingi gengum,
(þú raudt Sköglar skýja
skóð) forostu góða.

Hér er í sett (ú)viðkæmliga, svá sem hefði í Hákoní forostu góða, þá sem þeir höfðu af honum, verðr ok þessi figúra hvervitna þar, sem um fyrirsetning er skípt. *Liptola* ¹⁾ verðr á 3 leiðir stundum merkir hon framarr en skilning orðanna stendr til, sem Eiríkr víð sjá qvað:

Styrr lét snart ok Snorri
sverþing háð verða,
þar er geirviðir gjörðu
Gislúngum lut þúngan;
enn var æigi minna
ættskarð, þat er hjó Barði.

Ok skal svá skilja, at þat ættskarð, er Barði gjörði; var meira enn hitt, er áðr er greint. Stundum er *Liptola* útbanning orðanna sú er allt merkir, þar er sumt er talit, sem hér:

Sprúngu æigi öngar
út or bæum sútir
þvíat hyrr á hanvi
heitr gekk fíra sveiti.

1) *Kaanske* Li to tes.

Hér er ságt, at æigi öngir menn rynni af bæum þar sem allir runnu. Sumstaðar merkir æigi eingi nokkura eða mikinn, sem hér:

Fingr vaun æigi engan
æins með vatni hræinu
guðz á virðum víða
vinning at því sinni.

Hér er æigi eingi sett fyrir nokkurum eða micklum vinningi. Stundum standa tvær neitingar fyrir einni játan, sem hér:

Ek veit at ní neitar
nytju lögs, því er flytja,
meiðar geirþings (gláðir)
guinnr fjarðloga runni.

Hér segir skáldit at konan sú er manni játaðiz fyrir flutning forunauta sinna þeitaði ní.

33. *Topographia* er þat, ef skáldit segir frá stað þeim er tíðindin gjörðuz, þau er hann vill frá segja, sem hér:

Fríð stóð í bygð bréðri
borg patera sorgum
mest áðr lýðr frá losta
lutgætt í bý. sættiz.

Hennar fóstysistir er *Bethgraphia*, er frá húsi er sagt:

Leygs svelgr, enn etr æigi
jugtanni lið manna,
gánga mennu or manni
margreptum fletvargi.

Hér talar skáldit af smíð hússins. *Cosmographia* er þat er skáldit segir frá heimsins skipan, skapan, stöðu eða hætti eða setningu, sem hér:

Allr lýtr heimr undr hylli
heilags friðar deilis.

Cron.

Cronographia er þat ef sagt er á hverjum tíma tíð-
indin gjörðuz, þau er hann vill fráségja sem :

Sjálfssí dó síðar	sá er hëkk, en dagh dëkti
sólar-fróus at nóni	döglingr á járn-nëglum.

Svá er ok hin sama figúra, þó at skálldit segi hvat
samtiða er eða hverér hofcingjar löndum stýra, sem
hër :

Hákon rëð fyrir hanðri	lanst með ellding æstri
handsterkr, þar er guð merkti	allvirkr höfut kirkju
refslí þátt hinn rjetta	himnagarðz ok hjörðum
rángri þjóð af ángri:	hirðir glæpsku firðum

34. Ypallage verðr þat, er sá er kallaðr þolandi, sem
at réttu er gjörandi, eða sá gjörandi, sem at réttu er
þolandi, sem hër ¹⁾ :

Framan unnu gram gunnar	lofag sjalldan hof halldit
grafins seiðs framir meiðar	liataz dygð hratas lygðir
biðu Jótar lið ljótan	tregz hallda vegs valldar
laga gángs daga strángra:	vegiun arf megin djarfir.

Hër er arfrenn veginn kallaðr, sá er maðrinn var
trá-veginu, sá er með réttu hëllt, er þeir tóku er
hann drápu, ok í öðrum stader sama figúra :

Mari sendu vers vinda
veitendr góins-leita.

Hër er sagt att vindarnir væri sendir skipinu þar sem
at réttu var skipit sent vindunum, þat er at skilja
útsætt í þeirra valld eða stjórn, ok í öðrum stað seg-
iz svá :

Blës um hvápta hása
höfut skrípa mannz pípa.

Hër er pípan köllut blása, sú sem í var blásit, ok
þikkir hon jafnan ljót figúra, þó at hon finniz í skálld-
skap sett fyrir sakir skruðz eða nauzynja.

1) *Sjá Olafss. bls. 61.*

35. *Prosopopeia* er í setning nýrar persónu, ok verður á 3 leiðir. Sú er hin fyrsta, ef skáldit . . . at lífligr lutr tali til líflausss lutar, sem hér:

Grund taknu bölví blandin	þú métt úfrið óttaz
bót fyrir glepsku ljóta,	þýðir nema vel hlýðit
þér mun óhlyðni æren,	folld þeim er sverðum sjallðan
Island! búa þ'slir:	síðir breytiz her neyta,

Hér talar skáldit nefndri figúrú, eggjandi undir: menn at hlýða vel forstjórum sínum, ok nefnir taldit í stað þeirra er þat byggja. Frá líflausum til lífligs lutar, sem hér:

Vatn kalla mik,	ek breinsi allt
vil ek efla þik	ek vermi kallt
hodd veitir frams	ek birti sjón
handr fjörnir grams:	ek bæti tjón.

Hér er sagt at ólmusugjöfnn kalli sik vatn kristz, ok telr upp dygðir sínar, eggjandi manninn til mildinnar; því at svá sem vatnit slökkvir likamlegan elld, slíkt hið sama slökkvir ólmosan synda bruna ok þvær á þá leið sál sem vatnit búkinn. Fra líflausum lut verður prosopopeia till líflausss lutar, sem segir í Barúk at sjór ok skógr bjuggust í grend ok villdi hvár annan upptaka, af þí ljóp sandr í sjóinn, ok eyddi svá hans yfirgáng, enu logi trendi upp allan skógum, hér er svá umqveðit:

Grænn kvað víðr á víði	Vátr gvað marr á móti
varð skjúpr í því djúpan	mán ek valld yfir þér hallda
út mán ok ryma reyli	skal hrís um lög hjóran
ríkis míns af þínu:	lamit rot er þá fljóta:
betr samir boir með skrauti	sandr luktaði sundum
blóms, enu unnir tímar	sjór fékk af stað ekki
skóg mán ek upp yfir ægi	enun sterk um hól bjarkar
ágnrlestan rót festa.	bani hvers víðar gandi.

Skógr merkir *Juða*, en sjór *Caldeos*, þjóðir þær sem eyddu ríki Chaldeorum merkja saud, en guðzþjallið elldinn, sú er í stað kom lögmáls Júcá.

36. *Apostropha* er sú figúra ef maðr talar til frá veranda mannz svo sem hjáveranda mann ok setrsitt nafn í fyrstu skilningu atréttu, en þess í annarri, er hann talar til: en þó finnz öðrum viss gort sem Snocri qvad:

Eyjólfi ber þó elfar	þvíat skilmilldra skálða
úlf seðjandi qveðju	skörung-mann lofag örfan
heim þá er honom sómi	hann lifi sælstr und sólu
heyrð best með cyrum:	sannanðigra manna,

Þessi Eyólfr var Brunason, skálld einkargott, ok búþ-
egn guðr, enn æigi férikr. Sama figúra er ok ef
maðr talar til heilagra manna, sem Olaftr qvað:

þér fremiz þí með tíri
þú ert næst guði læstum

Ok í öðrum stað:

Teitr gefr Thómas ytum
trúarbót fyrir sið ljótan.

Er þessi figúra jafnan sett í bréfum ē menn sendust
í millum eða þeim prologis boka, er einhverjum eru
ætlaðar til reitingar eða frambúrðar.

37: *Endiadys* er sú figúra, er 2 sundrlausis lutir
eru merktir fyrir einn úskiptiligan lut, eðr einn ú-
skiptiligr lutr er settr fyrir 2 skiptiligum lutinn, ok
er hon undir dregin samfesting lausa lúta ok leys-
ing fastra luta, sem hér:

Skálm vann ef hjellt hilmí
hodd beiðundum reiðan.

Hér er úskiptiligr lutr *sverðit* merkt fyrir skálm ok
hjallt sundrlausa luti, ok enn segir svá:

þýddiz karlinn klædda	ek sú karl ok klæði
kona mín ok þörf sína	koma inn í því siuni,

Hér er klæddr maðr settir fyrir sjálfum sér ok þeim klæðum er hann gaf konunni, at fá sin vilja, ok í annat sinn er sagt at sier hvárt kom inn karl ok klæði, þar sem klæddr maðr kom inn, ok heitir sú *Endiadis sundrlaus*, er fastir lutir eru settir í stað laussa luta; en sú *Endiadis* heitir samföst, er lausir lutir eru settir í stað fastra luta, svá sem hér má skilja á þessum dæmum, er hér standa átt ritin.

38. *Ebasis* *) er afganga efnisins, þá er skáldit reikar afvegis, sem Bragi skáld gjörði, þá er hann setti í þá drápu er hann orti um fall Sörla ok Handis sona Jónakrs konungs ok Guðrunar Gjúkadóttur, er þeir féllu fyrir mönnum Erminreks konungs, ok er sjá visa ein af þeim 2):

Knatt örr við illan	rósta varð í ranui
Erminrekr at vakna	Randves höfutiðja
með dreyrfár dróttir	þu er hrafnblám hefndu
draum í sverða flaumi	harma Erps ok barma.

Stundum verður *Ebasis*, þá er skáldit tekr stef af öðru efni enn kvæðit er, sem *Nikolássdrápu*, er stefit er af guðligri þrenningu, sem hér:

Avll þing bóða engla	órofuðu jafnan
eining í þrenningu	allz græms lofi franda.

Stundum verður *Ebasis* af þi at skáldit tekr dæm þeim lutum, sem hann vill frægja eða úfrægju af öðrum frá sögnum. Svá er ok í sama kvæði *Nicholaó* dæmi tekin af hinum sæla Jóhanne Baptista að auka hans virðing, sem í þessi visu:

Jón laut í höll hreinum	meyjar mannviz fragar
hjarta sals hris hjarta	milldingi bragninga.

Ok leiðir skáldit þar lof Jóhannis svá til enda at

*) o: *Eebasis*. 2.) *Sjá Skáldu* 48 bls. 145.

þaðan af aukiz lof heilags Nicholai. Slíkt hit sama má ok þessi figúra vera í lastmælum at illr maðr er kallaðr annarr Júcás, eða dæmi tekin till nokkurs ills mannz at auka hans nið. Eru þesser luter eða hærir Ebasis sá er Bragi losaði frændr Aslaugar í Ragnarsdrápu, at hans virðing sýndiz meiri enn áðr var hon, ok hin at setja stef í jarteina kvæði heilagra manna af sjálfum guði til þess at sýna vinuara allra tákna ok samvinnara sinna vina, svá ok at birta annan helgan mann með annars dæmum eða lasta annan illan mann með annars illri endrminning fyrir nauzun eða skynsemi skrauz eða lastmælis vel leyfiligra, en ónýtar efnis afgöngur eru með öllu flýjandi.

39. *Emphasis* setr undirstaðligan lut fyrir hræriligum lut, sem þá er vèr merkjum nokkut tilfelli mannzens fyrir sjálfum honum, sem at nefna glæpinu fyrir glæpamanninum, eða vizkuna fyrir vitringinum, ok gengr þessi figúra um alla þessa vísu:

Pindr er stuldr þar er standa	morð eru hjólum hörðum
stafa-reidar hímleiða	hegnd þau er illa gegudu
víða vinga meiðar	þar er réttvísar ræsir
víðir hjá torgi miðju:	róm sæl skipun dóma.

Hér er stuldrinn kallaðr pindr, ok morðin hegnd, þar sem morðinginn er hegndr ok þjófrinn. Sumr menn kalla *Emphasem* þat, er vápn er kallat með því verki, sem af þi gjöriz, sem Þorleifr qvað¹⁾:

Hefvir í hendi	vörn Hákonar;
til höfuðs gjörva	sji skal verða,
beinbrot Búa	ef vèr lifum,
ból Sigvallda	eiki kylfan
vá vikinga	opörf Dönnm.

1) *Jömsvíkingas, Einnig Olafs Tryggvass, Skálh.* 1689. Kap. 152.

Hér er kylfan kend yör merkt með þeim tilfellum sem af henni máttu gjöræz, ok hefir ýmfar líkingar einni vísu, ok kallar Oláfr þat *finngálpnat* ¹⁾ er líkun ²⁾ er skipt á einum lut í einni sömu vísu, ok berr bezt at hinn sami háttir sé halldinn um alla vísu, allra helldz einstaka visum enn æigi hæfir sá háttir í stórkvæðum. *Exflexigesis* ³⁾ er skýring eða glöggvari greining fyrirfarandi luta, sem Eyllifr qvað:

Báru mat-ámóti	svá laðar siklíngr skýja
málmþings viðir pásma	sins hjarta til hjartir
aveit hrauð seggja bæti	þeir er fyrða gram fara
sorg er hann kom til borgar:	sögr verk með trú sterki.

En þessi figúra köllut af alþýðu glósa, ok er sú grein þar í millum, at þessi figúra *Exflexigesis* glósar eða skýrir sanna frásögn, svá sem hinn ágæti Salomon merkir várn herra, en musterið heilaga kristni. Enn Icoria setr framm tvá luti af líku efni. Enn Parabola setr framm ólíka luti, svá sem þat at kalla þenna heim *akr*, þyrn auðæfin, *fugluna* djösla með líking enn ei með sannleik Paradigma dregr saman lík dæmi ok skýrir hon sjálf þat er hon talar áðr með figúru ok eiginligri undirstöðu. *Exflexegesis* hefir fleiri kynqvislir í látinu; þviat hon skýrir æigi at æins umlíðna luti, helldr ok eptirkomandi luti, sem í bók *Bóetii*, enn eigi finn ek þat í Norrænu skálldskap.

40. *Evphonia* er gagnstaðlig *Cacenphaton*, ok verðr hon á margar leiðir; þviat hvervittna þar sem *Cacenphaton* er flýtt fyrir skynsemi at forðaz ljótt atkvæði, þá gengr þar inn *Evphonia*, ok standa þær

1) *Kannske rättara fingálpnat.*

2) *Mín lagf. fyrir líkun.*

3) *Kannske epoxogesis.*

greinir full . . . rammi, þar sem fyrr nefnd figúra er frammsett. Olafr segir ok, Evphónia verður þá sem [nú] línungarstafir eru skiptir í þá stafi, sem segja hljóða, sein í þessum nöfnum lækr ok ægr þviat æ þikkir hvar vitna lýta mál, nema þar sem skyns emi nú fyringjallda, att þau orð sem þat stendr í dreifaz af þeim orpum, sem á stendr í, sem hér segir:

Því velldr ár at ærir
ákr búmannanna spakra
æra verður með ærum
undan dólga lund;

ok enn segir svá:

Öle telz þat er ólu
ósnóttran maun gotuar
æler vatn þat er álar
allstrángir framballaz:
heitir lær á læru
læringar keuningar
kallaz mæz á mæri

ræða gengr af ráða
rána systir ólystag
órar dregr af ærum
ýtum skemda flytir.

mæring ef gjöf tæriz.

Þetta verður á hattu
hæting ef böll rætir
ást er nær at næra
nú er væz konan læri
skemd tekr æðr eun æðaz
æðr deyr þá er br(æðaz).

41. *Lepos* er þat ef rik persóna er merkt margfelldri tölu, ok er þat þá kurteisí, ef sá hefvir ráðuneyti, er till er talat, sem Arnórr qvað:

Yppa ráðum yðra kappi
Jótagramr í kvæði fljótu,

Hér er konungsins persóna margföldut, enn ekki heyrir þat at tala svá til úbreytttra manna, ok er öðruviss er gört, þá verður þat solæcismus, sem fyrr segir. Antitosis er umskipti taina eða falla ok tina með settu endimarki um fullaskipti, sem hér:

Þá er ek leyfi meý mjófa horn mælti þat horna
mæz er þín fyrir villd sína, hjér þings við bórkingum.

Hér er rægiligt fall sett fyrir nefnilliga falli. Um talna skipti verður Antitosis sem hér:

Sveif fylla ein alla

allz framm jóa glamma.

Hér stendr þetta nafn sveit sem margfallt nafn stýrt af margföldu orði fylla. Um tímaskipti stunda nóg dæmi í Solæcismó, enn ekki er nýjum skalldum fallit at líkja eptir slíkum lutum, er til þess einu at eins sett; at skilja fornskállda verka.

42. Antiteton verður ef hin síðazt orð svara hinum fyrstum, ok verður hún á svá margar leiðir, sem orðum fær skipti vísu, sva at regla sè halldin undir rétttri kveðandi ok standa þessar hættir mest í því sem ställt er kveðit eða Långbókum, sem hér: 1)

Hákon ræðr með heiðan (rógleiks náir ríki

[hefvir drengja vinr fengit romni-týr at stýra)

(lönd verr buðlúngv braudi (öllu fagnar þí) eignum

breiðfæld) mikivældi; orðróm konungdómi.

Hér gegnir þessi orð saman: Hákon ræðr konungdómi, er fyrst standa ok síðazt, ok er þessi regla léttnaz af fyrr sagðri figúru, er Antiteton heitir. Sú er önnur hennar species ef máli lýkr á þenna hátt í vísu-helmíngi, ok sè tvav mál í vísuorði, sem hér: 2)

Hákon vellr ok havldum valld á víðrar fólðrar

(harðráðum guð jarðar (vindræfrs-jöfur gjæfu

tiggja lér með tíri), öðlengi skóp úngum)

leitr þjóðkonungs heitit: öðlyndi skati gjörla.

Þetta heitir ställt ok er þat hinn seyrsti háttir. Sú er hin þriðja Species, er fleiri mál ganga um eina vísu enn tvau ok lýkr síðaztum orðum sem hér er kveðit:

Olafr kunu blóthús brenna

bráðan hitti Magnúss vöðva

Haralld frágum vör hjörleiks milldan

1) Háttal. 15.

2) Háttal. 12.

hans arfi tók nú við starfa:
 dróttar viur fékk helverk hættan
 huga rétt á enskri sléttu
 sóttum píundr þá er órlög áttjuz
 ágjætt fall s' er blant til rallar.

Hér er hið fjórða ok hið fimta vísuord sér um mál,
 ok eru fjögur heil mál í þessi visu, sem nú var talt.
 Sú er hin fjórða species hinnar sömu figúru, ef tvav
 mál ganga jamframan um visu, ok lýkz mál: helmíngi,
 en þó eitt efni um alla með hinum sömum tveim
 málum, sem hér:

Haki kraki	veitir neitir
hoddum broddum	vella pella
særði mæði	báli stáli
seggi leggi	beittiz heittiz.

Hér er hið fyrsta ok hið síðasta orð fjórðungi saman,
 ok annat ok hið þriðja; enn mál öll lúkaz í helmín-
 gum; þessa visu má ok kalla Ana-tekur, er fjögur
 mál ganga um alla visu ok (eru um) mál saman hin
 fyrstu vísuorð í báðum helmíngum ok önnur slík ok
 hin þriðju ok með æinum hætti hin fjórðu:

Mætr Hákon vann	långfeðra láð
en Magnúss fann	laug vizku ráð
hjör Eireks þékk	á rítar slóð
hans bróðer gekk	að refsa þjóð.

Þessa visu þarf skamt at færa til hins fyrra háttar:

Mætr Hákon vann	Haki Kraki
en Magnús fann	Hamdi framdi
hjör Eiriks kékk	geirum eirum
hans bróðir gekk:	gotna flotna
at refsa þjóð	breytir neytir
á rítar slóð	hodka brodda
lög vizku lund	brendiz endiz
lång feðra grund,	báli atáli.

Antiposfora ¹⁾ er þat, ef maðr svarar þeim lutum sem maðr býzt at kjæra á hann á þingi ok stendr upp búinn að segja framm sökina, enn segir ægi:

Þér get ek, karl! ef þú kærir
krönk orð búin forðum
fat er várkunnar vinnur
verðu kyrr ok sit fyrri:
sakir áttu á mér micklar
munu nær vera hæri
þær sem þín auna
þat er hættilligt sætta.

44. *Aclacassis* ²⁾ er þat, ef maðr setr tvenna; skilnings gagnstaðliga með einum ordum, sem her:

Mætum stend ek at móti	Því heit ek víst at veita
mansveigjanda ægi	vígs drengiligt gengi
rís ek víð Ráuar eisu	Þér heit ek mest at móti
runni slærðar kunnum:	meginstrángliga at gánga.

Hér er þessi figúra tvítekin ok sýnd í báðum vísu-
helmingum.

45. *Antimechisa* ³⁾ verðr ef maðr snýr svá sem med ordum myrkrar skilnningar, sem hér er ríttat:

Sveit lifrir ill til átu
annlaust þokamauna
er klaustrsbúi kristinn
kallr at lífit halldiz.

Þokumenn eru þeir kallaðir er alla penninga sína neyta upp í ofáti ok ofdryckju, ok bera þeir þat nafn, sakir snápskapar síns; þvíat þeir sjá ægi sattljós rétt-
rar framferðar ok lifa at eins til þess at eta, sem í sitjandi myrqvastofn þokn. Enn siðlátir menn eta

1) *Kanske* ἀντεπιφώρα.

2) *Kansske* ἀντιτάσις.

3) *Kansske* ἀντιμαχισίς.

ægi meira enn svá mikít, at þeir láti ægi af at lífa ok þíkkir þessi figúra mjok skaðsamlig.

46. *Aposiopesis* er viljanlig þrotnan máls sakir hryggjar eða úþykkju, sem hér er qveðit:

Ægi er vãn at ek vǫga	þar er mér eum frí færum
viljag lýrjar þíllu	forðum bænar orðum
eigi orða gnóga	síla verðr ok sýta
em ek reiðr konu leiðaz:	sik brúðr hin óprúða.

Hér eru viljanliga or vísunni þessi *) orð: sakir reiði þokka. Ek vil, ok í öðrum stað: kastaði, ok skal svá upptaka: Eigi er vãn at ek vilja; þvíat ek em reiðr, eða þá konu orðmarða, er mér kastaði, þá er ek bað hennar: leiðaz vil ek hana, þó at nú villi hon eða mik fíli hon ok sýti at skilja sína heimsku. Þessi figúra stendr í guðs orðum þeim er hann tular til Júða fyrir figúru, undir nafni Hjerúsalem-borgar. Evphemismos er gott umskipti stafa í orðinu, sem Dauid setti *exaltat*, sem stendr í þessi vísu:

Þat son ok í gróf genginn	hugþekka mun hlakka
grundu huldr til stundar	bróðrslúng loftunga
enn með iðran sannri	manna valld hinn milldi
öðlíngr til refs'ngar	mín réttvísi þína.

Hér er sagt at túngan hlakki yfir réttvísi guðs, þar sem hitt væri alþýðlígra at segja at hann hæfi upp guðs oð með túngunni, enn þetta umskipti var gört till þess at setja þat orð er meira þótti vert í stad hins minna.

47. *Sineptesis* er úskaplíkt umskipti talna eða skilnínga, sem hér er qveðit:

Umgarðr hafði . . egefn orðit
undavargs sú er nú eru margir

*) Min lagf. fyrir Þessor.

neytir skill þann krók með kjæti
 kvensku h. . . ft ok láti eptir;
 fyrðum dugir at ósiðr orða
 (os vægðu guð) jafnan lægðiz
 var-a þó hann í vatni skíru
 verka sekt ok píslar merki.

Hér er bæði skipt tölum ok skilningum, ok er þessi
 figúra með öllu ekki í vana dragandi, þó at persónu-
 num finnist skipt í Saltara ok öðrum heilögum bókum.

48. *Onopomenon* segir eða 1 . . fir storar sögur
 með fánn orðum sem hér:

Beraz lét frá mey mætri
 mætr folld-sula-gjætir
 umsmíðning tók andnu
 einu veitandi hreinmar: ,
 áðr skatna vaur vatni
 vatnskírn jöfurs batnat
 fastandi bar freistri
 friðar-kennari þrenna.

Þindr reis upp með anda
 ángrleystu herfingi
 hlýrna gramr til himna
 heimsótti guð drottinn
 sendi ástar-anda
 allzhirðandi virðum
 svá kemr drótt at dæma
 dauða lífs á á bandri.

Hér er ávarp Theologie fært í tvær dróttkvæðar vísur.
 Þessi sama figúra kallaz öðru (nafni) *Barchilogia* ok
 hefvir (sömu) upprás nafns ok hin fyrri. Sumir meist-
 arar segja at *climax* sé hennar species, sú er um
 jafnar gráður leiðir hverja málsgrein af annari sem hér:

Hugsan flýtir lysting ljóta ill venja dregr nauzun noga
 lysting fæðir samþikt skjæða nauðsyn leiðir sál í dauða
 samþykt fæðir synd ok nauðir dauði spillir æði öllu
 synd spenr á sik illa venju, andar lífs með beisku grandí.

49. *Emphasis* glósar myrkan lut með öðrum
 jammyrkum lut eðr myrkara, sem hér:

Sæll er senn í milli
 siðvendis kvikenda
 mána rannz af mönnum
 milldíngir á er burst hín gat:

eðr þá er djúp at djúpi
 dorgtúns niða borgar
 um hljóð raufar háfar
 hátt samþeyktit rétta.

Hér eru orð Abbacuch spámannz þar er hann segir guð drottin sienn milli siðvendis kvikenda, ok í þenna heim komanda, sett í hinn fyrra visu-helming, en glósa yfir sett sú er Davíð segir undirdjúp varnanna kalla á annat undirdjúp um þær himinbárur sem katarakte kallaz, ok öpnuðuz er Nóafloð drekti öllum heimi utan þeim mönnum, sem í örkiuni voru. En till þess at þenna myrkleik megi skilja, segir Avgustínus at spámaðrinn sá fyrir at guð mundi holldgaz, ok var siennu milli tveggja kvikenda uxa ok asna er merkja Juða ok heiðingja í milli Móysi ok Helie í mynd skiptingar vdrs herra á fjallinu, ok milli tveggju latróna með sèr krossfestum, ok at lyktum milli tveggju lögmála: ok þessi tvav lögmál eð forna ok hið nýja kallar Leó pávi hinn málsnjalli tvenn vatnadjúp, þau er annat er yfir himnum enn annat undir himnum, ok Davíð segir at ákallaz med röddum Cataractarum; þat er himinraufanna þeirra, sem vötnin sendu til jarðar í floðinu Nóa, ok merki þær höfuðfeðr ok spámeann postola ok predikara, þá er himnesk vötn heilagrar prædicanar senda á jörðina, til þess at fyrir-koma guðs úvinum, þat er löstum ok lýtum, ok at dögga hjörtu rjettrúaðra manna með regni heilasarar kenningar, ok er sá at sönnu sienn sjálfr sannleikrinn, þat er sjálfr guð milli kvikenda siðvendis er hið forna lögmál framsagt forðum af þeim feðrum, sem voru fyrir hingatburð guðs sonar svá sem af himni runnin vötn, er fram eru borin milli manna þeirra sem siðvörd kvikendi ætti at vera í heilagri kirkju ok samþykkjanda nýju lögmáli fagrliga framflutt ok útkýrð með guðzþjallegrí kening ok af posto-

ligum röksemdum fyrir prædicara nýss lögmáls. Birt, iz þá fullkomit sanþykki lögmálanna. Þat er þau hafa sín á milli ef fram eru bornar spásögur heilagra feðra um getnað ok língat burð, prædican þínsl ok dauða, upprisú, uppstigning várs herra ok ástgjöf heilags anda, ok hinn efzta dóm ok eylíft líf, er í móti beraz vitni af nýju lögmáli, ok nær öll þessi stórmerki eru frammkomin, en þau sein uorðin eru muuu án áfa frammkoma.

50. *Epimanon* er sú figúra, er hit sama orð er optari enn uin sinn sett, annat íveggja till þess, at úruggligarr megi skiljaz þat sem flutt er, sem viðá má finna í theologia, ella er hið sama orð fyrir fegrdar sakir aptarr sett, sem í dunhendu eðr í ðurmælltum hætti verðr þat stundum í upphafi, sem í greppaminni, en stundum í miðju eða í enda, ok má þat kalla háttaföll eptir fornum skálldskapar hætti, en sama nýta, er vill ok likja en hin únýta er þat vill, I upphafi sem hér:

Ek em synda bót
ok sæmdar hót

ek birti sál
ek bæti mál,

Í miðju sem hér:

þar er ekki illt
ok ekki villt

fær ekki öngt
ekki þröngt,

Í enda sem hér:

þar er úmællt valld
ok ágjætt valld,

þar er allgjört valld
ok eylíft valld.

Þessi figúra sýniz í upphafi ok í enda sem hér:

Ek bleza þik,
ek bið fyrir þik

ek fæ fyrir þik
ek frelsa þik.

51. *Antopazia* er sú figúra, ef 2 lutir eru sva bunnir ok samþykkir, at þat megi segjaz, annarr gjöra sem

annar gjörir, á þá lund sem túnga er köllut sam-
þykk hjarta.

Máni skinn af mæri ,)
molldar hofs um folldir
alla stund meðan endiz
æfi landz ok sævar:

veit ek fêlaga sljótum
fróns prýði vel þiôna,
þeim vitn æigi ýtar
auðit lifs nè dauða.

Hér er túnglinu kent embætti sólarennar at skina
jafnliga á jörðina, fyrir þi er þat hefir ekki ljós af
sér, helldr af sólinni, ok er dœkt þeim megin, sem
frá henni horfer; enn þá syniz þat hálfu hjart er
þat hefir svá langt gengit frá sólinni eða á svá langt
til hennar, at þat sé þá í suðri, eða norðri, er hon
er í austri eða vestri.

52. *Antropus patos* er sú fígúra, er þat er kent
guddóminum, sem manndómsins er, sem þat at hann
standi, siti, gángi, reiðiz, gleðiz, elski, sýti, sem hér
er qveitit:

Adam sá þann allt í heimi
orði skóp í göngu forðum
þenna kendi Stephanus standa
stórum vitr ok Spámennt sitja
reiði tala hans bækr sem blíðn
brögnun jafut sem hrygð ok fögnuð
ástargnótt með öðrum háttum
ýtakyns þeim er guddóm lýta.

En staðligar hræringar ok líkamligt tilfelli meyn með
fígúru, enn æigi með sann leik til guðs talaz ok er
þá sem guð gángi frá oss ef vèr göngum frá hönum
fyrir afbrigð hans hóðorða; enn til vár þá er vèr
krjúpum til hans með iðran undir hans miskunn.
Staða hans er vár staða í goðu eða búit fullting í
nauzynjum Seta hans er dæming um fólksins verð-

1) *Lagf. Gunnars O. S. fyrir mæðu O.*

leika, þvíat dómarans er at sitja. Reiði hans er refsing sú er hann leggur (á) illvirki mannfólksins. Gleði hans er gjækka vár. Svefn hans er kallaðr þat er vér sofum með svefni dauðligra synda, ok vaknan hans er þat, er vér vöknum við sjálfu oss. Sýning hans er þat, ef hann gefr oss at elska sik; svá at þarfyrir gefi hann oss þá giptu, at vér hjálpimz fyrir hans miskunn. Hefvir sjá figúra nafn tekit af *Antropos* gærzku nafni þi, sem maðr er á vára tunga yk *pasis*, þat er setning, svá sem vér setjum guði mannliga réglu um hræring ok æðra luti, svá sem þeir villumenn er *Antropoformite* heita, er guði ætla mannliga límn, sakir einnfelldi eða fátækleiks eiginligrs skilnings, ok skilja æigi at guð er óskiptiligr ok óbrugðligr, hvervitna nálægr, æigi með staðligri, nálægð helðr með almætti einum saman.

53 *Simatrismos* er sú figúra, er lof eða lestir eru samanlesnir í einum kapituló ok klausa eða versi í látínu, en með einni vísu eða með fleirum í Norrænu, sem hér:

Abels lofar æfi
 ómeinssemi hreina
 öld lofar Enoch milldan
 einlend siða vendin
 Nóa lofar öflugr æfvi
 ágjætu hreinæti
 Seem lofar fært til fremdar
 fornar hallð um alldir,

Trús

Trúa lofar Abrams ærvi
 Ysach lofar vísan
 ván lofar Jacobs æinum
 ástsemd hugar frændum;
 skórr lofar Jósephs æfvi
 úrskurðr fyrirburðar,
 guðs lofar ætt ok æfi
 Aarons göflug þjóðnau.

Móysen lofar ljósan
 lagamál hið brennifagra,
 þik lofar allr með öllu
 allz heims jöfutr beima.

Slikt er þessi figúra samahlestr lasta.

54. *Therethema* er sú figúra, er opt er spurt af
 hinum sama lut ok andavatrat eptir sama hætti, sem
 hér:

Hverr deyr? hjarðar stýrir!
 hvi? fyrir sauða lífi!
 hversu? hekk á krossil
 hvar? þar er Lazarus jarðaz!
 hvenær? helldz at nóni,
 hverir knúðu æð? Júðar,
 hver nýtr? heiðni bötnuð.
 hvat gelldr? djöfuls veldi.

Hér eru mál í vísu, ok er jafnan spurt ok svarat
 í vísu orði. Má ok þessi figúra vera með minnr
 þröngdum spurningum.

Hverr féll? Hörða stiller hverr vá? hélt Kálfr darri.
 hvar? þar er karlfólk barðiz hver er bendu slíks? þrændir
 hvenær? hneig at nóni hvat nýtr? beilsa þötnut
 hverr var æðk? öfund vöknud hvat sýtir? fíra lýti.

VIÐBÆTIR ÚTGEFARANS.

1. *Um Brisinga-men.*

(*Ur Olafs Tryggvasonar sögu 2:um parti, 17. Kap.*)

Fyrir austan Vanakvísl í Asía var kallat Asaland eða Asaheimr, enn þat fólk var kallat Æsir, er þar byggðo, en Höfuðborgina kölluðu þeir Asgarð. Óðinn var þar nemndr konúgr yfir, var þar blótstaðr mikill. Njörð ok Frey setti Óðinn blótgoða, dóttir Njarðar hét Freyja, hún fylgdi Odni oc var fridla hans. Menn þeir voru í Asía, er einn hét Alfrig, annar Dvalinn, þriði Berlingr, fjórði Grer þeir áttu heima skamt frá konungs höll, þeir voru menn svà hagir at þeir lögðu alt á geörva hönd; þessháttar menn sem þeir voru, kölluðu menn dverga. Þeir byggðo stein einn, þeir blönduðust þá meirra við mannfólk enn nú. Óðinn unni mikit Freyju, enda var hún allra kvenna friðust í þann tíma. Hún átti sér eina skemmu, er var bæði fögr oc sterk, svà at þat segja menn, ef hurðin var læst, at eingi mátti kómast í skemmuna án vilja Freyjo. Þat var einn dag er Freyju varð geingit til steinsins, hann var þá opinn, oc voru dvergarnir at smíða eitt gullmen, þat var þá mjök fullgört. Freyju leizt vel á menit, dvergunum leizt oc vel á Freyju, hún falaði menit

at dvergum, bauð í móti gull og silfur og aðra góða gripi, þeir kváðust ecki fepurfi, sagðist hvör vilja seálfr sinn part selea í meninu, og ecki annat fyrir hafa, enn hún lægi sína nótt hjá hvörjum þeirra; og hvört sem hún lét at þessu komast betr eða verr, þá keyptu þau þessu, ok at liðnum fjórum nóttum og endtum öllum skildaga, afhendtu þeir Freyju menit; fer hún heim í skemmu sína, og lét kyrt yfir sér, sem ecki hefði í-orðit.

Maðr hét Farbauti, hann var karl einn, og átt sér kerling, þá er Laufey er nemnd, hún var bæði mjó og auðþreillig, því var hún Nál kölluð, þau átto einn sun barna; sjá var Loki nemndr, hann var ecki mikill vöxtum, orðskár var hann snimma og skeótligr, í bragði. Hann hafði frammysir alla menn vizko þá er slægð heitir, hann var mjök kyndugr þegar á unga aldri; því var hann kallaðr Loki læviss. Hann reðst til Oðins í Asgarði og görðist hans maðr, Oðinn mælti hvervetna eptir honum hvað sem hann tók til, enda lagði hann opt stórar þrautir fyrir hann, og leysti hann þær allar vânom betr afhendi, hann varð og nâliga alls viss þess er viðbar, sagði hann og alt Oðni, er hann vissi. Þat er sagt at Loki varð viss er Freyja hafði fengit menit, og svâ hvat er hún hafði imóti gefit, sagði hann þetta Oðni, enn er Oðinn var þessa viss, sagði hann at Loki skyldi nâ menino og fá sér. Loki kvað þat úvænligt sakir þess at engi maðr má kvamast í skemmuna fyrir utan vilea Freyjo. Oðinn sagði at hann skyldi fara verða, og ei aptr kvama, fyrr enn hann

hefði náð menina. Loki sneri þá í brott æpandi, flestir vuirðo við þat kátir at Loka gæck litt *) til. Hann geingr til skemmo Freyjo, oc var hún læst, hann leitaði við inn at kvamast oc gat ei. Kulda veðr var úti mikit oc tók hánom fast at kólna; hann varð þá at einni slugu, hann slökti þá um alla lása, oc með öllum felloðum, oc gat hvörgi lopt fundit, svà at hann mætti inn kvamast. Uppi alt heá bustinni, oc þó ei meiri boru fann hann, enn sem stíng a mætti i nál, þá bóru bograr hann inn, enn er hann kvam inn varð hann flenneygðr mjök, oc hugði at ef nockrir veki, enn hann gat þat seð at alt svaf i skemmumni. Hann sér þá innar at sænginni Freyjo, oc skynear þá at hún hefr menit á halsi sér, oc at nist-in horfði niðr á Loki verðr þá at einni sló, hann sezt á kinn Freyjo, oc höggv svà at hún vaknar oc snerist við oc sofnar apr. Þá dregr Loki af sér flóar haminn, oc lockar **) af henni menit, lýkr þá upp skemmumni fer burt oc færir Oðni. Freyja vaknar um morguninn, ok sér at opnar eru dyrnar, enn ecki brotnar enn menit var i brott hið góða, hún þykist nú vita hvör brögð muni i vera, geingr nú inn i höllina þegar hún er klædd, ok at Oðni konungi, ok talar um at hann hafi illa látit gera, at stela frá henni góðgrip hennar, oc biðr hann fá sér apr góðgrip sinn. Oðinn segir at hún skyli þat aldrei fá, því svà at eins hafi hún at því komiðt nema þú orkir því, at þeir kóngar 2, at 20 kóngar þjóni hvörjum, verði missáttir oc þerist með þeim álögum oc at-

*) Kannsko illk.

**) Kannsko réttara loysir.

kvæðum at þeir skulu jamnskjótt uppstanda og berjast sem þeir áðr falla, utan nokkur maðr kristinn verði svá röskr og hánom fylgi svá mikil gipta sins lánardrottins, at hann þori at ganga til bardaga þessa og vega með vápnum þessa menn: þá skal hið fyrsta þeirra þraut lyktast, hvörjum höfðingja sem þat verðr lagit at leysa þá svá or ánauð og erfiði sinna færligra framferða. Freyja jätti því og tók við mening.

Hér eptir kemr sagan um þá Heðin og Högna, (sjá bls. 163.) og höðrnög þeir börðust allt þar til Ivár ljómi liðsmaðr Olafs Tryggvasonar kom til, og drap þá alla. Eðki kemr þó þessi saga fullkomiliga saman við Eddu og Skáldu, því þar segist Heimdallr hafa sókt menit aptr (bls. 105) enn Hjaðnlngar segjast skulu biða Ragnaröckurs (bls. 163). Þar sèst eðki heldr neitt samheingi á meðal þessara sagna.

2. UM FÖRNJÓT OG HANS ÆTT.

(Utskrifað úr Flateyjarbókinni í Kaupmannahöfn skrifað 1587.)

Hversu Noregr byggðiz.

Nú skal segja dæmi til hversu Noregr byggðiz í fyrstu, eðr hversu Konunga ættir höfuz þar eðr í öðrum lavnd-

um, eðr hví þeir heita skjöldungar, buðlungar, brágnningar, öðlingar, vavlsungar, eðr niðlungar sem Konungaættirnar eru afkomnar. Fornjótr hét maðr. hann átti 5 sonu: var einn Hlér, annar Logi, þriðji Kári, hann réð fyrir vindum, enn Logi fyrir elldi, Hljér fyrir sjó. Kári var faðir Jökuls faður Snærs konunga, enn baurn Snærs konunga voro þau Þorri, Favnn, Drífa ok Mjöll. Þorri var konungr ágætr, hann réð fyrir Gottlandi *), ok Finnlandi, hann blótuðu köner 1) til þess at snjófa gerði oc væri skiðfæri gott; þat er ár þeirra. Þat blót skyldi vera á miðjum vetri, oc var þaðan af kallaðr Þorra-mánaðr. Þorri konungr átti 5 börn; synir hans hétu: Norr ok Gorr, enn Góidóttir. Góidóttir á brott ok gerði Þorri blót mánaði síðarr enn hann var vanr at blóta, ok kavlluðu þeir síðan þann mánað er þá hófz góid. Þeir Norr- ok Gorr leituðu systur sinnar: Norr átti bardaga stóra, fyrir vestan kjölu, ok féllu fyrir hönum þeir konungar er svá heita: Vee ok Vei, Hundíngur og Hemíngur, ok lagði Norr þat land undir sik allt til sjófar. Þeir bræðr funduz í þeim firði er nú er kallaðr Nora-ljörðr. Norr fór þaðan uppá Kjölu, ok kom þar sem heita Ulfa-móar, þaðan fór hann um Eystri dæli ok síðan í Vermaland, ok með vatni því er Vænir heitir, ok svá til sjófar. Þetta land allt lagði Norr undir sik allt fyrir vestan þessi takmörk. Þetta land er nú kallaðr Noregr. at miðjum vetri komu þeir í Heiðmörk, þar var sá konungr fyrir, er

*) Könlendi

1) Þ. e. Qvenland, Qvenir, þar bjuggu áðr þar sem nú heitir Helsingjaland, eðr Nordrönd i Siariki.

Rólfr í bergi hét, hann var sun Svaða Jötuns norð-
 an af Dofrum ok Ashilldar dóttur Eystins konúgs, er
 leingi hafði ráðit fyrir (Heiðmörk). Rólfr í bergi
 hafði tekit Góí ok gængit at eiga hana; enn er hon
 spurði til Nors bróður síns, þá fór hon ímot hon-
 um ok þau Rólfr, ok gaf hann sik upp í valld Nors,
 ok gerðizt hans maðr, eptir þat fór Norr til veiz-
 lu til mágs síns ok fékk Norr Hödda dóttur Svað-
 a Jötuns, systur Rólfs, Eptir þat fór Norr kon-
 úngr vestr aptr til sjófar ok þá hitti hann Gor bróð-
 ur sinn, hann var þá kominn norðan or danða
 hafi ¹⁾ ok hafði unnit eyjar allar á þeirri leið bæði byggð-
 ar ok úbyggðar. Þá skiptu þeir bræðr ríkinu með sér
 svá at Norr skyldi hafa meginland allt norðan frá
 Jötunheimum ok suðr til Alfheima. Þat heitir nú
 Noregr, enn Gorr skyldi hafa eyjar allar, þær er
 lágu á bak-borða elliða, þess er hann færði norðan
 með landi. Þeir voro synir Gors sækonúgs Beiti ^{*}
 ok Heiti, Meitir ok Geitir. Beitir sækonúngr fór
 með elliða inn í þrándheim ok inn í beitsjó ²⁾, hann
 lét gera skipsleða undir elliðann, enn snjór var mik-
 ill ok sleðfæri gott. Þá settiz Beitir í lypting, ok
 lagði stýri í lag, ok lét draga upp segl, ok lét menn
 sína draga elliðann norðr um Elliða-eið til Naum-
 čals, ok eignaði sér land allt, þat er lá á bak-
 borða. Beiti sækonúngr var faðir Heita sækonúgs,
 favður Svaða, enn Geitir var faðir Glamra ok Gylla.
 Meiti sækonúngr var faðir Mæfils ok Myndels,

1) Nar því afmáð, enn finnst í öðrum göðum afskriftum. réttara
 mun þó Dumbshaf.

2) Beitis-sjó (?).

Myndill var faðir Eekils ok Skeckils. Norr var faðir þessarra manna, enu Hödd dóttir Svaða móðir þrandar ok Garðz er kallaðr var agðe: enn er þeir skiptu arfi þá hlaut þránðr þrándheim, ok heitir því svá. Garðr agðe var faðir þeirra er svá heita: Hörðr, Rugálfr, Þrymr, Vegarðr, Freygarðr, Þórgarðr ok Grjótgarðr. Hörðr laut Hörðaland or skip-ti, hans son var Jöfurr eðr Josurr faðir Hjörs konúngs, föður Hjörleifs hins kvennsama. Rugálfr átti Rogaland, hans son var Rögnvaldr faðir Avgvalldz konúngs. Þrymr átti Agðir, hans son var Agði ok Agnar faðir Ketils þryms, er bú átti í þrumu. Vegarðr átti Sygnafylki, hann var faðir Veðrorms, favður Vemundar hins gamla, er Sygne trauste kallaðiz. Freygarðr átte Fjörðu ok Fjaler; hans synir voro þeir Freysteinn gamli, er bú átti á Gaulum, ok Freyhjörn faðir Auðbjarnar favður Arinbjarnar fyrða Jarls, Þórgarðr átti Sundmæri, hans sun var Þorviðr faðir Arnviðar treserkja banta ¹⁾ fauður þeirra Slæviðar ok Bráviðar. Grjótgarðr átti Norðmæri, hans sonr var Salgarðr faðir Grjótgarðz föður Sölfa föður Högna í Njarðey, favður Sölfa vikings ok Hildar hinnar mjófu, er átti Hjörleifr hinn Kvennsami. Kálfr berserkr var þeirra son, annar son Grjótgarðz var Sigarr faðir Sygnyjar, er átti Harallðr naumdæla Jarl, faðir Herlaugs, favður Grjótgarðz, favður Hákonar Jarls, favður Sigurðar Jarls, favður Hákonar Hlaða-jarls. Raumr sonr Nors konúngs

tók

1) *Kaanske berserkjabana.*

tók ríki eftir feðr sinn, hann átti Alfhelma ok svo vítt ríki sem ár þær falla, er þar spretta upp, þaðan fellr Lögrinn austan um dal í Mjörð enn þaðan Vermá í Raun-elsvi enn hon til sjófar, af Vermá fellr Rauná ofan eftir Raumsdal, af Vermá fellr Eystri-ellr um Eystridali, ok í Væni enn þaðan Gautellr til sjófar. Raunr konúgr átti samdryckju um jól við Berglín, son þrýms Jötuns af Verm-á ok geck þá í reckju Bergdýsar systur hans, ok eptir þat gat hon 3 sonu: Björn ¹⁾, Brand ok Alf, hann fósttraði Berglín, ok var kallaðr Finnálfr. Björn var með móður sinni ok var kallaðr Jötunbjörn, Brand sendi hon Rauma favður hans, enn hann gaf hann guðunum, ok var hann kallaðr Guðbrandr. Honum gaf Raunr konúgr dali þá er Guðbrandzdalir heita, Jötunbyrni gaf hann Raumsdal, enn Alfi Eystri-dali. ok allt fyrir norðan Væni, ok frá Gautelsi ok norðr til Raunelfar, þar voro þá kallaðir Alfheimar. Guðbrandr dala-konúgr var faðir Auðleifs föður Guðmundar konúgs; hans sonr var Guðbrandr, er ei villdi láta kalla sík konúg ok lét gefa sér jarls-nafn fyrir því at hann villdi vera ríkastr jarl á norðrlaundum, hans sun var Geirmundr jarl faðir Róðgeirs jarls favður Guðbrandz, er ej villdi vera konúgr nè jarl, ok lét gefa sér hersis nafn ok reð þó lavndum sem konúgr, ok at eingu var hann óríkari, hans allir ættmenn voro síðan hersar. Jöt-

1) Alfbjörn stendr ad sönnu í Flateyjar bókinni þó er Alf með síðari höndi og mun þat efalaust rángt.

unbjörn hinn gamli var faðir Raums konungs, föður Hrossbjarnar, favður Orms skiljamola, favður Knattar, föður þeirra Þórólfs hálma 1) ok Ketils Raums. Synir Þórólfs voro þeir Helgi faðir Bersa, favður Þorinóðs, favður Þorlaugar, móður Túnguoddz. Finnálfr hinn gamli fæck Svanhilldar er kölluð var Gullfjör, hon var dóttir Dags Dellings sunar ok Sölar, dottur Mundilfara, 2) sonr þeirra var Saurr hinn rauði faðir, Sæfara, faður Uls, faður Alls 3), favður þeirra Ingimundar ok Eysteins. Raumr hinn gamli fæck síðan dóttur Guðraugar hins gamla, sonar Sölva konungs, er fyrstr ruddi þar sem nú heita Sóleyjar, enn synir hans voro þeir Guðröðr, Haukr 4), Haddíngur ok Hríngur. Guðröðr var konúngur eflir feðr sinn, ok konúngar voro allir hans ættmenn: Eysteinn illráði var hans sonr, hann setti Innþrændum hund sinn fyrir konúng er Saurr hét, fyrir þat er þeir hölðu drepit Avnund son hans, er hann hafði þar sett til landzgæszlu.

Ættartala frá Hauðe.

Hauðr átti þar ríki er kallat er Haðaland, hans sun var Hoddbroddr faðir Rólfs, favður Rómundar berserks, favður þeirra Hamundar, Haka ok Gunhladar, móður þeirra Utsteins ok Innsteins. Hámundur var Hörða-jarl, hann var faðir Hróks hins svarta ok Hróks hins hviða. Haki var faðir Hróðgeirs favður Hróðmars, favður Haka berserks. Gunnlavð var

1) máske Stalma. Finnur Magnússon

2) *En exemplum historia fabulis mythologicis mixta. sic in cæteris Finnur M.*

3) *Sjá Hyndluljóð 12.*

4) á ok vera Hauflr. F. M.

dóttir Hróks hins svarta enn móðir Hrómundar Grips sunar. — Haddingr sun Rauða átti Haddingjadal ok þelamörk, hans sun var Haddingr, faðir Haddings, fæður högna ens rauða; eftir hann tóko ríki Haddingjar 5, ok var hver þeirra eftir annann Helgi Haddingja-skati var meðr einum þeirra. Hringr konúgr sun Rauða átti Hringa-Ríki ok Valldres, hann fæck dóttur Vífils sækonúgs. Þeirra sun var Hálfrðan gamli *), ok þá er hann tók konúgdóm gerði hann blót mikitt at miðjum vetri, ok blótaði til þess at hann skyldi mega lifa 500 vetra í konúgdómi sínum, sem sagt var at lifat hefði Snærr hinn gamli: enn fréttin sagði honum svá at hann mundi lifa ecki meirr enn einn mannz allr, enn þat mundi vera 500 vetra ¹⁾ at eingi mundi vera útigin maðr í hans ætt ok eingi kona. Hann var hermaðr mikill ok herjaði víða um Austrveg. Þar drap hann þann konúg, er Sigtrygggr hét, í einvígi, hann geck at eiga Alfnýju dóttur Eymundar konúgs or Hólmgarði. Þau áttu 9 sonu, hét einn þeingill er kallaðr var manna-þeingill ²⁾, Ræsir, Gramr, Gylfi, Hilmir, Jöfur, Tiggj; Skylli ok Harri: Þessir 9 er sagt at allir væri jafn-gamlir ok urðu svá ágæter at í öllum fræðum eru þeirra nöfn höfð fyrir tignar nafn ok konunga nöfn. Svá er sagt at engi þeirra átti börn, ok féllu allir sen ³⁾ í orrosto. Enn áttu þau adra 9 sonu: hétu þeir Hilldir, Næfill, Auði, Skelfir, Dagr, Bragi, Buði, Lofði, Sigarr. Hilldir, Sigarr ok Lofði voro

*) Sjá Skáldu 64 bls. 190. 1) Hér hefi ég útskrifað ok, sem mundi spilla meiningunni. 2) Min lagf. fyrir Mardengill.

3) Kannske saman.

allir herkonungar, Auði, Budle ok Næfill voro sækonungar, Dagr, Skellir ok Bragi sátu at lavndum. Dagr 1) átti þóru dreingja-móður, ok áttu þau 9 sonu; hét einn Ali, annarr ámr, 5 Jöfur, fjórði Arngrímur. Ali var faðir Dags favður Oleifs, favður Hrings, favður Oláfs, favður Helga, favður Sigurðar hjartar, favður Ragnhíldar, móður Haralldz hins hárfagra, sú ætt Haralldz var kölluð Döglingar. Arngrímur átti Eysura, þeirra sun var Angantýr hersekr. Bragi gamli var konungr a Valldresi, hann var faðir Agnars, favður Alls, favður Eireks, favður Híldar, móður Hálfðanar ens millda, favður Gudræðar, favður Hálfðanar svarta, favður Haralldz hins hárfagra, þessi ætt Haralldz heita bragningar. Skellir var konungr á Vavrs, hans sun var Skjöldr, faðir Eireks favður álfreks, favður Eireks hins málspaka, favður Alreks hins frækna, favður Vikars, favður Vatpars, favður þeirra Imalldz ok Eireks, favður Gyðu er átti Haralldr hinn hárfagri, þat heitir Skillinga ætt edr Skjölldunga ætt. Híldir var hinn 5 sun Dags, hann var faðir Híldibrandz, favður Vígbrandz, favður Híldis ok Herbrandz, favður Haralldz ens grænska favður Asu hinnar stórráðu, móður Hálfðanar svar- ta, favður Haralldz hins hárfagra. Sigarr var faðir Siggeirs, er átti Signýju dóttur Vaulsúnga konungs. Sigarr var ok faðir Sigmundar er átti Híldi dóttur Grjótgarðz konungs al Mæri, hans sun hét Sigarr faðir Signýjar, hann lét heingja Hagbarð, þat heitir

1) Sjá Hyndluljóð.

Siklinga ætt. Loðfi var konúgr mikill, þat herlið er honum fylgti eru Loðfar kallaðir. Hann heriaði á Reifgotaland, ok varð þar konúgr, hans synir voro þeir Skeckill sækonúgr ok Skyli, faðir Egðis; favður Hjálmþiers, favður Eylina, favður Hjördisar, móður Sigurðar Pálnisbana, favður Aslaugar móður Sigurðar orms-i-auga, favður Aslaugar, móður Sigurðar hjartar, favður Ragnhildar, móður Haralldz hins hárfagra, þessir ættmenn Haralldz eru kallaðir Loðlúngar. Auði ok Buðli voro sækonúngar, ok fóro báðir saman meðr her sinn. Þeir komu meðr liði sinu til Saxlandz, ok herjudo þar víða, lögðu undir sik Valland ok Saxland, settuz þar at lavndom. Auði hafði Valland, ok var faðir Fróða favður Kárs favður Avðrúnar ¹⁾, þeir eru kallaðir Avðlúngar. Buðli hafði Saxland, hann var faðir Attils, favður Vífls, favður Læfua, favður Buðla, favður Savrla eðr Serla, ok Atla ok Brynhildar, móður Aslaugar, ok er sú ætt Haralldz hins hárfagra kölluð Buðlúngar. — Næfnull konúgr var faðir Heimars, favður Eynefs, favður Rakn, favður Gjúka, favður þeirra Gunnars ok Havgna, Guðrúnar, Guðnýjar ok Gullrandar, ok er þat kavlluð Níflunga ætt. Nú eru taldar konur, þær er fyst komu í ætt Hálfðanar gamla, enn þá er hin fysta kona kom í ættina var liðit eoc vetra frá blótinu, er Hálfðan blótaði til alldrs sèr ok rikis.

Ættartala.

Alfr konúgr hinn gamli røð fyrir Alfheimum

¹⁾ Sjá Volundarg. 4, 15.

hann var faðir Alfgeirs, favður Gandálfs, favður Alfhillðar. Alfhilldr var móðir Ragnars loðbrókar, favður Sigurðar orms-i-auga, favður Aslaugar, móður Sigurðar hjartar, favður Ragnhillðar, móður Haralldz hins hárfagra. Haralldr hien gamli sun Valldars hins milda Hróars sunar atti Keruavru Heiðreks dóttur konings, þeirra sun var Hálfðan snjalli faðir luars víðfaðma, favður Auðar innar djúpauðgu, hann atti Hrærekr slaunguanbaugi, þeirra sun var Haralldr hillditavnn, siðarr atti Auði Ráðbarðer konúgr, þeirra sun var Randuer, faðir Sigurðar Rings, faðir Ragnars loðbrókar, favður Sigurðar, favður Aslaugar, móður Sigurðar, favður Ragnhillðar, móður Haralldz hins hárfagra, er fystr var einvalldz konúgr yfir noregi.

Ættartala Haralldz frá Odni.

Borri hefir konúgr heitið, er røð fyrir Tyrklandi, hanns sun var Burr, er var faðir Oðins, ása-konúgs, favður Freyrs, favður Njarðar, favður Freyrs, favður Fjölnis, favður Sueigðis, favður Vandlanda, favður Visburs, favður Dómallda, favður Dómars, favður Dygua, er vèr köllum Tryggua, favður Dags, favður Agna skjálfbónða, favður Alreks, favður Yngva, favður Jormunfróða, er vèr köllum Jörund, favður Ana ens gamla, er vèr kavllum Avn, er 9 vetr drack horn fyrir elli sakir, áðr hann dó. Avn var faðir Eigils Tunnadólgs, favður Ottars vandilskráku, favður Adils at Uppsöllum, favður Eysteins, favður Ynguars hins hára, favður Brautavnundar,

favður Ingjalldz ens illráða, favður Olafs trételgju, favður Hálfðanar hvítbeins, favður Lysteins, favður Hálfðanar ens milda ok matarilla, favður Guðravnar veiti-konungs, favður Hálfðanar svartla, favður Haralldz hins hárfagra.

Ættartal.

Skjölldr hét sun Oðins ása-konungs. Hann var faðir Friðleifs, favður frið-Fróða, favður Friðleifs, favður Háuardz ens handramma, favður Fróða, favður Vermundar ens vitra, favður Olafs ens lítilláta, favður Dans ens mikilláta, favður Fróða ens friðsama, favður Friðleifs, favður Fróða ens frækna, favður Ingjalldz Starkaðar-fóstra, favður Hræreks hnavgunga-bauga, favður Hálfðanar, favður Hræreks slaugunga-bauga, favður Haralldz hillitannar, bróðir Haralldz var Randuer faðir Sigurðar hrings, er þá slík ættartala til Haralldz konungs hárfagra sem fyrr segir.

Ætt Haralldz frá Adami.

Adam skapaði guð fyrst allra manna, Seth var sun hanns, hanns sun Enós, hanns sun Kaynán, hanns sun Malaleel, hanns sun Phareth, hanns sun Enoch, hanns sun Mathúsalem hinn gamle, hanns sun Lámech, þá var úti enn fysti heimsalldr, hanns sun var Nóa er ayrkina smíðaði, hanns sun Japhet, hanns sun Japhan, hanns sun Zechun, hanns sun Cíprus, hanns sun Cretus edr Telius, hanns sun Saturnus í Krit, hans sun Júpiter, hanns sun Darius, hans sun Erithonius, hanns sun Tróes, hanns sun Ilus, hanns sun Lamidón,

hannssun Priamus höfuð-konúgr. Munnon edr Mennon
 hét konúgr í Trójo, han átti Tróanam dóttur Pri-
 ami konúgs, hanns sun hét Tror er vèr köllum Þór,
 hanns sun var Loricha, er vèr köllum Hloriða, hanns
 Eredei, er vèr köllum Eindriða, hanns sun Vingi-
 þórr, hanns sun Vinginer, hanns sun Móði, hanns
 sun Mági er vèr köllum Magna, hanns sun Sesepli,
 hanns sun Bedui, hanns sun Atra, hanns sun Tri-
 nán, hanns sun Heremoth, er vèr köllum Hermóð,
 hanns sun Skjalldin er vèr köllum Skjölld, hanns sun
 Beaf, er vèr köllum Biar, hanns sun Godólfr, hanns
 sun Burri, er vèr köllum Finn, hans sun Frjálafr,
 er vèr köllum Bors, hanns sun Vóden, er vèr köll-
 um Oðinn, hann var tyrkja-konúgr, hanns sun Skjölldr,
 hanns sun Friðleifr, hanns sun Friðfróði, hanns sun
 Herleifr ¹⁾ hanns sun Hávar enn handrammi hanns
 sun Fróði, hanns sun Vemundr enn vitri, hanns dótt-
 ir Olöf, hon var móðir Fróða ens friðsama, hanns
 sun Friðleifr, hanns sun Fróði enn frækni, hanns sun
 Hálsdan, hanns sun Hróar, hanns sun Valldar enn
 mildi, hanns sun Haralldr gamli, hans sun Hálsdan
 snjalli, hanns sun Iuar víðsaðmi, hanns dóttir Auðr
 enn djúpauðga, hennar sun Randver, hanns sun Sig-
 tuðr hríng, hanns sun Ragnar loðbrók, hanns sun
 Sigurðr ormr-i-auga, hanns dóttir Aslaug, hennar
 sun Sigurðr hjörtr, hanns dóttir Ragnhildr, hennar
 sun Haralldr konungur hinn hárfagri. verðr þessi ta-
 la

1) Frið ok Her er í þessum tveim næfnum skrifad yfu linuna þó, eptir
 utliti með somu edr annan jaýngumallei höndi.

la einum manni fátt í sjávtughu at meðr-tayldum
bræði Adam ok Haralldi.

Fundinn Noregr.

Fornjótr hefir konúngr hætit: hann ræð fyrir Jót-
landi ¹⁾, er kallat er Finnland ok Kvenland; þat er
fyrir austan Hafs-bottinn, þann er geingr fyrir motz
vit Gandvík, þat köllum vèr Helsíngjabotn. Fornjótr
átti 3 syne, hét æinn Hler, er vèr köllum Ægi, ann-
ar Logi, þridje Kári; hann var faðir Frósta; favð-
ur Snærs hins gamla, hanns son hét Þorri; hann
átti 2 syne, hét annar Nor enn annar Gor; dóttir
hanns hét Góí. Þorri var blótmaðr mikill, hann
hafðe blót á hverju áre at miðjum vetri, þat kölluðu
þeir þorrablót, af því tók mánaðrinn læiti. Þat var
tiðenda æinn vetr at þorra blóti at Góí huarf í brott;
ok var hennar leita farit, ok finnst hon æigi, ok er
sá mánaðr leið, lét Þorri fá at blóti, ok blóta til
þess, er þeir yrðe visir hvar Góí væri niðrkominn
þat kölluðu þeir Góí blót, æinskis urdu þeir visir
um hana at helldr. 3 vetrum síðar streingdu þeir
bræður heit at þeir skyldu hennar leita ok skipta
svá leitinne at Norr skyllde leita um löndinn, enn
Gor skyllde leita um útsker ok eyjar ok fór ²⁾ hann
á skipum. Hvártveggi þeirra bræðra var fjölmennr;
hellt Gor skipum út eptir hafsbotnum, ok suá í Al-
lanz haf. síðan kannar hann víða Svía-sker ok allar

1) Mun eiga að vera Jötunlandi. 2) Minn lagf. fyrir forl.

eyjar er liggja í Eystra salti, eptir þat í Gautasker ok þaðan til Danmerkr ok kannar þar allar eyiar, hann fann þar frændr sína, þá er komnir voro af Hle hinum gamla or Hlēssey ok hlelt hann þá enn fram ferðinne ok spyr ekki til systur sinnar, enn Norr bróðir hanss beið þess er Snjó lagðe á heiðar, ok skíðfæri gerðe gott; eptir þat fór hann af Kvenlandi ok fyrir innan hafshotninn, ok kuomu þar er þeir menn voro er Lappir heita, þat er ábak Finnörk, enn Lappir villdu banna þeim yfirför, ok tókst þar bardagi, ok sá kraptr ok fjölkýnge fylgde þeim Nor at úvinir þeirra urðu at gjallti, þegar þeir heyrðu heróp ok sá vopnum brugðit, ok lögðu Lappir á flótt-a, en Nor fór þaðan vestr á Kjölu, ok var leingi úti, ok svá at þeir vissu ekki til manna, ok skutu dýr ok fugla til matar sér, fóro þar til er vötn hnigu til vestrs, austan af fjöllum, þá fara þeir meðr vötnunum, ok kvomu at sjá, þar var fyrir þeim fjörðr mikill, sem hafshotn væri, þar voro byggðir miklar ok álir storir geingu at fyrðinum, þar var safnaðr fyrir þeim, ok réðu þeir þegar til bardaga við Norr, ok fór þeirra skipti eptir vana, allt fólk féll þar eða flýðe, enn Nor ok hanss menn geingu yfir sem log¹⁾ yfir akra, fór Norr um allan fjörðinn ok lagði undir sig, ok geörðizst konúgr yfir þeim heruðum er þar lágu innann fjallar. Norr dualdizst þar um sumarit þar til er snjafaðe á heiðar, þá stefnde hann upp etter dalnum þeim er suðr geingr af firðenum sa fjörðr er nú kallaðr Þrándheimr. Suma menn sína lætr hann.

1) *Mia lagf. fyrir lok.*

fara hit fremra um Mærina, hann lagðe under sig huar sem hann fór, ok þá er hann kemr suðr yfer fjallit, þat er var fyrir sunnan dalsbotniun, sótti hann suðr eptir dölunum, þar til er hann kom at vatne myklu, er þeir kölluðu Mjörs. Þá snýr hann ena vestr á fjallit þviat honum var sagt at menn hans höfðu farit úsigr fyrir konungi þeim er Sokni hét, þá kvomu þeir í þat hêrat, er þeir kölluðu Valldres, þáðan fóro þeir til sjólar, ok kvomu í lánan fjörð ok mjólan, er nú heitir Sogn, þar var fundr þeirra Sokna, ok áttu þeir þar orrostu mykla, þviat Sokna brá ekki við fjölkýngi þeirra, Nor geck fram hart, ok skiptuzst þeir Sokni högum við, þar féll Sokni ok mart lið hans.

*Ferð Nors eptir Noregi at leita
systur(sinnar).*

Eptir þat fór Nor í fjörð þann er norðr geingr af Sogne, þar kaðe Sokne fyrir ráðit, er nú heitir Soknadals, þar dvaldizst Nor leingi, ok heitir þar nú Norafjörðr, þar kom til mótz við hann Gor bróðr hans, ok hafðe þá hvorgi þeirra spurt til Gái, Gor hafðe ok undir sig lagt land allt et ytra, er hann hafði sunnan farit, ok þá skiptu þeir löndum inéðr sér bræðr: hafði Nor meginland allt, ok Gor skal hafva eyjar þær allar er hann fer stjórnföstu skipi mille ok meginnlendz, ok eptir þat fer Nor til Upplanda, ok kom þar sem nu heitir Heiðmörk, þar reð sá konúngr fyrir, er hét Hrólfr or bjargi hann var sun Suaða Jötuns norðan af Dofrum. Hrólfr hafðe

numit á brott af Kuenlandi Góí þorra dóttur, hann fór þegar til mótz við Nor ok band hontum til einuigis. Þeir börðuzst leingi, ok varð hvorgi sárr; eptir þat sættuzst þeir, ok fèck Norr systur Hrólfs, enn Hrólfr fèck Góí þaðan sneri Norr aptr norðr til rikis, þess er hann haíðe undir sig lagt, þat kallaðe hann Norueg reð hann því ríki meðan hann lifðe, enn synir hans eptir hann, ok skipta þeir lande með sér, ok tóku svá ríki at smæckazst, sem konúngar tóku sjölgazst, ok greinduzst svá í fylki.

Beitir fèck Noregh.

Gor ¹⁾ hefr ok verit kalladr sækonúngr, harns synir voro þeir Heiti ok Beiti, þeir voro sækonúngar ok ofstopamenn myklar, þeir geingu mjög á ríki sona Nors, ok áttu þeir margar orrostur ok sigroðuzst ýmsir Beitir lagðe inn í þrándheim ok herjaðe þar, hann lá þar er nu heitir Beitissár, eða Bactisstöd innanuerde ok norðr yfir Æskrucið, þar gánga Nau-mudalir at norðan, hann settizst í lypting ok hèllt um hjölmvöl ²⁾ ok eignaðizst land allt þat er var á bakborða ok eru þar margar byggðir. Heitir sun Gors var faðir Sveiða sækonúngs, föður Hálsdanar hins gamla, föður Iuars Upplendinga-jalls, favður Æysteins glumru, föður Rögnvalldz jalls hins ríka ok hins ráðsuinna.

¹⁾ Nor i síðlfrí bokinni er augsyniliga rángt F. M.

²⁾ les hjölmunvöl.

Registur

yfir

Einkarnöfnin í Snorra-Eddu og Skáldu.

- Aaron 355. 355.
 Abbaeuch (*spámaðr*) 349.
 Abel 352.
 Abraham 353.
 Acciacassis (*Antitasis*) 346.
 Acirologia 316.
 Apalhenda in minni 249.
 Apalhending 227 — gar 324.
 Apam *Form.* 1. 367.
 Apils 151—153.
 Afríka F. 6.
 Afríkani F. 4.
 Alleipíng 255.
 Aftækning 509. 511. 514.
 Ai (*dvergr*) 16.
 Akillevs 89.
 Alagsháttir 241. 331.
 Alexander (*Paris*) 89.
 Alfar 19. 21. 22. 73.
 Alheimir 21. 559. 561. 565.
 Alfr (*dvergr*) 16. (*Kon.*) 565.
 Alfríg 554.
 Alfrópull (*sól*) 77.
 Alföþr (*Opin*) 5. 11. 17. 21. 24.
 32. 34. 57. 43.
 Albent 249.
 Alhnept 262.
 Ali (*ss*) 31. 89. 90.
 Ali (*Kon.*) 151. 152.
 Allegoria 326. 331. 332.
 Alleothera 519.
 Allföþr (*sjá Alföþr*).
 Alsvíþr (*hest*) 12.
 Allvig en spaka 190.
 Alþjófr (*dvergr*) 16.
 Amphibologia 316. 319.
 Amsvartær (*vata*) 35.
 Anadiplósis 323.
 Anafora 323.
 Anastrophí 331.
 Anatekor 345.
 Anastrofa 331.
 Andhrímnir 42.
 Andlángi 22.
 Audvarnautr 141.
 Audvari (*dvergr*) 16. 136. 140.
 Angurböpa (*gygr*) 32.
 Annar (*Anan*) F. 12.
 Annarr (*réttrara Annarr*) 11.
 Antifrasis 332.
 Antimechisa (*antimachesis*) 346.
 Antiposora (*antepiphora*) 346.
 Autismos 352.
 Autiteton 344.
 Antithesis 521.
 Autitósia 343. 544.
 Antonomia 326.
 Autopazia 350.
 Antropofornite 552.
 Antropus patos 551.
 Apocope 521.
 Aposiopesis 347.
 Apostropha 359.
 Ar 217.
 Argulus F. 9.
 Ari fróði 274. 276.
 Aristoteles enn spaki 307.
 Arnarfjörðr 150.
 Arnórr 310. 315. 518. 521. 543.
 Arvagr (*hest*) 12.
 Asabygdír 43.
 Asafólk 1. 11. 19.
 Asaheimar 554.
 Asaðórr 11. 25. 51. 56. 78.
 Asbrú 18.
 Asgarþr 2. 10. 11. 14. 68. 76. 79.
 81. 82. 87. 89. 107. 129. 130.
 131. 354. 355.
 Asia F. 6. 11. 508. 354. 356.
 Asíaland 354.
 Asíamenn F. 15. 16. 88. 508.
 Askr 10.
 Aslaug 144. 341.
 Assirí F. 5. 8.
 Asynjur 2. 3. 36. 47. 129. 211. 212.
 Atismos 353.
 Athenisborg 508. 515.
 Atli (*Buplason*) 139. 141. 142. 192.
 Atra F. 12.
 Atríþr (*Opin*) 24.
 Attmælt 253.
 Auphunnla (*kyr*) 7.

Audi (*Konúgr*) 192.
 Audr (*K.*) 11.
 Audun illskjöldi 309.
 Auga, *hv. m.* 203.
 Aurvángur, *k. m.* 16.
 Austri (*dvergr*) 9. 16.
 Austrvegr 46. 190. 193. 363.
 Avferesie 320.
 Avgústinus 349.
 Avgústus (*Kejsari*) 146.

Baal F. 5.
 Babilon F. 5.
 Bafurr (*dvergr*) 16.
 (Bágmelt?) 260.
 Baldur 26. 27. 31. 64—68.
 76. 82. 103.
 Báleygr (*Opin*) 24.
 Balkarlag 268.
 Barbari 308. 309.
 Barbarismus 308—313. 316. 320.
 323. 326.
 Barchilogia 348.
 Barpi 335.
 Barrey 40.
 Barick 338.
 Baugi (*Fótun*) 85. 86.
 Beipvig F. 13.
 Beigupr 152.
 Beimar 195.
 Beiti 339.
 Beimuni 195.
 Bel F. 5.
 Beldegg (*Baldur*) F. 14.
 Belj 41.
 Beljahani (*Freyr*) 74.
 Bergelmir (*Fótun*) 8.
 Berghinnr 361.
 Bergrisar 18. 26. 30. 45. 47. 66.
 Berlingr 354.
 Besla (*Besla*) 7.
 Bethgraphia 336.
 Bicki 143.
 Biflipi (*Biblinði*) 3. 24. (*Opin*).
 Bif-röst 14. 18. 21. 30. 45. 72.
 Bifurr (*dvergr*) 16.
 Bil 9. 12. 39.
 Bileyr (*Opin*) 24.
 Bileystr (*Fótun*) 32. 74.
 Bilakirnir 25. 26.
 Bjuf, Bjarr F. 12.

Björn 179. 221. 321.
 Bláin (*Fótun*) 15.
 Boi u 84. 86.
 Boetius 341.
 Bogi 216.
 Braga-háttir 54.
 Bragarmál 320.
 Bragi (*ás*) 29. 45. 79. 80. 105. 129.
 Bragi (*Konúgr*) 192. 195.
 Bragnar, bragningar 192. 195.
 Brandr F. 14.
 Breipablik 21. 27.
 Brimir 75. 88.
 Brisingamen 37. (*um*) 354—357.
 Brockr (*dvergr*) 130. 131—133.
 Bruni 359.
 Brynhildr 139. (*Buplad.*) 140. 141.
 192.
 Brynja 217.
 Bupli 192.
 Buplungar 192.
 Búi 341.
 Buri 7. 368.
 Byrgir (*brunnr*) 12.
 Böðvar Bjarki 152.
 Böll (*á*) 43.
 Bölverkr 24. (*Opin*) 85. 86.
 Bölþorn (*Fótun*) 7.
 Bömbörr (*dvergr*) 16.
 Börr 7. 8. 10.

Cacensaton 316. 317. 342.
 Cacosinteton 316. 319.
 Catachrésis 326. 329.
 Cerberus sjá S.
 Cespheth F. 12.
 Challdel F. 8. 339.
 Cham F. 4.
 Climax 348.
 Collisiones 313.
 Cosmographia 336.
 Cronographia 337.

Dagr 11. (*kon.*) 192.
 Dáinn (*dvergr*) 16.
 Dáinn (*hjörtr*) 19.
 Dáinsleif (*dverp*) 164.
 Danir 341.
 Danmörk F. 16. 1. 146. 150. 195.

Danska tunga 146.
 Darpanus F. 10.
 Davip 347. 349.
 Dellinger 11.
 Dettlenda 243.
 Dialiton 325.
 Dieresis 321.
 Dölgþvari (*dvergr*) 16.
 Douatus 308. 515. 326.
 Dori (*Dorri dvergr*) 16.
 Draught 257.
 Drangsháttir 243.
 Draupnir (*dvergr*) 16.
 Draupnir (*hríngir*) 66. 68. 131. 152.
 Drifa 358.
 Dromi 33. 54.
 Drottqvædi 226 o. fl. 5.
 Drögur 236. 325.
 Dúfr (*dvergr*) 16.
 Dunhenda 241.
 Dunneyr (*hjörtr*) 19.
 Duræþrótr (*hjörtr*) 19.
 Durinn (*dvergr*) 15.
 Dvalinn 16. 19. 354.
 Dvergar 15. 16. 19. 74. 328.
 Hin Dyri háttir 246.
 Döglingar 192.

E bacis 340. 341.
 Egilsháttir 253.
 Eikin (*é*) Ekin 43.
 Eikinskjalði (*dvergr*) 16.
 Eikþýrnir 43.
 Einherjar k. m. 24. 42. 43. 44. 45. 72.
 Eir. 9. 36.
 Eiríkr 192. 335. 345.
 Ektor F. 10. 78. 88. 89. 90.
 Eldhrímnir 42.
 Eldir 129.
 Eldr 126. 187.
 Elenus 89. 90.
 Elisio (*Eclipsis*) 322.
 Eljupnir 33.
 Elivágar, k. m. 5. (*ár*) 6. 111.
 Elli 9. 52. 60.
 Ellipa-Eip 359.
 Ellipsis 516. 318.
 Eubla 10.
 Emophasis 348.
 Emphasis 341.

Emundr 190.
 Eudiadys 339. 340.
 Euea F. 6.
 Eueas 90.
 England F. 16.
 Enigma 332.
 Enoch 352.
 Enska (*engilsaxneska*) stafrofit er pat
 latínska 275.
 Epanaléusis 324.
 Epentesis 320.
 Epimauon 350.
 Epitasis 321.
 Epitheton 329.
 Epitregon 326.
 Epizeusis 524.
 Erkulus (*Herkules*) F. 9.
 Erminrek 340.
 Erpr 142—145.
 Eva F. 1.
 Evphemismos 347.
 Evphónia 542. 543.
 Evrópa F. 6.
 Exflexigesis (*Exexegesis*) 342.
 Eylini 192.
 Eyölfr (*Brunaton*) 339.
 Eyru 203.
 Eyvindr 313. 327.

F áfnir 13—139. 141.
 Falhótnir (*hestir*) 18.
 Fall 314.
 Fallaskipti 315.
 Falr (*dvergr*) 16.
 Farbauti 32. 355.
 Farmagud (*Opin*) 24.
 Farmatyr (*Opin*) 24. 327. 328.
 Faun 358.
 Feuja 146—150.
 Feusalsr 36. 54.
 Fenrisúlfr 29. 32. 33. 34. 55. 42. 71.
 72. 73. (74). 76. 89.
 Fjalar 83. (*dvergr*) 54.
 Fjárleif k. 13.
 Fípr, Fímur. (*dvergr*) 16.
 Fíli (*ed. Hefnisúli*) 16. *dvergr*.
 Fimbul (*Fimbulpulrectaró*) 4(4) 43.
 Fimbulvetr 71.
 Fimuleingr 129.
 Finngálkut 317. Finngálpuat 342.
 (Finngálknot.)

Finnland 358.
 Finnzeitt (*brynja*) 152.
 Fiskar 218.
 Fjöltnir (*Opin*) 3. 24.
 Fjöðnir (*Svak.*) 146.
 Fjölsvipr (*Opin*) 24.
 Fjörgvin. k. 10.
 Fjörm (*d*) 4. 43.
 Flaggaháttir 245.
 Fleinsháttir 253.
 Fætr 206.
 Fólkvángur k. m. 128.
 Fornjótr 115. (*og hans att*) 357—
 362. 369.
 Fornyrðalag 268.
 Forseti (*dá*) 31. 79.
 Frackland F. 14.
 Framángurs fors 69.
 Freki 42. 74.
 Fresvir k.
 Freyja 28. 37. 45. 46. 66. 79. 81.
 107. 108. 119. 129. 133. 134.
 354. 35. 356.
 Freyr 28. 59. 40. 48. 66. 73. 79.
 104. 129. 131. 132. 354.
 Friðpleitr (*Gupólfs.* F. 13.
 Friðpleitr (*Skjaldars.*) F. 14. 146.
 Frigg, q. F. 11. 13. 10. 23. 24.
 36. 57. 38. 64. 65. 66. 68. 74.
 79. 113. 116. 129.
 Frigja F. 11.
 Frigjaland 90.
 Frigipa F. 13.
 Frjóþigur, k. (*Fropi*) F. 14.
 Fróþi (*Danek.*) 146—150.
 Frosti (*dvergr*) 16.
 Frumhending 227.
 Fulla 30. 68. 79. 133.
 Fyrirvellir 133.

Galar 83. (*dvergr*) 84.
 Galdralag 269.
 Gandálfr 16.
 Gángláti 33.
 Gáng-leri 2—77.
 Gáng-ráfr (*Gáng-leri*) (*Opin*) 24.
 Gánglöt 53.
 Gánger (*Fötun*) 83.
 Garparófa (*farleikr*) 38.
 Garur 45. 73.
 Gáta 332.

Gautland 195.
 Gautr (*Opin*) 24. 195.
 Gefjun q. 156. 79. 129.
 Gefn 37.
 Geirahavþ 39.
 Geirröðargatþar 112.
 Geirröðr 24. 113. o. fl. g.
 Geirvimul (*d*) 43.
 Geitir 359.
 Gelgia 36.
 Gerþr q. 39. 79.
 Geri 42.
 Gevis k. (*Gave*) F. 14.
 Gjallarhorn 17. 30. 72.
 Gjalp (*Gygr*) 114. 115.
 Gillingr (*Fötun*) 84.
 Gils (*hest*) 18.
 Gimle 4. 21. 75.
 Ginnarr (*dvergr*) 16.
 Ginnunga-gap 5. 6. 8. 17.
 (Ginnunga-himin 9.)
 Gipul (*d*) 43.
 Girkir, Girkland sjá *Grikl.*
 Gjúkr 139. 140. 144. 192. 342.
 Gjúkúngar 140. 142.
 Gjöll (*d*) 4. 36. 67.
 Gláþr (*hest*) 18.
 Glapsheimr 14.
 Glapsvipr (*Opin*) 24.
 Glasir 5. 130.
 Gleipnir 29. 34.
 Glenr k. 12.
 Glitnir 21. 31.
 Goi 358.
 Góinn 20.
 Gorr 358.
 Gotland 146. 195.
 Gottland 358.
 Goti (*Kon.*) 195.
 Gölltr 222.
 Grafvitnir (*ormr*) 20.
 Greip (*gygr*) 114. 115.
 Greppaminni 247.
 Grickir F. 11.
 Grickland F. 8. 308. 313.
 Gricklands haf F. 7.
 Griþr (*gygr*) 113.
 Grimmir (*Opin*) 24.
 Guþny 139.
 Guþrun 139.

Gyða, vöðva, 110

Gupr-

Gupólfr F. 13.
Gullfaxi (*hestur*) 107. 110.
Gullintanni (*Heiml*) 30.
Gulltoppr (*hestur*) 18. 30. 66.
Gungnir 72. 130. 132.
Gunnar 139—142.
Gunnþráin (*d*) 43.
Gyðingar 334.
Gylfi 1. 2. 191.
Gyllir (*hestur*) 18.
Gymir 39.

Há-ey 165.
Halsdan 150.
Hamskerpir (*hestur*) 35.
Harbarðr (*Opin*) 24.
Hæpin 163. 357.
Heidmörk 358.
Heiðrun 43.
Heimdallr 30. 66. 72. 73. 79. 104.
357.
Heimir 144.
Heingist F. 14.
Hektor 89. sjá Ector.
Hel 4. 32. 65. 67. 68. 72. 76.
Helblindi (*Opin*) 24. H. (*Fötur*) 32.
Hendingar 226.
Hengikjapr 146.
Henrepe F. 12.
Herikou F. 10.
Heremód F. 19.
Herja söðr (*Opin*) 42.
Herljötur 39.
Hermóðr enn huati 65. 67. 68.
Herran, Herjan (*Opin*) 3. 24.
Herleifr (*Opin*) 24.
Hestr 179. 180.
Hierusalem-borgar 347.
Hildr 39 163. 165.
Hildingar 192.
Hildisvin (*hjalmar*) 152. Hildigölltr.
Hildir 192.
Hilmir 191.
Himin 122. 177 222.
Himinbjörg 21. 30.
Himinbrjót (*uxi*) 62.
Hinþafjall 139.
Hjarnþingar 163—165. 357.
Hjálmbéri (*Opin*) 24.
Hjálmr 216. 217.
Hjálpræki 138.

Hjalti hugbrúpi 152.
Hjarta 205.
Hjástælt 235.
Hjúki (*Hviki*) k. 12.
Hjördis 338.
Hjörtr 179. 222.
Hleðjólfr (*dr.*) 16. (Hleðjólfr).
Hleidar 149. 151.
Hlér 79. 332. 358.
Hlæs-ey 79.
Hlidmælt 316.
Hlidskjálfr 10. 21. 39.
Hlin 9. 38. 74.
Hljód 289. 297. 298.
Hljóðsgreimir 274. 300. 312.
Hlodyn (*Friðg*) 74.
Hlök 39.
Hluthending 227.
Hlymdalir 144.
Hnikapr (*Opin*) 3. 24.
Hnikarr (*Opin*) 3. 24. 322.
Hnithjörg 84. 85.
Hnoss 37.
Hnuggheint. 262.
Hoddmimis hollt 76. 77.
Hofvarpnir (*hestur*) 38.
Hölmgarðr 191.
(Höfðingjar 171. 174.)
Höðr (*dr.*) 31. 64. 65. 76. 105.
Höfud 202.
Höfudstafr 226.
Högni 139. 141. 142. 163. 165.
Hölgi (*Konungur*) 154.
Hönd 206.
Hörðr 360.
Hörn (*Freyja*) 37.
Hrafn (*hestur*) 152.
Hraln 181.
Hrafnagud (*Opin*) 42.
Hreiðmar 135. 137.
Hrið (*á*) 4.
Hrimfaxi 11.
Hringhorni 66.
Hrimþursar 4. 6. 7. 8. 17. 26. 45.
66. 72. 132.
Hrist 39.
Hrólftr kraki 150—154.
Hroptatyr (*Opin*) 24.
Hrott 137.
Hrónn (*d*) 43.
Hrúngnir (*Fötur*) 107—112. 142.
Hrutr 221.
Hrymr (*Fötur*) 72. 74.

Hrynjandi hættir 255. 258.
 Hrnásvellgr (*Fötun*) 12.
 Hugi 55. 56.
 Hugin 42. 181. 182. 322.
 Hugstari (*dv.*) 16.
 Hvedrúngur (*Fötun*) 74.
 Hvergelmir 4. 17. 19. 43. 76.
 Hviligleikr 314. 315.
 Hvíteskr hvati 152.
 Hymir (*Fötun*) 61. 62. 63.
 Hyrrockia (*gygr*) 66.
 Hæmnir 27. 79. 80. 106. 135.

Icon 533.
 Icoria 342.
 Idavöllu. 14. 76.
 Idi (*Fötun*) 83. 148.
 Idunn 30. 79. 81. 82. 119. 129.
 Idurnælt 250.
 Ihus F. 10.
 Iugi (*dvergr*) 16.
 Irismos 325.
 Irónia 332.
 Isak 353.
 Isarnkul 12.
 Íslenska stafroff er þat Lát. 275.
 276.
 Iaterologia 331.
 Italia F. 10.
 Itmann F. 13.
 Ivaldi (*dvergr*) 48. 150.
 Ivar ljómi 357.

Jacob 353.
 Jafnhár 3. (*Opín*)
 Jálgr, Jálkr (*Opín*) 244.
 Jálängur hendi 146.
 Japheth F. 4.
 Jarnvidr (*skogr*) 13.
 Jarnvidjur (*trollkonur*) 13.
 Jarl (*skáld*) 314.
 Jarnsaxa (*gygr*) 110.
 Jnt F. 13.
 Jhesus Kristus 334.
 Jessi 334.
 Jóhannes 340.
 Jotacismus 312.
 Jótland F. 14.
 Jónakr 142. 341.
 Jórnavelir 16.
 Jórningandr (*Fenrisúlfr*) 74.

Jórmanrekr 143—145.
 Jörsaland 334.
 Jóseph 353.
 Jófur 191.
 Jökull 358.
 Jörp 11. 39. 123. 177. 202.
 Jötnar. 8. 9. 46. 134. 209. 211. 328.
 Jötunheimar 1. 11. 15. 22. 46. 47.
 50. 66. 81. 107. 108. 359.
 Jupa 339. 347.
 Jupás 341.
 Júpár 353.
 Júpiter F. 9. 10.
 Júnio. F. 9.

Kári 558.
 Karientismos 331.
 Kaurmt (*d*) 18.
 Kemúngar 94. 228.
 Kerlúngar (*d*) 18.
 Kimlabönd 254. 255.
 Kjálarr (*Opinn*) 24.
 Kjárn 192.
 Klauf 326.
 Klifaf 250.
 Kolbæinn 317.
 Kona 128. 156. 201. 202. 213.
 Konúngur 170. 189—194.
 Kormakr 320.
 Kristr 146. 168.
 Krit F. 7. 9. 10.
 Krítamenn F. 8.
 Kúadrápa 332.
 Kyn 314.
 Kynjaskipti 315.
 Kyr 221.

Lámedon F. 10.
 Lánglokur 255.
 Lapidacismus 312.
 Laufey 52. 355.
 Lazarus 353.
 Leipóllr 329.
 Leiptir (*d*) 4.
 Leo pávi 349.
 Lepos 343.
 Lérapr 43.
 Lætteti (*hestur*) 18.
 Leyfi í drúttgvaði 231—233.

Jöðhendur 248. 252.
 Júl 76. 77.
 Júlfrásir (*Leiffr.*) 76. 77.
 Liptola 335
 Littr (*dv.*) 16. 66.
 Ljódaháttir 269.
 Lofarr (*dv.*) 16.
 Lofpar 192. 194.
 Lotpi 192.
 Lotþungar 192.
 Lofu 37.
 Logi 54. 60. 358.
 Loki 23. 24. 32. 36. 46. 47. 49. 50.
 54. 64. 65. 68—70. 72. 73. 74.
 78—80. 81. 82. 106. 113. 129.
 130—133. 135—137. 140. 355.
 Lopt 181.
 Loptr (*Loti*) 52.
 Lóra F. 12.
 Lórikus F. 12.
 Lóripe F. 12.
 Löggrinn með árt. 1.
 L yngvi (*holmr*) 55.
 Læpings 33.

Macedonii F. 8. 10.
 Macrologia 316. 318.
 Maþr 127. 156. 158. 189. 194—
 200. 212. 213.
 Magi F. 12.
 Magni (*Þorss.*) 76. 90. 110.
 Magnus-drápa 318.
 Mál 207.
 Málaháttir 268.
 Málfylling 127.
 Mani 12. 326.
 Mánagarmr (*álfr*) 13.
 María 334. 338.
 Máttir 115.
 Marþöll (*Freyja*) 37.
 Meitir 159.
 Menja 146—150.
 Meunon F. 12.
 Merking 315.
 Metaphora 126. 129.
 Metaplasma 308. 320. 322. 326.
 Metathesis 322.
 Metonimia 326.

Mibgarþr 9. 10. 13. 45. 61.
 Mibgarþsormr 32. 60. 61—63. 71.
 72. 73. 74. 76. 88. 89.
 Mepjarþar sjár F. 6.
 Mimir 17. 72.
 Mimisbrunnr 12. 72.
 Mims höfuð 73.
 Mist 39.
 Mistelsteinn 64.
 Miðill 358.
 Mjöllnir 25. 47. 49. 52. 66. 76.
 110. 131. 132.
 Mópa (*Mópi*) F. 12.
 Mópi (*Þorss.*) 76. 90.
 Móþgubr. 67.
 Móþsognir (*Mjþsognir dv.*) 15.
 Móþvinnir (*Mjþvinnir dv.*) 16.
 Moccacianus 312.
 Móinn (*ormr*) 20.
 Moyses 349. 353.
 Möckurkalli 109. 110.
 Mundillföri 12.
 Munina 42. 181. 182. 322.
 Munon k. F. 12.
 Munur. 204.
 Munvörp. 257.
 Muspell (*heimr*) 5. 9. 12. (*maþr*) 48.
 Muspellz megir, sýnir 14. 41 72. 74.
 Mynd 314.
 Mysingr 147.
Náhent 261.
 Naglfar Hv. 11. 48. (*skip*) 71. 72.
 74. 354. 355.
 Nál 32.
 Nainn (*dvergr*) 16.
 Nanna 31. 66. 68. 79.
 Nár (*dvergr*) 16.
 Narsi (*jötun*) 11.
 Nari (*jötun*) 32. Lokas. 70.
 Narvi (*jötun*) 52. Lokas. 70.
 Náströnd —strandir 75.
 Navnn (*á*) 43.
 Navt (*á*) 43.
 Naut 181.
 Nefir 192.
 Neptunus F. 9.
 Nipatjöll. 75.
 Nipfölr (*Niphögg*) 74.
 Niphögg 17. 19. 20. 76.

Níði (*dvergr*) 16.
 Níðhel 4. 47.
 Níðheimr 4. 6. 17. 52.
 Níðungar 140. 142. 192.
 Níkar (*Opinn*) 3.
 Níkur. (*Opinn*) 3.
 Níkalásdrápa 540.
 Níkaláus 541.
 Níkoláus Aboti 334.
 Níníngur 16 (*dv.*)
 Njörðr 10. 27. 28. 40. 79. 82. 103.
 129. 354.
 Noatun. 27. 28.
 Núi, Núiálfod F. 1. 4. 351. 352.
 Norr 358.
 Norðmenn (s. *Norðbúar*) 146.
 Norðri (*dvergr*) 9. 16.
 Norgr F. 15. 16. 164. 357—360.
 Nori (*dv.*) 16.
 Kornir 18. 20.
 Nott 11.
 Nórvi (*förun*) 11.
 Nygervingar. 230.
 Nykrat (*af Nykur*) 230. 317.
 Nýi háttrunn. 261.
 Nýi (*dvergr*) 16.
 Nyr (*dv.*) 16.
 Nýráðr (*dv.*) 16.
 Nýt (d) 43.

Opin. F. 11. 13. 14. 15 — 7.
 10. 17. 18. 23. 24. 56. 41. 42.
 45. 65. 66. 68. 69. 72. 73. 74.
 79. 80. 85—87. 90. 94—98.
 107. 110. 129. 131. 132. 135
 —137. 146. — s'synir. 211.

Opðhending 227.
 Óþhrærir, eðr Óþreyrir 84. 85. 86.
 Óþr 37. 47.
 Ófinir (*ormr*) 20.
 Óljóst 207.
 Óinn (*dv.*) 16.
 Ólafur Leggsson 312.
 Ólafur 319. 339. 342. 343. 344.
 Ómázevskis 555.
 Ómi (*Opinn*) 3. 24.
 Ómproption 325.
 Ómolennton 325.
 Ónarr (*dvergr*) 11. 16.
 Ónomatopeion 326. 330.

Ónópomēnon 348.
 Orpkólf 315. 321.
 Orpsqvípaháttur 241.
 Orpsqvípr 333.
 Ori (*dv.*) 16.
 Orkneyar 164.
 Ormr 180. 328.
 Orrusta 159. 163—166. 213. 214.
 Oski (*Opinn*) 3. 24.
 Otur 135.
 Ovipius 328.

Parabola 333. 334. 542.
 Paragoge 521.
 Paralipomena 335. 334. 342.
 Paromēion 524.
 Paronomāia 332.
 Parenthesis. 331.
 Pentapolis 313.
 Perisologia 316. 317.
 Periphrasis 326. 336.
 Persóna 315. —skipti 315.
 Pirrus. 89. 90.
 Pleonasmus 316. 317.
 Plutus F. 9.
 Polinton (*polypstoton*) 325.
 Pollisinditon. 325.
 Pompejus F. 11.
 Prepositio 335.
 Priamus F. 7. 10. 11. 12. 88.
 Priscianus 274. 307.
 Prolemēsis 322.
 Prosopopeia 338.
 Prothesis. 320.
 Protheseos Parologé 335.

Qvásir (*dv.*) 69. 83—85.

Rafarib 39.
 Rápsvípr (*dv.*) 16.
 Ragnarðeckur 30. 56. 70. 88. 165.
 Ratatöskr (*ikornai*) 19.
 Rdu 129.
 Randgríp (*vall.*) 39.
 Randver 143.
 Rati 86.

Rauur 360. 362.
 Raumsdal 361.
 Refshöf 236—240.
 Refill 137.
 Reckr (*dr.*) 16.
 Regin 135—139. 141.
 Reginleif 39.
 Reipgotaland F. 14. 195.
 Rerir F. 14.
 Rétthent 248.
 Rhetorika 324.
 Ríphendur (*Líph.*) 244.
 Ríphendhátt 325.
 Rím (*á*) 141.
 Rindr 9. 39.
 Ritta F. 14.
 Roddrus 89.
 Róma F. 11. 308.
 Rómverjar F. 11. 308. 309.
 Róta (*ralk.*) 39.
 Rödd 207.
 Röskva 49. 50.
 Rúnhenda 263—267.
 Ræsir 191.

S
 Saþr (*Opin*) 24.
 Saga 36.
 Salomon 342.
 Samföst 340.
 Samhent. 250.
 Samljóþand 282—288.
 Samatafa 304.
 Sanngetall (*Opin*) 24.
 Sannkennningar 229.
 Sarcasmos 332. 333.
 Satúrnus F. 7—10.
 Sauþr 181.
 Saxar 152.
 Saxland F. 13. 14. 16.
 Scéma 314. 322. 326.
 Seesisonomaton 324.
 Sekin (*Sekin*) 43.
 Sem F. 4. 352.
 Senior (*völfr*) F. 4.
 Serberus F. 9.
 Sessrymnir 28.
 Sextámmelt 235.
 Siarr (*Siarrr*) *dr.* 16.
 Síbill F. 12.
 Síþ (*á*) 43.

Síþhött (*Opin*) 24.
 Síþskeggr (*Opin*) 24.
 Síþ F. 12. 107. 119. 129. 130. 131.
 Sigarr 192.
 Sigmundur Sigurdss. 140. 141.
 Sigmundur Völsúngss. 138. 144.
 Sigarr F. 14.
 Sigföþr (*Opin*) 24.
 Siggí (*Sigi*) F. 14.
 Sigtrygg 190.
 Sigrþr (*Fafn.*) 138—144. 192.
 Sigvald 541.
 Sigyn 32. 70. 79.
 Sigtúnir F. 15.
 Síklíngar 192.
 Sílfrintþr (*hest*) 18.
 Simul (*staung*) 12.
 Sínalimphe 321. 322.
 Sincopa 320.
 Sindri 75. 151.
 Sinecdoché 325. 329.
 Sinir (*hest*) 18.
 Símfjöli 144.
 Síneresis 321. 331.
 Síntesis 331.
 Sístola 321.
 Síðr 114. 183. 217.
 Síðin 37.
 Skapi 27. 28. 70. 82. 129.
 Skati inn mildi 195.
 Skafþr (*dr.*) 16.
 Skáldskapr 83. 98—100. 175.
 Skeggjölþ 39.
 Skeipbrimír (*hest*) 18.
 Skegg 204.
 Skellir 193.
 Skilfring (*Opin*) 24. 193.
 Skinfaxi 11.
 Skipblapnir 45. 48. 130. 132.
 Skip 166. 219. 220.
 Skipting 309. 314.
 Skjálfhenda 242. 245.
 Skjöldr (*Opins s.*) F. 14. 146. 193.
 Skjöldr (*væn*) 216.
 Skjöldungar F. 14. 146. 193.
 Skírír (*dr.*) 16.
 Skirnir 34. 40. 73.
 Skothending. 227.
 Skothendr hátt 252.
 Skógul 39.
 Sköll (*álfr*) 12. 71.
 Skraut Opár 328.

- Skráþ 322.
 Skrymir 51—53.
 Skyli 191. (*Skyli*)
 Skuld (*Nora*) 18. 39.
 Sleipnir (*hestur*) 18. 45. 65.
 Slípr (*á*) 4.
 Slíprugtannti (*Gullenborsti*) 66.
 Slagnir (*hestur*) 153.
 Snorri 315. 517. 323—325. 333.
 335. 339.
 Snotra 38.
 Snuggla Halli 318.
 Snær 358.
 Sól 12. 39. 74. 77. 126. 177. 228.
 Solbecismus 312. 313. 316. 320. 322. 342.
 Són 84—86.
 Stöckqvabeckr 56.
 Sögn 307.
 Sörli 142—145. 340.
 Spjót 216.
 Stafr 299.
 Stafroþ 275. 290—296.
 — er þat Lat. 276.
 — Norrena 301—4.
 Stál 234.
 Stambent 249.
 Starkapr gamli 311.
 Starkaparlág 268.
 Stephanus 351.
 Stíckalag 268.
 Stuplar 226.
 Stúfr 251.
 Stúðhent 261.
 Stundir 188.
 Stælt 234. 331. 334.
 Supri (*dr.*) 9. 16.
 Sumar 22. 127.
 Surtalogi 22. 76. 90.
 Surtr 5. 72—75.
 Suttúngur 84—87.
 Svapi (*jötun*) 359.
 Svapillövi (*hestur*) 46. 47.
 Svafnir (*ormur*) 20.
 Svanir 20.
 Svanhildr 140. 143.
 Svarthöfpi 6.
 Svarinsaugr 16.
 Svartálfheimur 34. 136.
 Svartálfar 130.
 Svasapr 23.
 Sverp 214. 215.
 Sverpegg F. 14.
 Svíar 153.
 Svíngrís (*hríngur*) 152. 153.
 Svipa 326.
 Sviporr (*Opin*) 3. 24.
 Svíprir (*Opin*) 3. 24.
 Svíþið F. 15. 16. 146. 149. 151.
 Svipall (*Opin*) 24.
 Svipdagr 152.
 Svín 181.
 Svöl (*á*) 4. 43.
 Sylgr (*á*) 4.
 Syn 38.
 Syr (*Freja*) 37.
 Sægr (*sár*) 12.
 Sækonungar 208—9.
 Sælundr (*Sjælland*) 1.
 Sæmíngur F. 15.
 Særimnir 42.

T ala 215. 515.
 Talnaskipti 315.
 Tanngnjóstr (*hæfr*) 26.
 Tanngnisnir (*hæfr*) 26.
 Tapíndís 316. 318.
 Tautologia 316. 318.
 Theologia 348. 350.
 Theresithema 353.
 Tíggi 191.
 Tílsagt 241.
 Tíltekit 255. 247.
 Tmesis 331.
 Togdrápalag 259.
 Toglag (*annat*) 259.
 Topographia 356.
 Torfeinars-háttur 253.
 Tróan F. 12.
 Trója F. 7. 12. 15. 10. 78. 88. 90.
 Trójumenn F. 11. 88.
 Trór F. 12.
 Tros F. 10.
 Trópus 326.
 Tröllkonur 216.
 Tröllsháttur 256.
 Trúgl 177.
 Tvíkend orp 207. 208.
 Tvískelft 242.
 Tyr 29. 33. 35. 36. 75. 79. 105. 129.
 Týrkir F. 15. 78. 88.
 Týrklund F. 7. 13.

U þr (*Éþr Þaðrðþr*) 24.

Ullr (*ás*) 31. 79. 105.

Ulyxes 78.

Umsunning 309. 314.

Uppsalar 151. 152.

Ur þar brunur 18. 20. 21.

Ur þr (*Norn*) 18.

Utgar þr 53.

Utgar þa Loki 53. 61.

Uxi 180. 221.

V afu þr (*Opin*) 24.

Valaskjálfr 21.

Valkjöpur 17. 24.

Valþimar 302.

Vakur (*Opin*) 24.

Valdyr (*Fenrisúlfr*) 74.

Valhöll 2. 24. 39. 41—44.

Vali (*ás*) 31. 39. 70. 76. 79. 105.

Valkyrjur 39. 66. 212.

Vannapís (*Freyja*) 37.

Vanahaimur 27.

Vanir 27. 38. 83.

Vápn 159.

Var (*Atynja*) sjá Vör.

Vargr 178. 179. 212.

Vartari 153.

Vasa þr 23.

Vo 7.

Ve þurðslnir (*haakr*) 19.

Veggdegg F. 14.

Veggjat 245.

Vegsvinn (*á*) 43.

Veili 246.

Venus F. 10.

Veratyr (*Opin*) 24.

Verir (*Reir*) F. 14.

Verþandi (*Norn*) 18.

Vermá 361.

Vermaland 358.

Vestfal F. 14.

Vestri 9. 16.

Vetur 22. 127.

Vip (*á*) 4. 43.

Viparr (*ás*) 51. 73. 74. 76. 79. 90.
105. 113. 129.

Vipbláinn 22.

Vipblindi (*jöt.*) 156.

Vipþunnr 12.

Vipólfr 6.

Viprir (*Opin*) 3.

Viprhending 227.

Vipseti 151.

Vipurr (*Opin*) 24.

Vigr (*dr.*) 16.

Vigr þr 72. 75.

Vili 7.

Vilmei þr 6.

Vimur (*á*) 114.

Vin (*á*) 43.

Vindálfir (*dr.*) 16.

Vindr 22. 120. 181.

Vindlir (*Heimr.*) 105.

Vindljóni 23.

Vindsvallr 23.

Vingepor F. 12.

Vinguir 76.

Vingólf 4. 14. 24.

Virir (*dr.*) 16.

Vitnir (*álfr, Fenrisúlfr*) 44.

Vitr (*dr.*) 16.

Vitróils F. 14.

Vopen F. 7 Vópinn F. 13.

Volukrontes 89.

Von (*á*) 36.

Vöggr 151.

Völsungar 14. 192. 193.

Völsúngr 193.

Vöttir 152.

Vör 37.

Vannir 151. 358.

Y gg—drásil (*askr*) 17. 18. 19. 20.
45. 72. 75.

Ygg (*Opin*) 24.

Yllingar 192.

Ylgr (*á*) 4.

Ymir (*jötun*) 6. 8. 9.

Ymir (*a. j.*) sjá Hymir 89.

Yngvi F. 15. 328.

Ynglingar F. 15. 192. 193.

Yngvar 193.

Yngvi 191.

Ypollage 336.

Yperbaton 326. 331.

Yperbola 326. 330.

Ypozevisis 323.

Yrsa 150—153.

Yvigg F. 14.

Zeuma 522.
Zoroaster F. 3. 322.

Þeckr (*dr.*) 16.
Þeckr (*Opin*) 24.
Þengill 191. 328.
Þjálfi 49. 50. 55. 60. 109.
Þjassi (*Jæt.*) 27. 28. 81. 82. 85. 148.
Þjóðnuma 43.
Þjófr, **Þjófi** 158.
Þór F. 9. 12. 18. 25. 31. 46. 47.
48. 49. 56. 57—60. 61—65.
66. 69. 70. 73. 78. 79. 89. 90.
101. 103. 106. 108—112. 115.
118. 130. 135. 211.

Þorinn (*dr.*) 16.
Þorgerþr Hölgabrúðr 154.
Þóroþdr runameistari 274.
Þorri 558.
Þóck (*gygr*) 68.
Þóll (*d*) 45.
Þraupr 360.
Þrípi (*Opin*) 324.
Þróinn (*dr.*) 16.
Þrór (*dr.*) 16. 24.
Þrúpheimr F. 12.
Þrúþr (*valk.*) 39.
Þrúþvangur 25. 61. 110.
Þrymheimur 27. 28.
Þrymr 360.

Þuþr (*Opin*) Þuþruþr 24.
Þul, sjá Fimbulþul.
Þundr (*Opin*) 24.
Þviti 36.
Þvikent 246.
Þyk (*d*) 45.

Ægir 79. 80—82.
Ægis-eldr (*gull*) 129.
Ægis-hjálmr 157.
Æsir F. 15. 16. 2. 17. 18. 23. 29.
31. 35—30. 45—47. 53. 63.
—65. 69. 72—74. 76. 78—80.
85. 86. 88. 129. 131. 135. 211. 354.

Öþlingar 192.
Ökupór 25. 26. 49. 54. 78. 88.
89. 90.
Ölvaldi (*Jætun*) 85.
Öndurguþ, **Öndurpis** (*Skapi*) 28.
Ör 216.
Örbopa (*gygr*) 39.
Örgelmir 6.
Örmt (*d*) 18.
Örn 182.
Örnir (*Jætun*) 148.
Örvandill hinn frækni 110. 111.
Örvangur, sjá Aurvángur.
Öx 215.

P. S.

B. L. Cum Cel. Professore Rask donec librum, quem quantocyus videndum curavimus, typis expressum videret, Holmiam morari non licuisset, textum, inde a pag. 305, secundum autographa ejus, ad calcem perducere, amicitia promisit operisque absolvendi cupido. Quod vero ad indicem huncce adtinet, primas tantum ipse, proficiscens, reliquit lineas, quas, coeptis inhaerentes, & quemadmodum Indicem Edda Samundianæ exaratum videris, explere conati sumus. Hæc observata volumus, ne menda, quæ, vel in hac vel in illa parte, animadvertitis, Cel. Editori tribuas.

Lagfæringar:

- Form. bls: 4 lin. 6. les: Japhet
 — 15 — 8 — hannz
 Edda — 5 — 7 — Völuspá:
 — 8 — 10 — Öröfi
 — 14 — 24 — havrgr,
 — 15 — 21 — at skyldi dverga
 — 19 *vid l. 2* *visast til* Fafnismála 13 erindis, *hvaran þessi*
staka er tekin.
 — 20 — 6 les: und
 — 22 — *athug. 2)* l. 2 les: þykir; *einnig bls. 23*
ath. 5 l. 1, bls 32 ath. 5) og hvar sem þetta kynni annars at
hafa yfirsétt.
 bls. 22 *framanfyrir l. 15. á spát. á ad standa 28.*
 — 42 lin. 10 les: í Eldhrimni
 — 59 — 19 — nestbaggan, þá
 — 83 — 12 — eða orþtae
 — 89 — 13 — Okupórr
 — 103 *seinasta stakan á ad lesast, edr ad minsta kosti ad skiljast,*
þannig: Varþ sjálf suna
 Göþrún bani.
 Nam-a snotr una
 göþ-brúþr Vani.
 Kjalarr of-tamþi
 heldr vel mara.
 Quopu-t Hamþi
 hjavrleik spara.
 bls. 108 l. 2 les: ása-aví
 — 124 — 11 — tóe
 — 125 — 20 — sú
 — 132 — 26 — engi
 — 138 — 26 *visast til* Fafnismála 32. 33.
 — 141 — les: ar, þá
 — 144 *vid l. 20 gerist sú athugasgrein: Hérar eru steinar kallader*
grand Hamdis og Sörla bátir Res. vid.
 — 149 — 12 les: trjónor
 — 150 — 25 — 44 *einig lagfarast nasifylg. númer alltað.*
 — 159 — 4 — 48 og l. 27-49
 — 172 — 15 les: opt
 — 176 — 11 — 55.
 — 227 — 15 — skothending
 — 239 — 10 — en mesta
 — 240 — 11 — kjöl
 — 269 st. 100 á *ad greinast þannig:*
 Glöggva grein
 hefi ðe gert til bragar.
 svá er tíraett hundrap talit:
 hróþrs örverpr
 skal-a maþr heitinn vera,
 ef svá far alla hátta ort.
 — 528-25— Metaphora

*Hafi fleira yfirsétt, svo sem í yfirkristum á blaþsiþunum eþr ann-
 ap Þessháttar, sem eingu máli skiptir, mun göp'ús lesari vorkenna það
 útgöfaranum, þegar litip er til þeirrar ótrúanlugu torveldni, sem þvil-
 lke verk hlaut ap fara með sér.*

